

ประมวลกฎหมายอาญา

ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

และ

ย่อหลักกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาอาญาตติวรรษ

พงศ์ธร บุญอารีย์

ผู้พิพากษา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961152323

ประมวลกฎหมายอาญา

ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

และ

ย่อหลักกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาอาญาศตวรรษ

พงศ์ธร บุญอารีย์

ผู้พิพากษา

ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน
และย่อหลักกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาอาญาศตวรรษ

พงศ์ธร บุญอารีย์

ISBN : 974-8020-02-9

พิมพ์ครั้งที่ 1 ● เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546

ราคา 340 บาท

ออกแบบปก

นางสาวปัญญณี วิทยสัมพันธ์

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์หนังสือเมืองไทย

เลขที่ 101/14 หมู่บ้านมณีธา 3 ซ.10

ถ.รัตนธิเบศร์ ต.ไทรมา อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2961-1767, 0-1409-5101 โทรสาร 0-2922-0858

คำนำ

ประมวลกฎหมายอาญาและย่อหลักกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาอาญาศตวรรษ ได้จัดทำขึ้นเพื่อความสะดวกต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้าบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยย่อ หลักกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่สำคัญ นับตั้งแต่เริ่มใช้กฎหมายลักษณะอาญาเป็นตัวอย่างในการทำความเข้าใจและยังเป็นคำอธิบายบทบัญญัติในแต่ละมาตราด้วย ซึ่งหากผู้อ่านสนใจในรายละเอียด สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาเต็ม

ผู้เรียบเรียงหวังว่าประมวลกฎหมายอาญาและย่อหลักกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาอาญาศตวรรษ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาค้นคว้าดี ขอขอบคุณท่านทศพล สุขใจ ผู้พิพากษา ที่ได้สนับสนุนในการจัดทำฎีกาอาญาศตวรรษ

ขอขอบคุณท่านเกียรติ เอี่ยมสกุลรัตน์ ประธานผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่ได้สนับสนุนการจัดพิมพ์ในครั้งนี้ไว้เป็นอย่างสูง

พงศธร บุญอารีย์

๒๕๔๖

คำย่อที่ใช้

ฉ.	ฉบับที่
ฉ.	คำพิพากษาศาลฎีกาที่
ค.	ตอนที่
น.	หน้า
ป.	ประมวลกฎหมาย
ปว.	ประกาศคณะปฏิวัติ
ปร.	คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ปอ.	ประมวลกฎหมายอาญา
ป.พ.พ.	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ป.วิ.พ.	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ป.วิ.อ.	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
พ.ร.บ.	พระราชบัญญัติ
ม.	มาตรา
ล.	เล่ม
ว.	วรรค

สารบัญ

	มาตรา	หน้า
พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.๒๔๘๘		
ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป		
ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป		
หมวด ๑ บทนิยาม	๑	๕
หมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา	๒-๑๓	๒๐
หมวด ๓ โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย		
ส่วนที่ ๑ โทษ	๑๘-๓๘	๒๕
ส่วนที่ ๒ วิธีการเพื่อความปลอดภัย	๓๕-๕๐	๕๑
ส่วนที่ ๓ วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ และการรอกการลงโทษ	๕๑-๕๘	๕๔
หมวด ๔ ความรับผิดชอบในทางอาญา	๕๕-๖๕	๖๐
หมวด ๕ การพยายามกระทำความผิด	๘๐-๘๒	๘๒
หมวด ๖ คดีการและผู้สนับสนุน	๘๓-๘๕	๘๓
หมวด ๗ การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง	๕๐-๕๑	๕๔
หมวด ๘ การกระทำความผิดอีก	๕๒-๕๔	๕๕
หมวด ๙ อายุความ	๕๕-๑๐๑	๑๐๑
ลักษณะ ๒ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ	๑๐๒-๑๐๖	๑๐๔
ภาค ๒ ความผิด		
ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร		๑๐๕
หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์	๑๐๗-๑๑๒	๑๐๕
หมวด ๒ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร	๑๑๓-๑๑๘	๑๐๗
หมวด ๓ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร	๑๑๕-๑๒๕	๑๐๕
หมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ	๑๓๐-๑๓๕	๑๑๑
ลักษณะ ๑/๑ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย	๑๓๕/๑-๑๓๕/๔	๑๑๒
ลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง		๑๑๓
หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน	๑๓๖-๑๔๖	๑๑๓
หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	๑๔๗-๑๖๖	๑๒๕
ลักษณะ ๓ ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม		๑๔๐
หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม	๑๖๗-๑๕๕	๑๔๐
หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม	๒๐๐-๒๐๕	๑๕๘

	มาตรา	หน้า
ลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	๒๐๖-๒๐๘	๑๖๒
ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	๒๐๙-๒๑๖	๑๖๓
ลักษณะ ๖ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน	๒๑๗-๒๓๕	๑๖๖
ลักษณะ ๗ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง		๑๗๔
หมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา	๒๔๐-๒๔๕	๑๗๔
หมวด ๒ ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตั๋ว	๒๕๐-๒๖๓	๑๗๗
หมวด ๓ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร	๒๖๔-๒๖๕	๑๘๐
ลักษณะ ๘ ความผิดเกี่ยวกับการค้า	๒๗๐-๒๗๕	๑๕๐
ลักษณะ ๙ ความผิดเกี่ยวกับเพศ	๒๗๖-๒๘๗	๑๕๓
ลักษณะ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย		๒๐๔
หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต	๒๘๘-๒๙๔	๒๐๔
หมวด ๒ ความผิดต่อร่างกาย	๒๙๕-๓๐๐	๒๑๓
หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก	๓๐๑-๓๐๕	๒๑๗
หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา	๓๐๖-๓๐๘	๒๑๘
ลักษณะ ๑๑ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง		๒๑๕
หมวด ๑ ความผิดต่อเสรีภาพ	๓๐๙-๓๒๑	๒๑๕
หมวด ๒ ความผิดฐานเปิดเผยความลับ	๓๒๒-๓๒๕	๒๓๑
หมวด ๓ ความผิดฐานหมิ่นประมาท	๓๒๖-๓๓๓	๒๓๒
ลักษณะ ๑๒ เกี่ยวกับทรัพย์สิน		๒๓๕
หมวด ๑ ความผิดฐานลักทรัพย์	๓๓๔-๓๓๖ ทีวี	๒๓๕
หมวด ๒ ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์	๓๓๗-๓๔๐ คีวี	๒๕๒
หมวด ๓ ความผิดฐานฉ้อโกง	๓๔๑-๓๔๘	๒๖๑
หมวด ๔ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้	๓๔๙-๓๕๑	๒๗๐
หมวด ๕ ความผิดฐานยักยอก	๓๕๒-๓๕๖	๒๗๓
หมวด ๖ ความผิดฐานรับของโจร	๓๕๗	๒๘๐
หมวด ๗ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน	๓๕๘-๓๖๑	๒๘๓
หมวด ๘ ความผิดฐานบุกรุก	๓๖๒-๓๖๖	๒๘๗
ภาค ๓ ฉุทโทษ เกี่ยวกับผู้เขียน	๓๖๗-๓๖๘	๒๕๔ ๓๐๗

พระราชบัญญัติ
ให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา

พ.ศ. ๒๔๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๕

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายอาญาเสียใหม่ เพราะตั้งแต่ได้ประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ในพุทธศักราช ๒๔๕๑ เป็นต้นมา พฤติการณ์ของบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป เป็นอันมาก

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ประมวลกฎหมายอาญาทำพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นต้นไป

มาตรา ๔ เมื่อประมวลกฎหมายอาญาได้ใช้บังคับแล้ว ในกรณีที่กฎหมายใดได้กำหนดโดยอ้างถึงโทษฐานลหุโทษในกฎหมายลักษณะอาญาไว้ ให้ถือว่ากฎหมายนั้นได้อ้างถึงโทษดังต่อไปนี้

ถ้าอ้างถึงโทษชั้น ๑ หมายความว่า ปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

ถ้าอ้างถึงโทษชั้น ๒ หมายความว่า ปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ถ้าอ้างถึงโทษชั้น ๓ หมายความว่า จำคุกไม่เกินสิบวันหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าอ้างถึงโทษชั้น ๔ หมายความว่า จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖ เมื่อประมวลกฎหมายอาญาได้ใช้บังคับแล้ว ในการจำคุกแทนค่าปรับตามกฎหมายใด ไม่ว่ากฎหมายนั้นจะบัญญัติไว้ประการใดให้นำประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ แต่สำหรับความผิดที่ได้กระทำก่อนวันที่ประมวลกฎหมายอาญาใช้บังคับ มิให้กักขังเกินกว่าหนึ่งปีสำหรับโทษปรับกระหนงเดียว และสองปีสำหรับโทษปรับหลายกระหนง

มาตรา ๗ ในกรณีวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม มาตรา ๔๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเสมือนเป็นความผิดอาญา แต่ห้ามมิให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาจนถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

มาตรา ๘ เมื่อประมวลกฎหมายอาญาได้ใช้บังคับแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอ้างถึงกฎหมายลักษณะอาญา หรืออ้างถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะอาญา ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นอ้างถึงประมวลกฎหมายอาญา หรือบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาในบทมาตราที่มีนัยเช่นเดียวกัน แล้วแต่กรณี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ประมวลกฎหมายอาญา

ภาค ๑

บทบัญญัติทั่วไป

ลักษณะ ๑

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป

หมวด ๑

บทนิยาม

ความหมายคำเฉพาะทางกฎหมาย

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรรู้ได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(๒) “ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรและให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

(๓) “สาธารณสถาน” หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

(๔) “เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง หรือ แพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(๕) “อาวุธ” หมายความว่า สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้เป็นประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

(๖) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคลไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มีเมมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

(๗) “เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยอักษร ตัวเลข ผังหรือแผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

(๘) “เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ และให้หมายความรวมถึงสำเนาเอกสารนั้นๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย

(๙) “เอกสารสิทธิ” หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ

(๑๐) “ลายมือชื่อ” หมายความว่า ความรวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือ และเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อคน

(๑๑) “กลางคืน” หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

(๑๒) “คุมขัง” หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ขัง กักขัง หรือจำคุก

(๑๓) “ค่าไถ่” หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอาหรือให้เพื่อแลกเปลี่ยนเสรีภาพของผู้ถูกเอาตัวไปผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขัง

มาตรา ๑(๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(๑) เป็นตำรวจมีหน้าที่ทำบัญชีเครื่องแบบตำรวจ นำส่งกรมตำรวจจำเลยเอากางเกงของจำเลยที่ขาดแล้วมาสับเปลี่ยนกับกางเกงดีที่จะส่งกรมฯเพื่อใช้ในราชการต่อไป โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการ ไม่ผิด ม.๓๓๔ เพราะไม่มีเจตนาทุจริต กางเกงที่สับเปลี่ยนไปนั้นจำเลยก็นำไปใช้ในราชการไม่ได้ (ฎ.๑๐๑๑/๒๔๖๘)

(๒) หอบก๊วไปปะเท่ทั้งเสียไม่มีเจตนาทุจริต เพราะเป็นกิริยาแก่ง (ฎ.๓๐๑/๒๔๗๒)

(๓) แลกเปลี่ยนที่ดินไม่จดทะเบียนมา ๒๐ ปี แต่ได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ม.๑๓๘๒ ขอแลกเปลี่ยนคืนจำเลยไม่ยอมจำเลยไปเอามะพร้าวในที่ดิน ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๓๐๘๑/๒๔๖๖)

(๔) ยึดทรัพย์ของลูกหนี้อไปแล้วเอาทรัพย์บางอย่างขายทอดตลาดหักหนี้ เมียลูกไม่คัดค้าน ไม่ทุจริตไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๔๖๗/๒๔๖๖)

(๕) แ่่งหนังสือหมายนัดจากผู้รับหมาย จำเลยประสงค์จะควั่นนัดในหมายแล้วก็เอาขี้ใส่เสื้อของตน ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๓๕๓/๒๔๗๘)

(๖) ใช้อุบายหลอกลวงให้เขาหลงเชื่อจนมอบเรือให้จำเลยไปและจำเลยใช้เรือนั้นเป็นพาหนะเพื่อหนีจากที่คุมขัง เรียกได้ว่าจำเลยได้เอาประโยชน์ตามความประสงค์ของจำเลย การเอาเรือไปจึงเป็นการทุจริตในตัว ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๒๘๕/๒๔๘๓)

(๗) ลักลอบเอาแบบพิมพ์และดวงตราของราชการไป ทำหนังสือปลอมใช้ตราประทับ ถูกจับเอาหนังสือปลอมไปใช้และจะเอาดวงตราคืน ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๔๖๔/๒๔๘๔)

(๘) เจ้าหนี้ดวงข้าวและพื้นไปจากบ้านลูกหนี้ ลูกหนี้อยู่บ้าน คนเฝ้าบ้านห้ามก็ไม่ฟัง สำคัญผิดว่าหักหนี้ได้ ไม่ทุจริต (ฎ.๑๐๔๒/๒๔๘๖)

(๙) ถูกหอยขมเมื่อไม่จ่าย เอาเงินไป ๓ คน ชูจะยิงและเอาเงินไปโดยเข้าเป็นเงินของคนที่ควรได้รับไม่ทุจริต (ฎ.๑๕๗๗/๒๔๘๗)

(๑๐) ขอทกลงม้าคู่ก่อนเจ้าของยังไม่อนุญาตแล้วขี่ม้าไป หายทั้งคนและม้า ทุจริตผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๗๕/๒๕๐๒)

(๑๑) เจ้าแม่สำโรงบันดาลให้มีน้ำขึ้นและอ้างเป็นน้ำพุศักดิ์สิทธิ์รักษาโรคภัยได้ ประชาชนหลงเชื่อเอาไปกินไม่หายได้เงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยใช้วิธีเอาเท้าพุน้ำในคลองทำให้น้ำผุดขึ้นเป็นการปกปิดความจริงและแสดงข้อความเท็จ (ฎ.๕๕๗/๒๕๐๒)

(๑๒) ทรัพย์ซึ่งเจ้าพนักงานยึดรักษาไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐาน จำเลยเอาไปไม่มีเจตนา แต่ผิด ม.๑๔๒ ส่วนปลาทูไม่ได้เอาไปเพื่อประโยชน์ของคนหรือผู้อื่น แต่เอาไปเพื่อประโยชน์ของน้องชายเจ้าของทรัพย์นั่นเอง ไม่ทุจริต (ฎ.๒๗๕/๒๕๐๓)

(๑๓) ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ทำบัญชีสัตว์แล้วทำบัญชีสัตว์เท็จ ตามคำขอร้องของลูกบ้านแม้จะไม่ได้รับสินจ้างรางวัลแต่ทำให้ลูกบ้านได้รับประโยชน์นำไปใช้อย่างต่อตำรวจที่ ยึดโค นับว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่นแล้วถือทุจริต ผิด ม.๑๕๗ และ ม.๑๖๒(๑) ส่วนลูกบ้านผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๑๐๕๑/๒๕๐๕)

(๑๔) ร่วมประเวณีแล้ว แต่ผู้เสียหายผิดข้อตกลง จำเลยไม่พอใจจึงทำร้ายผู้เสียหายและเอาเป็นผู้เสียหายไปทิ้งที่ปลักน้ำกลางทุ่งนาเพราะกลัวผู้เสียหายจะยิงเอา ไม่

เป็นการเอาไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น ไม่ผิด ม.๓๓๕ ส่วนไฟฉายนั้นผู้เสียหายให้จำเลยไปส่งทาง จำเลยเอาไปไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๒๑๖/๒๕๐๕)

(๑๕) บังคับให้เขาขับรถและขับรถเขาไปเพื่อหนีมิให้ถูกทำร้ายและจับ เมื่อหนีพ้นแล้วก็จอดทิ้งในซอยที่โล่ง ไม่แสดงอาการชุกชอน ไม่มีเจตนาที่จะถือเอารถนั้นไม่ทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๔ ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๑๖๘๓/๒๕๐๕)

(๑๖) กระบือติดอยู่ในกระบือฝูงอื่น ถือว่าผู้เสียหายยังครอบครองจำเลยยังและชำแหละเนื้อกระบือไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เสียหาย เป็นการเอาไปโดยทุจริต ผิด ม.๓๓๔ ส่วนเนื้อก็เป็น การครอบครองเพราะยึดถือเพื่อคน แต่เป็นผลจากการที่จำเลยกระทำความผิด ม.๓๓๔ แล้ว ไม่ผิด ม.๓๕๒ วรรค ๒ อีก (ฎ.๑๕๕/๒๕๑๒)

(๑๗) หลอกหลวงว่าเป็นเจ้าของที่ดินตามหนังสือ น.ส.๓ โจทก์หลงเชื่อจึงทำหนังสือรับรองหลักทรัพย์ที่ขึ้นขอประกันต่อศาล แม้จำเลยจะไม่ได้รับผลประโยชน์เป็นทรัพย์สิน แต่ทำให้ผู้เสียหายได้รับประกันโดยใช้หนังสือรับรองนั้นอ้างต่อศาลจนได้ประกัน อันเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่น ย่อมถือว่าเป็นทุจริต ผิด ม.๓๔๑, ๓๔๒(๑) (ฎ.๘๖๓/๒๕๑๓)

(๑๘) มีปิ่นเข้าไปพบผู้เสียหายเพื่อให้คิดบัญชี ผู้เสียหายไม่คิด ไม่บรรจุ เพราะผู้เสียหายไม่กลัวหรือตำรวจ มา ผิด ม.๓๐๕, ๘๐ ไม่ผิด ม.๓๓๗ เพราะไม่มีทางที่จะเห็นว่าจำเลยจะได้ประโยชน์ในทรัพย์สินหากจะได้ก็เพียงสิทธิในฐานะที่เป็นหุ้นส่วน (ฎ.๑๔๔๙/๒๕๑๓)

(๑๙) คนเช่าหอพักกับคนใช้เอารถลูกชายหอเงินออกไปข้างนอกเพื่อขับไปกินข้าวต้มโดยไม่ได้รับอนุญาต เมื่อกินแล้วเอามาคืน ไม่มีเจตนาเอารถเป็นของคนหรือผู้อื่น ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๔๓/๒๕๑๔)

(๒๐) ผู้เสียหายฝากรถไว้ในอยู่และจ้างจำเลยล้างรถ จำเลยเอารถไปขับกินเหล้าหมดเงิน เพื่อนลองขับรถชนคันไม้ ตำรวจจับการเอารถไปโดยพลการนั้นเป็นการกระทำทุจริตแล้ว ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๑๑๒/๒๕๑๔)

(๒๑) น. ค้างเงิน ๒๕,๔๐๐ บาท จำเลยแก้กระป๋องของ น. และเกวียนของ น. เข้าใจว่าเป็นของนาง น. รวมราคา ๗,๕๐๐ โดยเจตนาเพื่อหักใช้หนี้ที่ น. เป็นหนี้และทรัพย์สินที่เอาคืนไปไม่เกินหนี้ แม้เป็นการมิชอบด้วยกา

บังคับเพื่อชำระหนี้จำเลยมิได้มีเจตนาร้ายหรือประสงค์ต่อผลที่จะเอาทรัพย์สินไปโดยทุจริต (ฎ.๒๐๔๑/๒๕๑๕)

(๒๒) ปลัดอำเภอมีหน้าที่ทำตัวรูปพระพศัตว์ลงชื่อและประทับตราลงในตัวที่รู้ว่า ปลอมลายมือชื่อเจ้าของสัตว์ ใช้อ้างเมื่อถูกตำรวจค้น เป็นการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ในการใช้เอกสาร ผิด ม.๑๕๗, ๑๖๑, ๑๖๒ (ฎ.๕๗๒/๒๕๑๗)

(๒๓) เอาปิ่นไปจากตำรวจแล้วถอดคอสู๊ตขวางไม่ให้ตำรวจจับ ก ส่งปิ่นให้ ข. แล้วไม่คืน ไม่รู้ว่าเป็นตำรวจ ไม่ทุจริต (ฎ.๖๕๗/๒๕๒๐)

(๒๔) ยึดรถที่ใช้บรรทุกไม้ผิดกฎหมายไว้เป็นของกลางจำเลยกับพวก ๒๐ คน ช่วยกันเซ็น และ ฟ.เป็นคนจับจนคิดขับออกไป สวนจำเลยไม่ได้ไปด้วยคงอยู่บริเวณที่เกิดเหตุ แสดงว่าจำเลยมุ่งจะช่วยพวกของจำเลยให้ได้รถที่เจ้าพนักงานยึดกลับคืน ไม่ผิด ม. ๓๓๔ คงผิด ม.๑๔๒ (ฎ.๑๓๕/๒๕๑๑)

(๒๕) แอบเอารถผู้เสียหายไปทิ้งแม่น้ำ เป็นการเอาทรัพย์สินไปโดยทุจริต เข้าลักษณะ ม.๓๓๔ แล้วการเอาไปทิ้งแม่น้ำ เพื่อซ่อนมิให้ติดตามเอาคืน ไม่พ้นความผิดและการแสวงหาประโยชน์ อาจจะเพื่อประโยชน์ของคนหรือผู้อื่น (ฎ.๕๖๕/๒๕๒๑)

(๒๖) เอาไม้ปูพื้นเรือนไป ๘ แผ่น เพื่อปูบนร่องสวนใช้จัดงานศพชั่วคราวไม่มีเจตนาเอาไป ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๕๓๗/๒๕๒๑)

(๒๗) กำนันได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการโครงการทำถนน เบิกเงินจ่ายผู้รับเหมาในขณะที่ถนนยังไม่เสร็จ เพราะกลัวต้องส่งเงินคืนคลัง ไม่มีจ่ายเสียก่อนถนนเสร็จ เจตนาชัดแจ้ง ตาม ม.๕๕ แต่เมื่อจ่ายแล้วไม่ดำเนินการให้เสร็จเป็นทุจริตให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มีชอบด้วยกฎหมาย ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๓๘/๒๕๒๔)

(๒๘) “เมียที่มีขู่...” จำเลยเปิดวิทยุได้ยินเสียงเพลงทำให้ความโกรธพุ่งขึ้นอีกจึงทุ้มและกระแทกวิทยุเสีย จำเลยไม่มีเจตนาทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๔ ผิด ม.๓๕๕ (ฎ.๑๔๒๕/๒๕๒๗)

(๒๙) จับได้ว่าผู้เสียหายเล่นไพ่โกง จึงใช้เหล็กแหลมจี้ผู้เสียหายบังคับคืนเงิน ๕๒๐ บาท ที่ถูกโกง โดยเชื่อว่าตนมีสิทธิอันจะพึงได้เงินที่เสียการพนันไปคืน เพราะผู้เสียหายเล่นไพ่ไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๑๑๗/๒๕๒๕)

(๓๐) เล่นพนันเสียหมดตัวของเงินคืน ผู้เสียหาย ไม่ยอม จำเลยจึงแย่งจะเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อแต่แย่งไม่ได้ จำเลย ถูกผู้เสียหายตีไม่ตอบโต้แล้วก็ไป เป็นการถือวิสาสะ หาได้ทำไปโดยเจตนาทุจริต เพราะทำที่บ้านผู้เสียหายซึ่งเป็นสารวัตรกำนันต่อหน้าคนเป็นการผิดวิสัยที่จะมาชิงทรัพย์ (ฎ.๓๕๗๖/๒๕๓๑)

(๓๑) ขู่ให้ถอดเข็มขัดให้ เป็นเพราะความโกรธแค้น ไม่มีเจตนาเป็นอย่างอื่นเข็มขัดราคาเพียง ๕๐ บาท ไม่ได้ขู่ให้ส่งนาฬิกาและแหวนนาฬิกา ถือว่าจำเลยไม่มีเจตนาลักเข็มขัดของผู้เสียหาย ไม่มีเจตนาทุจริต (ฎ. ๖๐๔๕/๒๕๓๑)

(๓๒) ขับรถ ไปทิ้งปาล์มเผาห่างถนนครึ่ง กิโลเมตร ห่างที่เกิดเหตุ ๒ กิโลเมตร จำเลยหลบหนีไปที่อื่นแสดงว่าจำเลยมีเจตนาเอารถของผู้เสียหายไปโดยทุจริต (ฎ.๑๓๓๗/๒๕๓๒)

(๓๓) ชกต่อยแล้วชิงเอาปากกา และกระเป๋า ผู้เสียหายไป “อยากได้ของก็ตามมาเอา” ไม่ได้หลบหนี จนกระทั่งถูกจับกุม พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการข่มขู่หน้ากันเท่านั้น เป็นการกระทำด้วยความคะนอง เพื่อแสดงอวดให้เพื่อนเห็นเท่านั้น ไม่มีเจตนาเอาทรัพย์ไปโดยทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๗๕๒/๒๕๓๓)

(๓๔) รับฝากเงินและทรัพย์สินของต่อมาทางคืน จำเลยไม่คืนเงินที่โจทก์ฝากไว้ จำเลยผู้รับฝากมีสิทธินำออก ใช้อย่างไรก็ได้ แต่ต้องคืนแก่โจทก์ให้ครบตามจำนวนเท่านั้น ไม่ปรากฏจำเลยทุจริต ไม่ผิด ม.๑๕๒ ส่วนทรัพย์สินอื่นเมื่อโจทก์ร่วมทวงถาม จำเลยไม่คืนให้โดยเจตนาทุจริต ผิด ม.๑๕๒ (ฎ.๑๕๐๓/๒๕๓๔)

(๓๕) จับปลาในวัด ๖ ตัว กินร่วมกัน ขาดเจตนาทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๗๕๗/๒๕๓๔)

(๓๖) มึนเมาแล้วเอาเสื้อของผู้เสียหายไป เมื่อลงรถแล้วไม่หลบหนีทั้งตามไปโรงแรมที่ผู้เสียหายเข้าไป ไม่ทุจริตแต่เป็นการแสดงอำนาจบาตรใหญ่ทำไปด้วยความคะนอง เพื่อให้เห็นว่าตนคนเก่ง พอที่จะรังแกคนได้ตามวิสัยวัยรุ่นที่ประพฤติน่าไม่เรียบร้อย มิใช่มุ่งหมายจะได้ประโยชน์จากทรัพย์สิน (ฎ.๑๐๘๒/๒๕๓๔)

(๓๗) เอาเงินของผู้เสียหายไปเพื่อจะชิง ก.ซึ่งเป็นคู่กับภริยาจำเลย ด้วยบันดลโทษที่เห็นนั่งอยู่กับภริยาจำเลย มิได้มีเจตนาที่จะเอาเงินของผู้เสียหายไปเป็นของคนโดยทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๗๔๓/๒๕๓๕)

(๓๘) ก.เป็นหนี้จำเลย จำเลยยึดที่ดินที่โจทก์เช่าจาก ก. ก.เคยตกลงเอาค้ำยูกาตีใช้หนี้จำเลย ทำให้จำเลยเข้าใจว่าค้ำยูกาเป็นของ ก. จำเลยร่วมกันจ้าง ข.ตัดค้ำยูกาเพื่อใช้หนี้จำเลย ถือว่าจำเลยร่วมกันเอาค้ำยูกาของโจทก์ไป โดยไม่มีเจตนาทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๖๗๓/๒๕๓๕)

(๓๙) จำเลยเอาวิทยุมือถือของผู้เสียหายไปโดยพลการ เป็นการเอาไปเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (ฎ.๑๑๔๗/๒๕๔๐)

(๔๐) จำเลยใช้สิทธิยึดถือครอบครองตึกแถวที่เกิดเหตุโดยชอบตามที่ตกลงกันไว้ จึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินหรือบุกรุก (ฎ.๓๐๒๕/๒๕๔๑)

(๔๑) การเอาไปซึ่งแผ่นป้ายกระทำต่อเนื่องกับทำลายจึง มิใช่เพื่อแสวงหาประโยชน์จากแผ่นป้าย จำเลยมิได้มีเจตนาเอาแผ่นป้ายเป็นของคนหากแต่เป็นการแสดงอำนาจบาตรใหญ่หรือทำไปด้วยความตึกคะนองมิใช่เกิดจากเจตนาทุจริต (ฎ.๕๑๖๔/๒๕๔๒)

(๔๒) จำเลยเอาทรัพย์สินไปเพื่อให้ ว. เอาฝาดังน้ำมันไปแลกคืนมา ไม่มีเจตนาทุจริต (ฎ.๑๘๔๖/๒๕๔๓)

(๔๓) การใช้อำนาจบังคับตามสิทธิของเจ้าหน้าที่โดยพลการมิได้ดำเนินการฟ้องร้องให้ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่มีเจตนาทุจริต (ฎ.๒๐๐/๒๕๔๔)

(๔๔) สามีเอาทรัพย์สินของภริยาไปเพื่อไม่ให้ไปขายเล่นการพนันแล้วคืนให้ภายหลัง ไม่เป็นการเอาทรัพย์สินไปโดยทุจริต (ฎ.๒๑๘๘/๒๕๔๕)

(๔๕) การเอาสัญญา หมาย โทรศัพท์จากสายโทรศัพท์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้เสียหายไปใช้ประโยชน์เป็นการกระทำโดยทุจริต (ฎ.๒๒๘๖/๒๕๔๕)

(๔๖) ให้ผู้อื่น ใช้ ประโยชน์ จาก เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เสียหาย มีเจตนาโดยทุจริต (ฎ. ๑๓๓๓/๒๕๔๕)

มาตรา ๑(๒) ทางสาธารณะ หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำ สำหรับประชาชนใช้ในการจราจรและให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

(๑) ชายดลิ่งคิดถนนหลวงหาใช้ถนนหลวงไม่
(ฎ.๒๔/๒๔๖๖)

(๒) ที่ชายทะเลหรือชายเลนเมื่อน้ำทะเลขึ้นเรือ
แล่นไปมาได้ เป็นทางสาธารณะ (ฎ.๓๖๖/๒๔๖๖)

(๓) ชายเลนที่น้ำทะเลขึ้นถึงอย่างเดียวนั้นไม่จำเป็น
ต้องเป็นทางสาธารณะ (ฎ.๓๖๖/๒๔๖๖)

(๔) ที่ชายเลนริมทะเลซึ่งน้ำทะเลท่วมถึงแต่มี
คันไม้งอกขึ้นจนเป็นป่าราษฎรใช้เดินเรือไม่ได้ไม่
เป็นทางสาธารณะ (ฎ.๓๖๖/๒๔๖๖)

(๕) ให้เช่าที่ดินมีโฉนดสำหรับทำเป็นทำน้ำ
และมีผู้อื่นมาอาศัยขึ้นลงไปด้วยนั้น ไม่เป็นทาง
สาธารณะ (ฎ.๒๑/๒๕๓๔)

(๖) ทางสำหรับราษฎรเอากระบือลงน้ำเป็น
ทางสาธารณะ (ฎ.๖๖๒/๒๔๗๔)

(๗) ทางเดินในศาลาของเอกชนที่มีโฉนด ไม่
เป็นทางสาธารณะ (ฎ.๑๕๐๔/๒๕๓๕)

(๘) ทางที่ยอมให้สาธารณะชนผ่านเข้าออกเป็น
เวลา ๒๐ ปีแล้ว เป็นทางสาธารณะ (ฎ.๑๐๘๗/๒๔๗๗)

(๙) ทางเดินที่อยู่ในโฉนดของเอกชนอาจเป็นทาง
สาธารณะ ได้ต้องมีการอุทธรณ์ให้โดยตรงหรือ
ปริยายจึงจะเป็นทางสาธารณะ (ฎ.๑๒๓/๒๔๘๒)

(๑๐) หากทนาย ชายดลิ่งริมทางริมน้ำ เวลา
น้ำขึ้นน้ำท่วมถึงเป็นทางน้ำแต่เป็นทางในฤดู
แล้งเป็นทางสาธารณะ (ฎ.๑๒๖๕/๒๔๘๗)

(๑๑) อุทิศที่ดินให้เป็นทางสาธารณะ แม้จะยังมี
ได้แก่โฉนดที่ดินและใช้มายังไม่ถึง ๑๐ ปี ก็ไม่สำคัญ
ต้องถือว่าเป็นทางสาธารณะ (ฎ.๓๖๕/๒๔๘๘)

(๑๒) ทางสาธารณะที่ใช้กันมานาน ต่อมา
น้ำท่วมจึงจะใช้ชั่วคราวก็ยังเป็นทางสาธารณะ
(ฎ.๑๕๕๐/๒๔๘๘)

(๑๓) คลองขุดเองไม่ได้อุทธรณ์ แม้ผู้อื่นจะนำ
เรือเข้าออกนานเท่าใด ก็ไม่ทำให้เป็นทาง
สาธารณะ นอกจากมีการอุทธรณ์ให้ (ฎ.๑๑๘๖/๒๕๐๐)

(๑๔) ที่ดินมือเปล่าเป็นของจำเลย ใช้เดินและ
ชักลากไม้ ๒๐ ปี ตั้งแต่เจ้าของที่ดินเดิมก่อน
จำเลยครอบครอง ไม่มีการหวงห้ามแสดงสิทธิ
ใด ๆ เลย ถือเป็นอุทธรณ์โดยปริยายให้
เป็นทางสาธารณะ จำเลยไปปิดกั้นข้อม
ผิด ม.๓๘๕ (ฎ.๑๐๒๐/๒๕๐๓)

(๑๕) คูหรือคลองเจ้าของขุดเมื่อยอมให้ชาวบ้าน
ถือวิสาสะใช้ในการสัญจรไปมาไม่อุทธรณ์ให้
ไม่เป็นที่สาธารณะ (ฎ.๒๐/๒๕๐๕)

(๑๖) ทางน้ำไหลแคบไหลไม่ตลอดปี ไม่มีใคร
สัญจรหรือห้วยดินเขินสัญจรไม่ได้ ไม่
เป็นที่สาธารณะ (ฎ.๒๐/๒๕๐๕)

(๑๗) เป็นทางเดินคนใช้มา ๔๐-๕๐ ปี ก่อน
ตกเป็นของจำเลยและอยู่ในเขตที่ดินจำเลย
เมื่อจำเลยมิได้แสดงสิทธิครอบครองให้
เป็นทางสาธารณะ จึงไม่เป็นที่สาธารณะ
แต่เป็นทางกระจ่ายยอม แม้จะไม่ใช้เป็น
บางฤดูกาลก็ไม่ทำให้กระจ่ายยอมสิ้นไป
(ฎ.๑๒๑๗/๒๕๐๕)

มาตรา ๑(๓) สาธารณสถาน หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

(๑) โรงหนังมีคนเฝ้าในเวลากลางวัน ซึ่ง
ไม่ได้นายหน้า ไม่เป็นที่สาธารณะ (ฎ.๔๕๔/๒๔๗๕)

(๒) สถานที่บนขบวนรถไฟโดยสารเป็น
สาธารณะ (ฎ.๑๐๘๐/๒๔๘๒)

(๓) โรงบิลเลียดเวลาที่เปิดให้คนเล่น
ได้นั้นเป็นสาธารณะ (ฎ.๕๘๕/๒๔๘๓)

(๔) สถานที่บนรถไฟซึ่งเป็นรถด่วนที่ไม่ใช่
ที่รถยนต์ชอนเฮโรอินที่หัวรถจักร ดำ
รวจคันไม่ยอมให้คนผิด ม.๑๓๘
(ฎ.๒๐๒๔/๒๔๘๗)

(๕) ร้านขายของไม้ใช้ที่รโหฐาน (ฎ.๖๕๑/
๒๔๘๘)

(บ) ร้านขายกาแฟเป็นสาธารณสถาน (ฎ.๑๖๓๒/๒๕๖๖)

(ค) ถนนติดชอยที่ดินเอกชนซึ่งแบ่งให้เช่าปลูกบ้าน ประชาชนเข้าออกติดต่อกันได้เป็นสาธารณสถาน (ฎ.๑๕๐๘/๒๕๑๘)

(ง) ห้องโถงโรงแรมเป็น สาธารณสถาน (ฎ.๒๐๖๕/๒๕๑๕)

(จ) ห้องโถงในสถานที่ค้าประเวณีผิดกฎหมาย เวลาต้อนรับแขกมาเที่ยวเป็นสาธารณสถาน ซึ่งประชาชนมีความ

ชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ดำรงมีอำนาจกัน โดยไม่ต้องมีหมาย จ. ขัดขวางผิด ม.๑๔๐ ดำรงจับได้ตาม ป.วิ.อ. ม.๗๘ (๓) (ฎ.๘๘๗/๒๕๒๐)

(๑๐) ห้องพักที่ใช้สำหรับให้หญิงค้าประเวณีทำการค้าประเวณีกับบุคคลทั่วไปนั้น ถือได้ว่าเป็นสาธารณสถาน (ฎ.๖๕/๒๕๓๕)

(๑๑) ชานเรือนซึ่งมีลูกกรงล้อมรอบมีประตูออกนอกชานเป็นเคหสถาน ลักทรัพย์ขโมยเงินผิด ม.๓๓๕(๘) (ฎ.๑๖๒๐/๒๕๖๗)

มาตรา ๑(๔) “เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัยและให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(๑) เคหสถานเคลื่อนที่ก็ได้เกี่ยวที่ใช่เป็นประจำทั้งกลางวันกลางคืนตลอดเวลาเดินทางไปสถานที่ต่างๆ เป็นเคหสถาน (ฎ.๕๓๒/๒๕๖๑)

(๒) เคหสถาน ๑.ต้องเป็นกิจจะลักษณะ เช่น มีหลังคา ๒.มีการกินอยู่หลับนอนเป็นประจำเป็นหลักมิใช่ชั่วคราว ๓.รวมถึงบริเวณที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม (ในรั้วต้องดูเป็นกรณี ๆ ถ้ากว้างเกินไปก็ไม่ใช่) (ฎ.๑๕๗/๒๕๖๕)

(๓) ชานเรือนซึ่งต่อเนื่องกับตัวเรือนไม่ว่าจะมีลูกกรงหรือไม่มีลูกกรงหรือ ไม่เป็นเคหสถาน (ฎ.๑๑๓/๒๕๖๗)

(๔) ศาลากลางจังหวัดเป็นที่ทำการรัฐบาลใช้ทำกิจเฉพาะเวลากลางวัน แม้ไม่ได้ใช้หลับนอน แต่เป็นเคหสถาน (ฎ.๕๕๐/๒๕๖๗)

(๕) โรงกลิ้งอยู่ในรั้วบ้านแต่ห่างตัวเรือน ๑ เส้น ไม่ใช่เป็นที่อยู่อาศัยไม่เป็นเคหสถาน (ฎ.๕๕๐/๒๕๖๗)

(๖) ใต้ถุนเรือนซึ่งมีฝาขัดแตะกันห้องบนพื้นดินกลางวันใช้ขายของกลางคืนยกของขึ้นบ้านไม่มีคนนอนเป็นเคหสถาน (ฎ.๕๑๓/๒๕๕๓)

(๗) ห้องแถวใช้สำหรับเก็บของ เวลากลางวันมีคนนอนเฝ้าเป็นประจำ ถือเป็นเคหสถาน (ฎ.๑๔๑๒/๒๕๐๕)

(๘) เรือหรือเรือนแพมีคนนอนประจำเป็นเคหสถานแต่ถ้าเรือนแพใช้เป็นภัตตาคารไม่ใช่เคหสถาน (ฎ.๑๓/๒๕๐๘)

(๙) เล้าไก่ถ้าอยู่ในรั้วบ้านหรือห่างจากบ้านประมาณ ๑ เมตร ถือว่าเป็นเคหสถาน เพราะอยู่ในบริเวณเคหสถาน พวกแพงผู้มีเพิงคนงานพักนอนเป็นประจำตลอดทางหรือโรงกลิ้ง โรงรถ ที่มีคนเฝ้าอยู่เป็นประจำนั้นเป็นเคหสถาน แต่บ้านเช่าในระหว่างไม่มีคนเช่าไม่เป็นเคหสถาน (ฎ.๓๕๓/๒๕๐๕)

(๑๐) เข้าไปในเขตรั้วของเรือนนั้นเป็นการบุกรุกเคหสถาน (ฎ.๑๓๔๒/๒๕๑๕)

(๑๑) ที่พักสำหรับคนงานก่อสร้างกินอยู่หลับนอนชั่วคราว ระหว่างก่อสร้างเป็นเคหสถาน (ฎ.๒๒๕๗/๒๕๖๖)

(๑๒) มีรั้วสังกะสีล้อมรอบ มีคอกหมู ๘๐ ตัว มีห้องพักคนงานอยู่ด้านเหนือ มีห้องแถวอยู่ด้านใต้สำหรับคนงานอยู่อาศัยเป็นที่เก็บรักษาโดยเฉพาะเป็นที่พักชั่วคราวเพื่อดูแลสุกรเป็นอันดับรอง คอกสุกรจึงไม่ใช่บริเวณ ของ ที่อยู่อาศัยไม่เป็นเคหสถาน (ฎ.๑๒๕๐/๒๕๒๐)

(๑๓) ห้องแถวมีสองชั้น ชั้นล่างขายของ ชั้นบน เป็นห้องนอนทั้ง ๒ ชั้น เป็นที่อยู่อาศัยเป็นเคหสถาน (ฎ.๑๖๐๕/๒๕๒๑)

(๑๔) เซ้าห้องอาศัยในแฟลตเป็นเคหสถาน คาค
ฟ้าของแฟลตเป็นบริเวณของแฟลต พกปืนบนคาคฟ้าไม่
ผิด ม.๓๓๑ (ฎ.๓๖๐๖/๒๕๒๕)

(๑๕) การที่จี้เลขพาอาวุธปืนติดตัวอยู่ในขณะ
กำลังยื่นจัดเตรียมคัก เพื่อจะขายบริเวณเพิงหน้าบ้านของ
คน ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยจึงไม่เป็นความผิดฐานพาอาวุธปืนไปใน
เมือง (ฎ.๘๕๔๓/๒๕๔๒)

**มาตรา ๑(๕) “อาวุธ” หมายความว่ารวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะ
ใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ**

(๑) เอาซากกระเบื้องโต ๑ กำ ขาว ๑ สอก มาทำ
ร้าย เป็นการทำร้ายโดยใช้อาวุธ (ฎ.๓๔๕/๒๕๕๕)

(๘) ปืนดอดเม็กแยกไปเก็บไว้คนละกระเป่า ก็
ยังเป็นอาวุธ (ฎ.๒๒๔/๒๕๑๘)

(๒) ไม้พาดคามสภาพเป็นเครื่องใช้สำหรับเรือ
ชนิดหนึ่ง แต่เมื่อได้นำมาทำร้ายร่างกายถึงสาหัสก็ถือ
ได้ว่าเป็นอาวุธ (ฎ. ๑๑๒๑/๒๕๘๑)

(๙) พลุสะกดส่องแสง ไม่เป็นเครื่องกระสุน
หรืออาวุธตาม ม.๑(๕) (ฎ.๘๒๗/๒๕๑๘)

(๓) ขวานสำหรับตัดไม้ไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ
แต่เมื่อเอามาทำร้ายก็ถือเป็นอาวุธ (ฎ.๑๔๔/๒๕๘๓)

(๑๐) ปืนที่ไม้อาจใช้ยิงทำอันตรายแก่ชีวิต และ
วัตถุได้ ก็เป็นอาวุธปืนตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ และเป็น
อาวุธโดยสภาพ พกพาไปในเมืองผิด ม.๓๓๑ (ฎ.๘๐๓/
๒๕๒๐)

(๔) ไม้ตะพด เมื่อจำเลยรับสารภาพว่ามีอาวุธ
ลงโทษ ม.๓๓๕(๓) ได้ (ฎ.๕๑๔/๒๕๘๖)

(๑๑) ซักสีออกมาขู่จะทำร้ายในการปล้นทรัพย์
ผิด ม. ๓๔๐ ๖๒ (ฎ.๒๐๐๘/๒๕๒๒)

(๕) เอาท่อนพินขว้างไปถูกหัวโดยไม่ได้ตั้งใจ
ทำร้าย ก็ไม่ถือว่าเป็นอาวุธ (ฎ.๒๑๕/๒๕๘๒)

(๑๒) ปืนไม่มีลูกโม้ และแกนลูกโม้ไม่สามารถ
ใช้ยิงได้ เป็นอาวุธโดยสภาพ (ฎ.๔๕๕/๒๕๒๓)

(๖) หนังสือเด็กเล่นไม่เป็นอาวุธ (ฎ.๘๘๖/
๒๕๕๒)

(๑๓) คนร้ายใช้กระบอกไฟฉายขนาด ๓ ก้อน
ที่ติดตัวไปตีทำร้ายภริยาผู้เสียหายบาดเจ็บ ผิด ม.๓๔๐
วรรค ๒ (ฎ.๔๒๘๐/๒๕๓๑)

(๗) จอบเสียมที่ไปขุดนาคนอื่น ถือไม่ได้ว่ามี
อาวุธเข้าไปขุดกรุก แต่เอาจอบฟันหัว จอบเป็นอาวุธ โดย
สภาพ (ฎ.๓๓๕/๒๕๕๔)

**มาตรา ๑(๖) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะ
ทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด
อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยไชยทำให้มีนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน**

(๑) เซ้าแคะมือเด็กเลี้ยงกระบือรวาวอืดใจเชือกจึง
หลุดจากมือเด็กแล้วจ่าเลขพากระบือหนีไป ผิด ม.๓๓๔
โดยใช้กำลังประทุษร้ายเป็นเหตุให้เด็กอยู่ในภาวะที่ไม่
สามารถขัดขืนได้ ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๘๖/๒๕๐๒)

(๓) ยกเท้าซึ่งสวมรองเท้าจะตีบผู้เสียหาย
ไม่เป็นอันตรายต่อจิตใจเพราะอันตรายต่อจิตใจนั้นต้องเป็น
ผลจากการทำร้าย แต่ความรู้สึกว่าถูกเหยียดหยาม เจ็บใจ แค้น
ใจเป็นอารมณ์ หาใช่เป็นอันตรายต่อจิตใจไม่ ผิดผิด ม.๓๕๑
(ฎ.๒๓๗๓/๒๕๐๕)

(๒) จับมือและกอดคอเด็กหญิงอายุ ๑๔ ปี ถือได้
ว่าเป็นการใช้แรงกายภาพซึ่งเป็นการประทุษร้าย ผิด
ม.๓๓๕ (ฎ.๕๐๑/๒๕๐๓)

(๔) จ.ไชยทำให้ผู้เสียหายมีนเมา เป็นเหตุให้ตก
อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เป็นการใช้กำลังประทุษ

ร้าย เพื่อให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์นั้น ไป ผิด ม.๓๓๕
ว.๓ (ฎ.๕๒๕/๒๕๐๕)

(๕) ยืนขวางทางถือมีด อีกคนถือขวาน แล้วพูดว่า
“ให้รถกูเถอะ” ไม่ได้ความว่า จำเลยได้แสดงกิริยาอย่างไร
อีกที่จะทำให้เข้าใจว่าทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย มีด
และขวานแม้จะเป็นอาวุธ ก็เป็นสิ่งที่ถือกันอยู่เป็นธรรมดาใน
ชนบท มิใช่ถือเพื่อกระทำความผิดหรือใช้ทำร้าย ผู้เสียหายไม่ผิด
ม.๓๔๐ (ฎ.๗๐๓/๒๕๐๕)

(๖) จำเลยที่ ๑ ใช้กำลังประทุษร้าย ถือได้ว่า
จำเลย ร่วมกันลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย ผิด
ม.๓๔๐ (ฎ.๖๐๕/๒๕๑๖)

(๗) จำเลยกับพวกขู่เชิญและใช้กำลังประทุษร้าย
ผู้เสียหาย ซึ่งเคยเป็นภริยาจำเลย เพื่อให้กลับ ไปอยู่กับ
จำเลย แม้สร้อยคอผู้เสียหายจะขาดคิดมือจำเลยไปเมื่อตอน
จำเลยดึงคอเสื้อผู้เสียหายแล้วเอาไปโดยทุจริต จำเลยผิด
ม.๓๓๔ เท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๒๗๖๗/๒๕๑๖)

(๘) การปิดไฟฉายที่ถืออยู่จนหลุดจากมือ เป็น
การใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๓๖๑/๒๕๒๐)

(๙) จำเลยรวบคอผู้เสียหาย เพื่อให้รู้ว่าสวม
สร้อยคออยู่แล้วกระตุกสร้อยทอง ๒ สลึง บาดคอเป็นแผล
ไม่เป็นอันตรายแก่กาย ไม่ผิด ม.๓๓๖ (ฎ.๒๑๐๐/
๒๕๒๑)

(๑๐) แข่งกรงนกกับผู้เสียหาย ๗ สู้กำลังจำเลยไม่
ได้ จำเลยแย่งเอาไปได้ ถือไม่เป็นการประทุษร้ายแก่กายหรือ

จิตใจ และไม่ใช้ทำให้อยู่ในภาวะไม่สามารถขัดขืนได้ ผิด
ม.๓๓๔ ไม่ผิด ม.๓๓๖ เพราะเป็นการกระทำต่อทรัพย์
(ฎ.๒๑๐๓/๒๕๒๑)

(๑๑) จำเลยกอดเอวและดึงเสื้อตำรวจไว้เพื่อให้
จับกุมญาติของตน เป็นการใช้กำลังประทุษร้าย โดยการใช้
แรงกายกระทำต่อกายตำรวจ (ฎ.๕๒/๒๕๒๓)

(๑๒) โส่ยกกดประสาทอย่างแรงในกาแฟให้
ผู้เสียหายดื่มสั้นสติ ไปแทบทันที แล้วจำเลยลักทรัพย์ของ
ผู้เสียหาย ผู้เสียหายพื้นที่โรงพยาบาลถ่วงเวลา ๑๒ ชั่วโมง
แม้ผู้เสียหายจะไม่ได้รับอันตรายแก่กาย ก็ถือได้ว่าเป็น
อันตรายแก่จิตใจ การกระทำเป็นความผิด ม.๓๓๕ ว.๓
(ฎ.๓๒๖๕/๒๕๓๑)

(๑๓) การที่จำเลยใช้มือดึงกางเกงของ
ผู้เสียหายลงมาถึงหน้าแข้งแล้วใช้นิ้วแหย่เข้าไปใน
ช่องคลอดของผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายมิได้สมัครใจยินยอม
เป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๓๗๕๒/๒๕๔๐)

(๑๔) ข้อมือของผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บเป็นการ
ใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๖๐๒/๒๕๔๓)

(๑๕) จำเลยใช้มือผลักเจ้าพนักงานตำรวจ
กระเด็นไปติดประตูเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๓๘๕๐/
๒๕๔๓)

(๑๖) กระจกสร้อยข้อมือที่ผู้เสียหายสวมอยู่ ไม่
เป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๑๐๖๐/๒๕๔๕)

มาตรา ๑(๗) “ เอกสาร ” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัว
อักษร ตัวเลข ผังหรือแผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ถ่ายภาพหรือวิธีอื่นใดอันเป็นหลักฐานแห่งความหมาย
นั้น

(๑) อักษรและเลขหมายที่ทಾಯ้ายป็นเป็น
เครื่องหมายทะเบียนอาวูรป็นของเจ้าพนักงาน ไม่ใช่อรอย
ตราของพนักงานตาม ม.๒๕๑ แต่เป็นเอกสารตาม ม.๑(๗)
(ฎ.๑๒๖๕/๒๕๐๓)

(๒) หนังสือมอบอำนาจให้จัดการอย่างใดอย่าง
หนึ่งแทนเจ้าของที่ดินนั้นเป็นเอกสารที่บุคคลทำขึ้น จึงไม่
ใช่เอกสารราชการหรือเอกสารสิทธิ (ฎ.๑๗๖๔/๒๕๐๖)

(๓) คัดทอนแก้ไขหนังสือที่ตนเองทำขึ้นก่อนส่ง
มอบให้คนอื่นไปเป็นการทำที่ไม่อาจให้เกิดความเสียหาย
แก่ผู้ใดได้ ไม่ผิด (ฎ. ๑๒๓๗/๒๕๐๗)

(๔) ภาพถ่ายห้องเครื่องใช้ตู้เสื้อผ้าและของอื่น ๆ
ในบ้านไม่ได้แสดงความหมายอย่างใด ไม่เป็นเอกสาร
(ฎ. ๑๒๐๕/๒๕๒๒)

(๕) ถ่ายภาพจากเอกสารที่เจ้าพนักงานได้รับรอง
ในหน้าที่ เจ้าพนักงานไม่ได้รับรองด้วยจึงไม่ใช่เอกสาร

ราชการ แต่เป็นเพียงเอกสาร ม.๑(๗) จำเลยกรอกข้อความราชการต้องหาคิดต่าง ๆ เพิ่มเติมโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าพนักงาน แม้จะเป็นความจริง แล้วนำไปแจกจ่าย ผิด ม.๒๖๔ วรรค ๒, ๒, ๒๖๘ แต่ไม่ผิด ม.๒๖๕, ๒๖๘ (ฎ.๑๓๗๕/๒๕๒๒)

(๖) ภาพถ่ายแพทยศาสตรบัณฑิตเป็นภาพถ่าย ไม่ได้ทำให้ปรากฏความหมายตัวอักษรตัวผั่งหรือแผนแบบอย่างอื่น ๆ ตามความหมายของ ม.๑(๗) ส่วนเลข พ.ศ. ก็ไม่ปรากฏความหมายในตัวเอง ไม่เป็นปลอมเอกสาร และใช้เอกสารปลอม (ฎ. ๑๕๓๐/๒๕๒๒)

(๗) แบบพิมพ์เช็คที่ยังมิได้กรอรายการ ยังมิได้ทำให้ปรากฏความหมายหรือหลักฐานแห่งความหมายอย่างใดเลย จึงไม่เป็นเอกสาร (ฎ.๓๐/๒๕๒๘)

(๘) รถยนต์มีหมายเลขเครื่องยนต์และหมายเลขตัวถังปลอม ย่อมถือว่าจำเลยใช้และอ้างหรือแสดงผิดปลอมเอกสาร ม.๒๖๘ (ฎ.๔๑๔/๒๕๓๑)

(๙) หนังสือหลักฐานการ ได้รับเงินและสละสิทธิ ในที่ดินมรดกเป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๖๓๐๓/๒๕๔๑)

(๑๐) แบบพิมพ์เช็คยังมิได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยอักษร ตัวเลข อันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น ไม่เป็นเอกสาร (ฎ.๕๖๗๔/๒๕๔๔)

มาตรา ๑(๘) “เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่และให้หมายความรวมถึงสำนวนเอกสารนั้น ๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย

(๑) ใบอนุญาตมีป็นเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๓๕๖/๒๔๖๕)

(๒) หมายแจ้งโทษของศาลถึงเรือนจำเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๒๖๖/๒๔๗๔)

(๓) ใบสำคัญประจำตัวต่างด้าวเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๕๒๕/๒๔๘๓)

(๔) ใบทะเบียนสมรสเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๑๑๑๒/๒๔๘๕)

(๕) คำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย ตาม ป.วิ.อ. ไม่ใช่เอกสารสิทธิ แต่เป็นเพียงคำบอกกล่าวแก่พนักงานสอบสวน เพื่อให้ดำเนินคดีตาม ป.วิ.อ.เท่านั้น (ฎ.๕๒๘/๒๕๐๖)

(๖) ใบทะเบียนรถยนต์เป็นเอกสารราชการ (ฎ. ๑๓๐๒/๒๕๐๖)

(๗) สค.๑ เป็นเอกสารสิทธิ ไม่ใช่เอกสารราชการ (ฎ.๒๘๕/๒๕๐๖)

(๘) หนังสือขอขมิเงินตรองราชการมีลายมือชื่อผู้

บังคับบัญชาอนุมัติให้จ่ายได้ เป็นเอกสารราชการ (ฎ.๗๓๑/๒๕๐๕)

(๙) บัตรประจำตัวข้าราชการเป็นเอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้น ในหน้าที่เป็นเอกสารราชการ (ฎ.๒๕๗๕/๒๕๒๒)

(๑๐) ใบแจ้งย้ายที่อยู่ ทร.๖ ตอน ๑ เป็นแบบฟอร์มของทางราชการที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งย้ายเข้าต้องลงชื่อเป็นผู้รับแจ้งในเอกสารนั้น ถือได้ว่าเป็นเอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้น อันเป็นเอกสารราชการ ม.๑(๘) หากใช้เป็นเพียงเอกสารส่วนตัวของเจ้าบ้านไม่ (ฎ.๒๒๐๕/๒๕๓๖)

(๑๑) ใบคู่มือจดทะเบียนเป็นเพียงเอกสารราชการหาได้เป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการไม่ (ฎ.๒๕๗๐/๒๕๔๑)

(๑๒) แผ่นป้ายแสดงการประกันภัยคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถมิใช่เอกสาร ซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ จึงมิใช่เอกสารราชการ (ฎ. ๒๒/๒๕๔๒)

มาตรา ๑(๙) “เอกสารสิทธิ” หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ

(๑) โฉนดที่ดินเป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๗๕/๒๕๖๕)

(๒) ตั๋วพิมพ์รูปพรรณสัตว์พาหนะ เป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๔๐๕/๒๕๖๐)

(๓) สลากกินแบ่งรัฐบาล ไม่เป็นเอกสารราชการ แต่เป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๔๐๕/๒๕๖๐)

(๔) ใบแต่งตั้งทนายความไม่ใช่เอกสารสิทธิ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๗)

(๕) ส.ศ.๑ เป็นเอกสารสิทธิ ไม่ใช่เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ เพราะตามประกาศกระทรวงมหาดไทยให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านรับรองความถูกต้องการลงลายมือชื่อ ดังกล่าวเป็นเพียงพยานเท่านั้น ไม่ใช่รับรองหนังสือนั้นเป็นเสมือนหนังสือราชการ (ฎ.๘๐๕/๒๕๐๘)

(๖) บันทึกรายการเดินทางและรายการการใช้ค่าพาหนะและค่าที่พักของตำรวจเพื่อเบิกเงินทางราชการกรมตำรวจ เป็นเอกสารสิทธิและเอกสารราชการ (ฎ.๘๓๑/๒๕๐๕)

(๗) ใบเสร็จรับเงินค่าภาษีรถยนต์ที่ทางราชการออกให้เป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๒๒๖๖/๒๕๕๕)

(๘) พนักงานประจำวันเขียนใบเสร็จรับเงินท่อนแรกให้ผู้ชำระ ๓๕ บาท แล้วเขียนสำเนาท่อน ๒ ส่งคลัง ท่อน ๓ คัดอยู่ในเล่ม รายละ ๒๕ บาทบ้าง ๑๐ บาทบ้าง ลงวัน คนละวัน ส่งเงินตามสำเนา ชักออกเงินที่เหลือเป็นปลอมสำเนาเงินผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๑๖๕๓/๒๕๕๐)

(๙) ใบมอบอำนาจให้จดทะเบียนแก่โฉนดที่ดินมอบให้ทำนิติกรรมแทน ไม่เป็นหลักฐานแห่งการก่อสิทธิ ไม่ใช่เอกสารสิทธิ (ฎ.๒๔๗๑/๒๕๕๐)

(๑๐) ใบมอบอำนาจให้จัดถอนจำนองและจำนองใหม่เป็นแต่มอบอำนาจให้จัดการอย่างใดอย่างหนึ่งแทน ไม่ใช่เอกสารสิทธิ (ฎ.๕๓๔/๒๕๒๒)

(๑๑) หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) เป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ (ฎ.๑๓๘๕/๒๕๒๒)

(๑๒) ตำรวจใช้ใบเสร็จรับเงินค่าภาษีรถยนต์ ซึ่งมีเลขฉบับที่และเล่มตรงกับฉบับอื่นที่จริงออกให้แก่ผู้ชำระเงินโดยประทับตราชื่อของตนเองเพื่อให้เห็นว่าเป็น

ใบเสร็จแท้จริงแล้วชักออกเงินที่ได้รับเป็นปลอมเอกสารราชการ ตาม ม.๑๖๑, ๒๖๕ กับ ๒๕๓ คนละกระทง กับ ม.๑๔๗ (ฎ.๑๕๓๑/๒๕๒๒)

(๑๓) จำเลยทำปลอมซึ่งคำขอของผู้เสียหายเพื่อขอกู้เงินประกอบด้วยคำรับรองของผู้บังคับบัญชาและบันทึกของผู้บังคับบัญชาขอเป็นผู้ค้ำประกันเป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อให้เกิดสิทธิแก่ราชการกรมตำรวจที่จะเรียกร้องให้ผู้กู้และผู้ค้ำประกันชำระหนี้ ผิด ม.๒๖๖(๑) (ฎ.๒๗๑๖/๒๕๒๒)

(๑๔) สมุดคู่มือวางฎีกาเป็นแต่เอกสารราชการมิใช่หลักฐานแห่งสิทธิไม่เป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๓๒๘๗/๒๕๒๒)

(๑๕) แก้วไขเปลี่ยนแปลงจำนวนรายการของเพิ่มขึ้นนอกเหนือผู้ขอเบิก เพื่อใช้เอกสารที่ปลอมขึ้นนั้น ชักออกเอาพัสดุ ซึ่งอยู่ในความดูแลรักษารับผิดชอบของจำเลยเป็นเพียงเพื่อใช้อำนาจการกระทำผิดของคน หาใช่เป็นหลักฐานตามความหมาย ม.๑(๕) ถือไม่ได้ว่าสำเนาใบเบิกพัสดุเป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๒๑๗๘/๒๕๒๔)

(๑๖) เป็นเสมือนโรงจำนำ มีหน้าที่เขียนตัวจำนำ พิมพ์ลายนิ้วมือของคนในตัวจำนำ ซึ่งมีชื่อผู้ยื่นเป็นจำนำ แสดงว่าเป็นลายพิมพ์ของจำนำ ผิดปลอมเอกสารสิทธิ ม.๒๖๕ (ฎ.๒๘๐๓/๒๕๒๔)

(๑๗) สมุดคู่ฝากบัญชีเงินฝากพิเศษมีข้อความแสดงว่าผู้ฝากได้ฝากเงินไว้ที่ธนาคาร ย่อมเป็นหลักฐานแห่งการก่อสิทธิแก่ผู้ฝากที่จะเรียกถอนเงินฝากคืน หาใช่เพียงแต่แสดงรายการฝากเงินและชื่อผู้ฝากไม่ จึงเป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๒๕๕๕/๒๕๓๔)

(๑๘) หนังสือมอบอำนาจไม่เป็นเอกสารหลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิ จึงไม่เป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๔๓๘๑/๒๕๔๑)

(๑๙) บันทึกมีข้อความว่าโจทก์ไม่รู้เห็นข้อเท็จจริงในการซื้อขาย ไม่เป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ ไม่เป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๔๘๓๐/๒๕๔๒)

(๒๐) ใบบันทึกรายการขายยังไม่ได้กรอกข้อมูลของลูกค้า ยังไม่สามารถนำไปเรียกเก็บเงินได้ ไม่เป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๓๗/๒๕๔๓)

(๒๑) ตำเนารายงานการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นหลักฐานเพื่อระงับสิทธิออกในการลงนาม

ผูกพันบริษัทเป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๓๕๔/๒๕๔๔)

มาตรา ๑(๑๐) “ลายมือชื่อ” หมายความว่า ความรวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือและเครื่องหมาย ซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อตน

มาตรา ๑(๑๑) “กลางคืน” หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

(๑) พระอาทิตย์ขึ้น หมายถึง ขึ้นพ้นขอบฟ้าแล้ว

(ฎ.๕๓๐/๒๕๔๗)

มาตรา ๑(๑๒) “คุมขัง” หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ขัง กักขัง หรือจำคุก

(๑) การจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ถ้าต่อสู้ขัดขวางมิให้จับเจ้าพนักงานผู้จับกุมไม่ต้องแจ้งแก่ผู้นั้นว่าเขาจะต้องถูกจับตั้งบังคับไว้ใน ป.วิ.อ.ม.๘๓ วรรค ๑ (ฎ.๕๑๒/๒๕๔๔)

(๒) ราษฎรช่วยจับตาม ป.วิ.อ. ม.๘๒ และเมื่อจับได้แล้วเจ้าพนักงานนั้นใช้ให้ราษฎรควบคุมตัวไปส่งสถานีวิจัย ย่อมถือว่าอยู่ในความควบคุมภายใต้อำนาจของเจ้าพนักงาน ถ้าผู้ใดเข้าช่วยเหลือให้หลบหนีไป ผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๕๕๓/๒๕๖๘)

(๓) การจับนั้นจะต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะต้องถูกจับให้เขารู้ว่าเขาต้องถูกจับ กำเนนให้คนไปตามเขามาที่บ้านเพื่อสอบถามเรื่องที่เขาต้องการและห้ามมิให้เขาไปไหน ยังไม่ถึงว่าเป็นการจับ (ฎ.๘๔๓/๒๕๔๔)

(๔) จำเลยถูกคุมขังตามอำนาจศาลคดีเด็กเป็นการควบคุมตามอำนาจของสถานพินิจ ไม่ใช่การ “คุมขัง” ตาม ม.๑(๑๒) การหลบหนีไปจากสถานพินิจจึงไม่ถือว่าเป็นการหลบหนี การควบคุม ตาม ม.๑๕๐ (ฎ.๘๕๔/๒๕๑๑)

(๕) สั่งจับด้วยวาจาไม่มีหมายจับ เจ้าพนักงานผู้ไปจับไม่เป็นนายตำรวจผู้ใหญ่ซึ่งจะจับด้วยตนเองได้ ทั้งเมื่อส่งให้พนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนก็ไม่ได้แจ้งข้อหาและมีได้ควบคุมจำเลยไว้หรือให้ประกัน เป็นแต่นัดให้จำเลยมาสถานีตำรวจในวันรุ่งขึ้น พฤติการณ์เช่นนี้ยังไม่ถือว่าจำเลยถูกจับแล้ว ตามกฎหมาย (ฎ.๒๑๕๗/๒๕๑๔)

(๖) ตำรวจพบกัญชาที่ผู้เสียหายและเรียกเอาเงินจากผู้เสียหายเพื่อไม่ให้จับยังไม่เป็นการคุมขัง จึงไม่ผิด ม.๒๐๔ (ฎ.๒๕๘/๒๕๑๕)

(๗) ป.วิ.อ. ม.๘๑ ให้เจ้าพนักงานแจ้งแก่ผู้ที่จะต้องถูกจับว่าเขาจะต้องถูกจับเท่านั้น มิได้กำหนดให้มีการแจ้งข้อหาหรือบันทึกการจับกุมแต่ประการใด (ฎ.๑๕๔๕/๒๕๒๕)

(๘) ตำรวจคุมตัวผู้ต้องหาที่ไม่ยื่นเคารพเพลงสรรเสริญจะนำขึ้นรถไปสถานีเพื่อดำเนินคดี ถือว่าผู้เสียหายถูกคุมขังตาม ๑(๑๒) แล้ว จำเลยเข้าโอบกอดตำรวจและพวกจำเลยช่วย ยื้อแย่งผู้เสียหายขึ้นรถหลบหนีไป ผิด ม.๑๕๑, ๑๓๘, ๑๔๐ (ฎ.๓๒๔๓/๒๕๒๘)

มาตรา ๑(๑๓) “คำไถ่” หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอาหรือให้เพื่อแลกเปลี่ยนเสรีภาพของผู้ถูกเอา ตัวไป ผู้ถูกหวังเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขัง

(๑) จับโจทก์ไปแล้วบังคับเขียนจดหมายถึง มารดาให้โอนที่ดินจำนวนหนึ่งแก่แม่ยายจำเลย จำเลยมีเจตนาเพื่อจะบังคับให้มารดาโจทก์ชำระหนี้โดย เชื่อว่ากระทำได้ คังนั้นประโยชน์ที่จำเลยเรียกร้องเอาจึงไม่ ไร้ค่าได้ตาม ม.๑(๑๓) (ฎ.๕๒๕๕/๒๕๓๔)

(๒) การที่จำเลยทั้งสองร่วมกันหน่วงหนือชักจูง ผู้เสียหายเพื่อให้ชำระหนี้ยังไม่ใช่เป็นการเรียกค่าไถ่ (ฎ.๗๗๔๒/๒๕๔๒)

หมวด ๒

การใช้กฎหมายอาญา

การรับโทษในทางอาญา

มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ใน กฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังการกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไปให้ผู้ที่ได้ กระทำกรานั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้วก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่ เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้ลงโทษนั้นให้สิ้นสุดลง

(๑) กฎหมายลักษณะอาญา ม.๓๐๗, ๓๐๘ ความ ผิดฐานโกงเจ้าหนี้ แม้จะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่ปอ. ม.๓๕๐ ก็ได้บัญญัติเรื่องโกงเจ้าหนี้ไว้ ฉะนั้นความผิดจึงไม่ระงับ (ฎ.๓๑๑/๒๕๐๑)

(๒) มีและจำนำชธนบัตรต่าง ๆ ปลอมเป็น ความผิด แม้ประเทศนั้นจะยกเลิกชธนบัตรนั้นภายหลัง จำเลยก็ยังต้องรับผิด (ฎ.๑๑๖๖/๒๕๐๑)

(๓) ระหว่างกักกันจำเลยมีพ.ร.บ.ล้างมลทิน และประกาศใช้ปอ. ไม่ถือการกักกันเป็นโทษก็ยังไม่ถือว่า จำเลยได้พ้นโทษกักกันนั้นไปแล้ว เพราะยังต้องถูกกักกัน อยู่โดยผลแห่งคำพิพากษาของศาล ความผิดของจำเลยจึง ยังไม่ถูกลบล้าง โดย พ.ร.บ.ศาลจะปล่อยไปไม่ได้ (ฎ.๑๓๓/๒๕๐๒)

(๔) ศาลพิพากษาว่าจำเลยผิด ม.๓๓๕, ๘๐ และ ๓๖๔, ๓๖๕ แต่ลงโทษ ๒๖๔, ๒๖๕ บทหนักจำคุก ๖ เดือน ฎมิไม่เข้าหลักเกณฑ์ ม.๔๑ กักกัน ไม่ได้ (ฎ.๖๔๖/๒๕๐๖)

(๕) ม.๓๕๐ หมายถึง ฟ้องเป็นคดีแพ่ง หากฟ้อง เป็นคดีอาญา ไม่ถือว่าเป็นการใช้สิทธิทางศาล เพื่อให้ลูก หนี้หาประกันมาให้เจ้าหนี้เป็นที่พอใจแล้วจะไม่เอาเรื่อง

แสดงว่ายังจะไม่ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ลูกหนี้โอนที่ดิน ให้ผู้อื่น ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๐๕๔/๒๕๐๗)

(๖) พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ ม.๔๑ "ห้ามผ่านด่านป่าไม้" ไม่มีบทวิเคราะห์ "ผ่าน" แต่ตามพจนานุกรม หมายถึง "ล่องพ้น ไปได้ไป, ซ้ำไป" จำเลยนำไม้มาในเขตด่าน ป่าไม้ไม่ได้ จำเลยไม่ผิดตาม ม.๔๑ (ฎ.๑๕/๒๕๐๕)

(๗) การตีความถ้อยคำในปอ.ก็ต้องตีความโดย เกร็งครัด จึงหาขอบที่จะนำบทบัญญัติแห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตีความ "ผู้สืบสันดาน" ตาม ปอ. ม.๑๑ วรรค ๒ ไม่ บุตรบุญธรรมจึงไม่ใช่ผู้สืบ สันดานกระทำต่อบุพการี ตาม ม.๑๑ จึงยอมความไม่ได้ (ฎ.๕๕๖/๒๕๐๕ป)

(๘) กฎหมายเก่าห้ามแข่งข้าย กฎหมายใหม่ยก เลิกกฎหมายเก่าให้แข่งข้ายได้ ระหว่างพิจารณาจำเลยจึง พ้นจากการเป็นผู้กระทำผิดตาม ม.๒ ๖.๒ (ฎ.๑๘/๒๕๑๐)

(๙) ม.๑๒๖ มิต้องเป็นผู้ลงมือกระทำซ้ำเราทุก คน เพียงคนใดคนหนึ่งร่วมกระทำผิดเป็นตุ๊กตาตาม ม.๘๓ และ ก็หาได้บัญญัติให้ลงโทษแต่เฉพาะชายเท่านั้น ไม่ แม้จำเลยจะเป็นหญิงเมื่อฟังว่าสมคบร่วมลงโทษตัว การได้ (ฎ.๒๕๐/๒๕๑๐)

(๑๐) ม.๓๔๐ วรรคท้าย หมายถึง บุคคลอื่นมิใช่พวกปล้นด้วยกัน ฉะนั้นการที่จำเลยกับพวกปล้นทรัพย์และใช้ปืนยิงเจ้าทรัพย์บาดเจ็บพลาดถูกคนร้ายตาย ผิดเพียงปล้น ใช้ปืนยิง ม.๓๔๐ วรรค ๔ และ ม.๒๘๘ (ฎ.๑๕๑๗/๒๕๑๐)

(๑๑) ริงไล่ผู้เสียหายเข้าไปในนาผู้เสียหายโดยจะใช้ปืนยิงผู้เสียหายเพื่อทำร้ายผู้เสียหาย หาใช่เพื่อรบกวนการครอบครองที่นาของผู้เสียหายไม่ ไม่ครบองค์ประกอบ ม.๓๖๒ (ฎ.๑๔๔/๒๕๐๓)

(๑๒) จำเลยผิด พ.ร.บ.อาชญาฯ ม.๒๖, ๕๑ ระหว่างพิจารณามีกฎหมายใหม่ออกบังคับให้ยกเลิก ม.๒๗, ๕๑ จำเลยยอมพ้นจากเป็นผู้กระทำผิด (ฎ.๑๐๕/๒๕๑๕)

(๑๓) การยกเลิกประกาศห้ามขนย้ายข้าวไม่ลงดังความคิดตามประกาศนั้นที่ได้ทำก่อนยกเลิกประกาศ เพราะประกาศนั้นไม่ใช่กฎหมายตาม ม.๒ (ฎ.๓๒๐/๒๕๑๕)

(๑๔) จอครถกีดขวางจราจรเป็นความผิดกฎหมายเก่าแต่กฎหมายใหม่ยกเลิกให้ใช้ข้อความใหม่ให้ตำรวจจราจรว่ากล่าวตักเตือน กฎหมายไม่ประสงค์จะเอาโทษแก่จำเลยที่กระทำผิด (ฎ.๓๕๔/๒๕๑๓)

(๑๕) ศาลพิพากษาถึงที่สุดจำคุกจำเลย พ.ร.บ.อาชญาฯ ๒ ปี ระหว่างรับโทษมี พ.ร.บ.อาชญาฯ ๒๕๑๘ ม.๕ ให้นำป็นไปมอบแก่นายทะเบียนภายใน ๕๐ วัน แล้วไม่ต้องรับโทษ ไม่ได้บัญญัติไม่เป็นความผิดต่อไป จึงปล่อยตัวจำเลยตาม ม.๒ วรรค ๒ ไม่ได้ (ฎ.๑๘๕๔/๒๕๑๕)

(๑๖) พ.ร.บ.อาชญาฯ มาตรา ๕ ให้นำอาชญาฯ ที่ไม่ได้อนุญาตมอบให้นายทะเบียน ๕๐ วันแล้ว ผู้นั้นจะไม่ต้องรับโทษแต่อาชญาฯ ที่จำเลยเป็นอาชญาฯ เฉพาะสงครามและจำนวนมาก มีไว้เพื่อการค้าอันไม่อยู่ในข่ายหรือความมุ่งหมายของ พ.ร.บ.ที่จะไม่เอาโทษ (ฎ.๕๑๖/๒๕๒๐)

(๑๗) ก่อสร้างฯ ถางป่าสงวนฯ ผิด พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ ม.๑๔, ๑๑ หนังสืออนุญาตครุฑมนตรีที่ไม่ได้เอาผิดแก่ราษฎรที่เข้าทำไร่ไถนาอยู่ก่อนเป็นเรื่องของฝ่ายบริหารไม่ทำให้พ้นผิด (ฎ.๑๔๘๖/๒๕๒๐)

(๑๘) จะนำกฎหมายที่ออกใช้ภายหลังมาลงโทษจำเลยซึ่งได้ฟ้องไว้ก่อนแล้วไม่ได้ (ฎ.๓๒๒๑/๒๕๒๑)

(๑๙) จำเลยเข้าคุกครอบครองก่อนวันมีผลบังคับของกฎหมายใหม่ การกระทำของจำเลยจึงไม่ผิดไป. ที่ดิน ๒๔๕๗ ม.๕ (ฎ.๘๘๖/๒๕๑๒)

(๒๐) ไม้ซางซึ่งตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ ให้ถือว่าเป็นไม้หวงห้ามทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเกิดอยู่ที่ใด แม้ต่อมา มี พ.ร.บ.ยกเลิกให้ใช้ข้อความใหม่แทนมิใช่ยกเลิกกฎหมาย เป็นการแก้ไขกฎหมาย คือ ให้ไม้ซางเป็นไม้ต้องห้ามอย่างเดิม (ฎ.๑๕๕๖/๒๕๒๓)

(๒๑) จะนำกฎหมายที่ออกใช้ภายหลังมาลงโทษจำเลยซึ่งได้ฟ้องไว้ก่อนแล้วไม่ได้ (ฎ.๓๒๒๑/๒๕๒๑)

(๒๒) วัตถุประสงค์ที่จำเลยมีไว้ในครอบครองเป็นวัตถุประสงค์ที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ก็ตาม แต่กฎกระทรวงดังกล่าวประกาศใช้ภายหลังที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดจึงนำมาใช้บังคับย้อนหลังให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยไม่ได้ (ฎ.๑๗๘๘/๒๕๒๓)

(๒๓) กฎหมายฉบับหลังยกเลิกข้อความเดิมแต่ให้ใช้ข้อความใหม่แทนนั้นมิใช่เป็นการยกเลิกกฎหมาย แต่เป็นการแก้ไขกฎหมาย มาตราดังกล่าวจึงยังใช้บังคับอยู่ ความข้อความใหม่ แม้ศาลจะมีได้กล่าวถึง พ.ร.บ.แก้ไขฯ ก็ต้องบังคับตามข้อความใหม่นั้น (ฎ.๔๕๕๖/๒๕๒๓)

(๒๔) พ.ร.บ.ควบคุมก่อสร้าง อาคาร ในส่วนที่บัญญัติถึงการรื้อถอนและแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารที่สร้างฯ ผ่าฝืนกฎหมาย เป็นวิธีบังคับในส่วนแห่งเป็นกฎหมายบัญญัติย้อนหลังได้ (ฎ.๓๓๔๒/๒๕๒๕)

(๒๕) พ.ร.บ.ควบคุมผู้ต้องหาคอมมิวนิสต์เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งไม่ใช่กฎหมายสารบัญญัติที่กำหนดโทษแก่ผู้กระทำผิด จึงไม่ใช่เป็นกฎหมายที่บัญญัติย้อนหลังให้ลงโทษบุคคลในทางอาญา และไม่ใช่เป็นการตั้งข้อหาขึ้นใหม่ แต่เป็นเพียงกฎหมายที่วางวิธีปฏิบัติคือผู้ต้องหา จึงหาขัดต่อรัฐธรรมนูญไม่ (ฎ.๗๗๓/๒๕๒๖)

(๒๖) จำเลยผิดเก็บและจำหน่ายก๊าซเชื้อเพลิง (บิวเทน) ในสถานที่ไม่ได้รับอนุญาต ระหว่างพิจารณา มีประกาศยกเลิกว่า บิวเทนไม่ใช่เชื้อเพลิง แม้การกระทำ

จำเลยเป็นความผิดตามที่ฟ้อง จำเลยก็พ้นจากการกระทำ
ความผิด (ฎ.๑๑๖๖/๒๕๒๖)

(๑๑๗) เมื่อบ้านเกิดเพลิงไหม้เป็นบ้านที่จำเลย
เป็นเจ้าของร่วมกับสามีซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรส แม้จะ
ฟังว่าจำเลยเป็นผู้วางเพลิง จำเลยไม่ผิด ม.๒๑๕ เพราะ
ม.๒๑๗ ทรัพย์ของผู้อื่นให้รวมถึงทรัพย์ที่ผู้อื่นมีส่วนเป็น
เจ้าของรวมอยู่ด้วยไม่ได้ เป็นการขัดต่อหลักกฎหมายใน
ม.๒ (ฎ.๓๖๔๓/๒๕๒๖)

(๑๑๘) ประกาศอุตสาหกรรมให้โรงงานบาง
ประเภทได้รับยกเว้นจากการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการ
อนุญาตทั้งหมด ประกาศไม่ใช้กฎหมาย จึงไม่เป็นการยก
เว้นความผิดอีกต่อไป (ฎ.๑๔๘๘/๒๕๓๑)

(๑๑๙) จำเลยผิดมีกล้องสุบผื่น ระหว่างพิจารณา
คดีมี พ.ร.บ.ยกเลิกและ ไม่ได้บัญญัติให้การมีกล้องสุบผื่น
เป็นความผิด การกระทำของจำเลยซึ่งเดิมเป็นความผิดจึง
ไม่เป็นความผิดอีกต่อไป จำเลยพ้นจากการกระทำผิดตาม
ม.๒ ว.๒ (ฎ.๒๔๖๖/๒๕๓๑)

(๑๒๐) คำสั่ง ปว. ฉบับ ๒๒๗ ลง ๓๑ ธ.ค. ๑๕ มิ
ใช่คำสั่งที่มีผลทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญา แต่เป็น
เรื่องถอนสัญชาติไทยของบุคคลบางจำพวก แม้จะมีผล
ย้อนหลังก็มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ จำเลยเกิดในไทย
แต่ถูกถอนสัญชาติ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย เพราะ
ออกนอกเขต จำเลยผิด ม.๓๖๕ (ฎ.๕๔๑๑/๒๕๓๔)

ใช้กฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลย

มาตรา ๓ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำผิด
ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใดวันแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่เกิดถึงที่
สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนัก
กว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิด
ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตาม
กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมา
บ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควรศาลจะกำหนดโทษ
น้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติไว้ภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความ
ผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

(๑๑) พ.ร.บ.เช็คฯ ๒๕๓๔ ม.๔ เป็นความผิด
เมื่อผู้ออกเช็คและทรงเช็คมีหนี้ต่อกัน จำเลยออกเช็คและ
นำไปแลกเงินสดจากโจทก์นั้น เป็นเพียงไปก่อนหนี้ด้วยการ
แลกรับเอาเงินสดจากโจทก์ ไม่ใช่เพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่แล้ว
จึงไม่ผิด (ฎ.๑๕๒๑/๒๕๓๕)

(๑๒) เมื่อกฎหมายซึ่งใช้ในขณะกระทำผิดและ
กฎหมายที่ใช้ภายหลังกระทำผิดไม่แตกต่างกัน ก็ต้องปรับ
บทลงโทษจำเลยตามกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำผิดจะ
ปรับบท ลงโทษตามกฎหมายที่ใช้ในภายหลังกระทำผิด
ไม่ได้ (ฎ.๕๓๘๘/๒๕๓๖)

(๑๓) ไม่มีกฎหมายให้อำนาจศาลสั่งให้โฆษณา
คำขออภัยมิแต่ให้โฆษณาคำพิพากษา การสั่งให้โฆษณา
คำขออภัยเป็นการสั่งนอกเหนือจากโทษที่บัญญัติไว้ใน
กฎหมาย (ฎ.๓/๒๕๔๒)

(๑๔) มีกฎหมายกำหนดให้การกระทำ
เช่นนั้นไม่เป็นความผิดตาม ปอ. ม.๒ ว.๒ จึงไม่ต้อง
วินิจฉัยว่า จำเลยมีเจตนาก่อสร้างแนวผังเมืองหรือไม่อีก
(ฎ.๔๖๘/๒๕๔๓)

(๑๕) หลังจากจำเลยทำผิดมี พ.ร.บ.บัตรประจำ
ตัวประชาชนฯ ยกเลิกความใน ม.๑๔ เปลี่ยนบทบัญญัติผู้
กระทำความผิดที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือไม่ก็ได้ จึงต้องพิจารณา
ตามกฎหมายเดิมขณะกระทำผิด (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๔๕)

(๒) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิดและตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิตให้คงการประหารชีวิตผู้กระทำความผิดและให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

(๑) กฎหมายเก่าขอมความไม่ได้ กฎหมายใหม่ขอมความได้ให้ใช้กฎหมายใหม่ แต่ถ้าฟ้องโดยไม่ชอบแล้ว คือไม่ได้ร้องทุกข์ไว้ก่อนก็ไม่มีผลย้อนหลัง (ฎ.๑๕๘/๒๕๐๐)

(๒) ม.๕๔ ไม่มีถือว่าความผิดทุกโทษเป็นความผิดเพื่อเพิ่มโทษ ศาลอุทธรณ์ลงโทษและเพิ่มโทษตามกฎหมายเก่า ศาลฎีกาแก้เป็น ไม่เพิ่มโทษ ตาม ม.๓ (ฎ.๓๐๕/๒๕๐๐)

(๓) หากกระทำผิดขณะใช้กฎหมายลักษณะอาญา แต่ขณะพิจารณาใช้ ปอ.แล้ว ให้ใช้กฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำผิด (ฎ.๑๒๕๒/๒๕๐๑)

(๔) การใช้ ม.๓ นั้น ต้องพิจารณาทั้งโทษขั้นสูงและโทษขั้นต่ำด้วย (ฎ.๑๒๕๒/๒๕๐๑)

(๕) กฎหมายเก่ากักกัน กฎหมายใหม่เปลี่ยนเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ศาลเปลี่ยนโทษกักกันเป็นวิธีเพื่อความปลอดภัย (ฎ.๑๕๕/๒๕๐๑)

(๖) กฎหมายเก่าจำคุกแทนค่าปรับ กฎหมายใหม่กักขังแทนค่าปรับ ต้องใช้กฎหมายใหม่ (ฎ.๕๗๑/๒๕๐๑)

(๗) พ.ร.บ.ให้ใช้ปอ. ม.๔ "เมื่อปอ.ใช้บังคับแล้วให้ยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา" เป็นการยกเลิกเมื่อได้ใช้ปอ.แทนหาได้มุ่งหมายให้การกระทำผิดตามกฎหมายลักษณะก่อนแล้วหันคิดไปไม่ เพราะปอ.ยังบัญญัติเป็นความผิด ใช้กฎหมายที่ไม่มีอัตราโทษอย่างต่ำถือเป็นคุณ (ฎ.๘๕๗/๒๕๐๒)

(๘) จะขอให้กำหนดโทษใหม่ตามกฎหมายที่ใช้ใหม่ตาม ม.๓(๑) นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย และคดีถึงที่สุดก่อนวันใช้กฎหมายใหม่ ถ้าคดีถึงที่สุดเมื่อใช้กฎหมายใหม่แล้ว กรณีก็ไม่อยู่ในบังคับ ม.๓(๑) (ฎ.๕๗๘/๒๕๐๒)

(๙) ขอให้ศาลกำหนดโทษตาม ม.๓(๑) ต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยถึงที่สุดก่อนวันใช้กฎหมายใหม่ ถ้าคดีถึงที่สุดเมื่อใช้กฎหมายใหม่แล้ว กรณีก็ไม่อยู่ในบังคับ ม.๓(๑) (ฎ.๐๕๗๘/๒๕๐๒)

(๑๐) ใช้กฎหมายที่ไม่กำหนดโทษขั้นต่ำ เมื่อจำเลยสารภาพ ศาลพิพากษาลงโทษไปได้โดยไม่ต้องสืบพยานประกอบกฎหมายใหม่แม้จะไม่ได้ระบุว่า มาตราใดตรงกับมาตราของกฎหมายเดิมมาตราใด แต่ก็เห็นจากบทบัญญัติของกฎหมายเก่าและใหม่ได้ (ฎ.๓๐๓/๒๕๐๓)

(๑๑) ไม่มีอัตราโทษอย่างต่ำเป็นคุณกว่าบทบัญญัติที่มีอัตราโทษขั้นต่ำ (ฎ.๓๐๓/๒๕๐๓)

(๑๒) อายุความฟ้องคดีอาญาถืออายุความฟ้องจำเลยที่น้อยกว่าบังคับ เพราะเป็นคุณแก่จำเลย (ฎ.๑๐๐๕/๒๕๐๔)

(๑๓) กฎหมายใหม่มีวิธีเพื่อความปลอดภัย ศาลสามารถใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นได้ (ฎ.๔๑๑/๒๕๐๗)

(๑๔) ศาลชั้นต้นจำหน่ายเฉพาะคดีจำเลยให้การปฏิเสธเพื่อให้โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีใหม่นั้น ปราบกศาลเด็กฯ ได้เปิดทำการในจังหวัดนั้นแล้วและจำเลยอยู่ในอำนาจศาลเด็ก ศาลเดิมไม่มีอำนาจพิจารณา ต้องให้โจทก์ไปฟ้องศาลเด็กฯ (ฎ.๖๗๐/๒๕๑๔)

(๑๕) ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ โจทก์อุทธรณ์ ศาลชั้นต้นไม่รับเป็นอุทธรณ์ข้อเท็จจริง โจทก์อุทธรณ์คำสั่ง ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยื่นตามศาลชั้นต้นที่ไม่รับอุทธรณ์และศาลได้อ่านคำสั่งศาลอุทธรณ์ให้โจทก์ฟังเมื่อใช้ ป.วิ.อ.ที่แก้ไขใหม่แล้ว คำสั่งศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตาม ม.๑๕๘ ทวิ ป.วิ.อ. (ฎ.๕๒๑/๒๕๑๘)

(๑๖) จำเลยนำปิ่นไปจดทะเบียนใน ๕๐ วัน และเจ้าพนักงานให้แจ้งรักษาปิ่นนั้นไว้ จำเลยไม่ต้องรับโทษแม้จะพ้นกำหนด ๕๐ วันไปแล้วยังไม่ได้รับใบอนุญาต แต่ในส่วนกระสุนปิ่นนั้นจำเลยไม่นำไปมอบให้นายทะเบียน จึงไม่ได้ยกเว้นโทษ (ฎ.๑๒๔๘/๒๕๒๐)

(๑๗) ขณะอยู่ระหว่างพิจารณาศาลฎีกามีกฎหมายออกใช้บังคับซึ่งเป็นคุณจึงต้องใช้ตาม ม.๓ เมื่อเรื่องกระทงลงโทษแล้ว ม.๕๑(๓) ที่แก้ไขใหม่จะจำคุกเกินกว่า ๕๐ ปีไม่ได้ ศาลฎีกาพิพากษาแก้เป็นจำคุก ๕๐ ปี ได้ (ฎ.๒๔๕๒/๒๕๒๖)

(๑๘) จำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๕ ปี กฎหมายใหม่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี ถ้าศาลจะลงโทษจำคุกในอัตราสูงต้องใช้กฎหมายเก่า เพราะเป็นคุณแก่จำเลย ถ้าจำคุกในอัตราต่ำ ต้องใช้กฎหมายใหม่ เพราะเป็นคุณแก่จำเลย (ฎ.๒๔๕/๒๕๒๗)

(๑๙) ระหว่างฎีกามีการแก้ไขยกเลิก ม.๕๑ และใช้ข้อความใหม่แทนอันเป็นกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลย และใช้ภายหลังการกระทำความคิด ศาลฎีกาพิพากษาแก้เป็น จำคุก ๕๐ ปี (เดิม ๕๑ ปี ๔ เดือน) (ฎ.๑๓๓๐/๒๕๒๗)

(๒๐) กฎหมายใหม่เพิ่มอัตราโทษ ม.๒๘๔ ให้สูงขึ้น เป็นกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความคิด และมีได้เป็นคุณแก่ผู้กระทำผิด จะนำมาปรับบทลงโทษจำเลยด้วยหาได้ไม่ เมื่อศาลอุทธรณ์มิได้แก้ไข ศาลฎีกาเห็นสมควรแก้ไขให้ถูกต้อง (ฎ.๒๐๑๐/๒๕๒๘)

กระทำความผิดในราชอาณาจักร

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร ต้องรับโทษตามกฎหมาย

การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

(๑) เหตุเกิดในเรือไทยเป็นการกระทำความผิดในราชอาณาจักร พนักงานสอบสวน กองปราบปรามมีอำนาจสอบสวน

สวนคดีอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร จึงมีอำนาจสอบสวน (ฎ.๒๖๗๐/๒๕๓๕)

ผลของการกระทำเกิดในราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักรหรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นนั้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือย่อมเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

ในกรณีการเตรียมการหรือพยายามกระทำการใดซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่ากระเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

(๑) ออกเช็คนอกราชอาณาจักรให้มาขึ้นเงินที่ธนาคารในราชอาณาจักร เช็คนั้น ไม่มีเงิน ธนาคารปฏิเสธจ่ายเงิน ถือว่าเหตุเกิดในราชอาณาจักร (ฎ.๑๐๑๐/๒๕๐๘)

(๒) จำเลยกับพวกบังคับพนักงานหนึ่งยักขังผู้เสียหายที่มาเลเซียเพื่อเรียกค่าไถ่ และบังคับผู้เสียหายขับรถไปยังชายแดนประเทศไทยซึ่งน่าจะเข้าไปในเขตแดนไทยด้วย เพราะภูมิลำเนาอยู่ในไทย เป็นความผิดต่อ

เนื่องทั้งในและนอกราชอาณาจักร พนักงานสอบสวน
สถานีตำรวจภูธรอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ซึ่งจับจำเลย
มีอำนาจสอบสวนดำเนินคดีกับจำเลยได้ (ฎ.๑๕๘๖/
๒๕๒๖)

(๓) ทำผิด ม.๓๕๑ เริ่มตั้งแต่จำเลยพาผู้เสียหาย
ขึ้นรถที่ปากซอยหน้าบ้านในประเทศไทย แม้จำเลยจะไป
กระทำต่อผู้เสียหายที่ญี่ปุ่น ถือว่าความผิดได้ทำใน
ราชอาณาจักร ตาม ม.๕ (ฎ.๑๖๔๕/๒๕๓๑)

ถือว่าตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนกระทำในราชอาณาจักร

มาตรา ๖ ความผิดที่ได้กระทำในราชอาณาจักรหรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำใน
ราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกันของผู้สนับสนุนหรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้
กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร

กระทำนอกราชอาณาจักรแต่รับโทษในราชอาณาจักร

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร คือ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๕

(๑/๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑ มาตรา ๑๓๕/๒ มาตรา ๑๓๕/
๓ และมาตรา ๑๓๕/๔*

(๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๕
มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๖๖(๓) และ (๔)

(๒ ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓**

(๓) ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๕ และความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๐ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

กระทำผิดนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรและ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทยและรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้นหรือผู้เสียหายได้ร้อง
ขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าวและรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้
ร้องขอให้ลงโทษ

ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ

* ม.๗(๑/๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๔๖ ม.๓ ราชกิจจานุเบกษา ต.๑๒๐ ค.๗๖๗ น.๑ วันที่ ๑๑
สิงหาคม ๒๕๔๖

** ม.๗ (๒ ทวิ) เพิ่มเติมโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๔) พ.ศ.๒๕๔๐ ราชกิจจานุเบกษา ต.๑๑๔ ค.๗๒๓ น.๔๒
วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

(๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ ถึงมาตรา ๒๒๓ ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก และมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๗ ถึงมาตรา ๒๓๒ และมาตรา ๒๓๓ ถึงมาตรา ๒๓๖ ทั้งนี้เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๓๗

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖(๑) และ (๒) มาตรา ๒๖๗ ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๖๗ และ มาตรา ๒๖๘

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ และมาตรา ๒๗๘ ทั้งนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๗๖

(๔) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐

(๕) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๗

(๖) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘

(๗) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๑๕ และมาตรา ๓๑๗ ถึงมาตรา ๓๒๐

(๘) ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖

(๙) ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๗ ถึงมาตรา ๓๔๐

(๑๐) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗

(๑๑) ความผิดฐานยักยอก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๒ ถึงมาตรา ๓๕๔

(๑๒) ความผิดฐานรับของโจร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๗

(๑๓) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๘ ถึงมาตรา ๓๖๐

(๑) จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานกรุงเทพมหานครทำความผิดฐานยักยอกเงินหลวงนอกประเทศ จึงต้องรับโทษตามกฎหมายกรุงเทพมหานคร (ฎ.๘๐๘/๒๕๖๘)

(๒) คนไทยทำผิดนอกราชอาณาจักรที่จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรนั้น ม.๘ ได้ระบุความผิดต่าง ๆ ไว้แล้ว และความผิดที่ระบุไว้นี้ โจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าความผิดนั้นเป็นความผิดในต่างประเทศอีก (ฎ.๑๕๘/๒๕๐๓ป)

(๓) คนไทยทำผิดตาม ม.๑๔๐ นอกราชอาณาจักร ผู้เสียหายขอให้ลงโทษในราชอาณาจักร ตาม ม.๘ ไม่ต้องนำสืบว่าไม่ห้ามลงโทษจำเลย ตาม ม.๑๐ อีก (ฎ.๘๐๑/๒๕๐๕ป)

(๔) คนไทยทำผิด ม.๑๓๙ นอกราชอาณาจักร ฟ้องโจทก์ไม่ต้องอ้างกฎหมายอาญาของประเทศที่จำเลยกระทำความผิด ก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ต้องนำสืบกฎหมายต่างประเทศนั้นด้วย (ฎ.๕๗/๒๕๐๘)

(๕) ผู้จัดการธนาคารไทย สาขาไทเปมอบเงินให้จำเลย คนไทยเป็นผู้ช่วยผู้จัดการ และรักษาการแทนสมุหบัญชี นำเงินไปฝากธนาคารอื่น จำเลยเป็นผู้อุปถัมภ์การเงินนั้น จำเลยถอนเงินไปทุจริตผิด ม.๑๕๔ เป็นธุรกิจที่ไร้วางใจของประชาชน ธนาคารเป็นผู้เสียหายและลงโทษในไทย (ฎ.๑๒๘๘/๒๕๒๑)

เจ้าพนักงานของรัฐกระทำผิดนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๘ เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร

ข้อยกเว้นกระทำผิดนอกราชอาณาจักรไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๐ ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดตามมาตราต่าง ๆ ที่ระบุในมาตรา ๗(๒) และ(๓) มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักร เพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

ข้อยกเว้นกระทำผิดในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑ ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักร เพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

วิธีการเพื่อความปลอดภัยใช้กฎหมายขณะที่ศาลพิพากษา

มาตรา ๑๒ วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น และกฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา

การระงับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา ๑๓ ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใด และถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อ

ความปลอดภัยนั้นเสีย เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ

กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณสำหรับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่และได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไป ซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่กรณีให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

ผลของกฎหมายที่เปลี่ยนโทษมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา ๑๕ ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดที่เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มีคำพิพากษาลงโทษนั้นแก่บุคคลใดไว้ ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย

ในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้นหรือผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป และถ้าหากว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมีเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย อันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้น หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

การสั่งเพิกถอนหรือดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา ๑๖ เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรือดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้

บททั่วไปของภาค ๑ ใช้กับกฎหมายอื่นด้วย

มาตรา ๑๗ บทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ให้ใช้กรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(๑) ตาม ม.๑๗ ศาลนำเหตุบรรเทาโทษตามปอ. ม.๑๘ มาใช้กรณีแห่งความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คได้ (ฎ.๒๗๖๕/๒๕๒๒)

(๒) พ.ร.บ.ยาเสพติด ๒๕๒๒ ม.๕๗ มิได้บัญญัติให้เพิ่มโทษไว้เป็นอย่างอื่น จึงต้องนำปอ. ม.๕๔ มาปรับคดี

ตาม ม.๑๗ (ฎ.๑๖๔๑/๒๕๒๔)

(๓) ความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งให้ระงับการก่อสร้างอาคาร อาศัยความฟ้องร้องนับตั้งแต่วันที่จำเลยดำเนินการก่อสร้างอาคารเสร็จ (ฎ.๗๓๓๐/๒๕๔๐)

หมวด ๓

โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ส่วนที่ ๑

โทษ

โทษ

มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมี ดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุก
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี**

** ม.๑๘ วรรคสอง และวรรคสาม เพิ่มเดิม โดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๖) พ.ศ.๒๕๔๖ ราชกิจจานุเบกษา ต.๑๒๐ ค.๕๘ ก วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๖

๓๐ พงศักร บุนนารี

(๑) ศาลลงโทษปรับจำเลยฐานละเมิดอำนาจศาล ตาม ป.วิ.พ.นั้น ถือว่าเป็นความผิดในคดีอาญา การอุทธรณ์ใช้อาญา (ฎ.๘/๒๒/๒๔๗๗)

(๒) ศาลลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ศาลอุทธรณ์ยื่นให้จำคุก ๓ เดือน จำเลยฎีกาได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น (ฎ.๒๕๖/๒๔๘๔)

(๓) ใช้ร่องเท้าผู้เสียหายในบริเวณศาล แม้ศาลจะลงโทษละเมิดอำนาจศาลไปแล้ว คดีไม่ระงับตาม ป.วิ.อ. ม.๓๘(๔) อัยการหรือผู้เสียหายยังมีสิทธิที่จะฟ้องจำเลย ม.๒๕๕ ได้อีก (ฎ.๘๗/๒๔๘๔)

(๔) หมิ่นประมาทศาลในเวลาพิจารณา ป.วิ.อ.ไม่ได้บัญญัติไว้ต้องใช้ ป.วิ.พ. ม.๓๐, ๓๑ มาใช้บังคับข้ออาศัย ป.วิ.อ. ม.๑๕ ศาลสั่งลงโทษได้ทันที โดยไม่ต้องมีการสอบสวนก่อน เพราะศาลไม่ได้ลงโทษตาม ป.วิ.อ. ม.๑๓๑ (ฎ.๘๕๕/๒๔๕๕)

(๕) ถูกควบคุมในข้อหาเป็นบุคคลอันตรายตาม ป.ว.มิใช่โทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม ม.๑๘ และ ม.๓๘ แม้จำเลยจะกระทำเพื่อแกล้งโจทก์ก็ไม่ผิดตาม ม.๒๐๐ (ฎ.๑๗๗/๒๕๐๘)

(๖) การที่ศาลพิพากษาให้ส่งจำเลยไปฝึกอบรมโดยอาศัยอำนาจตาม ม.๗๕ ประกอบ ๗๔ นั้น ไม่ใช่การลงโทษจำคุกแต่เป็นวิธีการเบากว่าโทษจำคุก (ฎ.๘๐๑/๒๕๓๑)

(๗) การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล การรักษาความสงบเรียบร้อยในศาลเป็นเรื่องของวิสัยบัญญัติ (ฎ.๒๓๐๑/๒๕๓๒)

(๘) ศาลสั่งให้ส่งจำเลยไปฝึกอบรมที่สถานพินิจไม่ใช่การลงโทษแต่เป็นวิธีการเบากว่าโทษจำคุก ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง (ฎ.๑๘๔๕/๒๕๔๐)

(๙) ศาลเยาวชนและครอบครัวเปลี่ยนโทษจำคุกจำเลยเป็นส่งตัวไปฝึกอบรมจึงไม่เป็นการลงโทษ ตาม ม.๑๘ (ฎ.๒๕๔๖/๒๕๔๐)

(๑๐) ศาลพิพากษาให้บริบูรณ์สินถือว่าเป็นการลงโทษอย่างหนึ่งตาม ม.๑๘(๕) (ฎ.๑๒๑/๒๕๔๑)

(๑๑) การบริบูรณ์สินเป็นโทษที่มุ่งถึงตัวทรัพย์ต่างกับโทษสถานอื่น ศาลจึงมีอำนาจสั่งริบของกลางได้ มิใช่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย (ฎ.๑๑๔/๒๕๔๒)

(๑๒) ธนบัตรชนิดต่าง ๆ ไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำเลยได้มาโดยการกระทำผิดในคดีนี้ เมื่อโจทก์มิได้ฟ้องศาลจึงไม่อาจริบเงินได้ (ฎ.๑๗๖๘/๒๕๔๓)

(๑๓) เมื่อศาลลงโทษจำเลยตาม ม.๑๕๗ แล้ว ย่อม มีอำนาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยได้ มิฉะนั้นการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวย่อมไร้ผล ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย (ฎ.๕๐๘๓/๒๕๔๔)

โทษประหารชีวิต

มาตรา ๑๘ ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย

หลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

โทษจำคุกและปรับ

มาตรา ๒๐ บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงโทษแต่ จำคุกก็ได้

* ม.๑๕ แก้ไขโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๖) พ.ศ.๒๕๔๖ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ค.๕๘ ก วันที่ ๒๐ มิถุนายน

(๑) ความผิดพ.ร.บ.ป่าไม้ ที่ให้ลงโทษทั้งจำคุก และปรับนั้นศาลใช้ดุลยพินิจลงโทษจำคุกสถานเดียว โดยไม่ลงโทษปรับด้วยก็ได้ ตาม ปอ. ม.๒๐ ประกอบ ม.๑๗ (ฎ.๒๖๐๗/๒๕๒๕)

(๒) การที่ศาลกำหนดโทษจำคุกจำเลย แต่ให้รอการลงโทษไว้ ถือว่าศาลได้ลงโทษจำคุกจำเลยตาม ปอ. ม.๒๐ แล้ว (ฎ.๑๔๕/๒๕๔๐)

การคำนวณระยะเวลาจำคุก

มาตรา ๒๑ ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปีให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ

เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้วให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

(๑) การนับวันครบกำหนดอาชญากรรมในคดีอาญา วันสุดท้ายแห่งอาชญากรรมที่ขึ้นฟ้องเป็นวันอาทิตย์ซึ่งศาลปิดทำการ โจทก์ยื่นฟ้องในวันรุ่งขึ้นได้ไม่ขาดอาชญากรรม (ฎ.๖๐๑/๒๕๓๘)

(๒) ม.๒๑ วรรค ๒ นั้น เป็นบทบัญญัติสำหรับคำนวณระยะเวลาจำคุกเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับอาชญากรรมร้องทุกข์หรือฟ้องร้อง (ฎ.๒๕๘/๒๕๐๘)

(๓) จำคุกจำเลยกระทรวง ๘ เดือน รวม ๓ กระทรวง ต้องกำหนดโทษจำคุก ๒๔ เดือน ไม่ใช่ ๒ ปี เมื่อลดให้กึ่งหนึ่งต้องจำคุก ๑๒ เดือน (ฎ.๒๗๖/๒๕๓๒)

(๔) จำเลยต้องคุมขังในเรื่องอื่นหรือภายหลังที่ศาลได้พิจารณาโทษไปแล้วนั้น กรณีไม่อยู่ในบังคับของ ม.๒๗ จะนับวันที่ต้องคุมขังนับรวมเข้าในกำหนดด้วยหาได้ไม่ (ฎ.๒๓๕/๒๕๓๕)

(๕) ศาลชั้นต้นนำโทษของจำเลยซึ่งศาลพิพากษาให้จำคุก ๓ เดือน กับ ๕ เดือน และนำโทษที่รอลงอาชญากรรมบวกกับโทษจำคุก ๑๐ ปี เป็น ๑๑ ปี เป็นผลร้ายแก่จำเลย ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นจำคุก ๑๐ ปี ๑๒ เดือน (ฎ.๒๓๕/๒๕๓๕)

(๖) ม.๒๑ วรรค ๒ นับวัน ๑ ปี เท่ากับ ๓๖๕

วัน ๑ เดือน เท่ากับ ๓๐ วัน กำหนดโทษจำคุก ๒ ฐาน ฐานละ ๖ เดือน เมื่อรวมกันแล้วจะต้องเท่ากับ ๑๒ เดือน ซึ่งคิดเป็นวันจำคุก ๓๖๐ วันเท่านั้น หากรวมกันเป็นเวลา ๑ ปี อันจะทำให้จำเลยต้องรับโทษมากขึ้นไม่ (ฎ.๖๗๓/๒๕๓๕)

(๗) จำคุก ม.๒๗๖, ๘๐ กระทรวง ๔ ปี ๘ เดือน รวม ๘ กระทรวง เป็นโทษจำคุก ๓๗ ปี ๔ เดือน ไม่ถูกต้อง เพราะการวางโทษจำคุกเป็นปี ทำให้จำเลยเสียเปรียบ ต้องรับโทษมากกว่าการวางโทษจำคุกเป็นเดือน ตาม ม.๒๑ วรรค ๒ ศาลต้องแก้เป็น ๓๒ ปี ๖๔ เดือน (ฎ.๒๐๑๕/๒๕๓๕)

(๘) ศาลอุทธรณ์ลงโทษฐานมีอาวุธ ๖ เดือน ฐานพาอาวุธปืนจำคุก ๖ เดือน รวมจำคุก ๑ ปี ไม่ถูกต้อง ต้องเป็น ๑๒ เดือน เพราะการกำหนดโทษเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ๑๒ เดือน ซึ่งเท่ากับ ๓๖๐ วัน ถ้าเป็นปีจะเท่ากับ ๓๖๕ วัน (ฎ.๒๗๔๓/๒๕๔๓)

(๙) การรวมโทษจำคุกจากเดือนเป็นปีย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลย เพราะ ๑ เดือน เท่ากับ ๓๐ วัน ๑๒ เดือน เท่ากับ ๓๖๐ วัน ถ้ารวม ๑๒ เดือน เป็น ๑ ปี จำเลยจะได้รับโทษจำคุก ๓๖๕ วัน หรือ ๓๖๖ วัน ดังนั้นโทษส่วนที่เป็นเดือนคงให้เป็นเดือนต่อไป (ฎ.๒๑๔๔/๒๕๔๔)

การเริ่มนับโทษจำคุก

มาตรา ๒๒ โทษจำคุกให้เริ่มแต่วันมีคำพิพากษา แต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษาวันแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คำพิพากษากว่าไว้เป็นอย่างอื่น โทษจำคุกตามคำพิพากษาเมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อน ศาลพิพากษาในคดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้ว ต้องไม่เกินอัตราโทษขั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา ๕๑

(๑) การควบคุมโดยผู้ใหญบ้านซึ่งจับจำเลยก็เป็นการคุมขังที่ให้หักวันออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษาได้ (ฎ.๕๑๕/๒๕๕๐)

(๒) ม.๒๒ โจทก์ฟ้องและขอนับโทษต่อจำเลยรับเป็นคนเดียวกัน ขณะที่คดีอยู่ระหว่างพิจารณา ในชั้นฎีกา โจทก์ได้ยื่นคำแถลงขอให้นับโทษต่อ เป็นอำนาจศาลที่จะให้นับโทษต่อหรือไม่ (ฎ.๕๕๖/๒๕๐๑)

(๓) การนับโทษจำเลยตั้งแต่เมื่อใดนั้นเป็นดุลพินิจของศาล การนับโทษต่อจากคดีเรื่องอื่นหรือไม่ เป็นดุลพินิจของศาลเช่นกัน ปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกในคดีอื่นตลอดชีวิตแล้ว ไม่มีเหตุพิเศษอื่นอีก ศาลไม่นับต่อให้ (ฎ.๒๘๑/๒๕๐๕ป)

(๔) จำเลยถูกควบคุม ๒๐ วัน ฐานเป็นบุคคลอันรพาลนั้น ก็เนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกฎหมายตาม ม.๓๓๔, ๓๕๗ ศาลก็ชอบที่จะหักวันที่ถูกคุมขังฐานเป็นบุคคลอันรพาลออกจากกำหนดโทษตามคำพิพากษาให้จำเลยตาม ม.๒๒ (ฎ.๒๑๓/๒๕๐๕ป)

(๕) เมื่อสืบพยานโจทก์แล้ว โจทก์ยื่นขอให้นับโทษจำเลยต่อศาลชั้นต้นโดยเพียงแต่ส่งสำเนาและไม่สอบถามจำเลยโจทก์ไม่ได้สืบให้ปรากฏตามคำร้อง เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาและโจทก์ยื่นอุทธรณ์แล้ว โจทก์มายื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ขอให้นับโทษต่ออีก จำเลยรับสำเนาคำร้องแล้วก็ไม่แถลงอย่างไร นับโทษต่อไม่ได้ (ฎ.๗๘๒/๒๕๑๑)

(๖) โจทก์ขอให้นับโทษจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีอื่น เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีใหม่ไม่ได้ขอนับโทษต่อ ศาลจะพิพากษาให้นับโทษต่อไม่ได้เพราะเกินคำขอ (ฎ.๑๖๔๓/๒๕๑๔)

(๗) โจทก์ขอนับโทษต่ออ้างหมายเลขคดีและถึงที่สุดแต่โจทก์ไม่ได้แสดงรายละเอียดว่าศาลพิพากษาเกี่ยวกับจำเลยอย่างไร ส่วนนั้นก็อ้างประกอบ ไม่ใช่หน้าที่ของศาลที่จะไปค้นหาข้อเท็จจริง อันเป็นผลร้ายแก่จำเลย จึงไม่ชอบที่จะนับโทษต่อ (ฎ.๒๑๕๔/๒๕๑๖)

(๘) จำเลยถูกขังตามหมายศาลในคดีนี้ตลอดมาจนกระทั่งศาลชั้นต้นพิพากษา แม้ระหว่างนั้นจำเลยต้องคำพิพากษาให้จำคุกในอีกคดีหนึ่ง ศาลก็ตั้งหักวันคุมขังในคดีนี้ให้จำเลยถึงวันที่ศาลชั้นต้นพิพากษา (ฎ.๒๒๗๑/๒๕๑๖)

(๙) ถึงแม้คดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ ศาลจะลงโทษ จำคุกตลอดชีวิต ศาลก็อาจสั่งให้นับโทษต่อจากโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ (ฎ.๒๒๒๘/๒๕๑๗)

(๑๐) ถึงแม้คดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ ศาลจะลงโทษจำคุกตลอดชีวิตศาลก็อาจสั่งให้นับโทษต่อจากโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ (ฎ.๒๒๕/๒๕๑๗)

(๑๑) ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกแต่ไม่นับโทษต่อเพราะอีกคดีนั้นยังไม่มีคำพิพากษาลงโทษ ต่อมาในชั้นฎีกาโจทก์อ้างว่าศาลได้พิพากษาคดีนั้นแล้วจำเลยมิได้โต้แย้งแต่อย่างใด ศาลฎีกาฟังว่าเป็นความจริงแล้วนับโทษต่อให้ได้ (ฎ.๘๘/๒๕๒๐)

(๑๒) นอกจากจำเลยถูกเรียกตัวเพื่อสอบสวน ฐานภัยสังคมแล้ว จำเลยยังถูกต้องหาว่าได้กระทำความผิดอาญาด้วย เมื่อจำเลยถูกควบคุมอยู่ในระหว่างนั้น ต้องถือว่าถูกควบคุมไว้เพื่อสอบสวนคดีความผิดอาญาด้วย ซึ่งต้องหักวันคุมขังตาม ม.๒๒ (ฎ.๕๗๕/๒๕๒๑)

(๑๓) ศาลพิพากษาไม่นับโทษต่อให้ตามที่โจทก์ขอเพราะโจทก์ไม่ได้แจ้งว่าคดีที่ขอให้นับโทษต่อนั้นศาลได้พิพากษาจำคุกจำเลยหรือไม่ แต่โจทก์มาแถลงในคำแก้ฎีกาว่าคดีที่ขอนับโทษต่อนั้น บัดนี้ศาลได้ลงโทษจำคุกจำเลยแล้ว การนับโทษต่อเริ่มตั้งแต่เมื่อใดเป็นอำนาจศาล ศาลฎีกาไม่นับโทษต่อ (ฎ.๒๕๕๐/๒๕๒๔)

(๑๔) การขอให้นับโทษต่อนั้นเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องแถลงให้ศาลทราบ เพราะไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ศาลจะต้องรู้อีก (ฎ.๑๕๗๕/๒๕๒๕)

(๑๕) การยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องเพื่อขอให้นับโทษจำเลยต่อจากโทษคดีอื่น จะต้องขอก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น (ฎ.๓๗๗๘/๒๕๒๕)

(๑๖) ศาลลงโทษในความผิด ม.๑๗๕ ซึ่งมีโทษจำคุกและปรับโดยลงโทษปรับแต่สถานเดียวได้ (ฎ.๓๔๘๘/๒๕๒๘)

(๑๗) ฟ้องในส่วนที่ขอให้ปรับโทษต่อจากคดีอื่น ถึงแม้จะไม่บรรยายว่าโทษที่ขอให้ปรับโทษต่อนั้นเกี่ยวกับความผิดอะไร ศาลกำหนดโทษอย่างไรก็เป็นฟ้องที่ชอบ ม.๒๒ (ฎ.๕๓๔/๒๕๓๐)

(๑๘) ระหว่างสอบสวนคดีนี้จำเลยไม่ถูกควบคุมตัวแต่ถูกคุมขัง แม้จำเลยจะถูกคุมขังพร้อมกันหลายคดี และศาลหักวันต้องคุมขังในคดีอื่น ๆ แล้วก็ตาม หากคดีนี้ศาลไม่ประสงค์ให้หักวันต้องคุมขังให้อีก ก็ต้องระบุไว้ให้ชัดแจ้งในคำพิพากษาเมื่อไม่ระบุก็ต้องหักวันต้องคุมขังให้แก้จำเลย (ฎ.๑๖๖๕/๒๕๓๐)

(๑๙) คดีที่โจทก์ขอปรับโทษต่อนั้น ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก ๓ ปี ๔ เดือน จำเลยถูกคุมขังพอแก่โทษ ศาลชั้นต้นให้ปล่อยตัวไป แม้โจทก์ฎีกาขอให้ลงตามศาลชั้นต้น คดีระหว่างพิจารณาศาลฎีกา แต่ไม่ปรากฏว่าศาลได้มีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น จึงไม่มีโทษจำคุกที่จะนับต่อให้ศาลจึงไม่อาจนับโทษต่อให้ได้ (ฎ.๓๓๓๒/๒๕๓๑)

(๒๐) ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกและให้ปรับโทษต่อจากโทษในคดีอื่น แม้คดีอื่นนั้นจะอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จำเลยก็ต้องถูกบังคับตามคำพิพากษาต่อไป การอุทธรณ์หาใช่เหตุที่จะไม่นำมานับโทษต่อให้ได้ไม่ (ฎ.๑๕๒๒/๒๕๓๒)

(๒๑) การนับโทษจำคุกจำเลยต่อจากคดีอื่นหรือไม่เป็นคุณพินิจของศาล แม้คดีอื่นและคดีนี้ศาลวางโทษจำคุกตลอดชีวิตเช่นเดียวกัน ศาลใช้คุณพินิจให้นับโทษต่อได้ (ฎ.๒๐๔๘/๒๕๓๒)

(๒๒) คดีนี้กับคดีที่ขอปรับโทษต่ออาจฟ้องเป็นคดีเดียวกันได้ ถ้าโจทก์แยกฟ้องและศาลสั่งให้พิจารณารวมกัน ศาลลงโทษได้หากไม่เกิน ม.๕๑ (ฎ.๒๕๐๕/๒๕๓๒)

(๒๓) อาจฟ้องจำเลยทุกกระทงสำนวนเดียวได้ ศาลจำคุกไม่เกิน ม.๕๑(๒) แม้โจทก์แยกฟ้องเป็น ๒ สำนวน และขอให้ปรับโทษต่อ แต่เมื่อรวมโทษจำคุกที่จำเลยจะได้รับแล้วก็ต้องไม่เกิน ๒๐ ปี เมื่อคดีนี้ศาลลงทุกกรรมจำคุกเต็มตามที่กำหนดใน ม.๕๑(๒) แล้ว ศาลจะนับ

โทษจำเลยต่อจากคดีแรกของศาลชั้นต้นอีกไม่ได้ (ฎ.๒๖๐๖/๒๕๓๓)

(๒๔) ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลยและให้ปรับโทษต่อจากโทษในคดีเรื่องอื่น แม้คดีเรื่องอื่นจะอยู่ระหว่างพิจารณาศาลอุทธรณ์ จำเลยก็ยังต้องถูกบังคับตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นอยู่ การอุทธรณ์จึงไม่ใช่เหตุที่จะนำมานับโทษต่อไม่ได้ (ฎ.๑๕๓๑/๒๕๓๖)

(๒๕) การหักวันคุมขังก่อนพิพากษาออกจากการกำหนดเวลาจำคุกเป็นคุณพินิจของศาล โดยไม่ต้องมีคำขอ (ฎ.๔๔๑๐/๒๕๓๖)

(๒๖) ตาม ม.๒๒ วรรค ๑ เป็นคุณพินิจของศาลว่า สมควรให้ปรับโทษหรือไม่เพียงใด มิได้อยู่ในบังคับของ ม.๕๑ (ฎ.๒๕๕๖/๒๕๔๑)

(๒๗) ไม่ปรากฏเป็นที่กระจ่างชัดว่าจำเลยเป็นบุคคลเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญา ก่อนหรือไม่ และศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยอย่างไร ศาลจึงไม่อาจนับโทษจำเลยคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีอาญา ก่อนได้ (ฎ.๒๕๕๖/๒๕๔๑)

(๒๘) จำเลยต้องขังคดีนี้ซ้ำซ้อนกับคดีอาญา ก่อนและต่อมาศาลฎีกาพิพากษายกฟ้องคดีอาญาในคดี ก่อนต้องถือว่าจำเลยต้องขังคดีนี้ตลอดมาตั้งแต่ต้น จึงต้องหักวันต้องขังระหว่างอุทธรณ์ฎีกาที่ซ้ำซ้อนให้จำเลยด้วย (ฎ.๒๕๗๕/๒๕๔๒)

(๒๙) ส่วนแรกและส่วนหลังมิได้เกี่ยวพันกัน ไม่อาจฟ้องเป็นคดีเดียวกันหรือรวมพิจารณาเข้าด้วยกันได้ แม้ทั้งสองคดีศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิตก็นับโทษต่อได้ ไม่ขัด ม.๕๑(๓) (ฎ. ๔๖๒๐-๔๖๒๑/๒๕๔๓)

(๓๐) โจทก์ฎีกาขอให้ปรับโทษต่อโดยอ้างว่าคดีก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกแล้ว จำเลยไม่แก้ฎีกา ศาลฎีกาย้อนนับโทษต่อได้ (ฎ.๖๓๒๓/๒๕๔๔)

(๓๑) เมื่อความปรากฏต่อศาลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหลายคดี ศาลจึงมีอำนาจให้ปรับโทษของผู้ถูกกล่าวหาต่อจากคดีอื่นได้ (ฎ.๗๔๑๓/๒๕๔๔)

(๓๒) ถูกถอนชื่อจากทะเบียนนายความแล้ว ยังว่าความอีก เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหลายกรรม สมควรนับโทษจำเลยติดต่อกันไป (ฎ.๒๑๗๔/๒๕๔๕)

เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

มาตรา ๒๓ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้

- (๑) ผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับตาม ม.๒๕ ในระหว่างรับโทษกักขังอยู่ ทำผิดข้อกำหนด ม.๒๗ ศาลอาจเปลี่ยนกักขังเป็นโทษจำคุกได้ (ฎ.๔๐๓/๒๕๑๗)
- (๒) โทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาล ศาลเปลี่ยนมาเป็นกักขังตาม ม.๒๓ ได้ (ฎ.๒๕๑๖/๒๕๒๒)
- (๓) เมื่อโทษกักขังเป็นโทษ ศาลจึงนับโทษกักขังต่อจากโทษกักขังในอีกคดีหนึ่งได้ (ฎ.๖๕๒/๒๕๔๐)
- (๔) จำเลยชั้นรธนคดีฝ่าฝืนและใช้เท้ากับ

พนักงานตำรวจซึ่งกระทำตามหน้าที่ จึงไม่สมควรรอการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อน จึงเห็นสมควรให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก (ฎ.๑๕๘๐/๒๕๔๒)

(๕) จำเลยใช้รถบรรทุกน้ำหนักเกินอัตรา ไม่สมควรรอการลงโทษ แต่จำเลยไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน จึงให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก (ฎ.๒๑๕๗/๒๕๔๕)

การกักขังต้องไม่ใช่สถานที่เรือนจำ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานที่ตำรวจหรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน*

ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้กักขังก็ได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึงหาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมีที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวยินยอม ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลและป้อนอาหารผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายนี้**

* ม.๒๔ วรรคแรก แก้ไขโดย.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ค.๔ ก น.๑ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๖

** ม.๒๔ วรรคสาม เพิ่มเติมโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ค.๔ ก น.๒ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๖

ผู้กักขังได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่กักขัง

มาตรา ๒๕ ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนด จะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้นแต่ภายในข้อบ่งคับของสถานที่ ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้

ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงานตามระเบียบ ข้อบังคับและวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่นก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้ตามประเภทงานที่ตนสมัคร แต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ วินัย หรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น

ข้อยกเว้นที่ผู้ต้องโทษกักขังประกอบอาชีพได้

มาตรา ๒๖ ถ้าผู้ต้องโทษกักขังในที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของคนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในการนี้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

ผู้ต้องโทษกักขังทำผิดข้อกำหนด

มาตรา ๒๗ ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังตามมาตรา ๒๓ ได้รับโทษกักขังอยู่ ความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

- (๑) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (๒) ผู้ต้องโทษกักขัง ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (๓) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

โทษปรับให้ชำระด้วยเงิน

มาตรา ๒๘ ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล

* ม.๒๑ แก้ไขโดย ม.๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๑๒๐ ค.๔ ก น.๒ วันที่ ๘

๑) ศาลลงโทษปรับ จำเลยชำระค่าปรับบางส่วนแล้ว จำเลยขอให้ศาลคืนค่าปรับโดยจำเลยขอถูกกักขังแทนค่าปรับ เช่นนี้ศาลจะสั่งคืนค่าปรับให้จำเลยหาได้ไม่ เพราะการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ การกักขังแทนค่าปรับ เป็นวิธีการชดใช้ค่าปรับที่ยังไม่ชำระเท่านั้น (ฎ.๑๓๗๕/๒๕๐๓)

ยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ

มาตรา ๒๕ ผู้ใดต้องโทษและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งกักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

ความในวรรคสองของมาตรา ๒๕ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

(๑) จำเลยขอให้ศาลสั่งคืนเงินค่าปรับบางส่วนที่ได้ชำระไปแล้ว ยอมกักขังแทนค่าปรับ ศาลย่อมไม่คืนค่าปรับที่ชำระแล้ว กรณีเช่นนี้ศาลย่อมมีอำนาจสั่งแก้ไขหักวันกักขังให้ตามสมควร หากใช่เป็นการแก้ไขคำพิพากษาไม่ หากเป็นการแก้ไขในการบังคับค่าปรับตามอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ (ฎ.๘๐ /๒๕๐๕ป)

(๒) โทษปรับนิติบุคคลจะกักขังแทนเงินไม่ได้ จึงจัดการได้ตาม ม.๒๕ เท่านั้น (ฎ.๑๐๕๗/๒๕๑๘)

(๓) นิติบุคคลจะถูกกักขังแทนค่าปรับไม่ได้ แต่ยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับอย่างเดียว และศาลมีอำนาจให้นิติบุคคลผ่อนชำระค่าปรับได้ตาม ม.๒๕ (ฎ.๑๕๗๕/๒๕๒๑)

(๔) กักขังแทนค่าปรับกรณีปรับตั้งแต่ ๔ หมื่น

(๒) ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์หลังจากคดีถึงที่สุดแล้ว ย่อมไม่เป็นผลให้คดีระงับไป ตาม ป.วิ.อ. ม.๓๕(๒) จำเลยยื่นคำร้องขอคืนค่าปรับโดยอ้างเหตุว่าผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์แล้วหาได้ไม่ (ฎ.๑๘๕๗/๒๕๑๗)

บาทขึ้นไป ศาลมีอำนาจให้กักขังเกินกว่า ๑ ปี ไม่เกิน ๒ ปี แต่ศาลต้องสั่งไว้ให้ชัดเจน หากศาลไม่ได้สั่งไว้โดยชัดเจน ก็จะกักขังเกินกำหนด ๑ ปีไม่ได้ (ฎ.๑๘๓๕/๒๕๒๔)

(๕) ชำระค่าปรับภายใน ๓๐ วัน แต่ค่าปรับมากศาลให้กักขังจำเลยแทนค่าปรับไปพลางก่อน เพื่อให้จำเลยนำเงินมาชำระค่าปรับ มิใช่เป็นกรณีที่ศาลให้กักขังแทนค่าปรับเสียทีเดียว ๓๐ วัน จำเลยฝ่าฝืนไม่ชำระค่าปรับ ศาลมีอำนาจสั่งยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับได้ ไม่ผิดเจตนารมณ์กฎหมาย (ฎ.๓๒๘๗/๒๕๓๔)

(๖) ต้องสั่งในคำพิพากษาดูว่าหากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการ ป.อ. ม.๒๕ ด้วย (ฎ.๒๕๕๕/๒๕๔๕)

การกักขังแทนค่าปรับ

มาตรา ๓๐ ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราสองร้อยบาท ต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทำความผิดหรือหลายกระทำความผิด ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

---

* ม.๓๐ แก้ไขโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๓) พ.ศ.๒๕๑๘ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๒ ต.๓๒ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ต.๑๗๓ น.๑๔ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐ และแก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๖ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ต.๔ ก น.๒ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๖

ในการคำนวณระยะเวลา นั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วย และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ โดยถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้ต้องหาต้องค่าพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขัง ออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา ๒๒ ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ

เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้วให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้วให้ปล่อยตัวไปทันที

(๑) จำนวน ๔ คน ถูกลงโทษตามพ.ร.บ.ศุลกากร ม.๒๗ ปรับรวมกัน ๖๖.๗๐๕ บาท ซึ่งตาม ม.๓๐ ศาลกักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเกิน ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปี ดังนั้น เมื่อมีจำนวน ๔ คน ต้องแบ่งกันขังได้คนละ ๖ เดือน (ฎ.๑๕๖/๒๕๐๘)

(๒) ศาลพิพากษาปรับตั้งแต่ ๒ ห้าบาทขึ้นไป ศาลมีอำนาจให้กักขังเกิน ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปี แต่ศาลจะต้องสั่งไว้ให้ชัดแจ้ง หากไม่ได้สั่งไว้โดยชัดแจ้ง ก็จะกักขังเกิน ๑ ปีไม่ได้ ศาลต้องสั่งในคำพิพากษา มิฉะนั้นกักขังไม่ได้ ไม่สั่งในคำพิพากษา โจทก์ไม่อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แก้ไขให้กักขัง ๒ ปี ไม่ได้ (ฎ.๑๘๓๕/๒๕๒๔)

(๓) ศาลต้องสั่งในคำพิพากษา มิฉะนั้นกักขังไม่ได้ เมื่อศาลไม่สั่งในคำพิพากษา โจทก์ไม่อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์แก้ไขให้กักขัง ๒ ปี ซึ่งเป็นการเพิ่มโทษจำคุก ทำให้ไม่ได้ และจะใช้วิธีการบังคับคดีหาได้ไม่ (ฎ.๑๘๓๖/๒๕๒๔)

(๔) ศาลปรับจำเลย ๕ คน โดยรวมปรับเมื่อจะต้องกักขังแทนค่าปรับ แม้จำเลยมีความผิดหลายกระทงก็ต้องกักขังจำเลยทุกคนแทนค่าปรับได้ไม่เกิน ๒ ปี ตาม ม.๓๐ โดยต้องเฉลี่ยกักขังไปตามสัดส่วนของจำเลย และเมื่อรวมจำนวนวันที่กักขังของจำเลยทุกคนแล้ว ต้องไม่เกิน ๒ ปี (ฎ.๑๘๕๔/๒๕๒๕)

(๕) การกำหนดโทษปรับผู้กระทำความผิดโดยมิได้มีข้อจำกัดว่า ถ้ามีผู้ร่วมกันกระทำความผิดหลายคนให้ปรับร่วมกัน จึงต้องลงโทษปรับจำเลยทั้งห้าเรียงตามรายตัวบุคคล ตาม ม.๓๑ (ฎ.๘๒๕๘/๒๕๔๐)

(๖) การปรับจำเลยเรียงตัวคนละ ๔ เท่า ของราคาของ ซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยกัน ย่อมเป็นการปรับจำเลยสำหรับความผิดครั้งหนึ่งเกินกว่า ๔ เท่า เป็นการขัดต่อกฎหมายศุลกากร และ ม.๑๒๐ แห่งกฎหมายศุลกากร ไม่ให้นำความใน ม.๓๑ มาใช้บังคับ (ฎ.๑๕๗๑/๒๕๔๑)

(๗) จำเลยเป็นนิติบุคคลจึงไม่อาจกักขังแทนค่าปรับแก่จำเลยได้ (ฎ.๖๑๕๔/๒๕๔๔)

มาตรา ๓๐/๑ ในกรณีที่ศาลพิพากษาปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท ผู้ต้องโทษปรับซึ่งมิใช่นิติบุคคลและไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ

การพิจารณาคำร้องตามวรรคแรก เมื่อศาลได้พิจารณาถึงฐานะการเงิน ประวัติ และสภาพความผิดของผู้ต้องโทษปรับแล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณ

* ม.๓๐/๑ เพิ่มเติมโดย ม.๗ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ค.๔ ก น.๓ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๖

ประโยชน์แทนค่าปรับก็ได้ ทั้งนี้ ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์การซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริการสังคม การกุศลสาธารณะหรือสาธารณประโยชน์ที่ยินยอมรับดูแล

กรณีศาลมีคำสั่งให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ ให้ศาลกำหนดลักษณะหรือประเภทของงาน ผู้ดูแลการทำงาน วันเริ่มทำงาน ระยะเวลาทำงาน และจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติ การนับถือศาสนา ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมหรือสภาพของความผิดของผู้ต้องโทษปรับประกอบด้วย และศาลจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษปรับปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้ผู้นั้นกระทำความผิดขึ้นอีกก็ได้

ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ของผู้ต้องโทษปรับได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่กำหนดไว้วันนั้นก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ในการกำหนดระยะเวลาทำงานแทนค่าปรับตามวรรคสาม ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ศาลมีได้กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานติดต่อกันไป การทำงานดังกล่าวต้องอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาสองปีนับแต่วันเริ่มทำงานตามที่ศาลกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจำนวนชั่วโมงทำงานตามวรรคสาม ให้ประธานศาลีกามีอำนาจออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน สำหรับงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แต่ละประเภทได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๐/๒ ถ้าภายหลังศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๓๐/๑ แล้ว ความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าผู้ต้องโทษปรับมีเงินพอชำระค่าปรับได้ในเวลาที่ยื่นคำร้องตามมาตรา ๓๐/๑ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลจะเพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวและปรับหรือกักขังแทนค่าปรับ โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากจำนวนเงินค่าปรับก็ได้

ในระหว่างการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ หากผู้ต้องโทษปรับไม่ประสงค์จะทำงานดังกล่าวต่อไป อาจขอเปลี่ยนเป็นรับโทษปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับก็ได้ ในกรณีนี้ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้อง โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากจำนวนเงินค่าปรับ

มาตรา ๓๐/๓ คำสั่งศาลตามมาตรา ๓๐/๑ และมาตรา ๓๐/๒ ให้เป็นที่สิ้นสุด*

* ม.๓๐/๒ และ ม.๓๐/๓ เพิ่มเติมโดย ม.๗ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๕) พ.ศ.๒๕๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ต. ๔ ก. น.๓ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๖

ปรับเรียงตามรายบุคคล

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาให้ปรับผู้กระทำความผิดหลายคน ในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกันให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล

(๑) พ.ร.บ.ศาลอาญาให้ปรับ ๔ เท่า ของราคาของ ซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยกัน ถ้าศาลปรับจำเลยแต่ละคน คนละ ๔ เท่า ของราคารวมค่าอากรด้วย ก็ย่อมเป็นการปรับจำเลยครั้งหนึ่ง ๆ เกินกว่าสี่เท่า อันผิดข้อความบัญญัติไว้ ในกรณีเช่นนี้ ย่อมจะนำ ม.๓๑ มาใช้บังคับไม่ได้ (ฎ.๖๖๔/๒๕๐๖)

(๒) พ.ร.บ.สุรามีได้มีว่า ถ้าผู้ทำผิดหลายคนให้ปรับรวมกันตามปริมาณสุราที่กระทำความผิด ต้องปรับเรียงตามรายตัวบุคคล ตาม ม.๓๑ (ฎ.๑๑๓๕/๒๕๐๖)

(๓) ปรับครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเป็นเงิน ๔ เท่า ของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากร ฉะนั้นศาลปรับจำเลย

แต่ละคน ๔ เท่า ของราคารวมกับค่าอากร จึงเป็นปรับครั้งหนึ่งเกิน ๔ เท่า ย่อมขัดต่อบทกฎหมายดังกล่าว นำ ม.๓๑ มาใช้ไม่ได้ เพราะบัญญัติไว้เป็นพิเศษ ตาม พ.ร.บ.ศาลอาญาไว้ต่างหากแล้ว (ฎ.๑๕๖๔/๒๕๐๖)

(๔) ความผิดตาม พ.ร.บ.ศาลอาญา ม.๑๗ ให้ปรับรวมกันแต่ละครั้ง มิใช่ปรับแต่ละครั้งแล้วแบ่งเป็นรายตัวบุคคล (ฎ.๒๐๓/๒๕๒๐)

(๕) พ.ร.บ.ศาลอาญาให้ปรับเป็นเงิน ๔ เท่า ของราคาของรวมอากรด้วย จำเลยหลายคนจึงปรับเรียงตามรายบุคคลไม่ได้ เพราะจะเกิน โทษที่กฎหมายบัญญัติ (ฎ.๔๗๐/๒๕๔๔)

โทษริบทรัพย์สิน

มาตรา ๓๒ ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะ เป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

(๑) การริบทรัพย์สินตาม ม.๓๒ และ ๓๔ ใช้คำว่า ให้ริบเสียทั้งสิ้น จึงเป็นบทบังคับศาลที่ใจต้องริบเสมอ ซึ่ง โจทก์จะต้องมีคำขอท้ายฟ้อง แต่ ม.๓๓ ใช้คำว่า “ให้ศาล มีอำนาจสั่งให้ริบ” จึงเป็นดุลพินิจ ศาลจะสั่งริบหรือไม่ก็ได้ กรณีปิ่นเดือนศาลคืนให้เจ้าของตามที่โจทก์ขอไม่ได้ เพราะเป็นปิ่นไม่มีทะเบียน ศาลจะริบก็ได้ เพราะโจทก์ ไม่ได้ขอให้ริบ ศาลจึงไม่สั่งในเรื่องนี้ (ฎ.๘๕๒/๒๔๕๗)

(๒) ปิ่นไม่มีเครื่องหมายประจำปิ่น ผู้ใดมีไว้โดย ไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดต้องริบปิ่น (ฎ.๕๑๑/๒๔๕๘)

(๓) การป้องกันชีวิตพอสมควร ไม่ผิด ส่วนปิ่น ใช้อิงเป็นปิ่นแท้ ไม่มีทะเบียน มีไว้เป็นความผิด ต้องริบ ตาม ม.๓๒ (ฎ.๑๑๑/๒๕๐๔ป)

(๔) ทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบจะต้องมีตัวอยู่ไม่ว่าจะยึด มาเป็นของกลางแล้วหรืออยู่ที่ผู้อื่นก็ตาม แต่ถ้าทรัพย์สินเป็น ปิ่นมีใบอนุญาต จึงไม่ใช่วัตถุผิดกฎหมาย อันจะต้องริบ ตาม ม.๓๒ พกพาปิ่นไปในที่ชุมนุมฯ ไม่ทำให้ปิ่นที่มีใบ อนุญาตกลายเป็นปิ่นที่ผิดกฎหมายไปด้วย แต่เป็นวัตถุ แห่งการกระทำความผิดอยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะสั่งริบ หรือไม่เป็นเรื่อง ๆ (ฎ.๘๘๕/๒๕๐๘)

(๕) ปิ่นที่จำเลยใช้อิงนั้น เมื่อการกระทำของ จำเลยไม่เป็นความผิดเพราะเป็นการป้องกัน ตาม ม.๖๘ ปิ่นมีทะเบียนเป็นของผู้อื่นให้มาใช้ในการป้องกันอันตราย ไม่ใช่ให้มาสำหรับใช้ในการกระทำความผิด ไม่ปรากฏว่าเป็น ปิ่นที่มีโดยผิดกฎหมาย ไม่ริบ (ฎ.๘๗๒/๒๕๑๐)

(๖) ปืนไม่มีทะเบียนและล่่วงเลขที่จะนำไปจดทะเบียน แม้จำเลยจะได้รับยกเว้นโทษ แต่ต้องริบปืน ตาม ม.๓๒ (ฎ.๗๘๑/๒๕๒๐)

(๗) ปืนของกลางไม่มีทะเบียน ๒ กระบอก กระสุนปืน ๕ นัด ผู้ใดมีไว้เป็นความผิด กับเหล็กแหลม เรือใบ ๒๓ อัน เห็นได้ว่าเพื่อใช้ทำผิด ศาลริบได้โดยไม่มีฝ่ายใดฎีกา เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบฯ (ฎ.๗๐/๒๕๒๑)

(๘) ปืนมีทะเบียน ชื้อขายแล้วไม่ได้โอนทะเบียน เป็นความผิดในส่วนที่ไม่ได้รับอนุญาตให้มีอาวุธจากนายทะเบียนเท่านั้น อาวุธปืนดังกล่าวจึงมิใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด อันจะพึงต้องริบ ตาม ม.๓๒ (ฎ.๕๔/๒๕๒๕)

(๙) ระเบิดมีไว้เป็นความผิดริบเสียทั้งสิ้น การที่ศาลไม่สั่งริบตามคำสั่งของโจทก์ ไม่ชอบด้วย ม.๓๒ ประกอบ ป.วิ.อ. ม.๑๘๖(๕) แม้โจทก์ไม่ยกในชั้นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ก็มีอำนาจทำคำวินิจฉัยในเรื่องของกลางได้ (ฎ.๓๐๒๑/๒๕๓๓)

(๑๐) ของกลางโจทก์ต้องมีคำขอให้ริบมาด้วย มิฉะนั้นศาลก็ไม่อาจสั่งให้ริบของกลางได้ เพราะเป็นการพิพากษาเกินคำขอ (ฎ.๓๕๕๕/๒๕๔๐)

(๑๑) ศาลพิพากษายกฟ้อง จึงไม่อาจริบเมทแอมเฟตามีนของกลางให้แก่กระทรวงสาธารณสุขได้ แต่ให้ริบตาม ม.๓๒ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความโดยยกขึ้นอ้าง ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ (ฎ.๖๕๕๐/๒๕๔๑)

ริบทรัพย์สิน

มาตรา ๓๓ ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
  - (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด
- เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) เงินของกลาง เป็นเงินที่จำเลยได้มาจากการกระทำความผิด ม.๓๔๓ ศาลริบ (ฎ.๑๕๒๕/๑๕๑๓)

(๑๒) การมีวัตถุออกฤทธิ์ของกลางไว้ครอบครองเป็นความผิด ตาม ม.๓๒ ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษหรือไม่ (ฎ.๒๐๘-๒๐๙/๒๕๔๒)

(๑๓) ของกลางที่ขอให้ริบไม่ใช่เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือวัตถุที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่ใช่ทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้หรือได้มาโดยการกระทำความผิด จึงไม่อาจริบได้ (ฎ.๑๕๑๔/๒๕๔๓)

(๑๔) ศาลฎีกายกฟ้องฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง แต่การมีเมทแอมเฟตามีนเป็นความผิดจึงให้ริบ (ฎ.๒๐๗๖/๒๕๔๓)

(๑๕) มีสินค้าของกลางไว้เพื่อจำหน่าย ฝ่ายิน พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า ศาลให้ริบของกลางได้ (ฎ.๔๕๓๗-๔๕๔๐/๒๕๔๓)

(๑๖) อาวุธปืนเป็นของผู้ตาย จำเลยหยิบมาจากที่เกิดเหตุของผู้ตาย จำเลยไม่มีความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครอง แต่ปืนของกลางไม่มีทะเบียน จึงต้องริบ (ฎ.๗๗๖๖/๒๕๔๔)

(๑๗) จำเลยไม่ได้นำโทรศัพท์มือถือของกลางมาใช้สำหรับติดต่อซื้อขายยาเสพติด จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ไม่ริบโทรศัพท์ (ฎ.๓๕๕๕/๒๕๔๕)

(๑๘) เมื่อฟังไม่ได้ว่ากระทำความผิดตาม พ.ร.บ. มาตรการขังดวง วัตถุ จึงไม่อาจยึดเครื่องขัง คຸ້ມນໍ້າหนັກได้ ตาม ม.๓๒ (ฎ.๗๓๕/๒๕๔๕)

(๑๙) แม้โจทก์มิได้ขอให้ริบเมทแอมเฟตามีนมาท้ายฟ้อง แต่ในฟ้องโจทก์บรรยายฟ้องว่า ดำรวจยึดเมทแอมเฟตามีนของกลาง ศาลมีอำนาจสั่งริบ (ฎ.๔๐๑๖/๒๕๔๕)

(๒) เรือยนต์ใช้เป็นยานพาหนะในการปล้นทรัพย์ ไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิดด้วย แม้คนร้ายจะได้

ใช้เป็นเรือขนทรัพย์ที่ปล้นไปจริง แต่ได้ใช้เป็นพาหนะไปมาทำนองเดียวกับที่ใช้อยู่ตามปกติเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรริบ (ฎ.๒๓๑/๒๕๐๐)

(๓) ของที่วางขายไม่ปิดป้ายหรือแสดงราคาสินค้า ผ่าฝืน พ.ร.บ.ควบคุมฯ นั้น ตัวสินค้าไม่เกี่ยวกับความผิด ความผิดอยู่ที่คนเว้นไม่ปิดป้าย จึงริบของที่วางขายไม่ได้ (ฎ.๔๕๕/๒๕๐๐)

(๔) ไม่มีสิทธิจะขออนุญาตประกอบโรคศิลปะได้ทำการรักษามีค่าจ้าง การกระทำของจำเลย จึงถือได้ว่าเป็นความผิดอยู่ในตัว มิใช่มีสิทธิจะขออนุญาตแต่ไม่ได้ขอ ซึ่งเป็นเพียงความผิด เพราะการที่ไม่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ยาจิด เข้ม ฉิดยา ฯลฯ ของกลางที่จำเลยมิไว้ใช้ในการกระทำผิดจึงริบ (ฎ.๑๓๘๖/๒๕๐๕)

(๕) ทรัพย์ที่จะริบต้องมีตัวอยู่ ไม่ว่าจะได้อึดเอามาเป็นของกลางแล้วหรืออยู่ที่ใด แต่ถ้าถูกทำลายหรือสูญหายไปจะสั่งริบไม่ได้ เพราะไม่อาจจะตกเป็นของแผ่นดินได้ ปืนทั้งน้ำหน้ำไม่เจอ ไม่ริบ (ฎ.๑๕๘๗/๒๕๐๕)

(๖) ปืนของกลางที่จำเลยใช้กระทำความผิด ต้องริบ (ฎ.๑๕๔๒/๒๕๐๕)

(๗) จำเลยรับของกลางโดยรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาโดยหลีกเลี่ยงอากร ศาลมีอำนาจริบได้ ตาม ม.๓๓ (ฎ.๕๓๑/๒๕๑๐)

(๘) กรณีเป็นช่างมีกรรมสิทธิ์รวมต้องแบ่งครึ่งริบของกลางข้างครึ่งหนึ่ง เฉพาะเจ้าของรู้เห็นเป็นใจกระทำความผิด (ฎ.๑๓๐๓/๒๕๐๐)

(๙) ริบตาม ม.๓๓ ได้ การคืนก็เป็นไปตาม ม.๓๖ คือ ขอคืนได้ภายใน ๑ ปี (ฎ.๑๒๖๐/๒๕๑๒)

(๑๐) เจ้ามืดจะแทงจำเลย จำเลยต่อสู้แย่งมืดจากผู้ตายใช้มีดแทง มืดเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ให้ริบ (ฎ. ๕๔/๒๕๑๓)

(๑๑) มาตรฐานแปรรูปไม้และมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยได้ใช้กระบือและเกี่ยวซักลากไม้จากป่าเอาไปเก็บไว้ที่บ้าน ถือว่าจำเลยได้ใช้กระบือและเกี่ยวเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ ม.๖๔ ทวิ จึงให้ริบ (ฎ.๐๔๗/๒๕๑๔)

(๑๒) เครื่องสล็อตฯ เป็นเครื่องเล่นการพนันที่ได้สร้างขึ้นไว้เพื่อใช้เล่นการพนัน โดยเฉพาะจะเอาไปเล่น

เกมอื่น ไม่ได้ จำเลยรับสารภาพ จึงเป็นของควรริบ (ฎ.๑๘๗๗/๒๕๑๕)

(๑๓) ม.๓๒,๓๓ นั้น มุ่งถึงตัวทรัพย์เป็นสำคัญ แต่ ม.๒๓๑ ต้องริบทั้งสิ้น ม.๓๓ เป็นคุณพินิจของศาลฟ้องมีปิ่นและสายไฟฟ้าร่วมกันปล้น ใช้สายไฟรัดคอเจ้าทรัพย์ แม้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าสายไฟของกลางเป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำผิดก็ริบได้ ตาม ม.๓๓ (ฎ.๕๒/๒๕๑๖)

(๑๔) ริบทรัพย์สิน ม.๑๘ ว่าเป็นโทษสถานหนึ่ง แต่ก็เป็นโทษที่มุ่งถึงตัวทรัพย์เป็นสำคัญ ต่างกับโทษสถานอื่น แม้จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจะไม่ต้องรับโทษ เพราะมีอายุไม่เกิน ๑๔ ปี ศาลขอรับสั่งริบทรัพย์ของกลางได้ (ฎ.๑๒๔๖/๒๕๑๖)

(๑๕) พ.ร.บ.การพนันฯ มีบทบัญญัติพิเศษให้ริบทรัพย์เฉพาะที่ใช้พนันกันและจับได้ในวงเล่น เงินของกลางเป็นเงินค่าเกมที่เก็บเพื่อการเล่นฟุตบอลโต๊ะ จึงไม่ริบ และเมื่อ พ.ร.บ.การพนันฯ บัญญัติให้ริบทรัพย์ไว้เป็นพิเศษดังกล่าวแล้วจะนำ ม.๓๓(๒) มาใช้แก่กรณีไม่ได้ (ฎ.๒๓๓๒/๒๕๑๖)

(๑๖) เงินจำนวน ๕ บาท ๕๐ สตางค์ ย่อมมีส่วนก่อให้เกิดความผิดไม่ใช่ เฉพาะส่วนที่เกิน ๕๐ สตางค์ ศาลมีอำนาจริบ ๕.๕๐ บาท เป็นทรัพย์ได้มาโดยการกระทำความผิด ม.๓๓(๒) (ฎ.๒๘๕๕/๒๕๑๖)

(๑๗) รถที่จำเลยใช้เป็นพาหนะในการวิ่งราวทรัพย์ ไม่เรียกว่าเป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิด จึงไม่ริบ (ฎ.๓๓๘๘/๒๕๑๗)

(๑๘) เสื้อผืน แม้โดยสภาพจะใช้สำหรับรองนั่งรองนอน จำเลยรับว่าเอาใช้สำหรับปูรองเล่นการพนันบนพื้น เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด ม.๓๓(๑) ริบ (ฎ.๑๒๓๘/๒๕๑๗)

(๑๙) เงินที่จำเลยขายเฮโรอีนได้นั้นเป็นทรัพย์ที่ได้มาโดยได้กระทำความผิด ศาลริบ ม.๓๓(๒) (ฎ.๒๖๗๕/๒๕๑๗)

(๒๐) ใช้อุปายหลอกกลางจะใช้สิ่งทำอาหารผิด ม.๒๘๔ และ ๒๗๕ สองกระทง สิ่งของกลางเป็นทรัพย์ที่จำเลยได้ใช้ในการกระทำความผิด ต้องริบ ม.๓๓ (ฎ.๑๕๕๘/๒๕๑๘)

(๒๑) ม.๓๓๖ ทวิ บัญญัติให้ถือยานพาหนะที่กล่าวในมาตรานี้เป็นทรัพย์สินที่จะให้ผู้ที่มีความผิดต้องระวางโทษหนักขึ้นเท่านั้น ส่วน ม.๓๓(๑) ต้องพิจารณาตามพฤติกรรมการกระทำแต่ละเรื่องว่าผู้กระทำผิดได้ใช้ยานพาหนะในการทำความผิดหรือไม่ (ฎ.๒๕๒๕/๒๕๑๘)

(๒๒) พวกจำเลยซึ่งสร้อยในร้ายชายของ จำเลย จอตรงจักรยานยนต์คิดเครื่องอยู่หน้าร้าน พวกจำเลยวิ่งออกมาขึ้นรถขับพาหนะไป จำเลยผิด ม.๓๓๘ โดยใช้รถจักรยานยนต์ต้องรับโทษหนักขึ้นตาม ม.๓๔๐ ตริ แต่รถจักรยานยนต์ ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ม.๓๓๘ คงเป็นยานพาหนะใช้ไปมาและหลบหนีพ้นจากจับกุม ไม่รับ (ฎ.๒๖๑๕/๒๕๑๘)

(๒๓) รถจักรยานยนต์ที่คนร้ายใช้ขับมาซึ่งที่ปล้นนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด จึงรับไม่ได้ (ฎ.๑๕๒๔/๒๕๑๕)

(๒๔) ใช้รถจักรยานยนต์เพื่อสะดวกในการวิ่งราวทรัพย์สินหรือพาทรัพย์สินนั้น ไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ผิด ม. ๓๓๖ ทวิ รถจักรยานยนต์ของกลางจึงเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิด ม.๓๓๗ ศาลมีอำนาจสั่งรับตาม ม.๓๓(๑) (ฎ.๔๔/๒๕๒๐)

(๒๕) จำเลย ๓ คน นั่งรถจักรยานยนต์ตามรถผู้เสียหายไปแล้วจึงผู้เสียหาย แล้วเอารถที่ผู้เสียหายนั่งมาไป ศาลลงโทษ ม.๓๔๐ ตริ (ฎ.๑๕๕/๒๕๒๐)

(๒๖) เงินที่เตรียมไว้ให้แก่ผู้รับจ้างฆ่าผู้ตาย เป็นเงินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ศาลรับได้ตาม ม.๓๓ (ฎ. ๖๕๕/๒๕๒๐)

(๒๗) ทางเกงขาขาวที่ขีดได้พร้อมทั้งทางเกงที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอม แม้ยังไม่ได้คิด ถือได้ว่าเตรียมพร้อมจะคิดมีไว้เพื่อกระทำความผิด รับผิดตาม ม.๓๓ (ฎ.๑๑๒๔/๒๕๒๐)

(๒๘) มีเครื่องมือลักสุกรและขูดูได้รั้ว เพื่อพาสุกรออกอยู่ห่างคอก ๑ เมตร พร้อมทั้งจะเอาสุกรไปได้ ผิด ม.๓๓๔,๘๐ เครื่องมือศาลรับ (ฎ.๑๒๕๐/๒๕๒๐)

(๒๙) จำเลยอยู่บนรถกระเบาะแล่นตามหลังรถสิบล้อ ปีนจากรถกระเบาะขึ้นรถสิบล้อ พยายามปล้นรถนั้น โดยใช้รถเป็นพาหนะ ผิด ม.๓๔๐ ตริ,๕๐ ศาลรับรถกระเบาะ (ฎ.๕๑๕/๒๕๒๐)

(๓๐) ใช้เรือกาบพาคนต่างด้าวเข้าเมืองไทยโดยไม่ผ่านการตรวจของเจ้าหน้าที่คิดพ.ร.บ.คนเข้าเมือง เรือและพายเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้เพื่อให้ได้รับผลในการกระทำความผิดโดยตรง ควรรับตาม ม.๓๓(๑) (ฎ.๕๕๘/๒๕๒๑)

(๓๑) ของกระสุนปืนของกลางที่บรรจุปืนและใช้ปืนยิงฆ่าคน ถ้าไม่มีของกระสุนปืนก็ใช้อ้างไม่ได้ ศาลรับของกระสุน (ฎ.๑๗๘๐/๒๕๒๑)

(๓๒) การที่ผู้คูทิวีทำพ่นผลการแข่งขันชกมวยทำให้เครื่องรับทีวีเป็นเครื่องมือใช้ในการเล่นพนันชกมวยตามความหมายแห่ง พ.ร.บ.การพนัน พ.ศ.๒๔๗๘ โดยแท้จริงไม่ จึงไม่รับทีวี ตาม ม.๓๓ (ฎ.๒๖๔๖/๒๕๒๑)

(๓๓) ขุดหินลูกรังในป่าสงวนบรรพบุรุษแต่ยังไม่ได้นำออกจากป่าให้เสื่อมเสียป่าสงวน เป็นความผิดสำเร็จตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนฯ รถบรรทุกรับตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนฯ ม.๓๕ (ฎ.๑๕/๒๕๒๒)

(๓๔) ปืนมีใบอนุญาตแต่ไม่มีใบพกแล้วไปยิงนกในหมู่บ้าน ผิด ม.๓๗๑,๓๗๖ ปืนนั้นเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เป็นความผิด เป็นคุณพินิจของศาลที่จะรับหรือไม่ก็ได้ (ฎ.๒๔๐๐/๒๕๒๒)

(๓๕) ใช้รถไปขู่เอาทรัพย์สินตามแผนการที่คบคิดกัน ไม่เพียงแต่ใช้เป็นยานพาหนะแต่อย่างเดียว ต้องรับตาม ม.๓๓(๑) (ฎ.๒๗๐๖/๒๕๒๒)

(๓๖) ของปืนซึ่งใช้บรรจุปืนไม่มีทะเบียน พกพาไม่ได้รับอนุญาตและซุกปืนออกจากซองยิงขึ้นฟ้า ต้องรับตาม ม.๓๓(๑) (ฎ.๑๓๖๕/๒๕๒๓)

(๓๗) ผู้กระทำความผิดใช้ปืนยิงต่อสู้ฆ่าตำรวจ ตำรวจยิงตาย ปืนเป็นของผู้ตาย การรับเป็นอำนาจศาล เมื่อศาลยังไม่พิจารณาปรับ ปืนเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ตายตลอดเวลา ย่อมตกเป็นมรดกแก่ทายาทของผู้ตาย ตำรวจไม่มีสิทธิโคจะยึดปืนนั้นไว้ ต้องคืนทายาท (ฎ.๑๗/๒๕๒๔)

(๓๘) น้ำปลาขายเกินราคา ๑ ขวด ตำรวจมายึดภายหลังจากการทำความผิดแล้วอีก ๓๑ ขวด ถือไม่เกี่ยวเนื่องกัน ฟังไม่ได้ว่าน้ำปลาของกลางเป็น โภคภัณฑ์ที่อันจะต้องรับ ศาลสั่งไม่รับ (ฎ.๕๘๑/๒๕๒๔)

(๓๙) มีน้ำตาลครอบครองเกินพันกิโลกรัม ฝ่าฝืนประกาศของคณะปฏิวัติ ความผิดที่เกิดจากจำเลยไม่ได้

รับอนุญาต จึงไม่ใช้ทรัพย์สินไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด ไม่รับ (ฎ.๓๘๘๒/๒๕๒๔)

(๔๐) จำเลยขึ้นรถจักรยานยนต์พาพวก ไปยิงผู้เสียหายแล้วพากันหลบหนีไป รถจักรยานยนต์เป็นเพียงพาหนะที่ใช้ในการไปมา ไม่ใช้ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ไม่ใช่ของกลางที่ควรริบ ตาม ม.๓๓ (ฎ.๑๐๕๓/๒๕๒๕)

(๔๑) ม.๓๔๐ ตรี เป็นบทที่ต้องวางโทษหนักขึ้นเท่านั้น หาได้บัญญัติให้ถือว่าพาหนะนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดด้วยไม่ ปัญหาตาม ม.๓๓(๑) ต้องพิจารณาตามพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไปว่าได้ใช้ยานพาหนะนั้นทำผิดหรือไม่ (ฎ.๒๖๕๕/๒๕๒๖)

(๔๒) ใช้รถคอยช่วยเหลือพวกที่กำลังปล้น รถจึงเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ม.๓๔๐ ศาลริบ (ฎ.๒๖๖๓/๒๕๒๗)

(๔๓) จำเลยขับรถชนท้ายรถจี๊ปที่ผู้เสียหายขับซึ่งโดยมิเจตนาทำร้าย เพราะ โจรที่จับจำเลยมาโรงพัก และไม่ยอมปล่อยจำเลยตามคำร้องของจำเลย เจ้าหน้าที่ได้รับบาดเจ็บ จำเลยผิด ม.๒๕๖ รถเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ริบตาม ม.๓๓ (ฎ.๓๓๕๕/๒๕๒๘)

(๔๔) มาตรฐานปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถโดยสาร โดยไม่ได้รับอนุญาตและใช้รถชนส่งผู้โดยสารนอกเส้นทางหรือออกเกินที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ.ขนส่ง สาระสำคัญในการกระทำความผิดอยู่ที่จำเลยไม่ได้รับอนุญาต รถโดยสารของกลางไม่ใช่ทรัพย์สินที่ซึ่งใช้ในการกระทำความผิด ไม่ริบตาม ม.๓๓ (ฎ.๗๗/๒๕๒๕)

(๔๕) ใช้รถจักรยานยนต์ขี่โดยมีพวกซ้อนท้ายแล่นไล่ตามและขับปาดหน้ารถจักรยานยนต์ผู้เสียหายให้หยุด เพื่อทำการปล้นทรัพย์สิน ถือว่ารถเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดตาม ม.๓๔๐ ศาลมีอำนาจสั่งริบตาม ม.๓๓ (ฎ.๒๘๖/๒๕๒๕)

(๔๖) แล่นไล่ตามและขับปาดหน้ารถผู้เสียหายให้หยุดเพื่อทำการปล้น ถือได้ว่ารถเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิด ม.๓๔๐ ศาลมีอำนาจริบตาม ม.๓๓ (ฎ.๖๘๖/๒๕๒๕)

(๔๗) รถยนต์เป็นของผู้ตายไม่ใช่รถที่จำเลยใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และการที่จำเลยเอา

รถของผู้ตายไปนั้น ก็เป็นการพาเอาทรัพย์สินที่ปล้นได้หลบหนีไปตามสภาพของทรัพย์สินนั่นเอง ถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดตาม ม.๓๔๐ ตรี (ฎ.๒๓๕๘/๒๕๒๕)

(๔๘) รถเป็นเพียงพาหนะที่จำเลยใช้ไปมาซึ่งทำให้เกิดเหตุและขับออกไปจากที่เกิดเหตุ แม้จะเป็นความผิดตาม ม. ๓๔๐ ตรี แต่การจะริบหรือไม่ จะต้องเป็นทรัพย์สินซึ่งได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ม.๓๓(๑) ไม่ใช่ทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด จึงริบไม่ได้ (ฎ.๒๓๔๔/๒๕๓๐)

(๔๙) จำเลยใช้เรือไม้และเครื่องยนต์เป็นยานพาหนะไปปลักรังนกบนเกาะ เมื่อลักได้แล้วขณะกลับมาลงเรือถูกจับ เรือเป็นพาหนะที่ใช้เดินทางไปมาเพื่อลักทรัพย์สินเท่านั้น ไม่ใช่ ม.๓๓(๑) ไม่ริบ (ฎ.๑๗๓๐/๒๕๓๐)

(๕๐) วางแผนฆ่าโดยใช้รถไปปลักรอผู้เสียหายและขับรถตามรถผู้เสียหายไป แล้วใช้ปืนยิงผู้เสียหายขณะรถกำลังแซงรถของผู้เสียหายขึ้น ไป ดังนั้นรถดังกล่าวเป็นทรัพย์สินใช้ในการกระทำความผิด ศาลริบ (ฎ.๒๐๕๑/๒๕๓๐)

(๕๑) จำเลยกระทำความผิดใช้ปืนยิงตำรวจ ตำรวจยิงตาย ปืนมีทะเบียนของผู้คนที่ผู้ตายเอามาซึ่งไม่อาจริบได้ (ฎ.๒๔๕๐/๒๕๓๐)

(๕๒) ปืนมีทะเบียนของกลาง เมื่อจำเลยถูกตำรวจยิงตาย สิทธิภาคคืออาญาฆ่าฟ้อง ระวัง และโทษยอมระวัง ไปด้วย ความตายของผู้กระทำความผิดตาม ม.๓๘ จึงไม่อาจริบอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนได้ (ฎ.๒๔๕๖/๒๕๓๐)

(๕๓) การเล่นพนันบิลเลียดเพื่อความรื่นเริงในสมาคม ๔ โต๊ะ เก็บค่าเกมตามสมควร อยู่ในบังคับของกฎกระทรวง ไม่ต้องมีใบอนุญาต อันสามารถเล่นพนันได้ตาม พ.ร.บ.การพนัน ม.๓ วรรค ๓ โต๊ะ ๑๗๑ จึงไม่เป็นเรื่องมือใช้เล่นพนัน คืนของกลาง ตาม ม.๓๓ (ฎ.๑๐๒๘/๒๕๓๑)

(๕๔) จำเลยขับรถบรรทุกรถแทรกเตอร์มีน้ำหนักเกินข้อกำหนดตามประกาศ ทางหลวง ถือว่ารถเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ริบ ม.๓๓ (ฎ.๑๔๘๕/๒๕๓๑)

(๕๕) ม.๓๓ ตรี ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดและต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิดในข้อหาที่โจทก์ฟ้อง ขอให้ลงโทษไม่ได้ฟ้องฐานเสกถัญญา แม้

จำลองสารภาพว่ามีบ้องกัญชาและมีไว้ใช้ทำผิด ศาลไม่มีอำนาจริบบ้องกัญชา (ฎ.๑๗๐๗/๒๕๓๑)

(๕๖) ทิวีเป็นเครื่องรับภาพการชกมวยจากสถานี การที่จำลองซึ่งเป็นผู้ดูทิวีทำพนันผลการแข่งขันชกมวย ทำให้เป็นเครื่องใช้ในการเล่นการพนันชกมวย ความหมายแห่ง พ.ร.บ.การพนัน โดยแท้จริงไม่ (ฎ.๒๑๓๗/๒๕๓๑)

(๕๗) ใช้รถเวียนรอบผู้เสียหาย ๓-๔ รอบก่อนแล้วหยุดข้างหลัง คนซ้อนลงใช้ปืนยิงแล้วกลับนั่งซ้อนรถขับหนีไป ไม่ปรากฏชัดว่าจำลองใช้วนรอบเพื่อวัตถุประสงค์ใด พฤติกรรมฟังได้ว่าใช้ไปและกลับเท่านั้นไม่บริบรัด (ฎ. ๓๐๔๔/๒๕๓๑)

(๕๘) หลอกหลวงขอซื้อสร้อยจากผู้เสียหายโดยนำเงินของกลางออกมาแสดงให้ผู้เสียหายดู แล้วนำไปซ่อนไว้ที่อื่นและบอกผู้เสียหายว่าได้ชำระค่าสร้อยแล้ว การแสดงเงินให้ผู้เสียหายดูไม่เกี่ยวกับการกล่าวเท็จว่าได้ชำระเงิน ให้แล้ว เงินจึงไม่ใช่ทรัพย์สินตาม ม.๓๓(๑) (ฎ.๓๖๘๘/๒๕๓๑)

(๕๙) เตรียมเงิน ๘๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อซื้อเฮโรอีน แต่ชำระค่าเฮโรอีนไป ๖๐๐,๐๐๐ บาท เงินเตรียมมาเหลือ ๒๕๐,๐๐๐ บาท เป็นจำนวนเดียวที่ได้เตรียมมาซื้อในคอนแรก ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ศาลริบ ม.๓๓(๑) (ฎ.๕๒๒๐/๒๕๓๑)

(๖๐) ม.๓๔๐ จำเลยใช้รถเป็นพาหนะคุ้มกันช่วยเหลือและใช้นำตัวผู้เสียหายไปทำร้ายในขณะที่ทำการปล้น รถเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการทำความผิด ริบ (ฎ.๕๘๔๕/๒๕๓๑)

(๖๑) ขับรถจักรยานยนต์มาซึ่งเกิดเหตุแล้วยังขับติดตามรถผู้เสียหายก็เพื่อในการที่จะติดต่อบริเงินจากผู้เสียหายในการทำความผิด ม.๓๓๑ ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ริบได้ (ฎ.๒๑๑๗/๒๕๓๒)

(๖๒) น้ำมันหล่อลื่น สินค้าควบคุม จำเลยขายเกิน ราคา มีทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดอันพึงริบได้ตาม ปอ. ม.๓๓(๑) เพราะความผิดของจำลองอยู่ที่การฝ่าฝืนประกาศ อันเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้จำลองไม่ฎีกา ศาลยกขึ้นวินิจฉัยได้ (ฎ.๑๑๗๐/๒๕๓๓)

(๖๓) ขับรถจักรยานยนต์ไปกระทำความผิดตาม ม.๓๔๐.๘๐ รถเป็นเพียงยานพาหนะไปมาและพาหลบหนี

ให้พ้นจากการจับกุมโดยสะดวกและรวดเร็วเท่านั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่อันจะพึงริบได้ (ฎ.๑๒๓๓/๒๕๓๓)

(๖๔) รถบรรทุกเกินกำหนด ๕,๘๐๐ กก. บนทางหลวง เสียหายต่อสัญญา สิ้นเปลืองงบเพื่อซ่อมแซมทำลายเศรษฐกิจ ก่ออันตรายต่อผู้ขับขี่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงความสูญเสีย ไม่มีเหตุการลงโทษและไม่มีเหตุที่จะไม่ริบ (ฎ.๑๓๒๗/๒๕๓๓)

(๖๕) ปืนได้รับอนุญาตให้มีแต่ไม่มีใบพกพาและยิงปืนในหมู่บ้าน ผิดพ.ร.บ.อาวุธปืนฯ และ ม.๓๗๑, ๓๗๖ ปืนเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิดหรือ มีไว้เป็นความผิด อยู่ในดุลพินิจที่ศาลจะริบหรือไม่ (ฎ.๒๔๐๐/๒๕๓๓)

(๖๖) รถบรรทุกเกินกำหนดถึง ๘,๓๐๐ กก. นับได้ว่าเป็นการทำความเสียหายแก่ทางหลวงจังหวัด อันเป็นทางสัญจรไปมาของประชาชน ทั้งมีผลเป็นการทำลายเศรษฐกิจของชาติ จึงเป็นทรัพย์สินใช้ในการทำความผิดอันควรริบ (ฎ.๔๘๗๐/๒๕๓๓)

(๖๗) ปลอกกระสุนปืนของกลางซึ่งคาอยู่ในร่องเพลิงของปืนฝ่ายผู้ตาย ไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำลองได้ใช้ในการกระทำความผิดจึงริบไม่ได้ (ฎ.๒๕๒๒/๒๕๓๔)

(๖๘) ทำผิด ม.๓๔๐ มาแล้ว นำทรัพย์สินไปจำหน่ายจำนำมีทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ศาลไม่มีอำนาจริบตาม ม.๓๓ (ฎ.๕๘๘/๒๕๓๕)

(๖๙) คนต่างด้าวไม่มีทางได้รับอนุญาตเร่ขายสินค้าได้ แต่จำลองได้เร่ขายแผ่นพลาสติกไปตามสาธารณะ ผิดเพราะฝ่าฝืนกฎหมายที่กำหนดไว้ในตัวไม่ใช่เป็นการกระทำความผิด เพราะไม่ได้รับอนุญาตแผ่นพลาสติกสำหรับปูโต๊ะของกลางที่จำลองมีไว้ใช้ในการกระทำความผิดจึงควรริบตาม ม.๓๓ (ฎ.๓๐๐๐/๒๕๓๕)

(๗๐) ปืนได้รับอนุญาตให้มีแต่ไม่มีใบพกพาและยิงปืนในหมู่บ้าน ผิดพ.ร.บ.อาวุธปืน และ ม.๓๗๑, ๓๗๖ ปืนเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งอยู่ในดุลพินิจหรืออำนาจของศาลที่จะสั่งริบหรือไม่ก็ได้ (ฎ.๓๖๗๔/๒๕๓๕)

(๗๑) มีใบอนุญาต ไม่มีใบพกพาเป็นไปในสาธารณะ ผิดฐานพกพาปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ปืนเป็น

วัตถุแห่งการกระทำผิด ศาลสั่งริบได้ตาม ม.๓๓(๑) (ฎ.๓๖๗๔/๒๕๓๕)

(๑๒) ขับรถเข้ามาจอดข้างรถผู้เสียหาย พวกของจำเลยลงจากรถมาชิงทรัพย์ไปจากผู้เสียหาย เสร็จแล้วจึงได้กลับมาซ่อนท้ายรถ จำเลยขับรถหนีไป เป็นการใช้รถเพื่อไปและกลับเพื่อให้พ้นจากการจับกุมโดยสะดวกรวดเร็วเท่านั้น ไม่ได้ใช้รถทำผิด ไม่ริบ (ฎ.๔๑๘๖/๒๕๓๖)

(๑๓) ศึกษานช่วยคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อให้พ้นการจับกุม โดยใช้รถเป็นพาหนะให้คนนั่งถือไม้ไว้ว่ารถเป็นทรัพย์สินที่จำเลยได้ใช้ในการกระทำผิดดังกล่าวโดยตรง จึงเป็นทรัพย์สินที่ไม่ควรริบ (ฎ.๕๔๒๖/๒๕๓๖)

(๑๔) จำเลยช่วยคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยให้นั่งรถมาเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ถือไม่ได้ว่ารถเป็นทรัพย์สินที่จำเลยได้ใช้กระทำความผิดโดยตรง ไม่ควรริบ (ฎ.๕๔๒๖/๒๕๓๖)

(๑๕) ฟังได้ว่าจำเลยขับรถจักรยานยนต์ไปปล้นทรัพย์ก็เป็นเพียงยานพาหนะซึ่งจำเลยขับมายังที่เกิดเหตุและขับออกไปจากที่เกิดเหตุ เมื่อการปล้นสำเร็จแล้วรถจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด ไม่ริบ (ฎ.๗๐๔/๒๕๓๗)

(๑๖) การช่วยเหลือคนต่างด้าว มิจำเป็นต้องใช้พาหนะรถจักรยานยนต์ของกลาง ถือไม่ได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง จึงเป็นทรัพย์สินที่ไม่ควรริบ (ฎ.๑๕๗๑/๒๕๔๐)

(๑๗) เงินที่เหลือจากการล่อซื้อ ๗๐๐ บาท จำเลยริบว่าเป็นเงินที่ได้จากการขายเมทแอมเฟตามีนก่อนหน้าที่จะถูกจับ แม้ศาลจะไม่มีอำนาจสั่งริบเงินดังกล่าวตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ ม.๑๐๒ ซึ่งเป็นบทเฉพาะก็ตาม แต่เงินสดดังกล่าวแม้จะไม่ได้มาโดยการขายในคดีนี้ ศาลก็มีอำนาจสั่งริบตาม ม.๓๓(๒) (ฎ.๒๐๗๐/๒๕๔๑) ถูกกลับโดย ฎ.๗๖๘/๒๕๔๓

(๑๘) เงินสดของกลาง แม้จะไม่ได้มาโดยการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนในคดีนี้โดยเฉพาะก็ตาม ศาลก็มีอำนาจริบตาม ม.๓๓(๒) แม้โจทก์จะมีได้ระบุมารวดังกล่าวมาในคำลงท้ายเพียงแต่เมื่อเป็นอำนาจศาลการสั่งริบของกลางดังกล่าว จึงหาเป็นการตั้งเงินค่าขอหรือที่มิได้

กล่าวในฟ้อง อันเป็นการฝ่าฝืนต่อ ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ ว.๑ ไม่ (ฎ.๖๒๕๓/๒๕๔๑) ถูกกลับโดย ฎ.๑๗๖๘/๒๕๔๓

(๑๙) แม้หนังสือแสดงการจดทะเบียนรถจะมีใช้หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ แต่ก็ยังเป็นหลักฐานเบื้องต้นที่แสดงว่าผู้มิใช่เป็นเจ้าของในเอกสารดังกล่าว น่าจะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ หากผู้ร้องซื้อรถยนต์บรรทุกของกลางจากจำเลยจริง ก็น่าจะไปทำการโอนต่อไป การยื่นคำร้องของผู้ร้องอาจเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของจำเลย จึงไม่คืนรถยนต์ให้ผู้ร้อง (ฎ.๘๕๘๑/๒๕๔๒)

(๒๐) เงินสด จำเลยริบว่าได้มาจากการจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ศาลริบได้ (ฎ.๑๑๕๕/๒๕๔๒)

(๒๑) ค้อนของกลางเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิดให้เสียทรัพย์ ต้องริบ (ฎ.๑๔๔๘/๒๕๔๒)

(๒๒) คดีฟังไม่ได้ว่าจำเลยขายเมทแอมเฟตามีนชนบัตรของกลาง จึงมิใช่ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำผิด ชอบที่จะต้องคืนเจ้าของ และเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้จำเลยมิได้ยกขึ้นอ้างศาล ยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ ว.๒ ประกอบ ม.๒๒๕ (ฎ.๕๖๐๑/๒๕๔๒)

(๒๓) ชนบัตรชนิดต่าง ๆ ไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำเลยได้มาจากการกระทำความผิดคดีนี้ ศาลไม่ริบ (ฎ.๑๗๖๘/๒๕๔๓)

(๒๔) จำเลยขับรถบรรทุกน้ำหนักเกิน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายต่อประเทศชาติและส่วนรวม จึงไม่รอการลงโทษ และริบรถของกลาง (ฎ.๖๔๖๕-๖๔๗๐/๒๕๔๓)

(๒๕) การเลี้ยงกิ้งกูดาคามีใช้เป็นความผิดในตัวเอง หากแต่ผิดเพราะเลี้ยงในเขตห้ามเลี้ยงที่สว่างเลขระยะเวลาผ่อนผัน ไม่ริบอุปกรณการเลี้ยง (ฎ.๒๗๔๑/๒๕๔๔)

(๒๖) โจทก์มิได้ฟ้องในความผิดฐานเสพยากระบอกและเข็มฉีดยาของกลาง จึงไม่เกี่ยวกับที่โจทก์ฟ้อง ไม่ริบ (ฎ.๕๒๗๕/๒๕๔๔ ป)

(๒๗) ไม่ปรากฏว่าหมวกไหมพรมและกระเป๋าใส่เงินได้ใช้ในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและมีใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด จึงไม่ริบ (ฎ.๘๐/๒๕๔๕)

(๘๘) จำเลยใช้รถจักรยานยนต์พาผู้เสียหายไปที่เกิดเหตุ จึงไม่ใช้ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง จึงไม่ริบ (ฎ.๑๑๕๗/๒๕๔๕)

(๘๙) ของกลางที่ละเมิดลิขสิทธิ์ต้องตกเป็นของผู้เสียหายตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ ม.๑๕ จึงไม่ริบของกลาง (ฎ.๒๒๓๒/๒๕๔๕)

(๙๐) มิดของกลางเป็นมิดทำครัว แม้จะนำมาใช้ชิงทรัพย์ แต่เมื่อผู้เสียหายมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำ

ผิด ไม่ริบ (ฎ.๒๐๒๐/๒๕๔๕)

(๙๑) ผู้ว่าสั่งห้ามเพาะเลี้ยงกุ้ง จำเลยใช้เครื่องตีน้ำในบ่อกุ้ง เครื่องตีน้ำจึงไม่ใช้ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดในความผิดฐานที่ไม่ได้รับอนุญาต ไม่ริบ (ฎ.๓๐๗๓/๒๕๔๕)

(๙๒) เมื่อยังไม่มีการขนย้ายทรัพย์สินที่ลักมาบรรทุกใส่รถ จึงฟังไม่ได้ว่าใช้รถเป็นส่วนหนึ่งของการลักทรัพย์ ไม่ริบ (ฎ.๔๕๖๖/๒๕๔๕)

ข้อยกเว้นทรัพย์สินซึ่งเจ้าของมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย

มาตรา ๓๔ บรรดาทรัพย์สิน

(๑) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๒๐๑ หรือมาตรา ๒๐๒ หรือ

(๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ถ้าผู้ร้องได้ทรัพย์สินที่ถูกริบภายหลังจากวันกระทำความผิด แม้จะโดยสุจริตก็ตาม ถือได้ว่าในวันที่ยื่นฟ้องคดีนั้น ผู้ร้องยังไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว จึงไม่เป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นรอดพ้นจากการถูกริบ (ฎ.๑๖๕/๒๕๐๖, ฎ.๕๓๒/๒๕๑๓)

(๒) ผู้กระทำความผิดถูกยิงตาย ปินยังเป็นของผู้กระทำความผิดตกทอดแก่ทายาท ไม่ได้ถูกริบเป็นของแผ่นดิน ตำรวจต้องคืนปิ่นแก่ทายาท (ฎ.๑๗/๒๕๒๔)

ทรัพย์สินที่ถูกริบตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๓๕ ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

(๑) การริบทรัพย์สิน ทรัพย์สินที่จะริบต้องมีตัวอยู่ ไม่ว่าจะยึดเอาเป็นของกลางแล้วหรืออยู่ที่อื่น แต่ถ้าทรัพย์สินที่จะริบนั้นไม่มีตัว เช่น ถูกทำลายหรือสูญหายไป จะสั่งริบไม่ได้ เพราะไม่อาจตกเป็นของแผ่นดินได้ ดัง

นั้นเมื่อจำเลยทิ้งปืนลงน้ำไปแล้วก่อนจะได้นำมาสอบสวน จึงไม่มีอะไรจะริบ (ฎ.๘๐๔/๒๕๒๐)

(๒) ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบจะตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อคดีถึงที่สุด (ฎ.๓๘๒๕/๒๕๔๒)

ขอคืนของกลาง

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็

ให้ศาลให้สั่งคืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

(๑) จำเลยเข้าซื้อรถจักรยานยนต์ ชิงชำระราคาไม่ครบ จำเลยเอารถไปออกสลากกินรวบโดยผู้ให้เข้าซื้อมิได้รู้เห็นด้วย กรรมสิทธิ์ในรถเป็นของผู้ให้เข้าซื้อ ป.พ.พ. ม.๕๔๒ ผู้ให้เข้าซื้อร้องขอให้คืนรถได้ (ฎ. ๑๐๐๒/๒๕๐๓)

(๒) ทำผิดแล้วจึงโอนขายรถให้ผู้ร้อง เห็นได้ว่าขณะโอนขาย จำเลยยังมีกรรมสิทธิ์อยู่ โดยผู้ร้องรับซื้อไว้โดยสุจริต ย่อมได้กรรมสิทธิ์ในรถคันนั้น มีสิทธิขอคืนเมื่อฟังว่าผู้ร้องได้กรรมสิทธิ์ในรถนั้นก่อนศาลได้พิพากษาให้ริบแล้ว ศาลจะพิพากษาให้ริบทรัพย์สินของผู้ร้องได้อย่างไร เพราะเท่ากับลงโทษผู้ไม่มีส่วนกระทำผิด (ฎ. ๑๑๕/๒๕๐๖)

(๓) ต้องคืนเรือเครื่องมือทำประมงให้แก่เจ้าของที่แท้จริง หากไม่รู้ว่าเห็นเป็นใจในการกระทำผิด แม้ผู้แทนโดยชอบธรรมจะรู้เห็นเป็นใจด้วย แต่เมื่อทรัพย์สินของผู้เยาว์ไม่มีส่วนรู้เห็นด้วย (ฎ. ๖๕๑/๒๕๐๓)

(๔) ศาลยอมริบของกลางเพียงกึ่งหนึ่งเฉพาะส่วนของผู้ที่รู้เห็นเป็นใจ สำหรับอีกกึ่งหนึ่งให้ตกได้แก่เจ้าของที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจ จะริบทั้งหมดไม่ได้ (ฎ. ๓๐๓/๒๕๑๐)

(๕) พ.ร.บ.ศุลกากรไม่ได้บัญญัติการขอคืนของกลางไว้ จึงต้องใช้ ม.๓๖ บังคับ ๑ ปี (ฎ. ๑๒๖๐/๒๕๑๒)

(๖) ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา ๑๔ มิ.ย.๐๕ ต้องถือว่าคดีถึงที่สุด เมื่ออ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้จำเลยฟัง (ฎ. ๕๘๕/๒๕๑๒)

(๗) การร้องคืนของกลางตาม พ.ร.บ.ศุลกากรภายใน ๖๐ วัน ตาม ม.๒๔ นั้น เป็นกรณีที่ไม่ฟ้องร้อง ถ้ามีการฟ้องร้องต้อง ๑ ปี ตาม ม.๓๖ (ฎ. ๑๒๖๓/๒๕๑๓)

(๘) ขอคืนของกลาง ตาม ม.๓๖ แม้โจทก์ได้รับสำเนาคำร้องแล้ว ไม่ได้คัดค้านก็ตาม จะถือว่าโจทก์ยอมรับว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้ร้อง และผู้ร้องไม่ได้รู้เห็นด้วยหาได้ไม่ (ฎ. ๑๒๖๓/๒๕๑๓)

(๙) การขอคืนของกลางจะร้องต่อศาลชั้นต้นในระหว่างพิจารณาคดี ก่อนที่ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินนั้นก็ได้ (ฎ. ๖๐๔/๒๕๑๔)

(๑๐) ขอคืนของกลางโดยไม่อ้างว่า ผู้ร้องไม่เห็น เป็นคำร้องที่ไม่ชอบด้วย ม.๓๖ ศาลสั่งยกคำร้อง (ฎ. ๑๖๘๖/๒๕๑๖)

(๑๑) ผู้เข้าซื้อรถยนต์ ไม่ใช่เจ้าของอันแท้จริง ไม่มีสิทธิขอให้ศาลสั่งคืนรถยนต์ที่ถูกริบไปได้ (ฎ. ๑๓๘๖/๒๕๑๓)

(๑๒) พ.ร.บ.ป่าไม้ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอคืนของกลาง จำต้องใช้ ม.๑๗ ซึ่งเป็นบททั่วไป ย่อมใช้บังคับได้ตาม ม.๓๖ (ฎ. ๑๕๑๐/๒๕๑๓)

(๑๓) ศาลพิพากษาให้ริบไม้ จำเลยอุทธรณ์คำพิพากษาได้ แต่มาร้องขอคืนของกลาง ตาม ม.๓๖ ไม่ได้ (ฎ. ๒๖๕๐/๒๕๑๘)

(๑๔) ฟ้อง ๓ คน ศาลสั่งแยกฟ้องจำเลยที่ ๓ แล้วพิพากษาและริบของกลางในคดี จำเลยที่ ๒ คนเดิม ฟ้องจำเลยที่ ๓ เป็นคดีใหม่ พิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๓ ผู้ร้องขอคืนของกลาง ต้องร้องภายใน ๑ ปี นับแต่คดีที่ศาลสั่งริบของกลาง คือ คดีเดิมถึงที่สุด (ฎ. ๑๐๖๓/๒๕๒๑)

(๑๕) รู้เห็นเป็นใจไม่จำเป็นต้องร่วมกระทำผิดในที่เกิดเหตุ ผู้ร้องขอเรือของกลางคืน รู้ว่าผู้เช่าให้เรือจับปลาในแม่น้ำ เป็นความคิดแต่ไม่ห้ามหรือหาทางเลิก ขอคืนไม่ได้ (ฎ. ๑๘๖๕/๒๕๒๑)

(๑๖) ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยและริบแร่ จำเลยไม่ใช่ตัวการหรือลูกจ้างของผู้ร้อง ผู้ร้องไม่ใช่คู่ความในคดี คำพิพากษาไม่ผูกมัดผู้ร้องซึ่งอ้างเป็นเจ้าของ ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (ฎ. ๑๕๐๕/๒๕๒๒)

(๑๗) บรรยายฟ้องว่า เคลื่อนย้ายหรือขนแร่จากจังหวัดพังงาไปจังหวัดภูเก็ต ดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมายทุกประการนั้น ไม่อาจถือหรือแสดงความหมายได้ว่า ผู้ร้องไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการที่จำเลยกับพวกไปกระทำความผิดกฎหมาย (ฎ. ๒๖๔๓/๒๕๒๒)

(๑๘) ขณะยื่นคำร้องผู้ร้องเป็นเจ้าของรถ แต่เมื่อ
ในระหว่างพิจารณา กรรมการสิทธิฯ ได้โอนไปยังจำเลยแล้ว
ผู้ร้องย่อมหมดสิทธิที่จะร้องขอคืน ขอบที่ศาลจะยก
คำร้อง (ฎ.๓๘๘/๒๕๒๓)

(๑๙) จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ศาลก็
สั่งคืนของกลางให้ไม่ได้ (ฎ.๑๘๕๒/๒๕๒๓)

(๒๐) รถของกลางเป็นสินสมรส ผู้ร้องเป็นเจ้าของ
ของกึ่งหนึ่ง ผู้ร้องไม่รู้เห็นเป็นใจกับจำเลยด้วย ย่อมมี
สิทธิขอคืนได้กึ่งหนึ่ง ส่วนอีกกึ่งหนึ่งตกเป็นทรัพย์สินอัน
ต้องริบ (ฎ.๑๓๖๕/๒๕๒๔)

(๒๑) ขอกายใน ๑ ปี นับแต่ศาลพิพากษาถึง
ที่สุด ไม่ใช่ ๑๔ วัน นับแต่วันขายทอดตลาด เพราะการ
ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ถูกริบในคดีอาญา หาใช่เป็นการ
ขายทอดตลาดทรัพย์สินในการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. ไม่
(ฎ.๕/๒๕๒๖)

(๒๒) เมื่อจำเลยยังชำระค่าเช่าซื้อ ไม่ครบ
กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นผู้ร้อง
ฉะนั้นผู้ร้องขอคืนของกลางได้ (ฎ.๖๖๕/๒๕๒๖)

(๒๓) ข้อสัต์ว่าพยานะ ไม่ทำหน้าที่หรือจด
ทะเบียน เป็นโมฆะ ป.พ.พ. ม.๔๕๖ วรรค ๑ เมื่อผู้ร้อง
ซื้อโคแต่ไม่ได้จดทะเบียน กรรมสิทธิ์จึงยังไม่โอนมาเป็น
ของผู้ซื้อ ทั้งไม่ได้ครอบครอง ๕ ปี ตาม ป.พ.พ. ม.๑๓๘๒
ผู้ร้องจึงไม่เป็นเจ้าของแท้จริง ตาม ม.๓๖ ที่จะขอให้ศาล
สั่งคืนโคที่ถูกริบได้ (ฎ.๓๒๕๕/๒๕๒๕)

(๒๔) ขอคืนรถจักรยานยนต์ ก็เพื่อเจตนาเพียง
จะได้รับชำระเงินค่าเช่าซื้อ และกระทำเพื่อประโยชน์ของ
จำเลย ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ไม่
มีสิทธิขอคืน (ฎ.๕๔๖/๒๕๒๕)

(๒๕) เจ้าของทรัพย์สินของกลางมีสิทธิร้องขอคืน
ของกลางในระหว่างพิจารณาคดีได้ หากปรากฏว่าเจ้าของ
มิได้รู้เห็นเป็นใจในการที่จำเลยเอาทรัพย์สินไปใช้ในการ
กระทำความผิด ศาลไม่มีอำนาจริบของกลางนั้น ตาม ม.๓๓
วรรคท้าย และต้องคืนแก่เจ้าของ (ฎ.๕๔๘/๒๕๒๕)

(๒๖) ถ้าผู้เช่าซื้อได้ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว
กรรมสิทธิ์ย่อมตกเป็นของผู้เช่าซื้อ แม้จะได้ชำระครบถ้วน
ภายหลังที่ศาลสั่งริบแล้ว ผู้ให้เช่าก็ไม่ใช่เจ้าของที่จะมา
ร้องขอคืนของกลางได้ กรรมสิทธิ์ในรถจึงตกเป็นของผู้
เช่าซื้อ ตั้งแต่วันชำระราคาครบ (ฎ.๖๔๐/๒๕๒๕)

(๒๗) ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว จนยก
กรรมสิทธิ์ให้ผู้ร้องแล้ว แม้ยังไม่โอน ทะเบียนก็เป็นของ
ผู้ร้องโดยการแสดงเจตนาของผู้ให้เช่า เพราะทะเบียนไม่
ใช้เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ของรถ แต่เป็นเพียงหลักฐานที่
กำหนดขึ้นเพื่อความสะดวกแก่การควบคุมรถ (ฎ.๑๒๘๓/
๒๕๓๓)

(๒๘) เช่าร้านตัดผม เปิดทีวีให้คนในร้านและ
บอกดูรายการมวย ซึ่งมีการพนันกันด้วย ผู้ร้องทราบคิ
ฟิงได้ว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจ ไม่มีสิทธิขอคืนทีวี ม.๓๖
(ฎ.๑๖๘๘/๒๕๓๐)

(๒๙) คดีคนทุกงวด แม้งวดสุดท้ายจะผิดนัด ก็
ถือได้ว่า ถ้าจำเลยชำระเงินงวดสุดท้ายแล้ว ผู้ร้องจะต้อง
โอนทะเบียนให้จำเลย พฤติกรรมที่ขอคืนของกลางเพื่อ
ประโยชน์จำเลย เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต (ฎ.๒๕๘๖/
๒๕๓๐)

(๓๐) คดีเคมศาลสั่งริบของกลางทีวี เพราะเห็น
ว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด คดีถึงที่สุด ไม่มี
อุทธรณ์ ผู้ร้องขอคืนของกลาง ซึ่งไม่มีข้อที่จะวินิจฉัยอีก
ได้ว่า ทีวีเป็นเครื่องมือเล่นพนัน เมื่อผู้ร้องรู้เห็น ไม่คืน
(ฎ.๓๖๑๘/๒๕๓๐)

(๓๑) คำร้อง ม.๓๖ ต้องอ้างให้ครบหลักเกณฑ์
โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ว่า ผู้ร้องมิได้รู้เห็นเป็นใจในการ
กระทำความผิด จะไปอ้างว่าผู้ร้องมิได้มีส่วนร่วมในการกระทำ
ผิดไม่ได้ เพราะมีความค้างจากรู้เห็นเป็นใจในการกระทำ
ผิด คำร้องไม่ชอบด้วย ม.๓๖ ศาลยกโดยไม่ต้องได้สวน
(ฎ.๕๒/๒๕๓๑)

(๓๒) ซื้อกระบือชำระเงินบางส่วน และไม่ได้
จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การซื้อขายเป็น โมฆะ
ผู้ซื้อไม่ใช่เจ้าของกระบือที่แท้จริง (ฎ.๓๖๕/๒๕๓๑)

(๓๓) ศาลชั้นต้นฟังว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของแต่
รู้เห็นเป็นใจ สั่งยกคำร้อง โจทก์อุทธรณ์ แม้จะไม่ได้
อุทธรณ์ว่าผู้ร้องไม่ใช่เจ้าของ ศาลอุทธรณ์ย่อมพิพากษาไม่
ใช่ของผู้ร้อง ศาลฎีกาพิพากษาขึ้น ให้ยกคำร้องของผู้ร้อง
ได้เช่นกัน เพราะผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอคืนของกลาง
(ฎ.๒๔๒๕/๒๕๓๑)

(๓๔) ร้องขอคืน ม.๓๖ ต้องเป็นกรณีที่ได้ฟ้อง
คดีต่อศาลแล้วเท่านั้น ฉะนั้นเมื่อรถยนต์ของผู้ร้องถูกกรม
ศุลกากรสั่งริบไว้เป็นของแผ่นดิน โดยมิได้ฟ้องต่อศาล

ผู้ร้องจะมาร้องขอให้ศาลคืน อาศัยมาตรานี้ไม่ได้ (ฎ.๓๒๔๒/๒๕๓๑)

(๓๕) ศาลริบของกลางตาม ม.๓๓ แม้โจทก์ไม่ได้ขอให้ริบของกลาง แม้จะเป็นคำสั่งเกินคำขอ ไม่ชอบ ม.๑๕๒ แต่เมื่อคู่ความมิได้อุทธรณ์ และคดีถึงที่สุดแล้ว การขอคืนของกลางก็ยังคงอยู่ในบังคับแห่ง ม.๓๖ (ฎ.๓๓๔๕/๒๕๓๑)

(๓๖) ข้อวินิจฉัยในคดีเดิมขอคืนของกลาง มีปัญหาวินิจฉัยต่างกัน จะนำมาสรุปเหตุเป็นผลแก่กันไม่ได้ เห็นว่าพยานโจทก์ไม่พอเพียงจะลงโทษผู้ร้องในทางอาญานั้นห้ามผลทำให้ผู้ร้องมีสิทธิได้รับรดคืนไม่ ผู้ร้องต้องนำสืบให้ได้ความตาม ม.๓๖ เมื่อพยานฟังไม่ได้ว่าไม่รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ไม่คืนของกลาง (ฎ.๔๐๓๑/๒๕๓๒)

(๓๗) ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ๒ งวด คิดกันหลายครั้ง ไม่บอกเลิกสัญญา เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของจำเลย ผู้กระทำความคิด พฤติการณ์ถือได้ว่า ผู้ให้เช่านั้นรู้เห็นเป็นใจ จึงไม่อาจขอคืนของกลางได้ (ฎ.๕๘๗/๒๕๓๓)

(๓๘) ผู้ร้องจัดให้มีโต๊ะสนุ๊กเกอร์ อยู่ในวัตถุประสงค์ของผู้ร้อง ผู้ที่ดูแล จึงต้องถือว่าเป็นผู้แทนของผู้ร้องเมื่อผู้ดูแลรู้เห็นเป็นใจ ผู้ร้องจึงไม่อาจขอให้ศาลคืนของกลางที่ริบไปแล้วได้ (ฎ.๕๘๗/๒๕๓๓)

(๓๙) ทราบว่ารถถูกยึดยंत्रรับค่าเช่าซื้อ ไม่เลิกสัญญาหรือติดตามรดคืน ทั้งไม่เลขขอรับคืนกับพนักงานสอบสวน การที่มาร้องขอคืนจึงเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น เป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต ถือว่ารู้เห็นเป็นใจ (ฎ.๓๖๕/๒๕๓๔)

(๔๐) มีภูมิลำเนาคนละอำเภอต่างจังหวัดกัน ย่อมไม่อาจทราบได้ว่าจำเลยเฮอร์ลไปกระทำผิดเมื่อใด หากจำเลยนำค่าเช่าซื้อมาชำระก็จะรับและให้ผู้เช่าซื้อไปไม่อาจถือได้ว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจ (ฎ.๑๗๕/๒๕๓๕)

(๔๑) การขอคืน ตาม ม.๓๖ เป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา จึงเป็นหน้าที่ของผู้ร้องที่ต้องนำพยานเข้าสืบให้ศาลเห็นว่าเป็นเจ้าของและไม่ได้รับรู้เห็นเป็นใจ เมื่อผู้ร้องแถลงไม่สืบพยาน จึงฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องไม่รู้เห็นเป็นใจ (ฎ.๓๖๘/๒๕๓๕)

(๔๒) ผู้ร้องไม่มีภูมิลำเนาอยู่ ณ เกิดเหตุ หรือจังหวัดเดียวกัน จำเลยผู้เช่าซื้อรถบรรทุก ไม่อาจทราบได้ว่าจำเลยทำผิดเมื่อใด แม้จำเลยจะผัดนัด ไม่ชำระค่าเช่าซื้อหลายงวด และไม่บอกเลิกสัญญา เพราะเป็นเรื่องที่ผู้ร้องไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาเท่านั้น ถือไม่ได้ว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจ (ฎ.๓๓๘๘/๒๕๓๘)

(๔๓) ถ้าจำเลยบรรทุกเกลือเกิน ผู้ร้องจะรับและชำระราคาส่วนที่เกิน ทั้งจำเลยได้บรรทุกเกินมาหลายครั้ง ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้กล่าวคัดค้านการกระทำของผู้ร้อง ย่อมฟังได้ว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดของจำเลย ศาลไม่คืน (ฎ.๘๑๕/๒๕๓๖)

(๔๔) อยู่กรุงเทพฯ จำเลยทำผิดต่างจังหวัด ไม่อาจทราบได้ว่าจำเลยทำผิดเมื่อใด และไม่มีประจักษ์พยานมาสืบให้เห็นว่า ผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจอย่างไร ฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจ ผู้ให้เช่าซื้อจะใช้สิทธิตามข้อผูกพันที่กำหนดหรือไม่ก็ได้ ไม่ถือเป็นพฤติการณ์ที่แสดงว่ารู้เห็นเป็นใจ (ฎ.๘๘๖๘/๒๕๓๖)

(๔๕) เจ้าพนักงานตำรวจยึดรถของผู้ร้องซึ่งเป็นรถคันอื่นที่ซื้อมาไม่ไชรด์คันที่ศาลมีคำสั่งให้ริบ ย่อมเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจจะต้องคืนรถนั้นแก่เจ้าของผู้ร้องชอบ เรียกร้องให้เจ้าพนักงานตำรวจคืนรถแก่ผู้ร้อง มิใช่มาร้องกับศาล (ฎ.๘๘๗/๒๕๓๖)

(๔๖) ม.๓๖ มิได้จำกัดสิทธิผู้เป็นเจ้าของร่วม มิให้ร้องขอคืนทรัพย์สินที่ตนเป็นเจ้าของร่วมที่ศาลสั่งริบ เจ้าของร่วมที่มิได้รับรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำผิด จึงมีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบในส่วนของตนได้ทั้งหมด (ฎ.๒๐๐/๒๕๓๗)

(๔๗) โจทก์ต้องมีพยานมาสืบให้เห็นว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจ เมื่อผู้ร้องไม่มีพฤติการณ์กระทำเพื่อประโยชน์ของจำเลย อันเป็นการกระทำที่ไม่สุจริตหรือมีพฤติการณ์แสดงว่ารู้เห็นเป็นใจ ต้องคืนทรัพย์สินให้ผู้ร้อง (ฎ.๒๖๕/๒๕๓๗)

(๔๘) พฤติการณ์ผู้ร้องมายื่นขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของผู้เช่าซื้อ อันเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต ไม่มีสิทธิขอให้ศาลสั่งคืนของกลาง (ฎ.๑๓๔๓/๒๕๓๗)

(๔๙) การยื่นคำร้องขอคืนของกลางของผู้ร้อง โดยไม่ได้ประสงค์จะขอของกลางคืน แต่กระทำเพื่อจำเลย

จึงเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาล
สั่งคืนของกลาง (ฎ.๖๔๘๐/๒๕๔๐)

(๕๐) ม.๓๖ แม้จะไม่ได้ห้ามจำเลยขอคืนของ
กลางที่ศาลสั่งริบก็ตาม แต่เมื่อศาลมีคำสั่งริบของกลาง
และคดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะยื่น
คำร้องขอให้ศาลสั่งคืนของกลาง (ฎ.๕๗๑๔/๒๕๔๑)

(๕๑) การเบิกความแต่เพียงว่าผู้ร้องเป็นผู้ให้เช่า
ทรัพย์สินของกลาง จึงไม่อาจรับฟังว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของแท้
จริง ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอคืนของกลาง (ฎ.๑๘๐/๒๕๔๒)

(๕๒) จำเลยถือวิสาสะเอารถของผู้ร้องไปใช้
แล้วถูกตำรวจจับพร้อมยาเสพติด จึงนำเชื่อว่าผู้ร้องไม่ได้รู้
เห็นเป็นใจด้วย คินรดให้ผู้ร้อง (ฎ.๕๓๘/๒๕๔๒)

(๕๓) ผู้ร้องมิได้เข้มงวดในการที่บุตรผู้เยาว์
จำเลยนำรถจักรยานยนต์ของกลางไปใช้ และจำเลยได้นำ
รถไปแข่งในทางโดยมิได้รับอนุญาต ย่อมถือได้ว่าผู้ร้องมี
ส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด (ฎ.๓๕๑/๒๕๔๓)

(๕๔) ผู้ร้องในฐานะผู้ให้เช่าซื้อหรือรถของคืนรด
ของกลางเพื่อให้ผู้เช่าซื้อ ได้รถกลับคืน หากไม่ประสงค์
ของผู้ร้องไม่ จึงเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต ไม่มีสิทธิขอคืน
(ฎ.๑๔๓๑/๒๕๔๓)

(๕๕) จำเลยเป็นลูกจ้างขับรถบรรทุกของกลาง
ไม่ควบคุมดูแลมิให้จำเลยขับรถบรรทุกนำหน้าหนักเกิน
ยอมฟังได้ว่า ผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด
(ฎ.๑๑๓๗/๒๕๔๔)

(๕๖) ผู้ร้องเป็นกริยาร่วมกับจำเลยซื้อรถ ผู้ร้อง
จึงขอคืนรถได้เพียงกึ่งหนึ่ง รถของกลางจึงริบเพียงกึ่งหนึ่ง
อีกกึ่งหนึ่งตกเป็นของผู้ร้อง (ฎ.๘๐๘๐/๒๕๔๔)

(๕๗) รู้เห็นเป็นใจหมายความว่ารู้เหตุการณ์
และร่วมใจด้วย ร่วมใจหมายความว่านึกคิดอย่างเดียวกัน
การรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด จึงหมายความว่า

ว่ารู้แล้วว่าจะนำของกลางไปใช้ในการกระทำความผิดและ
มีความนึกคิดกระทำด้วย (ฎ.๑๐๐๒/๒๕๔๕)

(๕๘) ผู้ร้องได้รับโอนสิทธิตามสัญญาเมื่อ ๒๘
ค.ศ. ๔๑ มาขึ้นขอคืนของกลาง ๒๒ ม.ค. ๔๒ โดยมีได้
ฟ้องร้องทางแพ่งต่อ ว. ตามสัญญาเช่าซื้อ กลับมอบอำนาจ
ให้ ว. มาร้องขอคืนของกลาง แสดงว่าผู้ร้องมาร้องขอคืน
ของกลางเพื่อประโยชน์ของ ว. ผู้เช่าซื้อ เป็นการ ใช้สิทธิ
ไม่สุจริต ไม่มีสิทธิขอคืนของกลาง (ฎ.๗๒๓/๒๕๔๕)

(๕๙) ผู้ร้องรับจ้างขนส่งน้ำมันกับบริษัท ข. จึง
ย่อมทราบถึงการขนส่งน้ำมันแต่ละเที่ยวว่าจำนวนเท่าใด
ผู้ร้องจึงไม่อาจปฏิเสธเรื่องรถบรรทุกนำหนักเกินได้ ถือว่า
ผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด (ฎ.๑๐๕๔/๒๕๔๕)

(๖๐) คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาล ศาลยังไม่
มีคำพิพากษาให้ริบรถของกลาง จึงมายื่นคำร้องขอคืนของ
กลางไม่ได้ (ฎ.๕๐๔๕/๒๕๔๕)

(๖๑) ป.พ.พ. ม.๑๓๒๗ วรรคหนึ่ง มิใช่บท
ขยายระยะเวลาขึ้นคำร้องขอคืนของกลางตาม ม.๓๖
ระยะเวลา จึงไม่ขยายไปถึง ๕ ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึง
ที่สุด (ฎ.๒๕๖๘/๒๕๔๕)

(๖๒) พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ห้ามมิให้นำ ม.๓๖ ไป
บังคับใช้ (ฎ.๒๕๘๘/๒๕๔๕)

(๖๓) เมื่อจำเลยกระทำความผิดโดยผู้เช่าซื้อ มิได้มี
ส่วนรู้เห็นด้วย บริษัทผู้ให้เช่าซื้อจึงร้องขอคืนของกลาง
เพื่อให้ผู้ให้เช่าซื้อปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ไม่ถือว่าเป็น
การใช้สิทธิโดยไม่สุจริต (ฎ.๒๘๕๔/๒๕๔๕)

(๖๔) จำเลยกระทำความผิดขณะที่ผู้ร้องไปเฝ้าอาคาร
คนป่วยที่โรงพยาบาล จึงเชื่อได้ว่าผู้ร้องไม่มีส่วนรู้เห็นที่
จำเลยนำรถไปใช้กระทำความผิด (ฎ.๕๓๔๖/๒๕๔๕)

ทรัพย์สินที่ริบ

มาตรา ๓๗ ถ้าผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่ง
ต่อไปนี้

- (๑) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (๒) ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม หรือ

(๓) ในกรณีที่ศาลเห็นว่า ผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้ แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเอง หรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่า ผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้ นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้

(๑) ปีนมีไว้ในครอบครองผิดกฎหมาย แต่ จำเลยได้วางทิ้งลงแม่น้ำก่อนได้ความสอบสวน ศาลย่อม ไม่ส่งรับตามที่โจทก์ขอ และกรณีเช่นนี้โจทก์จะขอบังคับ

ให้จำเลยส่งเงินของกลางภายในกำหนดหรือให้จำเลย ชำระราคาเงินของกลาง ตาม ม.๓๗ ไม่ได้ (ฎ.๘๐๔/ ๒๕๐๕)

โทษระงับ

มาตรา ๓๘ โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด

(๑) จำเลยตายก่อนอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา ต้อง ส่งสำนวน ไปศาลฎีกา เพื่อให้ศาลฎีกาสั่งจำหน่ายคดี เพราะสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ (ฎ.๖๐๓/๒๕๕๑)

(๒) ฟ้องจำเลย ม.๓๕๒ และให้ใช้ราคาทรัพย์สิน จำเลยตายระหว่างพิจารณาศาลฎีกา ศาลย่อมสั่งให้คดีส่วน อาญาของจำเลยระงับ (ฎ.๒๓๘/๒๕๕๓)

(๓) ความผิดอันยอมความได้นั้น โจทก์ ผู้เสียหาย ดอนฟ้อง และศาลฎีกาสั่งอนุญาต สิทธิคดีอาญาระงับ

คำพิพากษาศาลล่างระงับไปในตัวด้วย ศาลไม่จำเป็นต้อง พิจารณา ยกคำพิพากษาของศาลล่างอีก (ฎ.๔๓๘/๒๕๐๕ ป)

(๔) ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก ศาลอุทธรณ์ พิพากษากลับยกฟ้อง โจทก์ฎีกา นายประกันยื่นคำร้องว่า จำเลยตาย ศาลฎีกาสั่งจำหน่ายคดี โจทก์ร้องว่ายังมีตาย ศาลฎีกาเพิกถอนคำสั่ง และพิจารณาคดีต่อไป (ฎ.๔๐๕/ ๒๕๑๖)

ส่วนที่ ๒

วิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา ๓๙ วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

- (๑) กักกัน
- (๒) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (๓) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (๔) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (๕) ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

การกักกัน

มาตรา ๔๐ กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการ กระทำความผิด เพื่อตัดนิสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ

ผู้กระทำผิดคดีนี้

มาตรา ๔๑ ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๕ ถึงมาตรา ๒๑๖
- (๒) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔
- (๓) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๖
- (๔) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๖
- (๕) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๒ ถึงมาตรา ๒๙๔
- (๖) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๘
- (๗) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๕ ถึงมาตรา ๓๒๐
- (๘) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๕๔ และ

มาตรา ๓๕๗

และภายในเวลาสิบปี นับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้ในวันอีก จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน สำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้ และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปี และไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มียู้งยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้

(๑) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ม.๓๓๕, ๘๐ และ ม.๓๖๔ แต่ลง ม.๓๖๔, ๓๗๔ บทหนักจำคุก ๖ เดือน ดังนี้ กรณีไม่เข้าเกณฑ์ตาม ม.๔๑(๘) แม้จำเลยจะ	เคยถูกศาลพิพากษาคดีถึงที่สุดให้จำคุกฐาน ม.๓๓๔ ไม่ต่ำกว่า ๖ เดือนมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง ก็จะกักกันจำเลยมิได้ (ฎ.๑๑๔๑/๒๕๐๖)
--	--

ระยะเวลากักกัน

มาตรา ๔๒ ในการคำนวณระยะเวลา กักกัน ให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังที่ต้องกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ที่จำคุกหรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน

ระยะเวลา กักกัน และการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การฟ้องขอให้กักกัน

มาตรา ๔๓ การฟ้องขอให้กักกัน เป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ และจะขอรวมกันไปในฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันหรือจะฟ้องภายหลังก็ได้

ห้ามเข้าเขตกำหนด

มาตรา ๔๔ ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

ห้ามมิให้เข้าเขตกำหนดไม่เกิน ๕ ปี

มาตรา ๔๕ เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไม่ว่าจะมิใช่คำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี

จะก่อเหตุร้ายต้องถูกทำทัณฑ์บน

มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนขอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นที่ดี ในการพิจารณาตีความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นที่ดี ให้ศาลมีอำนาจหน้าที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่หักกักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ ก็ได้

การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรา

กระทำผิดทัณฑ์บน

มาตรา ๔๗ ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนตามความในมาตรา ๔๖ กระทำผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับ

ผู้มีจิตบกพร่องคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

มาตรา ๔๘ ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา ๖๕ จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

ศาลสั่งไม่ให้เสพสุรา

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเนื่องกับการเสพสุราเป็นอาฉิม หรือการ

เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกินสองปี นับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นระยะเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

ห้ามประกอบอาชีพไม่เกินห้าปี

มาตรา ๕๐ เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปี นับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

ส่วนที่ ๓

วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ และรอการลงโทษ

การเพิ่มโทษ

มาตรา ๕๑ ในการเพิ่มโทษ มีให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี*

(๑) เมื่อจำเลยได้รับโทษประหารชีวิต ตาม ม.๓๔๐ วรรคท้าย กรณีไม่มีทางที่วางโทษหนักขึ้น กึ่งหนึ่งตาม ม.๓๔๐ ตรี จึงนำ ม.๓๔๐ ตรี มาปรับด้วย

ไม่ได้ จำเลยคงมีความผิดตาม ม.๓๔๐ วรรคท้าย (ฎ.๑๘๕๗/๒๕๔๐)

การลดโทษ

มาตรา ๕๒ ในการลดโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษ หรือลดโทษที่จะลง ให้ลดดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าจะลดหนึ่งในสามให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่งให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปี**

* ม.๕๑ แก้ไขโดยข้อ ๑ แห่งประกาศของ ปว. ๑๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งสุดท้ายโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๖) พ.ศ.๒๕๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๑๐๐ ค.๓ น.๒ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖

** ม.๕๒ แก้ไขโดยข้อ ๑ แห่งประกาศของ ปว. ๑๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ หน้า ๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

(๑) จำเลยผิด ม.๒๘๕(๔) ประกอบ ม.๘๔ วรรค ๓ ถูกใช้ให้ยิงแต่ไม่ทำ วางโทษ ๑ ใน ๓ เท่ากับ ๒ ใน ๓ ประหารชีวิต เป็นจำคุกตลอดชีวิต ตาม ม.๕๒ (๑) และเปลี่ยนโทษเป็นจำคุก ๕๐ ปี ตาม ม.๕๓ ลดโทษกึ่งหนึ่ง จำคุก ๒๕ ปี (ฎ.๓๖๑๑/๒๕๒๘)

(๒) ม.๓๔๐ วรรคท้าย จำเลยอายุ ๑๗ ปี ลด ๑ ใน ๓ ม.๗๖ ประกอบ ม.๕๒(๑) เหลือจำคุกตลอดชีวิต รับสารภาพ ลด ๑ ใน ๓ ต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็น

๕๐ ปี ก่อนแล้วจึงลด ๑ ใน ๓ เป็นจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน (ฎ.๓๒๖๑/๒๕๓๐)

(๓) การลดโทษประหารชีวิตให้กึ่งหนึ่งตาม ม.๕๒ (๓) ศาลจะลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษจำคุกตั้งแต่ ๒๕ ปี ถึง ๕๐ ปี ก็ได้ เป็นดุลพินิจของศาล ตามพฤติการณ์แห่งความร้ายแรงของแต่ละคดีเป็นเรื่อง ๆ ไป (ฎ.๖๘๔๐/๒๕๔๑)

การลดโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๕๓ ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิตไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลงให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

(๑) ม.๒๘๕(๒) ระวางโทษประหารชีวิตเป็นพยายามลง ๒ ใน ๓ ลดมาตราส่วน ๑ ใน ๓ จึงลดเป็นจำคุกตลอดชีวิตตาม ม.๕๒(๑) มีเหตุบรรเทาโทษ ม.๘๕ ลด ๑ ใน ๓ ต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นจำคุก ๕๐ ปี ตาม ม.๕๓ เมื่อลงโทษ ๑ ใน ๓ แล้ว คงจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน (ฎ.๔๕๒๐/๒๕๓๑)

(๒) ขณะกระทำความผิดมีอายุเพียง ๑๘ ปีเศษ ตามพฤติการณ์แห่งคดีไม่มีการกระทำที่รุนแรงกับมีการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว จึงมีเหตุสมควรลดมาตราส่วนโทษให้แก่จำเลยลงอีกกึ่งหนึ่ง (ฎ.๗๖๓/๒๕๔๑)

เพิ่มโทษและลดโทษ

มาตรา ๕๔ ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลงให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อนแล้วจึงเพิ่มหรือลด ถ้ามีการเพิ่มและการลดโทษที่จะลงให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น ถ้าส่วนของ การเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่าส่วนของที่จะลดและศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

(๑) จำคุก ๑๘ ปี ตาม ม.๒๘๘ เพิ่มโทษทำผิดซ้ำ ม.๕๒ อีก ๑ ใน ๓ และมีเหตุลดโทษ ม.๗๘ โดยการรับสารภาพ การเพิ่มลดเท่ากัน ไม่เพิ่มไม่ลด ม.๕๔ (ฎ.๑๑๔๓ /๒๕๒๐)

ศาลเห็นสมควรไม่เพิ่มไม่ลดได้ตาม ม.๕๔ (ฎ.๑๓๒๑/๒๕๒๓)

(๒) จำคุก ๑๐ ปี เพิ่ม ๑ ใน ๒ ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ ลดกึ่งหนึ่ง ม.๗๘ การเพิ่มกับลดเท่ากัน

(๓) ขอเพิ่มโทษตาม ม.๕๒ เมื่อศาลพิจารณาให้ประหารชีวิตและ ม.๕๔ ให้ศาลเพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น เมื่อศาลเพิ่มโทษจำเลยมิได้เพราะเป็นโทษประหารชีวิต จึงลดโทษให้จำเลยสถานเดียว (ฎ.๗๖๖/๒๕๒๖)

* ม.๕๓ แก้ไขโดยข้อ ๑ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ต.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วัน ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

(๔) ศาลพิพากษาประหารชีวิต ศาลจะเพิ่มโทษจำเลยอีกไม่ได้ ฉะนั้นแม้คดีจะมีส่วนของการเพิ่มเท่ากับส่วนของการลด ศาลจะไม่เพิ่ม ไม่ลดหาไม่ เพราะ ม.๕๔ ให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่ได้เพิ่มแล้วนั้น แต่ในกรณีการเพิ่มตาม ม.๕๒ ไม่อาจทำได้ ศาลจึงต้องลดโทษให้แก่จำเลยสถานเดียว (ฎ.๓๖๑/๒๕๓๐)

(๕) ส่วนของการเพิ่มและส่วนของการลดตาม ม.๕๔ นั้น มิได้หมายถึงจำนวนของโทษที่คิดคำนวณแล้ว แต่หมายถึงส่วนที่ยังไม่ได้คิดคำนวณ กรณีส่วนของการเพิ่มโทษคือกึ่งหนึ่งและส่วนของการลดคือ ๑ ใน ๓ ดังนั้นส่วนของการเพิ่มจึงมากกว่าของการลด ศาลไม่เพิ่ม ไม่ลดได้ (ฎ.๓๘๕๒/๒๕๓๖)

(๖) การลดมาตราส่วนโทษตาม ม.๗๖ คือการลดอัตราโทษชั้นสูงและต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดที่จำเลยกระทำโดยลดลง ๑ ใน ๓ หรือกึ่งหนึ่งแล้ว จึงกำหนดโทษที่จะลงในระหว่างนั้น มิใช่ให้ศาลกำหนดโทษที่จะลงไว้ก่อนแล้ว จึงลดจากโทษที่ได้กำหนดไว้ จึงต่างกับ ม.๕๔ ซึ่งเป็นเรื่องการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลงโทษที่ได้กำหนดหลังและการลดมาตราส่วนโทษตาม ม.๗๖ มิใช่เป็นบทมาตราซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดหรือบทกำหนดโทษ แม้ศาลชั้นต้นมิได้ปรับบทที่ลดมาตราส่วนโทษให้จำเลยว่าเป็น ม.๗๖ ก็ไม่เป็นที่เหตุให้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. ม.๑๘๖(๗) (ฎ.๖๓๘๗/๒๕๔๐)

ลงโทษจำคุกน้อยหรือยกโทษจำคุกปรับอย่างเดียว

มาตรา ๕๕ ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับ มีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่าและมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงหรือจะยกโทษจำคุกเสียคงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้

การรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแล้วแต่รอการลงโทษ

มาตรา ๕๖ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

* ม.๕๖ วรรคแรก แก้ไขโดย ม.๘ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ค.๔ ก.๔ วันที่

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราวเพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำช่วยเหลือหรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้ทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอื่นเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติดันตนเองนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) เจื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข พื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดำเนินการกระทำความผิดซ้ำอีก*

เจื่อนไขตามที่ศาลกำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเจื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้

(๑) ศาลพิพากษาจำคุกจำนวน ๑๕ วัน ปรับ ๕๐ บาท โทษจำคุกยกเสียคงปรับสถานเดียว ไม่เรียกว่าจำเลยต้องรับโทษจำคุก จึงเอาโทษที่รอไว้มาลงแก่จำเลยไม่ได้ (ฎ.๖๐๑/๒๔๕๗)

(๒) ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำเลย แต่ให้รอไว้ ไม่ถือว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แม้จำเลยกระทำผิดอีกในระหว่างที่ศาลรอการลงโทษ ก็รอการลงโทษอีกได้ (ฎ.๑๕๘๓/๒๔๕๗)

(๓) จำเลยต้องคำพิพากษาให้จำคุกเล่นพนัน และศาลให้รอการลงโทษตาม ม.๕๖ จำเลยคิดเล่นพนันอีกระหว่างรอการลงโทษจะเพิ่มโทษตามพ.ร.บ.การพนันไม่ได้ เพราะ อยู่ระหว่างรอการลงโทษ จะเรียกว่าพ้นโทษไม่ได้ (ฎ.๕๗๐/๒๕๐๗)

(๔) ไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หมายความว่า ไม่ได้รับโทษจำคุกมาก่อนคดีที่ศาลกำลังจะพิพากษาคดีที่จำเลยถูกตั้งคดี เมื่อปรากฏก่อนศาลจะพิพากษาคดีนี้ จำเลยกำลังรับโทษจำคุกอยู่ ศาลก็รอการลงโทษอีกไม่ได้ (ฎ.๕๗๐/๒๕๐๗)

(๕) ฟ้องเป็น ๒ ส่วน ศาลพิพากษารวมกัน ส่วนหนึ่งจำคุก ๑ ปี อีกส่วนจำคุก ๑ ปี ๖ เดือน รวมเป็น ๒ ปี ๖ เดือน ศาลรอการลงโทษได้ในคดีนั้น ม.๕๖ หมายถึงคดีแต่ละส่วนเป็นรายคดีไป (ฎ.๑๒๓๘/๒๕๑๗)

(๖) หลายส่วนได้พิจารณาพร้อมกัน แต่ละส่วนนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี รอการลงโทษตาม ม.๕๖ ได้ (ฎ.๑๒๓๘/๒๕๑๗)

* ม.๕๖ วรรคสอง แก้ไขโดย ม.๑ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๐) พ.ศ.๒๕๓๒ ราชกิจจานุเบกษา ส.๑๐๖ ค.๑๒๗ น.๒ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๒

(๗) ศาลกำหนดโทษจำคุกแต่ให้รอกการลงโทษไว้วันคดีก่อน ก็เท่ากับว่าจำเลยยังมีได้รับโทษจำคุกมาก่อน ศาลย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจการลงโทษในคดีนี้ได้ ตาม ม.๕๘ การบวกโทษในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังใช้เฉพาะกรณีที่ศาลพิพากษาจำคุกในคดีหลังเท่านั้น (ฎ.๔๕๒/๒๕๒๓)

(๘) การรอกการลงโทษต้องพิจารณาถึงโทษจำคุกในความผิดแต่ละกระทง ศาลลงโทษจำคุกสามกระทงกระทงละไม่เกิน ๒ ปี รอกการลงโทษได้ (ฎ.๑๕๘๕/๒๕๒๓)

(๙) ฟ้องสามกระทง แต่ละกระทงจำคุกไม่เกิน ๒ ปี ศาลใช้ดุลพินิจรอกการลงโทษตาม ม.๕๖ ได้ (ฎ.๑๕๕๔/๒๕๓๓)

(๑๐) ผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน ตาม ม.๓๖๑,๓๗๖ ฐานมีอาวุธปืน ฐานมีลูกกระเบิด แต่ละกระทงเป็นความผิดอยู่ในตัว สามารถแยกฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยเป็นคดีละกระทงได้ เมื่อโทษจำคุกแต่ละกระทงไม่เกิน ๒ ปี จึงเท่ากับว่าศาลพิจารณาลงโทษจำคุกจำเลยเป็นคดีไป ไปตามกระทงความผิดไม่เกินคดีละ ๒ ปี รอกการลงโทษตาม ม.๕๖ ได้ (ฎ.๗๘๕/๒๕๒๔)

(๑๑) โทษที่จะรอกการลงโทษได้ ต้องเป็นโทษจำคุกเท่านั้น เมื่อได้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแล้ว จึงไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๓๘๑๘/๒๕๓๓)

(๑๒) จำเลยต้องคำพิพากษาศาลชั้นต้นในคดีอื่นให้จำคุก ๓ เดือน จำเลยอาจจำไม่ต้องรับโทษจำคุกกรณีเช่นนี้ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ศาลจึงมีอำนาจรอกการลงโทษจำคุกได้ (ฎ.๑๓๕/๒๕๓๗)

(๑๓) เสพเมทแอมเฟตามีนแล้วปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ขับรถยนต์ในทางสาธารณะ อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุ จึงไม่สมควรรอกการลงโทษจำคุกให้จำเลย (ฎ.๖๑๔๑/๒๕๔๐)

(๑๔) การรอกการกำหนดโทษ ศาลจะพิพากษาจำคุกจำเลยไม่เกิน ๒ ปี จึงไม่จำต้องระบุไว้ในคำพิพากษาว่าจะพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๒ ปี โดยเฉพาะความผิดในคดีอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งให้อำนาจศาลพิพากษารอกการกำหนดโทษได้ แม้ว่าจะกำหนดโทษจำคุกจำเลยเกินกว่า ๒ ปี ก็ไม่จำต้องระบุไว้

ในคำพิพากษาว่าจะลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๒ ปี (ฎ.๓๒๕๔/๒๕๔๑)

(๑๕) ทำร้ายผู้เสียหายซึ่งเป็นบุพการี แล้วผู้เสียหายไม่เอาความ ไม่เป็นเหตุที่จะรอกการลงโทษ (ฎ.๗๖/๒๕๔๒)

(๑๖) ลักอาวุธปืนนายจ้างแล้วพกพาไปในเมืองกระทบต่อความสงบ ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๕๓/๒๕๔๒)

(๑๗) ลักทรัพย์มีราคาไม่มาก แต่ทำในเวลากลางคืน ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๓๓๗/๒๕๔๒)

(๑๘) จำเลยเป็นสมาชิก อบต. จึงให้โอกาสในการทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น รอกการลงโทษ (ฎ.๕๑๕/๒๕๔๒)

(๑๙) เมื่อทำร้ายที่อวัยวะสำคัญ ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๑๑๘๕/๒๕๔๒)

(๒๐) เป็นนักศึกษาอายุน้อย ชดใช้เงินให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ทำผิดครั้งแรก รอกการลงโทษ (ฎ.๑๘๘๐/๒๕๔๒)

(๒๑) หลบหนีไปถึง ๒ ปีเศษ จึงมอบตัว ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๒๔๗๗/๒๕๔๒)

(๒๒) มีกระสุนปืนของกลางมากเป็นภัยต่อความสงบ ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๕๔๔๕/๒๕๔๒)

(๒๓) การชักจูงให้เยาวชนกระทำความผิดไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๗-๘/๒๕๔๓)

(๒๔) เสพเมทแอมเฟตามีนขณะขับรถ แม้ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๑๐๓๐/๒๕๔๓)

(๒๕) มูลคดีเกิดจากการบริหารงานของบริษัทระหว่างพี่น้อง สมควรรอกการลงโทษ (ฎ.๑๖๖๕/๒๕๔๓)

(๒๖) นำความเท็จมาฟ้องผู้อื่นเป็นภัยต่อสังคม ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๓๕๖๓/๒๕๔๓)

(๒๗) การปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิงจำหน่ายเป็นความเสียหายแก่ประชาชน ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๕๐๗๗/๒๕๔๓)

(๒๘) นำเครื่องโทรศัพท์ปรับความถี่ให้เข้ากับหมายเลขของผู้อื่นแล้วนำไปใช้ ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๖๔๕๑/๒๕๔๓)

(๒๕) ใช้ชนบัตรปลอมซื้อสินค้า สร้างความเสียหายต่อระบบการค้าและเงินตรา ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๘๒๕๓/๒๕๔๓)

(๓๐) จำเลยเบิกความเท็จเป็นข้อสำคัญในคดี ไม่สมควรรอกการลงโทษ (ฎ.๒๐๕/๒๕๔๔)

(๓๑) แทงพนันสลากกินรวบหลายแสนบาท และมีประวัติการกระทำผิดการพนันมาก่อน ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๒๒๕๒/๒๕๔๔)

(๓๒) ใช้แผ่นป้ายทะเบียนและป้ายเสียภาษีปลอม เพื่อใช้กับรถยนต์ที่ไม่ผ่านการนำเข้า ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๖๕๐๕/๒๕๔๔)

(๓๓) เมื่อลงโทษจำคุกฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนแล้วก็ควรลงโทษจำคุกฐานมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับ

อนุญาต ไม่ใช้รอกการลงโทษ เพราะจะเป็นการลักลั่นไม่เหมาะสมกับความผิด (ฎ.๑๕๕๘/๒๕๔๕)

(๓๔) จำเลยมีสุขภาพร่างกายอ่อนแอ เพราะมีโรคเรื้อรังเบียดเบียน การคุมขังจำเลยไว้ย่อมไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคม และทรัพย์สินที่ลักมามีราคาไม่มาก สมควรรอกการลงโทษ (ฎ.๒๒๕๖/๒๕๔๕)

(๓๕) ลักลอบใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบมือถือถึง ๖ เครื่อง ไม่สมควรรอกการลงโทษ (ฎ.๓๓๐๗/๒๕๔๕)

(๓๖) การละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศ แต่กระทบกระเทือนความเชื่อมั่นกับต่างประเทศ ของกลางมีจำนวนมาก ไม่รอกการลงโทษ (ฎ.๓๘๒๖/๒๕๔๕)

(๓๗) การเก็บของป่าต้องห้ามทำให้ป่าไม้ถูกทำลาย และเสื่อมสภาพเกิดความแห้งแล้ง ไม่มีเหตุรอกการลงโทษ (ฎ.๕๔๗๒/๒๕๔๕)

กำหนดโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษตามที่รอไว้

มาตรา ๕๗ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๕๖ ศาลอาจตั้งเงื่อนไขกระทำความผิดหรือจะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้ในวันได้

การกำหนดโทษในคดีก่อนบวกรับโทษในคดีหลัง

มาตรา ๕๘ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายใตเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอกการกำหนดไว้ในวันคดีก่อนบวกรับโทษในคดีหลัง หรือบวกรับโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังแล้วแต่กรณี

แต่ถ้าภายใตเวลาที่ศาลได้กำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้นั้นมิได้กระทำความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรก ให้ผู้นั้นพ้นจากการที่จะถูกกำหนดโทษหรือถูกลงโทษในคดีนั้นแล้วแต่กรณี

(๑) ผู้ที่ฟ้องโทษจำคุกที่หลบหนีออกไปนอกประเทศ แล้วถูกจับส่งตัวกลับเข้ามาจะหักวันที่ผู้นั้นถูกขังอยู่นอกประเทศออกจากกำหนดโทษเดิมไม่ได้ (ฎ.๒๓๑๕/๒๔๘๔)

(๒) ศาลพิพากษารอการลงโทษ ต่อมาจำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่เป็นความผิดที่จำเลยได้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษารอการลงโทษ จะนำโทษที่รอไว้มาบวกด้วยไม่ได้ (ฎ.๑๑๓๑/๒๕๐๑)

(๓) ม.๕๘ “และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิด” หมายความว่า จำเลยต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุกจริง ๆ จึงให้บวกเข้ากับโทษในคดีหลัง คดีนี้ศาลวางโทษจำคุก ๓ เดือน แต่ได้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปฝึกอบรม ไม่เรียกว่าได้ให้ลงโทษจำคุก สำหรับความผิดนั้น จะขอศาลกำหนดลงโทษที่รอไว้ในคดีก่อนมาบวกคดีนี้ไม่ได้ (ฎ.๑๒๐๘/๒๕๐๕)

(๔) เคยถูกลงโทษจำคุกฐานเล่นพนันแต่ให้รอการลงโทษไว้ระหว่างรอการลงโทษ ก็ไม่เรียกว่าจำเลยพ้นโทษไปแล้ว จึงเพิ่มโทษจำเลยไม่ได้ และเมื่อคดีหลังศาลมิได้ลงโทษจำคุก จึงเอาโทษจำคุกคดีก่อนมาบวกไม่ได้ (ฎ.๐๒๗๔/๒๕๑๕)

(๕) การบวกโทษตาม ม.๕๘ ได้ ต้องเป็นกรณีที่ความผิดที่ถูกลงโทษในคดีหลังนี้ได้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาในคดีก่อน แต่ได้กระทำความผิดไว้ก่อนแล้วจึงมาถูกศาลที่พิพากษาภายหลังให้ลงโทษจำคุก จะนำโทษที่รอไว้ในความผิดครั้งหลังมาบวกเข้าไม่ได้ (ฎ.๖๑๓/๒๕๓๕)

(๖) แม้โจทก์มิได้มีคำขอให้นำโทษจำคุกที่รอไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้มาในคำฟ้อง แต่เมื่อความปรากฏต่อศาลจึงอยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะใช้อำนาจบวกโทษที่รอไว้ได้ (ฎ.๑๘๑๒/๒๕๔๐)

(๗) เมื่อขณะศาลชั้นต้นพิพากษาคดีนี้ คดีที่ศาลรอการลงโทษจำเลยไว้ก่อนคดีนี้ยังไม่ถึงที่สุด อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ศาลชั้นต้นจึงยังไม่อาจนำโทษที่รอไว้ในคดีดังกล่าวมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ได้ตาม ม.๕๘ ๖.๑ (ฎ.๒๐๒๓/๒๕๔๑)

(๘) โทษในคดีก่อนจะนำมาบวกกับโทษในคดีหลังได้ นั้น ความผิดคดีก่อนต้องอยู่ในระหว่างรอการลงโทษด้วย (ฎ.๕๓๗๗/๒๕๔๓)

(๙) ศาลล่างไม่บวกโทษในคดีก่อน ศาลฎีกาบวกโทษได้ เป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบ (ฎ.๘๖๘๒/๒๕๔๓)

(๑๐) ศาลล่างพิพากษาให้กักขังจำเลยไม่ได้จำคุก จึงไม่อาจบวกโทษจำคุกที่รอไว้ในคดีก่อนได้ (ฎ. ๒๗๔๒/๒๕๔๔)

(๑๑) ม.๕๘ วรรคแรก มิใช่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย เพราะกฎหมายบังคับให้บวกโทษได้ ไม่เกินคำขอ (ฎ.๑๒๘๗/๒๕๔๔)

(๑๒) คำว่าศาล ตาม ม.๕๘ หมายถึงทุกชั้นศาล ไม่ได้มีความหมายเฉพาะศาลชั้นต้นเท่านั้น (ฎ.๒๑๔๓/๒๕๔๕)

(๑๓) เมื่อกระทำความผิดก่อนศาลในคดีก่อนมีคำพิพากษา จึงไม่อาจนำโทษจำคุกในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ได้ (ฎ.๓๕๒๓/๒๕๔๕)

หมวด ๔

ความรับผิดชอบในทางอาญา

การกระทำโดยเจตนา

มาตรา ๕๘ บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำ อาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นไม่ได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

การกระทำให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยฉะฉานการที่ต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

(๑) รถอ้อยหลังลงมาตามทางลาดใกล้จะถึงหัวคนโดยสารตกใจ จำเลยร้องบอกให้หยุดเฉย ๆ ผู้ตายไม่เชื่อ กระโดดลงจากรถ รถทับตาย จำเลยไม่ผิด (ฎ.๕๐๗/๒๔๗๔)

(๒) จำเลยไม่มีใบอนุญาตขับรถ ขับรถทับคนตาย เนื่องจากความประมาทของผู้ตายเอง มิได้เกิดจากความประมาทของจำเลย ซึ่งมีความสามารถในการขับขี้อยู่แล้ว จำเลยไม่ผิด ม.๕๕ วรรค ๑ (ฎ.๕๓๑/๒๔๗๕)

(๓) ไปล่าสัตว์เห็นสัตว์ ๆ เดนมาคิดว่าเป็นหมึกก็ยิงไปทันที กลายเป็นคนแต่งชุดดำตาย ปราศจากความระมัดระวังผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๕๒๒/๒๔๗๕)

(๔) จำเลยที่ ๑ เป็นแพทย์ จำเลยที่ ๒ เป็นนักปรุงยา ผสมยาแก้พยาธิให้เด็กกินแรงเกินขนาดตาย เมื่อเกิดเป็นพิษแก่เด็ก จำเลยก็มิได้แก้ไขให้ทันท่วงที ค่าเด็กไม่มีพยาธิ แสดงว่าจำเลยที่ ๑ ไม่ตรวจถึงความป่วยให้ดีทั้งมิได้ควบคุมจำเลยที่ ๒ ซึ่งไม่ใช่แพทย์มีความรู้เพียงผสมยา เป็นประมาทและมีแก้ไข จำเลยทั้ง ๒ ประมาท (ฎ.๕๔๖/๒๔๗๕)

(๕) เพราะเหตุตัดสินใจในการขับขี้อัดไป จะชนรถม้าทางขวาหรือหมูกคนทางซ้าย จำเลยจึงเลือกทางที่ตนคิดว่าดีที่สุด ในขณะที่นั้นรถจึงชนต้นไม้และก่อนรถหยุดได้ชนคนตาย การกระทำของจำเลยไม่เป็นประมาท (ฎ.๕๓๕/๒๔๗๖)

(๖) ถือปิ่นจะยิงคน ผู้เสียหายเข้าห้าม โดยกอดจำเลยไว้ จำเลยคืนจะให้หลุด ปิ่นในมือลั่นถูกคนห้ามตาย การคืนของจำเลยเพื่อจะให้หลุดเท่านั้น มิได้ประสงค์ผลหรือเล็งเห็นผล จำเลยผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๔๔๗/๒๔๗๗)

(๗) จำเลยผลักเพื่อนตกน้ำ เพื่อหยอกล้อไม่ประสงค์ต่อผล ในการทำร้ายหรือยอมเล็งเห็นผล แต่เพื่อนตายด้วยน้ำไม่เป็น ไม่เป็นเจตนาฆ่า (ฎ.๗๘๗/๒๔๘๓)

(๘) จำเลยขับรถไฟโดยเมาและเร็วเกินขนาดในเวลาเข้าหลักที่สถานี เป็นเหตุรถชนกันนำหาวาดเสียคนโดยสารโคตจากรถเป็นเหตุถึงตาย ถือว่าเป็นผลเกิดจากการกระทำของจำเลย จำเลยผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๗๔๗/๒๔๘๕)

(๙) จำเลยให้ ข. ไม่มีใบอนุญาตให้ขับรถ ขับรถคันที่จำเลยขับโดยจำเลยนั่งไปด้วย ข.ขับรถชนกับรถคนอื่น มีคนสาหัส จะเอาผิดฐานสมคบหรือสนับสนุนในฐานะขับรถโดยประมาท ม.๓๐๐ ไม่ได้ เพราะความผิดใน ม.๓๐๐ เป็นการกระทำอีกขั้นหนึ่งต่างหาก เกิดจาก ข.เอง จะถือเอา ม.๘๓, ๘๖ ไม่ได้ (ฎ.๑๓๒๓/๒๔๕๕)

(๑๐) ขับรถค่อนข้างเร็ว แต่ไม่เกินสมควรแก่สภาพของถนนกว้าง และขณะนั้นไม่มีรถแล่นไปมา เด็กวิ่งพรวดพราดออกจากทางเท้ากะทันหัน ไม่สามารถหยุดทันจะฟังว่าประมาทไม่ได้ (ฎ.๑๕๔๕/๒๔๘๗)

(๑๑) ต.ขอคูปิ่นของพ่อจำเลย ก้าวลงจากระเบียงปิ่นลั่น เพราะมีกระสุนปิ่นและขึ้นนกไว้ เมื่อจำเลยอายุ ๑๗ ปี จะเกณฑ์ให้มีความรอบรู้และระมัดระวังเรื่องปิ่นเหมือนบุคคลที่เคยใช้ยิงมาก่อนย่อมไม่ได้ ประกอบกับเหตุที่เกิดขึ้นก็เนื่องจาก ต.ขอคู ปิ่นลั่นขึ้นเพราะการกระทำของจำเลยหรืออย่างไรไม่ปรากฏ จำเลยไม่ผิด (ฎ.๕๔๑/๒๕๐๑)

(๑๒) ยิงระยะ ๑ วา ถูกขาเหนือตาคู่มกระดุกแตก ตั้งใจฆ่าคงยิงที่สำคัญได้ แสดงไม่มีเจตนาฆ่า ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๑๐๐๖/๒๕๐๑)

(๑๓) คิดว่าคนร้ายจักห้อง จึงยิงไม่เห็นตัวและยิงต่ำถูกไม้คร่าวแหลบไปถูกผู้นั้น ไม่เจตนาฆ่าและทำร้าย (ฎ.๕๐๕/๒๕๐๒)

(๑๔) จำเลยรู้ว่าผู้ตายกำลังโหนตัวอยู่ข้างรถด้านขวา มีรถสวนมาด้วยความเร็ว จำเลยมิได้ชะลอหรือหยุดรถแต่หักหลบไปในระยะกระชั้นชิด ผู้ตายถูกรถสวนเฉี่ยวคายน ถือได้ตาม ม.๕๕ ว.๔ (ฎ.๑๐๖๘/๒๕๐๒)

(๑๕) โจทก์จอตทางขวาทางโค้งเกือบกึ่งกลางถนน เป็นประมาทอย่างมาก นับเป็นมูลเหตุก่อให้เกิดความเสียหาย จำเลยขับรถชน ซึ่งเป็นความประมาทของฝ่ายจำเลยในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย ความเสียหายโจทก์ได้รับมากกว่าจำเลย (ฎ.๔๖๓/๒๕๐๓)

(๑๖) เรือแล่นชิดฝั่งขวาของคลองถูกต้องตามกฎหมาย แม้บรรทุกเกินอัตราแต่มาในเส้นทาง ก็ไม่ถือว่ากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้เรือชนกัน (ฎ.๑๗๒๗/๒๕๐๓)

(๑๗) เจตนาพิเศษจะเอาเจตนาข้อมเล็งเห็นผลมาใช้ไม่ได้ ม.๒๒๘ ต้องมีเจตนาให้เกิดอุทกภัยโดยตรงจะเอา ม.๕๕ ว.๒ มาใช้ไม่ได้ (ฎ.๑๒๔๐/๒๕๐๔)

(๑๘) นิติบุคคลที่อาจกระทำความผิดอาญาได้โดยรับโทษทางอาญาทำที่ลักษณะจะบังคับได้ ความผิดจะเปิดช่องให้ลงแก่นิติบุคคลได้ ซึ่งก็ได้แก่โทษปรับ โดยพิจารณาอำนาจหน้าที่ของผู้แทนประกอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล (ฎ.๒๗๘๘/๒๕๐๖)

(๑๙) ขับรถห้ามล้อไม่ได้เป็นเหตุชนผู้ตาย ซึ่งขับรถจักรยานยนต์ตัดหน้าจำเลยตรงสี่แยก แม้จะเป็นความผิดของผู้ตายด้วย แต่หากจำเลยใช้รถที่มีห้ามล้อดีและขับไม่เกิน ๒๐ กม. ตามกฎหมายกำหนด รถจะไม่ชน จำเลยผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๑๐๑๒/๒๕๐๗)

(๒๐) การกระทำที่จะเป็นความผิดตาม ม.๒๕๑ ต้องเป็นประมาทและประมาทนั้นต้องเป็นผลโดยตรงให้เกิดความตาย การกระทำตามมาตรานี้ไม่รวมถึงการละเว้น เพราะกรณีใดกฎหมายต้องการลงโทษการละเว้น ก็ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะเช่น ม.๑๕๔, ๑๕๗, ๑๕๒ (ฎ.๕๘๗/๒๕๐๘)

(๒๑) จำเลยที่ ๑ ใช้ให้จำเลยที่ ๒ สับเปลี่ยนหัวประแจ จำเลยที่ ๒ ไม่ทำ เป็นเหตุรถไฟชนคนตาย จำเลยที่ ๑ ไม่ไปตรวจก็เป็นเพียงละเว้น ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ

การไม่ไปตรวจไม่ใช่เป็นผลโดยตรงที่ทำให้รถชนกัน ผลโดยตรงอยู่ที่การไม่เปลี่ยนหัวประแจ จึงเป็นการกระทำของจำเลยที่ ๑ ผู้เดียว จำเลยที่ ๒ ไม่เกี่ยว ไม่ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๕๘๗/๒๕๐๘)

(๒๒) นักศึกษาเมาแล้วชิงชงชาติไทยของโรงเรียน เพราะฤทธิ์สุราไม่เจตนาเหยียดชาม ไม่ผิด ม.๑๑๘ ซึ่งต้องมีเจตนาพิเศษ (ฎ.๕๘๘/๒๕๐๕)

(๒๓) ปีนเก็บทำเองโดยบรรจุนิน ปีน วางไว้ที่ฝาห้องใกล้ประตูเข้าออก หาชีวิตยัยของปกดิชนจะพึงกระทำไม่ เมื่อจำเลยปิดประตูโดยแรง ปีนล้นถูกผู้เสียหายสาหัส ผิด ม.๓๐๐ (ฎ.๗๗๕/๒๕๑๐)

(๒๔) ขับรถ ครุฝึกถนนไม่ได้รับอนุญาตฝึก มีคนพลุกพล่านฝนตกถนนลื่น หักหลบไม่ทันปล่อยมือแต่เหยียบคันเร่ง เป็นเหตุรถพุ่งข้ามถนนชนคนตายและเจ็บ ดังนั้นเป็นกระทำโดยประมาทของจำเลยทั้งสอง (ฎ.๑๑๕๕/๒๕๑๐)

(๒๕) ขับรถแลบจะชนเสาไฟฟ้าหวาดเสียวและใกล้อันตราย ผู้ตายกระโดดเพื่อหลีกเลี่ยงอันตราย เฉพาะหน้า จำเลยผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๑๔๓๖/๒๕๑๑)

(๒๖) เพียงแค่ใช้ขางในรถปิดรูบนหมวกกับปืนไม่ให้กระทบกับแก๊สเท่านั้น เดินตามหลังหักกระบอกปืนไปข้างหน้าเกี่ยวถาวรวัลย์ปืนล้นถูกคนที่เดินหน้าตาย จำเลยผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๕๖๐/๒๕๑๒)

(๒๗) ขับรถปาดหน้ารถผู้เสียหายแลบเกือบตกถนน สูง ๑ เมตร ด้วยความเร็ว ๕๐ กม./ชั่วโมง ห่างขอบถนน ๑ ศอก ไม่ผิด ม.๒๕๘,๘๐ แต่คาดหมายว่าข้อมได้รับการกระทบกระแทกเป็นอันตรายถึงบาดเจ็บ ซึ่งจำเลยน่าจะเล็งผลอันจะเกิดแก่ผู้เสียหาย ผิด ม.๒๕๕,๘๐ (ฎ.๑๐๐๓/๒๕๑๒)

(๒๘) เมาแล้วชิงเข้าไปในฝูงชน ไม่คำนึงจะถูกใคร ข้อมเล็งเห็นผล จะอ้างมีเมาเป็นเหตุยกเว้นหรือรับโทษน้อยหาได้ไม่ เพราะเสพสุราโดยไม่ได้อุทกขโมยหรือเสพ โดยไม่รู้ว่าเป็นของมีนเมาตาม ม.๖๖ (ฎ.๑๕๑๘/๒๕๑๔)

(๒๙) ล้อรถพ่วงหลุดเสาดกลงขวางถนนไม่ได้จัดให้มีคอมไฟ เป็นเหตุรถชนเสาดตายและบาดเจ็บ ผิดจกเว้น ม.๒๕๑, ๓๐๐ (ฎ.๑๕๐๕/๒๕๑๖)

(๓๐) จำเลยและผู้ตายขับรถจักรยานยนต์โดย ความเร็วและไม่เปิดไฟทั้งคู่ ชนกันอย่างแรง ผู้ตายตาย จำเลยสาหัส จำเลยผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๒๐๑/๒๕๒๐)

(๓๑) ปลุกข้าวในหนองสาธารณะ อ้างสิทธิ ครอบครอง ไม่ได้มีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่ไปตัดใบบัวดิน ข้าวเสียหาย เล็งเห็นผล ผิด ม.๓๕๕(๔) (ฎ.๑๑๕๕/๒๕๒๐)

(๓๒) ยิงขางรถยนต์แล้วไปถูกคนบนรถ เป็น การกระทำโดยประมาท ม.๕๕ ๖.๔ (ฎ.๑๐๘๖/๒๕๒๑)

(๓๓) คน โดยสารรถเรือ ดอยหลังไปโดนใบ จักรพินคนที่ตกน้ำตาย แทนที่จะ โยนชูชีพลงไปช่วยตาม ข้อบังคับการเดินเรือ และนายท้ายผู้ประกอบวิชาชีพเดิน เรือควรรู้ได้คาดคิด จึงผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๑๕๖๓/๒๕๒๑)

(๓๔) หลอกว่าจะส่งบ้านแต่กลับขับรถให้ เร็ว พวกของจำเลยดึงมือไว้มิให้ลง หมูิงสะบัดหลุมมือ ตกลงจากรถตาย จำเลยข่มเล็งเห็นผล ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๑๖๕๗/๒๕๒๑)

(๓๕) จับเท้าทั้งสองข้างของเด็กหัวขึ้นสูงจาก พื้น ๑ ศอก และกระแทกลงพื้นแขนหัก ผิด ม.๓๐๐ (ฎ.๑๘๑๔/๒๕๒๒)

(๓๖) ขับสิบล้อปิดทางไม่ให้แข่ง พอรอดสวนมา แกล้งเบรครด ข่มเล็งเห็นผล ต้องหักรถหลบไปทางขวา และชน ซึ่งจำเลยข่มเล็งเห็นผลของการกระทำว่าจะมีผู้รับ อันตรายและตาย เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายด้วยผลแห่งการ กระทำ ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๒๒๕๕/๒๕๒๒)

(๓๗) สร้างรั้วโดยเข้าใจว่าเป็นเขตที่ดินของตัวเอง ปรากฏรั้ววัดสอดเขตเป็นของผู้อื่น จึงขาดเจตนา ไม่ ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๓๐๖๐/๒๕๒๕)

(๓๘) เล็งไปที่หน้าอกและขึ้นนกบินจะยิงห่าง ๑ เมตรเศษ สามี่จำเลยจับมือตกลงต่ำ ปืนลั่นกระสุนปืนถูก ผู้อื่น ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๘๗๐/๒๕๒๖)

(๓๙) เจตนาข่มเล็งเห็นผล หมายถึงไม่ใช่ เจตนาประสงค์ต่อผลโดยตรง แต่ข่มเล็งเห็นได้ว่าผลนั้น จะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ขับรถแหกด่านข่มเล็งเห็นผล ของการกระทำว่ารถยนต์ขับพุ่งใส่จะต้องชนตำรวจตาย (ฎ.๑๒๗๑/๒๕๒๖)

(๔๐) ช้างตกมันข่มเป็นสัตว์คู่ ไม่คอยควบคุม เพียงแต่ใช้เชือกผูกไว้ เป็นประมาทและเป็นเหตุ โดยตรง ให้ผู้เสียหายถูกช้างแทง และไปพังบ้านของ ค.เสียหายอีก

จำเลยผิด ม.๓๐๐ และ ม.๓๗๗ อีกบทหนึ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๘ เพราะประมาทไม่มีเจตนา (ฎ.๓๔๓๕/๒๕๒๗)

(๔๑) ยิงปืนไปยังท้ายรถโดยสาร ไม่พอใจที่ แขงปาดหน้า กระสุนนัดหนึ่งทะลุฝากระโปรงที่เก็บของ และอีกนัดถูกเหนือไฟซ้าย ต่ำกว่าที่ผู้โดยสารนั่ง ๑๕-๒๐ ซม. ข่มเล็งเห็นผลว่าอาจทำให้ผู้โดยสารถึงตาย ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๓๓๑/๒๕๒๘)

(๔๒) ปล้นรถใช้ยาสลบปิดจมูกแล้วโยนผู้เสีย หายกำลังมีเงินงมหมดแรงลงคลองลึกลงน้ำท่วมศีรษะ ข่มเล็ง เห็นผล ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๑๕/๒๕๒๘)

(๔๓) ยิงไปที่พื้นดิน ๑ นัด ขณะที่ผู้เสียหายเดิน ไปหาห่าง ๒ วา จำเลยข่มเล็งเห็นผลถูกผู้เสียหายได้ ถูก ขา ผิดเจตนา ผิด ม.๒๕๕ หาใช่ยิงขู่ไม่ (ฎ.๒๓๔/๒๕๒๘)

(๔๔) ใช้ปืนตีศีรษะบาดเจ็บ แต่ปืนลั่นถูก ค.และ ก. มิใช่ ม.๖๐ แต่ลั่นเพราะประมาทเป็นเหตุให้ ค.ตาย และ ก.บาดเจ็บ จำเลยผิด ม.๒๕๑ และ ม.๓๕๐ (ฎ.๕๑๗/๒๕๓๐)

(๔๕) ถักน้ำมันเป็นผลทำให้เกิดเพลิงไหม้ โดย ประมาท ผิดประมาททั้งคู่ ม.๒๒๕ (ฎ.๑๒๑๑/๒๕๓๐)

(๔๖) พดุดิการณ์ที่ทั้งสองร่วมกันมาลักทรัพย์ โดยวิธีทำให้เกิดโอรสเหยของน้ำมันกระจายอยู่บริเวณนั้น ง่ายต่อการเกิดเพลิงไหม้ ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดย ประมาท เพราะแบตเตอรี่เป็นเครื่องกำเนิดไฟ น้ำมันเป็น วัสดุติดไฟง่าย แม้จำเลยที่ ๓ มิได้ดองสายไฟ ถือว่า ร่วมกัน (ฎ.๑๒๑๑/๒๕๓๐)

(๔๗) "มีงดาเสียเถอะ" จะถือเอาเป็นจริงจิง ตามคำพูดไม่ได้ แม้จะใช้มีดแทงผู้เสียหาย และมีโอกาส แทงซ้ำ เพราะล้มลงแล้วแต่ไม่แทงซ้ำ แผลไม่ฉกรรจ์ ไม่ พอฟังว่าเจตนาฆ่า คงเพียงทำร้ายร่างกาย (ฎ.๒๑๕๕/ ๒๕๓๐)

(๔๘) ยิงในระยะกระชั้นชิดถูกขา เพราะระวัง ตัวอยู่ก่อนและหลบได้ทัน กระสุนจึงพลาดจากตัวไปถูก ขา เจตนาฆ่า (ฎ.๑๓๘/๒๕๓๑)

(๔๙) ยิง ๑ นัด เพราะแอบดูกริยาอาบนํ้า ขณะ ตกในเหมืองที่จำกัด และขึ้นมาวิ่งไล่ ห่าง ๒-๓ เมตร ไม่ ยิงอีก เป็นการขู่และปราม ไม่มีเจตนาฆ่า (ฎ.๔๔๕/๒๕๓๒)

(๕๐) ยิงปืนขณะเมาแต่ยิงระยะกระชั้นชิด ข่ม เล็งเห็นผล อ้างมาไม่ได้ (ฎ.๒๔/๒๕๓๓)

(๕๑) ยิงต่อสู้เข้าไปในร้านอาหาร ย่อมเสี่ยงเห็นผลอาจถูกอีกพวกและผู้อื่นถึงตาย เมื่อกระสุน ไม่ถูกใคร ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๔๔๒๑/๒๕๓๓)

(๕๒) ยิงปืนเข้าบ้าน ศ.โนฮามวิกาล วิญญูชน ทัวไปย่อมรู้มีคนอยู่ แม้ไม่ถูกใคร ห่างจากผู้เสียหาย ๑ เมตร และอีกนักถูกขอบหน้าต่าง ย่อมเสี่ยงเห็นผลได้ว่ามีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย (ฎ.๕๕๕๒/๒๕๓๓)

(๕๓) จำเลยขับรถจักรยานยนต์ระดับความเร็ว ๕๐ กม./ชั่วโมง จราจรไม่พลุกพล่าน ไม่ถือขับรถเร็วเกินไป ผู้เสียหายขับรถจักรยานยนต์ตัดหน้า แม้เกิดเหตุทุ้มเศษ เริ่มจะมีแค่ยังมีแสงสว่างจากไฟฟ้าจากข้างทาง มองไกลเห็นสมควร จราจรไม่พลุกพล่าน จำเลยไม่เปิดไฟหน้าก็ยังไม่ถือว่าจำเลยขับรถประมาทเช่นเดียวกัน (ฎ.๖๘๕/๒๕๓๔)

(๕๔) ไม่เจตนาฆ่าแต่ใช้ปืนจี้ที่ศีรษะ ขณะขึ้นรถและปืนลั่นถือว่ากระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง เป็นกระทำโดยประมาท (ฎ.๑๕๕๒/๒๕๓๔)

(๕๕) ตำรวจโหนบันไดรถเพื่อตรวจ จำเลยขับรถกระชากออกไปโดยไม่ยอมหยุดโดยเจตนาให้รถถดถอยย่อมเสี่ยงเห็นผลได้ว่ารถถดถอยในลักษณะนี้อาจเป็นเหตุอันตรายแก่กาย เมื่อสาหัส จำเลยผิด ม.๒๕๘ (ฎ.๓๓๒๒/๒๕๓๔)

(๕๖) ระยะห่าง ๓ เมตร ยิงถูกบริเวณเอว ซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญ รักษาไม่ให้อาเจียน ถึงเจตนาฆ่า หากเพียงชู้ต้องยิงไปที่ทิศทางอื่นหรือขึ้นฟ้า (ฎ.๕๖๖๔/๒๕๓๔)

(๕๗) ประชดบิดาจึงซื้อเฮโรอีนนำไปให้ตำรวจ เพื่อให้จับกุม เจตนาที่จะให้ตำรวจได้เห็นว่าตนมีเฮโรอีนจะได้จับกุมเท่านั้น มิใช่เจตนาซื้อเฮโรอีนไว้ในครอบครองแต่ประการใด (ฎ.๗๖๐/๒๕๓๕)

(๕๘) ยิงไปทางกลุ่มผู้เสียหายมีประมาณ ๑๐ คน โดยไม่โยคิดว่าจะกระสุนปืนจะถูกผู้ใด หรือไม่นัดเคียวก็อาจถูกผู้อื่น ย่อมเสี่ยงเห็นผล (ฎ.๓๔๓๑/๒๕๓๕)

(๕๙) แม้จำเลยเป็นผู้เก็บระเบิดของกลางมา แต่จำเลยก็ไม่ทราบว่าเป็นระเบิด เพิ่งมาทราบเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจที่ตรวจค้นบอก จำเลยจึงไม่มีเจตนาที่จะกระทำผิดฐานมีวัตถุระเบิดไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาตตามที่โจทก์ฟ้อง (ฎ.๓๗๗๕/๒๕๓๕)

(๖๐) รถกระบะไล่ยิงรถมอเตอร์ไซค์ ทางลูกรัง แคนและขรุขระด้วยปืน เอ็ม ๑๖ หลายนัด แม้เจตนายิงขางเพื่อให้ล้ม ย่อมเสี่ยงเห็นผลอาจถูกอวัยวะที่สำคัญ ทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายได้ จึงเป็นการกระทำโดยเจตนาฆ่า (ฎ.๒๒๕๑/๒๕๓๖)

(๖๑) ยิงห่าง ๕-๖ วา ประสงค์ป้องกันภัยถึงชีวิต คงเลือกตำแหน่งซึ่งอาจทำให้ตายได้ ยิ่งระดับต่ำถูกน่องและต้นขา ผิด ม.๒๕๕ โดยสาเหตุสุดปรามถึงเรื่องที่จำเลยคว่าว่าบุตรสาวเท่านั้น (ฎ.๒๒๓/๒๕๓๗)

(๖๒) การที่จำเลยขับรถจักรยานยนต์ไปตามทางเดินเล็ก ๆ ซึ่งเป็นทางคนเดินตัดตรง ขึ้นถนนพระรามที่ ๒ ขาเข้า เป็นการกระทำผิดกฎจราจร เมื่อจำเลยไม่คู่ให้ตีว่ามีรถอื่นแล่นมา และเกิดเหตุรถชนกันขึ้น ถือได้ว่าเกิดจากความประมาทของจำเลย ผิด ม.๕๕ วรรค ๔ (ฎ.๐๗๕๕/๒๕๓๗)

(๖๓) การที่จำเลยจับผู้ตายซึ่งเป็นเด็กอายุเพียง ๓ ปี โยนใส่मारคาผู้ตายหลายครั้ง จนศีรษะผู้ตายกระแทกตะกร้ากระดูกต้นคอเคลื่อน ย่อมเสี่ยงเห็นผลได้ว่าอาจเป็นต้นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายได้ จำเลยจึงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (ฎ.๓๒๗/๒๕๔๐)

(๖๔) แม้เมทแอมเฟตามีนจำนวน ๔ เม็ด ที่จำเลยจำหน่ายให้แก่สาขสปีจะเป็นส่วนหนึ่งของเมทแอมเฟตามีนที่จำเลยมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำนวน ๖๐ เม็ด ในเวลาต่อเนื่องกัน การกระทำของจำเลยจึงมีเจตนากระทำความผิดสองกระทง (ฎ.๓๘๔๑/๒๕๔๑)

(๖๕) เจ้าพนักงานตำรวจจับจำเลยได้ขณะกำลังชุกซ่อนเมทแอมเฟตามีนจำนวน ๔ หลอด ในที่ต่างกัน แสดงว่าจำเลยมีเจตนาไว้ในครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์การขาย (ฎ.๕๖๐๑/๒๕๔๒)

(๖๖) อายุของผู้เสียหายถือตามความเป็นจริง ฟ้องว่ากระทำชำเราผู้เสียหายอายุ ๑๔ ปีเศษ แต่ความจริงผู้เสียหายอายุ ๑๕ ปีเศษ จำเลยจึงไม่ได้กระทำความผิดตามที่ฟ้อง (ฎ.๔๕๕/๒๕๔๒)

(๖๗) บรรจุเมทแอมเฟตามีนในหลอดแยกกันตามจำนวนเม็ด เจตนาให้มีไว้เพื่อจำหน่าย (ฎ.๕๖๐๑/๒๕๔๒)

(๖๘) ต้องการไปหากริยาและบุตรที่เพิ่งเกิด
เข้าบ้านห้ามไม่ฟัง มีเหตุอันสมควร ไม่มีเจตนาบุกรุก
(ฎ.๖๕๐๖/๒๕๔๒)

(๖๙) บัตรี เอ.ที.เอ็ม ต่างธนาคารต่างบัญชี การ
กระทำของจำเลยจึงมีเจตนาใช้บัตรี เอ.ที.เอ็ม ต่างกรรมกัน
(ฎ.๘/๒๕๔๓)

(๗๐) นักรวดมาด้วยกันตลอดแล้วยังหลบหนีไป
ด้วยกัน มีเจตนาเป็นตัวการ (ฎ.๑๘๖๗/๒๕๔๓)

(๗๑) คืบซัดขึ้นมิให้จำเลยข่มขืนจนตกลงจาก
อาคารเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากการกระทำของจำเลยด้วย
เจตนาฆ่า (ฎ.๔๕๖๓/๒๕๔๓)

(๗๒) บาดแผลที่ปรากฏจากผู้เสียหายแสดงว่า
จำเลยแทงโดยแรง จึงยืนยันได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย
(ฎ.๑๒๘๓/๒๕๔๔)

(๗๓) จำเลยใช้ปืนลูกซองยิงผู้เสียหาย ซึ่งเป็น
ปืนที่มีประสิทธิภาพให้ถึงตายได้ แสดงว่าจำเลยมีเจตนา

การกระทำโดยพลาด

**มาตรา ๖๐ ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาด
ไปให้ถือว่าผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น แต่ในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้
ลงโทษหนักขึ้น เพราะฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย มิให้
นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น**

(๑) ใช้ไม้ไผ่โตกว่าหัวแม่มือยาว ๑ วา ตีเมีย แต่
หนักมือไปพลาดถูก บ. ซึ่งเป็นที่เมียขึ้นเกาะหลังอยู่ตาย
เมียหนีไม่ตีซ้ำ รู้สำนึกในการกระทำและมีได้ประสงค์ต่อ
ผลหรือข่มขู่เห็นผลว่า บ.อาจถึงตาย ผิด ม.๒๕๐
(ฎ.๔๔๗/๒๕๓๐)

(๒) ลักทรัพย์ของมารดาไปจากผู้ที่ยืมจาก
มารดา แม้ไม่รู้ว่าเป็นของมารดา ก็ได้รับการลดโทษ ม.๗๑
ว.๒ (ฎ.๘๔/๒๕๘๘)

(๓) การ โรคจิตตามไล่จับคนร้ายและใช้ปืนยิง
โดยเจตนาป้องกันทรัพย์สินของโรงเรียน กระสุนถูกผู้เสียหาย
ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผล
ร้ายจากการกระทำนั้น การกระทำดังกล่าวของจำเลยไม่
เป็นประมาท (ฎ.๗๘๔/๒๕๐๘)

ฆ่าผู้เสียหาย (ฎ.๗๑๒๒/๒๕๔๔)

(๗๔) เฮโรอินและเมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติด
คิดให้โทษประเภท ๑ ดำรวจเฮโรอินและเมทแอมเฟตามีน
ได้ในสถานที่และเวลาเดียวกัน จำเลยจึงมีเจตนาเดียว
เพื่อมีเฮโรอินและเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง
(ฎ.๒๕๑๑/๒๕๔๕)

(๗๕) จำเลยกับผู้เสียหายไม่มีความสัมพันธ์เป็น
สามีภริยากันอีกแล้ว จำเลยใช้ขวานฟันประตูห้องนอน
วงกบ บานประตูเสียหาย โดยประสงค์ต่อผลตามเจตนา
ของจำเลย ผิดทำให้เสียหาย (ฎ.๒๒๘๑/๒๕๔๕)

(๗๖) ผู้ถูกกล่าวหาเมียชู้เป็นชาวนา อายุ ๕๗
ปี ลงลายมือชื่อในคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยอาจจะไม่
ทราบว่าเป็นหนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินที่เป็น
เอกสารปลอมได้ จึงถือได้ว่าขาดเจตนาละเมิดอำนาจศาล
(ฎ.๔๓๖๖/๒๕๕)

(๔) ยิงคนที่ข่มเหงในขณะนั้นพลาดไปถูก
ผู้เสียหาย จำเลยผิด ม.๖๐ ผลสืบเนื่อง ม.๗๒ ผิด ม.๒๘๘,
๘๐ ประกอบ ม.๗๒ (ฎ.๖๘๒/๒๕๐๘)

(๕) ม.๓๔๐ วรรคท้าย ปล้นเป็นเหตุให้ถึงแก่
ความตาย หมายถึงบุคคลอื่นมิใช่พวกปล้นด้วยกัน ปล้น
แล้วยิงพลาดถูกพวกปล้น ผิด ม.๓๔๐ ว.๔ และ
ม.๒๘๘, ๖๐ (ฎ.๑๕๑๗/๒๕๑๑)

(๖) ยิงเข้าบ้านผู้เสียหาย ทราบดีว่ามีคนอยู่ใน
บ้านทะลุบ้านไปถูกคนในบ้านอื่นบาดเจ็บ ผิด ม.๒๘๘,
๘๐ และ พลาดเป็นถึงเห็นผล (ฎ.๑๑๗/๒๕๑๕)

(๗) ยิงคนร้ายที่ปล้ำกับลูกสาวและลูกเขย นำ
ลึงถึงเอวเพื่อช่วยโดยไม่รอบคอบใครเป็นใคร ผิด
ม.๒๘๘ ประกอบ ม.๖๐, ๖๘ (ฎ.๘๕๒/๒๕๑๕)

(๘) ยิง ๓ นัด เจตนาฆ่า นัดแรกไม่ถูก นัดสอง พลาดถูก ร.ตาย นัดสามไม่ถูก ผิด ม.๒๘๘,๘๐ และ ม. ๒๘๘,๖๐ (ฎ.๒๖๕๘/๒๕๑๕)

(๙) ชักปืนวางนกจิ้งจะยิงผู้เสียหาย ช.พวก จำเลยปิดปืนให้เฉไป ปืนลั่นพลาดไปถูก ก. พวกจำเลยตาย มิใช่อุบัติเหตุ (ฎ.๖๕๑/๒๕๑๖)

(๑๐) หากเป็นการป้องกัน โดยชอบ ตาม ม.๖๘ พอหรือเกินเหตุ หรือ ม.๗๒ หากผลพลาดไป ตาม ม.๖๐ ถือเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุเหล่านั้นด้วย (ฎ.๒๐๕/๒๕๑๖)

(๑๑) กลับบ้านและผู้ตายตามมาด้อยและเตะ จำเลย จำเลยใช้มีดแทงสวน ๒-๓ ครั้ง ป้องกันพอสมควร แก่เหตุไม่เป็นความผิด จำเลยไม่ผิด ม.๒๘๘,๖๘ และไม่ ผิด ม.๒๘๕,๖๘ อีกด้วย (ฎ.๒๐๕/๒๕๑๖)

(๑๒) ค้ารวจจับ น.ก่อเหตุร้าย สถัดหลุดจน จำเลยล้มลงพอลูกได้ยิงไปทาง น. วิ่งหนีโดย น.มิได้ใช้ปืน ยิง จ.ก่อน กระสุนปืนพลาดถูกผู้เสียหายตาย ถือไม่ได้ใช้ วิธีเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งการจับผิด ม.๒๘๘,๖๐ (ฎ.๑๓๓๗/๒๕๑๗)

(๑๓) ยิง ก. ได้รับสาหัส นางพ.เข้าประคอง ยิง ช้ำพลาดถูกนางพ.ตาย จำเลยผิด ม.๒๘๘,๘๐ และ ม. ๒๘๘,๖๐ ลงโทษตาม ม. ๒๘๘,๖๐ ตาม ม. ๕๐ (ฎ.๑๘๔๐/๒๕๑๘)

(๑๔) ยิงปืนลูกซอง ๑ นัด แต่ไม่ถูก จำเลยผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๒๒๕๕/๒๕๑๘)

(๑๕) ยิงปืนลูกซองสั้น ๑ นัด ไม่ถูก แต่ถูก กระสุนที่จำเลยยิงกระจายถูกผู้เสียหาย ผิด ม.๘๐,๖๐ (ฎ.๒๒๕๕/๒๕๑๘)

(๑๖) บุตรจำเลยถูกผู้เสียหายตี จำเลยเข้าห้ามผู้เสียหาย ตีด้วยไม้แก่น จำเลยล้มผู้เสียหายตีซ้ำอีก จำเลยยิง ๑ นัด ถูกผู้เสียหายและ ก.สาหัส เป็นการป้องกันโดยชอบ เพราะผู้เสียหายอยู่ห่างจำเลย ๒-๓ เมตร จำเลยยิงนัดเดียว (ฎ.๑๗/๒๕๒๐)

สำคัญผิด

มาตรา ๖๑ ผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ได้กระทำต่อบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาหาได้ไม่

(๑๗) ยิงคนหนึ่งตายกระสุนเลขไปถูกอีกคน หนึ่ง แต่ไม่ตาย ผิด ม.๒๘๘ กับ ม.๒๘๘,๘๐, ๖๐ (ฎ.๑๓๓๗/๒๕๒๐)

(๑๘) ต.แทงจำเลยด้วยมีดยาวทิ่มเศษ จำเลยยิง ด้วยปืน ๗ นัด อยู่ห่าง ๑ วา กระสุนพลาดไปถูกผู้เสียหาย บาดเจ็บ ผิด ม.๖๕,๒๘๘ (ฎ.๑๔๒๘/๒๕๒๐)

(๑๙) ยิง ๔-๕ นัด เจตนาฆ่า ก. ถูก ก.ตาย ถูก ผู้เสียหายสาหัส ผิด ม.๒๘๘,๘๐ และ ม.๒๘๘ ลงโทษบทหนัก ม.๕๐ (ฎ.๑๕๓๗/๒๕๒๒)

(๒๐) ชักปืนเล็งไปที่หน้าอกและขึ้นนกจะยิงใน ระยะ ๑ เมตร สามี่จำเลยจับมือกดลง ปืนลั่นถูกเข้าผู้อื่น ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๔๗๐/๒๕๒๖)

(๒๑) ชกต้อยสู้ไม่ได้กลับไปอีก ๓๐ นาที คัก จุ่ม ค.ซึ้งธมาใช้ปืนแก๊บบิง ค.พลาดถูก ป.ตาย ผิด ม.๒๘๕ (๔) ประกอบ ม.๖๐ (ฎ.๓๗๐/๒๕๒๗)

(๒๒) ในการปรับกฎหมายในกรณีพลาด ต้อง ปรับบทความผิดทุกบทด้วย คือผลที่เกิดขึ้นตามเจตนาเดิม บทหนึ่งและผลที่เกิดขึ้นจากการพลาดไปอีกบทหนึ่ง ซึ่ง ในกรณีเช่นนี้ถือเป็นกรรมเดียวผิดหลายบท ให้ลงบทหนัก ม.๕๐ (ฎ.๕๑๗/๒๕๓๐)

(๒๓) ใช้ปืนดีศรีระยะ ว.บาดเจ็บ ปืนลั่นกระสุน ถูก ค.ผู้เสียหายมิใช่ผลของการกระทำ ม.๖๐ ลั่นเพราะ ประมาท ผิด ม.๒๕๑,๓๐๐ (ฎ.๕๑๗/๒๕๓๐)

(๒๔) ยิง ๒ นัด ติดต่อกัน นัดแรกถูกผู้ตาย นัดสอง พลาดถูกผู้เสียหาย หมายเจตนาพยายามฆ่าผู้เสียหายอีกต่างหากไม่ (ฎ.๘๕๒/๒๕๓๑)

(๒๕) ยิงผู้เสียหายพลาดไปถูก ก.ตาย จำเลยผิด ม.๒๘๕(๔),๖๐ กระทงหนึ่ง และค้อมายังผู้เสียหายตายอีก จำเลยผิด ม.๒๘๕(๔) อีกกระทง (ฎ.๒๔๐๑/๒๕๓๕)

(๒๖) จำเลยยิงขณะมีผู้อื่นประคองผู้ตายอยู่ กระสุนปืนไปถูกคนประคองอีก จึงผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยพลาดด้วย ม.๒๘๘,๘๐,๖๐ (ฎ.๘๖๕๔/๒๕๔๔)

(๑) จำเลยคักข่มยิงผู้เสียหาย คาดว่าซึ่รตจักรยานยนต์ผ่าน เมื่อผู้ตายซึ่รตจักรยานยนต์มาสำคัญคิดเป็นผู้เสียหาย จำเลยยิงผู้ตาย ตาย จำเลยจะยกเอาข้อสำคัญผิดขึ้นแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาว่ามีได้ ตาม ม.๖๑ ผิด ม.๒๘๕(๔) (ฎ.๑๔๓๒/๒๕๑๕)

(๒) โกรธแค้นที่รวมทำร้าย จะไปฆ่าล้างแค้น พบก.เข้าใจผิดคิดว่าเป็น ข. ใช้ปืนยิงตายทันที ผิด ม.๒๘๕(๔) (ฎ.๑๕๐๖/๒๕๒๘)

(๓) เรียก พ. ให้ออกจากบ้าน โดยแอบข่ม แต่เห็น ก. ไปปีศาจวะข้างล่าง สำคัญผิดคิดเป็น พ. ใช้ปืนยิง

ก.ตาย ผิด ม.๒๘๕(๔) (ฎ.๕๐/๒๕๓๑)

(๔) คักยิง ศ. เมื่อ ก. ขับรถมาจึงจ้องปืนเล็งไปยัง ก. แต่ ก. โบกมือว่ามีไร้ ศ. จึง ไม่ยิงเป็นลมมือแล้วไม่ตลอด ผิด ม.๒๘๕(๔),๘๐ ผู้ให้รตและปืนแก่จำเลยใช้ยิง ศ. ผิด ม.๒๘๕(๔),๘๐ ประกอบ ๘๖ (ฎ.๔๕๑/๒๕๓๑)

(๕) ใช้มีดฟัน ศ. โดยสำคัญผิดว่าเป็น ก. ถือเอาความสำคัญผิดขึ้นมาเป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิดหาได้ไม่ต้อง ถือว่าจำเลยมีเจตนากระทำต่อ ศ. เช่นใด ก็ต้องรับผิดในผลของการกระทำที่เกิดขึ้นแก่ ก. เช่นนั้น (ฎ.๔๘๗/๒๕๓๖)

สำคัญผิดในข้อเท็จจริง

มาตรา ๖๒ ข้อเท็จจริงใดถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด หรือได้รับยกเว้นโทษหรือได้รับโทษน้อยลงแล้วแต่กรณี

ถ้าความไม่รู้ข้อเท็จจริงตามความในวรรคสามแห่งมาตรา ๕๘ หรือความสำคัญผิดว่ามีอยู่จริงตามความในวรรคแรกได้เกิดขึ้นด้วยความประมาทของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำรับผิดฐานกระทำโดยประมาท ในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะต้องรับโทษแม้กระทำโดยประมาท

บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น

(๑) จำเลยแทงผู้เสียหายตายในที่มืด โดยเข้าใจผิดว่าเป็นสุนัข ไม่มีความผิดฐานฆ่าผู้เสียหายโดยเจตนาหรือไม่เจตนา เพราะไม่มีเจตนาทำร้ายคน แต่จำเลยไม่ระวังพิจารณา คุกให้ดีจึงเข้าใจผิด จำเลยผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๕๐๔/๒๔๘๓)

(๒) ติดตามคนร้ายตอนกลางคืน เห็นคนขี้และจูงกระบือสำคัญผิดเป็นคนร้ายจึงยิง ตรงที่เกิดเหตุเป็นป่ามีต้นไม้มืด แต่ผู้นั้นมิได้แสดงกิริยาต่อสู้ เป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุ (ฎ.๒๕๔/๒๕๐๐)

(๓) ดีพ้อเลี้ยงตายในเวลากลางคืนโดยเข้าใจผิดว่าคนร้ายขึ้นบนเรือนมาลักทรัพย์เป็นสำคัญในข้อเท็จจริงตาม ม.๖๒ เป็นการป้องกันโดยชอบ (ฎ.๗๑๐/๒๕๐๐)

(๔) ความสำคัญผิดมีภยันตรายอันต้องป้องกันนั้น เป็นความสำคัญผิดตาม ม.๖๒ ม.๖๑ เป็นเรื่องสำคัญ

ผิดในตัวบุคคลซึ่งกระทำต่อบุคคลใดก็เป็นความผิดทั้งนั้น ส่วน ม.๖๒ ไม่เป็นความผิดหรือทำให้ไม่ต้องรับโทษ (ฎ.๘๗๒/๒๕๑๐ป)

(๕) ยิ่งเค็กริมรั้วสำ คัญผิดเป็นคนร้ายจะฆ่าที่จำเลย ผิด ม.๒๘๕,๕๕ ประกอบ ม.๖๒ ถ้าความสำคัญผิดเกิดโดยประมาท ผิด ม.๖๒ วรรค ๒ ด้วย ตาม ม.๕๐ ลง ม.๒๘๘, ๖๕ ประกอบ ม.๕๕ แต่ถ้าสมควรแก้เหตุไม่เป็นความผิด ก็คงเหลือเพียงความผิดในส่วนประมาท ม.๒๕๑, ๖๒ ว.๒ ฐานเคียว (ฎ.๘๗๒/๒๕๑๐ป)

(๖) ทราบคนร้ายจะปล้น นอนใต้ฉุนตี ๕ ยังมิคผู้ตายกับพวกพากระบือไปที่บ้าน หมาเห่ามีคนร้องขโมย จำเลยสำคัญผิดว่า ค. จะทำร้ายตน ยิ่งผู้ตายตาย เป็นการเข้าใจผิดโดยไม่มีเหตุอันสมควร แม้ความสำคัญจะเกิดจากความประมาทก็เป็นการกระทำเกินกว่าเหตุ(ฎ.๒๖๑/๒๕๑๑)

(๓) ก่อนเกิดเหตุมีปากเสียงกัน ผู้ตายเดินมาหา พวกผู้ตายก็มลมเก็บของ จำเลยสำคัญคิดว่าผู้ตายจะทำร้าย คน ยิ่งผู้ตายตาย เป็นการเข้าใจผิดโดยไม่มีเหตุอันสมควร แม้ความผิดจะเกิดจากความประมาทก็เป็นการกระทำเกินกว่าเหตุ (ฎ.๗๑๗/๒๕๑๑)

(๔) คนขว้างหลังคาบ้าน แจ็งตำรวจ ๆ มาดูแต่ ไม่บอกจำเลย จำเลยเข้าใจผิดจึงใช้ปืนยิงแล้วร้องบอกว่า ขโมยเข้าปล้น ตำรวจตายเป็นการป้องกันสิทธิของคนให้ พันกษัตรายที่ใกล้จะมาถึง เพียงแต่จะยิงชู่เป็นการเพียง พอที่จะทำให้ผู้อื่นเกรงกลัวและหลบไป การกระทำของ จำเลยเกินกว่าเหตุ (ฎ.๘๘/๒๕๑๒)

(๕) ผู้ตายกับพวกเข้าไปอยู่ใกล้ ๆ เรือนจำเลยใน ยามวิกาลโดยไม่บอกถึงเหตุจำเป็นและกลับยิงปืนหลาย นัด ย่อมมีเหตุสมควรให้จำเลยสำคัญคิด จำเลยยิงไปเพื่อ ป้องกัน เป็นการป้องกัน โดยชอบ ประกอบ ม.๖๒ (ฎ.๘๖๒/๒๕๑๒)

(๑๐) เคยพกปืนเสมอและทำท่าจะยิงจำเลย คิน เกิดเหตุแกลั้งหันหลัง นั่งของ ๆ ห่าง ๒ วา พร้อมกับเอา มือล้วงกระเป่ากางเกง พุคทำนองจะฆ่าจำเลย จำเลยอายุ ๑๗ ปี อ่อนความคิดและแสงสัว ย่อมมีเหตุสมควรให้ จำเลยสำคัญคิดว่าล้วงปืนยิงจำเลย อันตรายใกล้จะถึง ยิง ๑ นัด ไม่มีเจตนา ม.๕๘ ประกอบ ม.๖๒ ๖.๑ (ฎ.๒๖๖/๒๕๑ ๒)

(๑๑) ขึ้นบนเรือนยามวิกาลถึงที่จำเลยนอน ถาม ๕ ครั้ง ไม่ตอบ และเหยียบเท้าจำเลย ประกอบกับมีปล้น ใกล้บ้านบ้อย ๆ เหตุสมควรเป็นคนร้ายจะทำร้าย จำเลยใช้ มีดแทง ๑ ที โดยเจตนา แต่เมื่อผู้ตายวิ่งหนีลี้ม จำเลยแทง ข้างจนตาย ถือเป็นเกินสมควรแก่เหตุ (ฎ.๘๗๘/๒๕๑๔)

(๑๒) คนร้ายลอบวางเพลิงบ้านจำเลยคอนกลาง คิน เห็นผู้ตายยืนอยู่หน้าบ้าน สำคัญคิดว่าเป็นคนร้าย ใช้ ปืนยิง ถือได้ว่าจำเลยกระทำให้ไปเพื่อป้องกันทรัพย์ของตน แต่ข้อเท็จจริงไม่ได้ความว่าผู้ตายทำอะไรแก่บ้านของจำเลย ไม่มีเหตุสมควรที่จะต้องยิง เป็นเกินกว่ากรณีแห่งการจำ ต้องกระทำเพื่อประโยชน์ทรัพย์ (ฎ.๕๘๘/๒๕๑๗)

(๑๓) เคยถูกปล้นต่อมามีคนร้ายเข้ามาเวลา ๒๒ น. ถาม “ใคร” ตอบ “อย่าคัง” ยิง ๒ นัด ที่ระเบียงมีคน หนีไปแล้ว ยิงชู่ ๑ นัด ตะ โคนให้คนช่วย ต่อมาพบผู้ตาย

ตายหน้าบ้าน พุคติการณสำคัญผิดเป็นคนร้ายยิงป้องกัน สมควรแก่เหตุ ประกอบ ม.๖๒ (ฎ.๑๓๗๘/๒๕๑๗)

(๑๔) เข้าใจว่าเสารั้วโจทก์ที่ขุดหลุมปักอยู่ในที่ ดินจำเลย ถอนออกโดยเจตนา ใช้สิทธิตาม ป.พ.พ. ม.๑๓๓๖, ไม่ผิดทำให้เสียทรัพย์ (ฎ.๘๘/๒๕๑๕)

(๑๕) ผู้ตายมีสมบัติเข้าทำร้ายจำเลย จำเลยยิงผู้ ตายตายโดยเจตนา พวกผู้ตายวิ่งเข้าไปที่ผู้ตายและจำเลย เพื่อห้าม จำเลยเข้าใจว่าจะเข้ารุมทำร้ายจำเลย ๆ ยิง ๓ นัด เป็นเจตนาเช่นกัน (ฎ.๘๘๘/๒๕๑๐)

(๑๖) ผู้ตายบุกรุกเข้าห้องนอนจำเลยในยาม วิกาล จำเลยเข้าใจว่าเป็นขโมยหรือคนร้าย จึงใช้ก้อนดีไป ๑ ที ไม่มีความผิด (ฎ.๒๕๓/๒๕๑๑)

(๑๗) หมาเห่าเมียแอบดู ผัวพื้นเมีย ๑ ที ตาย ถือ ว่าเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง มีสิทธิป้องกัน ได้โดยไม่ต้อง พุคจา ใดตาม หรือรอให้ผู้นั้นแสดงกิริยาว่าจะเข้ามา ประทุษร้ายก่อน เป็นการป้องกันโดยชอบ และยังไม่ถือว่า เป็นสำคัญผิดโดยประมาท (ฎ.๕๑/๒๕๑๒)

(๑๘) จำเลยเป็นรองอธิการบดีจุฬาฯ ชื่อที่คิน ในนามของจุฬาฯและในฐานะผู้รับมอบอำนาจจาก ป. ภรรยาจำเลย ร่วมกันแล้ว แบ่งแยกกรรมสิทธิ์รวม ส่วน ของ ป. ไม่มีทางออกสู่สาธารณะ จำเลยจึงจดทะเบียนการ จำยอมในที่คินจุฬาฯใช้เป็นทางออก จำเลยอาจเข้าใจผิด คิดว่าน่าจะทำได้ เพื่อจะไม่พุงภายหลัง ไม่ผิด ม.๑๕๒ (ฎ.๑๐๗๖/๒๕๑๒)

(๑๙) เป็นกำนันยิงผู้ตาย เพราะ สำคัญคิดว่า ผู้ตายจะยิงจำเลย เป็นการป้องกัน โดยชอบ (ฎ.๘๗๗/ ๒๕๑๒)

(๒๐) ถูกลักทรัพย์หลายครั้ง คินเกิดเหตุ เวลา ๑๘ น. มีคนเดินผ่านหน้าบ้านทางที่คนเดินประจำ จำเลยยิงเข้าใจว่าเป็นคนร้าย มีเหตุต้องป้องกัน แต่ก็เป็น การกระทำที่เกินกว่ากรณีที่จะเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกัน (ฎ.๒๔๔๒/๒๕๑๗)

(๒๑) เป็นชู้ครั้งแรกรับปากจะเลิก หากไม่เลิก ยอมให้อิง เห็นอีกครั้งอยู่ตามลำพังกับเมียในป่าละเมาะ เข้าใจว่าลักลอบเป็นชู้ จึงเกิดโทสะยิง จึงเป็นกระทำโดย บันดาลโทสะ ตาม ม.๗๒, ๖๒ ๖.๑ (ฎ.๒๘๒๔/๒๕๑๑)

(๒๒) แต่งงานกับอิสลามมีบุตร ๑ คน แยกกัน อยู่มิได้หย่า ต่อมากักขังอนาจารและข่มขืน เข้าใจว่ามีสิทธิ

กระทำได้กับภริยาซึ่งมีบุตรและบุตรอยู่กับจำเลยเสมือน กับทำโดยวิสาสะย่อมไม่เข้าลักษณะโดยมีเจตนาร้าย ไม่ ผิด ม.๒๐๕,๓๑๐,๒๗๖ (ฎ.๔๓๐/๒๕๓๒)

(๒๓) ก่อเหตุคบตีเมียจำเลย เมื่อจำเลยวิ่งมาเห็น เมียมีเลือดเป็นอันเต็มตัว จำเลยยอมเข้าใจว่าผู้ตายจะยิงเมีย จำเลย อันตรายใกล้จะถึง จึงใช้สิทธิป้องกันชีวิตของเมีย ได้แต่ยิง ๖ นัด ขณะปืนในมือผู้ตายหล่นแล้ว หากยิง ๑ นัด หยุดยิงได้ ผิด ม.๕๕,๒๘๘ (ฎ.๓๒๘๗/๒๕๓๒)

(๒๔) ก.เดินผ่านสวนจำเลยทางหน้าบ้านตอน กลางคืน ไม่ได้ร้องบอกเป็น ก. สำคัญผิดเป็นคนร้ายยิง ห่างประตูรั้วหน้าบ้าน จึงเป็นป้องกันโดยสำคัญผิดเกิน กว่าเหตุ แต่ยิงระยะไกลและดำเป็นการกระทำอันตรายแก่ กาย มิได้เจตนาฆ่า ผิด ม.๒๕๕ ประกอบ ม.๖๒,๖๕ (ฎ.๒๗๑๖/๒๕๓๕)

(๒๕) ที ๒ หมาเห่า เห็นผู้เสียหายสำคัญผิดเป็น คนร้าย ใช้มีดตายหว่าพันหัว ๒ แผล ไม่ปรากฏชัดว่า ผู้เสียหายมีอาวุธและจะได้ประทุษร้ายจำเลยอย่างไร ผิด ม.๒๘๘,๘๐ ประกอบ ม.๖๕ (ฎ.๑๖๑๕/๒๕๓๗)

ความรับผิดในผลธรรมดา

มาตรา ๖๓ ถ้าผลของการกระทำความคิดใดทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำ ความคิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้

(๑) เอาก้อนอิฐขว้างผู้เสียหาย ๆ หลบแล้วศีรษะ พาดถูกเรือ ปลายมือขวบและเจ็บหัว ถือได้ว่าเป็นอันตราย แก่กายอันเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของจำเลย ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๕๘๕/๒๕๐๕)

(๒) ขับรถประมาทจะชนต้นไม้หวาดเสียวและ ไกลอันตราย ผู้ตายกระโดดลง ถือว่าเป็นผลอันเกิดใกล้ชิด กับเหตุประมาท (ฎ.๑๔๓๖/๒๕๑๑)

(๓) ที ๑.สลับเข้าใจว่าตาย จึงเอาผ้าขาวม้าของ ๑. ผูกคอแขวนกับต้นไม้ เป็นเหตุให้ ๑.ตาย ผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๑๘)

(๔) ยิงได้รับบาดเจ็บอีก ๕ เดือน ตายเพราะ รักษาแผลไม่ดีจนติดเชื้อ เมื่อความตายสืบเนื่องมาจากบาด แผลที่ถูกยิงก็เป็นผลธรรมดาอันสืบเนื่องจากการกระทำ

(๒๖) ข.หนีไปคูหนึ่งไม่ห่างบ้าน เมื่อหนังสือเล็ก คกงลับ หากไม่ถูกจำเลยพาไป อำนาจปกครองของผู้ปกครองจึงหาได้สิ้นสุดลงไม่ จำเลยพา ข.ไปอยู่ที่อื่น หลายวัน และได้กระทำชำเราหลายครั้ง ถือเป็นพราศ ผู้เยาว์และทำอนาจารด้วย แต่ ข.รูปร่างสมบูรณ์กว่าเด็ก ปกติตามสภาพบุคคลภายนอก จำเลยผิด ม.๖๒,๓๑๐ (ฎ.๖๔๑๕/๒๕๓๗)

(๒๗) พยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยนำสืบ มาน่าเชื่อว่าจำเลยไม่ทราบว่ามีผู้เสียหายอายุไม่เกิน ๑๕ ปี เป็นการสำคัญผิดในข้อเท็จจริง อันเป็นองค์ประกอบของ ความผิด ม.๒๗๗ ๖.๑ ประกอบ ม.๖๒ ๖.๑ จำเลยไม่มีความผิดตามกฎหมายดังกล่าว (ฎ.๔๖๕๘/๒๕๔๐)

(๒๘) ม.๖๒ วรรคแรก จะต้องมีพฤติการณ์หรือ เหตุชักจูงใจให้สำคัญผิดโดยสุจริต มิใช่คาดคะเน การที่ จำเลยพาผู้เสียหายอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ไปกระทำชำเราที่ โรงแรมเป็นการล่วงอำนาจปกครอง จึงผิด ม.๒๗๗ วรรค แรก และ ๓๑๗ ๖.๑ (ฎ.๑๗๔๗/๒๕๔๓)

ของจำเลย เมื่อจำเลยยิงผู้ตายโดยเจตนาฆ่า จำเลยจึงต้อง รับผิดฐานฆ่าคน โดยเจตนา (ฎ.๑๔๗๘/๒๕๓๘)

(๕) ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเพราะผล ที่เกิดจากการกระทำ อันเป็นผลตามธรรมชาติย่อมเกิด ขึ้นได้ ไม่จำต้องมีเจตนาต่อผลที่ทำให้ต้องรับโทษหนัก ขึ้นนั้น จำเลยใช้มีดกรีดหน้าผู้เสียหาย ผิด ม.๒๕๗ (ฎ.๓๑๓/๒๕๒๕ป)

(๖) เจตนาทำร้าย กลับตายหลังจากถูกทำร้าย เพียง ๑๗ ชม. แพทย์ว่าตายด้วยโรคดับแข็งมิได้ตายเพราะ บาดแผลที่ถูกทำร้าย ก็ถือว่าความตายเป็นผลโดยตรงจาก ที่ถูกทำร้าย ผิด ม.๒๕๐ วรรคแรก (ฎ.๖๕๗/๒๕๓๒)

(๗) มีผู้ดึงเครื่องช่วยหายใจและท่อช่วยหายใจ ออกทำให้ตาย ความตายเป็นผลโดยตรงดังกล่าว (ฎ.๖๕๕/ ๒๕๓๒)

(๘) ผู้ตายถูกจำเลยทำร้ายรักษาตัวอยู่ ๕๖ วัน จึงถึงแก่ความตายโดยไม่มีเหตุพิเศษอื่นใดอีก การตายของ

ผู้ตายจึงเป็นผลกรรมคาที่ที่เกิดจากการถูกจำเลยนั้นทำร้าย (ฎ. ๗๖๖๗/๒๕๔๐)

อ้างไม่รู้กฎหมายไม่ได้

มาตรา ๖๔ บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้ แต่ศาลเห็นว่าตามสภาพและพฤติการณ์ ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ศาลอาจอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล และถ้าศาลเชื่อว่าผู้กระทำความผิดไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(๑) จำเลยมีคนต่างด้าวถึง ๑๐ คน และอายุ ๕๒ ปีแล้ว จำเลยอ้างว่ากระทำความผิดโดยไม่รู้กฎหมายขอมไม่มีเหตุผลจึงไม่ควรรอการลงโทษจำเลย (ฎ. ๓๓๕๓/๒๕๔๑)

(๒) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษได้ประกาศแล้ว จำเลยจึงไม่อาจแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นความรับผิดทางอาญา (ฎ. ๖๑๑/๒๕๔๕)

กระทำผิดในขณะที่บกพร่องหรือเป็นโรคจิต

มาตรา ๖๕ ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่องโรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(๑) จำเลยทำผิด โดยเข้าไปลักขโมยเงินแล้วยิงคน แต่ผู้เชี่ยวชาญทางนิติเวชตรวจรักษาจำเลยอยู่ ๕ เดือน เบิกความว่าจำเลยวิกลจริตมา ๔ ปี ขณะทำผิดไม่รู้ผิดชอบ ดังนี้รับฟังตาม ม.๖๕ ได้ (ฎ. ๖๑๑/๑๕๒๒)

ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมีจิตบกพร่องหรือโรคจิต (ฎ. ๘๗๒๕๕/๒๕๔๐)

(๒) จำเลยยิงผู้ตายตาย จำเลยเป็นโรคจิตแต่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง ศาลจำคุก ๑๐ ปี ตาม ม.๒๘๘, ๖๕ ๖.๒ (ฎ. ๒๑๘๒/๒๕๒๒)

(๕) แม้จำเลยจะสมองฟ้อเพราะเคยถูกรถชนมีผลทำให้เข่าซ้ายปัญญาลดลง อารมณ์หงุดหงิด ขาดการยับยั้งชั่งใจเกินคนทั่วไป แต่ยังไม่ถึงขนาดไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ (ฎ. ๗๑๕๑/๒๕๔๑)

(๓) หญิงชายทะเลาะกันเพราะมีอารมณ์รุนแรง ถูกชายค้ำก้น โทสะจนขาดความอังกิดใช้ปืนซึ่งศึกษาวิธีใช้ทดลองยิงในวันนั้น ยิงชายไม่เป็นเหตุตาม ม.๖๕ ๖.๑ (ฎ. ๒๔๑๐๒/๒๕๒๒)

(๖) ม.๖๕ พิจารณาถึงผู้กระทำรู้สึกผิดชอบในการกระทำความผิดลงในขณะที่ มิใช่ถือเอาการกระทำของจำเลยภายหลังเกิดเหตุที่นำซึ่งลักษณะที่เกิดเหตุกับการแสดงท่าทางในการกระทำความผิดมาเป็นเกณฑ์พิจารณาประกอบการกระทำผิดที่กระทำก่อนหลัง (ฎ. ๕๓๐/๒๕๔๒)

(๔) ขณะเกิดเหตุจำเลยยังคงมีความโกรธต่อการถูกค้ำว่าจากผู้ตาย มีความกลัวต่อกรที่จะต้องรับโทษจากการกระทำความผิดและความโลภที่จะได้ทรัพย์สินของผู้อื่น จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยฆ่าผู้ตายในขณะที่ไม่สามารถรู้

(๗) จำเลยนำบัตรประจำตัวคนไข้โรงพยาบาลศรีธัญญา มาแสดง โดยไม่ได้นำแพทย์ผู้ตรวจรักษามายืนยัน ว่าป่วยเป็นโรคประสาทจนถึงขนาดกระทำการโดยไม่รู้สีกตัว จึงรับฟังไม่ได้ (ฎ. ๑๖๒๗/๒๕๔๕)

ความมีนเมาแก้ตัวไม่ได้

มาตรา ๖๖ ความมีนเมาเพราะเสพสุราหรือสิ่งเมาอย่างอื่น จะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา ๖๕ ไม่ได้ เว้นแต่ความมีนเอนั้นจะเกิดโดยผู้เสพไม่ว่าสิ่งนั้นจะทำให้มีนเมาหรือได้เสพโดยถูกขืนใจให้เสพ และได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้สึกชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้กระทำความผิดจึงจะได้รับยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้สึกชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(๑) การเสพสุราหรือสิ่งเมาอย่างอื่นอันผู้กระทำความผิดจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เสพโดยไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้มีนเมาหรือถูกข่มขืน

ใจให้เสพ และได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้สึกชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ (ฎ.๖๕๑/๒๕๔๑)

กระทำความผิดด้วยความจำเป็น

มาตรา ๖๗ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น

(๑) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ

(๒) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่ออันตรายนั้นตนมิได้ก่อขึ้นเพราะความผิดของตน

ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(๑) ป่วยกะทันหันจึงไม่ไปคัดเลือกทหาร และบอกขัดข้องไม่ทันเพราะอยู่ไกล อ้าง ม.๖๗ ได้ (ฎ.๑๔๕๑/๒๔๗๐)

(๒) กำนันบังคับให้จำเลยให้การเท็จ ไม่ทำจะเอาเป็นผู้ต้องหา จำเลยจึงให้การเท็จต่อปลัด โดยกำนันนั่งอยู่ด้วย จำเลยจะอ้างความจำเป็นไม่ได้ เพราะคอนให้การต่อปลัดอำเภอไม่ได้บังคับจำเลยอย่างไร จำเลยยอมให้การตามความจริงได้ (ฎ.๒๒๔/๒๔๗๗)

(๓) ศาลพม่าพิพากษาว่าจำเลยนำของหนีภาษีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย บังคับให้จำเลยนำของออกไปเสีย จำเลยจึงนำเข้าราชอาณาจักร โดยไม่ผ่านด่านศุลกากร จะอ้างความจำเป็นไม่ได้ เพราะเป็นความผิดของจำเลยเอง (ฎ.๗๖๔/๒๔๗๒)

(๔) ตำรวจ ๓-๕ คน จับจำเลยกุมไประหว่างทางได้ทำร้าย จำเลยหนี จำเลยไม่มีความผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๑๒๓๖/๒๔๗๒)

(๕) ผู้ใหญ่บ้านข่มขืนผู้อื่นเพื่อไปจับกุมผู้ต้องหา ผิดมีปิ่นไม่ได้รับอนุญาต จะอ้างว่าทำโดยจำเป็นเพื่อรับทราบยกเว้นโทษหาได้ไม่ (ฎ.๗๖๖/๒๔๗๖)

(๖) วังหนีจะเข้าห้องมีคนห้ามจึงแทงขณะกำลังตกอยู่ในอันตรายอันร้ายแรง ทั้งเป็นเวลากะทันหันอันจะหลีกเลี่ยงไปทางอื่นให้พ้นท่วงทีไม่ได้ จึงเป็นความจำเป็นที่จำเลยต้องกระทำแต่กระทำเกินกว่าเหตุ (ฎ.๓๐๗/๒๔๗๕)

(๗) เกิดยิงกันกลางดง จำเลยขับรถหนี แม้จะเร็วถึงขนาดผิดกฎหมาย ก็เป็นการกระทำผิดโดยความจำเป็นได้รับยกเว้นโทษ เมื่อไม่มีโทษในตอนนี้ การที่ตำรวจคิดหน้าระยะ ๑ วา หยุดรถไม่ทัน เป็นเหตุสุดวิสัยไม่ใช่ประมาท (ฎ.๑๐๔/๒๔๕๔)

(๘) แก้วจำนวนคะแนนเสียงของผู้สมัคร เนื่องจากถูกบีบบังคับด้วยอำนาจปืน ถือได้ว่าทำลงเพื่อให้พ้นจากอันตราย และด้วยความจำเป็นพอสมควร ย่อมได้รับยกเว้นโทษ ตาม ม.๖๗ (ฎ.๖๔๔/๒๖๕๐๓)

(๕) นำจะท่วมนาข้าว จำเลยชุดทำนบสาธารณะ เพื่อระบายน้ำ ยังไม่เป็นเหตุด้วยความจำเป็นตาม ม.๖๗ (ฎ.๑๕๖๘/๒๕๐๖)

(๑๐) พบช้างกลางไร่ข้าวโพด ห่าง ๔ วา โดยไม่รู้ตัว และกำลังเดินเข้าหา เข้าใจช้างป่า ผดักคนงานให้หลบ แล้วเอาปืนยิงช้าง ๒ นัด แล้ววิ่งหนี ตัดสินใจโดยกะทันหันด้วยความสำคัญผิด ม.๖๗(๒) และ ไม่เกินสมควร จำเลยไม่ต้องรับโทษ ม.๓๕๘ (ฎ.๑๖๖๐/๒๕๑๑)

(๑๑) คนร้ายมีพรรคพวกมาก มีอาวุธครบมือขู่บังคับให้เอเวรีบรส่งข่ามฟากไปปล้น ไม่ต้องรับโทษ ม.๖๗(๑) (ฎ.๑๗๕๐/๒๕๑๔)

ป้องกันโดยชอบ

มาตรา ๖๘ ผู้ใดต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตราย ซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

(๑) มีผู้ถือเป็นการเสื่อมเสียเกียรติยศของสามีอย่างร้ายแรง นางเมียบและชายชู้ขณะร่วมประเวณีกัน เป็นป้องกันเกียรติพอสมควรแก่เหตุ (ฎ.๗๘/๒๔๕๒)

(๒) บิดาจำเลยกับผู้ตายสมัครใจวิวาทเข้าช่วยบิดา แม้ถูกตำรวจทำร้ายถึงตาย จำเลยก็อ้างว่าเพื่อช่วยบิดา ไม่ได้ (ฎ.๖๕/๒๔๕๒)

(๓) ถักทรัพย์แล้วจำเลยพบที่ซ่อนรถคอกอยู่ ๓-๔ ชม. คนร้ายมาเอาทรัพย์ที่ซ่อน จำเลยใช้ปืนยิง ผิด ม.๒๘๘ เพราะพบทรัพย์ที่ซ่อนในป่าสิทธิครอบครองในทรัพย์นั้นกลับคืนมายังจำเลย แล้วคัดกรอยิงทันทีไม่เข้า ม.๖๘ เพราะมาตรานี้ต้องได้ความในเบื้องต้นว่าเป็นการจำเป็นต้องกระทำ (ฎ.๑๒๕๐/๒๕๐๒)

(๔) เมาร้องทำทนายแล้วข้ามคลองมาจะพินถึงบ้าน ไม่มีความจำเป็นที่ผู้มีสิทธิครอบครองเคหสถานของตนโดยชอบจะต้องหนีผู้กระทำความผิดกฎหมาย ยิ่ง ๑ นัด ห่างจำเลย ๖-๘ สอก ถือป้องกันชีวิตพอสมควรแก่เหตุ (ฎ.๑๖๕/๒๕๐๔)

(๕) ร้องทำทนายกันแล้ว โศคลงจากเรือเข้าต่อสู้กับผู้ตาย เป็นการสมัครใจเข้าต่อสู้ ไม่ใช่เป็นการป้องกันตัว (ฎ.๔๔๔/๒๕๐๕)

(๑๒) ถูกจับกุมตัวไว้ ๑ ปี ใบอนุญาตออกหนังสือพิมพ์ขาดอายุ เมื่อจำเลยพ้นโทษแล้วออกหนังสือพิมพ์ ผิด พ.ร.บ.การพิมพ์ ไม่มีเหตุที่จะอ้างว่าออกหนังสือเพราะจำเป็น (ฎ.๑๗๗/๒๕๑๕)

(๑๓) คู่วิวาทอ้างความจำเป็น หรือป้องกันการทำร้ายมิได้ (ฎ.๑๑๕๖/๒๕๑๕)

(๑๔) อยู่ภายใต้อำนาจคนร้าย ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ไม่ต้องรับโทษ (ฎ.๒๓๔๘/๒๕๒๕)

(๑๕) ชุดหลุมเป็นทางระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วม แต่เมื่อฝนไม่ตกจึงไม่เป็นภัยอันตราย สามารถสูบน้ำออกได้ไม่เป็นเหตุจำเป็น (ฎ.๗๓๔/๒๕๒๕)

(๖) การตีหนึ่งเป็นการใช้อำนาจของอาจารย์ภายในขอบเขตอันสมควร แม้จำเลยจะบันดาลโทสะขึ้น เพราะเหตุนี้เป็นการลูแก่โทษ โดยมีบังคับจะปรับเป็น ม.๗๒ ไม่ได้ (ฎ.๔๒๕/๒๕๐๕)

(๗) เด็กถูกไฟฟ้าคักขโมยช็อคถึงแก่ความตาย ถือไม่ได้เป็นการป้องกันสิทธิของคน โดยชอบด้วยกฎหมาย ผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๗๒/๒๕๑๐)

(๘) ทำทนายแต่จำเลยไม่รับ ตามกระชากแขนต่อจำเลย เกิดกอดปล้ำตกลงคลอง จำเลยถูกกดให้จมน้ำ จึงกักหูขาด ขาดตอนไม่สมัครใจวิวาท ถูกกดจมน้ำ จึงกักเพื่อมิให้ถูกกดจมน้ำตายป้องกันชอบ โดยกฎหมาย ไม่มี ความผิด (ฎ.๒๕๔/๒๕๑๐)

(๙) พบภริยากำลังกอดจูบกับชายอื่น แทะชายนั่นตาย ตัดสินว่าเป็น ม.๗๒ (ฎ.๑๘๘๗/๒๕๑๒)

(๑๐) ที่จำเลยกับ ฉ.คำทำทนายทำร้ายกัน จำเลยถือปืนไปยิงห่าง ฉ. ๓ วา เป็นเชิงทำทนาย ฉ.ทำชกเหล็กเดินห่าง ๒ วา จำเลยยิงอ้าง ม.๖๘ ไม่ได้ เมื่อกระสุนพลาด ไปถูก ป.ตาย ผิด ม.๒๘๘,๖๐ (ฎ.๒๒๒/๒๕๑๓)

(๑๑) ทะเลาะวิวาทกันแล้ววิ่งหนี ๖-๗ เมตร ไปได้หันกลับมายิงผู้ตาย ซึ่งถือขวาด โศคตามมา อ้าง ม.๖๘

ไม่ได้ เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องจากการสมัครใจทำร้ายกัน ยังไม่ขาดตอน (ฎ.๑๒๗๑/๒๕๑๓)

(๑๒) โจทก์ยื่นฟ้อง ๑ วา เจ็บไม่ไผ่จะตีจำเลย จำเลยจึงยิงถูกมือโจทก์แล้ววิ่งหนีไป หากไม่ยิงอาจถูกตีถึงตายได้ จำเลยยังป้องกันสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (ฎ.๑๒๘๔/๒๕๑๓)

(๑๓) ชายอื่นกำลังฆ่าเราเมียมิชอบกฎหมายแต่อยู่กันมา ๑๕ ปี มีลูก ๖ คน ย่อมรักและหวงแหน ใช้มีดฟันหาได้ในทันใดแทงทันที ๒ ทีตาย เข้า ม.๗๒ (ฎ.๒๕๕/๒๕๑๕)

(๑๔) ตำรวจจับเล่นพนันจำเลยสะบัดมือหลุด ตำรวจใช้ปืนตีหัวโดยแรง จำเลยล้มลงและตำรวจอื่นเข้ากลุ่มรุมทำร้าย จำเลยมีอำนาจป้องกันสิทธิของจำเลยให้พ้นภัยอันตราย อันเกิดจากการจับโดยวิธีการประทุษร้าย อันละเมิดต่อกฎหมายโดยแท่ง ๒ ที ขณะชุลมุนลับสน เป็นพอสมควรแก่เหตุ (ฎ.๖๕๘/๒๕๑๖)

(๑๕) ได้เตือนกันก่อนก็หาใช่เป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายสมัครใจทำร้ายซึ่งกันและกันไม่ ผู้เสียหายใช้ขวานฟันจำเลยเป็นอันตราย จำเลยแทงทีเดียวถูกที่ลำคอก เพื่อให้คนหันอันตราย ย่อมไม่มีโอกาสใดระงับว่าอวัยวะส่วนใดสำคัญหรือไม่เข้า ม.๖๘ (ฎ.๕๒๘/๒๕๒๖)

(๑๖) ตามไปถึงได้ฉุนบ้านจำเลยเพราะอยากหาเรื่อง เป็นการตามไปคุกคามจะทำร้ายจำเลยถึงบ้าน จำเลยยังเป็นป้องกันเกินกว่าเหตุ เพราะอั้งถึง ๔ นัด (ฎ.๘๐๕/๒๕๒๘)

(๑๗) “ย้ายตำรวจต้องมีชั้นตอน มีคณะกรรมการอย่าไปเชื่อให้มากนัก” เป็นการแสดงความคิดเห็นในการสนทนามีได้ทำทาย จะถือว่าจำเลยเป็นฝ่ายก่อเหตุก่อนไม่ได้ (ฎ.๑๕๖๑/๒๕๒๘)

(๑๘) จำเลยปล่อยไฟฟ้าที่บ่อเลี้ยงปลา ผู้ตายเข้าไปเกี่ยวหญ้าถูกไฟช็อตตาย จำเลยไม่มีสิทธิทำร้ายได้ การกระทำของจำเลยไม่เป็นป้องกัน ม.๖๘ จึงผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๔๘๘๔/๒๕๒๘)

(๑๙) ใช้ปืนยิงผู้ตาย จำเลยเป็นฝ่ายทำทายให้ออกไปยิงกับจำเลย จำเลยจะอ้างเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตัวหาได้ไม่ (ฎ.๔๕/๒๕๒๕)

(๒๐) การกระทำตาม ม.๖๘ ต้องโดยเจตนาเอาปืนขู่และปืนสั้นโดยประมาท ไม่ใช่โดยเจตนา จึงมิใช่ป้องกันตาม ม.๖๘ (ฎ.๕๖/๒๕๒๕)

(๒๑) “วันนี้เป็นวันตายของมึง” พูดแล้วเดินเข้าหา มีตำรวจด้วยกันเดินเข้าไปด้วย ถอยจนติดหอประชุม จึงใช้ปืนยิง ๑ นัด ผู้ตายตาย ถือได้ว่าจำเลยป้องกันเกินกว่าเหตุ ส่วนที่มีการด่าทอและกล่าวขู่สวาพกันก่อน เมื่อจำเลยมิได้เป็นฝ่ายก่อเหตุและไม่มิจเจตนาวิวาทจึงชอบ (ฎ.๒๖/๒๕๒๕)

(๒๒) มีเหตุคนร้ายชุกชุม บุกรุกยามวิกาลจะลักทรัพย์ ผู้ตายถูกเส้นลวดที่ปล่อยกระแสไฟตาย จำเลยมีสิทธิทำร้ายเพื่อป้องกันทรัพย์ของคนได้พอสมควรแก่เหตุ ไม่มีความผิด (ฎ.๑๕๒๓/๒๕๒๕)

(๒๓) ผู้เสียหาย ๑-๘ คน มีมิดิตดิววิ่งกรูมาที่จำเลยบนรถ จำเลยห้ามไม่ให้เข้ามาไม่ฟัง ยิงห่างผู้เสียหาย ๑๐ เมตร นับเป็นภัยอันตรายใกล้จะถึง ไม่ผิด ม.๒๕๘.๘๐ (ฎ.๒๕๐๘/๒๕๒๕)

(๒๔) ผู้ตายเอาไม้ไล่ตีจำเลย จำเลยหนีขึ้นบนกุฏิพบมิดิตดิววิ่งกรูมาไม่แทงครั้งเดียวผู้ตายตาย ไม่มีโอกาสใดระงับว่าจะถูกอวัยวะสำคัญหรือไม่ เป็นการป้องกันพอสมควร (ฎ.๒๕๒๐/๒๕๒๕)

(๒๕) ผู้ตายกับพวกจะเข้าจับกุมจำเลย ตาม ม.๒๕๕ มิใช่ความผิดซึ่งหน้า ราษฎรไม่มีสิทธิจับ จำเลยมีสิทธิป้องกันเพื่อให้พื้นที่จะต้องถูกจับได้ (ฎ.๒๓๕๓/๒๕๓๐)

(๒๖) จำเลยเป็นฝ่ายก่อเหตุค่าก่อน เมื่อเขาจะทำร้าย จำเลยจึงได้ทำร้ายเขานั้น ไม่เป็นป้องกัน (ฎ.๗๘/๒๕๓๒)

(๒๗) ถือไม้ไปบ้านจำเลย ผู้เสียหายร้องทำทายมาตีกันแล้วเดินเข้าหาจำเลย จำเลยตกใจเอาปืนยิงขา ๓ นัด ถูก ๑ นัด ไม่ยิงต่อเพียงเพื่อขยับยังมีให้โจทก์เข้ามาทำร้ายจำเลยในบ้านเท่านั้น เป็นการป้องกันโดยชอบกฎหมาย (ฎ.๑๘๒/๒๕๓๒)

(๒๘) จำเลยจะแทงผู้ตาย และผู้เสียหายโกรธที่พี่ชายถูกคอตย ถือว่าจำเลยสมัครใจวิวาท จึงไม่อาจอ้างเป็นภัยอันตรายอันละเมิดต่อกฎหมายได้ (ฎ.๒๕๘/๒๕๓๓)

(๒๙) ผู้เสียหายก่อเหตุคอบหน้าจำเลยก่อน จำเลยไม่สมัครใจต่อสู้วิวาท การที่จำเลยเข้ากอดคปล้ำคอบตี

ผู้เสียหายบาดเจ็บ ย่อมถือพอสสมควรแก่เหตุ เป็นการป้องกันโดยชอบกฎหมาย ตาม ม.๖๘ (ฎ.๒๑๒๗/๒๕๓๓)

(๓๐) สมัครใจเข้าวิวาทไม่ใช้ภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย จึงไม่มีสิทธิป้องกันตาม ม.๖๘ (ฎ.๒๑๔๒/๒๕๓๓)

(๓๑) จำเลยแทงผู้ตาย ๑ ที่ผู้ตายจึงใช้เหล็กตีหัวจำเลย หลังจากที่ถูกแทงผู้ตายแล้ว ดังนั้นขณะแทงไม่มีภัยอันตรายที่จำเลยต้องป้องกัน (ฎ.๓๓๑๑/๒๕๓๓)

(๓๒) ไม่มีอาวุธเข้าบ้านของผู้อื่นกลางคืนโดยไม่มีเหตุสมควรถือว่าเป็นบุกรุก จำเลยมาพบวิ่งหนี เหตุละเมิดหมดไปจึงดำเนินหลัง ไม่เป็นการกระทำเพื่อป้องกันตาม ม.๖๘ (ฎ.๕๖๓๘/๒๕๓๓)

(๓๓) ภริยาจำเลยสมัครใจเข้าวิวาท มิใช่ภัยอันตราย จึงอ้างไม่ได้ ใช้มีดแทงเพื่อป้องกันสิทธิของภริยาเป็นเกินสมควรแก่เหตุ (ฎ.๕๖๔๐/๒๕๓๓)

(๓๔) ก่อเหตุก่อนเอาปืนดบหน้าจำเลย เลิกกันไป จำเลยเดินกลับบ้าน ผู้เสียหายตามทัน ๕๐๐ เมตร แล้วจะทำร้าย จำเลยมีสิทธิป้องกัน (ฎ.๖๑๐๖/๒๕๓๓)

(๓๕) ถ้าเพียงแต่ได้เถียงกันเท่านั้น ไม่ถือว่าเป็นการสมัครใจเข้าวิวาทต่อสู้กัน ท้าทายถือมีดเข้าหาจำเลย “จะเอาอย่างไรจะแน่สักแคไหน” จำเลยร้องห้ามไม่ฟัง นำเชือใช้มีดทำร้าย จำเลยยิงที่หน้าเป็นป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (ฎ.๕๕/๒๕๓๔)

(๓๖) ผู้เสียหายและ ข. บุกรุกทำอนาจาร และยังใช้ขวดตีจำเลยล้ม จำเลยใช้ขวานฟันไป ๑ ครั้ง ถือป้องกันตนและลูก เข้า ม.๖๘ ไม่เป็นบันดลโทษเพราะขณะที่จำเลยได้กระทำลงไปนั้น จำเลยหรือลูกสาวยังไม่พ้นจากภัยอันตราย (ฎ.๑๖๕๗/๒๕๓๕)

(๓๗) กอดปล้ำภริยา จำเลยใช้ไม้ตี เพื่อช่วยเมียมิให้ถูกทำร้ายไป ๑ ที สมควรแก่เหตุเข้า ม.๖๘ ชอบด้วยกฎหมาย (ฎ.๗๕๒/๒๕๓๖)

(๓๘) จำเลยมิได้เป็นเจ้าของบ้าน ไปจับไม่มีหมายค้นไม่ชอบและเป็นการจับกุมไม่มีอำนาจ จำเลยจึงชอบที่จะป้องกันสิทธิคนให้พ้นจากภัยอันตราย อันเกิดจากการจับกุมโดยไม่ชอบเช่นนั้นได้ จำเลยชกค้อยป้องกันสมควร

ตาม ม.๖๘ ชอบกฎหมายและไม่ผิด ม.๑๓๘ และ ม.๒๕๖ (ฎ.๑๐๓๕/๒๕๓๖)

(๓๙) ทั้งคู่ต่างใช้อาวุธทำร้ายกัน ถือได้ว่าสมัครใจวิวาท จึงไม่เป็นการป้องกันตัว (ฎ.๑๑๖๕/๒๕๓๗)

(๔๐) ได้เถียงกัน ผู้ตายหอบใจจอบไล่ตีจำเลย จำเลยวิ่งหนีแล้วจำเลยหันมาแย่งจอบตีผู้ตายคายน เป็นการป้องกัน แต่ตีท้ายทอยอย่างแรง จำเลยตีซ้ำจึงเป็นการป้องกันเกินกว่าเหตุ กรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ผิด ม.๒๘๘ ประกอบ ม.๖๕ (ฎ.๑๔๐๗/๒๕๓๗)

(๔๑) จำเลยเพียงแต่เกรงว่าผู้ตายชกปืนออกมายิงทั้งที่ยังไม่มีพฤติการณ์ที่จะต่อว่าผู้ตายจะชกปืนออกมายิงทำร้ายจำเลย และไม่ปรากฏว่าผู้ตายมีอาวุธปืน จึงถือว่ายังไม่มีความอันตรายที่จำเลยจำต้องป้องกันแต่อย่างใด การกระทำของจำเลยจึงยังไม่เป็นการป้องกันตามกฎหมาย (ฎ.๕๖๖๔/๒๕๔๐)

(๔๒) จำเลยเป็นฝ่ายก่อเหตุทำร้ายผู้เสียหายก่อนและเป็นการสมัครใจต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน จำเลยจะอ้างว่าเป็นการป้องกันโดยชอบกฎหมายที่ผู้กระทำโดยบันดลโทษไม่ได้ (ฎ.๓๖๘๘/๒๕๔๑)

(๔๓) จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เข้าทำร้ายจำเลยที่ ๓ ก่อนจำเลยที่ ๑ จะอ้างว่ากระทำโดยป้องกันไม่ได้ (ฎ.๗๒๕๗/๒๕๔๒)

(๔๔) ใช้มีดแทงผู้เสียหายโดยผู้เสียหายไม่มีอาวุธติดตัว ไม่เป็นการป้องกัน (ฎ.๕๓๕/๒๕๔๒)

(๔๕) การอ้างเหตุป้องกัน ผู้ยกขึ้นอ้างต้องเป็นผู้ถูกกระทำโดยผู้กระทำละเมิดต่อกฎหมาย (ฎ.๖๘๘๔/๒๕๔๓)

(๔๖) สมัครใจทะเลาะวิวาทกันเอง ไม่อาจอ้างเหตุป้องกันได้ (ฎ.๑๖๖๕/๒๕๔๓)

(๔๗) ผู้เสียหายทำท่าจะชกอาวุธแต่จำเลยกลับแทงผู้เสียหายทันที อ้างป้องกันไม่ได้ (ฎ.๑๒๘๓/๒๕๔๔)

(๔๘) ผู้ตายชกจำเลยแล้วยังใช้เหล็กขูดขารูปแทงจำเลยอีก จำเลยวิ่งหนี ผู้ตายวิ่งตามและยังแทงจำเลยอีก จำเลยจึงใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย ๑ นัด เป็นป้องกัน (ฎ.๗๘๕๑/๒๕๔๔)

ป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๖๕ ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำให้เกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น หรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากความตื่นตื่น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำได้

(๑) ใช้ไม้ฆางยิงผู้อื่นที่เข้ามากินผักคายเป็น ความผิด โดยป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ (ฎ.๒๕/๒๕๔๘๗)

(๒) ก.ชก.จําเลยล้มยังคะช้า ปราศจากเหตุผล ปร.กลับมาจะทำร้ายจําเลยอีก ก.ห้ามไว้ยังแสดงท่าทางจะ เข้าทำร้ายจําเลยอีก ถือได้ว่ากษัตริย์ที่ใกล้จะถึง แต่ ปร.ไม่มีอาวุธ การใช้ปืนยิงจึงเป็นการป้องกันเกินสมควร แก่เหตุ (ฎ.๑๕๕๐/๒๕๓๑)

(๓) ผู้ตายใช้มีดฟันจําเลยก่อนแต่ไม่ถูก ซึ่งหาก จําเลยเพียงแต่ใช้อาวุธปืนที่พกติดตัวออกมาขู่หรือยิงขู่ ผู้ตาย ผู้ตายก็ไม่น่าจะกลัวฟันทำร้ายจําเลยอีกต่อไป การ ที่จําเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายแม้เพียงนัดเดียวก็เป็นการ กระทำที่เกินสมควรแก่เหตุ (ฎ.๒๕๒๓/๒๕๔๐)

(๔) การที่จําเลยใช้อาวุธมีดเลือกแทงที่ช่องท้อง ของผู้ตาย อันเป็นอวัยวะสำคัญ แม้จะแทงเพียง ๑ ครั้ง แสดงว่าจําเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตาย จึงเป็นการกระทำที่เกินสม คุนแก่เหตุ (ฎ.๑๕๔๑/๒๕๔๑)

(๕) จําเลยเข้ารัคคอกผู้เสียหายด้านหลัง ขณะ ผู้เสียหายไม่รู้ตัวแล้วใช้อาวุธมีดแทงผู้เสียหาย โดย ผู้เสียหายไม่มีอาวุธปืนติดตัว การกระทำของจําเลยไม่เป็น

การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นการกระทำ โดยบันดาลโทสะ (ฎ.๒๕๓๕/๒๕๔๒)

(๖) ผู้เสียหายแค่ผลักอก จําเลยใช้มีดแทงหลาย ครั้ง เป็นกรณีเกินกว่าเหตุ (ฎ.๑๐๓๗/๒๕๔๒)

(๗) ผู้ตายถือมีดควรวัดเข้าหาจําเลย แม้ยิงนัด เดียว ก็เป็นเกินกว่าเหตุ (ฎ.๔๒๕๒/๒๕๔๒)

(๘) ผู้เสียหายทำร้ายจําเลยแล้ววิ่งขึ้นไปชั้นสาม จําเลยตามขึ้นไปใช้อาวุธปืนยิง ในเวลาต่อเนื่องกระชั้นชิด เป็นบันดาลโทสะ (ฎ.๑๕๕๗๖/๒๕๔๓)

(๙) ผู้เสียหายเมาสุราบีบคอกที่ชายจําเลย จําเลย ยิงผู้เสียหายขณะถอดปล้ถูกหัวไหล่ ซึ่งเป็นการป้องกัน แล้วแต่จําเลยกลับยิงผู้ตายช้า ขณะผู้ตายยังเมาอยู่ เป็นการ ป้องกันเกินกว่าเหตุ (ฎ.๔๖๐๐/๒๕๔๓)

(๑๐) จําเลยสมัครใจวิวาทจึงไม่อาจอ้างเหตุ ป้องกันและเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำได้ (ฎ.๑๕๘๓/๒๕๔๔)

(๑๑) ชาวบ้านขว้างปาบิดาจําเลย จําเลยจึง ใช้ปืนยิงเป็นการป้องกันสิทธิผู้อื่นที่เกินกว่าเหตุ (ฎ.๕๘๗/๒๕๔๕)

ทำตามคำสั่งโดยชอบ ไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน แม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมี หน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมิ ชอบด้วยกฎหมาย

ไม่ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อย

มาตรา ๗๑ ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ วรรคแรก และมาตรา ๓๔๑ ถึง มาตรา ๓๖๔ นั้น ถ้าเป็นการกระทำที่สามีกระทำต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ

ความคิดดั่งระบุมานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ และนอกจากนั้นศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(๑) ลักทรัพย์ของมารดาไปจากผู้ที่ยืมจากมารดา แม้ไม่รู้ว่า เป็นของมารดาก็ได้รับการลดโทษ ม.๗๑ ว.๒ (ฎ.๕๔/๒๔๘๘)

(๒) บุครบุญธรรมมิใช่ผู้สืบสันดานตาม ม.๗๐ (๑) (ฎ.๕๖/๒๕๐๕)

(๓) ม.๓๓๔-๓๓๖ วรรค ๑ และ ๓๔๑-๓๖๔ ไม่มีข้อจำกัดว่า ภริยาหรือสามีนั้นจะต้องกระทำความผิด

ถ้าพึงคนเดียว แต่อย่างไรเมื่อจำเลยมีทะเบียนสมรส และทำผิดม.๓๕๖ จะจำเลยหรือผู้อื่นร่วมด้วย ถือว่ามีเหตุส่วนตัวให้จำเลยไม่ต้องรับโทษหรือยกเว้นโทษ (ฎ.๑๒๒๑/๒๕๒๘)

(๔) มิใช่ทรัพย์ของพี่สาวจำเลยคนเดียว แต่กระทำต่อสามีพี่สาวจำเลยซึ่งมิใช่พี่ หรือน้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ไม่เข้า ม.๗๑ วรรค ๒ (ฎ.๒๑๘๕/๒๕๓๒)

บันดลโทษ

มาตรา ๗๒ ผู้ใดบันดลโทษโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(๑) ก.ใช้มีดแทง ข. ข. กลับบ้านพอดูกระจกปากแห้ว “ดูปากแห้วหมดแล้ว” ฆวนมีดฟัน ก.ตาย กรณีไม่เข้าหลักบันดลโทษ เพราะไม่ใช่กระทำความผิดในขณะนั้น การทำร้ายกันครั้งแรกได้ยุติขาดตอนกันไปแล้ว ทำโดยความคิดของตนเอง ไม่มีใครข่มเหงแล้ว (ฎ.๔๗/๒๔๘๓)

(๒) จำเลยยิงผู้ตาย ขณะนั้นแม้ผู้ไม่ได้อยู่บนอกภริยา แต่พฤติกรรมดังกล่าวก็ปรากฏความร้ายแรงไม่หย่อนกว่ากัน เป็นการกระทำโดยถูกข่มเหงเข้า ม.๗๒ ไม่เป็นการป้องกัน (ฎ.๕/๒๕๐๐)

(๓) ไปตามเมีย ชายผู้พูดว่า “หน้าตัวเมีย ผู้หญิงเขาไม่รักจะตามมาทำไม” ถือว่าเป็นการกระทบกระเทือนจิตใจของจำเลยผู้เป็นสามีอย่างรุนแรง เป็นบันดลโทษยังตาย (ฎ.๑๑๓๕/๒๕๐๔)

(๔) ผู้ตายต้องการเล่นไพ่อีก จำเลยไม่ยอม ผู้ตายด่าจำเลยด้วยประการต่าง ๆ เป็นการที่ผู้ตายดูหมิ่นจำเลยด้วยถ้อยคำหยาบคาย ด่าแล้วด่าอีก จนจำเลยอดโทษไม่ได้ตีตาย เข้า ม.๗๒ (ฎ.๑๕๘๖/๒๕๐๕)

(๕) ถูกข่มเหงจึงยิงคนที่ข่มเหงในขณะนั้น กระสุนพลาดไปถูกผู้เสียหาย จำเลยผิด ม.๗๐ แต่สืบเนื่อง ม.๗๒ (ฎ.๑๖๘๒/๒๕๐๕)

(๖) จำเลยใช้เท้าถีบฝ่าเรือนใส่หน้าบิดา บิดาจึงเอามีดขนาดใหญ่ตามแทงจำเลย จำเลยปิดมีดหลุดจากมือบิดา แล้วหนีข่มขืนบิดานั้น ทำร้ายบิดาในเวลาต่อเนื่อง กระชั้นชิด ถือว่าจำเลยบันดลโทษ (ฎ.๑๗๘๗/๒๕๑๑)

(๗) ข่มขืนน้องสาว ส.จับได้ยังด่าจำเลย และหนีตามไปห่าง ๘ เส้น ฟันถึงตาย ถือเป็น ม.๗๒ (ฎ.๑๒๖๐/๒๕๑๓)

(๘) จำเลยเป็นตำรวจเมาสุราอาละวาดขึ้นไปโรงพักทำทนายผู้บังคับบัญชาฯ ดบจำเลย จำเลยกลับไปบ้านเอาปืนยิง ผู้ตายตาย มาเพราะเหตุที่ผู้ตายสั่งลงโทษจำเลยตามหน้าที่ หรืออำนาจหน้าที่ แม้จะเกินเลยไปบ้างก็เพราะจำเลยผิดวินัยร้ายแรง จากการกระทำของผู้ตายไม่เป็นบันดลโทษ เพราะขาดตอนไปแล้ว (ฎ.๑๒๗๒/๒๕๑๓)

(๙) ผู้ตายเคชหลอกจำเลยร่วมประเวณี แล้วด่าว่าใส่ความจำเลยว่าเป็นคนชั่วช้า ในทางประเวณีต่อหน้า

สามี่จำนวน ถือเป็นการกดขี่ข่มเหงจำเลยอย่างร้ายแรงด้วย เหตุอันไม่เป็นธรรม จำเลยยิง ๖ นัด ติด ๆ กัน ดाय ผิด ม.๒๔๘.๑๒ (ฎ.๕๕๑/๒๕๑๕)

(๑๐) เห็นผู้ตายกำลังฆ่าเราภริยาจำเลย แม้มิใช่ ภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่อยู่ด้วยกัน ๑๓ ปี มีบุตร ๕ คน จำเลยย่อมมีความรักหวงแหน ใช้มีดพับเล็กที่หาได้ใน ทันทีแทงผู้ตาย ๒ ที และภริยา ถือเป็นบันดาลโทษ (ฎ.๒๔๕/๒๕๑๕)

(๑๑) การสมัครใจต่อสู้กัน อังป้องกันไม่ได้ แต่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นย่อมสมัครใจต่อสู้กัน ก็อาจถือว่าเป็น การข่มเหงตาม ม.๑๒ การที่ จ.ถือไม้เคียวผู้ตาย เป็นการ สมัครใจต่อสู้จะอังป้องกันไม่ได้ แต่การที่ผู้ตายค่าจำเลย แล้วกลับไปเอามีดมาทำทนายและฟันก่อนเช่นนี้เป็น บันดาลโทษ (ฎ.๕๕๐/๒๕๑๗)

(๑๒) คำหาบช่ารุนแรงครึ่งชั่วโมง จำเลยคว้า มีดฟันผู้ตายทั้งสองและผู้เสียหาย เพราะผู้เสียหายพัวพัน ในบริเวณที่เกิดเหตุเสมือนสนับสนุนเป็นพวกของผู้ตาย ให้ฮึกเหิมยิ่งขึ้น ถือว่าการที่จำเลยฟันผู้เสียหายเป็นการ กระทำโดยบันดาลโทษด้วย (ฎ.๑๖๐๔/๒๕๑๘)

(๑๓) เห็นผัวนอนหลับกับผู้ตายเปลือยกาย ย่อม ก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจของจำเลย เป็นอย่าง มาก จำเลยใช้ปืนคิดตัวยิงผู้ตายด้วยอารมณ์หึงหวงและ โกรธแค้นควบคุมสติไม่ได้ ถือได้ว่าถูกข่มเหงทางด้านจิต ใจด้วยเหตุ ม.๑๒ (ฎ.๒๓๕๔/๒๕๑๖)

(๑๔) เล่นไฟเสียงดังขอร้องกลับค่า ผู้ตายหอบ ขวดยตีหัวจำเลยแตก จำเลยเข้าบ้านหอบปืนยิงผู้ตายและ ลูกเมีย แต่คนทั้งสองมิได้ร่วมทำร้ายจำเลยด้วยการที่จำเลย ยิง ว.ศ. ถึงแก่ความตาย ในขณะที่นั้นเป็นแต่เพียงกระทำไป โดยอารมณ์ร้อนแรงชั่วแล่น ซึ่งไม่อาจอ้างได้ว่าเป็น บันดาลโทษ (ฎ.๒๕๒/๒๕๒๘)

(๑๕) เดิน ผ่าน ค่า ด้วยด้อยค่าหาบช่า คาย ผู้เสียหายและเมียค่าตอบ โกรธใช้มีดฟันผู้เสียหาย ถือว่า จำเลยก่อเหตุและตั้งใจหาเรื่อง อัง ม.๑๒ ไม่ได้ (ฎ.๑๕/๒๕๒๕)

(๑๖) ผู้เสียหายทำทนายนำนักช่าก็ตายได้เหมือนกัน นักช่ากระจอก นักช่าก๊กก๊อก ไม่เป็น ม.๑๒ (ฎ.๔๑๘/๒๕๒๕)

(๑๗) ทะเลาะเสมอ บ่นว่าพวช่าข่มขอนอนและ ไล่ออกจากบ้าน ขู่มือกอกจะฆ่า เป็นเรื่องสามภริยาเป็น ปากเสียงคามปกติที่เคยเป็นมา จะถือว่าจำเลยบันดาล โทษหาได้ไม่ (ฎ.๓๘๑๔/๒๕๒๕)

(๑๘) ผู้ตายสั่งลงโทษกักขามฐานะกะทั่งหน้าที ตามอำนาจหน้าที่โดยชอบ จำเลยไม่พอใจต่อว่าทำทนาย และใช้อาวุธยิงผู้ตาย ไม่เข้า ม.๑๒ (ฎ.๑๗๒๐/๒๕๓๑)

(๑๙) ต่างเมามีเหตุกินใจกันมาก่อน จำเลยที่ ๑ ใช้ปืนยิงก่อนแล้วจำเลยที่ ๒ ยิ่งแก้แค้น อัง ม.๖๘ ไม่ได้ แต่อัง ม.๑๒ ได้ (ฎ.๒๒๘๘/๒๕๓๑)

(๒๐) สมัครใจวิวาทกัน ก.ใช้ปืนยิงไม่ถูก จำเลย กลับบ้าน ยิ่งเข้าบ้าน ก.ถูก ว.บาดเจ็บ อัง ม.๑๒ ไม่ได้ (ฎ.๓๒๓๒/๑๕๓๑)

(๒๑) เห็นได้ว่าจำเลยเข้าไปประจันเหตุระหว่างผู้ ตายกับเมีย แต่กลับถูกผู้ตายซึ่งเป็นบุตรเขยชก นับได้ว่าผู้ ตายได้ทำการอันไม่สมควร และปราศจากความเคารพยำ เกรงต่อผู้เป็นพ่อตา เป็นการข่มเหงจำเลยอย่างร้ายแรง และด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม การที่จำเลยยิงผู้ตายในขณะที่ นั้นจึงเป็นความผิด ม.๒๒๘.๑๒ (ฎ.๕๑๘๕/๒๕๓๑)

(๒๒) คำโคตรพ้อโคตรแม่จำเลยว่า จำเลยเป็น กระหรี บุคคลด่าด้วยขากจน ไล่จำเลยออกจากบ้าน และ ใช้ไม้ขว้างจำเลยจึงยิงไม่เข้า ม.๖๘ แต่เข้า ม.๑๒ (ฎ.๖๖๑๑/๒๕๓๑)

(๒๓) แทงผู้เสียหาย เพราะโกรธที่ร่วมประเวณี แล้วไม่ยอมรับผิดชอบและไม่ยอมเจรจากับจำเลยโดยดี มิ ใช่เป็นเรื่องที่จำเลยถูกบันดาลโทษ (ฎ.๕๐/๒๕๓๒)

(๒๔) เคยเป็นสามภริยาแต่แยกกันอยู่ แล้ฮังมา พุดค่า อังบันดาลโทษได้ (ฎ.๑๐๐๕/๒๕๓๒)

(๒๕) การที่จำเลยฟันผู้ตาย หลังจากเกิดเหตุ ซึ่ง เป็นระยะเวลาต่อเนื่องกระชั้นชิดในขณะที่โทษะฮังรุนแรง อยู่ เป็นบันดาลโทษ (ฎ.๑๖๐๑/๒๕๓๒)

(๒๖) ผู้ตายใช้ปืนคบน้ำถูกจำเลยมีบาดแผล ลูกจำเลยวิ่งหนีขึ้นบ้าน ผู้ตายติดตามไม่ประสงค์ทำร้าย แต่ โต้เถียงกับจำเลย จำเลยยิงผู้ตายตาย ไม่เป็นการป้องกัน (ฎ.๑๕๕๒/๒๕๓๒)

(๒๗) ผู้เสียหายเข้าไปชกต่อจำเลยขณะเล่นไฟ อยู่โดยจำเลยไม่สมัครใจจะวิวาทกับผู้เสียหายมาก่อนเช่น นี้ จำเลยอังเป็นบันดาลโทษได้ (ฎ.๑๐๑๑/๒๕๓๓)

(๒๘) เมาก่อเหตุค่าใช้ปิ่นยัง ๑ นัด ไม่ถูก แ่ง ปิ่นได้ จำเลยยิงผู้ตายตายขณะไม่มีอาวุธในมือและไม่มี ภัยอันตราย ไม่เป็นการป้องกันแต่เป็นบันดาลโทษ (ฎ.๑๒๕๒/๒๕๓๓)

(๒๙) แอบเป็นขู้โดยคิดว่าจำเลยไม่อยู่ จำเลย กลับมาบ้านแทนที่จะหลบหนีกลับเดินตรงเข้ามาหาใน ระยะใกล้จำเลย ซึ่งเป็นปुरुชนเมื่อพบเห็นเหตุการณ์เช่นนี้ ย่อมจะเกิดโทษ (ฎ.๑๕๕๖/๒๕๓๓)

(๓๐) ทราบเมียถูกข่มขืนแล้วจำเลยออกตามหา พบผู้ตายใช้ปิ่นยิงผู้ตาย หากได้กระทำต่อผู้ตายในขณะที่มี โทษหรือระยะเวลาที่ต่อเนื่องกระชั้นชิดกับที่มีโทษไม่ได้ เป็นบันดาลโทษ (ฎ.๖๓๐๕/๒๕๓๓)

(๓๑) จำเลยปลุกผู้ตายให้ไปส่ง ผู้ตายไม่ยอมไป มีปากเสียงรุนแรง ผู้ตายชกต่อข้อมือจำเลยหนีไปยิงตาย ถือเป็นบันดาลโทษ (ฎ.๒๑/๒๕๓๔)

(๓๒) คู่ค้าขังผ้าไม่สะอาดและยังทำร้าย ก.ส่ง เสียงร้องมีลมหายใจ จำเลยเกรงคนจะได้อินจึงใช้ผ้ารัด ก.แน่นิ่ง มิใช่เพราะถูกข่มเหงจึงไม่ต้องด้วย ม.๗๒ (ฎ.๗๐๘/๒๕๓๕)

(๓๓) จำเลยเป็นฝ่ายก่อเหตุกระทำผิดก่อน การ กระทำของจำเลยจึงเป็นบันดาลโทษ (ฎ.๑๔๔๕/๒๕๓๕)

(๓๔) ทำอนาจารลูกสาว จำเลยใช้ขวานฟันทันที ๑ ครั้ง เป็นการป้องกันตาม ม.๖๘ มิใช่ ม.๗๒ เพราะ ขณะที่จำเลยกระทำนั้น จำเลยและลูกสาวยังไม่พ้นจาก ภัยอันตราย อันเกิดจากการกระทำของผู้เสียหาย (ฎ.๑๖๗๕/ ๒๕๓๕)

(๓๕) เยาเย้ยทำท้าวได้ทำขู้เรื่อย ๆ จำเลยจะ ทำไม เป็นการขู่อาฆมณิศาจำเลย ถือได้ว่าเป็นการสบ ประมาทจำเลยอย่างร้ายแรง โดยมีคาดคิดมาก่อน ย่อม เหลือวิสัยที่อดกลั้นไว้ได้ พฤติการณ์ถือเป็นบันดาลโทษ (ฎ.๔๒๘/๒๕๓๖)

(๓๖) เล็งปิ่นเข้าแย่งปิ่นลับ ๑ นัด บรรจุกะสุน ใหม่ เข้าแย่งปิ่นลับอีกและปิ่นหลุดจากมือถือว่าเป็น ภัยอันตรายผ่านพ้น จำเลยฟันขณะนั้น ไม่อาจอ้างเป็นการ ป้องกันได้ แต่เป็นบันดาลโทษ (ฎ.๔๕๕/๒๕๓๗)

(๓๗) การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งไม่อาจเป็น ทั้งการกระทำโดยบันดาลโทษ และป้องกันโดยชอบด้วย กฎหมายในขณะที่เดียวกันได้ เตะกับข้าวกระจายขณะจำเลย

อยู่นั่งกินกับเมีย ถือว่าในระยะต่อเนื่องกระชั้นชิดที่ยังมี โทษะ จึงเข้า ม.๗๒ (ฎ.๖๓๗/๒๕๓๗)

(๓๘) ยืนห่างผู้ตาย ๑๐ เมตร นอกบ้าน บอกให้ ขนย้ายของออกไป ไม่น่าจะมีลักษณะข่มขู่แต่อย่างใด การที่จำเลยหนีปืนลูกซองยิงผู้ตายตาย ไม่เป็นบันดาล โทษะ (ฎ.๘๖๓/๒๕๓๗)

(๓๙) รู้ว่าเมียถูกข่มขืน ไม่โกรธและทำร้าย แต่ ออกไปหาปลานาน ๓ ชั่วโมง กลับมาใช้มัดพันผู้เสียหาย มิใช่เป็นการกระทำโดยบันดาลโทษ (ฎ.๑๒๐๓/๒๕๓๗)

(๔๐) ผู้ตายไม่มีความชอบธรรมที่พาพวกมารื้อ บ้านจำเลยและยังคำด้วยด้อยค่าหาบคาย ถือว่าเป็นการ ข่มเหงจำเลยอย่างร้ายแรง ด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จำเลย จึงใช้อาวุธปิ่นยิงผู้ตายในทันที การกระทำของจำเลยจึง เป็นการกระทำผิดโดยบันดาลโทษ (ฎ.๒๕๕๕/๒๕๔๐)

(๔๑) จำเลยเป็นฝ่ายก่อเหตุทำร้ายผู้เสียหายก่อน และเป็นการสมัครใจต่อผู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน จำเลยจะ อ้างว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำ โดยบันดาลโทษไม่ได้ (ฎ.๒๓๘๘/๒๕๔๑)

(๔๒) การที่จำเลยเข้าไปหาโจทก์ร่วมโดยถือ มีดไปด้วย แล้วใช้มีดเป็นอาวุธแทงและฟันทำร้ายร่างกาย โจทก์ จึงมิใช่เป็นการกระทำโดยบันดาลโทษ (ฎ.๒๔๗๗/๒๕๔๒)

(๔๓) จำเลยใช้ปิ่นยิงผู้เสียหาย ขณะผู้เสียหาย จะ เข้าไปห้ามมิให้จำเลยทำร้ายผู้อื่น อ้างบันดาลโทษ ไม่ได้ (ฎ.๗๕๕/๒๕๔๒)

(๔๔) ผู้เสียหายขู่จำเลยด้วยความคะนองปาก ขณะเมาสุรา จำเลยจึงทำร้ายโดยอ้างเหตุถูกข่มเหงอย่าง ร้ายแรง ไม่เป็นธรรมไม่ได้ ไม่เป็นบันดาลโทษ (ฎ.๓๗๔๓/๒๕๔๓)

(๔๕) ผู้ตายคิดว่าจำเลยด้วยด้อยค่าหาบคาย แล้วผู้ตายเดินไปขึ้นรถ จำเลยใช้อาวุธปิ่นยิงผู้ตาย พฤติการณ์ดังกล่าวจำเลยไม่อาจอ้างบันดาลโทษได้ (ฎ.๔๕๘๖/๒๕๔๓)

(๔๖) ผู้เสียหายพูดจาเสียดสีจำเลย ยังถือไม่ ได้ว่าจำเลยถูกข่มเหง จำเลยอ้างบันดาลโทษไม่ได้ (ฎ.๘๕๐/๒๕๔๔)

เด็กอายุไม่เกิน ๗ ปี ไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ไม่เกินสิบสี่ปีไม่ต้องรับโทษแต่ถูกวางข้อกำหนด

มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่มาดักเตือนด้วยก็ได้

(๒) ถ้าศาลเห็นว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควร ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งพันบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น

ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุมประพฤติเด็กนั้น

(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมี แต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน

(๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจ เช่น ผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอน รวมตลอดทั้งถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือ

(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็กตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (๒) (๓) (๔) และ (๕) นั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เอง หรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ หรือบุคคล หรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่า พุทธิการณเกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลง ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนี้ หรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้

(๑) วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไม่ถือว่าเป็น การลงโทษจำเลย คดีจึงต้องห้ามฎีกาในข้อที่เกี่ยวกับวิธี การสำหรับเด็กและเยาวชน ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชน และครอบครัวฯ ม.๒๑๔ ประกอบ ม.๑๒๑(๒) ฎีกาของ จำเลยเกี่ยวกับดุลพินิจในการใช้วิธีการสำหรับเด็กและ

เยาวชนของศาล จึงต้องห้าม (ฎ.๑๕๓๗/๒๕๔๑)

(๒) จำเลยยังต้องศึกษาต่อ การมอบจำเลย ให้กับบิดามารดาไปโดยวางข้อกำหนดไม่ให้ก่อเหตุร้าย อีก จึงเป็นผลดีกว่าส่งจำเลย ไปฝึกอบรมที่สถานพินิจฯ (ฎ.๑๐๘/๒๕๔๔)

เด็กอายุกว่าสิบสี่ปีแต่ไม่เกินสิบเจ็ดปีกระทำความผิด

มาตรา ๑๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลง โทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตาม มาตรา ๑๔ หรือถ้าศาลเห็นว่าสม ควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนที่โทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

(๑) จำเลยอายุไม่เกิน ๑๗ ปี ศาลต้องลงมาตรา ส่วนโทษให้กึ่งหนึ่งตาม ม.๑๕ ซึ่งเป็นบทบังคับ เมื่อ

ไม่ลด จึงเป็นการไม่ชอบ (ฎ.๑๖๒๐/๒๕๔๕)

ลดมาตราส่วนโทษผู้กระทำความผิดอายุกว่าสิบเจ็ดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปี

มาตรา ๑๖ ผู้ใดอายุกว่าสิบเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้า ศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

(๑) การลดมาตราส่วนตาม ม.๑๖ โดยลงโทษ ก่อนแล้วลดมาตราส่วนเป็นการไม่ถูกต้อง ศาลต้องลด มาตราส่วนโทษโดยคำนวณจากอัตราโทษที่กฎหมาย กำหนดไว้ก่อนแล้วจึงวางโทษแก่จำเลย (ฎ.๑๔๒๑/ ๒๕๒๓)

(๓) จำเลยกำลังศึกษาและไม่ปรากฏว่ากระทำ ผิดมาก่อน และนำทรัพย์สินที่กระทำความผิดมามอบให้พนักงาน สอบสวน ทั้งโทษจำคุกมีเพียง ๑ ปี มีเหตุรอกการลง โทษให้จำเลย (ฎ.๘๑๒๓/๒๕๔๑)

(๒) ม.๑๖ มิใช่เป็นบทมาตราซึ่งกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิดหรือบทกำหนดโทษ แม้ศาลชั้นต้นมิ ได้ปรับบทที่ลดมาตราส่วนโทษให้จำเลยว่าเป็น ม.๑๖ ก็ ไม่เป็นเหตุให้คำพิพากษาชั้นต้นไม่ชอบ ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๘๖(๑) (ฎ.๖๓๘๗/๒๕๔๐)

(๔) ร่วมกับพวกหนึ่งเห็นชวักกั้งและกระทำ อนาคตผู้เสียหายบนรถโดยสารประจำทางต่อหน้า ผู้โดยสารเป็นจำนวนมาก จึงไม่ลดโทษและมาตรา ส่วนโทษให้ (ฎ.๘๖๘๘/๒๕๔๓)

(๕) ม.๑๖ ไม่ใช่บทบัญญัติที่บังคับให้ศาลต้อง ลดมาตราส่วนโทษให้แก่จำเลยทุกกรณีเสมอไป (ฎ.๒๔๘/ ๒๕๔๕)

เด็กก่อเหตุร้ายต้องชำระเงินตามข้อกำหนด

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ศาลวางข้อกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือนุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ ระวาง เด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตามความในมาตรา ๑๔(๒) ถ้าเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเวลาในข้อกำหนด ศาลมี

อำนาจบังคับบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ให้ชำระเงินไม่เกินจำนวนในข้อกำหนดนั้น ภายในเวลาที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ไม่ชำระเงิน ศาลจะสั่งให้ยึดทรัพย์สินของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ เพื่อใช้เงินที่จะต้องชำระก็ได้

ในกรณีที่ศาลได้บังคับให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ชำระเงินตามข้อกำหนดแล้วนั้น ถ้าศาลมิได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งที่ได้วางข้อกำหนดนั้นเป็นอย่างอื่นตามความในมาตรา ๗๔ วรรคท้าย ก็ให้ข้อกำหนดนั้นคงใช้บังคับได้ต่อไปจนสิ้นเวลาที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดนั้น

เหตุบรรเทาโทษ

มาตรา ๗๗ เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เฝ้าเวลาเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น อุกแกโทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่า มีลักษณะทำนองเดียวกัน

(๑) ดำรงใช้วิธีการจับไม่เหมาะสม พดติการณ
คัดสันทนที่ทันใด มีเหตุลดโทษ (ฎ.๑๗๓๗/๒๔๗๗)

(๒) เหตุบรรเทาโทษนำมาใช้ในกรณีแห่งความ
ผิดอันเกิดจากการใช้เช็คได้ (ฎ.๑๗๖๕/๒๕๒๒)

(๓) กระทำผิดโดยความโง่เขลา ศาลลดโทษได้
(ฎ.๑๗๕๑/๒๕๒๒)

(๔) จำเลยเข้ามาขอตัวเมื่อหนีไป ๕ เดือน มีเหตุ
บรรเทาโทษ (ฎ.๑๔๖๕/๒๕๒๕)

(๕) เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตั้งแต่ชั้นจับ
กุมและสอบสวนตลอดถึงชั้นพิจารณา นับว่ารู้สึกความผิด
และเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา สมควรได้รับความ
ปรานีลดโทษให้กึ่งหนึ่ง (ฎ.๑๐๘/๒๕๔๐)

(๖) ศาลชั้นต้นพิจารณาลงโทษจำเลยในความ
ผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน และความผิดฐานมี
เมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ลดโทษให้
ตาม ป.อ. ม.๗๗ หนึ่งในสาม จำเลยฎีกาว่า พยานหลักฐาน
ของโจทก์ ทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสารมีข้อพิรุธนำ
สงสัยหลายประการ และพยานหลักฐานของจำเลยมี
น้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้ เป็นฎีกาใน
ปัญหาข้อเท็จจริง (ฎ.๖๔๖๑/๒๕๔๑)

(๗) การที่จำเลยเพิ่งจะมาให้การรับสารภาพภาย
หลังในชั้นศาลแสดงให้เห็นว่า เพราะจำนนต่อพยาน
หลักฐาน ประกอบกับพดติการณแห่งคดีมีลักษณะร้ายแรง
และ โหดเหี้ยม จึงไม่เป็นเหตุบรรเทาโทษตาม ม.๗๗
(ฎ.๑๗๕๗/๒๕๔๒)

(๘) เหตุบรรเทาโทษเพราะมีเหตุสงสารปรานี
ไม่จำกัดเฉพาะที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น เหตุอื่นทำนอง
เดียวกัน ศาลสามารถนำมาวินิจฉัยลดโทษให้ได้
(ฎ.๑๒๔๔/๒๕๔๒)

(๙) จำเลยเป็นผู้นำผู้ตายส่งโรงพยาบาล และ
ออกคำรักษาพยาบาลให้ จึงมีเหตุอันควรปรานีลงโทษ
สถานเบา (ฎ.๓๓๗๗/๒๕๔๓)

(๑๐) จำเลยรับสารภาพเพราะจำนนต่อหลักฐาน
ไม่มีเหตุบรรเทาโทษ (ฎ.๕๖๕/๒๕๔๓)

(๑๑) การรับสารภาพในชั้นจับกุม สอบสวน ถือ
ว่ารู้สึกถึงความผิดและอุกแกโทษ มีเหตุบรรเทาโทษ
(ฎ.๑๔๗๗/๒๕๔๔)

(๑๒) เจ้าพนักงานตรวจพบการกระทำผิดจาก
รถยนต์ของจำเลยที่ขี่มา จึงแจ้งข้อหาเพิ่มเติมแม้จำเลยรับ

สารภาพก็พิสูจน์ได้โดยง่าย จึงเป็นการจำนนต่อหลักฐาน
ไม่ลดโทษให้ (ฎ.๒๐๕/๒๕๔๕)

โทษปรับสถานเดียวคดีระงับได้

มาตรา ๗๕ ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดนำค่าปรับในอัตราอย่างสูง
สำหรับความผิดนั้นมาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป

หมวด ๕

การพยายามกระทำความผิด

พยายามกระทำความผิด

มาตรา ๘๐ ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำ
นั้นไม่บรรลุผลผู้นั้นพยายามกระทำความผิด

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้
สำหรับความผิดนั้น

(๑) ทะเลาะกับบิดา ไปหอบินบินออกมาแล้วพูด
ว่ายิงเสียเถอะ และยกปืนขึ้นประทุบ หันปากกระบอกไป
ทางบิดา แต่มือยังไม่สอดเข้าไก มีคนเข้ามาจับมือจำเลยไว้
จำเลยจึงลดปืนลงจากบ่าแล้วเอาไปเก็บ กรียาจำเลยกระทำ
เป็นเพียงการขู่ยังไม่ถึงขั้นพยายามฆ่า (ฎ.๑๐๘/๒๔๓๔)

(๒) ว.ซื้อสิ่งทีเข้าใจว่าเป็นฝิ่น ใส่ไหซ่อนฝังดิน
ไว้ในสวน แต่สิ่งนั้นความจริงเป็นอย่างไม้ ไม่มีฝิ่นปนอยู่
เลยไม่ผิดพยายาม (ฎ.๑๒๕/๒๔๓๔)

(๓) ยิงเขาด้วยปืนแต่ไม่ถูก กระสุนยังมืออยู่อีก
แต่ไม่ยิง ไม่ใช้ขยับยิงเอง แต่กระทำไม่บรรลุผลเพราะยิงไม่
แม่น ซึ่งเป็นความไม่สามารถของจำเลยเองต่างหาก มิใช่
ขยับยิงด้วยใจสมัคร ส่วนที่ไม่ยิงอีกเป็นภายหลังที่ได้
กระทำไปโดยตลอดแต่ไม่บรรลุผล มิใช่ขยับยิง เป็น
พยายาม (ฎ.๑๒๔๓/๒๔๕๔)

(๔) ยกปืนขึ้นประทุบบ่าจะยิงเขาที่ถนนหลวง
แต่มีคนห้าม จำเลยจึงกลับใจไม่ยิงต่อไป ดังนี้เป็นการ
ขยับยิงใจด้วยตนเอง ไม่ผิด ม.๒๘๘,๘๐ ผิดเพียงที่ได้
กระทำลงไปแล้ว ผิด ม.๓๑๑ (ฎ.๗๘๔/๒๔๖๓)

(๕) จำเลยใช้ปืนยิงผู้เสียหายแต่กระสุนปืนไม่
ลั่น จะเป็นเพราะคุณภาพของกระสุนปืนนั้นไม่ดี หรือ

เพราะเหตุใดก็ตาม การกระทำของจำเลยเป็นพยายามแล้ว
(ฎ.๕๒๕/๒๔๖๘)

(๖) จำเลยลักทรัพย์เสร็จแล้ว เจ้าทรัพย์ตามไป
เอาทรัพย์คืน จำเลยยกปืนขึ้นขู่เจ้าทรัพย์แต่ไม่ได้ทำอะไร
ต่อไป ดังนี้จำเลยขยับยิงด้วยใจตนเอง ไม่ผิด ม.๒๘๘,
๘๐ กงผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๕๓/๒๔๓๐)

(๗) จำเลยไม่ได้ปล่า จึงคิดจะไปลักปลา
ผู้เสียหาย พอเดินไปถึงหน้าไซผู้เสียหาย ผู้เสียหายก็
จับตัวจำเลยไว้ ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยเริ่มลงมือลักทรัพย์
(ฎ.๓๒๓/๒๔๓๐)

(๘) หลุดลักตัดหวายเพราะเจ้าของร้องห้าม
ไว้ เป็นความผิด ม.๓๓๔, ๘๐ ไม่ถือว่าเป็นการขยับยิงเอง
(ฎ.๑๒๕/๒๔๓๔)

(๙) ดี ๒ มีส่วนเข้าไปในรั้วบ้านผู้เสียหาย
และเตรียมลงมือล้าหาที่เจาะประตู เสียงดังแก็ก ตำรวจ
เห็นจำเลยวิ่งหนี และถูกจับไม่มีอะไรหาย ประตูเรือนมิได้
ถูกงัด ถือว่าพ้นขั้นเตรียมเข้าขั้นพยายามแล้ว ผิด
ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๕๐๓/๒๔๘๐)

(๑๐) ซักมัดออกมาทั้งฝัก แต่ยังไม่ได้ชักมัดออก
จากฝัก ยังไม่ถึงขั้นพยายามจะแทง (ฎ.๕๕๖/๒๔๘๖)

(๑๑) จำเลยและราษฎรที่มาช่วยต่างแห่งพัน ทุบตีผู้ตายจนตายโดยไม่รู้ว่าผู้ตายตาย เพราะบาดแผลของ คนใดทำร้าย และ โจทก์มิได้ฟ้องว่าจำเลยสมคบกับ ทั้งคดีฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตาย ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๗๓/๒๕๕๓)

(๑๒) ชาวบ้าน ๓๐-๔๐ คน รวมทั้งจำเลยมีปืน ๖-๗ กระบอก จ.และชาวบ้านอีก ๒ คน ยิงคนละนัด สิ้น เสียขันธ์ ผู้ตายตายโดยไม่ปรากฏว่าถูกกระสุนปืนของใคร ไม่ถือว่าชาวบ้าน ๓๐-๔๐ คน หรือเฉพาะคนที่ยิงสมคบ กันยิงผู้ตายตาย จำเลยผิด ม.๒๕๘,๘๐ (ฎ.๑๒๑/๒๕๕๓)

(๑๓) ปืนขึ้น ไปบนม้าแล้วใช้มือไหนประตุงจะ ปืนเข้าไปในบริษัท ได้ยินเสียงรดตำรวจ จำเลยรีบลงจาก ม้าแล้ววิ่งมาที่รดสามล้อเพื่อจะหนีตำรวจ จับได้ผิด ม.๓๓๔,๘๐ (ฎ.๑๕๕๐/๒๕๕๕)

(๑๔) จำเลยลอบงัดประตูห้องจนแตก ตำรวจ ฉายไฟเห็นจำเลยวิ่งหนีไป ผิด ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ. ๖๐๕/๒๕๕๘)

(๑๕) ใช้เครื่องมืองัดประตูบ้านเพื่อจะเข้าไป ลักทรัพย์ ตำรวจมาพบจับได้เสียก่อน ผิด ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๑๑๐๘/๒๕๕๕)

(๑๖) ซ้อห่วยจากเจ้าพนักงานโดยไม่รู้ว่าเป็นเจ้า พนักงาน แม้จำเลยมีเจตนาเข้าเล่นการพนันสลากก็จริง แต่ เจ้าพนักงาน ไม่มีเจตนาจะเล่นด้วย การพนันจะต้องมีสอง ฝ่ายจึงไม่ผิดเล่นห่วยหรือพยายาม (ฎ.๘๒๕/๒๕๐๐)

(๑๗) มีเจตนาจะฆ่าจึงคว่ำปืนบาเรตต์ตามา กระชากลูกเลื่อน แต่กระสุนไม่ขึ้นลากล่องนิ้วสอดเข้าไป ในโกปิ่นปลายกระบอกตรงไปทางผู้เสียหาย ผู้อื่นมาลือก คอและแย่งปืนไป ผิด ม.๒๕๘, ๘๐ (ฎ.๕๕๖/๒๕๐๒)

(๑๘) จำเลยยิงปืนตรงไปทางผู้เสียหายแต่ไม่ถูก ผู้เสียหาย เพราะผู้เสียหายหลบเสียก่อน เป็นทำตลอดแล้ว แต่ไม่บรรลุผลตามที่เจตนา (ฎ.๘๖๔/๒๕๐๒)

(๑๙) จำเลยถือปืนสายไปมาต่อหน้าคนหนุ่มมาก แล้วกระสุนลั่นออกไปไม่ได้จึงยิงผู้ใด คดีมีทางต่อให้ วินิจฉัยได้ว่าจำเลยประมาท ทำให้ปืนลั่นออกไปโดยไม่มี เจตนาจะเหยี่ยวไก ไม่ผิด ม.๒๕๘,๘๐ เพราะจำเลยไม่มี เจตนากระทำ (ฎ.๑๐๒๒/๒๕๐๒)

(๒๐) ยกปืนพร้อมจะยิงขังปืน ไปทางตำรวจที่ กอดปล้ำจับกุมพวกจำเลย แม้ยังมี탄ขึ้นก็ผิด ม.๒๕๕(๒),

๘๐ เพราะการลงมือยิงได้เริ่มต้นขึ้นแล้วตั้งแต่ยกปืนขึ้น พร้อมจะยิงได้สิ่งไปยังเป้าหมาย (ฎ.๑๔๗/๒๕๐๔ป)

(๒๑) จำเลยเขียนสลากกินรวบไว้สำหรับขาย แต่ยังไม่ทันลงมือขายก็ถูกจับ ถือว่าอยู่ในขั้นเตรียม การกระทำผิดเท่านั้น ไม่ผิดพยายามขายสลากกินรวบ (ฎ.๓๕๔/๒๕๐๔)

(๒๒) ซักปืนมีกระสุนกระชากลูกเลื่อนขึ้นถ้า กล้องเล็งไปยังผู้เสียหาย นิ้วมือและอยู่ที่โกปิ่นพร้อมจะยิง ไม่ยิงทันที เพราะเกรงจะถูกมารดาจำเลยประอบพวก จำเลยแย่งปืน แสดงเจตนาจะฆ่าผู้เสียหาย โดยลงมือ กระทำความคิดแล้วแต่กระทำไม่ตลอดจำเลย ผิด ม.๒๕๘, ๘๐ (ฎ.๑๗๖๖/๒๕๐๕)

(๒๓) จำเลยจัดและประตูหน้าร้านของผู้เสียหาย แล้วมีของมีค่าจำนวนมาก ถือได้ว่าจำเลยลักทรัพย์แล้วแต่ ไม่บรรลุผล เพราะตำรวจมาพบ ผิด ม.๓๔๔,๘๐ ไม่ใช่ ม.๓๖๔,๘๐ (ฎ.๔๑/๒๕๑๐)

(๒๔) จำเลยใช้ปืนยิงผู้เสียหายเป็นแผลกว้าง ๑ ซม. ไม่ลึกลงกระดูกหน้าแข้ง รักษา ๔ วัน กลับบ้านได้ แสดงว่าบาดแผลมีเพียงเล็กน้อยซึ่งเห็นว่าปืนมีกำลังน้อย โดยถือว่าจำเลยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่ไม่สามารถบรรลุได้อย่างแน่แท้ เพราะเหตุปัจจัยที่ใช้ ผิด ม.๒๕๘,๘๐ (ฎ.๑๐๗/๒๕๑๐)

(๒๕) เมาสูรา ครั้นรถไฟโดยสารแล่นผ่าน จำเลยใช้ปืนยิงเข้าไปในรถเสบียงในระยะไกล ๆ มี ผู้โดยสาร ๒๐ คนถูกกรอหน้าต่างเลขเข้าไปโดนข้างรถ ด้านตรงข้าม ผิด ม.๒๕๘,๘๐ (ฎ.๘๑๗/๒๕๑๐)

(๒๖) ทำให้อิง จำเลยจึงควักปืนออกมา ปาก กระบอกปืนฟุ้งพันจากเอายังไม่ทันหันมาทางผู้เสียหายก็ ถูกผู้เสียหายแย่งไป เป็นเพียงเตรียมการเอาปืนออกมา เท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นลงมือ อาจทำท่าขู่เนื่องจากผู้เสียหาย ซึ่งเป็นหญิงทำให้ยิงก็ได้พฤติกรรม ยังไม่พอฟังว่า จำเลยมีเจตนาฆ่า ยังไม่เป็นพยายามกระทำผิด ม.๘๐ (ฎ.๑๖๔๗/๒๕๑๒)

(๒๗) เจ็อมิดห่างผู้เสียหายไม่อาจทำร้ายได้ และมีคนขวาง ๒ คน ไม่มีโอกาสฟันทำร้ายผู้เสียหายได้ เพียงเพื่อขู่เท่านั้น ไม่ผิด ม.๒๕๘,๘๐ (ฎ.๔๕๕/๒๕๑๓)

(๒๘) ยิงปืน ๓ ครั้ง กระสุนด้านนำมายิง ผู้เสียหายอีก เข้าใจว่ายิงได้ เพียงการที่เป็นไปไม่ได้โดย บังเอิญ ไม่ผิด ม.๘๑ ผิด ม.๘๐ (ฎ.๑๘๘๓/๒๕๑๓)

(๒๙) ยิงที่ผู้เสียหายเขยนอน ผู้เสียหายรู้ ตัวย้ายไปนอนที่อื่น ถือเป็นเรื่องบังเอิญและผู้เสียหาย นั่งอยู่บนเรือนหาใช่ ม.๘๑ ไม่ต้องปรับด้วย ม.๘๐ (ฎ.๑๘๘๖/๒๕๑๓)

(๓๐) ข้างระเบิดขวดขนาดเท่ากล่องไม้ขีดไฟ ไปยังกลุ่มคนที่กำลังชกต่อยวิวาทกับพวกจำเลย เป็นเหตุ ให้ผู้เสียหายบาดเจ็บ ไม่อาจทำให้ผู้ที่ถูกสะเก็ดระเบิดถึง แก่ความตายได้ เพราะมีกำลังอ่อน ดังนี้ผิด ม.๘๑ (ฎ.๑๗๒๐/๒๕๑๓)

(๓๑) ใช้ปืนพกสั้นยิงผู้เสียหาย ๑ นัด ระยะ ๓ วา ถูกตะโกกขวาวเป็นแผลคันแค่ผิวหนัง ๒ แผล ปืน ทำเองหรือทำจากที่ใดไม่ปรากฏกระสุนเข้าตรง ๆ มิใช่ เนื้อหรือแผลบ ไม่ทะลุเนื้อ ช้าบวม ๑๐ วัน หาย แสดงว่า อาวุธที่ใช้ไม่อาจถึงตายได้ จึงผิด ม.๘๑ มิใช่ ม.๘๐ (ฎ.๑๓๖๑/๒๕๑๔)

(๓๒) ยิงเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย โดยทราบว่ามีคนอยู่ในบ้านอาจจะถูกผู้เสียหาย ทะลุบ้านผู้เสียหายไป ถูกคนบ้านอีกหลังบาดเจ็บ ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๑๑๑๗/๒๕๑๕)

(๓๓) ปืนคาร์ไบน์บรรจุกระสุนพร้อมจะยิง ประทับบ่าเล็งจ้องไปที่ผู้เสียหาย ระยะห่าง ๕ เมตรเศษ ผิด ม.๒๘๘,๘๐ แล้ว เพราะมีผู้เข้าปิดกระบอกปืนและแย่งปืน เสียก่อน (ฎ.๑๒๓๘/๒๕๑๕)

(๓๔) ยิงผู้เสียหายระยะ ๕ เมตรเศษ เป็นแผล เพียงผิวหนัง แสดงว่า กระสุนปืนไม่สามารถทำให้คนตาย ผิด ม.๘๑ (ฎ.๑๓๕๑/๒๕๑๕)

(๓๕) ยิงผู้เสียหายระยะห่าง ๒ วา มีบาดแผลที่ ใบหน้าและหัวไหล่ขวา ๓ ม.ม. ใบหน้า ๑๒ แผล หัวไหล่ ๗ แผล แผลละ ๒ ม.ม. แพทย์เห็นว่าหายภายใน ๑๐-๑๕ วัน รักษาโรงพยาบาล ๑๐ วัน กลับบ้านได้ แสดงแผลเล็กน้อยและไม่ปรากฏว่าไม่รักษาันทวงที่อาจตาย ผิด ม.๘๑ (ฎ.๒๘๑/๒๕๑๗)

(๓๖) ตำรวจเข้าจับกุม จำเลยชักปืนสั้นจากเขา แล้วกระชากลูกเลื่อนให้กระสุนเข้าลำกล้อง แต่ตำรวจจึง

ชักขวางแย่งปืนจากจำเลยไปได้ จำเลยยังไม่อยู่สภาพ พร้อมที่จะยิง ไม่ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๑๑๒๐/๒๕๑๗)

(๓๗) ตำรวจพบจำเลย จำเลยรับว่าจะชิงทรัพย์ ตำรวจจับค้นตัวยังไม่ทันได้กระทำกรอันใดที่ถือว่าลงมือ กระทำผิดลักทรัพย์ ยังไม่ผิด ม.๓๓๔,๘๐ (ฎ.๕๑๑/๒๕๑๘)

(๓๘) จ้องปืนเล็งไปที่ผู้เสียหายทั้งพูดส้าทับ จะฆ่า มีผู้ร้องห้ามและเข้ากอดจำเลย แม้ไม่ได้ความว่า ปืนขึ้นนก หรือนิ้วมือเกาะอยู่ในไกปืนแล้วหรือไม่ จำเลย ผิด ม.๒๘๘,๘๐ แล้ว เพราะการลงมือได้เริ่มต้นแล้วตั้งแต่ ยกปืนขึ้นเล็งเพื่อยิงไปยังเป้าหมาย (ฎ.๑๓๔๖/๒๕๑๘)

(๓๙) ใช้ลวดขึงกันสะพาน ผู้เสียหายเห็นเสีย ก่อนจึงหยุดรถห่าง ๓ วา มิใช่เพียงขั้นเตรียม แต่เป็น การลงมือการกระทำผิดแล้ว ไม่ตลอด ผิด ม.๓๔๐, ๘๐ (ฎ.๑๔๖๕/๒๕๑๕)

(๔๐) ย่อ่าพูดมากเดี้ยวยิง ทำให้ยิง จำเลยควัก ปืนปากกระบอกพ้นจากเอวยังไม่ทันหันมาทางผู้เสียหาย ก็ถูกแย่งไปได้ เป็นเพียงเตรียมการเอาปืนออกมาเท่านั้นยังไม่ถึงขั้นลงมือ อาจทำหุ้ เนื่องจากผู้เสียหายเป็นหญิงทำให้อิงก็ได้ พุทธิกรรม ยังไม่พอพิงว่ามีเจตนาฆ่า (ฎ.๒๘๐๔/๒๕๑๕)

(๔๑) ม.ถูกยิงแล้วตายทันที จำเลยฟัน ม. เมื่อ ม.ตายแล้ว ไม่มีคามผิดตาม ม.๒๘๕ (ฎ.๖๖๘/๒๕๒๑)

(๔๒) กระชากลูกเลื่อนปืนคาบามิ กระสุนเข้า รังเพลิงพร้อมจะยิงได้ จ้องเล็งไปทางผู้เสียหาย ห่าง ๑๐ เมตร แต่ถูกขัดขวาง ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๑๓๖๕/๒๕๒๑)

(๔๓) ทำพินัยกรรมปลอม แม้อยพิมพ์นิ้วมือ ผู้ทำพินัยกรรม ลายเส้นนั้นเลอะเลือน จนผู้ชำนาญลง ความเห็นไม่ได้ ก็มีสภาพเป็นพินัยกรรมแต่เป็นปลอม เมื่อ อ่างเป็นพยานศาลสำเร็จแล้ว ผิดฐานใช้พินัยกรรมปลอม อีกกระทง มิใช่พยายาม ที่เป็นไปไม่ได้ตาม ม.๘๑ แม้ จำเลยจะได้ทำในฐานะทนายความ ผิด ม.๘๑ ด้วย (ฎ.๓๘๘๔/๒๕๒๕)

(๔๔) ทะเลาะกันชักปืนเล็งไปที่หน้าอกผู้เสียหาย และขึ้นนกจะยิงระยะ ๑ เมตรเศษ สามี่จำเลยจับมือ กดค้ำ ปืนลั่นถูกผู้อื่น ผิด ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๘๐๗/๒๕๒๖)

(๔๕) เร่งเครื่องพุ่งเข้าใส่ ตำรวจหลบทัน จำเลย ย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำได้ว่า ขับรถพุ่งใส่จะต้อง

ชนตำรวจที่อื่นในถนนถึงแก่ความตายได้ ผิด ม.๒๘๕ (๒), ๘๐ (ฎ.๑๒๗๐/๒๕๒๖)

(๔๖) ไม่พอใจตัดสินฟุตบอล ยิงปืนทั้งที่ปืนยังอยู่ในเอว การกระทำของจำเลยยังไม่ถึงขั้นลงมือกระทำ ความผิด ไม่ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๒๖๐๔/๒๕๒๖)

(๔๗) ยิงห้องลูกสาว แม้จำเลยไม่รู้มีใครอยู่ในบ้านบ้าง ไม่รู้ผู้เสียหายนอนห้องใดหรือส่วนใดของบ้าน แม้ผู้เสียหายกับลูกสาวไม่ได้นอนห้องนั้น ก็ไม่เป็นข้อสำคัญที่จะเป็นเหตุให้เจตนาฆ่าที่เกิดขึ้นแล้วนั้นเปลี่ยนไป (ฎ.๓๕๔๓/๒๕๒๖)

(๔๘) ผลักตกจากช่องเพดาน โบสถ์สูง ๑๐ เมตร เป็นซีเมนต์เรียบอาจตาย สันหลังหักอาจพิการ เล็งเห็นผลถึงตาย ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๒๗๒๐/๒๕๒๘)

(๔๙) จำเลยถือปืนเข้ามาจ้องจะยิงผู้เสียหาย ช้า พ.ผลักผู้เสียหายให้ล้มลง แล้ววิ่งไปทางเดียวกับ ก. ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ แล้ว (ฎ.๔๑๒/๒๕๒๘)

(๕๐) ปืนจ้องไปทางผู้เสียหาย ประมาณ ๑๕ วินาที แต่ไม่ได้ลั่นไกปืนจะยิงก็ยิงได้ทันที ๑ นัด ก่อนที่ผู้เสียหายจะวิ่งหลบไปข้างหลังคนอื่น เป็นเพียงจ้องปืนขู่ผู้เสียหายเท่านั้น (ฎ.๕/๒๕๒๘)

(๕๑) ใช้วิธีวะเพศคันไปตรงของเด็กเพียงครั้งเดียว ไม่ได้ทำซ้ำ ค่อไปเพื่อสำเร็จความใคร่ทั้งที่มีโอกาสเป็นความผิด ม.๒๗๗ วรรค ๒ ประกอบ ม.๘๐, ๘๒ แม้ผู้เสียหายไม่มีช่องคลอด อันเป็นเหตุประกอบให้เห็นว่าโดยสภาพวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ จำเลยหยุดเอง คงผิด ม.๒๗๘, ม.๘๒ (ฎ.๑๒๑๘/๒๕๓๐)

(๕๒) จำเลยขว้างระเบิดใส่ผู้เสียหาย แต่ไม่ระเบิด เพราะมิได้กดสลักนิรภัย เมื่อปรากฏว่าลูกระเบิดอยู่ในสภาพใช้ทำการได้ และหากระเบิดขึ้นจะมีอำนาจทำลายสังหารชีวิต ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๔๔๐๘/๒๕๓๑)

(๕๓) จ้องปืนเล็งไปที่ผู้เสียหาย โดยมีเจตนาฆ่า โดยไตร่ตรอง แต่ผู้เสียหายโบกมือให้ ทราบว่าไม่ใช่ ศ. จำเลยจึงไม่ได้ยิง เป็นพยายามกระทำความคิดแล้ว (ฎ.๑๔๕๐/๒๕๓๑)

(๕๔) ขอซื้อบุหรี่ ประชิดตัวและชักปืนลูกซองสั้นออกมาจ่อหน้าอกผู้เสียหาย พฤติการณ์ถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย และได้ลงมือกระทำความคิดแล้ว แต่

ผู้เสียหายได้ ปิดป้องกันและแย่งปืนจากจำเลยได้ จำเลยจึงมิได้ลั่นไก (ฎ.๕๖๖/๒๕๓๒)

(๕๕) รักษาที่โรงพยาบาล ญาติเคียงเครื่องช่วยหายใจและท่อช่วยหายใจออก แล้วพาผู้ตายกลับบ้าน หากอยู่ในการรักษาของแพทย์แล้วย่อมมีโอกาสรอดสูง ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๖๕๕/๒๕๓๒)

(๕๖) หน้าที่ทำใบเบิกสินค้า เขียนใบสั่งซื้อจำนวน ๕ รายการ และเบิกสินค้าโดยไม่มีใบสั่งซื้อจำนวน ๒ ราย แต่ไม่ปรากฏการเข้าไปยึดถือครอบครองสินค้าดังกล่าว เพราะมีผู้มาพบก่อน ทรัพย์อยู่ในครอบครองของผู้เสียหาย แต่การเขียนใบเบิกเท็จ ถือว่าลงกระทำผิดฐานลักทรัพย์แล้วแต่ไม่ตลอด ผิด ม.๓๓๕(๑), ๘๐ (ฎ.๒๔๘๐/๒๕๓๕)

(๕๗) จำเลยบังคับให้ ตำรวจคืนปืน เป็นบังคับตาม ม.๑๓๕ แต่ตำรวจไม่ยอมทำ เป็นความผิด ม.๑๓๕, ๘๐ (ฎ.๓๕๓๖/๒๕๓๕)

(๕๘) ใ้ขายเบือหนูใส่ใน โถงน้ำดื่มของผู้เสียหายถือว่าเป็นการลงมือทำผิดแล้ว เข้าชั้นพยายาม แม้ผู้เสียหายไม่ดื่ม ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ และ ม.๒๓๖ (ฎ.๒๑๔๓/๒๕๓๖)

(๕๙) นั่งคร่อมรถจักรยานยนต์แล้ววิ่งไม่ได้เอารถออก เป็นลงมือลักแล้ว ผู้เสียหายเข้ามาถอดไว้ทำให้จำเลยเอารถไปไม่ได้ ผิด ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๑๒๑/๒๕๓๗)

(๖๐) การที่สายสืบล่อซื้อฝิ่นจากจำเลย แต่ยังไม่มีการชำระเงินและส่งมอบฝิ่นของกลางให้แก่กัน จำเลยก็ถูกจับเสียก่อน การซื้อขายยังไม่เสร็จบริบูรณ์ จำเลยจึงมีความผิดฐานมีฝิ่นไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามจำหน่ายฝิ่นโดยผิดกฎหมาย (ฎ.๓๖๒/๒๕๔๐)

(๖๑) ผู้เสียหายรู้ตัวและหลบทัน กระสุนปืนที่จำเลยยิงจึงถูกผู้เสียหายเพียง ๑ นัด ไม่ถึงแก่ความตายสมดังเจตนาของจำเลย จำเลยจึงมีความผิดกฎหมายพยายามฆ่าผู้เสียหาย (ฎ.๕๕๔/๒๕๔๑)

(๖๒) จำเลยรับเงินจากสายสืบแล้วจำเลยไปหยิบฝิ่นมา แต่ยังไม่ทันได้ส่งมอบฝิ่นให้สายสืบ เข้าพนักงานตำรวจเข้าจับจำเลยเสียก่อน จำเลยไม่มีความผิดฐานจำหน่ายฝิ่น คงมีความผิดฐานพยายามจำหน่ายฝิ่น โดยไม่ได้รับอนุญาต (ฎ.๕๕/๒๕๔๒)

(๖๓) แม้จำเลยกับพวกยังไม่ได้สัมผัสกับตัว พืชมัทที่จะลัก เพราะตำรวจมาพบเสียก่อน ผิดพยายามลักทรัพย์ (ฎ.๔๕๕๐/๒๕๔๒)

(๖๔) ลักเอารถกระบะไปไม่ได้ เพราะยังไม่ได้ ทำลายล็อกเกียร์ก็ถูกจับเสียก่อน เป็นพยายามลักทรัพย์ (ฎ.๔๔๘/๒๕๔๓)

(๖๕) จำเลยได้ส่งมอบเมทแอมเฟตามีนให้กับ ตำรวจแล้ว แม้ตำรวจยังไม่ได้ชำระเงินให้ก็เป็นความผิด

พยายามกระทำผิดไม่บรรลุผล

มาตรา ๘๑ ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ เพราะเหตุปัจจุบันซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุวัตถุที่มุ่งหมายกระทำคือ ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำผิดแต่ให้ลงโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรกได้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างมลายศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

(๑) ปืนไม่มีลูกเข้า ม.๘๑ แต่บรรจุกระสุน ๗ นัด ยิงนัดแรกด้านซึ่งอาจเลื่อม ผิด ม.๘๑ และหากไม่มีคนห้าม จำเลยอาจยิงด้วยกระสุนที่เหลือต่อไปอีก (ฎ.๕๘๐/๒๕๐๒)

(๒) เนื่องจากเข็มแทงขนวนไม่แรงพอที่จะทำ ให้กระสุนลั่นได้ จำเลยใช้ยิงตำรวจ ผิด ม.๒๘๘, ๘๑ (ฎ.๐๔๒๑/๒๕๑๖)

(๓) ลูกกระเบิดกำลังอ่อนไม่อาจทำให้ตายได้ ผิด ม.๒๘๘, ๘๑ (ฎ.๕๘๐/๒๕๒๐)

(๔) ยิงปืนลูกซองสั้น ๑ นัด ห่าง ๑ วา เป็นแผล เล็กน้อย รักษา ๒ วัน กลับบ้านได้ ไม่อาจทำให้ตายได้ ผิด ม.๒๘๘, ๘๑ (ฎ.๑๔๘๐/๒๕๒๕)

(๕) ปืนแก๊ปที่ไม่มีมีแก๊ปป็นยิงกระสุนไม่อาจลั่น ออกไปได้อย่างแน่นอน ผิด ม.๘๑ เหตุปัจจัยที่ใช้ ผิด ม.๒๘๘, ๘๑ (ฎ.๕๕๕/๒๕๒๕)

(๖) ยิงห่าง ๑ วา กระสุนฝังลึกได้ผิวหนัง รักษา ๑๐ วัน หาย พลาดไปถูก ช. ผิดหนึ่งถึงขาดต้องรักษา ๕ วัน ไม่อาจทำให้ตาย ถือว่าจำเลยประสงค์จะฆ่าแต่เป็นอัน เป็นปัจจัยในการที่จำเลยใช้ยิงไม่บรรลุผลแน่แท้ ผิด ม.๘๑ (ฎ.๑๕๖๐/๒๕๒๕)

สำเร็จฐานจำหน่าย (ฎ.๗๓๕๑/๒๕๔๓)

(๖๖) อวัยวะเพศของจำเลยเพียงเสียดสีกับ อวัยวะเพศของผู้เสียหาย จึงเป็นเพียงพยายามข่มขืน กระทำชำเรา (ฎ.๖๕๑๐/๒๕๔๔)

(๖๗) จำเลยยิงเข้าไปในบ้านผู้เสียหายที่เก้าอี้ เค็มซึ่งผู้เสียหายจะนั่งอยู่ แต่บังเอิญผู้เสียหายไม่ได้นั่ง ผิด พยายามฆ่า (ฎ.๕๖๓๒/๒๕๔๔)

(๗) ขว้างระเบิดไม่ระเบิด เพราะขนวนเสื่อม คุณภาพ ซึ่งเป็นกรณีไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นวัตถุแห่งการ ทำความผิดฐานฆ่า ไม่ให้เหตุบังเอิญ ผิด ม.๒๘๘, ๘๑ (ฎ.๒๕๕๕/๒๕๓๐)

(๘) รถผู้เสียหาย ถูกคนร้ายลักและถูกตำรวจ ยึดเป็นของกลางในคืนรถหาย เพราะคนร้ายจับรถชน คนบาดเจ็บ จำเลยไปติดคอ ช. ให้นำเงินไปไถ่ เข้า ม.๓๕๗ แต่ช่วยจำหน่าย ไม่มีทางบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ เพราะรถอยู่ในความยึดถือตำรวจ ผิด ม.๓๕๗, ๘๑ (ฎ.๒๕๔๔/๒๕๓๕)

(๘) ปืนลูกซองสั้นยิง ๑ นัด ห่าง ๑ เมตร มีเพียง เขม่าดินปืนไปกระทบคางกับคอผู้เสียหาย บาดแผลเลือด ซึม รักษา ๗ วัน กระสุนปืนไม่มีเม็ดกระสุนบรรจุ ย่อม แสดงว่าเป็นไม่อาจทำให้ตายอย่างแน่นอน ผิด ม.๘๑ (ฎ.๑๑๘๘/๒๕๓๖)

(๑๐) แม้จำเลยจะเล็งเห็นผลของการกระทำ สะเก็ดระเบิดอาจทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายได้ แต่การ กระทำของจำเลยก็ไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำผิด การกระทำของ จำเลยจึงเป็นความผิดคาม ม.๒๘๘, ๘๑ (ฎ.๒๓๑/๒๕๔๒)

พยายามกระทำผิดโดยยับยั้ง

มาตรา ๘๒ ผู้ใดพยายามกระทำความผิด หากยับยั้งเสียเองไม่กระทำการให้ตลอดหรือกลับใจแก้ไขไม่
ให้การกระทำนั้นบรรลุผล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าการที่ได้กระทำไป
แล้วต้องตามบทกฎหมายที่มีบัญญัติเป็นความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น ๆ

(๑) เข้าปล้นขังไม่ทันขึ้นเรือน พวกของจำเลย
ใช้อาวุธปืนยิงถูกเจ้าทรัพย์ จำเลยร้องยิงถูกคนแล้วกลับ
เถิด ยับยั้งเองไม่ต้องรับโทษ ม.๓๔๐,๘๐ คงรับโทษ
ม.๒๕๗ (ฎ.๖๒/๒๕๕๕)

(๒) ขู่เอาเงิน ร้องทักขึ้นเพราะรู้จักจำเลย “หยุด
พวกเดียวกัน” เป็นการยับยั้งเสียเอง หากให้มีอุปสรรคอื่น
ขัดขวางไม่ ต้องรับโทษสำหรับพยายามกระทำความผิด
นั้น (ฎ.๒๓๐/๒๕๒๐)

(๓) การงดไม่ยิงตาม ม.๘๒ กฎหมายไม่เอา
โทษ จำเลยยิงตำรวจไม่สำเร็จ เพราะตำรวจเข้าขัดขวาง ผิด
ม.๒๘๘,๘๐ (ฎ.๑๔๗/๒๕๐๔)

(๔) จำเลยจ้องปืนไปยัง ธ.นิวสอศโกร่งไกปืน
แต่ ธ.วิ่งหนี ไม่คาม กลับจ้องมายัง ว.แทน ทั้งมีโอกาส
ยิง ธ.ได้ ว.ไม่เกี่ยวข้องมือป้องหลบไป จำเลยยับยั้งเอง
ม.๘๒ (ฎ.๕๐๘/๒๕๒๕)

(๕) ใช้อาวุธเพศคนไปที่ผู้เสียหายครั้งเดียว
อายุ ๔ ปี ไม่ทำต่อแม้มีโอกาส นับว่ายับยั้ง เข้า ม.๘๒ แม้
ผู้เสียหายมีช่องคลอดผิดปกติทำให้ไม่อาจบรรลุได้
(ฎ.๑๒๑๘/๒๕๓๐)

(๖) จำเลยได้กระทำผิดไปตลอดแล้ว การที่
จำเลยไม่แทงผู้เสียหายซ้ำอีก และช่วยพาผู้เสียหายลงจาก
ตึกที่เกิดเหตุไปรักษาพยาบาล ไม่ใช่เป็นการยับยั้งไม่
กระทำการให้ตลอดหรือกลับใจแก้ไขไม่ให้การกระทำ
บรรลุผล ตาม ม.๘๒ (ฎ.๓๖๘๘/๒๕๔๑)

(๗) จำเลยลงมือกระทำผิดไปตลอดแล้วแต่การ
กระทำไม่บรรลุผล การที่จำเลยทิ้งมีดได้แล้วไปสวมกอด
ผู้เสียหาย เพราะความรักผู้เสียหายและลูก หากใช่เป็น
การยับยั้งเสียเอง ไม่กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไป ตาม
ม.๘๒ แต่อย่างไร (ฎ. ๕๐๘/๒๕๕๒)

หมวด ๖

ตัวการและผู้สนับสนุน

ตัวการ

มาตรา ๘๓ ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำ
ความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(๑) คนอื่นยิงแล้วตัวเองโคกลงเรือนไปพร้อมกับ
อาวุธมีดและขวานติดตัวไปด้วย แสดงว่าพร้อมที่จะ
ช่วยได้ทันที ถือเป็นตัวการ (ฎ.๑๓๖๕/๒๕๐๘)

(๒) สมคบกับพวกจุกคร่าเพื่อข่มขืน มิได้
ประสงค์ต่อทรัพย์ แต่พวกล้วงเอาทรัพย์ไป เป็นเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นในฉับพลันทันที จะฟังว่ารู้เห็นกับพวกลักทรัพย์
ด้วยมิได้ ผิด ม.๒๘๔,๒๗๖ (ฎ.๗๑๗/๒๕๑๑)

(๓) ก.ทะเลาะกับผู้ตาย จำเลยถือมีดขว้างลง
จากบ้านร้อง “พินให้ตาย” กิริยาและคำพูดสื่อให้เห็นว่ามี

เจตนาฆ่า เมื่อ ก. คว้ามิดจากมือจำเลยแล้ว แหวกวิ่งไปพิน
ผู้ตาย สมเจตนาของจำเลย พินแล้ว ก.ข้ามรั้วมาให้จำเลย
พินมีดวิ่งหนีไป ถือว่าเป็นตัวการ (ฎ.๓๘๒/๒๕๑๒)

(๔) จำเลยมาทำโทษจะทำร้ายผู้เสียหาย และ
ย.พวกจำเลยถือปืนยิงข้างจำเลย บอกผู้เสียหาย กลับบ้าน
จำเลยพูด “ยิงมันเลย” ย.ยิง เป็นการสาหัสให้เห็นเจตนา
ของจำเลยว่าจะทำร้ายฆ่าผู้เสียหาย ถือว่าจำเลยร่วมยิง
ผู้เสียหายด้วย ไม่ใช่เพียงสนับสนุน (ฎ.๑๓๐๖/๒๕๑๓)

(๕) พี่ชายจำเลยได้เดียวกับ น. เรื่องที่นำ ผู้ตาย เป็นกำนันพูดไกลเกลี้ย พี่ชายไม่เชื่อฟังจึงถูกผู้ตายว่ากล่าว พี่ชายเดินเข้าหาผู้ตาย จำเลยเดินตามพร้อมพูดให้พี่ชายยิงผู้ตายให้ตาย พี่ชายจึงใช้ปืนยิงผู้ตาย ๒ นัด ตาย แล้วพี่ชาย กับจำเลยวิ่งหนีไปพร้อมกัน ถือว่าจำเลยผิด ม.๒๘๘.๘๓ (ฎ.๑๔๑/๒๕๑๔)

(๖) จำเลยที่ ๑, ๒, ๓ มีปืนสั้นคนละกระบอก เข้าปล้นทรัพย์ จำเลยที่ ๒ เขียบหลัง จำเลยที่ ๑ ยืนคุม จำเลยที่ ๓ เข้าห้อง ไปขูทรัพย์จากภรรยาผู้ตายได้แล้วออกจากห้อง จำเลยที่ ๒ ร้องชวนให้กลับ แล้วเดินตามจำเลยที่ ๓ ไป จำเลยที่ ๑ เดินตาม พอค้อยห่างผู้ตาย ๒ คอก ผู้ตาย ผงกหัวขึ้นคงเพื่อดูหน้าคนร้าย จำเลยที่ ๑ ยิงผู้ตายตาย จำเลยที่ ๒, ๓ ไม่ได้ร่วมทำคอนนี้ ผิด ม.๓๔๐ วรรคท้าย (ฎ.๘๔/๒๕๑๕)

(๗) ร้องบอกให้ อ. ยิงตำรวจ เป็นขุและร่วมจึง เคลื่อนกลืนเป็นกรรมเดียวฐานเป็นตำรวจร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าพนักงาน (ฎ.๑๘๕/๒๕๒๐)

(๘) ผู้ไม่ได้อ้างเรียก ก. ข. มาช่วยรุมชกต่อขผู้ตาย ผู้ตายยอมแพ้แล้ว เมื่อ ก. ข. ใช้ไม้ตี จำเลยห้าม ดังนี้ การร่วมทำผิดของจำเลยย่อมยุติลงเพียงนั้น ผู้ตายวิ่งหนี ก. ข. ตามตีตาย เป็นการกระทำลำพัง ถือไม่ได้เป็นการกระทำของจำเลย ผิดเพียง ม.๒๕๕.๘๓ (ฎ.๑๔๗๘/๒๕๒๗)

(๙) ขอมให้ร่วมประเวณี แม้จำเลยจะช่วยจับขผู้เสียหายต่างออกในการร่วม โดยสมัครใจของผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยก็ไม่ผิด (ฎ.๓๑๓/๒๕๒๘)

(๑๐) พฤติการณ์ที่จำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุคอยห้ามมิให้คนอื่นเข้าไปช่วยผู้เสียหาย แล้วหลบหนีไปด้วยกัน ถือว่าเป็นตัวการ (ฎ.๙๘๐/๒๕๒๙)

(๑๑) จำเลยรู้ว่าคนร้ายจะฆ่าขไปด้วย ไม่ถูกบังคับและถือตะเกียงเดินตามหลังผู้ตายไปเพื่อให้คนร้ายยิงผู้ตาย ไม่ผิดตัว ผิดตัวการ (ฎ.๑๓๗/๒๕๓๑)

(๑๒) จำเลยร่วมกับคนร้าย ๗-๘ คน ไปปล้นทรัพย์มีปืนไปด้วย ๖ กระบอก แม้ฟังไม่ได้ จำเลยพกไปด้วยแต่จำเลยร่วมกับคนร้ายอื่นไปปล้นทรัพย์ พอปล้นทรัพย์ใช้ปืนยิงแล้วหลบหนีไปด้วยกัน แสดงว่าจำเลย มีเจตนาร่วมกับคนร้ายอื่นมีปืนและกระสุนปืนไว้ในครอบครองแล้ว (ฎ.๕๘๒/๒๕๓๑ป)

(๑๓) ไม่พอใจผู้เสียหาย จำเลยลงเรือแล่นตรงไปที่เกิดเหตุร้องบอกพวก “เอาให้ตาย” พฤติกรรมจำเลย ถือได้ว่าเป็นตัวการทำผิดกับพวก (ฎ.๑๖๔๕/๒๕๓๑)

(๑๔) ม.๘๓ ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาเข้ามาก่อน อาจร่วมกันขณะเกิดเหตุก็ได้ ยิ่งกระสุนนัดแรกไม่ตาย จำเลยใช้สากตีตายทันที ประสงค์ที่ช่วยน้องชายทำร้ายผู้ตายให้ตาย จึงเป็นร่วมกระทำผิด (ฎ.๔๑๖๑/๒๕๓๑)

(๑๕) ร่วมปล้นแล้วพวกใช้ปืนยิงผู้ตายตาย ไม่รู้หรือได้มีกรรมนัดหมายกันก่อนว่ามีเจตนาฆ่ามาแต่แรก จึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยร่วมกันฆ่าผู้ตาย แต่เมื่อการฆ่าเป็นส่วนหนึ่งของการปล้นทรัพย์ ตาม ม.๓๔๐ วรรคท้าย จำเลยที่ ๓ ใช้ให้จำเลยและพวกปล้น จึงผิดเสมือนตัวการ ผิด ม.๓๔๐ วรรคท้าย (ฎ.๑๔๕๕/๒๕๓๒)

(๑๖) พวกขกผู้ตายลงคลอง ใช้ไม้ตีและมิดแทงตาย จำเลยไม่ได้ลงมือแต่จำเลยเฝ้าดูพวกฆ่าและดูมือภริยาผู้ตาย มิให้เข้าไปช่วยเหลือผู้ตาย ปลอ่ยให้พวกฆ่าผู้ตายจนตาย ถือได้ว่าจำเลยร่วมเป็นตัวการ (ฎ.๓๓๕๓/๒๕๓๒)

(๑๗) ม.๓๕๒ ไม่ใช่ความผิดเฉพาะตัวของ ผู้ครอบครองทรัพย์เพียงผู้เดียว ผู้อื่นก็อาจร่วมกระทำ ความผิดกับผู้ครอบครอง หากร่วมมือกันกระทำกับผู้รับมอบหมายให้ครอบครอง “ผู้ใดครอบครองทรัพย์นั้น” มิใช่คุณสมบัติเฉพาะตัวผู้กระทำ แต่เป็นเพียงองค์ประกอบ ความผิดในส่วนการกระทำอันหนึ่งเท่านั้น (ฎ.๓๕๕๕/๒๕๓๒ป)

(๑๘) มิใช่มีอาชีพตาม ม.๓๕๔ ร่วมกับผู้จัดการ ธนาคารเอาทรัพย์ของธนาคารไป จำเลยยอมผิดเป็นตัวการ ม.๓๕๒ ประกอบ ม.๘๓, ม.๓๕๔ เป็นเหตุเฉพาะตัวแต่ละคน จำเลยจึงไม่ผิด ม.๓๕๔ ประกอบ ม.๘๖ อีก (ฎ.๑๕๕๕/๒๕๓๒ป)

(๑๙) จำเลยนั่งตรงประตูไม่ให้คนเปิดประตูเข้ามาเพื่อให้ ป.ย. ข่มขืน จำเลยผิดฐานร่วมมือกับ ป. เพื่อข่มขืนผู้เสียหาย อันเป็นลักษณะการ โทรมหญิง ม.๘๓ (ฎ.๑๓๑๓/๒๕๓๓)

(๒๐) ผู้สีกหลังเช็กก็อาจเป็นตัวการร่วม กระทำความคิดกับผู้ออกเช็กได้ในความคิด พ.ร.บ.การให้เช็ก (ฎ.๒๒๗๔/๒๕๓๓)

(๒๑) เจตนาปล้นแม้จะทราบว่ามีอาวุธติดตัวมาด้วย ไม่น่าจะอิงเสมอไป เมื่อจำเลยอินเฉย ๆ มิได้แสดงอาการว่าให้ ก. ยิงผู้เสียหาย การที่ ก. ยิงผู้เสียหายล่าช้าและฉับพลัน แม้จะวิ่งหนีไปด้วยกันก็เป็นเรื่องธรรมดาของผู้ร่วมทำผิดฐานปล้นทรัพย์ ถือไม่ได้ว่าจำเลยเป็นตัวการใช้อาวุธปืนยิงด้วย (ฎ.๘๕๒/๒๕๓๔)

(๒๒) โจรชกผู้ตาย เพราะชิงปืนต่างคนต่างเตะและกระแทกผู้ตาย โดยล่าช้าไม่ได้สมคบกับใคร ผู้ตายมีบาดแผลที่หน้าผากชุปแตกเป็นชิ้น ลักษณะถูกของแข็งตีตายทันที แสดงว่าเตะและกระแทกไม่ถึงตาย จำเลยผิด ม.๓๕๑ ไม่ผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๓๕๑๓/๒๕๓๔)

(๒๓) จำเลยที่ ๒ ลักษณะพิมพ์เช็คไปให้จำเลยที่ ๑ กรอกและลงลายมือชื่อปลอมนำส่งนายมือผู้เสียหายให้จำเลยที่ ๑ หักปลอมเสร็จแล้วนำจำเลยที่ ๑ ไปธนาคารเพื่อเบิกเงินจำเลยที่ ๒ เตรียมแท็กซี่รออยู่และพากันกลับบ้าน จำเลยที่ ๒ ผิดเป็นผู้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ ปลอมเช็คและใช้เช็คปลอม (ฎ.๖๑๔/๒๕๓๕)

(๒๔) มีเจตนาชกผู้เสียหายครั้งเดียว มิได้มีเจตนาทำอันตรายถึงสาหัส แต่พวกใช้มีดฟันผู้เสียหายสาหัส ไม่ว่าจำเลยจะทราบว่ามีมีดหรือไม่ก็ตาม ผิด ม.๒๕๗ (ฎ.๑๐๑๔/๒๕๓๕)

(๒๕) ยินบั้งไม่ให้คนอื่นเห็นการชิงทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เป็นการแบ่งหน้าที่กันทำ ถือว่าเป็นตัวการ (ฎ.๑๕๓๒/๒๕๓๕)

(๒๖) ร้องตะโกน “คิมันให้หมอบเลย” แสดงว่ามีเจตนาร่วมกระทำความผิดกับ ก. ย่อมเห็นได้ว่าการที่ ก. ใช้ไม้ตีผู้ตายบริเวณหัวอาจทำให้ผู้ตายตายได้ ดังนั้นถือได้ว่า จำเลยร่วมกับ ก. เจตนาฆ่าผู้ตายเมื่อผู้ตายตาย เพราะการทำร้ายดังกล่าวจำเลย ผิด ม.๒๕๘, ๘๓ (ฎ.๒๒๔/๒๕๓๖)

(๒๗) จำเลยวิ่งขึ้นรถที่พวกอีกคนจอดรออยู่เป็นหลักทรัพย์โดยแบ่งหน้าที่กันทำ (ฎ.๔๔๖/๒๕๓๖)

(๒๘) อยู่ที่เกิดเหตุพร้อมจะช่วยเหลือได้ทัน ทั้งที่เป็นตัวการร่วม (ฎ.๑๔๘๖/๒๕๓๖)

(๒๙) ร่วมทำร้ายผู้ตายและหลบหนีไปด้วยกัน แม้จำเลยไม่ทราบว่า ก. มีอาวุธติดตัวไปด้วย จำเลยต้องรับผิดฐานตัวการ ม.๒๕๐ วรรค ๑ (ฎ.๘๕/๒๕๓๗)

(๓๐) จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ชกต่อและไม้ตีไม่ถึงตาย หลังจากนั้น ก. ใช้มีดแทงผู้ตาย เป็นเจตนาภายหลังจำเลย ไม่ทราบมีมีดติดตัวมาก่อน และไม่คาดหมายหรือเล็งเห็นได้ว่า ก. อาจฆ่าผู้ตายได้ เจตนาเพียงร่วมทำร้าย ต้องรับผิดฐานเป็นตัวการ ม.๒๕๐ วรรค ๑ (ฎ.๘๖/๒๕๓๗)

(๓๑) จำเลยชกผู้ตาย ๑ ที แล้ววิ่งหนี ผู้เสียหายจึงใช้มีดแทงผู้ตาย ตายต่างคนต่างทำไม่ได้สมคบมาก่อน จำเลยผิด ม.๓๕๑ (ฎ.๑๕๕๑/๒๕๓๗)

(๓๒) การที่ยิงปืนไปที่หน้าต่างบ้านผู้เสียหาย โดยเป็นเหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะในขณะนั้น จึงไม่อาจเล็งเห็นได้ว่าจำเลยรู้เห็นหรือคบคิดมาก่อน (ฎ.๕๖๖/๒๕๓๕)

(๓๓) จำเลยที่ ๒ ไม่มีอำนาจให้คำอนุญาตหรือยินยอมได้ เมื่อจำเลยที่ ๑ เอาโฉนดของผู้เสียหายไปด้วย ความยินยอมของจำเลยที่ ๒ จึงเป็นการร่วมกันลักทรัพย์ ตั้งแต่ ๒ คน ขึ้นไป ตาม ม.๓๓๕(๗) วรรคหนึ่ง และ ม.๘๓ (ฎ.๓๖๔๒/๒๕๔๐)

(๓๔) ม.๘๓ มิใช่บทมาตราที่บัญญัติว่าการกระทำอย่างไรใดเป็นความผิดทางอาญา ดังนั้นแม้โจทก์มิได้อ้าง ม.๘๓ มาในฟ้องศาลก็ถึงโทษจำเลยได้ หากใช่เป็นการพิพากษาเกินคำขอไม่ (ฎ.๒๔๒/๒๕๔๒)

(๓๕) คนร้ายใช้มีดแทง อยู่ในความรู้เห็นของจำเลย แล้วจำเลยนั่งซ้อนท้ายรถไปกับคนร้าย จำเลยจึงเป็นตัวการฆ่าผู้อื่น (ฎ.๑๒๐๕/๒๕๔๒)

(๓๖) จำเลยที่ ๑ นั่งรออยู่ในรถ จำเลยที่ ๒ ไปเจรจายาขายแอมเฟตามีนแล้วจำเลยที่ ๒ กลับมาแอมเฟตามีนที่จำเลยที่ ๑ ไปขาย จำเลยที่ ๑, ๒ เป็นตัวการแบ่งหน้าที่กันทำ (ฎ.๕๖๗/๒๕๔๓)

(๓๗) ไม่ได้ข่มขืนผู้เสียหาย แต่ช่วยจุดไฟให้เพื่อนข่มขืน ถือว่าเป็นตัวการ (ฎ.๑๕๕๘/๒๕๔๓)

(๓๘) ร่วมกันทำหลักฐานเบิกคำรักษาพยาบาลเท็จและได้รับประโยชน์ในเงินส่วนแบ่ง ผิดร่วมกันฉ้อโกง (ฎ.๘๑๐-๘๑๓/๒๕๔๔)

(๓๙) จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคล จำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำไปกำกับภายในปลอม จำเลยที่ ๑ จึงเป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๒ (ฎ.๖๘๓๗/๒๕๔๔)

(๔๐) ภริยาช่วยสามีปิดปากและจับแขนผู้เสียหายไว้เหนือศีรษะแล้วสามีข่มขืนผู้เสียหาย ภริยาคิดเป็นตัวการด้วย (ฎ.๓๘๔/๒๕๔๕)

(๔๑) จำเลยรับจ้างขับรถยนต์ส่งคนร้าย ทั้งที่รู้ว่ามิเมทแอมเฟตามีนของกลางอยู่ในรถ จึงต้องถือว่าจำเลย

มิเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองด้วย การกระทำของจำเลย จึงเป็นตัวการ มิใช่ผู้สนับสนุน (ฎ.๒๔๐๑/๒๕๔๕)

(๔๒) เมื่อฟังไม่ได้ว่าจำเลยร่วมกระทำผิดกับผู้อื่น แม้จำเลยให้การรับสารภาพ ก็ไม่อาจลงโทษจำเลยได้ และเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบ (ฎ.๓๖๖๘/๒๕๔๕)

ผู้ชี้

มาตรา ๘๔ ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเกียรติ อำนาจ หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ชี้ให้กระทำความผิด

ถ้าผู้ถูกชี้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ชี้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ ถ้าความผิดมิได้กระทำลง ไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกชี้ไม่ยอมกระทำ ยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใด ผู้ชี้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(๑) ก. ใช้ ข. ไปยิง ค. และ ข.ยิง ค. แต่พลาดไปถูก ง. ก.คิด ม.๒๘๘,๘๘ เพราะการกระทำ ข. พลาดไปถูก ง. ยังเป็นความผิดอยู่ (ฎ.๖๓๑/๒๕๓๑)

(๒) จ้างคน ไปจ้างผู้อื่นฆ่าคน ผู้รับจ้างคนแรกไม่ไป จ้างผู้อื่นตามประสงค์ ยังไม่ผิด ม.๘๔ เพราะอยู่ในขั้นเตรียมการยังห่างไกลต่อผลมาก แต่ชี้ให้ผู้รับจ้างคนแรกเป็นผู้ชี้ให้กระทำความผิดตาม ม.๘๔ (ฎ.๓๕๒/๒๕๕๖)

(๓) จับกุมและแย่งปืนกับจำเลยที่ ๑ อยู่ จำเลยที่ ๒ เข้าช่วยร้องให้จำเลยที่ ๑ ขวางระเบิดใส่ตำรวจ จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๑๓๘ และ ม.๒๘๕(๒),๘๔ รวมสองกระทง เมื่อจำเลยที่ ๑ ไม่ทำตามจึงผิด ม.๒๘๕(๒),๘๔ วรรค ๒ (ฎ.๕๑/๒๕๑๑)

(๔) ให้ไปสั่งสอนชี้ตัวเป็นการพาไปทำร้ายผู้ตายนั่นเอง “ช่วยสั่งสอนให้หน่อย” ข่มขู่หมายถึงให้ทำร้ายให้เจ็บตัวเพื่อสั่งสอนเท่านั้น หากได้มีเจตนามุ่งหมายถึงกับให้ฆ่าไม่แต่ทำผิดเกินขอบเขตที่ใช้ต้องรับผิดตามขอบเขต ที่ใช้ ม.๘๑ แต่ผลธรรมชาติถึงตายผิด ม.๒๕๐ จึงผิด ม.๒๕๐, ๘๔ ประกอบ ม.๘๑ ๖.๒ (ฎ.๔๕๔๑/๒๕๒๘)

(๕) ป่าไม้จับ ขอร้องไม่ให้จับ ไม่ยอม “ใครขวางชนเลย” เฉี่ยว น.บาดเจ็บ คนจับ ผิด ม.๒๕๕(๒) จำเลยผิด ชี้หรือยุยง ม.๒๘๘,๘๔ (ฎ.๓๘๔/๒๕๒๕)

(๖) จำเลยค่าผู้เสียหายและร้อง “เอาเงินให้ตาย” แล้วพวกจำเลยทำร้ายผู้เสียหายโดยจำเลยมิได้เข้าร่วม ถือได้ว่าจำเลยก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด ม.๘๔ (ฎ.๔๕๔๗/๒๕๓๑)

(๗) ต้องการฆ่าผู้เสียหาย จ้าง ก. ให้ไปหามือปืนฆ่าผู้เสียหาย ก. ไปจ้างมือปืนแล้วแต่ยังไม่ทำ จำเลยและ ก.ต่างคนต่างเป็นผู้ชี้ต้องรับผิด ๑ ใน ๓ ของ ม.๒๘๕(๔) ตาม ม.๘๔ วรรค ๒ (ฎ.๑๘๓๕/๒๕๓๒)

(๘) จำเลยตะโกน “พอมันมาแล้วเอามันเลย” ผิด ม.๘๔ (ฎ.๒๐๕๗/๒๕๓๖)

(๙) ไม่มีเจตนาจะยิงผู้ใดมาก่อน เมื่อชาวบ้านวิ่งไล่ จำเลยตะโกน “ยิงเลย” เพื่อหลบหนีเอาตัวรอด ถือว่าก่อให้เกิดผู้อื่นทำผิด จำเลยผิด ม.๘๔ (ฎ.๒๔๕๗/๒๕๓๖)

(๑๐) เหตุเกิดเพราะการที่จำเลยที่ ๑ พกขีปนาวุธและร้องว่าเอามันเลย จำเลยที่ ๒, ที่ ๓ จึงร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ ก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดด้วยการยุยงส่งเสริมเป็นผู้ชี้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดตาม ม.๘๔ มิใช่เป็นตัวการร่วมกระทำผิดด้วยกันตาม ม.๘๓ ดังที่โจทก์ฟ้อง จึงเป็นการแตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างมาก ข่มขู่ลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานเป็นผู้ชี้ให้กระทำความผิดไม่ได้ ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ ๖.๒ แต่การร้องบอกจำเลยที่ ๑ ดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นความผิดฐานเป็น

ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตาม ม.๘๖ (ฎ.๓๐๔๔/๒๕๔๐)

(๑๑) พยานหลักฐานของโจทก์ฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า จำเลยใช้ให้ บ. และ ส.ฆ่าผู้ตาย แต่ บ.

และ ส. มิได้กระทำการตามที่จำเลยใช้ จำเลยมีความผิดตาม ม.๘๔ วรรค ๒ ประกอบ ม.๒๘๕(๔) (ฎ.๑๓๒๕/๒๕๔๒)

โฆษณาให้ผู้อื่นกระทำความผิด

มาตรา ๘๕ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด และความผิดนั้นมิกำหนดโทษไม่ต่ำกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดเพราะเหตุที่ได้มีการโฆษณา หรือประกาศตามความในวรรคแรก ผู้โฆษณาหรือประกาศต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ

ผู้สนับสนุน

มาตรา ๘๖ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อน หรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น

(๑) เจ้าพนักงานจะเข้าจับกุมพนัน จำเลยดับไฟเพื่อมิให้จับกุมได้ ไม่ใช่เป็นการสนับสนุนให้เล่นการพนัน เพราะไม่มีการเล่นต่อไปตั้งแต่ขณะที่จำเลยดับไฟ จำเลยไม่ผิด ม.๘๖ แต่เป็นการกระทำเพื่อมิให้มีการจับกุมผู้กระทำความผิด จำเลยผิด ม.๑๘๕ (ฎ.๓๕๕/๒๕๔๔)

(๒) เห็นผู้ตายถูกทำร้ายไม่ชัดเจน กลับไล่ลูก ๆ ออกไป ห้ามบอกใคร มีคนวิ่งไปห้ามมิให้เข้า ศพมียติกันไม่ใช่รูระ เห็นว่าตั้งใจเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ตาย ถูกฆ่าโดยไม่ต้องถูกใครชัดเจน จำเลยผิด ม.๘๖ (ฎ.๑๑๑๓/๒๕๐๘)

(๓) ไม่ได้ทำร้ายและรู้เห็นในการทำร้ายมาก่อน แต่จ้องปืนมาทาง ก. พุดห้ามไม่ให้คนอื่นเกี่ยวข้องในการที่ ข. และ ค. ทำร้ายผู้ตาย เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ ข. และ ค. แม้ไม่รู้ถึงการช่วยเหลือ จำเลยผิด ม.๘๖ ไม่ใช่ ม.๘๓ (ฎ.๑๔๗๘/๒๕๑๐)

(๔) วางแผนลักขยาช ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ รอรบที่หัวทุ่งซึ่งอยู่ไกลมาก จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะร่วมมือกับพวกลักได้ ไม่นับเป็น ม.๘๓ แต่พฤติการณ์ถือได้ว่า

จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ช่วยเหลือ ผิด ม.๘๖ (ฎ.๒๑๕๖/๒๕๒๑)

(๕) ราษฎรร่วมกับเจ้าพนักงานชักยอดตาม ม.๑๔๗ ราษฎรเป็นผู้สนับสนุน (ฎ.๒๑๕๖/๒๕๒๑)

(๖) หากเป็นกรณีที่ไม่มีตัวการกระทำความผิดคิดดังกล่าว ผู้ช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในความผิดนั้น ก็ย่อมไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน เจ้าพนักงานมิได้เป็นตัวการ ม.๑๔๘ ถือว่าไม่มีตัวการย่อมไม่มีผู้สนับสนุน (ฎ.๒๘๐๐/๒๕๒๒)

(๗) ขับรถมาส่งและนั่งรอห่าง ๑๒๐ เมตร ไม่สามารถมองเห็น จึงฟังไม่ได้ว่าคู่คืนทาง ไม่มีข้อเท็จจริงว่าวางแผนและร่วมกระทำอันถือว่าแบ่งหน้าที่ ไม่เข้า ม.๘๓ แต่ผิด ม.๘๖ (ฎ.๓๔๖/๒๕๒๖)

(๘) รู้จะฆ่าผู้ให้ไว้ ห. ตลบมุ้งแล้ว ก.เข้าไปตีผู้ตายตาย อยู่ในฐานะห้ามได้แต่ไม่ห้าม กลับยื่นฟังอยู่ห้องข้าง ยังถือไม่ได้ว่าเป็นตัวการร่วมทำผิด แต่เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการฆ่า จำเลย ผิด ม.๒๘๕ (๔), ๘๖ (ฎ.๑๑๒๓/๒๕๒๖)

(๘) วางแผนให้จำเลยที่ ๓ ไปปลักระบือแล้วดื้อน กระบือมาส่งให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ และ ก. ระหว่าง ๒ จุด ห่างไกลกันมาก จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะ ร่วมมือกับจำเลยที่ ๓ ขณะที่จำเลยที่ ๓ ปลักระบือ อันจะ ถือว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นตัวการ แต่พฤติกรรมการ ได้ ได้ส่งเสริม อันเป็นการช่วยเหลือจำเลยที่ ๓ ในการที่จะ ไปปลักระบือ ผิด ม.๘๖ (ฎ.๒๑๕๒/๒๕๒๖)

(๑๐) เดินตามหลังมาติด ๆ กัน เป็นการสมทบ กำลังและให้ความสะดวก และเมื่อจำเลยที่ ๒ ทิ้งมีด ก็ บอกให้เก็บไว้กับตัว เป็นการช่วยเหลือ และแนะนำวิธี ต่อสู้ก่อนที่จะเข้าต่อสู้กัน จึงเข้า ม.๘๖ (ฎ.๒๑๕๑/ ๒๕๒๖)

(๑๑) เป็นผู้ติดต่อก. และ ข. พบผู้จ้างได้รับ มอบปืน ๒ กระบอก วันยิงผู้จ้าง ก.และ ข.มาคู่ตัวผู้ตาย ขณะยิงจำเลยยืนอยู่คนละฝั่งถนนมีมีดติดตัว หากยิงพลาด คงไม่เข้าไปช่วยหรือทำอันตรายผู้ตายอีก เพียงคอยวิ่งนำ หน้าพวก ข. หลบหนี เพราะชำนาญทางไม่ถึงขั้นร่วมมือ แบ่งหน้าที่ แต่เป็นการช่วยเหลือ ผิด ม.๒๘๕(๔), ๘๖ (ฎ.๕๔๕/๒๕๒๘)

(๑๒) รู้ว่าพวกคนร้ายจะมาปล้น ผูกสุนัขไว้ และพาคนร้ายเข้าบ้านผู้เสียหาย เป็นผู้สนับสนุนในการ ปล้น ผิด ม.๓๔๐, ๘๖ (ฎ.๗๕๗/๒๕๒๘)

(๑๓) มีได้ร่วมยิงผู้ตาย แคร่ร้องบอก “พี่พลอง เลย” อันเป็นการยุยงส่งเสริมให้กระทำความผิด ม.๘๖ (ฎ.๒๘๕๔/๒๕๒๘)

(๑๔) จอดสามล้อห่างหน้าร้าน ๖-๗ เมตร นั่ง รอ เฉย ๆ ไม่ได้ดูต้นทางหรือให้ความร่วมมือ เพียงจะรอ คอยอยู่เท่านั้น เพื่อจะขับรถพาออกจากที่เกิดเหตุ ถือเป็นการช่วยเหลือก่อนและขณะทำความผิด ไม่เป็นตัวการแต่เข้า ม.๘๖ เพียงมาส่งไม่ผิด ม.๓๓๖ ทวิ ผิด ม.๓๓๕ วรรค ๓ (ฎ.๓๘๘๕/๒๕๓๐)

(๑๕) ขับรถมาจอดที่ถูกล่ามที่ล็อกแล้ว นัด หมายก่อนว่ามาขนเป็นการช่วยเหลือไว้ตั้งแต่ก่อนกระทำ ความผิดแล้ว จำเลยเป็นผู้สนับสนุน ม.๘๖ (ฎ.๓๐๘๑/ ๒๕๓๑)

(๑๖) น. พันผู้ตาย ผู้ตายวังหนี ผู้เสียหายเข้า ประคองผู้ตาย จำเลยอยู่ห่าง ๕ วา จำเลยมิได้ช่วยเหลือ

ก่อนหรือหลังขณะที่ น. พันผู้ตาย จำเลยไม่มีความคิดตาม ม.๘๖ ในการที่ น. มาผู้ตาย (ฎ.๓๑๓๕/๒๕๓๑)

(๑๗) ก. ชกผู้เสียหาย ๑ ที ผู้เสียหายล้มลง แล้ว ยืนดู จำเลยส่งปืนให้ ก. ๗ ใช้ปืนยิง ๑ นัด จำเลยไม่ใคร่ร้อง บอกหรือสั่งให้ ก.ยิงผู้เสียหาย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือ การที่ ก.ยิงผู้เสียหายอยู่ที่การตัดสินใจของ ก.เอง เป็นการ ช่วยเหลือให้ความสะดวก ผิด ม.๘๖ (ฎ.๔๔๔๔/๒๕๓๑)

(๑๘) จำเลยที่ ๑ กับผู้ตายเคยมีเรื่องกัน พบกัน โดยบังเอิญ จำเลยที่ ๑ ใช้ท่อนไม้ไล่ตีผู้ตาย จำเลยที่ ๒ ไม่ เคยมีเรื่องกับผู้ตาย ไม่ได้ร่วมตีด้วย แต่เมื่อ ว.หอบไม้จะไปช่วยผู้ตาย จำเลยหอบไม้คานมาถือ และห้ามไม่ให้ ว.ช่วย จึงเป็นการช่วยเหลือและให้ความสะดวกแก่จำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิด ห้ามเจตนาร่วมกระทำความผิดด้วยไม่เข้า ม.๘๖ (ฎ.๒๒๕/๒๕๓๒)

(๑๙) จำเลยยิงผู้เสียหายแล้วแย่งปืนกอดปล้ำกัน นั้น ก.วิ่งมา จำเลยจึงส่งปืนให้ ก. โดยไม่ได้พูดหรือแสดง อากาให้เข้าใจว่าให้ ก.ยิงผู้เสียหาย ก.ไม่ได้ยิงทันที แต่ ถอยหลัง เมื่อผู้เสียหายเข้าแย่งปืนจึงยิง ไม่อาจจับฟังได้ว่า จำเลยทราบหรือคาดหมายได้ว่า ก.มีเจตนายิงผู้เสียหาย ถือไม่ได้ว่าจำเลยช่วยเหลือหรือให้ความสะดวก ไม่ผิด ม.๘๓, ๘๖ (ฎ.๑๔๔๘/๒๕๓๒)

(๒๐) ไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองไม่ได้ร่วมตี แต่ เมื่อ ว.หอบไม้จะไปช่วยผู้ตาย จำเลยหอบไม้คานและห้าม ไม้ให้ ว.ไปช่วยผู้ตาย จึงเป็นการช่วยเหลือ จำเลยห้าม เจตนา ร่วม ทำผิดด้วยไม่ จำเลยผิด ม.๒๘๘, ๘๖ (ฎ.๒๒๔๑/๒๕๓๒)

(๒๑) ผู้สนับสนุนมิได้เฉพาะการสนับสนุน ผู้ ลงมือกระทำความผิดโดยเจตนาเท่านั้น โดยประมาทไม่ อาจมิได้ตามกฎหมาย เพราะผู้สนับสนุนต้องมิเจตนา ประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผล โดยสภาพจึงไม่อาจมี การสนับสนุนโดยประมาทได้ (ฎ.๑๓๓๗/๒๕๓๔)

(๒๒) รู้เจตนาของฆัวว่าจะไปชิงทรัพย์ผู้ตาย ขณะถือคอกผู้ตาย จำเลยรีบปลีกตัวออกไปจากที่เกิดเหตุ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นตัวการ เพราะไม่ได้แบ่งหน้าที่กันทำ และไม่เป็นผู้สนับสนุนและการนัดให้หลบไป ก็ไม่ใช่การ ร่วมมือหรือเป็นการทำความผิดในทางอาญาเช่นกัน จำเลยไม่มีความผิด (ฎ.๒๐๒๘/๒๕๓๕)

(๒๓) หลังวันเกิดเหตุแล้ว จำเลยช่วยพวกไปขายอาวุธที่ปล้น ไม่เป็นผู้สนับสนุน เพราะไม่เป็นการกระทำมาก่อนหรือขณะปล้น (ฎ.๗๖๒/๒๕๖๖)

(๒๔) จำเลยขับรถมาที่เกิดเหตุซ้อน ก.มาด้วย ข.ร้อง ก.ช่วยห้าม ม.ไม่ให้ค่อยผู้เสียหาย แล้ว ม.ขึ้นรถ จำเลยหนีไป จะถือว่าจำเลยผิด ม.๘๖ ไม่ได้ (ฎ.๑๑๗๗/๒๕๓๗)

(๒๕) ม.๘๖ จอครดห่าง ๒๕๐ เมตร ไม่สามารถเห็นหรือให้ความช่วยเหลือในขณะยิง และมีตึกบัง ถือไม่ได้ว่าแบ่งหน้าที่ในการฆ่าผู้ตาย แต่เป็นการให้ความช่วยเหลือก่อนกระทำผิดช่วยขับรถมา ผิด ม.๒๘๕ (๔), ๘๖ (ฎ.๓๒๐๕/๒๕๖๖)

(๒๖) รัฐโรงงาน ไม่ได้รับอนุญาตและมีไม้สักไม่ถูกต้อง จำเลยยังยินยอมทำงานเป็นลูกจ้างของเจ้าของโรงงาน ถือว่าจำเลยมีเจตนาเป็นผู้สนับสนุนเจ้าของโรงงานทำผิดฐานตั้งโรงงานแปรรูปไม้และสิ่งประดิษฐ์ทำด้วยไม้หวงห้าม (ฎ.๔๐๘๖/๒๕๖๖)

(๒๗) ยินยอมให้ร่วมประเวณีกับจำเลยที่ ๑ เสร็จแล้วจำเลยที่ ๑ ก็ออกไป ห้องเปิดประตูไว้ จำเลยที่ ๒ เข้าไปข่มขืน เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวก ผิด ม.๒๗๖, ๘๖ (ฎ.๒๐๗๓/๒๕๓๗)

รับผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ชี้ ที่โทษณา

มาตรา ๘๗ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเพราะมีผู้ชี้ให้กระทำตาม มาตรา ๘๔ เพราะมีผู้โทษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดตาม มาตรา ๘๕ หรือโดยมีผู้สนับสนุนตาม มาตรา ๘๖ ถ้าความผิดที่เกิดขึ้นนั้น ผู้กระทำได้กระทำไปเกินขอบเขตที่ชี้หรือที่โทษณาหรือประกาศ หรือเกินไปจากเจตนาของผู้สนับสนุน ผู้ชี้ให้กระทำความผิด ผู้โทษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ชี้หรือที่โทษณาหรือประกาศ หรืออยู่ในขอบเขตแห่งเจตนาของผู้สนับสนุนการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ถ้าโดยพฤติการณ์อาจสังเกตเห็นได้ว่า อาจเกิดการกระทำความผิดเช่นที่เกิดขึ้นนั้นได้จากการใช้การโทษณาหรือประกาศหรือการสนับสนุน ผู้ชี้ให้กระทำความผิด ผู้โทษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่เกิดขึ้นนั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกชี้ผู้กระทำตามคำโทษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดหรือด้วยการใน ความผิด จะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้น เพราะอาศัยผลที่เกิดจากการกระทำความผิด ผู้ชี้ให้กระทำความผิด ผู้โทษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด

(๒๘) การที่จำเลยที่ ๒ อนุญาตให้ตัดฟันต้นไม้เป็นการให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำผิด จึงเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน (ฎ.๖๖๗๗/๒๕๔๐)

(๒๙) การที่จำเลยมอบเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้ให้ ค. เพื่อจำหน่าย ถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ ค.จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้แก่สายลับผู้ล่อซื้อ และเป็นการให้ความสะดวกก่อนหรือขณะที่ ค. กระทำความผิด การกระทำของจำเลยจึงเป็นผู้สนับสนุน (ฎ.๒๐๗/๒๕๔๒)

(๓๐) จำเลยที่ ๓ กระทำเราผู้เสียหายโดยผู้เสียหายยินยอม แต่หลังจากนั้นให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ข่มขืนเราผู้เสียหาย โดยจำเลยที่ ๓ ไม่ได้ขัดขวางหรือห้ามปราม จำเลยที่ ๓ จึงเป็นผู้สนับสนุน (ฎ.๑๔๘๕/๒๕๔๓)

(๓๑) จำเลยที่ ๒ ยอมให้จำเลยที่ ๑ เอาถุงพลาสติกบรรจุเมทแอมเฟตามีนไว้ในบ้าน โดยไม่มีส่วนรู้เห็นในการจำหน่าย จำเลยที่ ๑ ผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน (ฎ.๓๕๑๖/๒๕๔๓)

(๓๒) จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ให้จำเลยที่ ๑ นำเมทแอมเฟตามีนไว้ในบ้าน จึงเป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๑ มีเมทแอมเฟตามีนไว้เพื่อจำหน่าย (ฎ.๗๑๕/๒๕๔๔)

แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นไปด้วย แต่ถ้าโดยลักษณะของความผิด ผู้กระทำจะต้องรับผิดทางอาญาที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นไปเฉพาะเมื่อผู้กระทำต้องรู้หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผล เช่นนั้นขึ้น ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด จะต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นไปก็เฉพาะเมื่อตนได้รู้หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นที่เกิดขึ้นนั้น

การกระทำที่ไม่บรรลุผลที่ใช้หรือโฆษณา

มาตรา ๘๘ ถ้าความผิดที่ได้ใช้ ที่ได้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำหรือที่ได้สนับสนุนให้กระทำ ได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือประกาศ หรือผู้สนับสนุน ผู้กระทำได้กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้ใช้หรือผู้โฆษณาหรือประกาศ คงรับผิดเพียงที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๘๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๕ วรรคแรกแล้วแต่กรณี ส่วนผู้สนับสนุนนั้นไม่ต้องรับโทษ

เหตุส่วนตัวเหตุลักษณะคดี

มาตรา ๘๙ ถ้ามีเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดคนใดจะนำเหตุนั้นไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดคนอื่นในการกระทำความผิดนั้นด้วยไม่ได้ แต่ถ้าเหตุอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษ เป็นเหตุในลักษณะคดี จึงให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยทุกคน

(๑) ม.๓๔๐ ตรี ให้ลงโทษผู้กระทำผิดตาม ม.๓๓๕, ๓๓๕ ทวิ ,๓๔๐ ต้องรับโทษหนักขึ้น จึงต้องตีความโดยเคร่งครัด ให้หมายความถึงเฉพาะตัวผู้กระทำที่มีอาวรณ์เท่านั้น หาใช่เหตุในลักษณะคดีตาม ม.๘๙ ไม่ (ฎ.๒๖๕๒/๒๕๒๐)

(๒) ผู้ที่จะต้องถูกจับตามหมายจับ มอบตัวต่อศาลและมีประกันไปแล้ว เหตุที่จะจับหมดไปแล้ว จำเลยเอาสำเนาหมายจับมาให้ตำรวจจับผู้ันอีก ผิด ม.๓๑๐,

๘๔ ดำรวจไม่ผิด ม.๖๒ วรรค ๑ เป็นเหตุส่วนตัว (ฎ.๒๖๒๐/๒๕๒๑)

(๓) หมายจับสิ้นผลแล้ว การที่ตำรวจจับตามหมายเป็นการกักขังที่ผิดกฎหมาย แต่ตำรวจเชื่อว่าจับตามหมายที่ยังบังคับได้อยู่ จึงเป็นความสำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่ามีอยู่จริงในข้อที่ไม่มี ตาม ม.๖๒ วรรคแรก ดำรวจไม่มีความผิดเป็นข้อยกเว้นความของตำรวจ อันเป็นเหตุส่วนตัว ตาม ม .๘๙ (ฎ.๒๐๖๑/๒๕๒๑)

หมวด ๗

การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง

กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท

มาตรา ๙๐ เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

(๑) เจตนาฆ่าทั้งสองคน ชิง พ.ย.นั่งซ้อนรถจักรยานยนต์ ชิง ๒-๓ นัด ก็คาม ก็เป็นการชิงเพื่อเจตนาฆ่า พ.ย.ให้ตายคราวเดียวกัน เป็น ม.๕๐ (ฎ.๑๖๖๖/๒๕๒๑)

(๒) บุกรุกเพื่อลักทรัพย์เข้าบ้านฆ่าสุกรของผู้เสียหายด้วย เพื่อลักหรือนำสุกร เป็นกรรมเดียว (ฎ.๑๖๒/๒๕๒๒)

(๓) บุกรุกแล้วทำอนาจารผู้เสียหาย เป็นการกระทำต่อเนื่องยังไม่ได้ขาดตอน ผิด ม.๓๖๕, ๒๗๘ ลง ม.๒๗๘ บทหนักตาม ม.๕๐ (ฎ.๑๖๒/๒๕๒๒)

(๔) ช่มจีนแม่กระทำหลายครั้งและต่างเวลายัน หากเป็นการกระทำต่อเนื่องกัน ตามเจตนาเดิมข่มขืนเป็น ม.๕๐ (ฎ.๕๖/๒๕๒๘) ถูกกลับโดยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๔๑/๒๕๔๐

(๕) ทำร้ายแล้วไม่ตาย ย้อนกลับไปทำร้ายอีกจนตาย เป็นกรรมเดียว เจตนาฆ่าในเวลาใกล้เคียงต่อเนื่องกัน ตาม ม.๕๐ ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๓๓๘๘/๒๕๒๘)

(๖) ใช้กำลังทำร้ายทันทีต่อเนื่องในคราวเดียวกัน และมีเจตนาเพื่อทำร้ายผู้เสียหาย ดังนี้เข้า ม.๕๐ (ฎ.๒๓๖๐/๒๕๓๑)

(๗) จำเลยกระทำผิด ม.๒๖๔, ๒๖๘ และ ม.๓๔๑ ในวันเดียวกัน ดังนี้จำเลยผิด ม.๒๖๔ ก็ด้วยเจตนาที่จะนำเอกสารนั้นไปหลอกลวงเพื่อกู้เงินจากโจทก์ เป็นกรรมเดียว (ฎ.๒๖๘๔/๒๕๓๑)

(๘) นัดแรกยิงผู้ตาย นัดที่สองพลาดไปถูกผู้เสียหาย ยิงผู้ตายในกลุ่มคน ๒ นัด ติดต่อกันพลาดไปถูกคนในกลุ่มผู้เสียหายบาดเจ็บ มีเจตนาเพื่อฆ่าผู้ตายเท่านั้น หาได้มีเจตนาจะฆ่าผู้เสียหายอีกต่างหากไม่ เป็นกรรมเดียว (ฎ.๒๘๕๒/๒๕๓๑)

(๙) ปลอมเอกสารเพื่อนำเอาเป็นหลักฐาน ล้อโกงผู้อื่นในวันเดียวกันเป็นกรรมเดียว ปลอมก็ด้วยเจตนาจะนำไปหลอกลวงเพื่อกู้เงินจากโจทก์ (ฎ.๖๖๗๔/๒๕๓๑)

(๑๐) ผิด ม.๓๖๕ จะต้องปรับบท ม.๓๖๒ หรือ ม.๓๖๔ ด้วย เพราะ ม.๓๖๕ มีได้บัญญัติความผิดไว้ชัดแจ้งในตัวและก็ไม่ถือว่าเป็นกรรมเดียว ผิด ม.๓๖๕(๒)

(๑๑) ประกอบ ๓๖๒ ศาลพิพากษาว่าผิด ม.๓๖๕ โดยมีได้ปรับบท ม.๓๖๒ มาด้วยข่มขืนไม่ถูกต้อง (ฎ.๑๕๕/๒๕๓๒)

(๑๑) ฟันคั่ว เมียเข้าขวางจึงถูกฟันด้วย กระทำโดยบันดาลโทสะ ผิด ม.๒๕๕ และ ม.๒๕๗ ประกอบ ม.๗๒ แต่เป็น ม.๕๐ ลง ม.๒๕๗ ประกอบ ม.๗๒ ซึ่งเป็นบทหนัก ตาม ม.๕๐ (ฎ.๕๔๖/๒๕๓๒)

(๑๒) ผู้มั่วสุมเข้าไปในป่าแล้วถอดจุกแล้วผู้มั่วสุมเข้าไปอีกและพยายามกระทำชำเรา แม้จะห่างถึง ๒๐ เส้น แต่ก็เป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกัน โดยความมุ่งหมายที่จะชำเราผู้เสียหาย เป็นกรรมเดียว (ฎ.๑๒๒๕/๒๕๓๓)

(๑๓) ผิดตาม ม.๓๔๐ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว จำเลยไม่มีความผิดตาม ม.๒๕๕ อีก (ฎ.๑๕๔๔/๒๕๓๓)

(๑๔) ถ้าหลอกลวงผู้เสียหายหลายคนในคราวเดียวกันเป็นความผิดกรรมเดียว (ฎ.๒๓๓๗/๒๕๓๓)

(๑๕) เมื่อผิดตาม ม.๒๖๕ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้วศาลจึงไม่ต้องระบุ ม.๒๖๔ ในคำพิพากษาอีก (ฎ.๒๓๖/๒๕๓๕)

(๑๖) จำเลยถอนเงินจากบัญชีของ ผ. ๕ ครั้ง โดยมีเจตนาถอนเงินทยอยออกมาเป็นคราว ๆ นำไปใช้จ่ายระคนปนกัน เป็นเจตนาเบียดบังเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายดังกล่าวไม่ จำเลยจะเบิกเงินจากบัญชีก็ครั้งก็ตาม จำเลยก็มีเพียงเจตนาเดียวเพื่อที่จะเบียดเบียนเงินส่วนที่เหลือจากการใช้เท่านั้น (ฎ.๑๘๖๔/๒๕๓๖)

(๑๗) ผิด ม.๑๔๗ บทเฉพาะแล้ว ผิด ม.๑๕๗ บททั่วไปอีก ได้ถือว่าเป็นกรรมเดียว ให้ลงโทษ ม.๑๕๗ บทหนัก (ฎ.๑๑๔๖/๒๕๓๗)

(๑๘) จำเลยเสพเมฆเทอมเฟดามินซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ขณะที่จับรถยนต์เป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกัน จึงเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท (ฎ.๑๐๗๘/๒๕๓๘)

(๑๙) การเสพวัตถุออกฤทธิ์กับการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ที่ขับรถ โดยเสพวัตถุออกฤทธิ์เป็นการกระทำหลายอันที่เป็นผลต่อเนื่องกัน จึงเป็นการกระทำกรรมเดียวอันเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท หาใช่เป็นความผิดต่างกรรม ดังที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยไม่ (ฎ.๑๐๒/๑๕๔๐)

(๒๐) จำเลยกระทำความผิดฐานบุกรุกเคหะสถานและข่มขืนให้ผู้อื่นตาม ม.๓๖๕ (๒)(๓) ประกอบ ม.๓๖๔ และ ม.๓๐๕ วรรค ๒ เป็นกรรมเดียวผิดต่อ

กฎหมายหลายบท เมื่อความผิดทั้งสองมีโทษเท่ากัน จึงลงโทษเพียงบทเดียว (ฎ.๕๒๔/๒๕๔๒)

(๒๑) การมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ แต่ต่างชนิดกัน ไว้เพื่อจำหน่าย เป็นกรรมเดียว (ฎ.๕๑๖๗/๒๕๔๒)

(๒๒) ขับรถชนคนได้รับอันตรายสาหัสแล้วไม่หยุดรถช่วยเหลือ เป็นความผิดสองกรรม (ฎ.๑๑๓/๒๕๔๓)

(๒๓) มีกฎหมายไว้เพื่อจำหน่ายโดยแบ่งใส่ถุงต่าง ๆ แยกจากกัน เป็นกรรมเดียว (ฎ.๔๘๖/๒๕๔๓)

(๒๔) มีสินค้าที่ปลอมเครื่องหมายการค้า แยกขายต่างที่กัน ถือว่ามีเจตนาเดียวเพื่อจำหน่ายสินค้า เป็นกรรมเดียว (ฎ.๔๕๓๗-๔๕๔๐/๒๕๔๓)

(๒๕) จำเลยยื่นเอกสารปลอมทั้ง ๓ ฉบับ เพื่อให้เจ้าหน้าที่แก้ไขจดทะเบียนกรรมการบริษัท เป็นกรรมเดียวผิดหลายบท (ฎ.๓๕๔/๒๕๔๔)

(๒๖) การมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเป็นกรรมเดียว มีระวางโทษเท่ากัน จึงลงโทษฐานจำหน่าย (ฎ.๗๘๑๖/๒๕๔๔)

(๒๗) ผสมเฮโรอีนและกัญชาเข้าด้วยกัน และจุดไฟสูบเป็นการเสพติดเหมือนอันเดียว ผิดกรรมเดียว (ฎ.๘๕๕๓/๒๕๔๔)

(๒๘) ลักสมุดบัญชีเงินฝาก ปลอมลายมือชื่อในใบถอนเงินแล้วไปแสดงต่อพนักงานธนาคาร เพื่อเบิกเงิน เป็นกรรมเดียว (ฎ.๑๓๗๔/๒๕๔๕)

(๒๙) เฮโรอีนและเมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ดำรวจตรวจค้นพบในสถานที่และเวลาเดียวกัน เป็นกรรมเดียว (ฎ.๒๕๑๑/๒๕๔๕)

(๓๐) รับของโจรรวม ๑๒ คดี ถูกจับกุมในวันเดียวกันทุกคดี ก็ต้องถือว่ากระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ (ฎ.๒๐๓๘/๒๕๔๕)

(๓๑) การขี้ดถือครอบครองคลังสาธารณะเป็นความผิด ม.๓๖๐ และ ป.ที่ดิน ม.๑๐๘ ทวิ วรรคสอง กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท (ฎ.๓๓๑๔/๒๕๔๕)

(๓๒) ขึ้นบ้านผู้เสียหายแล้วดึงผู้เสียหายไปกระทำชำเรา ถือว่ามีเจตนาเดียวเพื่อการอนาจารและกระทำชำเรา เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท (ฎ.๓๖๖๘/๒๕๔๕)

(๓๓) ขับรถหนีตำรวจและพุ่งชนรถของทางราชการเสียหาย เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท (ฎ.๔๐๔๕/๒๕๔๕)

(๓๔) พรากผู้เยาว์นำตัวไปหน่วงเหนี่ยวกักขังเพื่อเรียกค่าไถ่ เป็นกรรมเดียว (ฎ.๕๕๕๔/๒๕๔๕)

(๓๕) มีอาวุธปืนไม่มีทะเบียนไว้ในครอบครอง มีอาวุธปืนมีทะเบียนของผู้อื่นซึ่งได้รับอนุญาตให้มีและใช้เป็นความผิดกรรมเดียวกัน (ฎ.๘๐/๒๕๔๕)

(๓๖) จำเลยชกและจุดผู้เสียหายเข้าไปในป่า เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายและกระทำอนาจาร เป็นกรรมเดียว (ฎ.๑๓๕๗/๒๕๔๕)

(๓๗) ความผิดฐานผลิต ขาย และมีไว้เพื่อขายยาแผนโบราณ โดยไม่ได้รับอนุญาต ขายยามิได้ขึ้นทะเบียนตำรับยา ขายยาแผนโบราณ อันเป็นยาปลอม เป็นความผิดกรรมเดียว (ฎ.๑๗๑๕/๒๕๔๕)

(๓๘) มีอาวุธปืน กระสุนปืน ล้ำกึ่ง แม้เป็นคนละชนิดและขนาดกับอาวุธปืน ถือว่าเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท (ฎ.๓๒๘๗/๒๕๔๕)

ความผิดหลายกรรมต่างกัน

มาตรา ๕๑ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี
- (๒) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี

(๓) ทรัพย์สิน สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต*

(๑) บุกรุกเข้าไปในบ้านและทำร้ายบานประตู กระจกหน้าต่างที่ทันใด เป็นกรรมเดียว ผิดกฎหมายหลายบท ม.๕๐ (ฎ.๕๒๕/๒๕๒๐)

(๒) ยิง พ. ๒ นัด แล้วเจตนายิงผู้เสียหาย และ ก.ซึ่งเดินตาม พ. มา พ.ตาย ผู้เสียหายสาหัส กระสุนเฉียด ก. ผิดค้างกรรม (ฎ.๑๖๓๑/๒๕๒๒)

(๓) เอาผิดวิ่งไล่พัน พ.วิ่งหนีทัน เมื่อ ค.ขัดขวาง พัน ค. ผิดสองกรรม คือ ม.๒๕๕.๘๐ และ ม.๒๕๕ อีกรวมหนึ่ง (ฎ.๑๑๗๕/๒๕๒๒)

(๔) อัตราโทษจำคุกอย่างสูงตาม ม.๕๐ บัญญัติไว้ นั้น หมายถึงอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ใช่อัตราโทษที่ศาลลงแก่จำเลย (ฎ.๑๕๒๔/๒๕๒๗)

(๕) ความผิดหลายกรรมนั้น สามารถฟ้องทุกกระทงเป็นคดีเดียวกันได้ หรือสามารถรวมการพิจารณาคดีเข้าด้วยกันได้ แต่โจทก์กลับแยกฟ้องเป็นรายสำนวน เนื่องจากความผิดที่จำเลยกระทำนั้นไม่อาจฟ้องรวมกันได้ หรือไม่อาจพิจารณารวมกันได้ กรณีไม่อยู่ในบังคับ ม.๕๑ จึงนับโทษจำเลยต่อได้ (ฎ.๑๔๕๐/๒๕๒๘)

(๖) แม้จะแยกฟ้องคดีเป็นรายสำนวน ซึ่งศาลสั่งรวมพิจารณาแล้ว เมื่อศาลลงโทษจำเลยทุกกรรมโดยจำคุกจำเลยตามที่กำหนดไว้ตาม ม.๕๑ ศาลจะนับโทษจำเลยต่ออีกไม่ได้ (ฎ.๔๕๒๗/๒๕๒๘)

(๗) บุกรุกเข้าบ้านเมื่อคนในบ้านรู้ตัวเรียกให้ออก จำเลยกลับพังฝ้าห้องกระโดดหนี ผิด ม.๓๖๔ กระทงหนึ่ง กับทำให้เสียหายอีกกระทงหนึ่ง (ฎ.๖๗๘/๒๕๓๐)

(๘) ม.๕๑(๓) ไม่เกิน ๕๐ ปี ยกเว้นจำคุกตลอดชีวิต หากศาลเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษจำคุก ๕๐ ปี แล้วศาลจะนำโทษจำคุกกระทงอื่นมารวมให้เกิน ๕๐ ปี ไม่ได้ (ฎ.๑๘๓๒/๒๕๓๐)

(๙) ใช้ไขควงแทงผู้เสียหาย เมื่อ ป.เข้าช่วย เลขแทง ป. เป็นการกระทำการละครั้ง ผิดหลายกรรม ม.๕๑ (ฎ.๒๐๒๘/๒๕๓๐)

(๑๐) ออกเช็ครวม ๓ ฉบับ เพื่อชำระหนี้ให้แก่โจทก์ ธนาคารปฏิเสธรับเดียวกันทุกฉบับ ผิดหลายกรรม ม.๕๑ (ฎ.๒๒๖๘/๒๕๓๐)

(๑๑) ผิดหลายกรรม ถ้าโจทก์แยกฟ้องแต่ละกระทงความผิด ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาคดีรวมกัน ก็จะลงโทษได้ไม่เกิน ม.๕๑ แต่เมื่อโจทก์แยกฟ้อง และศาลมีคำสั่งให้พิจารณารวมกัน และศาลลงโทษจำคุกทุกกรรมเต็มตามที่กำหนดไว้ใน ม.๕๑ ทั้ง ๒ สำนวน ดังนี้จะนับโทษจำเลยต่อกันไม่ได้ เพราะจะทำให้จำเลยรับโทษเกิน ม.๕๑ (ฎ.๔๕๒๗/๒๕๓๐)

(๑๒) พาหญิงไปเพื่ออนาจาร ม.๒๘๔ กับพวกรกผู้เยาว์ ม.๓๑๗ แม้จะกระทำในคราวเดียวกัน ถือว่าเป็นการกระทำหลายกรรม เป็นความผิดต่อผู้เสียหาย และความผิดต่อมารดาของผู้เสียหาย ถือว่ามีเจตนากระทำความผิดให้เกิดผลเป็นกรรมในความผิดต่างฐานต่างหากจากกัน หากใช่เป็นความผิดกรรมเดียวไม่ (ฎ.๒๕๓๕/๒๕๓๑)

(๑๓) ข้อจำกัด ม.๕๑ แม้จะแยกฟ้องแต่ละกระทงความผิดเป็นรายสำนวน ศาลลงโทษจำเลยเกินกำหนด ม.๕๑ ไม่ได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีการรวมพิจารณาคดีเหล่านั้นเข้าด้วยกันหรือไม่ (ฎ.๒๕๐๕/๒๕๓๒)

* ม.๕๑ แก้ไขโดยข้อ ๒ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ร.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งสุดท้ายโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ร.๖) พ.ศ.๒๕๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๑๐๐ ค.๕๓ น.๒ (ร.พิเศษ) วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖

(๑๔) แสดงข้อความเท็จแก่ประชาชน รวมทั้งผู้เสียหาย ๔๗ คน ต่างวันต่างเวลากัน รับเงินทั้งหมดแล้ว เป็นความสำเร็จทันทีที่รับเงินจากผู้เสียหายแต่ละคน ซึ่งจำเลยกระทำ ๔๗ ครั้ง ต่างวันต่างเวลา เป็นหลายกรรมต่างกัน รวม ๔๗ กรรม (ฎ.๓๕๔๘/๒๕๓๓)

(๑๕) ยิ่งผู้เสียหาย ๒ นัด และยิ่ง น. ๑ นัด ดायทั้งคู่ โดยอิงในเวลาต่อเนื่องกัน แสดงยิ่งแต่ละนัดด้วยความประสงค์ และจุดมุ่งหมายของจำเลยได้แยกจากกัน ว่ากระสุนนัดใดจำเลยยิงคนใด เจตนาฆ่าผู้เสียหาย และ น. จึงแยกออกจากกันเป็นผิดสองกรรม (ฎ.๕๕๒๕/๒๕๓๔)

(๑๖) “เว้นแต่กรรมศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต” หมายความว่า หากความคิดกระหนงใดกระหนงหนึ่ง มีโทษที่จะลงแก่จำเลยจริง ๆ เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต แล้วเมื่อนำเอาโทษจำคุกที่มีกำหนดเวลาในกระหนงอื่นมารวมศาลลงโทษได้เพียงจำคุกตลอดชีวิตอย่างเดียวเท่านั้น (ฎ.๖๑๑๖/๒๕๓๔)

(๑๗) กระหนงแรก ม.๒๘๘ ศาลวางโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่ลดโทษแล้วคงเหลือ ๔๐ ปี จึงอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำเอาโทษในความผิดฐานมี และพาปิ่นไม่ได้รับอนุญาตมารวมลงโทษแก่จำเลยเป็นจำคุกทั้งสิ้น ๔๑ ปี ๗ เดือน ๖ วัน ได้ (ฎ.๖๑๑๖/๒๕๓๔)

(๑๘) ใช้ปืนบังคับผู้เสียหายเปิดประตู แล้วเข้าบ้านไม่ยิงทันที แต่เพิ่งมายิงเมื่อผู้เสียหายไม่ยอมเข้าไปในห้องนอนกับจำเลย ตามที่จำเลยต้องการ มิได้มีเจตนาแต่แรก จะเข้าไปยิงผู้เสียหาย จำเลยผิด ม.๒๘๘, ๘๐ และ ม.๓๖๕ สองกระหนง ตาม ม.๕๑ (ฎ.๓๒๑๑/๒๕๓๕)

(๑๙) คดีที่สี่และคดีที่หกเป็นคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ไม่อาจฟ้องจำเลยเป็นคดีเดียวกันหรือรวมพิจารณาพิพากษาคดีเข้าด้วยกันได้ คดีจึงไม่อยู่ในบังคับของ ม.๕๑ (๒) นับโทษต่อได้ และเกินกำหนดโทษตาม ม.๕๑ ได้ (ฎ.๘๕/๒๕๓๖ป)

(๒๐) การเบียดบังเอาเงินของผู้เสียหายไปโดยทุจริตคนละคราวต่างวาระกัน แต่ละคราวเป็นความสำเร็จเป็นคราว ๆ ไป ในตัว จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน (ฎ.๗๑๖/๒๕๓๖)

(๒๑) ผู้เสียหายทั้ง ๔ คดีก่อนไม่ใช่พยานหลักฐานชุดเดียวกันกับคดีนี้ อีกทั้ง ๕ คดีดังกล่าว ไม่เกี่ยวข้องกันกับคดีนี้ จนอาจจะฟ้องเป็นคดีเดียวกันหรือรวมพิจารณา

เข้าด้วยกันได้ จึงนับโทษคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยทั้ง ๕ คดีดังกล่าวได้ โทษจำคุกทั้งสิ้นเกิน ๒๐ ปี ไม่ต้องด้วย ม.๕๑(๒) (ฎ.๑๓๖๕/๒๕๓๖)

(๒๒) แม้ความมุ่งหมายของจำเลยจะมีอย่างเดียวกันคือเป็นเหตุระงับเหตุตาม ม.๒๘๒ แต่การที่จำเลยได้ ก. ผู้เยาว์ไว้เพื่อสำเร็จความใคร่ผู้นั้น จำเลยจะต้องรับซื้อเอา ก. ซึ่งถูก พรากผู้เยาว์อันเป็นการกระทำผิดอีกกรรมหนึ่งตาม ม.๓๑๕ วรรค ๒ จึงเป็นเจตนาอีกกรรมต่างหาก จำเลยผิด ม.๕๑ (ฎ.๕๕๐๔/๒๕๓๖)

(๒๓) การกระทำผิดหลายฐานในครั้งเดียวคราวเดียว อาจเป็นหลายกรรมต่างกันได้ หากผู้กระทำผิดมีเจตนาที่จะให้เกิดผลต่างกัน หรือประสงค์จะให้เกิดผลเป็นความผิดหลายฐานตาม ม.๒๗๗ และ ม.๓๑๗ (ฎ.๑๑๓๑/๒๕๓๗)

(๒๔) ความผิดฐานมีและเสพแอมเฟตามีนเป็นการกระทำที่แยกได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรม (ฎ.๒๕/๒๕๓๕)

(๒๕) จำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายครั้งที่ ๒ ห่างจากครั้งแรกประมาณ ๒ ถึง ๓ วัน ครั้งที่ ๓ ห่างจากครั้งที่ ๒ เพียง ๑ วัน และครั้งที่ ๕ ห่างจากครั้งที่ ๔ เพียง ๑ วัน การกระทำความผิดของจำเลยในแต่ละครั้งเป็นการกระทำต่อผู้เสียหายคนละวันต่างวาระกัน และมีได้เป็นการกระทำต่อเนื่องกัน จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกรรมต่างวาระ (ฎ.๖๔๔๑/๒๕๔๐)

(๒๖) เมื่อจำเลยมีอาสาศึกคิดให้โทษชนิด ๓.๔ ต่างกัน การกระทำของจำเลยจึงมิได้เป็นความผิดกรรมเดียว (ฎ.๓๑๑/๒๕๔๒)

(๒๗) หน่วงเหนี่ยวผู้เสียหายไว้ในบ้าน เป็นความผิดต่อเสรีภาพกรรมหนึ่ง และขู่เรียกเอาเงินเป็นกรรโชกอีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๗๕๕๔/๒๕๔๒)

(๒๘) รับผู้เยาว์ไปจากบ้านแล้วกระทำชำเรา เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน (ฎ.๖๓๕/๒๕๔๓)

(๒๙) ความผิดหลายกรรม เมื่อจำเลยรับสารภาพ ย่อมเป็นการรับสารภาพทุกข้อหา จึงไม่ต้องสืบพยานต่อไปอีก (ฎ.๑๘๕๗/๒๕๔๓)

(๓๐) ลงโทษประหารชีวิตแล้ว จึงไม่นำโทษจำคุกในกระหนงอื่นมารวมอีกได้ (ฎ.๕๘๖๕/๒๕๔๓)

(๓๑) แผ่นป้ายวงกลมเสียภาษี กับใบอนุญาตขับรถ เป็นเอกสารคนละประเภท เมื่อเป็นเอกสารปลอมการใช้และอ้างในคราวเดียวกันเป็นต่างกรรม (ฎ.๓๑๔/๒๕๔๔)

(๓๒) บุกรุกบ้านผู้เสียหายและยังไปทำร้ายผู้เสียหายอื่นอีก เป็นต่างกรรมกัน (ฎ.๓๑๕/๒๕๔๔)

(๓๓) ลักลอบปรับคลื่นวิทยุคมนาคมของผู้อื่นต่างคลื่นกัน แล้วนำมาให้บริการเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน (ฎ.๖๓๕๒/๒๕๔๔)

(๓๔) นำใบเสร็จรับเงินและใบกำกับภาษีปลอมไปเรียกเก็บเงินจากผู้ใช้กระแสไฟฟ้า ๓๕ ราย ผิดฐานใช้เอกสารสิทธิปลอม รวม ๓๕ กระทั่ง (ฎ.๖๕๕๘/๒๕๔๔)

(๓๕) ตกลงชายเมทแอมเฟตามีน ๑๔๐ เม็ด จำเลยแยกออกเป็นถุงละ ๗๐ เม็ด จึงเป็นความผิดกรรมเดียว (ฎ.๘๐๘๖/๒๕๔๔)

(๓๖) ลักเช็คของนายจ้างไปผิดกรรมหนึ่ง และใช้เช็คที่ปลอมไปขึ้นเงินต่อธนาคารผิดอีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๑๓๗๕/๒๕๔๕)

(๓๗) รับของโจร ๑๒ คดี ถูกจับกุมในวันเดียวกันทุกคดี ต้องถือว่ากระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระกัน (ฎ.๒๐๓๘/๒๕๔๕)

(๓๘) เข้าไปในบ้านเพื่อกระทำอนาจารผู้เสียหาย แล้วหอบกระเป่าที่มีปืนของผู้เสียหายอีกคนหนึ่งไปเป็นต่างกรรมต่างวาระ (ฎ.๔๐๖๖/๒๕๔๕)

(๓๙) ความผิดฐานมีเครื่องวิทยุคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาตกับกระทำการรบกวนโดยตรงต่อกรวิทยุคมนาคม เป็นความผิดต่างกรรม (ฎ.๓๑๖๗/๒๕๔๕)

(๔๐) ความผิดฐานล่าสัตว์ป่าคุ้มครองกับมีไว้ในครอบครองซึ่งซากสัตว์ป่าคุ้มครอง ต่างกรรมต่างวาระ (ฎ.๔๗๓๗/๒๕๔๕)

(๔๑) การลงโทษความผิดหลายกรรม มิได้มีการกฎหมายบัญญัติให้แยกลดโทษแต่ละกระทงก่อน แล้วจึงรวมโทษภายหลัง จึงต้องรวมโทษที่วางแต่ละกระทงแล้วลดโทษ (ฎ.๕๐๕๕/๒๕๔๕)

หมวด ๘

การกระทำความผิดอีก

เหตุเพิ่มโทษ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ ภายเป็นเวลา ๕ ปี นับแต่วันพ้นโทษก็ ติ หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(๑) “รับโทษ” ในประโยคหลังหมายความว่า ได้รับโทษจำคุกในประโยคแรกนั่นเอง โทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้ จึงไม่เป็นโทษที่กำลังหรือยังจะต้องรับอยู่ตามความในมาตรานี้จะนำมาเป็นเหตุเพิ่มโทษตาม ม.๕๒ หาได้ไม่ (ฎ.๓๘๖/๒๕๐๒)

(๒) ต้องโทษ ม.๓๔๐ มีกรณีใช้กำลังประทุษร้ายอยู่ด้วย อันเป็นองค์ประกอบ ม.๓๔๐ คดีหลังศาลพิพากษาจำเลยคดี ม.๓๓๕ และ ม.๒๘๘, ๘๐ ถึงที่สุด ลง ม.๒๘๘, ๘๐ ไม่ลง ม.๓๓๕ จะเพิ่มโทษตาม ม.๕๒ ไม่ได้

ขอเพิ่มตาม ม.๕๓ บทหนักศาลเพิ่ม ตาม ม.๕๒ บทเบา (ฎ.๘๖๑/๒๕๐๕)

(๓) เมื่อคดีก่อนศาลลงโทษจำคุกแต่รอการลงโทษไว้ จึงไม่มีวันพ้นโทษที่จะถือเป็นเกณฑ์เพิ่มโทษได้ แม้จำเลยจะมาทำผิดขึ้นอีกภายใน ๕ ปี นับแต่วันครบกำหนดการรอลงโทษก็เพิ่มมิได้ (ฎ.๒๐๐๔/๒๕๑๑)

(๔) โทษครั้งหลังต้องพิจารณาถึงการกระทำ ความผิดแต่ละกรรม เมื่อการกระทำผิดฐานมีกระสุนปืนศาลเพียงลงโทษปรับ จึงเพิ่มโทษตาม ม.๕๒ ในฐานะความผิดนี้มิได้ (ฎ.๕๕๕/๒๕๒๓)

(๕) เพิ่มโทษตาม ม.๕๒ เมื่อศาลให้ประหารชีวิต และ ม.๕๔ ให้ศาลเพิ่มโทษก่อนแล้วจึงลดจากที่เพิ่มแล้ว เมื่อเพิ่มไม่ได้จึงคงลดให้อำนาจสถานเดียว (ฎ.๗๐๖/๒๕๒๖)

(๖) ศาลลงโทษประหารชีวิตแล้วศาลจะเพิ่มโทษจำเลยอีกไม่ได้ (ฎ.๗๖๑/๒๕๓๐)

(๗) คดีก่อนรอการลงโทษ จึงไม่มีวันพ้นโทษที่จะถือเอาเป็นเกณฑ์เพิ่มโทษจำเลย ตาม ม.๕๒ (ฎ.๑๕๘๐/๒๕๔๔)

เพิ่มโทษเพราะทำผิดซ้ำ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ดี ภายในเวลาสามปี นับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นถึงหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕

(๒) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๖

(๓) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖

(๔) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๖๗ ถึงมาตรา ๑๕๒ และ

มาตรา ๑๕๔

(๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๐๐ ถึง มาตรา ๒๐๔

(๖) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๐๕ ถึง มาตรา ๒๑๖

(๗) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๑๗ ถึง

มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ ถึงมาตรา ๒๓๘

(๘) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๕ ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตัว ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๖๑ และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๖๔ ถึง มาตรา ๒๖๕

(๙) ความผิดเกี่ยวกับการค้า ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ ถึง มาตรา ๒๖๕

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๕

(๑๑) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ และมาตรา ๒๙๔ ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๕ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๑ ถึงมาตรา ๓๐๓ และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึง มาตรา ๓๐๘

(๑๒) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ ถึงมาตรา ๓๑๐ และมาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา

๓๒๐

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๖๕

(๑) เมื่อลงโทษประหารชีวิตแล้ว จะเพิ่มโทษตาม ม.๕๓ อีกไม่ได้ (ฎ.๓๒๗๘/๒๕๒๘)

(๒) พ.ร.บ.ล้างมลทิน ม.๔ ล้างมลทินให้แก่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ซึ่งต้องคำพิพากษาและพ้นโทษไปก่อนวันที่ พ.ร.บ.ดังกล่าวใช้บังคับ จึงเพิ่มโทษจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ไม่ได้ แม้จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ มิได้ฎีกา แต่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกาแก้ไขให้ถูกต้องได้ (ฎ.๕๔๓๘/๒๕๔๐)

(๓) ม.๓๓๖ ทิว เป็นบทบัญญัติถึงเหตุที่จะทำให้ผู้กระทำผิดตาม ป.อ. ม๓๓๔, ๓๓๕, ๓๓๕ ทิว หรือ ม.๓๓๖ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กิ่งหนึ่ง เท่านั้น หาใช่เป็นบทบัญญัติเรื่องของการเพิ่มโทษเหมือน ม.๕๒,๕๓ ไม่ (ฎ.๗๑๒๖/๒๕๔๒)

(๔) ปัญหาการเพิ่มโทษจำเลยชอด้วยกฎหมายหรือไม่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย (ฎ.๓๖/๒๕๔๕)

ข้อยกเว้นไม่เพิ่มโทษ

มาตรา ๕๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

หมวด ๘

อายุความ

อายุความ

มาตรา ๕๕ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี

(๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

(๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไต่จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

(๑) ถ้าฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลด้วยอายุความจึงจะหยุดนับ แต่ถ้าไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล แม้จะขึ้นฟ้องแล้วอายุความก็ยังคงเดินอยู่ โจทก์ฟ้องฐานหนึ่งทางพิจารณาว่าผิดอีกฐานต้องนับอายุความตามฐานที่พิจารณาอยู่ (ฎ.๑๗๓๕/๒๕๑๔)

(๒) อายุความฟ้องคดีต้องฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามกำหนดเวลา ม.๕๕ มิฉะนั้นขาดอายุความราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องเอง หากครบระยะเวลาตาม ม.๕๕ แล้ว ถือว่าคดีนั้นขาดอายุความ (ฎ.๒๗๐/๒๕๒๘)

(๓) อายุความ ม.๕๕ ต้องตามฐานความผิดที่พิจารณาได้ หากถือตามข้อหาหรือฐานที่ฟ้อง จำเลยจะไม่

ได้รับความเป็นธรรม อาจฟ้องข้อหาสูงกว่าที่ได้ทำผิดจริง เหตุดังกล่าวอาจทำให้เป็นการขยายอายุความฟ้องคดีอาญา ซึ่งเป็นโทษแก่จำเลย (ฎ.๕๔๕๔/๒๕๓๕ป)

(๔) แม้โจทก์จะฟ้องว่าจำเลยชิงทรัพย์ผู้อื่นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ แต่การพิจารณาได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดเพียงฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ การจะลงโทษจำเลยในฐานะความผิดที่ได้รับจากการพิจารณาจะต้องดูว่าคดีไม่ขาดอายุความ ตาม ม.๕๕ ด้วย (ฎ.๒๑๕๒/๒๕๓๕)

(๕) ความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งให้ระงับการก่อสร้างอาคาร อายุความฟ้องร้องนับถดถอยจากวันที่จำเลยดำเนินการก่อสร้างเสร็จ ส่วนความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งให้รื้อถอนอาคารเริ่มเกิดเป็นความผิดขึ้นนับตั้งแต่วันที่ฝ่าฝืนหรือไม่ยอมรื้อถอนอาคารและเป็นความผิดต่อเนื่องตราบเท่าที่ยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ยอมรื้อถอนอาคาร (ฎ.๑๓๓๐/๒๕๔๐)

(๖) เมื่อคดีของอายุความตาม ม.๕๖ สิทธิทำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. ม.๓๕(๖) โจทก์ไม่มี

อายุความความผิดต่อส่วนตัว

มาตรา ๕๖ ภายใต้อำนาจบังคับมาตรา ๕๕ ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่อยู่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

(๑) ร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน แม้จะฟ้องภายหลัง ๓ เดือน แต่ไม่พ้นอายุความฟ้องร้องในความผิดนั้น ม.๕๕ คดีไม่ขาดอายุความ (ฎ.๑๖๑๓/๒๕๓๓)

(๒) ต้องร้องทุกข์ในความผิดอันยอมความได้ภายในกำหนด ๓ เดือน จึงไม่ขาดอายุความ (ฎ.๑๖๑๓/๒๕๓๓)

(๓) ความผิดยอมความได้ต้องร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน กับพนักงานสอบสวน แต่ถ้าผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์เสียก่อน จะใช้สิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลด้วยตนเองก็ย่อมทำได้ภายในกำหนดระยะเวลาเดียวกัน (ฎ.๒๒๑๒/๒๕๑๕)

(๔) ขาดอายุความตาม ม.๕๕ สิทธิฟ้องระงับแม้จะอ้างว่าได้ฟ้องจำเลยหลังจากรู้ความผิดภายใน ๓ เดือน

อำนาจฟ้อง (ฎ.๑๕๖๖/๒๕๔๐)

(๗) เมื่อคดีโจทก์ขาดอายุความตาม ม.๕๖ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. ม.๓๕(๖) พนักงานอัยการ โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกหรือราคาแทนผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. ม.๕๓ (ฎ.๑๖๔๖/๒๕๔๒)

(๘) จำเลยเข้าไปในที่พิพาท ปี ๒๕๒๓ แล้วอยู่เรื่อยมา เมื่อโจทก์ฟ้องยังไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันกระทำความผิดไม่ขาดอายุความ (ฎ.๒๕๖๕/๒๕๔๓)

(๙) จำเลยทำผิด ม.๓๑๑ ปี ๒๕๓๔ ฟ้องจำเลยปี ๒๕๔๐ ขาดอายุความตาม ม.๕๕(๕) แล้ว (ฎ.๑๕๕/๒๕๔๔)

(๑๐) ผิดสนับสนุน ม.๑๕๑ และ ม.๑๖๑ โทษ ๖ ปี ๒ เดือน ต้องฟ้องภายใน ๑๐ ปี ม.๕๕(๓) (ฎ.๕๒๘๖/๒๕๔๔)

(๑๑) ความผิดก่อสร้างอาคาร โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นความผิดเมื่อเริ่มทำการก่อสร้างเรื่อยไปจนถึงวันที่ทำการก่อสร้างเสร็จ อายุความจึงเริ่มนับถดถอยจากวันที่ก่อสร้างเสร็จ (ฎ.๒๓๑๗/๒๕๔๕)

ตาม ม.๕๖ ก็ไม่ทำให้มีสิทธิฟ้อง เพราะสิทธิของโจทก์ตามมาตรานี้ต้องอยู่ภายในบังคับ ม.๕๕ (ฎ.๒๔๔๐/๒๕๒๓)

(๕) หมิ่นประมาทโดยการปิดประกาศ ถือเป็นความผิดต่อเนื่อง จนกว่าปลดป้ายประกาศ เมื่อปลดป้ายมูลแห่งความผิดยุติ อายุความเริ่มนับแต่ปลดป้าย ถ้าผู้เสียหายรู้เรื่องและรู้ตัวต้องร้องทุกข์หรือฟ้องใน ๓ เดือน นับแต่วันปลดป้ายไม่ใช่วันปิดป้าย (ฎ.๒๒๑๒/๒๕๒๗)

(๖) โจทก์ซื้อบ้านเลขที่ ๓๐๘ จากขายทอดตลาด จำเลยเองก็ทราบเมื่อจำเลยอาศัยบ้านเลขที่ ๓๐๘ ก็ถือว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครองบ้านดังกล่าว การที่จำเลยบอกโจทก์ว่าบ้าน ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๓๐๘ แต่เป็นบ้านเลขที่ ๒๑๒ ของ ก. นั้น เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ให้โจทก์รื้อถอนบ้านเลขที่ ๓๐๘ เพื่อที่จำเลยจะได้รับประโยชน์

ถือได้ว่าเป็นการเบียดเบียน ผิด ม.๓๕๒ ต้องร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน (ฎ.๒๖๘/๒๕๓๖)

(๗) จำเลยกระทำความผิด ม.๓๕๒ วันที่ ๒๘ เม.ย. ๒๕๒๗ แต่โจทก์เพิ่งมาร้องทุกข์เมื่อปี ๒๕๓๐ คดีจึงขาดอายุความ (ฎ.๒๖๘/๒๕๓๖)

(๘) ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดตั้งแต่ ส.ค. ๒๕๓๖ แต่ร้องทุกข์ ๖ ก.ย. ๒๕๓๘ จึงขาดอายุความ (ฎ.๓๗๔๖/๒๕๔๒)

(๘) โจทก์เพิ่งทราบว่าจำเลยมีเจตนาเบียดเบียนทรัพย์สินของโจทก์ในวันที่ทวงของคืน อายุความจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ทวงของ (ฎ.๑๑๘๔/๒๕๔๓)

(๑๐) ผู้เสียหายคัดฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามเช็ค ในวันที่เช็คถึงกำหนดชำระเงิน แสดงว่าผู้เสียหายรู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิดในวันนั้นแล้ว เมื่อไม่ไปร้องทุกข์ เกิน ๓ เดือน จึงขาดอายุความ (ฎ.๗๕๐๑/๒๕๔๔)

การฟ้องขอให้กักกัน

มาตรา ๘๗ ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้องฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ

ระยะเวลาว่างเลยการลงโทษตามคำพิพากษา

มาตรา ๘๘ เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมิได้รับโทษกักขัง ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่ที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี แล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้เป็นอันว่างเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้

- (๑) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี
- (๒) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (๓) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (๔) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

ระยะเวลาการยึดทรัพย์สินหรือการกักขังแทนค่าปรับ

มาตรา ๘๙ การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก

ระยะเวลาว่างเลยการกักกัน

มาตรา ๑๐๐ เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็มิได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษ โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้วหรือโดยว่างเลยการลงโทษหรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกัน เป็นอันว่างเลยการกักกันจะกักกันผู้นั้นไม่ได้

การบังคับผู้จะก่อเหตุร้ายหรือผิดทัณฑ์บน

มาตรา ๑๐๑ การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา ๔๖ หรือการร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนตามความในมาตรา ๔๗ นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บน จะบังคับหรือร้องขอไม่ได้

ลักษณะ ๒

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ

ความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐๒ ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปใช้กับความผิดลหุโทษด้วย

มาตรา ๑๐๓ บทบัญญัติในลักษณะ ๑ ให้ใช้กรณีแห่งความผิดลหุโทษด้วย เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

ไม่มีเจตนาที่ผิดลหุโทษได้

มาตรา ๑๐๔ การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาที่เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

พยายามกระทำผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดลหุโทษ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

ผู้สนับสนุนความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐๖ ผู้สนับสนุนในความผิดลหุโทษ ไม่ต้องรับโทษ

ภาค ๒

ความผิด

ลักษณะ ๑

ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

หมวด ๑

ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท

และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่ามิผู้จะปลงพระชนม์ พระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ถ้าการกระทำนั้น มีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์ ผู้กระทำได้ระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ หรือ รู้ว่ามีผู้จะทำกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบหกรปีถึงยี่สิบปี

ปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือนำผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียม เพื่อปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือเพื่อนำผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามิผู้จะปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือจะนำผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองถึงยี่สิบปี

ประทุษร้ายต่อพระราชินีหรือรัชทายาท

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบหกรปีถึงยี่สิบปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์หรือชีวิต ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามิผู้จะประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือประทุษร้ายต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี

ผู้สนับสนุน มาตรา ๑๐๗ ถึง มาตรา ๑๑๐ รับผิดเช่นเดียวกับตัวการ

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๐ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความคิดนั้น

หมิ่นประมาท ดูหมิ่นพระมหากษัตริย์

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

(๑) เปิดเพลงสรรเสริญแล้วพูดว่า “เฮ้ย เปิดเพลงอะไรโวย ฟังไม่รู้เรื่อง” และไม่อินตรง ถ้อยคำที่กล่าวเป็นความคิด ม.๑๑๒ (ฎ.๑๒๕๔/๒๕๒๑)

ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ภายในราชอาณาจักร

ล้มล้างอำนาจอธิปไตย

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(๑) ล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(๒) ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ

(๓) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร ผู้ที่กระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

กบฏ

มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดสะสมกำลังพลหรืออาวุธ ตระเตรียมการอื่นใด หรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏ หรือกระทำความผิดใด ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเพื่อเป็นกบฏ หรือยุยงราษฎรให้เป็นกบฏ หรือรู้ว่ามีผู้จะเป็นกบฏ แล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

ยุยงทหาร ตำรวจ

มาตรา ๑๑๕ ผู้ใดยุยงทหาร หรือตำรวจให้หนีราชการ ให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือให้ก่อการกำเริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำการลงโดยมุ่งหมายจะบ่อนทำลายวินัยและสมรรถภาพของกรมทหารหรือตำรวจเสื่อมทรามลง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

กระทำการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใด อันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาลโดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(๓) เพื่อให้ประชาชนลวงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

ยุยงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย

มาตรา ๑๑๗ ผู้ใดยุยงหรือจัดให้เกิดการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงานงดจ้าง หรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขายหรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาลหรือข่มขู่ประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดทราบความมุ่งหมายดังกล่าวและเข้ามีส่วนช่วยในการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงานงดจ้าง หรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขาย หรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดทราบความมุ่งหมายดังกล่าว และใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิดว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือทำให้หวาดกลัวด้วยประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลเข้ามีส่วนหรือเข้าช่วยในการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงานงดจ้าง หรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขาย หรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เหยียดหยามประเทศชาติ

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดกระทำการใด ๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงรัฐ เพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) เมายังธงชาติที่เสาธงโรงเรียน เนื่องจากด้วย
ฤทธิ์สุรา ไม่ได้เจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ ไม่ผิด
ม.๑๑๘ ผิด ม.๑๕๘ (ฎ๐๕๘๘/๒๕๐๕)

หมวด ๓

ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ

ภายนอกราชอาณาจักร

ให้ราชอาณาจักรอยู่ใต้อธิปไตยของต่างประเทศ

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรตกไปอยู่ใต้อธิปไตยของต่างประเทศ หรือเพื่อให้เอกราชของรัฐเสื่อมเสียไป ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ก่อการให้เกิดการรบกับต่างประเทศ

มาตรา ๑๒๐ ผู้ใดคบคิดกับบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐต่างประเทศ ด้วยความประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินการรบต่อรัฐ หรือในทางอื่นที่เป็นปรปักษ์ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

เป็นข้าศึกของประเทศ

มาตรา ๑๒๑ คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศ หรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

อุปการะข้าศึก

มาตรา ๑๒๒ ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่ออุปการะแก่การดำเนินการรบหรือการเตรียมการรบของข้าศึก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าการอุปการะนั้นเป็นการ

(๑) ทำให้ป้อม ค่าย สนามบิน ยานรบ ยานพาหนะ ทางคมนาคม สิ่งที่ใช้ในการสื่อสาร ยุทธภัณฑ์ เเสบียงอาหาร อยู่เรือ อาคาร หรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้เพื่อการสงครามใช้การไม่ได้หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือของข้าศึก

(๒) ยุยงทหารให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ ก่อการกำเริบ หนีราชการหรือละเมิดวินัย

(๓) กระทำการจารกรรม นำหรือแนะทางให้ข้าศึก หรือ

(๔) กระทำโดยประการอื่นใดให้ข้าศึกได้เปรียบในการรบ

(๕) กระทำโดยประการอื่นใดให้ข้าศึกได้เปรียบในการรบ

ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ได้มาซึ่งความลับของประเทศ

มาตรา ๑๒๓ ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อความ เอกสาร หรือสิ่งใด ๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับ

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ผู้อื่นล่วงรู้หรือได้ไปซึ่งข้อความ เอกสารหรือสิ่งใด ๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในระหว่างประเทศอยู่ในการรบหรือการสงคราม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในสองวรรคก่อน ได้กระทำเพื่อให้รัฐต่างประเทศได้ประโยชน์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

กระทำสิ่งใด ๆ เกี่ยวกับส่วนได้เสียของรัฐ

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใดปลอม ทำเทียมขึ้น กักไว้ ซ่อนเร้น ปิดบัง ยักย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือไว้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือแบบใด ๆ อันเกี่ยวกับส่วนได้เสียของรัฐในการระหว่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

กระทำกิจการของรัฐกับต่างประเทศโดยทุจริต

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้กระทำการกิจการของรัฐกับรัฐบาลต่างประเทศ ถ้าและโดยทุจริตไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี

ก่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก

มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าเหตุร้ายเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี

เตรียมหรือพยายามต้องรับผิดตามบทมาตรานั้น

มาตรา ๑๒๘ ผู้ใดเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดใด ๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

ผู้สนับสนุนระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดใดๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

หมวด ๔

ความผิดต่อสัมพันธไมตรี กับต่างประเทศ

ประทุษร้ายต่อประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ

มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดทำร้ายร่างกายหรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของราชาธิบดี ราชนินี ราชสามี รัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธไมตรี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ประทุษร้ายต่อผู้แทนรัฐต่างประเทศ

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดทำร้ายร่างกายหรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ฆ่าหรือพยายามฆ่าประมุขหรือผู้แทนของรัฐต่างประเทศ

มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่านุคคลหนึ่งบุคคลใดตั้งระบุไว้ในมาตรา ๑๓๐ หรือมาตรา ๑๓๑ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

หมิ่นประมาท ดูหมิ่นประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ

มาตรา ๑๓๓ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายราชาธิบดี ราชนินี ราชสามี รัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมิ่นประมาท ดูหมิ่น ผู้แทนรัฐต่างประเทศ

มาตรา ๑๓๔ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เหยียดหยามหรือรังแกหรือข่มขู่ของรัฐบาลต่างประเทศ

มาตรา ๑๓๕ ผู้ใดกระทำการใด ๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงรัฐต่างประเทศซึ่งมีสัมพันธไมตรี เพื่อเหยียดหยามรัฐนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๑/๑

ความผิดเกี่ยวกับการการก่อการร้าย**

มาตรา ๑๓๕/๑ ผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดอาญาดังต่อไปนี้

(๑) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใด ๆ

(๒) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(๓) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคลใด หรือต่อสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับให้รัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยเกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานก่อการร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

การกระทำในการเดินขบวน ชุมนุม ประท้วง ได้แย่ง หรือเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้รัฐช่วยเหลือหรือให้ได้รับความเป็นธรรมอันเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ไม่เป็นการกระทำความผิดฐานก่อการร้าย

มาตรา ๑๓๕/๒ ผู้ใด

(๑) ขู่เข็ญว่าจะกระทำการก่อการร้าย โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำการตามที่ขู่เข็ญจริง หรือ

(๒) สะสมกำลังพลหรืออาวุธ จัดหาหรือรวบรวมทรัพย์สิน ให้หรือรับการฝึกการก่อการร้าย ตระเตรียมการอื่นใด หรือสมคบกัน เพื่อก่อการร้าย หรือกระทำความผิดใด ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเพื่อก่อการร้าย หรือ

** ม.๑๓๔ แก้ไขโดยข้อ ๓ แห่งคำสั่งของ พร. ร.๔๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๓ ต.๑๓๔ น.๔๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

* ม.๑๓๕ แก้ไขโดยข้อ ๓ แห่งคำสั่งของ พร. ร.๔๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๓ ต.๑๓๔ น.๔๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

** ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ม.๑๓๕/๑ ม.๑๓๕/๒ ม.๑๓๕/๓ และ ม.๑๓๕/๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๔๖ ม.๔ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๒๐ ต.๑๖ ก. น.๑ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖

ยุ้งประชาชนให้เข้ามีส่วนในการก่อการร้าย หรือรู้ว่าผู้จะก่อการร้ายแล้วจะกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้

ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๓๕/๓ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๑ หรือ มาตรา ๑๓๕/๒ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น ๆ

มาตรา ๑๓๕/๔ ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งมีมติของหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติกำหนดให้เป็นคณะบุคคลที่มีการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายและรัฐบาลไทยได้ประกาศให้ความรับรองมติหรือประกาศดังกล่าวด้วยแล้ว ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ลักษณะ ๒

ความคิดเกี่ยวกับการปกครอง

หมวด ๑

ความคิดต่อเจ้าพนักงาน

ดูหมิ่นเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๓๖ ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) “นายอำเภอไม่ประชาธิปไตย บังคับให้ผู้ได้ บังคับบัญชาเลือกตั้งผู้ที่นายอำเภอต้องการ ใครไม่เลือกไม่ขอเงินเดือนขึ้น” ถ้าเป็นความจริงก็ถือว่าเป็นประโยชน์แก่สาธารณชน แต่เป็นเรื่องนอกหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๓๖ (ฎ.๑๕๕๑/๒๕๐๓)

(๒) “รดคันนี้ทำไมไม่จับคนก็แน่นเหมือนกัน หรือจะแก้งจับเฉพาะผมคนเดียว จราจรสำทูนไม่ให้ความยุติธรรม” ว่าด้วยความตั้งใจเป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงานว่าไม่ยุติธรรมและแก้งจับจำเลย หาใช้ปรับทุกคดี ชมปรารภขอความเห็นใจไม่ (ฎ.๑๐๘๑/๒๕๐๕)

(๓) “ผู้อำนวยการคนนี้ใครว่าดี เดียวนี้ดีแตก เสียแล้ว, ร้อนยังกับไฟใช้ไม่ได้” ด้วยความน้อยใจเลยมีอารมณ์โกรธ เนื่องจากผู้อำนวยการพูดทำนองไล่เป็นการไม่สมควร เพราะเป็นการขาดการระ แต่ยังไม่ถึงกับเป็นการหมิ่นหรือใส่ความ (ฎ.๑๐๖/๒๕๐๖)

(๔) เรียกลงจากรด “เป็นเจ้าพนักงานเสีเอา อำนาจยังมาใช้รุนแรงเกินไปแบบนี้” เป็นคำกล่าวประทุพพการกระทำของเจ้าพนักงานโดยไม่มีเหตุผล ไม่เป็นดูหมิ่น ม.๑๓๖ (ฎ.๑๐๗๐/๒๕๐๖)

(๕) พูดว่า “ลือชู้มาก” เพราะจับจำเลยฐานกิดขวางทางจราจร ผิด ม.๑๓๖ (ฎ.๑๗๓๕/๒๕๐๖)

(๖) พนักงานสอบสวนกินข้าวที่บ้าน มาขอประกันตัวแล้วพูด “มึงกู” และถ้อยคำหยาบต่าง ๆ ไม่มีผิด ม.๑๓๖ เพราะมิได้อยู่ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ (ฎ.๕๒๐/๒๕๐๘)

(๗) เมากลางถนนตำรวจจับ “คุณแก่ถึงจับผม” เป็นคูห่มินเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำตามหน้าที่ ม.๑๓๖ (ฎ.๒๑๑๓/๒๕๑๖)

(๘) ม.๑๓๖ กำนันไกล่เกลี่ยแบ่งทรัพย์สินคู่เมีย ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน จำเลยคูห่มินกำนัน ไม่มีผิด ม.๑๓๖ (ฎ.๒๑๑๓/๒๕๑๖)

(๙) “ถ้าแน่จริงถอดปืนที่เอวมาต่อยกันตัวต่อตัว ถ้าแน่จริงมายิงกันคนละนัด ก็ได้ไม่ต้องใช้กำปั้นใช้ปืนดีกว่า” จำเลยกล่าวขณะมีมาเป็นคำสุภาพไม่สมควรเท่านั้น ไม่ทำให้เสียหาย ไม่มีผิด ม.๑๓๖ (ฎ.๐๔๑๕/๒๕๒๘)

(๑๐) “คำนจริงหรือคำนผี” และแคร่ร้อยตำรวจ โทนั้น กระจกไม่เอียงคุด้วย” เป็นคำไม่สุภาพหาใช่คำหรือเป็นการสบประมาทเหยียดหยามให้อับอายแต่ประการใดไม่ จำเลยไม่มีผิด ม.๑๓๖ (ฎ.๔๒๐/๒๕๒๕)

(๑๑) เคยมีเรื่องกับตำรวจ ไม่ยอม แล้วพูดว่า ตำรวจกลั่นแกล้ง จำเลยขาดเจตนา ม.๑๓๘ ไม่มีผิด ม.๑๓๘ “เอาของผิดกฎหมายใส่รถจำเลย” เชื้อ โขจรวิทย์ว่าตำรวจ

กลั่นแกล้งค้นเฉพาะรถจำเลย จึงเป็นการปกป้องตนเอง มิให้ตำรวจกระทำดังกล่าว ไม่มีผิด ม.๑๓๖ (ฎ.๓๒๓๑/๒๕๓๑)

(๑๒) “โครตเม่งมีงเวลาเขาลักควาย ๒-๓ ตัว ตามไม่เจอ เวลาสุราทำไมจับเร้วนัก พวกคุณมันสร้างปัญหา หัวหน้าส่วนกระจอก ๆ ไม่กลัว” พูดเปรยขึ้นเพื่อประชด ไม่มีผิด (ฎ.๗๘๖/๒๕๓๒)

(๑๓) “เป็นนาย จับอย่างไรก็ได้” เป็นการตัดพ้อต่อว่า ไม่ได้เสียหาย กลั่นแกล้ง ไม่มีผิด ม.๑๓๖ แต่ “ทำเข็ดแม่” เป็นคำคำอันเหยียดหยามผิดห่มิน ซึ่งหน้า ผิด ม.๓๕๓ และจำเลยคำตำรวจ “มันก็เข้าข้างกัน” ไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของตำรวจ เพราะเป็นเรื่องทางแพ่ง ไม่มีผิด ม.๑๓๖ (ฎ.๒๒๕๖/๒๕๓๗)

(๑๔) คูห่มินและคำ ถูกเหยียดหยามหรือสบประมาทให้อับอาย ถ้อยคำที่จำเลยกล่าวต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ว่า “แน่จริงมีงถอดเสื้อมาต่อยกันกูเลย” เป็นเพียงคำกล่าวที่ไม่สุภาพและไม่สมควรเท่านั้น (ฎ.๔๓๒๗/๒๕๔๐)

(๑๕) การนำข้อความที่จำเลยถูกดำเนินคดีในศาลอาญามาเปิดเผย ถือว่าเป็นการแจ้งข่าวอันเปิดเผยในศาล โดยสุจริต ไม่มีผิดห่มินประมาทและคูห่มินเจ้าพนักงาน (ฎ.๓๖๕๔/๒๕๔๓)

แจ้งความเท็จ

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยทำบัญชีแสดงหลักทรัพย์ของคนเท็จยื่นต่อศาลเพื่อขอประกันจำเลยในคดีอาญา ศาลลงโทษ ม.๑๓๗ ได้ (ฎ.๕๗๑/๒๕๓๑)

(๒) เคยนำเรือนี่ประกันผู้ต้องหาต่ออัยการแล้วมาขอประกันต่อศาลอีก และระบุว่าไม่เคยประกันรายอื่น ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๕๘๓/๒๕๓๗)

(๓) ยื่นคำร้องเท็จว่าไม่มีทรัพย์สินขอว่าความอย่างคนอนาจา มีโค ๒ ตัว ผิด ม.๑๓๗ และ ม.๑๗๗ (ฎ.๒๕๑/๒๕๔๐)

(๔) ทำใบมรณะบัตรขึ้นเพื่อนำไปแจ้งต่อศาลว่าผู้ซึ่งประกันตัวไปจากศาลตายเพื่อพ้นผิด ศาลลงโทษตาม ม.๑๓๗ ได้ (ฎ.๔๔๗/๒๕๔๔)

(๕) ถูกจับฐานทำร้ายร่างกาย จำเลยกลับแจ้งว่า ค.ลักมะม่วงซึ่งเป็นเท็จ ถือเป็นเรื่องอื่นไม่ใช่เป็นการให้

การต่อสู้คดีในข้อที่จำเลยถูกกล่าวหาถือว่าไม่ใช่ให้การในฐานะผู้ต้องหา จำเลยมีความผิดได้ (ฎ.๒๔๘๔/๒๔๘๑)

(๖) แทนเขาขายแล้วกลับไปแจ้งต่อเจ้าพนักงานว่าเขาลักทรัพย์ ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๑๒๒๒/๒๔๘๘)

(๗) ระบุว่าจำเลยมีส่วนผลไม้และไม่มีการคิดค้น แม้ความจริงนำไปเป็นหลักประกันตัวจำเลยอื่นก่อนแล้ว ไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๑๑๑/๒๕๐๐)

(๘) การระบุสถานที่ออกเช็ค หรือรับมอบเช็ค นั้น แม้จะผิดไปจากความจริง ก็ไม่เป็นเหตุที่จะเกิดความผิดอันจะต้องมีการสอบสวน เหตุที่จะเกิดความผิดอยู่ที่ว่าเช็คนั้นขึ้นเงินไม่ได้ ซึ่งเจ้าพนักงานจะต้องดำเนินการสอบสวน ไม่เข้า ม.๑๓๗ (ฎ.๒๘๔/๒๕๐๗)

(๙) จับหวัดได้คืน จำเลยแจ้งว่าเป็นหอยซ้อจากโจทก์ ถือว่าจำเลยกล่าวในฐานะผู้ต้องหาแม้เท็จ ไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๒๒๕/๒๕๐๘)

(๑๐) ม.๑๓๗ ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งเองหรือคำถามที่เจ้าพนักงานเรียกไปสอบสวนเป็นพยาน เป็นการแจ้งต่อเจ้าพนักงาน ตามความหมายมาตรานี้ (ฎ.๔๕๒/๒๕๐๕)

(๑๑) ลงลายมือชื่อต่อหน้าเพื่อแต่งตั้งให้ไปจริง คำรับรองดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย ไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๕)

(๑๒) การเอาความเท็จมาฟ้องหรือยื่นคำให้การเท็จในคดีแพ่ง ไม่ผิด ม.๑๓๗ เพราะมิได้เป็นการแจ้งความต่อเจ้าพนักงาน และการที่คู่ความแถลงให้ศาลจดข้อความอันเป็นเท็จลงในสำนวนคดีแพ่งโดยมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพยาน ไม่ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๑๒๗๔/๒๕๑๓)

(๑๓) ลูกบ้านแจ้งว่า ก.เรียกขโมยเงิน ขอให้ไปแจ้งตำรวจ ผู้ใหญ่บ้านไปแจ้งเจ้าพนักงานสอบสวนตามคำบอกเล่าของลูกบ้านเพื่อเรียกเงินคืน เป็นทำตามหน้าที่ของผู้ปกครองบ้าน โดยเชื่อตามคำบอกเล่าของลูกบ้านว่าเป็นจริง ไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๑๐๔๗/๒๕๑๔)

(๑๔) ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก จำเลยคัดค้านถือเป็นการยื่นคำคู่ความ เพื่อดังประเด็นระหว่างคู่ความในการพิจารณาคดีของศาล แม้คำคัดค้านจะเป็นเท็จก็ไม่มิบทกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและนำ ม.๑๓๗ มาใช้แก่กรณีเช่นนี้ไม่ได้ (ฎ.๕๐๓/๒๕๑๕)

(๑๕) เสนอใบหุ้นของบริษัทร้างและ โฉนดที่ดินที่ตราค่าสูงเกินจริงไปมาก ทำให้ศาลหลงเชื่ออนุญาตทะเลาะบังคับคดี ถือได้ว่าโจทก์ในคดีแพ่งได้รับความเสียหายจากการแจ้งความเท็จตาม ม.๑๓๗ (ฎ.๒๒๒๑/๒๕๑๕)

(๑๖) เบิกความเท็จมิใช่แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน เพราะศาลทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมในการพิจารณาคดี ซึ่งมีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะตาม ม.๑๓๗ มิได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานอย่างเจ้าพนักงานทั่วไป จึงไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๒๐๕๔/๒๕๑๗)

(๑๗) เจ้าพนักงานที่ดินประทับตราภายหลังหนังสือขายฝาก เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน เพื่อป้องกันมิให้กรมที่ดินและเจ้าพนักงานถูกฟ้องให้รับผิดชอบทางแพ่ง จึงมิใช่บันทึกความนัยแห่งกฎหมายหรือคานหาหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ แม้ความจริงผู้ขายฝากกับผู้รับซื้อฝากจะไม่รู้จักกัน ไม่เคยคิดต่อผู้รับซื้อฝากก็ไม่มี ความผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๕๕๗/๒๕๑๘)

(๑๘) เป็นเรื่องในทางแพ่ง ซึ่งมิใช่หน้าที่พนักงานสอบสวน จึงไม่มีหน้าที่เปรียบเทียบในเรื่องนี้ การที่จำเลยแจ้งเท็จ จึงไม่ผิด (ฎ.๒๔๑๓/๒๕๒๑)

(๑๙) ผู้ต้องหาจะให้การอย่างไรหรือไม่ให้การก็ได้ แม้จะเป็นเท็จก็ไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๑๐๕๓/๒๕๒๒)

(๒๐) สารวัตรกำนันมีหน้าที่ แม้ข้อความในมรณบัตรและสำเนาทะเบียนบ้านไม่ตรงกับความจริง ไม่ผิด ม.๑๖๑ ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๒๓๐๒/๒๕๒๓)

(๒๑) จับฉวย ให้การปฏิเสธพร้อมแสดงบัตรเป็นปฏิเสธในฐานะผู้ต้องหา แม้ข้อความเท็จ ไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๔๐๔๘/๒๕๒๘)

(๒๒) เป็นฉวยไม่เคยมีชื่อในทะเบียนบ้านหลังหนึ่งเลขแจ้งเจ้าพนักงานว่าจำเลยมีสัญชาติไทย ย้ายมาจากบ้านที่จำเลยไม่เคยมีชื่ออยู่นั้นเป็นผิด ม.๒๖๗ ฟ้องว่าจำเลยแจ้งเท็จว่ามีสัญชาติไทย ขอให้ออกบัตร เมื่อบัตรไม่มีการจดข้อความเท็จว่าจำเลยมีสัญชาติไทย จึงไม่เข้าองค์ประกอบที่จะผิด ม.๒๖๗ ผิด ม.๑๓๗ เท่านั้น (ฎ.๔๐๔๘/๒๕๒๘)

(๒๓) ชื่อเครื่องจักรชำระราคาแล้ว แต่ยังไม่จดทะเบียนกรรมสิทธิ์ ยังเป็นของจำเลยอยู่ การที่หลุดออกว่า

เพื่อขอรับหนังสือจดทะเบียนและโจทก์หลงเชื่อมอบหนังสือให้ เมื่อจำเลยที่ ๑ จดทะเบียนเครื่องจักรให้จำเลยที่ ๒ ต่อเจ้าพนักงานจึงไม่ไซ้แจ้งเท็จหรือกล่าวเท็จให้ผิด ไม่ผิด ม.๑๓๗,๒๖๗ (ฎ.๑๔๕๕/๒๕๒๕)

(๒๔) การยื่นคำคู่ความ ซึ่งเป็นคำร้องขอกันส่วนเงินของจำเลย เพื่อตั้งประเด็นในการพิจารณาพิพากษา ศาล ไม่ไซ้เป็นการแจ้งเท็จต่อเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๓๗ เพราะมาตรานี้ มิได้มุ่งหมายให้ไซ้บังคับแก่การยื่นคำคู่ความต่อศาล (ฎ.๒๕๔๐/๒๕๒๕)

(๒๕) นายอำเภอแต่งตั้ง น. ปลัดอำเภอมีหน้าที่ออกบัตรประชาชนแทนนายอำเภอ เป็นปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงาน จำเลยแจ้งเท็จ และได้จดข้อความที่แจ้งลงในเอกสาร จำเลยผิด ม.๑๓๗ และ ม.๒๖๗ (ฎ.๓๑๐/๒๕๓๐)

(๒๖) แจ้งให้ที่คืนอายุขัยทั้งที่ศาลฎีกาคัดสินว่าไม่เป็นลูกหนี้ เพื่อให้เจ้าพนักงานจดข้อความ แม้ต่อมากรมที่ดินจะเห็นว่าจำเลยมิได้มีส่วนได้เสียจึงไม่รับอายุขัย ก็เป็นการกระทำโดยประการที่นำจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์แล้วผิด ม.๑๓๗,๒๖๗,๔๓ (ฎ.๑๔๐๗/๒๕๓๑)

(๒๗) กรอกใบสมัครเพื่อรับเลือกเป็นพนักงานสอบสวนว่า จบมัธยมปลาย ความจริงไม่จบ ผิด ม.๑๓๗ กับแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความ ผิด ม.๒๖๗ เป็น ม.๕๐ (ฎ.๖๐๕๕/๒๕๓๑)

(๒๘) นำบ้านผู้อื่นมาขายให้โจทก์อ้างเป็นของจำเลย โจทก์จึงแจ้งความและล้มเลิกการซื้อขาย และจำเลยจะคืนเงินให้แก่โจทก์ ต่อมาจำเลยแจ้งความว่าโจทก์แจ้งความเท็จ กล่าวหาว่าโจทก์เป็นเหตุให้โจทก์ถูกจับกุม จำเลยมีความผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๒๐๔๑/๒๕๓๒)

(๒๙) ยื่นคำร้องขอรับมรดกที่ดินมีโฉนด ยื่นยื่นบัญชีเครื่องวัดคือเจ้าหน้าที่ที่สอบสวนว่ามีทายาทเพียง ๔ คน ความจริงทราบว่ามีอีก ๒ คน เจ้าพนักงานจดทะเบียนให้จำเลยตามคำขอ ทำให้กรมที่ดินและบุตร ๒ คนเสียหาย ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จ ในวันที่ยื่นคำร้อง (ฎ.๒๑๔๑/๒๕๓๒)

(๓๐) จำเลยที่ ๑ กู้เงินโดยนำโฉนดของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้ยึดถือเป็นประกันต่อมา จำเลยที่ ๑ แจ้งความว่า โฉนดไฟใหม้นำไปขออนอกใบแทนโฉนดและ

จำเลยทั้ง ๔ ให้ด้อยค่าขึ้นชั้นกับเจ้าพนักงานที่ดิน การแจ้งความเท็จเป็นเรื่องที่จำเลยทั้ง ๔ ทำต่อเจ้าพนักงานและก็มีได้เจาะจงกล่าวถึงโจทก์ อันจะถือว่าโจทก์เสียหายโดยตรง ทั้งโจทก์ไม่มีสิทธิบังคับโฉนดได้ ไม่ผิด (ฎ.๒๖๔๑/๒๕๓๒)

(๓๑) จำเลยแจ้งต่อผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนตำบลว่า ค.ญ.ก.เป็นบุตร เกิดที่ร้อยเอ็ด เป็นเท็จ จำเลยกรอกตามแบบฟอร์ม โดยผู้ใหญ่บ้านไม่ได้แนะนำ อีกทั้งจำเลยเป็นอาจารย์ใหญ่ย่อมทราบดีว่าเป็นแจ้งความเท็จ จำเลยจึงมีเจตนา ม.๑๓๗ (ฎ.๒๖๔๑/๒๕๓๒)

(๓๒) โจทก์ถูกดำเนินคดีอาญาตามคำแจ้งความของจำเลย ศาลยกฟ้องจะถือว่าจำเลยมีความผิดฐานแจ้งความเท็จเสมอไปนั้น ไม่ได้ ต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่า ผู้แจ้งได้รู้ถึงสาระสำคัญและเข้าถึงการใช้สิทธิของตนโดยสุจริตหรือไม่ประกอบด้วย (ฎ.๘๘/๒๕๓๖)

(๓๓) จำเลยแจ้งความเท็จโดยกรอกข้อความในใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดว่า บิดาจำเลยเป็นคนสัญชาติไทยและจบมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยรู้ถือว่าไม่เป็นความจริง จึงมีความผิดตาม ม.๑๓๗ (ฎ.๗๔๓/๒๕๓๕)

(๓๔) จำเลยแจ้งความเป็นหลักฐานใส่ร้ายผู้อื่นมิได้มีเจตนาให้เจ้าพนักงานดำเนินคดีกับโจทก์ จำเลยจึงมีความผิด ตาม ม.๓๒๖ (ฎ.๓๒๕๒/๒๕๔๓)

(๓๕) จำเลยแจ้งต่อนายทะเบียนว่าจำเลยไม่เคยสมรส ทั้งที่เคยจดทะเบียนสมรสแต่หย่าแล้ว จึงไม่อาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ไม่ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๑๒๓๓/๒๕๔๔)

(๓๖) แจ้งความเท็จต่อพนักงานสอบสวนว่า โฉนด ๓ ฉบับ หาย แล้วแจ้งคนละวัน และต่างสถานที่ แต่มีเจตนาเดียว คือเพื่อขอรับโฉนดใหม่ทั้ง ๓ ฉบับ เป็นกรรมเดียว หลายบท (ฎ.๘๐๘๘/๒๕๔๔)

(๓๗) แจ้งความเท็จว่า คนชื่อ ป. และบัตรประชาชนสูญหาย ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๑๐๐๑/๒๕๔๕)

ต่อผู้ชักชวนเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดต่อสู้หรือชักชวนเจ้าพนักงาน หรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการต่อสู้หรือชักชวนนั้นได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยไม่ยอมให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจค้นบ้านเรือน ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๖๖/๒๔๕๕)

(๒) ตำรวจอ่านหมายค้นให้จำเลยฟัง จำเลยเอามือปิดหมาย ตำรวจจะจับกลับผลักตำรวจ ผิด ม.๑๓๘ วรรค ๒ (ฎ.๓๕๒/๒๔๖๕)

(๓) มีเรื่องกับพวกของผู้ใหญ่บ้าน ไปจับจำเลยลักทรัพย์โดยไม่มีหมายจับ จำเลยไม่ยอม ผู้ใหญ่บ้านจะจับให้ได้ บิดาจำเลย “ถ้าจะจับก็ต้องตีกัน” แล้วโยนไม้ให้จำเลย ๆ ไม่ได้จับไม้ นั่น แล้วจำเลยกับบิดาก็ไม่ไปอำเภอ ไม่ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๔๓๖/๒๔๖๘)

(๔) ตำรวจแต่งเครื่องแบบกอดปล้ำจับจำเลยในเวลากลางคืน จำเลยผลักตำรวจล้มลงแล้วเอาปืนไปเก็บเพราะตกใจ คิดว่าเป็นผู้ร้ายจะแย่งเอาไป ไม่มีเจตนาจะต่อสู้ชักชวนเพราะกระทำไปโดยสุจริต ไม่มีควมผิด (ฎ.๒๗๓/๒๔๗๐)

(๕) ผู้ใหญ่บ้านรับมอบกระบือที่กักกินข้าวในนา โดยลูกบ้านจับมามอบให้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ม.๒๗,๒๘ เจ้าของมาเอากระบือไปเสียโดยผู้ใหญ่บ้านห้ามก็ไม่ฟัง ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๒๕๖/๒๔๘๐)

(๖) กำนันค้นบ้านจำเลยโดยไม่มีหมายค้น จำเลยชักชวนโดยปิดประตู ไม่ยอมให้ค้น ไม่ผิด ม.๑๓๘ เพราะกำนันไม่มีอำนาจ (ฎ.๒๔๕๑/๐๔๘๑)

(๗) ตำรวจสงสัยว่าจำเลยจะดื่มสุราเดือนจึงเข้าไปจับไม่เรียกว่าเป็นความผิด ซึ่งหน้าและไม่เป็นกรณีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง ตำรวจตามเข้าไปจับบนเรือนในที่สาธารณะ

ในเวลากลางคืนโดยไม่มีหมายค้นไม่ได้ จำเลยใช้สากตีตำรวจ ไม่ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๗๑๕/๒๕๐๑)

(๘) เมื่อจำเลยต่อสู้และทำร้ายสารวัตรกำนันในการจับกุมจำเลย และควบคุมจำเลยส่งพนักงานสอบสวน จำเลยยอมผิด ม.๑๓๘ และผิด ม.๒๕๖ ด้วย (ฎ.๑๐๓๗/๒๕๐๓)

(๙) ประมงอำเภอจ้างคนหรือวัวไฆมานที่ทำขึ้นผิดกฎหมายโดยคุมการเรืออยู่ จำเลยทราบแล้วยังขัดขืนเข้าผลักออกคนหรือล้มลง ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๖๘๘/๒๕๐๔)

(๑๐) จำเลยดับไฟฟ้าขณะตำรวจเข้าจับเล่นพนัน แม้จะทำให้เจ้าพนักงานเกิดความไม่สะดวกเพราะมืดก็ตาม การกระทำของจำเลยยังถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาชักชวนเจ้าพนักงานตาม ม.๑๓๘ แต่อาจจะผิดที่ช่วยผู้ทำผิดไม่ให้ถูกจับกุมตาม ม.๑๘๕ (ฎ.๑๓๑๘/๒๕๐๖)

(๑๑) การที่จำเลยยิงปืนขึ้นฟ้าเพื่อขู่ตำรวจมิให้ไล่จับจำเลยต่อไป ถือเป็นการชักชวน หรือมิให้ปฏิบัติกรตามหน้าที่ตามความหมาย ม.๑๓๘ ซึ่งต้องรับโทษตาม ม.๑๔๐ เพราะจำเลยกระทำโดยมีอาวุธ (ฎ.๒๔๓/๒๕๐๕)

(๑๒) ขณะจับจำเลยที่ ๑ แย่งปืน จำเลยที่ ๒ เข้าช่วยแย่ง เมื่อจับจำเลยที่ ๒ แย่งปืนได้ จำเลยที่ ๒ ร้องให้จำเลยที่ ๑ ขว้างระเบิดมือใส่ตำรวจ จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๑๓๘ และ ม.๒๕๕(๔),๘๔ (ฎ.๕๑/๒๕๑๐ป)

(๑๓) คັນที่เปลี่ยนไม่แต่งเครื่องแบบ หรือแสดง เป็นตำรวจและต่างไม่รู้จักกันมาก่อน แม้จำเลยจะต่อสู้ชี้ ขวางไม่ให้คัน ไม่ผิด (ฎ.๑๔๘/๒๕๑๓)

(๑๔) ตำรวจกับพวกเจ้าทรัพย์ตามจับเรือถูกคน ร้ายชิงไป เห็นจำเลยอยู่บนเรือลำหนึ่ง “นี่ตำรวจ นั่นเรือ อะไร เข้ามานี่ก่อน” เบนหัวหนีได้ ๕-๖ วา ยิงปืนมา ๑ นัด ถูกพวกเจ้าทรัพย์ แล้วจำเลยโค่นน้ำหนี ถือว่า ผิด ม.๑๔๐,๒๘๕(๒) (ฎ.๕๔๘/๒๕๑๔ป)

(๑๕) ขอแรงเจ้าของเรือให้ไล่ตามจำเลย จำเลย ยิงราษฎรได้รับอันตรายแก่กาย ผิด ม.๒๘๕(๓),๘๐ แต่ไม่ ผิด ม.๑๓๘ เพราะ ม.๑๓๘ ต้องเป็นผู้ที่กฎหมายบังคับต้อง ช่วย จึงจะผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๒๒๒๘/๒๕๑๕)

(๑๖) จับการพนันรุนแรงเกินความเหมาะสม จำเลยป้องกันตัวไม่ผิด ม.๑๓๘ แห่งขณะชุลมุนสับสนอัน อาจทำให้จำเลยเข้าใจได้ว่าจะถูกผู้เสียหายกับพวกจะทำ ร้ายเอาอีก ถือได้ว่าจำเลยกระทำโดยป้องกันพอสมควรแก่ เหตุไม่มีความผิด (ฎ.๖๘๕/๒๕๑๖ป)

(๑๗) อยู่ห่าง ๑ เส้น “อย่าหนี นี่เจ้าพนักงาน ตำรวจ” หนีหลังบ้านยิงหู และหลบหนีไปได้ เป็นการต่อสู้ ตาม ม.๑๓๘ แล้ว เพราะตำรวจมีอำนาจจับตาม ม.๓๘ (๓) ต่อจำเลยได้โดยไม่จำเป็นที่จะต้องขึ้นไปค้นบ้านอัน เป็นที่รโหฐานแต่ประการใด (ฎ.๒๕๖๔/๒๕๑๗)

(๑๘) จำสืบตำรวจเข้าบ้าน บ.เพื่อค้นจับ ล. ผู้ ต้องหาตาม ม.๓๔๑ โดย บ. ขอมให้คัน จำเลยขัดขวางกัน มิให้ตำรวจขึ้นบันได คิงแขนและกักมือตำรวจ ผิด ม.๑๓๘ วรรค ๒ แม้ตำรวจไม่มีหมายค้น จำเลยก็อ้างเป็นข้อแก้ตัว ไม่ได้ (ฎ.๒๑๘๖/๒๕๑๘)

(๑๙) ร้อยตำรวจเอกทำหน้าที่ร้อยเวรไปนั่งใน ร้านอาหาร ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่ง หน้าที่การชกต้อยไม่ยอมให้จับ ผิด ม.๑๓๘ วรรค ๒ และ ม.๒๕๕ (ฎ.๒๓๓๕/๒๕๑๘)

(๒๐) นายตำรวจกลับจากงานแต่งงานเกิดได้ เดียงกับจำเลย ไม่ได้ทำการคามหนที่และไม่แสดงบัตรให้ จำเลยดู ไม่ผิด ม.๑๓๘ กล่าวคำไม่สุภาพขณะได้เดียงกัน ไม่เป็นการดูหมิ่นซึ่งหน้า (ฎ.๒๒๐๒/๒๕๒๑)

(๒๑) จับไอโล่ร้อง “ตำรวจมา” บางคนหลบ หนีไปได้ มีเจตนาที่จะให้ผู้ล่าการพนันรู้ตัวเพื่อจะได้ หลบหนีไป การกระทำของจำเลย เข้าลักษณะของการช่วย

ด้วยประการใด ๆ แก่ผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ตาม ม.๑๘๕ (ฎ.๒๔๔๘/๒๕๒๑)

(๒๒) จำเลยที่ ๑ กอดเอวและจำเลยที่ ๒ คิงเสื่อ เจ้าพนักงานตำรวจไว้เพื่อให้จับกุมญาติของตนที่กำลัง คิดตามถูกจับกุม ผิด ม.๑๓๘ วรรค ๒ (ฎ.๕๒/๒๕๒๓)

(๒๓) พระราชบัญญัติธุรกิจเงินทุนฯ มิได้ระบุ ให้คณะกรรมการควบคุมบริษัทมีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน ตาม ปอ. และผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงาน จึงไม่มีความผิด ขัดขวางเจ้าพนักงาน (ฎ.๒๕๘๔/๒๕๒๔)

(๒๔) จับ พ.ขึ้นรถไปโรงพัก จำเลยเข้าโอบ กอดตัวตำรวจไว้ และพวกอีก ๒ คน ช่วยยึดแย้งตัว พ.ไป ผิด ม.๑๓๘,๑๔๐, ๑๕๑ (ฎ.๓๒๔๓/๒๕๒๘)

(๒๕) เจ้าพนักงานสรรพากรและตำรวจค้นพบ ของกลางซึ่งเป็นภาชนะเครื่องกลั่น สำหรับทำสุราที่ บริเวณบ้านจำเลย และจำเลยรับว่าเป็นของคน ไม่ใช่ความ ผิดซึ่งหน้าที่จะจับได้โดยไม่มีหมายจับ เมื่อจับไม่มี อำนาจเพราะไม่มีหมายจับ แม้จำเลยจะต่อสู้ขัดขวางการ จับกุม ไม่ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๓๑๔๓/๒๕๒๕)

(๒๖) จับ รดสิบ ล้อถึงด่านตำรวจมีตำรวจ ยืนให้สัญญาณให้หยุด จำเลยขับผ่านเลยไป เมื่อไม่ได้ ความว่าจำเลยกระทำการอื่นใดนอกเหนือไปจากนี้ การ กระทำของจำเลยจึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๒๒๒๒/๒๕๓๐)

(๒๗) ตำรวจขอค้นรถครั้งแรกไม่ยอม เนื่อง จากเกรงว่าจะกลั่นแกล้งเพราะเหตุที่เคยมีสาเหตุกับตำรวจ นั้นมาก่อน ในที่สุดขอมให้คันขาดเจตนาต่อสู้หรือขัด ขวางเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๓๒๓๑/๒๕๓๑)

(๒๘) มีอาวุธปืนคนละกระบอกมิได้ ร่วมกระทำความผิดอื่น เมื่อถูกล้อมจับต่างวิ่งหลบหนีเพื่อ ให้พ้นจับกุมต่างคนต่างไป แม้จะทิศทางเดียวกันแต่ ต่างคนต่างไปและไปห่างกัน การที่ ศ. ยิงตำรวจโดย จำเลยมิได้ยิง จึงเป็นการกระทำเฉพาะตัวของ ศ. จำเลย ไม่มีความผิดฐานร่วมกับ ศ. ตาม ม.๑๓๘ และ ม.๒๘๕ (๒),๘๐ (ฎ.๓๕๑/๒๕๓๒)

(๒๙) ต่างมีปืนอาท้าวไปร่วมชิงทรัพย์ ส่อเห็น เจตนาว่าถ้ามีเหตุการณ์คับขันเกิดขึ้นในการชิงทรัพย์ จำเลยทั้งสองจะใช้ปืนยิงต่อสู้หรือขัดขวางอยู่ด้วยกัน เมื่อ ยิงแล้ววิ่งขึ้นรถจักรยานยนต์ขี่หนีไป แล้วยิงอีก ๑ ชุด แต่

ไม่อาจจะบ่งชี้ใครยิงถูก ผู้ตาย พุทธกรรมพิงได้ว่าจำเลย ทั้งสองร่วมกันใช้ปืนยิง ผิด ม.๑๓๘ และ ม.๒๘๘ (ฎ.๕๕๕/๒๕๓๒)

(๓๐) ไม่แต่งเครื่องแบบ ไม่แสดงตัวเป็นเจ้าพนักงานเข้าจับกุมผู้ร้าย ไม่แจ้งว่าจะต้องถูกจับ จึงถือไม่ได้ว่ามี การจับกุม ผู้ต่อสู้มิให้จับกุม ไม่ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๒๖๐๘/๒๕๓๕)

(๓๑) การจับกุมโดยไม่มีอำนาจ หากจะชกต่อยจริงก็เพื่อป้องกันตนสมควรแก่เหตุ ไม่ผิด ม.๑๓๘, ๒๘๖ (ฎ.๑๐๓๕/๒๕๓๖)

(๓๒) ตำรวจกระโดดขึ้นไปบนรถแล้วยังไม่หยุดโดยเร่งความเร็วหลบแพ่งกันและขับรถสายไปมาในขณะที่ตำรวจอยู่บนหลังรถ เป็นความผิดฐาน ขับขวางโดยใช้กำลังประทุษร้าย ม.๑๓๘ วรรค ๒ (ฎ.๒๕๓๖/๒๒๑๘)

(๓๓) “ทำเสียคน” ผิด ม.๑๓๖ เมื่อผู้เสียหายจะจับขังและชกผู้เสียหาย ๑ ครั้ง ฟันหักมีเลือดไหล ผิดต่อผู้ขับขวางโดยใช้กำลัง ตาม ม.๑๓๘ วรรค ๒ และ ม.๒๘๖, ๕๑ (ฎ.๕๐๑/๒๕๓๗)

ข่มขืนใจเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๓๕ ผู้ใดข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติกรอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือให้ละเว้นการปฏิบัติ การตาม หน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ไม่ยอมให้ประกันศิกระเบียบ จำเลยพูดขู่ เข็ญถ้าไม่สั่งให้ประกันจะจัดการร้าย แต่เรื่องร้ายไม่แน่ ถ้าไม่ให้ประกันจะต้องเอาพนักงานสอบสวนลงหลุมฝังเสีย เป็นการข่มขืนใจขู่เข็ญเจ้าพนักงานให้ถึงแก่ชีวิตด้วยการ ใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้สั่งประกันอันมิชอบ จำเลยผิด ม.๑๓๕ (ฎ.๕๒๐/๒๕๐๘)

(๒) จับกักขวางจรรยา จำเลยพูดว่า “ถ้าจับมี เรื่องแน่” ซึ่งมีลักษณะข่มขู่และพวกจำเลย ๓๐-๔๐ คน ได้เดินเข้า

(๓๔) การกระทำที่จะเป็นความผิดตาม ม.๑๓๘ นั้น จะต้องเป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานที่มีอำนาจตาม กฎหมายโดยได้รับการแต่งตั้งตามวิธีการที่กฎหมายให้

อำนาจและกำหนดไว้ (ฎ.๑๘๘๕/๒๕๔๐)

(๓๕) พฤติการณ์ของจำเลยที่ขับรถพุ่งเข้าชน ส.ต.ต. ปัญญาที่เข้าทำการตรวจค้น แต่เจ้าพนักงานไม่ถึง แก่ความตาย การกระทำของจำเลยจึงมีความผิดฐาน พยายามฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำ การตามหน้าที่ (ฎ.๖๕๗๖/๒๕๔๒)

(๓๖) ใช้มือผลักแล้วแยงเมทแอมเฟตามีนจาก ตำรวจไปเคี้ยวใส่ปาก ถือว่าเป็นการขัดขวางการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าพนักงาน (ฎ.๓๘๕๐/๒๕๔๓)

(๓๗) จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ คั้นร่นขังขังการจับ กุม จำเลยที่ ๒ ไม่ได้ต่อสู้ขัดขวาง จึงไม่ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๘๓๐๘/๒๕๔๔)

(๓๘) จำเลยไม่ยอมหยุดรถให้ตรวจ แล้ววิ่ง หลบหนี ตำรวจไล่กวัดจับตัวได้ จำเลยคั้นร่น เท่านั้นไม่ ถือว่าเป็นการต่อสู้ขัดขวาง (ฎ.๒๔๐๑/๒๕๔๕)

ไปหา ตำรวจกลัวถูกร้ายจึงถอยไป แสดงว่าจำเลยและพวก มีเจตนาที่จะข่มขืนใจไม่ให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่หรือ ละเว้น ผิด ม.๑๓๕ เมื่อฟ้องด้วย ม.๑๔๐ ก็ไม่ต้องปรับ ม.๑๓๕ อีก (ฎ.๑๒๖๖/๒๕๓๐)

(๓) จำเลยบังคับให้ รตอ.พ.กับพวกคั้นปิ่น ซึ่งเป็นการบังคับให้ปฏิบัติมิชอบด้วยหน้าที่หรือ ละเว้น แต่ตำรวจไม่ยินยอมปฏิบัติตาม ไม่คั้นและยึด ปิ่นเป็นของกลาง ถือไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติอันมิชอบ หรือตามคำบังคับของจำเลย ผิดชั้นพยายามเท่านั้น (ฎ.๓๕๓๖/๒๕๓๕)

ความผิดต่อเจ้าพนักงานที่ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๑๔๐ ถ้าความผิดตามมาตรา ๑๓๘ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๓๙ ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโงระ ไม่ว่าอัยย์หรือช่องโงระนั้น จะมีอยู่หรือไม่ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง*

(๑) จับผู้ที่กำลังยิงคน ผู้นั้นไม่ยอมให้จับเกิดปล้ำกันเป็นการจับในความผิดซึ่งหน้า ไม่ต้องแจ้งว่าจะจับ
ป.วิ.อ. ม.๘๒ ผิด ม.๑๔๐ (ฎ.๓๑๕/๒๕๒๑)

(๒) จำเลยพยายามคืนรนเพื่อให้เห็นการถูกควบคุมตัว แม้ว่าในการคืนรนจะทำให้ทำของจำเลยไปถูกเจ้า

พนักงาน แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นที่จะเป็นการต่อสู้ขัดขวางตาม
ม.๑๔๐ (ฎ.๕๕๘๐/๒๕๔๐)

(๓) จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ขัดขึ้นการจับกุม จำเลยที่ ๒ ไม่ได้ต่อสู้ ก.ผู้ทำร้ายเจ้าพนักงานตำรวจโดยลำพัง จึงลงโทษตาม ม.๑๔๐ แก่จำเลยไม่ได้ (ฎ.๘๓๐๘/๒๕๔๔)

ทำให้เสียหายซึ่งตรา เครื่องหมาย

มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดถอนทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตรา หรือเครื่องหมาย อันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในการยึด อาัยด หรือรักษาสิ่งนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ตัวอักษรและเลขหมายพานท้ายป็นเป็นเครื่องหมายทะเบียนป็น เป็นป็นของเจ้าพนักงาน แม้จะถือว่าเป็นเอกสารตาม ม.๑(๑) แต่ไม่ถือเป็นตรา หรือเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน อันจะเป็นความผิดตาม ม.๑๔๑ (ฎ.๑๒๖๕/๒๕๐๓)

(๒) เจ้าพนักงานที่เดิน ไปทำแผนที่ตามคำสั่งศาลในคดีแพ่งไม่ใช่เจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายที่ดินเพราะมิได้เป็นผู้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่ใช่เจ้าพนักงาน ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจปฏิบัติ เป็นหลักฐานในการยึด อาัยด หรือรักษาสิ่งใด ๆ การถอนทำลายเครื่องหมาย จึงไม่ผิด ม.๑๔๑ (ฎ.๑๗/๒๕๐๖)

* ม.๑๔๐ แก้ไขโดยข้อ ๓ แห่งประกาศของ ปว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ร.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

ทำให้เสียหายซึ่งพยานหลักฐานของเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๔๒ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหาย หรือไว้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึดรักษาไว้ หรือสั่งให้ส่ง เพื่อเป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ทรัพย์สินซึ่งเจ้าพนักงานยึดรักษาไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐาน จำเลยเอาไปไม่มีเจตนาลักทรัพย์ ผิด ม.๑๔๒ (ฎ.๒๗๕/๒๕๐๓)

(๒) จำเลยเป็นป่าไม้อำเภอเผาไม้ท่อน ๑๒ ท่อน ที่พนักงานสอบสวนได้ยึดรักษาไว้เป็นพยาน มีดวง

ตราประจำของจำเลยติดประทับอยู่ระหว่างตรวจสอบ จำเลยกระทำไปด้วยเจตนาเพื่อช่วยตนเองให้พ้นจากความผิดที่ตนอาจได้รับการกระทำของจำเลย ไม่ผิด ม.๑๔๔ แต่ ผิด ม.๑๔๒ (ฎ.๓๕๖๔/๒๕๓๒)

เรียกสินบนเพื่อจูงใจเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๔๓ ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เป็นการตอบแทนในการที่จะจูงใจหรือได้จูงใจเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล โดยวิธีอันทุจริต หรือผิดกฎหมาย หรือโดยอิทธิพลของตน ให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จูงใจต้องจูงใจเจ้าพนักงาน โดยตรงไม่ใช่ภริยา หัวหน้าศาลให้เงินแล้วบอกว่าพูดแล้ว ไม่ผิด ม.๑๔๓ เพราะจำเลยแสดงสนิทชิดชอบกับภริยาหัวหน้าศาลไม่ใช่สนิทชิดชอบกับหัวหน้าศาล (ฎ.๓๑๑/๒๔๕๐)

(๒) อ้างว่าตำรวจผู้เป็นเจ้าพนักงานสอบสวนให้ใช้ไปเรียกเงินจาก ป.เพื่อล้มคดีโดยจะปล่อยญาติ ป.กับพวก ต้องคดี ม.๒๕๘ ต่อมา ป.นำเงินไปให้จำเลย และได้กล่าวยืนยันว่าพนักงานสอบสวนต้องการเงินจึงครบองค์ประกอบ ม.๑๔๓ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีผู้ได้ใช้ให้จำเลยไปเรียกเงินหรือไม่ (ฎ.๒๔๘/๒๕๐๕)

(๓) การเบิกความไม่ถือว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจโดยตรง เรียกเงินโดยอ้างจูงใจเจ้าพนักงาน ตำรวจเบิกความผิดไปจากความจริง ไม่ผิด ม.๑๔๓ เพราะเป็นหน้าที่อย่างเดียวกับประชาชนทั่วไป หากใช่เป็นหน้าที่โดยตรงอันสืบ

เนื่องมาจากการที่เป็นเจ้าพนักงานผู้จับกุมผู้ทำผิด ไม่ผิด ม.๑๔๓ (ฎ.๕๑๑/๒๕๑๖)

(๔) เรียกเงินให้ ก. ผู้ช่วยสรรพากร แต่ ก.ไม่มีหน้าที่โดยตรง ก. จึงไม่ใช่เจ้าพนักงาน ขาดองค์ประกอบจำเลยไม่ผิด ม.๑๔๓ (ฎ.๐๔๒๓/๒๕๒๒)

(๕) เพียงแต่เรียกเอาทรัพย์สินจากผู้อื่นโดยอ้างเจ้าพนักงานก็เป็นความผิดแล้ว เรียกเพื่อช่วยไม่ต้องสอบคัดเลือกรับราชการ แม้ผู้ถูกเรียกจะไม่เชื่อไม่มีเจตนาจะมอบเงินให้เพียงแต่หลอกให้รับเงินไว้เป็นหลักฐานการจับกุมก็ตาม ครอบองค์ประกอบความผิดตาม ม.๑๔๓ (ฎ.๒๗๑๕/๒๕๓๑)

(๖) เรียกเงินอ้างจะให้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เพื่อยกฟ้อง แม้จะมีได้เป็นเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะที่จะพิจารณาคดีนั้นก็ตาม ย่อมหมายถึงผู้มีอำนาจพิจารณาคดีในศาลอุทธรณ์ได้ตามกฎหมาย ถือว่าเข้า ม.๑๔๓ จำเลยผิด ม.๑๔๓ (ฎ.๔๕๖๖/๒๕๓๑)

(๓) การที่จำเลยจะติดต่อหรือจูงใจหรือไม่หา
ใจองค์กรประกอบความผิดไม่ แม้จำเลยจะหลอกลวงว่ารู้จัก
กับเจ้าพนักงานเป็นพฤติกรรมเอาความเท็จมากล่าวเพื่อ
หลอกล่อผู้เสียหายให้จ่ายเงินเท่านั้น จะถือว่าจำเลยไม่เจตนา
ทำผิด ม.๑๔๓ หาได้ไม่ (ฎ.๕๖๐/๒๕๓๔)

(๔) เรียกเงิน ๑ ล้าน เพื่อจูงใจศาลฎีกาให้
พิพากษาเป็นคู่ชดเชย ครอบงำประกอบ ม.๑๔๓ แล้ว จะได้ไป
จูงใจหรือไม่หรือไม่สามารถจูงใจหาใจองค์กรประกอบความ
ผิดไม่ แม้จำเลยหลอกลวงว่ารู้จักกับเจ้าพนักงาน เป็นเพียง
พฤติกรรมเอาความเท็จมากล่าวเพื่อหลอกล่อผู้เสียหายให้จ่าย

คดีสินบนเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๔๔ ผู้ใดให้ ขอบริ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภา
นิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือ
ประวิงการ กระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยเป็นอุปทูตให้เงินอัครราชทูต เพื่อ
ช่วยปกปิดการใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริตที่จำเลยกระทำ
โดยไม่ให้รายงานความผิดของจำเลย ผิด ม.๑๔๔
(ฎ.๑๐๓๕/๒๕๖๔)

(๒) จำเลยเล่นไพ่โดยให้สินบนแก่ตำรวจ ผู้จับ
ให้เบิกความว่าจำเลยเล่นลูกเต๋า ซึ่งเป็นกรนอกหน้าที่
ของตำรวจ ไม่ผิด ม.๑๔๔ (ฎ.๔๓๕/๒๕๕๕)

(๓) เอาสินบนไปให้แก่เสมียนสรรพสามิตเพื่อ
มิให้จับกุมจำเลยฐานจำหน่ายสุรานอกเขต เสมียนไม่ใช่ผู้
มีหน้าที่จับกุม ไม่ผิด (ฎ.๑๑๕/๒๕๔๕)

(๔) ให้เงินกำนันเพื่อช่วยเหลือติดต่อเจ้า
พนักงาน อ. หรือพนักงานสอบสวนให้คดีเสร็จชั้นอำเภอ
เนื่องจากกำนันรายงานกล่าวโทษไป อ. และ อ. เรียกพยาน
สอบสวนแล้ว พันอำนาจหน้าที่ของกำนัน ไม่ผิด ม.๑๔๔
(ฎ.๓๔๒/๒๕๐๖)

เงินเท่านั้น จะถือว่าจำเลยไม่มีเจตนาทำผิด ม.๑๔๓ หาได้
ไม่ (ฎ.๔๘๔๖/๒๕๓๖)

(๕) เรียกเงินอ้างจะให้ ก. ผู้มีอำนาจออกใบ
อนุญาตก่อสร้าง จะผิด ม.๑๔๓ หรือไม่ มิได้อยู่ที่เจ้า
พนักงานได้กระทำในหน้าที่แล้ว หรือไม่แม้จะออกใบ
อนุญาตแล้ว ก. ก็ยังคงเป็นเจ้าพนักงาน การออกใบ
อนุญาตไปแล้วมิได้ทำให้ฟ้องขาดองค์ประกอบความผิด
(ฎ.๑๓๒๒/๒๕๓๓)

(๑๐) จำเลยเรียกและรับเงินจากผู้อื่น โดยอ้างว่า
จะเอาไปให้ผู้พิพากษา เพื่อให้รอกการลงโทษ เป็นความผิด
สำเร็จแล้ว (ฎ.๓๖๕๕/๒๕๔๓)

(๕) จำเลยมอบเงินให้นายกเทศมนตรี ซึ่งมีหน้าที่
พิจารณาการก่อสร้างอาคาร เพื่อจูงใจให้อนุมัติให้จำเลย
ปลูกโดยเร็ว ทั้งที่การขออนุญาตปลูกสร้างยังไม่เรียบร้อย
อันเป็นการมิชอบ ผิด ม.๑๔๔ (ฎ.๒๒๒๑/๒๕๑๕)

(๖) ราษฎรให้สินบนเจ้าพนักงานเพื่อทำการ
รับไว้ ราษฎรผิด ม.๑๔๔ เจ้าพนักงานผิดตาม ม.๑๔๕
ราษฎรไม่ผิด ม.๘๖ อีก (ฎ.๑๐๔๓๕/๒๕๒๐)

(๗) เขียนจดหมายถึงตำรวจ “จำเสียที่ศาลหรือ
โรงพัก ใช้ดุลพินิจแบบปรัชญาทางเศรษฐกิจเพื่อไม่ให้
เสียเวลาทั้งสองฝ่าย ทั้งหมด ๖ คน คนละ ๓๐๐ เท่ากับ
๒,๐๐๐ บาท เป็นค่าบำรุงโรงพัก” เป็นเพียงขอร้องให้
ช่วยเหลือเปรียบเทียบปรับให้คดีเสร็จไปในชั้นสถานี
ตำรวจ โดยไม่ต้องให้คดีถึงศาลเท่านั้น ไม่ผิด ม.๑๔๔
(ฎ.๓๓๐๐/๒๕๒๕)

แสดงตนและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานผู้ใดได้รับคำสั่งมิให้ปฏิบัติกรตามตำแหน่งหน้าที่ต่อไปแล้ว ยังฝ่าฝืนกระทำการใด ๆ ในตำแหน่งหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคแรกคู่กัน

(๑) อาจจะเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งหน้าที่อื่น แต่ไปแสดงหน้าที่อีกอย่าง สรรพสามิตผู้ว่าจะจับการเล่นพนัน ถือว่าเป็นการแสดงมีหน้าที่จับกุมความจริงไม่มีผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๓๕๗/๒๔๖๗)

(๒) ปลอมตนเป็นเจ้าพนักงาน ไปจับกุมผู้เสียหายเล่นการพนันและขอให้เสียหาย มิฉะนั้นจะจับส่งตำรวจ ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๕๐๐/๒๔๗๕)

(๓) แต่งตัวธรรมดา กล่าววออย่างแก่คนในงาน บวชนาคว่าเป็นตำรวจ จับโจรผู้ร้ายมาหลายราย ไม่มีผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๖๘๒/๒๔๘๓)

(๔) ต้องแสดงตนและต้องกระทำการ จึงเป็นผิด แสดงตนเป็นตำรวจสันติบาลได้ตามถึงเรื่องคนร้ายแล้ว จดชื่อลงในสมุดพก โดยไม่มีเจตนาที่จะทำการสืบสวนหาคนร้ายอย่างจริงจัง ไม่มีผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๘๐๔/๒๔๘๖)

(๕) แสดงตนต่อผู้เสียหายว่าเป็นนายตรวจเงิน แล้วขอขมเงินเพื่อล่อจับผิด ผู้เสียหายหลงเชื่อให้ขมเงิน ไม่มีผิด ม.๑๔๕ เพราะไม่ได้กระทำการเป็นเจ้าพนักงานแต่อย่างใด แต่การวออ้างเช่นนั้น ผู้เสียหายหลงเชื่อให้ขมเงินอาจ ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๕๐๑/๒๔๘๗)

(๖) จำเลยสวมกางเกงและเสื้อสีทากิ แต่ไม่ปรากฏว่าเป็นเครื่องแบบตำรวจและสวมหมวกตำรวจ เพราะถูกขโมยอ้างว่าเป็นตำรวจแต่ไม่ได้ทำการอะไรอย่างตำรวจ ไม่มีผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๕๖๕/๒๔๕๔)

(๗) จำเลยบอกให้พยานที่ศาลออกหมายเรียกมาเบิกความไม่ต้องไปเบิกความนั้น เป็นเรื่องของศาลจะดำเนินการ ซึ่งกรณีเช่นนี้อาจเป็นการละเมิดอำนาจศาลจึงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แม้จะปรากฏว่าจำเลยพ้นจากหน้าที่อัยการไปแล้ว ก็ไม่เรียกว่าจำเลยแสดงตน ไม่มีผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๘๔/๒๔๕๕)

(๘) จำเลยเป็นคนเอาบุญแจ่มมืออย่างของตำรวจ ใส่เจ้าทรัพย์และพวก ทั้งได้กระทำการค้น ถือเป็นการแสดงตนและทำการเป็นเจ้าพนักงาน ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๖๐/๒๕๐๒)

(๙) แสดงเป็นเจ้าพนักงานแล้วก็ขึ้นเรือปล้นทรัพย์ ยังไม่กระทำการเป็นเจ้าพนักงาน ยังไม่ครบองค์ประกอบความผิด ไม่มีผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๑๒๑๕/๒๕๐๕)

(๑๐) จำเลยที่ ๑ สรรพสามิต จำเลยที่ ๒ ตำรวจ จำเลยที่ ๓ ราษฎร จำเลยที่ ๓ แก๊งว่าผู้เสียหายมีเอโรอินแล้วอ้างเป็นตำรวจจับผู้เสียหายไปพบจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จำเลยที่ ๑ บอกคนเป็น ผบ. หมวกตำรวจให้เอาเงินมาให้แล้วไม่ต้องไปโรงพัก สามมีผู้เสียหายหาเงินมาให้ จำเลยที่ ๑ ปลอ่ยตัว จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ผิด ม.๑๔๕, ๑๔๘, ๓๓๗ แต่จำเลยที่ ๓ เป็นราษฎร ผิด ม.๑๔๘ ประกอบ ม.๘๖ (ฎ.๘๒๔/๒๕๐๖)

(๑๑) ม.๑๔๕ ต้องได้ความว่านอกจากจะแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานแล้ว ต้องกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้นด้วย (ฎ.๓๘๒/๒๕๐๘)

(๑๒) จำเลยและพวกล้อมผู้เสียหาย แล้วบอก "อ้าวเป็นตำรวจ" พร้อมเอาบัตรออกให้ดู ขอคืน ผู้เสียหายเชื่อ ให้คืน ไม่ได้ของผิดกฎหมาย จึงเอามีดขู่เอาหนีไป ครบองค์ประกอบความผิด ม.๑๔๕ เสร็จเด็ดขาดไปตอนหนึ่งและ ผิด ม.๑๔๐ เริ่มกรรมใหม่อีกกรรมหนึ่งเข้า ม.๕๑ (ฎ.๖๖๖/๒๕๐๘)

(๑๓) จำเลยมิได้เป็นเจ้าพนักงานแต่แสดงตนเป็นเจ้าพนักงาน และกระทำการเป็นเจ้าพนักงานจับกุมควบคุมผู้เสียหายไป และกระทำร้ายผู้เสียหาย บาดเจ็บรักษา ๑๕ วันหาย ผิด ม.๑๔๕, ๓๑๐, ๒๕๕ (ฎ.๑๒๐๘/๒๕๐๕)

(๑๔) บอกเป็นคำร้องค้นบ้านและเข้าไปในบ้าน แล้วขู่เอาทรัพย์ไป ดังนี้จำเลยยังไม่ได้ทำการเป็นเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๘๑๐/๒๕๒๐)

(๑๕) แต่งกายธรรมดาสวมรองเท้าแตะ และพูดว่าเคยเป็นเจ้าของที่มิได้แอบอ้างหรือแสดงคนว่าเป็นเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๓๔๓๑/๑๕๒๖)

(๑๖) แต่งนอกเครื่องแบบตำรวจ แต่ยื่นให้สัญญาฉ้อฉลบรรทุกที่ผ่านไปมาให้หยุดเพื่อตรวจ มีรถ

ตำรวจทางหลวงจอดอยู่ และมีตำรวจแต่งเครื่องแบบนั่งอยู่ในรถ จำเลยได้แสดงและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๒๐๕๕/๒๕๒๗)

(๑๗) จำเลยแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยจำเลยมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้น และมีความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ผู้เสียหาย ตาม ม.๑๔๕ และ ม.๓๓๗ ด้วย (ฎ.๕๐๕๖/๒๕๔๐)

สวมเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๔๖ ผู้ใดไม่มีสิทธิที่จะสวมเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล หรือไม่มีสิทธิใช้ยศ ตำแหน่ง เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิ่งที่มีหมายถึงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กระทำการเช่นนั้นเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) สิบตำรวจโทถูกขังฐานผิดวินัยยังแต่งเครื่องแบบไม่ผิด (ฎ.๒๑๐/๒๕๗๐)

(๒) หนึ่ราชการมีคำสั่งไล่ออกจากราชการแล้วไม่ทราบคำสั่ง จำเลยสวมเครื่องแบบตำรวจไปจับกุมผู้กระทำผิด จำเลยเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าตนมีสิทธิแต่งเครื่องแบบ เพราะยังไม่ทราบคำสั่ง ขาดเจตนา ไม่ผิด ม.๑๔๖ (ฎ.๘๐๔/๒๕๘๖)

(๓) สิบตำรวจโทถูกปลดออกจากราชการ แต่ไม่ได้ถูกสั่งให้ถอดยศ ใช้นาม ตำแหน่งยศนั้นในนามบัตรว่า สิบตำรวจโทสันติบาล ไม่ใช่ไม่มีสิทธิ และสังกัดก็ไม่ใช่ตำแหน่งราชการ ไม่ผิด (ฎ.๘๕๕/๒๕๘๕)

(๔) ตำรวจซึ่งหนึ่งจากราชการไป แต่ยังไม่มิตำสั่งปลดราชการ ยังไม่พ้นจากตำแหน่งและหน้าที่ จึงมีสิทธิจะใช้นามตำแหน่งและสวมเครื่องแบบตำรวจได้ (ฎ.๑๐๒๒/๒๕๐๕)

(๕) ถ่ายรูปแต่งเครื่องแบบทหารยศร้อยเอก และกรอกใส่ใบสมัครว่าเป็นยศร้อยโทโดยไม่มีสิทธิ เพื่อสมัครรับเลือก ผิด ม.๑๔๖ (ฎ.๒๗๕๒/๒๕๑๕)

(๖) จำเลยเป็นพลตำรวจประดับเครื่องหมายยศสิบตำรวจโท เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิใช้ยศดังกล่าว ผิด ม.๑๔๖ (ฎ.๖๗๐/๒๕๒๑)

หมวด ๒

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์

มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สิน เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท*

(๑) ปลัดอำเภอเรียกเงินค่าประกันผู้ต้องหาไว้ ๑๓๐ บาท เมื่อย้ายมอบเงินให้คนอื่นไปคืน ๔๐ บาท และบอกว่าเงินขาดให้ช่วยทดแทนคนนั้น ก็ทดแทนให้ไปไม่ได้ ความว่าเจตนาทุจริต เป็นการปฏิบัติราชการบกพร่อง ไม่ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๕๑๔/๒๕๖๒)

(๒) สมุห์บัญชีรู้เห็นเป็นใจยอมให้พนักงานบัญชีทำใบสำคัญเท็จเบิกเงินแล้วเอาเงินนั้นไป แม้พนักงานบัญชีจะเป็นคนรับเงิน สมุห์บัญชีผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๗๕๕/๒๕๖๒)

(๓) เสมียนสรรพากรรับเงินค่านาไว้ แต่ด้วยความพลั้งเผลอไม่ได้ลงบัญชี ภายหลังตรวจพบเองก็นำเงินนั้นลงบัญชีด้วยตนเอง ไม่ผิด ม.๑๔๗ เพราะไม่มีเจตนาทุจริต (ฎ.๕๔๐/๒๕๖๔)

(๔) จำเลยเป็นตำรวจรถไฟมีคนงานอยู่ในความควบคุมใช้คนงานไปทำงานส่วนตัวแล้วจดเวลาทำงานของคนงานเบิกจ่ายเงินเดือนจากรัฐบาล ไม่ผิด ม.๑๔๗ เพราะเรื่องยกยอกทรัพย์ ไม่มีบทบัญญัติถึงการยกยอกแรงงาน (ฎ.๔๑๒/๒๕๖๕)

(๕) จำเลยเป็นเสมียนแผนกคลังกรมไปรษณีย์ ทำหน้าที่เบิกเงินจากคลังและธนาคาร จำเลยพาเงินหนีไปผิด ม.๑๔๗ ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๕๓๖๑๒๕๖๕)

(๖) เอาโคมและเครื่องมือในเรือที่ตนควบคุมรักษาไปจำหน่าย เงินเดือนออกก็ไถ่เอามาคืน ไม่ทุจริต ไม่ผิด ม.๑๔๗ ต้องเจตนาเอาไปโดยเด็ดขาด (ฎ.๓๐๖/๒๕๖๒)

(๗) ทศศิริได้รับเงินทอดรองคำพาหนะ แล้วเอา

เงินที่เหลือไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว ไม่ผิด ม.๑๔๗ เพราะเป็นการยืมใช้สิ้นเปลืองกรรมสิทธิ์โอนแล้วไม่มีการยกยอกคงคิดค้ำนั้น เท่านั้น (ฎ.๒๕๔/๒๕๖๓)

(๘) ไปรษณีย์มีหน้าที่ขายแสตมป์ โดยต้องทำเป็นใบยืมให้แก่นายไปรษณีย์ เงินที่ขายถ้าหายหรือขาดไปต้องรับใช้ และต้องเก็บไว้ในลิ้นชักใส่กุญแจจะเก็บที่ใดไม่ได้ ถ้านำไปเก็บที่บ้านและเงินขาดหายไป ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๖๖๖/๒๕๖๔)

(๙) ตำรวจไปจับพยานได้ไฟท์และเงินเป็นของกลางแล้วปล่อยตัวผู้ต้องหาไป และชักยอกเอาเงินไปเสีย เมื่อมีหน้าที่จับกุมก็มีหน้าที่รักษาของกลางด้วย ผิด ม.๑๔๗ แต่ไม่ผิด ม.๑๕๕ หรือ ม.๒๐๐ เพราะแท้จริงชักยอกเอาเพื่อกลับไปเปลี่ยนเรื่องจับกุมเท่านั้น (ฎ.๒๘๒/๒๕๖๕)

(๑๐) ตำรวจมีหน้าที่รักษาทรัพย์ แล้วชักยอกทรัพย์ที่ดูแล ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๕๓๓/๒๕๖๕)

(๑๑) เสมียนเรือนจำมีหน้าที่รับมอบเงินและสิ่งของของนักโทษที่ส่งมายังเรือนจำแล้วส่งต่อผู้บังคับบัญชา ได้รับเงินจากนักโทษนำส่งบางส่วน นอกนั้นชักยอก ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๖๐๐/๒๕๖๕)

(๑๒) ตำรวจจับกุมผู้มีปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ยึดปืนและกระสุนปืน แต่เอาปืนกระบอกอื่นส่งแทน เมื่อจำเลยมีหน้าที่จับ ย่อมมีหน้าที่รักษาของกลางที่ยึดส่งสถานีตำรวจ เมื่อลับเปลี่ยนและชักยอกเอาไป ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๕๓๕/๒๕๖๕)

* ม.๑๔๗ แก้ไขโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมป.อ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๑ น.๒๕๓ วันที่ ๒๑

(๑๓) ตำรวจลาภราชการไปต่างท้องที่ ทำการค้น ผู้ทักสนับมือแล้วเอาสนับมือไปเสีย ไม่นำตัวผู้ทักสนับมือ ส่งพนักงานสอบสวน ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๖๔๐/๒๕๕๒)

(๑๔) ผู้บังคับบัญชาการเรือนจำอนุญาตให้พคตี ทำกระเบื้องเรือนจำ ทดลองทำเป็นส่วนตัว แม้ใช้แรงงาน นักโทษ พคตีต้องยืมเงินผู้อื่นมาลงทุน ไม่ใช่ทำเป็นกิจการ ของเรือนจำ พคตีเอารายได้จากการขายกระเบื้องเป็นของตน ไม่ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๒๔๕๖/๑๑๗๒)

(๑๕) พนักงานบำรุงป่าไม่มีหน้าที่ลรับและ ตรวจใบสำคัญ ไม่มีหน้าที่เบิก จ่าย รับปกครองรักษาเงิน ร่วมกับพนักงานรักษาเงินอีกยก ผิด ม.๑๔๗, ๘๖ (ฎ.๓๕๗/๒๕๕๗)

(๑๖) ครูซึ่ง นายอำเภอมีคำสั่งให้ทำหน้าที่ เสมียนแผนกศึกษาอีกตำแหน่ง ยักยอกเงินที่ได้รับไว้ตาม หน้าที่ ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๒๑๓/๒๕๐๓)

(๑๗) ตำรวจแก่งจับผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิด ยึดเงินแล้วเรียกเอาเงินอันเป็นความผิด ม.๑๔๘ ไม่เป็นจับ ตามหน้าที่ ไม่มีหน้าที่รักษาเงินของกลาง หากเอาเงินนั้น เสีย ไม่ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๕๕๕/๒๕๐๕)

(๑๘) มีหน้าที่ควบคุมนักโทษและขับรถยนต์ มี หน้าที่ต้องดูแลรักษารถ ตลอดถึงน้ำมันรถด้วย พคตีให้ชน แกลบ จำเลยเบียดบังน้ำมันในรถ ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๑๐๕๒/ ๒๕๐๕)

(๑๙) เสมียนที่ดินซึ่งนายอำเภอมอบหมายให้มี หน้าที่รับเงินค่าธรรมเนียม ค่าเช่าอ รับรองทำประโยชน์ ที่ดิน ยักยอกเงินผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๑๘๗/๒๕๐๖)

(๒๐) พคตีเรือนจำชั่วคราวมีหน้าที่ควบคุมการ เลี้ยงสุกร เบียดบังเงินค่าขายสุกร ผิด ม.๑๔๗ แม้ผู้บังคับ บัญชาการเรือนจำให้ชดใช้ (ฎ.๔๕๖/๒๕๐๖)

(๒๑) พนักงานห้ามลือนำตัวที่ขายแล้วชุด ลบ แก้วให้ผู้ใช้ได้มาขายแก่ผู้โดยสาร เป็นการใช้อำนาจใน ตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริต และเบียดบังเงินค่าธรรมเนียมที่ จำเลยขายตามหน้าที่เป็นของจำเลย ผิด ม.๑๔๗ และ ม.๑๕๑ (ฎ.๔๕๖/๒๕๐๖ป)

(๒๒) เรียกเงินค่าธรรมเนียมเกินกว่าจำนวนที่ กฎหมายกำหนด เงินส่วนที่เกินไม่ใช่เงินของราชการหรือ ของรัฐบาล เมื่อยึดส่วนเกินไว้จึงไม่ใช่ทรัพย์สินตามความ หมาย ม.๑๔๗ (ฎ.๑๒๗/๒๕๐๖)

(๒๓) ปลัดอำเภอรับมอบอำนาจจากนายอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่แผนกทะเบียนป็น ทุจริตปลอมใบอนุญาต ให้มีป็น โดยปลอมค้นฉบับเป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจลง นามในเอกสารนั้นเบียดบัง ผิด ม.๑๔๗, ๑๖๑ (ฎ.๖๑๕/ ๒๕๐๗ป)

(๒๔) ลูกจ้างมีหน้าที่ขับรถ เอาน้ำมันจากถังรถ ที่ขับ ผิด ม.๓๓๔ เพราะมิได้ครอบครองหรือน้ำมันในรถ การครอบครองยังอยู่กับนายจ้าง (ฎ.๒๒๕/๒๕๑๐ป)

(๒๕) ม.๑๔๗ เป็นเรื่องเบียดบังทรัพย์สินที่อยู่ใน หน้าที่หรือเอาทรัพย์สินนั้นไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว ส่วน ม.๑๕๑ มิได้เอาทรัพย์สินที่อยู่ในหน้าที่ไว้เป็นประโยชน์ หรือเอาทรัพย์สินนั้นเสีย หากอาศัยตำแหน่งที่ตนมีเกี่ยวกับ ทรัพย์สินอันใด ไปหาประโยชน์อื่นนอกเหนือจากทรัพย์สินนั้น (ฎ.๖๐๕/๒๕๑๑)

(๒๖) พลทหารเรือ มีหน้าที่เป็นพลขับรถ จึง เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการ ใช้และรักษาน้ำมันรถที่ทำ หน้าที่ขับนั้นด้วย ขอมให้บุคคลอื่นคูดน้ำมันในรถไปแล้ว รับเงินเป็นค่าตอบแทนเอาเป็นประโยชน์ส่วนตัว ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๓๔๑/๒๕๑๒)

(๒๗) มอบหมายให้รักษาเงินสวัสดิการของข้าราชการ มิได้มีกฎหมายกำหนดไว้แต่ช่วยเหลือราชการ เป็นการส่วนตัว เป็นกิจการพิเศษซึ่งไม่ต้องอาศัยฐานะที่ เป็นเสมียนตรา หรือในหน้าที่ราชการ เมื่อเบียดบัง ผิด ม.๓๕๒ ไม่ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๓๐๓๑/๒๕๑๗)

(๒๘) เจ้าพนักงานการรถไฟเอาเงินของรถไฟที่ ตนรักษาไว้ไปให้ผู้อื่นยืม ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๒๑๕/๒๕๑๘)

(๒๙) พลตำรวจรับมอบปืนและเครื่องกระสุน ไปปฏิบัติราชการ มีหน้าที่รักษาส่งเหล่านั้น ถ้าเอาไปจำหน่าย ถือได้ว่าแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้เป็นการเบียดบัง ทรัพย์สินนั้นเป็นของตนโดยทุจริต ผิด ม.๑๔๗ ไม่ผิด ม.๑๕๘ (ฎ.๑๒๖๔/๒๕๑๘)

(๓๐) เงินที่เสมียนตราขี้มจากเสมียนปกครอง และเงินค่าธรรมเนียมปืนเป็นเงินที่บุคคลอื่นนำมาฝาก เสมียนตราไว้ เป็นส่วนตัวมิใช่เสมียนตรารับจากในหน้าที่ ราชการ เงินทั้ง ๒ จำนวน จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีหน้าที่จัดการ หรือรักษาตามความหมาย ม.๑๔๗ (ฎ.๒๗๓๘/๒๕๒๒)

(๓๑) นายอำเภอ ไม่มีอำนาจตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ไม่ทำให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงาน (ฎ.๐๔๗๑/๒๕๒๓)

(๓๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาเทศบาลตามปว. ฉบับที่ ๓๒๖ มิได้ระบุให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามปอ. แม้นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานดังกล่าวอันเป็นราชการอำเภอ ก็ไม่ทำให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย (ฎ.๓๐๕๗/๒๕๒๓)

(๓๓) พระราชบัญญัติสุขภาพบาล ๒๔๕๕ ให้พนักงานสุขภาพบาลเป็นเจ้าพนักงาน ตามปอ. และโจทก์ไม่นำสืบระเบียบนี้มืออย่างไร ลูกจ้างชั่วคราวไม่อยู่ในฐานะพนักงานสุขภาพบาลยกออก ผิด ม.๓๕๒ ไม่ใช่ ม.๑๔๗ (ฎ.๑๓๐๘/๒๕๒๔)

(๓๔) ครูใหญ่กรอกรายการเลี้ยงอาหารนักเรียนสูงกว่าหลักฐานการเบิก เนื่องจากซื้ออาหารเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอรับประทานเป็นการกรอกเพิ่มเพื่อให้จำนวนเงินตรงกับที่จ่ายไปจริง หามิเจตนาทุจริตและไม่เป็นการทำเอกสารเท็จ หรือรับรองเอกสารเท็จ อันจะผิด ม.๑๔๗, ๑๖๒ (ฎ.๓๓๑๓/๒๕๒๔)

(๓๕) ม.๑๔๗ เป็น บทบัญญัติที่เอาผิดเจ้าพนักงานหรือเจ้าพนักงานที่เบียดบังเอาทรัพย์สินที่ได้มาหรือถือไว้เพื่อจัดการตามหน้าที่ โดยไม่จำกัดว่าทรัพย์สินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการ (ฎ.๒๑๖๑/๒๕๒๕)

(๓๖) เจ้าพนักงานมีหน้าที่รับผิดชอบต่อทะเบียนบ้านพาหนะ เก็บรักษาเงินค่าภาษียานยนต์ และค่าแผ่นป้ายทะเบียน ได้รับเงินจากผู้มาต่อทะเบียนมอบให้ด้วยความสมัครใจเป็นค่าบริการ ไม่ผิด ม.๑๔๗ เพราะเงินมิใช่เป็นทรัพย์สินที่จำเลยมีหน้าที่ทำ จัดการ หรือรักษา (ฎ.๓๔๑๐/๒๕๒๕)

(๓๗) เงินขาดบัญชีเกิดจากความบกพร่องในการทำบัญชีไม่เรียบร้อย มิใช่การทุจริต ไม่ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๒๐๐๕/๒๕๒๖)

(๓๘) เก็บเงินไว้ในลิ้นชักโต๊ะทำงาน โดยไม่ปรากฏว่าเอาเงินนั้นไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยมิควรได้โดยมิชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนหรือผู้อื่น ไม่ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๓๑๒๓/๒๕๒๖)

(๓๙) สารวัตรสั่งให้ทำหน้าที่เก็บรักษาเงินประกันปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา จำเลยนำเงินไปฝากที่

สาว ไม่เก็บคืนรักษา พงศิกรรมแสดงว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตเบียดบัง แม้จะนำเงินมาคืนในภายหลัง ก็ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๔๗๓/๒๕๒๗)

(๔๐) หน้าที่รับคำขอจำนองที่ดินเก็บเงินค่าธรรมเนียมไว้ แล้วไม่ส่งมอบให้การเงิน สำนักงานที่ดิน แด่กลับเบียดบัง ผิด ม.๑๔๗ ซึ่งเอาผิดแก่เจ้าพนักงานที่เบียดบังเอาทรัพย์สินที่ได้มาหรือถือไว้เพื่อจัดการตามหน้าที่ ไม่ใช่เอาผิดเฉพาะว่าทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการ (ฎ.๓๒๒๔/๒๕๒๗)

(๔๑) คำสั่งที่ออกโดยไม่มีอำนาจ จำเลยจึงไม่เป็นเจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจกระทำการตามคำสั่งนั้น การที่จำเลยรับเงินค่าคูดึงของเทศบาล ซึ่งมีใช้หน้าที่ของจำเลยแล้วเบียดบังไว้ ไม่ผิด ม.๑๔๗, ๑๕๗ และ ม.๑๖๑ แต่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๓๖๕๐/๒๕๓๐)

(๔๒) หัวหน้าเสมียนคดีมีหน้าที่เก็บรักษาของกลาง ตรวจรับกัญชาไม่ลงบัญชีครบ เพื่อเป็นหลักฐานว่ามีกรับกัญชาต่อมาเบียดบังกัญชา ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๒๗๒๕/๒๕๓๒)

(๔๓) ตำรวจปฏิบัติหน้าที่เวรยาม ถือว่าต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินของกลางที่สถานีตำรวจ รวมทั้งเสื้อผ้าของกลาง อาศัยโอกาสดังกล่าวเอาไป ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๒๒๘๘/๒๕๓๔)

(๔๔) จำเลยมีหน้าที่รับเงินค่าภาษีบำรุงท้องที่แล้วต้องมีหน้าที่ลงบัญชีด้วย ย่อมถือว่ามีหน้าที่จัดการหรือรักษาแล้วนำเงินดังกล่าวใช้ส่วนตัว แม้ต่อมาจะนำเงินมาลงบัญชีและฝากธนาคารจนครบถ้วนตามระเบียบ ก็ไม่ทำให้การกระทำที่เป็นผิดแล้วกลับไม่เป็นผิดอีก (ฎ.๕๕๘/๒๕๓๔)

(๔๕) นายเทศมนตรีได้รับคำสั่งมอบหมายไปรับเงินจากศาลามอบให้เทศบาล ไม่ใช่หน้าที่โดยตรง แต่เมื่อจำเลยรับมอบหมายให้จัดการแล้ว จำเลยเป็นผู้มีหน้าที่เมื่อทุจริตเบียดบังเงิน ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๑๒๕๒/๒๕๓๖)

(๔๖) ขายเรือซำรุคสูงกว่าราคาเคยขาย แต่ไม่ได้รับอนุมัติตามระเบียบ นำเงินไปซื้อเครื่องคิดเลขราคาสูงกว่าขายเรือ แสดงว่าไม่มีเจตนาทุจริต ไม่ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๑๕๒๒/๒๕๓๖)

(๔๗) หน้าที่จัดเก็บภาษีต้องออกใบเสร็จรับจากรายไม่ออกใบรายออกให้ไม่ตรงตามจำนวนเงินที่รับไว้

แล้วเบียดบังไปปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เบียดบังเป็นประโยชน์ของคนโดยทุจริต ผิด ม.๑๔๗, ๑๕๗, ๕๐ ลงม.๑๔๗ บทหนัก (ฎ.๑๑๔๖/๒๕๓๗)

(๔๘) พ.ร.บ.การสื่อสารแห่งประเทศไทย ๒๕๑๕ ม.๑๕ บัญญัติให้พนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา จำเลยทำหน้าที่บุรุษไปรษณีย์มีหน้าที่เปิดดูไปรษณีย์และคัดเลือกไปรษณีย์ภัณฑ์เข้าคานจ่าย เบียดบังเอาจดหมายต่าง

ประเทศต้นทางเยอรมันและบราซิลเป็นของตน โดยทุจริต และตั้งใจกักหรือหน่วงเหนี่ยวไปรษณีย์ภัณฑ์ในระหว่างส่งทางไปรษณีย์ ย่อมเป็นความผิด ป.อ. ม.๑๔๗ และ พ.ร.บ.ไปรษณีย์ พ.ศ.๒๔๗๗ ม.๕๘ (ฎ.๓๔๘๕/๒๕๓๕)

(๔๙) จำเลยรับเงินจากรถที่วิ่งผ่านทางด่วนแล้วไม่กดแป้นพิมพ์เครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วได้รับเงินนั้นโดยไม่ต้องส่งเงินให้ครบ ผิด ม.๑๔๗ (ฎ.๑๕๓/๒๕๔๕)

เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่มิชอบ

มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้ หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือประหารชีวิต*

(๑) ผู้อื่นมิได้กระทำความผิดหรือไม่มีความผิดเกิดขึ้น แต่แกล้งไปกล่าวหาว่าเขาผิดแล้วเรียกร้องให้ผู้นั้นจ่ายเงินเพื่อจะไม่จับกุม แกล้งจับแล้วเรียกเอาเงินเพื่อปล่อยตัวไปเป็นเรื่องเจ้าพนักงานคิดทุจริตมาแต่แรก ผิด ม.๑๔๘ (ฎ.๑๕๔/๒๕๐๓)

(๒) แกล้งจับว่าเล่นการพนัน และบังคับขึ้นรถรับจ้างไประหว่างทางพูดข่มขืนใจ เพื่อมอบเงินให้ถ้าไม่ให้ส่งโรงพัก จำเลยได้คืนเอาเงินไป ๑๒๐ บาท ผิด ม.๑๔๘, ๓๑๐, ๓๓๗ (ฎ.๗๕๘/๒๕๐๒)

(๓) เมื่อผิด ม.๑๔๘ หรือ ม.๑๔๕ อันเป็นบทเฉพาะแล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดตาม ม.๑๕๗ อีก (ฎ.๕๕๕/๒๕๐๕)

(๔) แกล้งจับเล่นหวย ขอดันบ้านแล้วจกคั้นชักโต๊ะหยิบเอาเงินและปืนไป เพื่อประโยชน์แก่คน ผิด ม.๑๔๘ แม้จำเลยจะหยิบเอาเอง แต่เพราะจำเลยเป็นเจ้าของ

พนักงาน ผู้เสียหายจึงไม่กล้าแย้งปิ่น หรือเพราะผู้เสียหายอาจเข้าใจว่าเอาไปเป็นวัตถุพยาน ถือได้ว่าผู้เสียหายมอบให้แก่จำเลย ตามความหมาย ม.๑๔๘ แล้ว (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๖ป)

(๕) มาตรฐานเป็นเจ้าพนักงานเรียกสินบนตาม ม.๑๔๘ นั้น เพียงแต่เรียกก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว แม้จะยังไม่ได้ทรัพย์ที่เรียกก็ตาม (ฎ.๒๔๖/๒๕๑๐)

(๖) ลักไก่วงง จำเลยเป็นผู้ใหญ่บ้านเรียกมาคุยตกลงเรื่องความเสียหาย ถ้าไม่ใช้จะส่งสถานีตำรวจ ย่อมมิใช่คำขู่เชิงคุกคามอย่างใด ฟังไม่ได้ว่าเป็นใช้อำนาจโดยมิชอบ มิใช่มีเจตนาทุจริต จำเลยไม่ผิด ม.๑๔๘ (ฎ.๑๗๒๒/๒๕๒๔)

(๗) อย่างเป็นตำรวจกล่าวหา ก. มีพิษกระท่อมจะจับกุม และบันทึกจับกุม พูดว่าถ้าไม่ให้จับเสียเงิน ก. ไม่ผิด แต่กลัวคำข่มขู่ยอมจ่ายเงินใช้วิธีการนี้กับ ข. ค. ห่าง

* ม.๑๔๘ แก้ไขโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.อ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ต.๗๓ น.๒๔๓ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

๑๕ วา ๑ เส้น ให้มาส่งเงินที่บ้าน ก. ได้เงินกลับพร้อมกัน ผู้เสียหายต่างรายต่างสถานที่ต่างเวลา จำเลยที่ ๑ เป็น ตำรวจ ผิด ม.๑๔๘,๓๑๗ ลง ม.๑๔๘ สาม กระทรวง (ฎ.๓๔๓๑/๒๕๒๖)

(๘) สารวัตรใหญ่ให้ไปจับผู้เสียหาย เอาสัญญา ชื่อโคให้ดูไม่ยอมดู “โคอยู่ที่ใครก็จะจับคนนั้น ถ้าไม่ให้ จับต้องเอาเงินมาให้” กแล้วจึงมอบเงินให้เป็นที่อำนาจ ม.๑๔๘ โดยผู้แจ้งจะจับฐานลักทรัพย์หรือรับของ โจร และผู้เสียหายเกรงกลัวยอมมอบทรัพย์ให้ตาม เรียกเรื่อง จำเลย ผิด ม.๑๔๘,๓๑๗ ลง ม.๑๔๘ บทหนัก (ฎ.๓๘๖๑/๒๕๒๘)

(๙) สุราไม่คืนยกรวบรวมทรัพย์เรียกเงินเพื่อ ไม่จับทั้งไม่ผิด จึงเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ผิด ม.๑๔๘ (ฎ.๓๖๗๕/๒๕๒๕)

(๑๐) ปลัดมีหน้าที่ในสภาตำบล สั่งกรรมการ สภาตำบลแก้ไขหลักฐานการเบิกจ่ายเงินที่เป็นจริง ส่วน เกินเอาเสีย แสดงว่าทุจริตมาแต่แรก โดยใช้ตำแหน่งของ คนมิใช่ทำโดยชอบแล้ว ทุจริตภายหลัง ผิด ม.๑๔๘ ไม่ใช้ ม.๑๔๕ (ฎ.๓๗๕๓/๒๕๓๐)

เจ้าพนักงานเรียกสินบน

มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิก สภาจังหวัด หรือสมาชิก สภาเทศบาล เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต*

(๑) กำนันจับเรื่องลักทรัพย์แล้วปล่อยตัวไปไม่ นำส่งพนักงานสอบสวน ได้รับเงินคนละ ๕๐๐ บาท ย่อมได้ชื่อว่าจำเลยคดีวินไม่ กระทำการตามหน้าที่อันเป็นการ

(๑๑) “เป็นเจ้ามือหวยเดือนอย่างนี้ต้องมีผล ประโยชน์ และให้อาเงินใส่ของมาให้บ้าง ถ้าไม่ให้จะตาม สารวัตรปราบปรามมาจับกุม” เมื่อไม่ให้ ไปแจ้งว่ามี การ เล่นหวยแต่ไม่มี ถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาจงใจเพื่อให้ ผู้เสียหายจ่ายเงินให้ โดยใช้อำนาจโดยมิชอบ (ฎ.๑๐๘๔/๒๕๓๖)

(๑๒) ตำรวจมีอำนาจหน้าที่จับผู้กระทำความผิดทั่ว ราชอาณาจักรใช้อำนาจแก่ถึง กล่าวหาผู้เสียหายว่าทำผิด พระราชบัญญัติป่าไม้โดยไม่ได้ทำผิด จำเลยกล่าวหาเช่นนั้น เพียงไม่ให้ผู้เสียหายขัดขวางในการที่จำเลยกับพวกซัด เอาเลื่อยยนต์ของผู้เสียหายไป ถือเป็นกรข่มขืนใจให้ ผู้เสียหายยอมมอบทรัพย์ของผู้เสียหายให้แก่จำเลย นั้นเอง ผิด ม.๑๔๘ (ฎ.๑๐๘๕/๒๖๓๖)

(๑๓) เมื่อผิด ม.๑๔๘ บทเฉพาะแล้ว ไม่ต้อง ปรับบททั่วไป ม.๑๕๗ อีก (ฎ.๑๑๗๐/๒๕๔๒)

(๑๔) จำเลยกระทำผิด ม.๑๔๕ แต่โจทก์ฟ้อง ม.๑๔๘ ศาลมีอำนาจลงโทษ ม.๑๔๕ ได้ ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ วรรค ๕ (ฎ.๓๔๗๐/๒๕๔๓)

มิชอบ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม ม.๑๔๕ (ฎ.๑๕๕๕/๒๕๐๓)

* ม.๑๔๕ แก้ไขโดย ม.๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๔๔ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม

(๒) สิบตำรวจจับกัญชาที่ ว. แล้วเรียกเอาเงินเพื่อไม่จับผิด ม.๑๔๕ ทั้งไม่ต้องปรับ ม.๑๕๗ ซึ่งบททั่วไปแต่การเรียกเงินเพื่อไม่จับยังไม่เป็นการคุมขัง ไม่ผิด ม.๒๐๔ ส่วนราษฎร ผิด ม.๑๔๕,๘๖ (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๑๘)

(๓) จับข้อหาใช้เครื่องชั่งผิดพิศแล้วพุดจูงใจเรียกและรับเงินแล้วปล่อยผู้เสียหายไป ผิด ม.๑๔๕ ไม่ผิด ม.๑๔๘ ผิด ม.๑๔๕ บทเฉพาะแล้วข่อม ไม่ผิด ม.๑๕๗ บททั่วไปอีก (ฎ.๑๑๓๘/๒๕๒๕)

(๔) จำเลยที่ ๑ ผิดเรียกเงินผู้เสียหาย ม.๑๔๕ จำเลยที่ ๒ เป็นตำรวจขอพอบุคคลผู้เสียหาย และไปบ้านผู้เสียหายเป็นประจำ จำเลยที่ ๒ บอกผู้เสียหายว่าจำเลยที่ ๑ ผ่ากมามีเงินหรือไม่ และวันที่จำเลยที่ ๑ มารับเงินตามนัด จำเลยที่ ๒ ชี้อวดจรรยาคนดีมาบ้านผู้เสียหายภายหลัง ขณะผู้เสียหายส่งเงินให้จำเลยที่ ๑ พฤติกรรมยังไม่ประจักษ์ชัดว่าจำเลยที่ ๒ มีส่วนร่วมหรือช่วยเหลือแก่จำเลยที่ ๑ เรียกเงินจากผู้เสียหาย (ฎ.๑๕๖๖/๒๕๓๑)

(๕) จับห่วยเดือนไม่นำส่งโรงพักกลับไปตีป้ายรถ รอดูย่นาน จึงพาไปที่โรงพักไปแจ้งเจ้าพนักงานเท่านั้น ไม่มอบบันทึกจับกุมและของกลางให้ ไม่นำผู้เสียหายเข้าไปด้วยแสดงเป็นแผนการของจำเลยเพื่อให้กลัวและหาทางตกลงกับจำเลย พฤติกรรมเป็นเรียกสินบน (ฎ.๑๑๕๕/๒๕๓๑)

(๖) จำเลยที่ ๒ จับห่วยเดือน จำเลยที่ ๑ ตำรวจสถานีเดียวกัน แต่มิได้ร่วมจับกุม และมีไซพนักงานสอบสวน ได้เรียกเงินจากผู้เสียหาย นำไปให้จำเลยที่ ๒ เพื่อปล่อยตัว จำเลยที่ ๒ ได้รับเงินปล่อยตัวมิชอบค่อนหน้าที่ จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๑๔๕ จำเลยที่ ๑ ไม่มีอำนาจที่เกี่ยวกับคดีโดยตรง จึงเป็นเรื่องปฏิบัตินอกหน้าที่ ม.๑๔๕, ๘๖ (ฎ.๖๒๖๓/๒๕๓๑)

(๗) จำเลยจะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ภาษี ตามคำสั่ง กทม. หรือไม่มีใช้สาระสำคัญการที่จำเลยเรียกเงินผู้เสียหายเพื่อจะทำให้ผู้เสียหายเสียภาษีโรงเรือนน้อยกว่าที่ควรเสีย จึงเป็นการกระทำเพื่อกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งอันเป็นความ ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๑๒๖๓/๒๕๓๒)

(๘) รับมอบอำนาจจากผู้ช่วยหัวหน้าเขต ไปแจ้งความและมอบหนังสือมอบอำนาจแล้วข่อมหมคนหน้า

ที่จำเลยเรียกและรับเงินจากผู้ต้องหา และแก้ไขเอกสารดังกล่าวภายหลังเป็นการทำนอกตำแหน่งหน้าที่ราชการ มิใช่ในฐานะเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ต้องปฏิบัติหรือละเว้นหน้าที่มิชอบ จำเลยไม่ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๑๖๑๕/๒๕๓๒)

(๙) นำหนังสือมอบอำนาจของผู้ช่วยหัวหน้าเขต ซึ่งมีถึงสารวัตรใหญ่ ขอให้ดำเนินคดีตามพ.ร.บ.ควบคุมอาคาร ไปแจ้งความและมอบหนังสือให้พนักงานสอบสวนแล้ว ข่อมหมคนหน้าที่ การที่จำเลยเรียกและรับเงินแก้ไขเอกสารดังกล่าวภายหลังเป็นการกระทำนอกตำแหน่งหน้าที่ราชการ มิใช่ในฐานะเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๔๖๕๑/๒๕๓๒)

(๑๐) จำเลยเป็นสหกรณ์อำเภอสังกัดกรมส่งเสริม สหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ แต่งตั้งจำเลยเป็นกรรมการออกและตรวจข้อสอบ เป็นนิติบุคคลต่างหากมิใช่ในกรม ทั้งไม่มีระเบียบ ให้ทำได้และจำเลยต้องปฏิบัติตามมิใช่หน้าที่ จำเลยไม่เข้าพนักงานกระทำการในตำแหน่งของจำเลย ไม่ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๕๑๔/๒๕๓๖)

(๑๑) จับกุม ก. ขณะขับรถบรรทุกน้ำหนักเกิน ข่อมถือได้ว่าจำเลยได้ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจตามตำแหน่งหน้าที่แล้ว เมื่อจำเลยรับเงินจากผู้เสียหาย

แล้ว จำเลยกลับละเว้นไม่กระทำการ ในตำแหน่งหน้าที่ที่จะแจ้งข้อหาก่ ก. จำเลยผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๒๓๑๔/๒๕๓๖)

(๑๒) การที่จำเลยจับกุม ส.ห ข้อหาเฮโรอีนและพกบิน แล้วพุดว่า “ไม่ยอกคิดคุกหรือประหารชีวิตเอาเงินมา ๑ ล้าน ให้ ส. ขับรถพาผู้เสียหายไปที่ต่าง ๆ จำเลยผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๕๐๐/๒๕๓๗)

(๑๓) จำเลยเป็นเจ้าพนักงานรับคำขอเรียกหรือรับเงิน ๗,๘๐๐ บาท แล้วไม่ทำอะไรถึง ๗ ปี จึงเป็นการเรียกเงินโดยมิชอบ ผิด ม.๑๔๕ (ฎ.๑๕๓๒/๒๕๔๓)

(๑๔) ละเว้นไม่จับกุมผู้เสียหายแล้วขู่เชิญเรียกเงิน ผิด ม.๑๔๕, ๑๕๗, ๓๓๗ แต่ผิด ม.๑๔๕ แล้วไม่ต้องปรับบท ม.๑๕๗ ซึ่งเป็นบททั่วไป (ฎ.๓๕๗๐/๒๕๔๓)

(๑๕) จับผู้เสียหายลักทรัพย์แล้วคุมตัวไว้สถานีตำรวจ เรียกเงินจากผู้เสียหาย เมื่อได้เงินแล้วปล่อยตัวไป ผิด ม.๑๔๕, ๑๕๗ (ฎ.๑๗๔๕/๒๕๔๕)

เรียกสินบนก่อนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่ง

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งคนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

เจ้าพนักงานอาศัยตำแหน่งที่ตนมีเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(๑) เจ้าพนักงานรถไฟมีหน้าที่จัดซื้อหิน ตั้งฎีกาเบิกเงินมาแล้วเอาเงินที่เบิกเป็นประโยชน์ส่วนตัว ผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๓๐๘/๒๔๖๔)

(๒) อุปทูตรักษาการแทนเอกอัครราชทูต ได้เงินมารายงานว่าได้เงินน้อยเพื่อเอาเงินที่เกินแต่ยังไม่ทันได้เงิน ผิด ม.๑๕๑.๘๐ (ฎ.๑๐๓๕/๒๔๖๔)

(๓) เจ้าพนักงานมีหน้าที่ในการสำรวจหินจากพ่อค้าที่ขายให้แก่กรมรถไฟตามระเบียบพ่อค้าหินขอรบบรรทุกได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมแต่จ่ายเรียกเงินค่าหินจากพ่อค้าเป็นประโยชน์ส่วนตัว ถ้าไม่ยอมให้ไม่จ่ายรถตู้และไม่ซื้อหินจากพ่อค้าคนนั้น ผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๔๒๐/๒๔๖๖)

(๔) นายอำเภอเบิกค่าขนส่งฟางที่ซื้อตามหน้าที่เบิกเกินอัตราแล้วเอาเสีย ผิดมาตรา ๑๕๑ (ฎ.๘๗๐/๒๔๕๐)

(๕) ปลัดอำเภอมิหน้าที่เชิญชวนซื้อแสดมปีแล้วเอาเงินค่าซื้อเสียไม่ผิด ม.๑๕๑ เพราะ ไม่มีหน้าที่

ในการจัดซื้อ หรือทำ หรือจัดการ ปกครองหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ เป็นแต่มีหน้าที่ชักชวนแนะนำเท่านั้น (ฎ.๒๐๒๖/๒๔๕๕)

(๖) ลูกจ้างชั่วคราวได้ค่าจ้างเป็นรายวัน เมื่อเบิกเงินค่าแรกเกินความจริง และจดหลักฐานเท็จ ผิดเจ้าพนักงานทุจริต และทำหลักฐานเท็จไม่ได้ เพราะถือว่าจำเลยไม่ใช่เจ้าพนักงาน (ฎ.๒๓๑/๒๕๐๓)

(๗) พนักงานโรงงานสุรามิฐานะเป็นเพียงลูกจ้างโรงงาน สังกัดโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ใช่เจ้าพนักงานตามกฎหมาย ไม่ผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๒๕๓/๒๕๐๓)

(๘) เจ้าพนักงานการรถไฟ ตำแหน่งพนักงานห้ามล้อ ได้นำตัวค่าโดยสารที่จำเลยขายแล้วซึ่งถูกขูดลบแสดงว่าใช้แล้ว เพื่อให้ผู้ใช้ได้อีกมาขายให้ผู้โดยสาร เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริต และเบียดบังเงินค่าธรรมเนียมที่จำเลยจำหน่ายตามหน้าที่ จำเลยผิด ม.๑๕๑, ๑๕๑ (ฎ.๔๕๖/๒๕๐๕ป)

* ม.๑๕๐ แก้ไขโดย ม.๖ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๔ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

** ม.๑๕๑ แก้ไขโดย ม.๗ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๕ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

๑๓๒ พงศौर บุญอารีย์

(๘) เงินของครุสภาไม่ใช่เงินงบประมาณของแผ่นดิน เจ้าหน้าที่ครุสภาจึงไม่ใช่ข้าราชการ ควรรับมอบอำนาจเป็นเจ้าหน้าที่การเงินครุสภา จำเลยได้รับเงินค่าจัดการศพตามหน้าที่ เพื่อจ่ายแก่ผู้มีสิทธิยกเงินนั้นเสีย จำเลยผิด ม.๓๕๒ ไม่ผิด ม.๑๔๗,๑๕๑ เพราะไม่ผิดฐานะเป็นเจ้าพนักงาน (ฎ.๘๒/๒๕๐๖)

(๑๐) แบบพิมพ์ใบสุทหรืออยู่ในความดูแลรักษาของจำเลย ซึ่งจำเลยมีอำนาจออกตามระเบียบ ถ้าจำเลยนำไปใช้ในทางไม่ตรงต่อความจริง ผิดระเบียบหน้าที่ในการใช้ ไม่ผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๔๐๗/๒๕๐๘)

(๑๑) ม.๑๔๗ เป็นเรื่องเบียดบังตัวทรัพย์ที่อยู่ในหน้าที่ หรือเอาตัวทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ส่วนตัว ม.๑๕๑ ผู้กระทำความผิดมิได้อำนาจทรัพย์ที่อยู่ในหน้าที่ไว้เป็นประโยชน์หรือเอาตัวทรัพย์นั้นเสีย หากแต่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ที่ตนมีเกี่ยวกับทรัพย์หาประโยชน์อื่นนอกเหนือจากการเอาทรัพย์นั้น (ฎ.๖๐๕/๒๕๑๑)

(๑๒) ม.๑๕๑ ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ซื้อ จัดการ หรือรักษาทรัพย์ มิใช่เพียงแต่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์ และผู้กระทำความผิดได้ใช้อำนาจในตำแหน่งที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายจากตัวทรัพย์นั้น โดยมิได้อำนาจทรัพย์ไป (ฎ.๑๖๘๒/๒๕๑๖)

เจ้าพนักงานอาศัยประโยชน์จากกิจการที่ดูแล

มาตรา ๑๕๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นด้วยกิจการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

เจ้าพนักงานจ่ายทรัพย์เกินกว่าที่ควรจ่าย

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์ จ่ายทรัพย์นั้นเกินกว่าที่ควรจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

เจ้าพนักงานเรียกเก็บภาษีโดยทุจริต

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บหรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือเงินอื่นใดโดยทุจริตเรียกเก็บ หรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้น หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมนั้นมีต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

* ม.๑๕๒ แก้ไขโดย ม.๘ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๕ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

** ม.๑๕๓ แก้ไขโดย ม.๘ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๕ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

*** ม.๑๕๔ แก้ไขโดย ม.๑๐ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๖ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

เจ้าพนักงานกำหนดราคาทรัพย์สินเพื่อเสียภาษีโดยทุจริต

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น ๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมายโดยทุจริต กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นต้องเสียหรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท*

เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชีโดยทุจริต

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมายโดยทุจริต แนะนำ หรือกระทำการหรือไม่กระทำการใด เพื่อให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชีหรือซ่อนเร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชีอื่นจะเป็นผลให้เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นต้องเสียหรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท**

เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นโดยมิชอบหรือทุจริต

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ***

(๑) ม.๑๕๗ ต้องเป็นเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ราชการของเจ้าพนักงานผู้นั้นด้วย ตำรวจจับผู้ต้องหาแล้วเข้าไปกระทำทางคู่สาว ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลย ไม่ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๗๓๗/๒๕๐๔)

(๒) พลตำรวจขาดหนีราชการ แต่ยังมีหน้าที่จับกุม พบการกระทำผิดอาญากลับละเว้น ไม่จับกุม

เข้าขัดขวาง พุดชู่พยานรู้เห็นมิให้อินยันว่ารู้เห็นการกระทำผิด การละเว้น มิชอบเสียหายเจ้าทรัพย์ ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๑๐๒๒/๒๕๐๕)

(๓) ทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาโดยตนเองเป็นเจ้าพนักงานสอบสวน เพราะไม่ยอมรับสารภาพ ไม่ยอมลงชื่อตามต้องการ ผิด ม.๑๕๗,๓๕๑ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๘)

* ม.๑๕๕ แก้ไขโดย ม.๑๑ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๖ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

** ม.๑๕๖ แก้ไขโดย ม.๑๒ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๖ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

*** ม.๑๕๗ แก้ไขโดย ม.๑๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๖ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒

(๔) ม.๑๕๗ คอนแรก และ ม.๑๖๒ ไม่ต้อง
ทุจริต ฉะนั้นเป็นเจ้าพนักงาน ออกใบสุทธิจึงเปลี่ยนแปลง
ข้อความไม่ตรงต่อความจริง และผิดระเบียบเพื่อพลทหาร
ขอบำเหน็จ ก็ได้ชื่อว่าปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ เพื่อให้เกิด
ความเสียหายโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่ทางราชการ ครอบองค์
ประกอบความผิดตาม ม.๑๕๗.๑๖๒(๓) ลง ม.๑๕๗.๕๐
ครุณ้อยผิด ม.๑๕๗.๕๖ (ฎ.๔๐๕/๒๕๐๕)

(๕) เช็กไม่ลงวันที่ถือได้ว่าไม่มีวันที่ผู้ออกเช็ก
กระทำผิด เพียงแต่ฟ้องในคดีแพ่งได้โดยจกวันที่ได้แต่จะ
ลงโทษในทางอาญาไม่ได้ การที่ฟ้องผู้ออกเช็กดังกล่าว จะ
ถือว่านำความเท็จมาฟ้องศาลว่า ผู้ออกเช็กกระทำผิด
อาญาไม่ได้ เพราะมีเหตุทำให้ผู้ทรงเข้าใจผิดมีสิทธิลงวัน
ในเช็ก (ฎ.๙๖/๒๕๑๓)

(๖) จำเลยแก้ไขมติของสภาเทศบาล ในรายงาน
ประชุมโดยไม่มีเจตนาเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่เทศบาล
หากเป็นการกระทำไปเพราะเข้าใจผิดพลาดเกี่ยวกับ
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย จำเลยไม่ผิด ม.๑๕๗
(ฎ.๒๕๐๗/๒๕๒๕)

(๗) ตำรวจมีอำนาจจับกุม แม้ทำผิดซึ่งหน้าในที่
รโหฐาน จับโดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายค้น เมื่อพบ
เล่นพนันไม่จับ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ
กรมตำรวจ ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๕๕๕/๒๕๒๗)

(๘) จับคนร้ายชิงทรัพย์แล้วทำร้ายร่างกาย
ธรรมดา มิใช่เพื่อประสงค์ให้เกิดผลอันใด เพราะจำเลยมิ
ใช่พนักงานสอบสวนทำร้ายเพื่อรับสารภาพ จึงมิใช่
ม.๑๕๗ จำเลยผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๓๖๔/๒๕๓๑)

(๙) สรรพากรไม่จับเหล้าเพื่อป้องกันมิให้เกิด
เหตุรุนแรง ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ละเว้น ม.๑๕๗ ไม่ผิด
ม.๑๕๗ (ฎ.๗๘๖/๒๕๓๒)

(๑๐) ฟ้องและนำสืบว่าจำเลยกระทำมิชอบเกี่ยว
กับงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชน
ตาม ม.๑๔๘.๑๕๗.๑๖๒ เมื่อจำเลยมีหน้าที่ปฏิบัติงาน
ด้านธุรการ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในงานทะเบียนและงานบัตร
จึงไม่ผิด (ฎ.๑๐๗๔/๒๕๓๒)

(๑๑) ผู้ว่าฯ ไม่ได้มอบอำนาจเป็นหนังสือให้
ปลัดจังหวัดทำการแทน จำเลยไม่มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติ
ให้คนต่างด้าวเข้าออกจังหวัด สั่งให้เจ้าหน้าที่ทำแบบ
อนุญาตตำแหน่งปลัดทำการแทนผู้ว่าฯ กระทบตราจังหวัด

ลงลายมือชื่อ จำเลยนำไปปรกอกให้คนพม่าไม่ผิด ม.๑๕๗
(ฎ.๑๖๘๑/๒๕๓๒)

(๑๒) มติของกระทรวงทบวงกรม สามารถแก้ไข
เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ จำเลยผู้แทนกระทรวง
ทบวงกรม เห็นว่ามตินั้นไม่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ
ก็ย่อมมีอำนาจที่จะแก้ไข จึงไม่เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิ
ชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์แต่อย่างใด หากเสีย
หายก็ผิดทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๒๕๗๖/๒๕๓๒)

(๑๓) ขอดอนรถ โดยสารออกจากบัญชี
ขส.บ.๑๑ เมื่อไม่ปรากฏว่ามีระเบียบ หรือข้อบังคับในการ
มาแสดงให้เห็นว่าจำเลยต้องปฏิบัติตามโดยจะพิจารณาสั่ง
เป็นอย่างอื่นที่เหมาะสมไม่ได้ การไม่อนุญาตจะถือว่า ผิด
ม.๑๕๗ ไม่ได้ และเมื่อโจทก์กระทำผิด พ.ร.บ.ขนส่ง
จำเลยสั่งให้ถูกต้องได้ ไม่ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๓๗๕๖/๒๕๓๒)

(๑๔) เจ้าหน้าที่สายตรวจมิได้มีหน้าที่จัดการ
หรือรักษาเลื่อยยนต์ของกลางโดยตรง ซึ่งนายคาบตำรวจ
เป็นผู้รักษา จำเลยลักเลื่อยไป จึงไม่ผิด ม.๑๔๗ แต่มีหน้าที่
เวรยามและสายตรวจมีหน้าที่ดูแลของกลางอยู่บริเวณ
โรงพัก อาศัยโอกาสดังกล่าวลักเลื่อยไปขายเพื่อ
ประโยชน์ส่วนตัว ถือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ผิด ม.๑๕๗
(ฎ.๒๒๘/๒๕๓๔)

(๑๕) มีทุจริตโกงบัตรเลือกตั้ง สอบสวนแล้ว
ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ แต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ตรวจรายชื่อผู้
เลือกตั้ง ส่วนจำเลยที่ ๓ ถึงจำเลยที่ ๘ ไม่ปรากฏช่วยเหลือ
หรือรู้เห็นหรือเป็นใจกับจำเลยที่ ๒ จึงฟังไม่ได้ว่าผิดร่วม
กับจำเลยที่ ๒ และแม้จะปรากฏว่ารายงานแสดงผลการนับ
คะแนนไม่ตรงกับความเป็นจริง ก็ไม่อาจฟังจำเลยที่ ๓ ถึง
จำเลยที่ ๘ มีเจตนาทุจริตร่วมกับจำเลยที่ ๒ ไม่ผิด ม.๑๕๗
(ฎ.๒๕๑๓/๒๕๓๔)

(๑๖) หน่วยงานการประกันตัวให้ดำเนินไป
อย่างเชื่องช้า เป็นการทำให้การประกันตัวลูกขลัก
ลำบาก ไม่สะดวกตามที่ควรเป็น ไม่อำนวยความสะดวก
แก่ผู้มาติดต่อ ไม่ชวนชวยกระวีกระวาดแนะนำหรือ
หาวิธีให้ญาติได้ยื่นเรื่องราวโดยรวดเร็วตามหน้าที่ที่จะ
ต้องทำ เป็นปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่มิชอบ
(ฎ.๒๕๗๗/๒๕๓๔)

(๑๗) “จะประกันไปทำไมจะคืนนิสัย ๒-๓ วัน
ก่อน และไม่ว่าจะไปตั้งด่านตรวจ” “จะประกันไปทำไม

ตอนนี้ผู้เสียหายเขากำลังแรงให้ถูกขัง ๔-๕ วันก่อน .. โดยไม่ได้ไปตั้งด่านแต่ไปทานอาหารแล้วไปโต๊ะสุนัขเกอร์ ผิดมาตรฐานี้ได้ (ฎ.๒๕๗๘/๒๕๓๔)

(๑๘) เจ้าพนักงานผู้ตรวจสถานประกอบการ มีหน้าที่เสนอผู้บังคับบัญชาให้หรือ ไม่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการ ถือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพิจารณาออกใบอนุญาต จำเลยเสียหายเงินเป็นการตอบแทน ผิดปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ม.๑๕๗ (ฎ.๗๕๕/๒๕๓๕)

(๑๙) ถ้าเป็นการกระทำนอกหน้าที่ไม่ผิด ม.๑๕๗ ไม่มีอำนาจหรือหน้าที่ใด ๆ เกี่ยวกับคดีที่คนร้ายลักโค ดังนั้นเป็นตำรวจเรียกและรับเงิน จึงเป็นการปฏิบัติ นอกหน้าที่ ไม่ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๓๔๓๕/๒๕๓๖)

(๒๐) ผู้เสียหายแจ้งจำเลยจับ ก. แล้วต้องรับนำตัว ก. ส่งพนักงานสอบสวน ไม่ซ้ชักกลับยอมให้ ก. แวะพบญาติ เป็นเหตุให้หลบหนีระหว่างควบคุมส่งพนักงานสอบสวน ถือเป็นปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติโดยมิชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และกรมตำรวจ (ฎ.๗๕๗/๒๕๓๖)

(๒๑) หลอกหลวงเอาเงินราษฎรเข้าร่วมประชุมว่า จะนำเงินไปมอบให้พนักงานสอบสวนแต่เอาเงินเป็นของตน เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ผิด ม.๑๕๗ มิได้ใช้อำนาจแม้จะจงใจให้มอบเงิน ไม่ผิด ม.๑๔๘ (ฎ. ๒๗๕๔/๒๕๓๖)

(๒๒) จำเลยทั้งเก้าปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของทางราชการ มิได้มีเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ การกระทำของจำเลยทั้งเก้าไม่มีมูลความผิดตาม ม.๑๕๗ (ฎ.๓๑๐๒/๒๕๓๕)

เจ้าพนักงานทำให้ทรัพย์หรือเอกสารเสียหาย

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์หรือเอกสารใดเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้ หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๒๓) ม.๑๕๗ ถ้าไม่เกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้นั้นโดยตรงแล้ว ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ (ฎ. ๖๕๖๔/๒๕๔๒)

(๒๔) จำเลยที่ ๑ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่อผู้กระทำผิด ทำบันทึกการจับกุมโดยมิชอบ มีเจตนาเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ เพราะบันทึกการจับกุมดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่ศาลอาญาจังหวัดพิษณุโลกก็ได้การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดตาม ม.๑๕๗ (ฎ.๑๗๕๗/๒๕๓๖)

(๒๕) จำเลยไม่มีหน้าที่ในการทำหนังสือขอลาออก จำเลยปลอมหนังสือลาออก จึงไม่ใช่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๒๖๒/๒๕๔๓)

(๒๖) จำเลยเสนอประวัติราชการบุคคลอื่นเพื่อแต่งตั้งโดยมีอาวุโสน้อยกว่าโจทก์ถึง ๓ ครั้ง เป็นการใช้ดุลพินิจมิชอบ ทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ผิด ม.๑๕๗, ๕๑ (ฎ.๗๖๖๓/๒๕๔๓)

(๒๗) จำเลยเป็น ร.มว.พาณิชย์ สั่งพักราชการโจทก์ นายกรัฐมนตรีสั่งให้โจทก์กลับเข้ารับราชการ จำเลยปล่อยระยะเวลาดังกล่าว ๗ เดือน จึงสั่งให้โจทก์กลับเข้ารับราชการแสดงว่าจำเลยมีเจตนาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ผิด ม.๑๕๗ (ฎ.๒๑๐๕/๒๕๔๔)

(๒๘) จำเลยไม่รับรองการปฏิบัติราชการของโจทก์ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาตามกระบวนวิชา เพื่อเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษ แต่กลับไปรับรองให้อาจารย์อื่น จำเลยเลือกปฏิบัติ ทำให้โจทก์เสียหาย เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่มิชอบ (ฎ.๗๗๒๘/๒๕๔๔)

เจ้าพนักงานทำให้เสียหายซึ่งตราหรือเครื่องหมาย

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่โดยฉ้อฉลทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่ทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานใช้ดวงตรา รอยตรา โดยมิชอบ

มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่รักษาหรือใช้ดวงตราหรือรอยตราของราชการหรือของผู้อื่น กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้นหรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานปลอมเอกสาร

มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสารกรอกข้อความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสาร โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(๑) ทำโฉนดที่ดิน ลงลายมือชื่อรับและเสียดำธรรมเนียมแล้วยังไม่มอบ มีผู้มาขอซื้อ เจ้าพนักงานที่ดินลบนวัน เดือนปี และลายมือชื่อคนเสีย เพราะเกรงว่าจะเป็ฉนโฉนดที่สมบูรณ์ ไม่เป็นการปลอมเอกสาร เพราะว่เมื่อยังไม่ได้ส่งมอบโฉนดที่ดินให้โจทก์ ถือไม่ได้ว่าที่ดินรายนี้ได้ออกโฉนดแล้ว ถือว่ายังอยู่ในระหว่างดำเนินการแก้ไขได้ (ฎ.๑๕๗/๒๕๐๕)

(๒) นายทะเบียนคำบลอกใบมรณบัตรเท็จเป็นเอกสารของจำเลยออกให้ตามหน้าที่ของจำเลย จึงเป็นเอกสารอันแท้จริงไม่ใช่เอกสารปลอม แม้ข้อความไม่ตรงกับความจริงก็ไม่ทำให้กลายเป็นเอกสารปลอม ไม่ผิด ม.๑๖๑ และการแก้ไขอยู่ระหว่างดำเนินการของเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๒๒๔๕/๒๕๑๕)

(๓) ตำรวจทำหน้าที่เป็นเสมียนเปรียบเทียบได้ทำงานนั้นแล้ว แม้จะลงลายมือชื่อทราบคำสั่งหรือไม่ หาใช่ข้อสำคัญไม่ การแก้หรือลดจำนวนเงินในสำเนาใบเสร็จ

ให้น้อยกว่าต้นฉบับส่งเงินต่ำกว่าความจริง ผิด ม.๑๔๗ และ ม.๑๖๑,๒๖๖,๕๑ (ฎ.๓๕/๒๕๒๑)

(๔) เสมียนที่ดินทำหน้าที่เก็บรักษาแบบพิมพ์จ่ายแบบพิมพ์ ไม่มีหน้าที่ทำเอกสารหรือดูแลรักษาเอกสาร ปลอม นส.๓ ที่ผู้เสียหายขายฝาก จึงไม่ใช่กระทำโดยอาศัยที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ ไม่ผิด ม.๑๖๑ แล้วนำไปฉ้อโกง จำเลยผิด ม.๒๖๖, ๒๖๗, ๓๔๑, ๕๑ ลง ม.๒๖๗ ประกอบ ม.๒๖๖ (ฎ. ๑๓๗๕/๒๕๒๒)

(๕) จำเลยใช้ ข. แก้วไชยรายงานประชุมที่ ก.ทำขึ้น ข. ไม่มีอำนาจแก้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเชื่อตามที่แก้โดยเสียหายแก่ผู้อื่น ผิด ม.๒๖๕, ๗๔ และจำเลยเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาเอกสารดังกล่าว จึงผิด ม.๑๖๑ อีกบท เมื่อนำไปขออนุมัติต่อผู้ว่าฯ ผิด ม.๒๖๗ อีกกระทง (ฎ.๒๕๐๗/๑๕๑๖)

(๖) ตัดเอากระดาษไขที่มีลายมือชื่อของผู้ว่าฯ ลงนามคำสั่งอื่นมาติดท้ายคำสั่งที่จำเลยทำขึ้น โรเนียวคำสั่งออกมาเพื่อแสดงให้บุคคลหลงเชื่อว่าเป็นคำสั่งที่แท้จริง

เป็นการปลอมขึ้นทั้งฉบับ ผิด ม.๑๖๒, ๒๖๕, ๖๕ ลง
ม.๑๖๑ (ฎ.๒๓๑๖/๒๕๒๕)

(๓) ตำรวจบันทึกปากคำเสร็จแล้วไปเคมว่าผู้
ต้องหารับสารภาพ เป็นการเคมข้อความในเอกสารอันแท้
จริง ทำให้เกิดความเสียหายแก่ใจทัก อันเป็นการทำ
เอกสารปลอมขึ้นบางส่วน โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่
นั้นแล้วผิด ม.๑๖๑ (ฎ.๑๗๗/๒๕๓๖)

(๔) จำเลยทำการแก้ไขเพิ่มเติมคะแนน ผู้
เข้าสอบ โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่ทำให้เกิดความ
เสียหายแก่กรมตำรวจ แล้วส่งมอบเอกสารนั้นให้แก่

เจ้าพนักงานรับรองเอกสารอันเป็นเท็จ

มาตรา ๑๖๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสาร หรือกรอกข้อความลงในเอกสาร
กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติกรตามหน้าที่

(๑) รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้น หรือว่ากระทำการใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็น
ความเท็จ

(๒) รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมิได้มีการแจ้ง

(๓) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความเช่นว่านั้น หรือ

(๔) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้น มุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นเท็จ
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) ครูโรงเรียนรัฐบาลมีหน้าที่ออกใบเสร็จ
รับเงินจากนักเรียนและร้านขายอาหาร ได้ออกใบเสร็จ
รับเงินทางปลายช้วนน้อยกว่าที่เก็บได้จริง ผิด ม.๑๖๒(๓)
(ฎ.๕๓๘/๒๔๗๕)

(๒) ทำใบร้องขอย้ายสามะ โนคริวเข้าบ้านหนึ่ง
โดยปลอมชื่อเจ้าของบ้านว่าได้มีการแจ้งย้ายเข้าแล้วรับใบ
แจ้งปลอมนั้นไว้ ความจริงไม่มีการแจ้ง ผิดมาตรานี้
(ฎ.๓๗๓/๒๔๘๕)

(๓) กระทรวงมหาดไทยมอบให้คณะกรรมการ
อำเภอชายฝั่งทะเลที่ไม่มีนายด่านศุลกากร มีหน้าที่เป็น
นายด่านได้จดทะเบียนข้อความเท็จและหลักฐานเท็จรับ
รองการขนสินค้าขึ้นท่า อันเป็นการทำในฐานะเป็นเจ้า
พนักงาน ผิด ม.๑๖๒(๔) (ฎ.๑๔๕๐/๒๔๕๔)

คณะกรรมการสอบ ผิด ม.๑๖๑, ๒๖๕, ๒๖๘, ๑๕๗
(ฎ.๒๖๕/๒๕๔๓)

(๕) จำเลยกรอกข้อความใน นส.๓ ตามความ
เป็นจริง เพียงแต่ยังไม่มีการมีชื่อของนายอำเภอ จึงยังไม่
เป็นเอกสารครบถ้วนถูกต้อง ไม่ผิดฐานปลอมเอกสาร
ม.๑๖๑ ประกอบ ม.๒๖๖(๑) (ฎ.๑๕๓๒/๒๕๔๓)

(๑๐) จำเลยมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่ดิน จึงไม่
อาจร่วมกระทำผิดในลักษณะตัวการได้ ตาม ม.๑๖๑
(ฎ.๕๒๘๖/๒๕๔๔)

(๔) เจ้าพนักงานจดข้อความเท็จในสมุดบัญชี
และทำรายงานเท็จในตำแหน่งหน้าที่ ผิด ม.๑๖๒
(ฎ.๕๑๕/๒๔๕๖)

(๕) พนักงานที่ดินอำเภอมีอำนาจทำการแทน
นายอำเภอ ทำใบเย็บข่าเท็จให้ปลัดฯลงลายมือชื่อ ผิด
ม.๑๖๒ (ฎ.๓๓๘/๒๔๕๗)

(๖) สอ.ทหารมีหน้าที่เป็นพนักงานกระสุนทำ
รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา ถึงจำนวนกระสุนที่ทหารได้
ฝึกยิงแล้ว ผิด ม.๑๖๒(๔) (ฎ.๘๑๔/๒๔๕๘)

(๗) เสมียนไม่มีหน้าที่เหมือนกรมการอำเภอ
เขียนใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ไม่ถือว่ามีหน้าที่ทำ
เอกสาร ไม่ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๑๓๒/๒๕๐๐)

(๘) ปลัดอำเภอเป็นเพียงผู้ทำการแทนนายอำเภอ
ไม่ใช่ผู้รักษาการแทนตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ

แผ่นดิน ไม่ใช่ผู้มีอำนาจตาม พ.ร.บ.บัตรประจำตัวประชาชน ไม่ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๑๕๙/๒๕๐๐ป)

(๕) ปลัดอำเภอรับสินบนแล้วทำใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว โดยจดหลักฐานการสอบสวนเท็จ ผิด ม.๑๕๙, ๑๖๒ ไม่ผิด ม.๑๖๑ (ฎ.๑๕๑/๒๕๐๐)

(๑๐) เจ้าพนักงานทำใบสำคัญเบิกเงินของราชการ ทำใบสำคัญเท็จ ผิด ม.๑๖๒(๔) (ฎ.๑๓๕๙/๒๕๐๐)

(๑๑) ลูกจ้างรายวันไม่เป็นเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๒๓๑/๒๕๐๓)

(๑๒) ผู้ใหญ่บ้านมอบอำนาจให้ทำหน้าที่จดบัญชีสัตว์ ทำบัญชีออกสัตว์เท็จตามคำร้องของลูกบ้าน แม้จะไม่ได้รับสินจ้างรางวัล แต่ทำให้ลูกบ้านได้รับประโยชน์ไปใช้อ้างต่อตำรวจที่ยึดโค นับว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่น แล้วถือว่าทุจริต ผิด ม.๑๕๙, ๑๖๒(๑) ส่วนลูกบ้านผิด ม.๒๖๖ (ฎ.๑๐๕๑/๒๕๐๕)

(๑๓) ผู้ใหญ่บ้านยอมจดข้อความเท็จอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ ผิดเฉพาะตัวของเจ้าพนักงาน การแจ้งของลูกบ้านไม่เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการทุจริตต่อหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ลูกบ้านไม่เป็นผู้สนับสนุนความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ (ฎ.๑๐๕๒/๒๕๐๕)

(๑๔) ม.๑๖๒ เป็นเอกสารที่แท้จริงแต่ผู้กระทำผิดรับรองโดยกรอกรข้อความอันเป็นเท็จลงไปในเอกสารนั้น ม.๑๖๑ เป็นเรื่องผู้กระทำผิดทำเอกสารขึ้นเพื่อให้คนทั้งหลายหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง (ฎ.๖๓๕/๒๕๐๗ป)

(๑๕) ม.๑๕๙, ๑๖๒ ไม่มีบทบัญญัติต้องเป็นการทำโดยทุจริต เมื่อฟังว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงานออกใบสุทธิโดยจดเปลี่ยนข้อความไม่ตรงความจริง และผิดระเบียบให้พลฯ ก.ข นำไปแสดงเพื่อความดีความชอบ ได้ชื่อว่าจำเลยปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายโดยเฉพาะแก่ราชการ ครอบงำประกอบความผิด ม.๑๕๙ คำวินิจฉัย ม.๑๖๒ ลง ม.๑๕๙ (ฎ.๔๐๕/๒๕๐๕ป)

(๑๖) ฟ้องไม่ปรากฏว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๕ป)

(๑๗) เจ้าพนักงานกรรมการตรวจรับรถยนต์ ลงชื่อในใบตรวจรับพัสดุกรรมการตรวจรับรถยนต์ว่า ถูกต้องความจริง ยังไม่ได้ตรวจรับและส่งมอบเป็นรับรองเท็จ

และเป็นการรับรองหลักฐาน ซึ่งข้อเท็จจริงมุ่งพิสูจน์ความจริง อันเป็นเท็จ ผิด ม.๑๖๒(๑)(๔) (ฎ.๑๑๑๖/๒๕๑๗)

(๑๘) พลตำรวจมีหน้าที่จดคำให้การผู้ต้องหา ขอนหนังสือเดินทางตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา แม้สั่งด้วยวาจาก็เป็นหน้าที่ราชการ ถ้าจดคำเท็จ โดยที่ผู้นั้นมิได้ให้การ ผิด ม.๑๖๒(๑)(๓) (ฎ.๑๕๐๑/๒๕๑๘)

(๑๙) จำเลยออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้จ่ายเงิน แล้วอำนาจเกี่ยวกับการแก้ไขของจำเลยจึงหมดสิ้นลง การที่จำเลยแก้ไขจำนวนเงินสำเนาใบเสร็จจึงเป็นเรื่องปลอม ม.๑๖๑ และเมื่อจำเลยแก้ไขเมื่อพ้นอำนาจหน้าที่แล้วจึงไม่ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๓๕/๒๕๒๑)

(๒๐) หัวหน้าธุรการและเป็นกรรมการตรวจการจ้างการก่อสร้างศึก ทราบดีว่าผิดรายการตามแบบแปลนแต่เพิกเฉย แล้วทำบันทึกรับรองเป็นหลักฐานว่าเสร็จบริบูรณ์ ตามสัญญาว่าจ้าง จนทางราชการอนุมัติจ่ายค่าจ้าง ผิด ม.๑๕๔, ๑๖๒(๑) และ ม.๕๐ (ฎ.๑๒๐๘/๒๕๒๓)

(๒๑) กำนันมีหน้าที่ทำทะเบียนบ้าน กรอกมรณบัตร ลงชื่อจำเลยตามหน้าที่นายทะเบียนรับแจ้งและสำเนาทะเบียนบ้าน เป็นเอกสารแท้จริง แม้ข้อความไม่ตรงกับความจริง ไม่ทำให้เป็นเอกสารปลอม ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๒๓๐๒/๒๕๒๓)

(๒๒) การทำเอกสารเท็จตาม ม.๑๖๒ ย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตาม ม.๑๕๙ ไปในตัว เมื่อเป็นความผิด ม.๑๖๒ ผิด ม.๑๕๙ ด้วย (ฎ.๒๓๐๒/๒๕๒๓)

(๒๓) ผู้ช่วยป่าไม้อำเภอไม่ได้ตรวจสอบไม้หลักฐานการชำระเงินค่าภาคหลวง และบัญชีจำหน่ายไม้ตามคำสั่งป่าไม้ อำเภอลงชื่อผู้ตรวจสอบ และทำความเข้าใจว่าตรวจสอบไม้ถูกต้อง เสนอนายอำเภอเป็นเหตุให้ปลัดอำเภอผู้ทำการแทนนายอำเภอออกใบเบิกทาง ให้จำเลยที่ ๑ ผิด ม.๑๕๙ และ ม.๑๖๒(๑) (ฎ.๓๐๐๓/๒๕๒๕)

(๒๔) ตำรวจประจำที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองมีหน้าที่เขียนประจำวัน มิได้มีหน้าที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางของคนต่างด้าว แม้จะจดข้อความรับรองลงในหนังสือเดินทางของคนต่างด้าว เป็นการกระทำส่วนตัวโดยไม่มีหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ไม่ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๔๗๓/๒๕๒๖)

(๒๕) จำเลยเป็นเลขาสมาคมเทศบาล มีหน้าที่ทำรายงานประชุมสภาเทศบาล ทำเอกสารนั้น จึงเป็นเอกสารที่แท้จริงที่สร้างขึ้นแม้ข้อความในเอกสารจะไม่เป็นความจริง ไม่ทำให้เป็นเอกสารปลอมตาม ม.๑๖๑ แต่คิด ม.๑๖๒ ไม่บรรยายฟ้องและขอให้ลง ม.๑๖๒ ลงโทษ จำเลยไม่ได้ (ฎ.๑๕๐๖/๒๕๒๖)

(๒๖) ป. เจ้าของเดิมได้ยกที่ดินให้เป็นที่สาธารณะก่อนตกเป็นของโจทก์ นายอำเภอและกำนันให้ ป.ทำบันทึยกที่ดินให้สาธารณะ แม้ภายหลังการกระทำนั้นก็เพื่อยืนยันความจริงที่ ป. ได้อุทิศที่ดินเป็นที่สาธารณะแก่ราชการไว้ให้ปรากฏเป็นหลักฐานอีกชั้นหนึ่ง ไม่เท็จ ไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ (ฎ.๔๕๐๐/๒๕๒๘)

(๒๗) เป็นกรรมการตรวจการจ้างการก่อสร้างบ้านพักครู ๑ หลัง ได้ทำหลักฐานใบตรวจรับงานจ้างฯ ว่าจำเลยได้ก่อสร้างบ้านพักครูเสร็จตามสัญญาทั้งที่เป็นเท็จ เป็นรับรอง ม.๑๖๒(๔) และเป็นเหตุให้จ่ายเงินค่าจ้าง คิด ม.๑๕๔ ด้วย (ฎ.๒๒๐๕/๒๕๓๒)

(๒๘) ออกกรมบัตรตามหน้าที่ให้ ก. ข. มีข้อความว่า ท. คายซึ่งเป็นเท็จ เป็นเอกสารออกให้ตามหน้าที่ จึงเป็นเอกสารที่แท้จริงของจำเลย ไม่ใช่เอกสารปลอม แม้ข้อความไม่ตรงกับความจริง ไม่ทำให้เป็นเอกสารปลอม ไม่คิด ม.๑๖๑ (ฎ.๑๖๕๗/๒๕๓๖)

(๒๙) เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร ได้ทำบัญชีรับรองเป็นหลักฐานว่า คนได้ฉกรรอกข้อความลงในเอกสารจริง อันเป็นความเท็จ จึงมีความผิดตาม ป.อ. ม.๑๖๒ (ฎ.๗๐-๗๑/๒๕๔๒)

เจ้าพนักงานไปรษณีย์กระทำความผิด

มาตรา ๑๖๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ในการไปรษณีย์โทรเลขหรือโทรศัพท์ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เปิด หรือยอมให้ผู้อื่นเปิดจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(๒) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้สูญหาย ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(๓) กัก ส่งให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลซึ่งรู้ว่ามิใช่เป็นผู้ควรรับ ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ

(๔) เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ ทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับ

มาตรา ๑๖๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการ กระทำโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรา ๑๖๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติกรให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกัน หรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) มีเจตนาป้องกันขัดขวางมิให้เป็นไปตามคำสั่งของอธิบดีกรมอัยการคนก่อน เพื่อจะช่วยเหลือ ก. กับพวกมิให้ต้องรับโทษ จนอธิบดีกรมตำรวจแจ้งคำสั่งของจำเลยดังกล่าวให้ผู้ร้องทุกข์และผู้ต้องหาทราบทุกคนแล้ว จำเลย ผิด ม.๑๖๕, ๒๐๐ (ฎ.๓๒๒๘/๒๕๒๒)

(๒) เมื่อคดีที่อ้างถึงเป็นคดีที่ได้แก้ไขและใช้ในทางราชการที่เกี่ยวข้องจริง จึงเป็นคดีที่แท้จริง ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งเก้าปฏิบัติหรือละเว้น ไม่ปฏิบัติตามโจทก์ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำของจำเลยจึงไม่มีมูลตาม ม.๑๖๕ (ฎ.๓๑๐๒/๒๕๓๕) เจ้าพนักงานกระทำให้นายหยุดชะงักหรือเสียหาย

เจ้าพนักงานละทิ้งงาน

มาตรา ๑๖๖ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ละทิ้งงานหรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกัน ตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาลหรือข่มขู่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ลักษณะ ๓

ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

หมวด ๑

ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม

ติดสินบนเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๖๗ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันใดมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ขัดขืนคำสั่ง บังคับไม่ให้ไปให้ด้วยคำ

มาตรา ๑๖๘ ผู้ใดขัดขืนตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้มาเพื่อให้ด้วยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) มีผู้แจ้งจำเลยบุกรุก จำเลยยอมเป็นผู้ต้องหา
หมายเรียกของพนักงานสอบสวนที่ให้ผู้ต้องหามาให้การ
นั้น ไม่เข้าลักษณะเป็นคำบังคับ ม.๑๖๘ เนื่องจากเมื่อ

ผู้ต้องหาไม่มา ก็สามารถออกหมายจับได้ เป็นการลงโทษ
อยู่ในตัวแล้ว เจตนารมณ์ ม.๑๖๘ ไม่ใช่ในกรณีใช้กับ
ผู้ต้องหา (ฎ.๑๓๔๑/๒๕๐๕ป)

ขจัดขึ้นคำบังคับของพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน

มาตรา ๑๖๘ ผู้ใดขจัดขึ้นคำบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่ง
ให้มาเพื่อให้ปล่อยคำหรือจัดการส่งทรัพย์หรือเอกสารใด ให้สาบาน ให้ปฏิญาณ หรือให้ให้ปล่อยคำ ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) เชิญมาไม่ได้ออกหมายเรียกบอกว่าจะสอบ
สวนจำเลยเป็นพยาน แล้วสั่งให้จำเลยให้ปล่อยคำของ
พนักงานสอบสวน เช่นนี้ถือเป็นคำบังคับตามกฎหมายให้

จำเลยให้ปล่อยคำ เมื่อจำเลยขจัดขึ้นคำบังคับดังกล่าว ย่อมผิด
ม.๑๖๘ (ฎ.๑๕๕๕๔/๒๕๑๕)

ขจัดขึ้นหมายเรียกของศาล

มาตรา ๑๗๐ ผู้ใดขจัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ปล่อยคำ ให้มาเบิกความหรือให้ส่งทรัพย์หรือ
เอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

ขจัดขึ้นคำสั่งศาล

มาตรา ๑๗๑ ผู้ใดขจัดขึ้นคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณ ให้ปล่อยคำหรือเบิกความ ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

แจ้งความเท็จในคดีอาญา

มาตรา ๑๗๒ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงาน
สอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) แจ้งพนักงานสอบสวนว่า “ขณะที่ถ่ายภาพ
มีเสียงปืนดัง ๑ นัด จำเลยไม่เห็นคนยิงแต่เชื่อหรือ
เข้าใจว่าโจทก์เป็นคนยิง” ตรวจสอบสรุปมีข้อความตอนหนึ่ง
ว่า “โจทก์ใช้ปืนพกยิงจำเลย เข้าใจว่ามีเจตนาจะยิงจำเลย
โดยเล่าเรื่องซึ่งมีเหตุทำให้เข้าใจเช่นนั้น ไม่ใช่ปล่อยคำที่
จำเลยแจ้ง โดยแท้จริง ทั้งพฤติกรรรมมิได้มีเจตนา ไม่ผิด
(ฎ.๘๕๗/๒๕๐๗)

(๒) ถูกจับหวย จึงว่ากระดาศที่ค้นได้นั้นเป็น
สลากกินรวบที่ซื้อมาจากชายคนหนึ่งเป็นการแจ้งในฐานะ
ผู้ต้องหา ไม่ผิด ม.๑๗๒ (ฎ.๒๒๕/๒๕๐๘)

(๓) เล่าเรื่องตามที่เกิดขึ้นซึ่งมีเหตุการณ์ทำให้
เข้าใจเช่นนั้นได้ ไม่มีพฤติการณ์ก่อกวนแก้งโจทก์ ไม่ผิด
ม.๑๗๒ (ฎ.๘๕๗/๒๕๐๘)

(๔) จำเลยไม่เห็นคอนร่วมในการฆ่าด้วย แต่
แจ้งและให้การแก่เจ้าพนักงานว่าเห็นคอนร่วมฆ่า เป็นแจ้ง
เท็จเกี่ยวกับความผิดอาญา ผิด ม.๑๗๒ (ฎ.๒๒๔๕/๕๑๕)

(๕) ออกจากที่พิพาทตามคำสั่งศาลแล้วจำเลย
แจ้งต่อศาลและตำรวจไม่ออกจากศาล จึงออกหมายจับ
และตำรวจจับครั้งนี้เป็นการแจ้งความเท็จเกี่ยวกับการบังคับ
คดีแพ่ง ไม่ผิด ม.๑๗๒, ๑๗๓, ๑๗๔ (ฎ.๑๑๔๖/๒๕๒๐)

(๖) โจทก์ถูกควบคุมตัวตาม ม.๒๘๘, ๘๔ และ
ยื่นคำร้องปล่อยชั่วคราว จำเลยยื่นคำคัดค้าน อ้างเหตุว่าไม่
ควรให้ปล่อย ไม่ผิด ม.๑๗๒ เพราะศาลไม่ไต่ถามพนักงาน
ตามความในมาตรานี้ ไม่ผิด ม.๑๗๕ เพราะจำเลยมิได้ฟ้อง
หาว่าโจทก์ทำผิดอาญาประการใด (ฎ.๒๔๕๑/๒๕๒๑)

(๗) ถูกฟ้องหมิ่นประมาท ศาลว่าคำพูดนั้นไม่
หมิ่น จึงมาฟ้อง ม.๑๗๒ การกระทำของโจทก์จะผิด
กฎหมายตามที่จำเลยแจ้งหรือไม่ ไม่สำคัญ เพราะการแจ้ง
ข้อความข่มขู่หมายถึงการแจ้งข้อเท็จจริง ไม่เกี่ยวกับข้อ
กฎหมาย แจ้งนั้นจริง ไม่ผิด ม.๑๗๒ (ฎ.๕๐๘/๒๕๒๔)

(๘) จำเลยเห็นเหตุการกระทำของ อ.
ตามที่ให้การต่อพนักงานสอบสวนหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่ว่า
อ. ทำผิดหรือไม่ เพราะแม้ อ. ผิดจริง แต่ถ้าจำเลยไม่เห็น
การกระทำผิดแล้วบังอาจให้การว่าเห็น ก็มีความผิด
ม.๑๗๒ (ฎ.๓๓๐๒/๒๕๒๖)

(๙) ให้การว่า ป. ผู้ต้องหา เป็นผู้แนะนำ
ผู้เสียหายให้รู้จักโจทก์ และสามี่ซึ่งเป็นเท็จ เพราะจำเลย
ไม่เคยแนะนำให้โจทก์รู้จักกับผู้เสียหายและโจทก์ไม่เคย

รู้จักกับผู้เสียหาย ไม่ผิด ม.๑๗๒ เพราะจำเลยไม่ได้ให้
การว่าโจทก์ทำผิดอาญาหรือเกี่ยวกับความผิดอาญา
(ฎ.๔๒๐๕/๒๕๒๕)

(๑๐) ทราบว่าโจทก์เข้าไปรื้อค้นสำนักงาน และ
โต๊ะทำงานของจำเลย เงินหายข่มขู่มีเหตุสงสัยแจ้งความผิด
ม.๓๖๒ม.๓๖๔ โดยแจ้งรายละเอียดและพฤติการณ์ของ
โจทก์ พร้อมระบุด้วยว่าจำเลยทราบเรื่องจากผู้ใด ได้ความ
โจทก์ไปตรวจราชการและไม่มีพยานตามกล่าวหา ไม่ผิด
ม.๑๗๒ (ฎ.๔๖๖๕/๒๕๓๐)

(๑๑) เดิมที่ดินเป็นของ ก. ให้จำเลยเช่า ต่อมา
ก. ขายให้ ข. ข. ขายให้ ค. ข. ให้พวกไปปรับหน้าดินพื้นดิน
ไม้ จ. จึงแจ้งความ ม.๓๖๒, ๓๕๘ มีเหตุให้จำเลยเข้าใจตั้ง
กล่าว ทั้งข้อเท็จจริงที่จำเลยแจ้งก็ตรงตามเรื่องราวที่เกิดขึ้น
ไม่ผิด ม.๑๗๒ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๓๖)

(๑๒) เคยให้ น. ซื้อบุหรี่จากร้านสหกรณ์ ต่อมา
มอบเงินให้ซื้ออีก แต่ร้านกั้นนำเงินนั้นหักค่าหนี้ที่ น. ก้าง
เมื่อไม่มีเงินคืน จ. จึงแจ้งเท็จว่า จ. ได้นำเงินมาซื้อด้วยตนเอง
ไม่เกี่ยวกับ น. โจทก์รับเงินแล้วไม่ส่งมอบบุหรี่ให้เป็น
ซื้อ โกงเพื่อบิบบังคับให้โจทก์คืนเงิน เป็นเหตุให้ต้องคดี
ผิด ม.๑๗๒ (ฎ.๔/๒๕๓๗)

(๑๓) จำเลยแจ้งความว่าโจทก์บุกรุกที่ดินที่
กำลังพิพาทฟ้องร้องทางแพ่งกันอยู่ จึงยังไม่เป็นความผิด
แจ้งความเท็จ (ฎ.๘๓๕๑/๒๕๔๔)

ไม่มีความผิดเกิดขึ้นกลับแจ้งว่ามี

**มาตรา ๑๗๓ ผู้ใดรู้ว่ามิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แจ้งข้อความแก่พนักงานสอบสวนหรือ
พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาว่า ได้มีการกระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่
เกินหกพันบาท**

(๑) ออกเช็คประกันการก่อสร้าง ต่อมาผิดใจกัน
กลับแจ้งความเพื่อให้เข้าใจว่าเป็นเช็คยืมเงินประกัน และ
ถึงกำหนดแล้ว ซึ่งเป็นเท็จ ผิด ม.๑๗๓ ส่วนโจทก์ไม่
ผิด พ.ร.บ.เช็ค (ฎ.๑๘๖/๒๕๐๔ป)

(๒) ผู้เสียหายไม่ได้ขออนุญาตนำกระบือ จำเลย
แจ้งตำรวจว่าเนื้อบนเขียงเป็นเนื้อกระบือให้จับผู้เสียหาย
ไม่จับจะนำตำรวจอื่นมาจับ โดยจำเลยรู้ว่าเนื้อนั้นเป็นเนื้อ
โค เมื่อจำเลยรู้ว่ามิได้มีการทำผิด แต่แจ้งว่ามีมีการทำผิด
ผิด ม.๑๗๓ ซึ่งเป็นบทเฉพาะประคบประมุขบรรจ ม.๑๗๔
มิใช่ ม.๕๐ (ฎ.๔๒๗/๒๕๑๕)

(๓) เบื้องต้นต้องดูว่ามีความอาญาเกิดขึ้นหรือไม่ ม.๑๗๒ มีแต่แจ้งเท็จ ม.๑๗๓ ไม่มีแต่แจ้งว่ามี ว่าเป็นเนื้อ โศก แจ้งว่าเนื้อบนเขียงเป็นเนื้อกระบือ ให้จับผู้เสียหาย เป็นแจ้งความเท็จเพื่อให้ผู้เสียหาย ต้องรับโทษฐานฆ่ากระบือและจำนำขโมยโดยไม่ได้รับอนุญาต ผิด ม.๑๗๓ ซึ่งบทเฉพาะประกอบเหตุฉกรรจ์ ม.๑๗๔, ๕๐ (ฎ.๒๐๒๗/๒๕๒๖)

(๔) จำเลยยืมรถ ก. ไปต่างจังหวัด แล้วฝากไว้กับ ข. ต่อมา ก. ขับรดคังกล่าวไปชนคนบาดเจ็บ ร้อยตำรวจเอก ง. มาพบไม่เห็นใครจึงนำรถไปไว้ที่โรงพัก จำเลยแจ้งความว่า มีคนเห็นว่าร้อยตำรวจเอก ง. กับพวก มีลักษณะปล้นทรัพย์ แสดงว่าจำเลยยืนยัน หาใช่เป็น

ความเห็นความเข้าใจ ไม่ผิด ม.๑๗๓, ๑๗๔ วรรค ๒ ประกอบ ม.๑๘๑(๑) (ฎ.๒๖๑๓/๒๕๒๘)

(๕) แจ้งเท็จจะต้องมีเจตนาให้ถูกลงโทษทางอาญา แต่จำเลยทำหนังสือร้องเรียน เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยแก่โจทก์ มิได้มีเจตนาที่จะ ให้ดำเนินการเอาความผิดแก่โจทก์ในคดีอาญา การกระทำของจำเลยไม่มีมูลตาม ม.๑๗๓, ๑๗๔, (ฎ.๑๔๘๕/๒๕๓๐)

(๖) จำเลยแจ้งว่ามีสิ่งของซุกซ่อนอยู่จริง ผู้ครอบครองสถานที่ข่มเป็นผู้เสียหาย ตาม ม.๑๗๓ (ฎ.๑๐๔๑/๑๕๕๒)

แจ้งเท็จเพื่อให้ถูกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา ๑๗๔ ถ้าการแจ้งข้อความตามมาตรา ๑๗๒ หรือมาตรา ๑๗๓ เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใดต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

ถ้าการแจ้งตามความในวรรคแรก เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใดต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(๑) มีเรื่องแล้วถูกบุคคลนั้น ชกต่อยเอา แต่ไปแจ้งความว่าถูกปล้น แล้วนำเจ้าพนักงาน ไปคู่ที่เกิดเหตุเพื่อจับกุม เป็นการแจ้งเพื่อจะแกล้งให้บุคคลนั้นต้องรับโทษหนักขึ้น จำเลยผิด ม.๑๗๔ ไม่ใช่ ม.๑๗๒ และผิด ม.๑๘๑(๑) (ฎ.๒๐๒๖/๒๕๒๖)

(๒) จำเลยแจ้งความต่อเจ้าพนักงานสอบสวนว่า โจทก์ข่มขืน ไม่มีใครเห็น ต้องฟังเหตุผลและพยานพฤติเหตุแวดล้อมประกอบกัน บ่อยเป็นผู้เปิดม่านให้จำเลย โจทก์ขับรถเข้าไปจอดในโรงแรมและเปิดออกไป จำเลยไม่ได้รับร้องขอความช่วยเหลือ ประกอบกับข้อเท็จจริงโจทก์

มิได้ใช้กำลังบังคับหรืออาวุธข่มขืนหรือข่มขืนใจ ผิด ม.๑๗๔ วรรค ๒ (ฎ.๕๘๕/๒๕๓๖)

(๓) จำเลยมิได้แตกเช็ดจาก ก. เพียงรับสวมอ้างไม่เป็นผู้ทรงที่ชอบ ไปแจ้งความทั้งรู้ว่าไม่มีมูลความผิด เพราะไม่ได้ลงวันที่สั่งจ่ายเพื่อให้พนักงานดำเนินคดีแก่จำเลย อันจะแกล้งให้โจทก์ต้องรับโทษ ผิด ม.๑๗๓ ประกอบ ม.๑๗๔ วรรค ๒ เมื่อผิดบทเฉพาะแล้วย่อมไม่เป็นการผิด ผิด ม.๑๗๓ ซึ่งเป็นบททั่วไปอีกและ ไม่ผิด ม.๑๗๒ (ฎ.๑๐๘๘/๒๕๓๖)

(๔) แจ้งข้อความ หมายถึง แจ้งข้อเท็จจริงไม่เกี่ยวกับข้อกฎหมาย (ฎ.๑๑๗๓/๒๕๓๕)

ฟ้องเท็จในคดีอาญา

มาตรา ๑๗๕ ผู้ใดเอาความอันเป็นเท็จฟ้องผู้อื่นต่อศาลว่า กระทำความผิดอาญา หรือว่ากระทำความผิดอาญาแรงกว่าที่เป็นความจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(๑) จำเลยฟ้องโจทก์ว่ากระทำผิดทางอาญาโดย
เข้าใจผิด เนื่องจากเชื่อหลักฐานทางบัญชี เมื่อรู้ถึงความเข้าใจผิดแล้วก็ถอนฟ้อง ไม่ผิด ม.๑๗๕ (ฎ.๕๒๑/๒๔๖๗)

(๒) ฟ้องแต่อ้างบทมาตราข้อให้ลงโทษผิดหรือเกินเลขไป ซึ่งคำฟ้องไม่เป็นความความมาตราที่อ้างนั้น ไม่ถือว่าการอ้างมาตราผิดพลานั้นจะเป็นความผิดด้วย เพราะเป็นเพียงแสดงความเห็นขอให้ศาลลงโทษตามมาตรานั้น ๆ เท่านั้น แม้มาตราอ้างไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่บรรยายก็เป็นเพียงอ้างมาตราผิด หรือพุ่มเพื้อย (ฎ.๒๕๔/๒๔๗๘)

(๓) ฟ้องเดิมไม่เป็นเท็จ แต่เมื่อขอแก้ไขฟ้องกลับกลายเป็นเท็จขึ้น ถือว่าเป็นฟ้อง ม.๑๗๕ (ฎ.๔๓๔/๒๔๗๘)

(๔) การฟ้องเท็จต้องเป็นการฟ้องในคดีอาญาไม่หมายรวมถึงฟ้องคดีแพ่งเท็จ (ฎ.๗๒๘/๒๔๕๓)

(๕) อัยการฟ้อง ก. ขายุนหรือเกินราคา จำเลยขอเป็นโจทก์ร่วม และเบิกความเท็จยืนยันตามฟ้องของอัยการในคดีที่ ก. ถูกฟ้องนั้น แม้ศาลไม่อนุญาตให้จำเลยเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการก็ไม่ทำให้จำเลยพ้นผิดฐานฟ้องเท็จ (ฎ.๑๖๖๔/๒๔๕๗)

(๖) ฟ้องซึ่งศาลสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องแล้วโจทก์ถอนฟ้อง ถ้าเป็นเท็จอาจเป็นเหตุให้โจทก์มีความผิดฐานฟ้องเท็จได้ (ฎ.๕๕๖/๒๔๕๘)

(๗) จำเลยรู้ว่าเป็นความเท็จ จำเลยนำเอาความอันเป็นเท็จนั้นฟ้องเป็นมูลเหตุ กล่าวหาว่าเขาทำผิดทางอาญาข่มขืน ม.๑๗๕ โดยไม่จำต้องวินิจฉัยว่าข้อความที่ยกขึ้นฟ้องนั้นจะเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ (ฎ.๑๖๑/๒๕๐๕)

(๘) ถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนศาลพิพากษาได้รับผลตาม ม.๑๗๖ ไม่ใช่ยกเว้นโทษถอนฟ้อง ม.๒๖๔, ๒๖๘ ผู้ถูกลบม หากเป็นเท็จ จำเลยข่มขืน ม.๑๗๕, ๑๗๖ (ฎ.๕/๒๕๐๘)

(๙) ข้อความที่จำเลยกล่าวหาโจทก์ทำผิดอาญาอยู่ในข้อความตามที่ พ.ร.บ.บัญญัติไว้ หาใช่อยู่ที่ข้อความว่าโจทก์สั่งจ่ายเช็คให้แก่ผู้ใด และจ่ายเช็คนั้น เป็นการชำระหนี้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งมิใช่จำเลยหรือไม่ ดังนั้นฟ้องจำเลยไม่เป็นฟ้องเท็จ (ฎ.๑๖๕๖/๒๕๐๕)

(๑๐) ข้อความที่ปรากฏในคำฟ้องที่ได้จากคำบอกเล่าของลูกความและจะเป็นเท็จหรือความจริง ทนายความย่อมไม่มีโอกาสจะทราบได้ นอกจากจะปรากฏตามหลักฐานที่น่าสืบ หากภายหลังปรากฏเป็นเท็จ ผู้รับผิดชอบคือลูกความ หาใช่ทนายความ ซึ่งเป็นแต่ผู้เรียงคำฟ้องตามคำบอกเล่าในหน้าที่ (ฎ.๔๒๖/๒๕๑๒)

(๑๑) ฟ้องเท็จในคดีแพ่ง ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดอาญา และกระชั้นคำให้การในคดีแพ่งไม่เป็นแจ้งความเท็จตาม ม.๑๓๗ จำเลยแถลงต่อศาลให้ศาลจับกุม โจทก์ ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา อ้างเป็นบริวารของผู้ถูกฟ้องขับไล่ ศาลจดคำแถลงในรายงาน มิใช่เอกสารที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน เป็นเพียงคำบอกกล่าว ไม่ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๑๒๗๔/๒๕๑๓)

(๑๒) ม.๑๗๗ ถือเอาข้อสำคัญในคดีเป็นเกณฑ์ แต่ ม.๑๗๕ ต้องฟ้องเท็จในองค์ประกอบความผิดของการกระทำผิดอาญา การที่จำเลยฟ้องโจทก์โดยระบุสถานที่ไปแจ้ง ผิดจากความจริงนั้น ไม่ใช่เนื้อหาของการกระทำผิดอาญาฐานแจ้งเท็จ จะถือว่าจำเลยผิด ม.๑๗๕ หาได้ไม่ (ฎ.๑๔๓๐/๒๕๑๕)

(๑๓) แจ้งความต่อศาลโดยยื่นคำร้องขอให้ปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราวเป็นเท็จ ไม่ใช่ยื่นต่อเจ้าพนักงานประเภทที่ระบุไว้ใน ม.๑๗๒ และไม่ใช่แจ้งว่าทำผิดอาญาตาม ม.๑๗๕ (ฎ.๒๔๕๓/๒๕๒๑)

(๑๔) ฟ้องฐานหมิ่นประมาทระบุสถานที่เกิดเหตุเป็นเท็จ อ้างบทลงโทษหนักกว่าที่บรรยายฟ้อง ไม่เป็นฟ้องเท็จ ม.๑๗๕ (ฎ.๒๘๔๓/๒๕๒๓)

(๑๕) เมื่อจำเลยฟ้องโจทก์เป็นคดีอาญาอ้างว่าโจทก์ออกเช็คให้จำเลยเป็นการชำระหนี้ค่านายหน้า ซึ่งความจริงโจทก์ออกให้บริษัท ก. แต่ใส่ชื่อจำเลยเป็นผู้ทรงและเป็นเช็คลงวันที่ แม้จำเลยเป็นผู้ลงวันที่เอง ไม่ผิด ม.๑๗๕ เพราะโจทก์นำหนังสือยอมรับว่าโจทก์และบริษัท ก. มีความผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินตามเช็คให้บริษัท ก. (ฎ.๓๘๐๐/๒๕๒๘)

(๑๖) เข้าร่วมเป็นโจทก์กับอัยการฟ้องขอหา ม.๒๖๔, ๒๖๘ เมื่อเอกสารดังกล่าวปลอม จำเลยจึงมีความผิด ม.๑๗๕ (ฎ.๓๘๘๗/๒๕๓๓)

(๑๗) นำความเท็จมาฟ้องและเบิกความเท็จว่าลักทรัพย์ แม้ศาลยกฟ้องในชั้นไต่สวนมูลฟ้องและยังไม่

อยู่ในฐานะจำเลย คนฟ้องยังมีความผิด ม.๑๗๕.๑๗๗ กฎหมายมิได้บัญญัติว่าเป็นความผิดต่อเมื่อศาลได้ประทับฟ้องไว้แล้ว (ฎ.๕๕๕๘/๒๕๓๔)

(๑๘) คดีเดิมอัยการฟ้องโจทก์ลักทรัพย์ ผู้เสียหายขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมและเบิกความต่อศาลชั้นต้น ศาลพิพากษาว่าผิด ศาลอุทธรณ์ยกฟ้อง ศาลฎีกายืน โจทก์จึงฟ้องคดีนี้ข้อหาฟ้องเท็จและเบิกความเท็จ ศาลพิพากษาว่าจำเลยผิด ม.๑๗๕.๑๗๗ การยื่นฎีกาคัดค้าน ศาลอุทธรณ์ที่ยกฟ้องโจทก์ในคดีเดิม ไม่เป็นความผิดตาม ม.๑๗๕ อีกกรรมหนึ่ง ถือว่าเป็นกรรมเดียวตาม ม.๕๐ (ฎ.๒๔๔/๒๕๓๕)

(๑๙) เมื่อข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้โดยแจ้งชัดว่า จำเลยมอบเงินจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท ให้โจทก์เพื่อการซื้อหอย หรือเพื่อการลงทุนเข้าหุ้นส่วนทำไม้กันแน่ คงได้แต่เพียงว่าโจทก์ได้รับเงินจากจำเลย และจำเลยยังไม่ได้รับเงินคืน การที่จำเลยใช้สิทธิทางศาลฟ้องโจทก์จึงไม่เป็นฟ้องเท็จตาม ม.๑๗๕ (ฎ.๖๐๖/๒๕๓๗)

ดูแก้ไข ขอดอนฟ้อง แก่ฟ้องคดีอาญา

มาตรา ๑๗๖ ผู้ใดกระทำความผิด มาตรา ๑๗๕ แล้วดูแก้ไขต่อศาลและขอดอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษาให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้

เบิกความเท็จ

มาตรา ๑๗๗ ผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรกได้กระทำการในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) จำเลยเบิกความในฐานะผู้เสียหายว่า แผลที่ม้ามไม่ใช้แผลกระสุนปืน เพราะกลัวไม่รู้สีกว่ามิของแข็งถูกมือ ภายหลังแพทย์ผ่าได้กระสุนปืน จำเลยไม่ผิด เพราะเป็นความเห็นและข้อสันนิษฐาน (ฎ.๔๑๐/๒๔๗๔)

(๒) ยื่นคำร้องเท็จต่อศาลว่าไม่มีทรัพย์จะขอเสียค่าธรรมเนียม จึงขออนุญาตดำเนินคดีอนาถาศาลได้สวน จำเลยยืนยันว่าไม่มีทรัพย์เลย ความจริงมีโค ๒ ตัว ผิด ม.๑๗๗ ถือว่ามีทรัพย์หรือไม่ เป็นข้อสำคัญในคดีที่

(๒๐) ความผิด ม.๑๗๕ ย่อมเกิดขึ้นทันทีที่ฟ้องคดีหาใจว่าต้องรอให้คดีนั้นถึงที่สุด หรือต้องฟ้องว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายหรือไม่ก่อนแต่อย่างใด (ฎ.๑๘๑๕/๒๕๓๗)

(๒๑) จำเลยฟ้องโจทก์เป็นคดีอาญาไปตามความเข้าใจของจำเลยที่พบเห็นมา จึงเป็นการขาดเจตนากระทำผิดฐานฟ้องเท็จ คดีโจทก์ไม่มีมูล (ฎ.๓๘๕/๒๕๔๒)

(๒๒) โจทก์ออกเช็คค่าประกันเงินกู้ที่กู้เงินจากจำเลย จำเลยกลับนำเช็คไปฟ้องว่าโจทก์ออกเช็คเพื่อชำระเงินกู้ โดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ผิดฟ้องเท็จ ม.๑๗๕ (ฎ.๓๕๖๓/๒๕๔๓)

(๒๓) จำเลยยกฟ้องโจทก์ว่าบุกรุกที่ดินของจำเลย ซึ่งจำเลยเชื่อโดยสุจริตว่ามีสิทธิครอบครอง แม้ศาลจะยกฟ้อง เพราะพยานหลักฐานยังมีข้อสงสัย จำเลยไม่ผิดฟ้องเท็จ (ฎ.๘๕๒๐/๒๕๔๔)

ศาลจะสั่งอนุญาตให้อนานาหรือไม่ และจะอ้างว่าเป็นทรัพย์ไม่พอค่าธรรมเนียม เพื่อให้พ้นผิดไม่ได้ (ฎ.๒๕๑/๒๔๘๐)

(๓) จำเลยสาบานตัวเบิกความต่อศาลว่าโจทก์เป็นคนร้ายลักทรัพย์ โดยรู้ว่าเป็นเท็จเป็นข้อสำคัญ ไม่ต้องคำนึงว่าพยานได้สาบานหรือปฏิศรแล้วหรือไม่ เพราะการเบิกความเท็จต่อศาล ย่อมมีส่วนทำให้เสื่อมเสียความ

ยุติธรรมได้ การสาบานมิใช่ว่ากฎหมายจะบังคับไว้โดยเคร่งครัดว่าต้องมีข้อยกเว้น (ฎ.๕๖๒/๒๕๐๒)

(๔) คดีขีบรรดชนประมาท แม้ พ. สารภาพชั้นสอบสวน แต่พยานโจทก์ฟังไม่ได้ว่า พ. ทำผิด ต้องยกฟ้อง คำรับสารภาพ มิใช่ประเด็นข้อสำคัญในคดีเป็นเพียงพยานประกอบ จำเลยเบิกความ พ.สารภาพ เพราะถูกขู่เช็ญ แม้เท็จ มิใช่ข้อสำคัญ ไม่ผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๖๖๓/๒๕๐๘)

(๕) การพิจารณาคดีในเรื่องอะไร ข้อที่เบิกความมีผลต่อการมีคำสั่งของศาลในเรื่องนั้น หรือไม่ถ้ามีผลก็เป็นข้อสำคัญในคดี ผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๖๖๓/๒๕๐๘)

(๖) เบิกความในฐานะพยานโดยไม่เห็นผู้เข้าสู่ แต่เบิกว่าเห็นหรือเป็นพยานแวดล้อมว่าผู้ถูกฟ้องอยู่กับคน ผู้ถูกบอกพยานว่าไปบ้านผู้ให้กู้ ได้เงินมาเพื่อเสริมให้หน้าเชื่อ ว่ากู้จริง เป็นข้อสำคัญในคดี ผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๖๔๕/๒๕๐๕)

(๗) โจทก์พูดว่าอายหวิว มันจะวิเศษขนาดไหน แล้วนายอมรพูดว่าเอาเลยเป็นไรเป็นกัน แม้เป็นเท็จ แต่ยังไม่ห่างไกลกับข้อเท็จจริงที่กล่าวหาว่าโจทก์วางเพลิงและไม่พอฟังว่าโจทก์ และนายอมรคบคิดกันวางเพลิง มิใช่ข้อสำคัญในคดี (ฎ.๕๕๔/๒๕๑๐)

(๘) พิพากษาในเรื่องกรรมสิทธิ์ คู่ความรับว่าไม่ได้ทำพินัยกรรม จำเลยเบิกความว่าไปบ้านผู้ตายเพื่อทำพินัยกรรม แต่ผู้ตายไม่รู้สีกตัวจึงไม่ได้ทำพินัยกรรม ข้อความที่จำเลยเบิกความนี้ มิใช่เป็นประเด็นแห่งคดี จึงมิใช่ข้อสำคัญในคดี แม้เป็นเท็จ ไม่ผิด (ฎ.๑๑๕๐/๒๕๑๐)

(๙) เบิกความในชั้นไต่สวนคำร้องขอให้ยึดทรัพย์ก่อนพิพากษา อาจเป็นผิด ม.๑๗๗ ได้ (ฎ.๑๑๗๑/๒๕๑๑)

(๑๐) การฟ้อง ม.๑๗๗ นั้น กฎหมายมิได้บัญญัติว่า พยานจะต้องสาบานตัวก่อนเบิกความ จึงจะเป็นความผิด ฉะนั้นไม่ต้องบรรยายฟ้องในข้อนี้ (ฎ.๔๒๔/๒๕๑๒)

(๑๑) การเบิกความเท็จในชั้นไต่สวนคำร้องคำขอต่าง ๆ ก็เป็นผิด ม.๑๗๗ การไต่สวนพิจารณาการคุ้มครองก่อนมีคำพิพากษา ถ้าเบิกเท็จในข้อสำคัญในประเด็นของเรื่องศาลจะต้องวินิจฉัยสั่งในการพิจารณาส่วนนั้น ก็ย่อมผิด ม.๑๗๗ และนำสืบเท็จ ม.๑๗๐ (ฎ.๑๗๓/๒๕๑๔)

(๑๒) การเบิกความเท็จในการไต่สวนอนาถา โจทก์ก็มิได้รับความเสียหาย และสามารถนำสืบคัดค้านได้

ทั้งเป็นดุลพินิจของศาลที่จะสั่งประการใดก็ได้ ไม่ทำให้โจทก์เสียหาย หรือต้องรับผิดชอบในเรื่องค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น แต่อย่างไร โจทก์จึงมิใช่ผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้อง ม.๑๗๗ (ฎ.๕๕๕/๒๕๑๔)

(๑๓) พิจารณาคำขอเฉลี่ยทรัพย์สิน จำเลยเบิกความว่ามีหนี้ อันเป็นเท็จจึงผิด ม.๑๗๗ และจำเลยผู้อ้างถึงผู้เสียหายก็เป็นพยาน ผิด ม.๑๗๐ (ฎ.๒๐๕๔/๒๕๑๓)

(๑๔) ม.๑๗๗ มิใช่เรื่องการแจ้งความต่อเจ้าพนักงาน เพราะศาลทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมในการพิจารณาคดี ซึ่งมีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะตาม ม.๑๗๗ มิได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานอย่างเจ้าพนักงานทั่วไป จึงไม่ผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๒๐๕๔/๒๕๑๓)

(๑๕) ประเด็นว่าผู้ร้องเป็นทนาย หรือมีส่วนได้เสียมีสิทธิยื่นฟ้อง หรือมีเหตุจะต้องตั้งผู้จัดการมรดก หรือผู้ร้องต้องห้ามหรือไม่ และเจ้ามรดกมีทนาย หรือทนายทนาย มิใช่ข้อสำคัญในคดี แม้เบิกความจำนวนทนาย หรือแสดงหลักทรัพย์ไม่ตรงความจริงไม่ผิด และคดีถอนผู้จัดการมรดกเบิกความไม่รู้ทนายทนายบางคน มิใช่ข้อสำคัญ (ฎ.๕/๒๕๑๕)

(๑๖) ศาลกำหนดประเด็นว่าได้มอบอำนาจให้โจทก์ขายที่หรือไม่ อันเป็นประเด็นสำคัญในคดีชี้ขาดการแพ้ชนะคดีนั้น เบิกความเท็จว่าไม่ได้มอบอำนาจ แม้คดีนั้นจะเสร็จเด็ดขาดด้วยประนีประนอม และศาลพิพากษตามยอม เป็นความผิดสำเร็จแล้ว จำเลยผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๑๒๖/๒๕๑๓)

(๑๗) จำเลยเบิกความว่าผู้ตายไม่มีภริยาและบุตร ศาลเชื่อ ตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดก ทำให้โจทก์ซึ่งเป็นผู้สืบสันดานลำดับต้นและมีสิทธิรับมรดกของผู้ตายเสียหายคำเบิกความของจำเลยเป็นข้อสำคัญในคดี (ฎ.๓๑๒๒/๒๕๑๓)

(๑๘) จำเลยรู้เห็นว่าใครเป็นคนคัดค้านไม้ เมื่อผู้ใหญ่บ้านและโจทก์ถามได้บอกตามที่รู้เห็น แต่จำเลยเบิกความว่าในวันเกิดเหตุไม่มีใครเป็นคนคัดค้านไม้และเมื่อผู้ใหญ่บ้านมาถามจำเลยก็บอกไม่เห็น เป็นข้อสำคัญในคดี เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง (ฎ.๑๓๓๘/๒๕๑๘)

(๑๙) การขอให้ศาลมีคำสั่งตามประมวลกฎหมาย ม.๑๓๘๒ การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์และระยะเวลา

แห่งการครอบครอง ย่อมเป็นข้อสำคัญในคดี (ฎ.๒๗๒๑/
๒๕๒๘)

(๒๐) หากฟ้องไม่เป็นเท็จ แล้วการเบิกความ
ตามคำฟ้องก็ถือว่าไม่ผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๓๘๐๐/๒๕๒๘)

(๒๑) ฟ้องจับไล่หมดอายุสัญญาแล้ว เมื่อจำเลย
ยอมรับทำสัญญาจริง แม้จะเบิกความว่าลายมือผู้เช่าใน
สัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องไม่ใช่ของจำเลยและสัญญาปลอม
ก็ไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนไป ไม่ใช่ข้อสำคัญในคดี ไม่ผิด
ม.๑๗๗ (ฎ.๓๕๐๔/๒๕๓๑)

(๒๒) เบิกความเท็จคดีกู้เงินว่า เห็นการกู้รับเงิน
และลงชื่อเป็นพยาน เมื่อโจทก์รับว่ากู้เงินจริง แต่ชำระบาง
ส่วนแล้ว คำเบิกความของจำเลยดังกล่าวหากจะเป็นเท็จก็
ไม่ใช่ข้อสำคัญ และไม่ได้ผู้ตามจำนวนฟ้อง ซึ่งจำเลยก็ไม่
ได้ยื่นยันจำนวนเงินกู้ เพราะไม่ได้นับเงินด้วยในส่วนนี้
ไม่ใช่ข้อสำคัญในคดีเช่นกัน (ฎ.๔๗๔๕/๒๕๓๑)

(๒๓) คำเบิกความของจำเลยซึ่งไม่มีน้ำหนักใน
การวินิจฉัยของศาล หรือจะมีผลให้แพ้นะคดีกันเป็นคำ
เบิกความที่ไม่เป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี แม้คำเบิกความ
จะเป็นเท็จ จำเลยไม่ผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๖๖๕/๒๕๓๒)

(๒๔) เบิกความในคดีเช็คว่า ออกเช็คแลกเงิน
สด ที่จริงนำไปแลกกับเช็คอีกฉบับ ข้อที่ว่าโจทก์นำเช็คไป
แลกเงินสดหรือแลกกับเช็คกับผู้อื่นจากจำเลย จึงมีข้อ
สำคัญในคดีดังกล่าว แม้จำเลยจะเบิกความแตกต่างไปบ้าง
ก็ไม่ผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๓๑๖๐/๒๕๓๒)

(๒๕) เบิกความเท็จหาจำต้องรอให้ศาล
พิพากษาคดีจำเลยเบิกความเสียก่อนไม่ เพราะความผิดเกิด
ตั้งแต่จำเลยเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาต่อศาลใน
คดีนั้นแล้ว (ฎ.๓๐๕๑/๒๕๓๓)

(๒๖) ในคดีเดิมศาลยกฟ้องว่า ไม่บรรยายฟ้อง
ในข้อหา นั้น และมีได้ระบุมตราที่ข้อให้ลงโทษ ถือได้ว่า
ข้อหาที่โจทก์นำมาเป็นมูลในการฟ้องคดีนี้ยังไม่เคยมีการ
ฟ้องต่อศาลมาก่อน จึงไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าคำ
เบิกความของจำเลยในคดีนั้นเป็นข้อสำคัญ อันจะเป็น
ความผิด ม.๑๗๗ ไม่มีมูลจะประทับฟ้อง (ฎ.๓๒๐๐/
๒๕๓๓)

(๒๗) คดีคาม ม.๑๗๗ จำเลยที่ ๒ เบิกความเท็จ
แต่ศาลพิพากษาโดยไม่ให้หยาบยกเอาคำเบิกความของ
จำเลย ขึ้นวินิจฉัย จึงไม่เป็นข้อสำคัญ ไม่ผิด ม.๑๗๗
(ฎ.๕๕๕๘/๒๕๓๔)

(๒๘) คดีเดิมฟ้อง ม.๓๔๕ ศาลยกฟ้อง แม้
จำเลยจะเบิกความเท็จและแสดงหลักฐานเท็จว่าจำเลยหย่า
กับ ม. กันเมื่อใดก็ตาม ศาลไม่ได้หยาบยกขึ้นวินิจฉัยใน
เรื่องนั้นเป็นข้อแพ้นะ อันเป็นข้อสำคัญในคดีไม่ ผิด
ม.๑๗๗ และ ม.๑๘๐ (ฎ.๑๔๖/๒๕๓๖)

(๒๙) ขณะไฟไหม้จำเลยไม่เห็นโจทก์ แต่เบิก
ความว่าเห็นโจทก์วิ่งไปทางทิศตะวันตก แล้วลงคลองไป
เป็นเบิกความเท็จ หากศาลฟังข้อเท็จจริงตามที่จำเลยเบิก
ความอาจเป็นผลให้โจทก์ได้รับโทษได้ จึงเป็นข้อสำคัญ
ในคดี จำเลยผิด ม.๑๗๗ (ฎ.๔๐๘/๒๕๓๗)

(๓๐) ข. ผู้ให้เช่าบอกขายนาให้จำเลยผู้เช่า ต่อ
มา ข. ขายให้โจทก์ จึงไม่ทำให้จำเลยในฐานะผู้เช่าหมด
สิทธิที่จะซื้อนา จำเลยเบิกความว่า ข. ไม่เคยบอกขายนาให้

จำเลย แม้เป็นข้อเท็จ แต่ไม่ใช่ข้อสำคัญในคดีเพราะไม่อาจ
ทำให้คู่ความแพ้นะกัน ใน ประเด็น พิพาท ได้ไม่
(ฎ.๒๗๗๗/๒๕๓๗)

(๓๑) ศาลมิได้หยาบยกเอาคำเบิกความของ
จำเลยมาวินิจฉัยให้เป็นผลแพ้นะคดี คำเบิกความของ
จำเลยจึงไม่เป็นข้อสำคัญในคดี จำเลยไม่ผิดมาตรา
(ฎ.๔๔๕๘/๒๕๓๕)

(๓๒) คำเบิกความของจำเลยในคดีนั้น ไม่เป็น
ข้อสำคัญในคดีนี้อันเป็นความผิดฐานเบิกความเท็จ
การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามฟ้อง
(ฎ.๒๗๕๓/๒๕๔๐ป)

(๓๓) จำเลยเบิกความว่าในคดีอาญาว่าโจทก์
ออกเช็คชำระเงินกู้ทั้งที่เป็นเช็คค่าประกันเงินกู้ จำเลยผิด
เบิกความเท็จ (ฎ.๓๕๖๓/๒๕๔๓)

(๓๔) เมื่อทรัพย์มรดกไม่ใช่ประเด็นในคดี แม้
จำเลยจะเบิกความเท็จเกี่ยวกับทรัพย์มรดก ก็ไม่ผิดฐาน
เบิกความเท็จ (ฎ.๗๕/๒๕๔๔)

แปลข้อความผิดในข้อสำคัญ

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดซึ่งเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ให้แปลข้อความหรือความหมายใด แปลข้อความหรือความหมายนั้นให้ผิดไปเป็นข้อสำคัญ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทำพยานหลักฐานเท็จ

มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อให้พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ สอบสวนคดีอาญาเชื่อว่าได้มีความผิดอาญาอย่างใดเกิดขึ้น หรือเชื่อว่าความผิดอาญาที่เกิดขึ้นร้ายแรงกว่าที่เป็นความจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นำสืบพยานเท็จ

มาตรา ๑๔๐ ผู้ใดนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดี ถ้าเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญในคดีนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) ฟ้องหลักทรัพย์นำสืบ ไม่ได้เอาตัวจริง ของพยานเข้าสืบ โดยเอา ป. เป็น ข. และเบิกความเท็จ ต่อศาลว่าไม่รู้เห็น ผู้เสียหายกับพวกกระทำผิด ส่วน ทนายความก็รู้เห็นอยู่แล้วกลับนำสืบทั้ง ๆ ที่รู้ว่าพยาน ปลอมตัว จำเลยและทนายผิด ม.๑๔๐ ก. และ ป. ผิด ม.๑๓๗ (ฎ.๒๖๒/๒๔๖๑)

(๒) จำเลยไปจ้างพยานที่อัยการ โจทก์อ้างในคดี มาผู้อื่นให้กลับคำเสียว่า คนที่ชื่อเจริญนั้นไม่ใช่เจริญที่ ต้องหาว่าจำเลยจะให้เงิน ๒๐๐ บาท แต่พยานไม่รับ กลับ เบิกความไปตามความจริง จำเลยไม่ผิด ม.๑๔๐ เพราะ จำเลยไม่ได้้นำสืบหรือแสดงพยานนั้นต่อศาล แต่เป็น พยานของอัยการอ้างมา และพยานเบิกความจริงไม่เท็จ (ฎ.๘๔๕/๒๔๖๓)

(๓) จำเลยกู้เงิน ก. ๑๐๐ บาท จำเลยชำระ ๓๐ บาท ก.เขียนการรับต่อท้ายใบทองเงินนั้นว่าได้รับเงิน ๓๐ บาทแล้ว และลงชื่อให้จำเลยไว้ ก.ฟ้องจำเลยฯ ให้การต่อสู้และเบิกความว่าได้ชำระแล้ว โดยแก้จาก ๓๐ บาท เป็น ๑๐๐ บาท พร้อมกับยื่นใบทองหนี้ที่ ก.ทำ ให้ต่อศาล ผิด ม.๒๖๔, ๑๓๗ และ ม.๑๔๐ (ฎ.๕๒/๒๔๖๓)

(๔) จำเลยที่ ๑ เข้าห้องจำเลยที่ ๒ โดยไม่มี

สัญญาเช่า โจทก์ซื้อห้อง แล้วฟ้องขับไล่จำเลยที่ ๑ และ จำเลยที่ ๒ ทำสัญญาเช่าขึ้นว่าจำเลยที่ ๒ ให้จำเลยที่ ๑ เข้า ห้อง ลงวันที่ย้อนหลังขึ้นไปก่อนวันที่โจทก์ซื้อห้อง และ นำมาอ้างและส่งต่อศาลเป็นพยานในคดีที่โจทก์ฟ้องขับไล่ ผิด ม.๑๔๐ (ฎ.๑๐๖/๒๔๖๘)

(๕) จำเลยไปจ้างบุคคลอื่นให้เป็นพยานเบิก ความเท็จในคดี โดยพยานที่จ้างมานั้นเป็นพยานอัยการ เป็นผู้อ้างมาเบิกความ จำเลยไม่ผิดฐานนี้ เพราะจำเลยไม่ได้้นำสืบ อัยการเป็นผู้สืบ (ฎ.๑๐๖๘/๒๔๘๔)

(๖) เขียนข้อความอันเป็นหลักฐานเรื่องหุ้น ส่วนระหว่างจำเลยกับเขาคิดบัญชีกันเสร็จแล้ว และนำไป อ้างในคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยในคดีแพ่ง ผิด ม.๑๔๐ (ฎ.๑๐๖๐/๒๔๕๕)

(๗) ข้อความใบมอบอำนาจนั้นยังถือไม่ได้ว่าเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญในการพิจารณาคดีฟ้อง เรียกค่าจ้างทนายฯ อ้างใบมอบอำนาจ ซึ่งจำเลยมอบ อำนาจให้บุคคลอื่นเป็นตัวแทนในการอ้างว่าความ โจทก์ จึงฟ้อง ม.๑๔๐ ในคดีนี้จำเลยไม่ผิด ม.๑๔๐ (ฎ.๑๑๕๓/ ๒๕๐๐) P

(๘) จำเลยได้รับทราบหมายเรียกและสำเนาฟ้อง มาเบิกความอันเป็นเท็จ เป็นเหตุให้ศาลเชื่อ เป็นผลให้ จำเลยชนะคดีโจทก์ ในที่สุดความเท็จที่จำเลยเบิก ถือว่าเป็นข้อสำคัญ จำเลยผิด ม.๑๗๗, ๑๘๐ (ฎ.๑๘๘๕/๒๕๐๖)

(๙) ขอให้ส่งสัญญาภู่ก่อนยื่นคำให้การต่อศาล การส่งสัญญาภู่ตามคำสั่งศาล ถือว่าเป็นการแสดงพยานหลักฐาน แม้จำเลยจะมีได้นำสืบ แต่ได้แสดงหลักฐานเท็จต่อศาล ย่อมเป็นการแสดงหลักฐานผิด ม.๑๘๐ (ฎ.๓๐๕/๒๕๐๘ป)

(๑๐) ฟังได้ว่าจำเลยได้ร่วมกันในการนำสัญญาภู่ ซึ่งเป็นเอกสารเท็จมาแสดงเป็นพยานหลักฐานสำคัญในคดี จำเลยย่อมมีความผิด ม.๑๘๐ ส่วนใครจะเป็นผู้นำสัญญาภู่มานั้น ไม่ใช่ข้อสำคัญที่จำเลยจะอ้างขึ้นเป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิดได้ (ฎ.๙๖๖/๒๕๐๘)

(๑๑) จำเลยที่ ๑ แถบภาพถ่ายเช็มาท้ายฟ้อง จำเลยที่ ๒ รับเป็นหนี้ตามฟ้องจริง ศาลทำประนีประนอม และพิพากษาคอมยอม โดยจำเลยที่ ๑ มิได้นำเช็ที่โจทก์อ้างว่าทั้งสองร่วมกันปลอมเป็นเอกสารเท็จมาอ้าง และนำสืบในการพิจารณาคดีแต่อย่างใด ไม่ผิด ม.๑๘๐ (ฎ.๒๑๑/๒๕๒๖)

(๑๒) นำหนังสือสัญญาภู่เท็จมาฟ้องแล้วมีการทำสัญญาประนีประนอมกันในศาล และศาลพิพากษาคอมยอมดังนี้ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการนำสืบหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีของศาล จำเลยไม่ผิด ม.๑๘๐ (ฎ.๓๐๖๖/๒๕๒๗)

(๑๓) ผู้ที่จะมีความผิดฐานนำสืบ หรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จจะมีได้เฉพาะ โจทก์และจำเลย

เท่านั้น จำเลยเบิกความในฐานะพยานโจทก์ และจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ส่งหลักฐานมีคดีของกลางแก่พนักงานสอบสวน จำเลยทั้งสองมิได้เป็น โจทก์ หรือจำเลย ไม่ผิด ม.๘๐ (ฎ.๑๘๘/๒๕๒๘)

(๑๔) จำเลยยื่นงบดุลกองมรดกต่อศาล แสดงจำนวนเงินเหลืออยู่มากกว่าจำนวนที่เหลือจริง แม้จะเป็นเท็จก็มีใช้ข้อสำคัญในคดี และ โจทก์ซึ่งเป็นทนายไม่เสียหาย เพราะไม่ทำให้รับเงินน้อยกว่าจริง ไม่มีมูลความผิด ม.๑๓๗, ๑๘๐ (ฎ.๒๐๓๕/๒๕๒๘)

(๑๕) ฟ้องความ ม.๒๖๕,๒๖๘ ขูดลบหมายเลขทะเบียนป็น ศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะขาดอายุความ จำเลยนำป็นคนละคระบอกมาแสดงต่อศาล จึงไม่ใช่เป็นการแสดงพยานหลักฐานในข้อสำคัญในคดี เพราะป็นดังกล่าวเป็นพยานอันเป็นเท็จ หรือไม่ก็ไม่ได้ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป (ฎ.๑๖๒/๒๕๓๒)

(๑๖) คดีก่อนฟ้อง ม.๓๔๕ ศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะพยานฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ รู้ว่าโจทก์จะใช้หรือใช้สิทธิทางศาลให้ชำระหนี้ แม้คดีดังกล่าวจำเลยจะเบิกความเท็จว่า “จำเลยที่ ๑ กับ ม.หย่ากัน” แต่ศาลไม่ได้หือยกข้อความที่จำเลยที่ ๑ กับ ม. หย่ากันขึ้นวินิจฉัย เป็นแพ้นั้น อันจะเป็นข้อสำคัญในคดี จำเลยที่ ๑ จึงไม่มีความผิด ม.๑๗๗ และ ม.๑๘๐ (ฎ. ๑๔๖/๒๕๓๖)

(๑๗) การให้ความยินยอมของพยานและแสดงพยานหลักฐานบัญชีเครือญาติไม่ตรงต่อความจริง แม้จะเป็นเท็จก็มีใช้เป็นข้อสำคัญในคดี อันอาจทำให้ผลของคดีร้องของจัดการมรดกเปลี่ยนแปลงไป การกระทำของจำเลยจึงขาดองค์ประกอบความผิด (ฎ.๓๖๐๘/๒๕๔๐)

ฟ้องเท็จ เบิกความเท็จเป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๑๘๑ ถ้าการกระทำความผิดตาม ม.๑๗๔ มาตรา ๑๗๕ มาตรา ๑๗๗ มาตรา ๑๗๘ หรือมาตรา ๑๘๐

(๑) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๒) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(๑) แจ้งความเท็จขอให้ดำเนินคดีแก่บุคคลอื่น ตาม ม.๒๕๕.๓๔๔ ตามที่แจ้งความเท็จไม่มีบทอาตราใด ที่มีระวางโทษขั้นต่ำให้จำคุกตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไป จึงนำ ม.๑๘๑ เป็นบทลงโทษไม่ได้ (ฎ.๑๓๐๔/๒๕๐๖ป)

(๒) ความผิดตาม ม.๒๕๕ ไม่มีอัตราขั้นต่ำ ฉะนั้นจำเลยเบิกความเท็จในคดีอาญาในฐานะความผิดนี้ จึงผิดตาม ม.๑๗๗ วรรค ๒ (ฎ.๕๖๑/๒๕๐๘)

เบิกความเท็จ แปลข้อความผิด แล้วดูแก้โทษ

มาตรา ๑๘๒ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๗ หรือมาตรา ๑๗๘ แล้วดูแก้โทษ และกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนจบคำเบิกความหรือการแปล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(๑) จำเลยเบิกความเป็นพยานว่า เห็นเขาแบก กำปิ่น ไปหลังบ้าน ครั้นถูกชักหนักขึ้นก็รับสารภาพว่าเบิก ความเท็จต่อศาลทันที ไม่ผิด ม.๑๗๗ เพราะจำเลยกลับคำ

ของคนและแจ้งความจริงต่อศาล ยังไม่จบคำเบิกความ เข้า ข้อยกเว้น ม.๑๘๒ (ฎ.๖๕๐/๒๔๖๑)

เบิกความเท็จ แปลข้อความผิด ดูแก้โทษ ศาลลงโทษน้อยได้

มาตรา ๑๘๓ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๗ มาตรา ๑๗๘ หรือมาตรา ๑๘๐ แล้วดูแก้โทษ และกลับแจ้งความจริงต่อศาล หรือเจ้าพนักงานก่อนมีคำพิพากษา และก่อนตนถูกฟ้องในความผิดที่ได้กระทำ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(๑) เบิกความเท็จจบแล้ว ระหว่างศาลจคราย งานกระบวนการพิจารณากลับแจ้งความจริง ได้ลดหย่อนตาม ม.๑๘๓ (ฎ.๒๕๑/๒๔๘๐)

ทำให้พยานหลักฐานเสียหาย

มาตรา ๑๘๔ ผู้ใดเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ก. ฆ่าคนตายแล้วเอาศพใส่หีบเหล็กไว้ ต่อ มา ก. ขอความช่วยเหลือจาก ข. ในการเอาหีบศพไปฝัง น้ำ ข. ผิด ม.๑๘๔ ก. ไม่ผิด ม.๑๘๔ เพราะช่วยตนเองไม่ ผิดมาตรานี้ (ฎ.๖๔๘/๒๔๖๓)

(๓) บุตรฆ่าเขาดาย บิดาให้ขมเอาโลหิตที่ไหล ตกอยู่ที่ดินไปทิ้ง เพื่อปกปิดมิให้ผู้ใคร่เห็นแล้วห้ามผู้ตาย ไปซ่อนไว้ได้พุ่มไม้ บิดาผิด ม.๑๘๔ (ฎ.๑๐๘๓/๒๔๖๔)

(๒) จำงให้พยานเบิกความเท็จ เพื่อช่วยจำเลย เป็นการทำลายพยานหลักฐาน แต่ถ้าพยานไม่รับคำและมา เบิกความ ตามจริง ยังไม่เป็นการทำลายพยาน ไม่ผิด ม.๑๘๔ (ฎ.๘๔๕/๒๔๖๓)

(๔) ภริยาเอาหม้อพร้อมด้วยน้ำสาโทหนีไปจาก การจับ และทำลายเสีย เพื่อช่วยสามี ภริยาผิด ม.๑๘๔ (ฎ.๔๖๒/๒๔๗๖)

(๕) ก. มีสตางค์ปลอม เมื่อเจ้าพนักงานมาตรวจ ข. เอาสตางค์ปลอมทิ้งน้ำเพื่อช่วย ก. ข. ผิด ม.๑๘๔ (ฎ.๔๑๗/๒๔๘๑)

(๖) ผู้ว่าฯ และนายตำรวจเห็นการฆ่าคนโดยเจตนา แต่ไม่จับผู้กระทำความผิด กลับให้โดยเลือดและน้ำสพไปทิ้งเพื่อช่วยผู้กระทำความผิด ผิด ม.๑๕๗,๑๕๘,๑๕๙ และ ม.๒๐๐ แต่เป็นการกระทำด้วยเจตนาเดียวเพื่อช่วยผู้กระทำความผิดและกระทำต่อเนื่องกันเป็น ม.๕๐ ลง ม.๑๕๗ บทหนัก (ฎ.๑๒๐๒/๒๕๒๐)

(๗) จำเลยที่ ๑ โยนทิ้งเฮโรอีนกระทำไปเพื่อไม่ให้เจ้าพนักงานตำรวจยึดหลักฐานเกี่ยวกับความผิดได้ เป็นเจตนาเพื่อช่วยตนเอง แม้จำเลยที่ ๒ จะได้รับประโยชน์จากกระทำดังกล่าว จำเลยที่ ๑ ไม่ผิด ม.๑๕๔ และไม่ผิด

ม.๑๔๒ เพราะยังไม่ยึดเฮโรอีน แต่ถ้ายึดแล้วผิด ม.๑๔๒ ด้วย (ฎ.๗๘๖/๒๕๒๒)

(๘) ม.๑๕๔ ความผิดต้องเป็นการช่วยผู้อื่น จำเลยเป็นป่าไม้อำเภอเผาไม้ ๒ ท่อน ที่พนักงานสอบสวนได้ยึดรักษาไว้เป็นพยาน มีดวงตราประจำของจำเลยติดประทับอยู่ระหว่างตรวจสอบ จำเลยกระทำไปด้วยเจตนาเพื่อช่วยตนเองให้พ้นจากความผิดที่ตนเองได้รับการกระทำของจำเลยไม่ผิด ม.๑๕๔ แต่ผิด ม.๑๔๒ (ฎ.๓๕๖๔/๒๕๓๒)

ทำให้เสียหายซึ่งทรัพย์หรือเอกสาร

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไว้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์หรือเอกสารใดที่ได้ส่งไว้ค่อศาลหรือที่ศาลให้รักษาไว้ในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) “ทรัพย์หรือเอกสาร” ตาม ม.๑๕๕ หมายถึง สิ่งที่จะต้องส่งหรือรักษาไว้เพื่อวินิจฉัยประเด็นในการพิจารณาคดีเท่านั้น สมุดฝากเงินออมสินหลักทรัพย์ ทำให้เสียหายซึ่งทรัพย์สินที่ได้มีคำพิพากษาให้ริบ

ประกันตัวอื่นคือศาลมิใช่พยาน ที่พิสูจน์ความผิดจำเลยหรือที่ศาลให้รักษาและจำเลยแจ้งเท็จเบิกเงินไป ไม่ผิด ม.๑๕๕ (ฎ.๑๐๓๖/๒๕๓๓)

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไว้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินที่ได้มีคำพิพากษาให้ริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทำให้เสียหายซึ่งทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัด

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเพื่อจะมีให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไว้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัด หรือที่ตนรู้ว่าน่าจะถูกยึดหรืออายัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ศาลออกคำสั่งบังคับให้จำเลยหรือบ้านออกจากที่ดินโจทก์ ปรากฏบ้านถูกเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอีกคดียึดไว้เพื่อขายทอดตลาด แม้กระนั้นจำเลยก็ซื้อบ้านไป ตามคำสั่งบังคับการรื้อบ้านตามคำสั่งศาลเช่นนี้ ไม่ผิดทางอาญา (ฎ.๑๔๘๕/๒๕๑๓)

(๒) หากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีก่อน เห็นว่า หนี้ตามคำพิพากษาดำเนินสัญญาประนีประนอมยอมความ ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็คัดค้านไม่ให้จำเลยเข้ามาเฉลี่ยทรัพย์ได้ จำเลยจึงไม่ผิด ม.๑๕๕ หรือ ม.๑๕๗ (ฎ.๑๓๐๐/๒๕๓๕)

ทำให้เอกสารเสียหาย ไร้ประโยชน์

มาตรา ๑๘๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่ง ทรัพย์สินหรือเอกสารใดของผู้อื่น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(๑) ผู้ให้เช่าทำหนังสือสัญญาเช่าแล้วมอบให้ผู้เช่า ผู้เช่าข่มขืนเป็นเจ้าของหนังสือนั้น มีอำนาจทำลายได้ ไม่ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๖๐/๒๕๔๕)

(๒) เอกสารคู่หนึ่งมี ๒ แผ่น หนี้กรรมและสัญญาเช่า จำเลยฉีกขาดจากกัน ก่อนได้รับหมายให้ส่ง ไม่ผิด ม.๑๕๒ เพราะขณะฉีกยังไม่ใช้เป็นเอกสารที่ศาลสั่งให้ จำเลยส่งเพื่อเป็นพยาน เมื่อจำเลยฉีกไม่ทำให้โจทก์หรือผู้ใดเสียหาย ไม่ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๑๓๕๑/๒๕๐๖)

(๓) ขอดูสัญญาผู้ให้ดูแล้วฉีกแต่แย่งไว้ก่อนที่จะใช้ไม่ได้เจตนาทำลายน่าจะเกิดความเสียหายแล้ว ไม่ จำต้องทำลายจนใช้ไม่ได้หรือเอาไปเสียแต่อย่างใด เมื่อเป็นความคิดแล้ว จะนำเงินมาชำระภายหลัง ไม่พ้นผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๑๔๑๘/๒๕๐๖)

(๔) ผู้ส่งจ่ายเช็คขอคืนเช็คโดยรับรองว่าจะออก ให้ใหม่ รับแล้วหลบหนี และไม่ออกใหม่ จำเลยมีเจตนา โดยตรงที่จะเอาเช็คซึ่งเป็นหลักฐานฟ้องไปจากผู้เสียหาย การมอบให้ไม่ทำให้เช็คตกเป็นของจำเลย ผู้เสียหายเป็นผู้ทรงอยู่ การเอาไปข่มขืนทำให้โจทก์เสียหาย ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๖๗๑/๒๕๐๘)

(๕) ฉีกสัญญาหุ้นขาดเป็นชิ้น ๆ ต้องเอามา คิดต่อจนอ่านเป็นข้อความได้เช่นนี้ เรียกได้ว่าทำสัญญา ผู้เสียหายแล้ว หากต้องทำให้สูญสิ้นไปหมดทั้งฉบับ จน กระทั่งไม่มีรูปเป็นเอกสาร ผิด ม.๑๘๘ แล้วหาไปซ่อนชั้น พยายามไม่ (ฎ.๓๐๓/๒๕๑๓)

(๖) หนังสือมอบอำนาจมีรอยขีดฆ่าไม่ได้ลงชื่อ กำกับข้อความเกี่ยวกับเงินต้องแก้ไข จึงยังเป็นเอกสาร ของจำเลยอยู่ แม้จะมอบให้โจทก์ จำเลยผู้เป็นเจ้าของ ข่มขืนทำลายได้ มีข้อความว่ารับเงินแล้วนำสืบท่างแห่ง ใต้ชื่อไม่ก่อความเสียหายแก่โจทก์ ไม่ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๓๒๔/๒๕๑๖)

(๗) ยึดถือโฉนดที่ดินไว้เพื่อประสงค์จะเอา กรรมสิทธิ์ ไม่มีเจตนาชักออก ไม่ผิด ม.๑๕๒ แต่เนื่องจาก

เอาโฉนดซึ่งเป็นเอกสารสิทธิของผู้เสียหายไป โดย ประการน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย อันเป็นความ ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๒๒๕๔/๒๕๒๑)

(๘) ถ่ายภาพห้องเครื่องใช้ผู้เสียดฟ้าของอื่น ๆ ใน บ้านเป็นภาพจำลองเท่านั้น ไม่ได้แสดงความหมายให้ ปรากฏแต่อย่างใด ๆ ภาพถ่ายและฟิล์มไม่เป็นเอกสารตาม ม.๑(๗) ร้านภาพถ่ายเอามาส่งให้โจทก์ แต่จำเลยรับและ ให้นำไปเอาฟิล์ม ไม่ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๑๒๐๕/๒๕๒๒)

(๙) สัญญาผู้กู้ฉบับเป็นหลักฐานการกู้ จำเลยเอา ไปดูแล้วไม่ข่มขืนให้ผู้เสียหายทั้งกลับปฏิบัติเสรีว่าคืน สัญญาผู้ให้แล้ว ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๗๐/๒๕๒๕)

(๑๐) เช็กไม่ลงวันที่มาขอรับเงิน จำเลยเขียน กรอกวันเดือนปี ย้อนกลับไป ๘ ปี แม้หากมีเงินในบัญชี ธนาคาร คงปฏิเสธ ตาม ป.พ.พ. ม.๕๕๑(๒),๑๐๐๓ ข่มขืน แสดงว่าเจตนาที่จะให้เสียหาย ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๓๖๕๘/ ๒๕๒๖)

(๑๑) จำเลยเป็นผู้จัดการบริษัท โจทก์เอา เช็กขีดคร่อมเข้าบัญชี โจทก์ไปเข้าบัญชีจำเลย จำเลย ข่มขืนทำให้เช็คนั้นไร้ประโยชน์ที่จะใช้ได้อีก ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๓๐/๒๕๒๘)

(๑๒) ผู้ถูกร่วมเอาเอกสาร(เช็ก) ของผู้อื่นไปโดย ททุจริต นอกจากจะมีความผิด ม.๑๘๘ แล้ว ข่มขืนมีความผิด ม.๓๓๕(๗) อีกบท (ฎ.๒๐๐/๒๕๒๘)

(๑๓) ม.๑๘๘ จะต้องเป็นการเอาไปเสียซึ่ง เอกสารใดของผู้อื่น บรรยายฟ้องว่า น.ส.๓ ที่จำเลยที่ ๒,๓ เอาไปจากโจทก์เป็นของจำเลยที่ ๒,๓ เอง จึงมิใช่เป็นการ เอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่น ไม่ผิด ม.๑๘๘ รับรองว่าจะ เปลี่ยน น.ส.๓ และค้ำประกันเงินกู้ เป็นเหตุการณ์ในภาย หน้าแล้ว ไม่เป็นปฏิบัติตามคำรับรอง ไม่ผิด ม.๓๕๑ (ฎ.๕๗๓/๒๕๓๑)

(๑๔) จำเลยเอาหนังสือจะซื้อจะขายที่ทำกับโจทก์ไป และนำไปเอาอัด ห้ามทำนิติกรรม แม้หนังสือจะซื้อจะขายฉบับดังกล่าวจะถูกยกเลิกไปแล้ว ทำหนังสือขึ้นใหม่ การกระทำของจำเลยถือได้ว่าเป็นการเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่น และทำให้โจทก์เสียหาย ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๑๓๖๗/๒๕๓๑ป)

(๑๕) ม.๑๘๘ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าเอกสารนั้นเป็นของใคร จำเลยส่งจ่ายเช็คมอบให้ผู้เสียหายไว้เป็นประกัน เช็คจึงเป็นของผู้เสียหาย จำเลยแย่งมาฉีกทำลาย จึงเป็นการทำลายเอกสารของผู้อื่น และเช็คนั้นจะใช้เป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ว่า จำเลยฉ้อโกงตามข้ออ้างของโจทก์ จึงน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น (ฎ.๒๒๑๘/๒๕๓๓)

(๑๖) รับเช็ครู้ว่าลัทธิมา ผิด ม.๓๕๗ เมื่อจำเลยนำไปเบิกเงินจากธนาคาร จึงเป็นการเอาไปเสียซึ่งเช็คของผู้เสียหาย น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ผิด ม.๑๘๘ อีกบทหนึ่ง (ฎ.๘๗๕/๒๕๓๔)

(๑๗) เอาเอกสารจดทะเบียนโอนของโจทก์ไปแล้ว นำไปดำเนินการ โอนให้แก่ผู้อื่น แสดงว่าจำเลยมี

ให้ที่พำนัก ซ่อนเร้น ผู้กระทำความผิด

มาตรา ๑๘๘ ผู้ใดช่วยผู้อื่นซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด อันมิใช่ความผิดลหุโทษเพื่อไม่ให้ต้องโทษ โดยให้ที่พำนักแก่ผู้นั้น โดยซ่อนเร้นหรือโดยช่วยผู้นั้นด้วยประการใดเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) บรรยายฟ้องว่า “เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาที่ถูกกล่าวหาว่าสมคบกันทำพินัยกรรมปลอมเพื่อไม่ให้ต้องโทษ” ไม่ได้ระบุโดยให้ที่พำนัก หรือโดยซ่อนเร้น หรือโดยช่วยอย่างอื่นเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ไม่อาจรู้ได้ว่าจำเลยกระทำการเพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาถูกจับกุม จึงขาดองค์ประกอบความผิด ม.๑๘๘ (ฎ. ๘๕/๒๕๐๓)

(๒) เจ้าพนักงานควบคุมผู้ต้องหา จำเลยที่ ๑ ผู้ใหญ่บ้าน มาพูดรับรองเอาตัวผู้ต้องหาไปพูดประเดี๋ยวเดียวแล้วจะส่งคืน จำเลยผิด ม.๑๘๑ ไม่ใช่ ม.๑๘๘ (ฎ.๓๕๐/๒๕๐๕)

(๓) เมื่อผู้ต้องหาที่จำเลยช่วยเหลือได้ถูกจับกุมในข้อหาอื่นไปก่อนแล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่ต้องด้วยความผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๑๖๑๗/๒๕๒๑)

เจตนาเอาเอกสารของโจทก์โดยประการที่ว่าจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๘๘๘/๒๕๓๓)

(๑๘) เอาเช็คที่ถูกค้ำจ่ายชำระคืนเข้าไปเข้าบัญชี แล้วเบิกเงินไปใช้ เป็นทำให้เช็คไร้ประโยชน์ ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๑๕๑๘/๒๕๓๗)

(๑๙) โจทก์ร่วมให้จำเลยเก็บ น.ส.๓ ไว้แล้ว จำเลยไม่ยอมคืนให้ เป็นเรื่องที่ต้องว่ากล่าวกันทางแพ่ง ถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาเอา น.ส.๓ ไป ไม่ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๕๓๐๕/๒๕๔๐)

(๒๐) จำเลยเอาโฉนดฉบับที่ผู้เสียหายส่งจ่ายให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทยไป แม้จะ ไม่มีการขีดฆ่าผู้ถือออกก็ตาม ก็ไม่เป็นเหตุให้จำเลยพ้นจากความรับผิด (ฎ.๕๐๗/๒๕๔๒)

(๒๑) ลักเอาบัตร เอ.ที.เอ็ม. ไป ผิดฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสาร ม.๑๘๘ (ฎ.๘/๒๕๔๓)

(๒๒) แบบพิมพ์เช็คที่ยังไม่ได้กรอกรายการ ไม่เป็นเอกสาร ตาม ม.๑(๗) เอาแบบพิมพ์เช็คไปกรอก ไม่ผิด ม.๑๘๘ (ฎ.๕๖๗๔/๒๕๔๔)

(๔) ศาลชั้นต้นยกฟ้องศาลอุทธรณ์ นัดฟังคำพิพากษา ท.หลบหนี ศาลออกหมายจับ จำเลยให้ที่พำนักและซ่อนเร้น ท. และบอก ท. ให้รู้ตัวเมื่อตำรวจมาจับ ไม่ผิด ม.๑๘๘ เพราะตราใบคดีที่ยังไม่มีคำพิพากษาศาลสูงมาเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาศาลชั้นต้น ต้องถือว่า ท. ไม่ใช่ผู้กระทำความผิด และการออกหมายจับของศาลเพื่อฟังคำพิพากษา ไม่ใช่หลบหนีเพื่อไม่ให้ต้องโทษ (ฎ.๒๐๗/๒๕๑๗)

(๕) ก.แจ้งความว่า ข.ทำร้ายคน อันมิใช่ความผิดลหุโทษ ฐานะ ข. ตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว ก่อน ข. ถูกจับกุม จำเลยแจ้งต่อตำรวจว่าตนเป็นผู้ทำร้าย ก. เพื่อแสดงว่า ข. ไม่ใช่ผู้ร้ายเพื่อไม่ให้ ข. ต้องรับโทษ โดยช่วย ข. เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ผิดตาม ม.๑๘๘ (ฎ.๔๕๐/๒๕๑๕)

(๖) “ตำรวจมา ตำรวจมา” พวกเล่นพนันบางคน หลบหนีไปได้ จำเลยร้องบอกดังกล่าวมีเจตนาที่จะให้ผู้เล่นพนันรู้ตัวเพื่อจะหลบหนี เข้าลักษณะช่วยประการใด ๆ แก่ผู้กระทำความผิด เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ตาม ม.๑๘๕ (ฎ.๒๔๔๘/๒๕๒๑)

(๗) รู้อยู่แล้วหรือควรรู้ว่า ก.ต้องหว่านทำผิด

ตำรวจกำลังตามจับแล้วบอกตำรวจว่าไม่มีตัว ก. ซึ่งซ่อนอยู่ในบ้านจำเลย ผิด ม.๑๘๕ (ฎ.๑๖๗๐/๒๕๒๒)

(๘) จำเลยให้ ก. ผู้ทำร้ายผู้เสียหายนั่งซ้อนท้ายจักรยานที่จำเลยถีบจากที่เกิดเหตุไปบ้าน ขณะนั้นไม่มีผู้ใดจะจับ ก. และ ไม่ใช่ทำเพื่อหลบหนีหรือไม่ให้ถูกจับกุม การกระทำของจำเลย ผิด ม.๑๘๕ (ฎ.๒๔๔๕/๒๕๓๓)

หลบหนีที่คุมขัง

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรกได้กระทำโดยแหกที่คุมขัง โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง*

(๑) จำเลยกับพวกเป็นคนร้ายลักทรัพย์ ตำรวจจับจำเลยได้ คุมตัวไปจวนจนถึงสถานีตำรวจ จำเลยโดยน้ำหนีไป ผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๗๔๕/๒๔๓๐)

(๒) ตำรวจจับผู้เล่นพนันมัดไว้ จำเลยเดินออกจากประตูห้องหนึ่งที่ใกล้กับที่เจ้าพนักงานล้อมจับ พุดกับจำเลยให้นั่งคอยอยู่กับคนที่จับกุม คอยอยู่ครู่หนึ่งไม่เห็นใครว่าอย่างไร จึงไปเสีย ไม่ผิด ม.๑๕๐ เพราะพฤติกรรมเท่าที่เจ้าพนักงานพุดกับจำเลย ทำให้จำเลยไม่รู้สีกว่าตนถูกจับ (ฎ.๒๕๖/๒๔๖๘)

(๓) จำเลยต้องโทษในเรือนจำ ผู้คุมอนุญาตให้จำเลยไปอาบน้ำชั่วคราว ซึ่งผิดข้อบังคับเรือนจำแล้ว จำเลยไม่มีเจตนาหลบหนี ไม่ผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๒๕๖/๒๔๖๘)

(๔) นักโทษอ่อนวอนผู้คุมให้พาไปเยี่ยมบ้าน ผู้คุมก็พาไป อยู่ในอำนาจของผู้คุมตลอดเวลา ไม่มีความผิด ม.๑๕๐,๑๕๑ (ฎ.๔๒๘/๒๔๖๘)

(๕) จำเลยยิงผู้เสียหายสาหัส ผู้ใหญ่บ้านจับจำเลยพามาไว้บนเรือน และสั่งให้นั่งอยู่โดยไม่กักขัง จำเลยลงจากเรือนหนีไป ถือว่าจำเลยถูกจับกุมคุมขังแล้ว ผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๗๒๑/๒๔๗๑)

(๖) หัวกระเปาะลงจากรถไฟ ตำรวจสงสัยขอค้นจำเลยว่าจะไปเอาบุญแจ่มมาไซ้ให้ แล้วเดินย้อนกลับไปที่สถานีรถไฟ ตำรวจเดินตามไป จำเลยนั่งลงจะถ่ายปัสสาวะ แล้วลุกขึ้นวิ่งหนี ตำรวจตามจับได้ ในกระเปาะมีฝิ่น จำเลยไม่ผิด ม.๑๕๐ เพราะไม่ใช้การจับกุม จึงไม่ใช่กรณีอยู่ในระหว่างคุมขัง (ฎ.๑๖๗/๒๔๗๒)

* ม.๑๕๐ แก้ไขโดยข้อ ๔ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ๓.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

(๗) ตำรวจจะเข้าจับกุม จำเลยหนียังไม่มีความผิด ม.๑๕๐ เพราะยังไม่ได้อยู่ในที่คุมขังโดยชอบด้วยกฎหมาย (ฎ.๕๔๔/๒๔๗๖)

(๘) จำเลยถูกตำรวจจับแล้วควบคุมตัวไว้ จำเลยหนี เพราะเหตุถูกทำร้าย ไม่มีเจตนาหลบหนี ไม่ผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๑๓๒๖/๒๔๘๒)

(๙) จำเลยถูกจับกุมคุมขังในคดีที่ถูกกล่าวหาโดยพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจแล้วได้ชื่อว่าต้องคุมขัง (ฎ.๕๑๕/๒๔๕๐)

(๑๐) ผู้ใหญ่บ้านคุมจำเลยส่งอำเภอ ระหว่างทางให้จำเลยข้ามคลองไปก่อน จำเลยว่าจะไปคอยข้างหน้าผู้ใหญ่ บ้านยอมจำเลย จำเลยเลยไปที่อื่นไม่ไปยังที่นัดพบ จำเลยไม่ผิด เพราะระหว่างนั้นไม่ได้อยู่ในความควบคุมของผู้ใหญ่บ้าน (ฎ.๓๑๓/๒๔๕๘)

(๑๑) หมายจับที่ออกไม่ชอบ ทั้งผู้จับก็ทราบต้นเหตุ การออกหมายจับนั้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ไม่ เป็นธรรม หมายจับที่ออกในกรณีเช่นนี้ยอมใช้ไม่ได้ เมื่อผู้ถูกจับหลบหนี จึงไม่มีความผิด (ฎ.๑๐๐๘/๒๔๕๕)

(๑๒) หนีการควบคุมโดยหักโซ่ที่ล่ามข้อมือ ไม่เป็นการแหกที่คุมขัง เพราะการล่ามโซ่ไม่โซ่ที่คุมขัง (ฎ.๕๑๕/๒๕๐๐)

(๑๓) การควบคุมจำเลยไว้พัน ๓ เดือน โดยคณะกรรมการมิได้มีคำสั่งให้ควบคุม เป็นการควบคุมที่ไม่ชอบ จำเลยหลบหนีไม่ผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๑๐๕/๒๕๐๖ป)

(๑๔) จำเลยออกไปซื้อของในตลาดตามคำสั่งของพศติ โดยไม่มีผู้ควบคุมตัวไป และไม่มีพฤติการณ์ที่แสดงว่าจำเลยมีเจตนาจะหลบหนี ไม่ผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๑๘๔/๒๕๐๒)

(๑๕) ม.๑๕๐ ความผิดจะต้องมีเจตนาหลบหนีด้วย จำเลยเป็นนักโทษป่วยเป็นโรคประสาท ได้รับอนุญาตให้ไปรักษาตัว ณ โรงพยาบาล นอกเรือนจำโดยมีผู้คุมไปด้วย แม้ขณะไปจะไม่มีผู้คุมไปด้วยก็ตาม จำเลยก็หาไม่มีความผิด ม.๑๕๐ ไม่ (ฎ.๒๕๓/๒๕๐๗)

(๑๖) ถ้าผู้จับไม่รู้ว่าหมายจับออกไม่ชอบ ผู้ถูกจับหลบหนีไป มีความผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๕๘/๒๕๐๕)

(๑๗) ถูกควบคุมอยู่ได้รับอนุญาตไปซื้อที่ป่าไผ่ นอกหมู่บ้านตามลำพังโดยไม่มีการควบคุม จำเลยหลบหนีไปในระหว่างเวลานั้น จะถือว่าจำเลยหลบหนีการคุมขังไม่ได้ (ฎ.๓๐๗/๒๕๑๑)

(๑๘) การที่จำเลยถูกคุมขังตามอำนาจศาลคดีเด็กฯ เป็นการควบคุมตามอำนาจหน้าที่ของสถานพินิจ ไม่ถือเป็นการคุมขังตาม ปอ. ดังนั้นเมื่อจำเลยหลบหนีไป ไม่ผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๕๕๔/๒๕๑๑)

(๑๙) จำเลยส่งใบเลี้ยงให้แก่ ท. ให้ใช้ใบเลี้ยงนั้นเลี้ยงลูกกรงหลบหนีไป จำเลยมิได้ทำให้ ท. หลุดพ้นจากการคุมขัง อันผิด ม.๑๕๑ แต่จำเลยเป็นเพียงผู้สนับสนุนให้ ท. ผู้ถูกคุมขังหลบหนีจากการคุมขัง ผิด ม.๑๕๐ ประกอบ ม.๘๖ (ฎ.๑๓๓๘/๒๕๑๗)

(๒๐) ตำรวจบอกให้จำเลยไปโรงพักโดยลำพัง เพราะรู้จัก จำเลยยังไม่ถูกจับและควบคุม ยังไม่มีการหลบหนี ตาม ม.๑๕๐ (ฎ.๖๑/๒๕๒๒)

(๒๑) การเรียกเงินเพื่อไม่จับยังไม่เป็นการคุมขัง แม้จะให้ ว. ลงชื่อในบันทึกการจับกุม โดยกล่าวว่าถ้าไม่ยอมลงชื่อในบันทึกการจับกุมจะจับไปสถานีตำรวจก็ตาม ไม่เป็นความผิด (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๒๘)

(๒๒) จำเลยเคยได้สัญชาติไทย โดยการเกิด ต่อมาถูกเพิกถอน จึงไม่อาจเนรเทศจำเลยได้ ดังนั้นการที่เจ้าพนักงานคุมขังจำเลยไว้เพื่อการเนรเทศ จึงเป็นการคุมขังไว้โดยไม่ชอบ เมื่อจำเลยหลบหนีไประหว่างการคุมขัง จึงไม่มีความผิด ม.๑๕๐ (ฎ.๒๒๔๓/๒๕๓๑)

(๒๓) พิมพ์ลายนิ้วมือแล้วไขกุญแจห้องขังเพื่อจะใส่กุญแจมือ จำเลยวิ่งสวนออกมาหลบหนีไปทางบันได ตำรวจสกัดจับได้ ถือว่าจำเลยออกจากขอบเขตที่กำหนด โดยไม่ได้รับอนุญาต แม้ตำรวจจะจับกุมจำเลยได้หรือไม่ก็ตาม ย่อมเป็นการหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกคุมขังของเจ้าพนักงานเป็นความผิดสำเร็จ ไม่จำต้องพ้นตัวอาคาร (ฎ.๔๕๑๕/๒๕๓๗)

ช่วยผู้ถูกคุมขัง

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดให้ผู้ที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา หลุดพ้นจากการคุมขังไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาจากศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำความผิดโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง

(๑) กำนันให้ราษฎรคุมตัว ค. ไปส่งสถานีตำรวจ พบจำเลยและพวก จำเลยเรียก ค. ว่า มานี้ผู้ต้องหาที่วิ่งไป ผู้คุมวิ่งตาม จำเลยชักมีดจะทำร้ายพูดว่า “อย่าเข้ามา ถ้าเข้าพุ่งจะแตก” กำนันเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง การคุมขังจึงชอบด้วยกฎหมายให้ราษฎรคุมตัว ไม่ใช่เป็นการปล่อยไปให้พื้นที่คุมขัง ยังถือคุมขัง จำเลยผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๔๕๓/๒๔๘๖)

(๒) นักโทษหลบหนีออกจากเรือนจำโดยจะกำแพง จำเลยนำรถมาจอดคอยแถวใกล้ ๆ เรือนจำ ในตอนเช้า ๒-๓ วัน พอนักโทษออกมาขึ้นรถ จำเลยพาหนีไป พฤติการณ์ฟังได้ว่าจำเลยรู้ดีว่านักโทษจะออกทางนั้น จำเลยจึงนำรถไปคอยรับ นับว่าเป็นการช่วยให้หลุดพ้นจากการคุมขัง ผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๔๒๒/๒๔๕๑)

(๓) ผู้ใหญ่บ้านรับฝากผู้ต้องหาเพียงชั่วขณะหนึ่ง แล้วแก้มคปล่อยตัวไปนั้น ไม่ผิด ม.๒๐๔ แต่ผิด ม.๑๕๑ (ฎ.๑๐๔๘/๒๔๕๑)

(๔) พุดรับรองขอเอาตัวผู้ต้องหาไปพุดจาประเดี๋ยว แล้วจะส่งคืน จำเลยมีเจตนาจะช่วยเหลือให้หลบหนีและได้ช่วยให้ผู้ต้องหาหลบหนี ทั้งที่เจ้าพนักงานไปนั่งรอหน้าบ้าน จำเลยถือเป็นการผิด ม.๑๕๑ ไม่ผิด ม.๑๘๕ (ฎ.๓๕๐/๒๕๐๕)

(๕) เรียกเงินเพื่อจะไม่จับกุม ว. ไม่ใช่จับกุมแล้วเรียกเงินเพื่อจะปล่อย ว. แต่ให้ลงชื่อในบันทึกการจับกุม ถ้าไม่ยอมจะพาไปสถานีตำรวจ พฤติการณ์ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ควบคุม ว. ไม่ผิด ม.๑๕๑, ๒๐๔ (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๑๘)

ให้ที่พำนัก ซ่อนเร้นผู้เสียหาย

มาตรา ๑๕๒ ผู้ใดให้ที่พำนัก ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ให้ผู้ที่หลบหนีจากการคุมขัง ตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

* ม.๑๕๑ แก้ไขโดยข้อ ๔ แห่งประกาศของ ปว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ร.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔)

เหตุไม่ลงโทษเฉพาะบิดา มารดา บุตร สามเณรชรา

มาตรา ๑๕๓ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวมาในมาตรา ๑๕๔ มาตรา ๑๕๕ หรือ มาตรา ๑๕๒ เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามเณรหรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

ฝ่าฝืนเข้าเขตกำหนด

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ เข้าไปในเขตกำหนดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลบหนีจากสถานพยาบาล

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดหลบหนีจากสถานพยาบาลซึ่งศาลสั่งให้คุมตัวไว้ตามความในมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามประกอบอาชีพ

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของศาลซึ่งได้สั่งไว้ในคำพิพากษามาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ขัดขวางการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชียวว่า จะใช้กำลังประทุษร้ายให้ประโยชน์หรือรับว่าจะให้ประโยชน์ เพื่อกีดกันหรือขัดขวางการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงาน เนื่องจากคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดูหมิ่นศาล ขัดขวางการพิจารณาคดี

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาคดีหรือพิพากษาคดีหรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ปิดบังการตาย

มาตรา ๑๕๙ ผู้ใดลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำอุบายศพ หรือส่วนของศพ เพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ผู้ใหญ่บ้านฆ่าคนตายโดยป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ แล้วสั่งให้ลูกบ้านหามศพไปไว้วันป่าช้า ผู้ใหญ่บ้านผิด ม.๑๕๕ (ฎ.๔๒๒/๒๔๗๕)

(๒) เมื่อผู้ตายถูกฆ่าแล้ว จำเลยสมคบกับผู้อื่นเอาศพไปเสีย เป็นการกระทำเพื่อปิดบังการตายให้สูญหาย

ไปโดยเจตนาช่วยผู้กระทำความผิดให้พ้นอาญา ผิด ม.๑๕๕ (ฎ.๘๒๖/๒๔๘๔)

(๓) การลอบฝัง ซ่อนเร้น ซ้ำย หรือทำลายศพตาม ม.๑๕๕ ต้องทำด้วยความมุ่งหมาย เพื่อปิดบังการตาย หรือเหตุแห่งการตาย จึงจะผิด ม.๑๕๕ (ฎ.๗๑๗/๒๕๑๑)

หมวด ๒

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

เจ้าพนักงานช่วยผู้อื่นไม่ให้ต้องโทษ

มาตรา ๒๐๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายอาญากระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือคนหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้นเป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษหนักขึ้นหรือต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(๑) พนักงานสอบสวนแทนที่จะดำเนินการสอบสวนความผิดที่น้องคนฆ่าคน กลับรายงานเท็จว่าผู้ตายป่วยตาย ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๑๐๒๗/๒๔๕๖)

(๒) จำเลยเป็นผู้ใหญ่บ้าน แกล้งจับผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดซึ่งอยู่ตำบลอื่น แล้วส่งไปอำเภอกล่าวว่าผู้กระทำความผิด ไม่ผิด ตาม ม.๒๐๐ เพราะการที่จำเลยกล่าวโทษนั้นเป็นการนอกหน้าที่ของจำเลย ตาม พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ (ฎ.๖๘๓/๒๔๗๕)

(๓) ผู้ใหญ่บ้านรู้ว่าผู้เสียหายถูกบ้านเอาโคคนอื่นมาทำนาแบ่งข้าวกัน จับผู้เสียหายและโคส่งอำเภอมว่าเห็นผู้เสียหายของโคไป สอบถามที่ผู้เสียหาย ๆ ทั้งโคหนีไปสงสัยว่าจะเป็นคนร้าย จำเลยผิด เพราะแกล้งเพื่อให้จับผู้เสียหาย ต้องรับโทษ ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๑๐๓๘/๒๔๗๕)

(๔) กระบือหาย ปรากฏว่า ผ.เคยจับไว้ หาไม่พบ สงสัยว่า ผ.ซ่อนไว้ แจ้งกำนันขอให้สอบสวน เมื่อกำนันเรียก ผ.มาไต่ราคาและตกลงทำหนังสือปรองดองกัน แล้วกำนันไม่นำตัว ผ.ไปส่งพนักงานสอบสวน น่าจะกระทำโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่าเป็นเรื่องประนีประนอมกันได้ ไม่ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๖๒๕/๒๔๘๔)

(๕) ตำรวจรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตเทศบาล ไปกับเรือซึ่งนำเกลือออกนอกเขตโดยมิได้รับอนุญาต โดยจำเลยซึ่งเป็นตำรวจไม่จับกุมและเรื่อนี้จอดอยู่นอกเขตเทศบาล ไม่ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๗๕๐/๒๔๘๔)

(๖) ตำรวจไม่จับผู้นำสุราเข้ามาในเขตแดน เพราะผู้บังคับบัญชาสั่งว่าสุรานิดหน่อย ไม่ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๕๔๕/๒๔๘๕)

(๗) ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่สืบสวน จับกุมผู้กระทำความผิด เมื่อจับผู้ต้องหาในความผิดลักทรัพย์และฆ่ากระบือ ไม่ได้รับอนุญาตแล้วกลับปล่อยตัวไป ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๕๑๒/๒๔๕๘)

(๘) ม.๒๐๐ วรรค ๒ กำหนดว่าผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาแกล้งในขณะกระทำ มิใช่กำหนดว่าต้องมีผลภายหลัง คือเอาตัวมาฟ้องเสียก่อน กำนันจับผู้อื่นเพื่อแกล้งให้ต้องรับโทษทางอาญา ไม่จำเป็นที่จะต้องเอาตัวผู้ต้องหาไปฟ้องศาลเพียงแต่มีเจตนาแกล้งในขณะกระทำเท่านั้น ก็ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๓๕๘/๒๕๐๓)

(๙) โจทก์ถูกจำเลยควบคุมในข้อหาเป็นบุคคลอันธพาล ตาม ป.ว. มิใช่เป็นโทษหรือวิธีการเพื่อความ

ปลอดภัย ตาม ม.๓๘.๓๘ แม้จำเลยกระทำเพื่อแกล้งใจทัก
ไม่ผิด ม.๒๐๐ (ฎ.๑๓๗/๒๕๐๘)

(๑๐) กำนันและสารวัตรจับผู้ต้องหาขอหา
พยายามฆ่าผู้เสียหายและผู้ต้องหาตกลงไม่เอาความกัน จึง
ปล่อยตัวไป ไม่นำส่งพนักงานสอบสวน ผิด ม.๑๔๘ เลิก
กันเอง ไม่ผิด ม.๑๕๗ มิได้กระทำเพื่อความเสียหายแก่ผู้
ใดทำไปโดยสุจริต ไม่ผิด ม.๒๐๐ ทั้งการจับขอบด้วย
กฎหมาย ไม่ผิด ม.๓๐๘.๓๑๐ (ฎ. ๗๓๔/๒๕๐๘)

(๑๑) ความผิดตาม ม.๒๐๐ ต้องมุ่งหมายเพื่อ
ช่วยบุคคลอื่น ถ้าช่วยเหลือตนเอง และเกิดความเสียหาย
แก่บุคคลอื่น ถือว่าเป็นความผิดตาม ม.๑๕๗ (ฎ.๗๑๗/
๒๕๑๑)

(๑๒) รู้อยู่แล้วว่าอธิบดี อัยการ คนก่อนมีคำสั่ง
ชี้ขาดให้ฟ้อง ก. กับพวก จำเลยย่อมมีหน้าที่ปฏิบัติให้
เป็นไปตามคำสั่งชี้ขาดให้ฟ้อง แต่จำเลยลอบ ทำบันทึก

สั่งไม่ฟ้อง ก. และลอบทำคำสั่งไม่ฟ้องไปยังอธิบดี
กรมตำรวจ เพื่อมิให้ ก. ถูกฟ้อง ผิด ม.๑๖๕, ๒๐๐
(ฎ.๓๒๗๘/๒๕๒๒)

(๑๓) ตำรวจจับกุมและนำผู้ต้องหาพร้อมไม้
ของกลางมาสถานีตำรวจ และมอบให้จำเลย ซึ่งเป็น
พนักงานสอบสวน แต่จำเลยไม่ดำเนินการต่อไปตามหน้าที่
ที่ โดยเห็นว่านายอำเภอจะเอาไม้ไปทำฝายกันเพื่อ
สาธารณะ จึงปล่อยผู้ต้องหาและไม้ของกลาง ผิด ม.๑๕๗,
๒๐๐ (ฎ.๒๒๑๒/๒๕๒๖)

(๑๔) ตำรวจได้รับแจ้งความจากผู้เสียหายว่ามี
คนร้ายลักเรือ แต่ไม่ยอมรับแจ้งความ เพียงแต่ลงประจำ
วันเป็นหลักฐาน และเมื่อจับคนร้ายที่ลักทรัพย์ได้แล้ว
กลับปล่อยคนร้ายไป ถือได้ว่าจำเลย ผิด ม.๑๕๗ และ
ม.๒๐๐ วรรคแรก ลง ม.๑๕๗ บทหนัก (ฎ.๔๔๓๖/๒๕๓๑)

เป็นเจ้าพนักงานเรียกรับทรัพย์สิน

มาตรา ๒๐๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน
เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือ
ไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึง
ยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต*

เจ้าพนักงานเรียกรับทรัพย์สินก่อนรับตำแหน่ง

มาตรา ๒๐๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน
กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้
เรียกรับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือ
จำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือประหารชีวิต**

* ม.๒๐๑ แก้ไขโดย ม.๑๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๘ วันที่ ๒๑
กรกฎาคม ๒๕๐๒

** ม.๒๐๒ แก้ไขโดย ม.๑๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. พ.ศ.๒๕๐๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๗๖ ค.๗๓ น.๒๔๘ วันที่ ๒๑
กรกฎาคม ๒๕๐๒

เจ้าพนักงานป้องกัน ชัดขวาง มิให้เป็นไปตามคำพิพากษา

มาตรา ๒๐๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ป้องกันหรือชัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานกระทำให้ผู้ถูกคุมขังหลุดพ้นจากการคุมขัง

มาตรา ๒๐๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีตำแหน่งหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ที่ต้องคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างคุมขังนั้นหลุดพ้นจากการคุมขังไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้น เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

(๑) กำนันจับ ก. ซึ่งต้องหว่านลี้โคของ ข. ไว้แล้ว กลับปล่อยตัว ก. ไปโดยบอกว่าไม่ต้องส่งอำเภอก็ได้ ผิดมาตรานี้ เพราะจำเลยเป็นเจ้าพนักงานเมื่อจับแล้วก็มีหน้าที่คุมขัง และส่งอำเภอดามหน้าที่ (ฎ.๖๕/๒๔๖๕)

(๒) ตำรวจเวรมีหน้าที่ตรวจห้องขังในเรือนจำวานให้ผู้อื่นเข้าเวรแทน โดยทำแทนกันเอง ผู้เข้าเวรแทนไม่ได้เป็นเจ้าพนักงาน ตาม ม.๒๐๔ (ฎ.๑๖๕/๒๔๖๗)

(๓) จำเลยเป็นราษฎร นายอำเภอใช้ให้เป็นผู้ควบคุมผู้ต้องหาในคดีอาญาไปส่งจังหวัด ระหว่างทางจำเลยปล่อยตัวไปไม่นำส่งจังหวัด จำเลยไม่ผิด ม.๒๐๔ ไม่ใช่เจ้าพนักงานและนายอำเภอไม่มีอำนาจแต่งตั้ง (ฎ.๒๕๔/๒๔๗๘)

(๔) ผู้ใหญ่บ้านได้รับมอบตัวผู้ต้องหาหลักทรัพย์จากกำนันให้ไปส่งอำเภอพร้อมของกลางและเจ้าทรัพย์ระหว่างทางช่วยใกล้เกลี้ยขอให้ไม่เอาความกันและขอเอาเงินจากเจ้าทรัพย์ ๔ บาท เจ้าทรัพย์ยอมถอดเครื่อง

พันธนาการแล้วปล่อยตัวไปผู้ใหญ่บ้านผิด ม.๒๐๔ (ฎ.๗๖๒/๒๔๗๕)

(๕) เป็นตำรวจอยู่เวรได้พาผู้ต้องขังตามหมายศาลไปเสียดจากที่คุมขัง ไปเที่ยวหาความสำราญในตลาด แม้จำเลยจะไปกับผู้ต้องหาไม่ถือว่าเป็นการควบคุม แต่ถือได้ว่าจำเลยได้กระทำให้ผู้ต้องหาหลุดพ้นจากการคุมขัง ผิด ม.๒๐๔ (ฎ.๒/๒๕๐๓)

(๖) การเรียกเงินเพื่อไม่จับยังไม่เป็นการคุมขังแม้จะให้ ว. ลงชื่อในบันทึกการจับกุม โดยกล่าวหาว่าถ้าไม่ยอมลงชื่อจะจับไปสถานีตำรวจก็ตาม ก็ไม่เป็นความผิด ม.๒๐๔ (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๑๘)

(๗) แม้พนักงานสอบสวนจะรับตัวผู้ต้องหาไว้โดยมิได้ยื่นศาลขอหมายขังต่อ ไม่ปฏิบัติตาม ม.๘๗ ป.วิ.อ. แต่การควบคุมนั้นก็ยังคงเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนอยู่ จำเลยเป็นตำรวจมีหน้าที่คุมขังได้ปล่อยตัวผู้ต้องหา จำเลยผิด ม.๒๐๔ (ฎ.๓๕๕๘/๒๕๓๑ป)

ประมาททำให้ผู้ถูกคุมขังหลุดพ้น

มาตรา ๒๐๕ ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา ๒๐๔ เป็นการกระทำโดยประมาท ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปด้วยการกระทำโดยประมาทนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดจัดให้ได้ตัวผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังคืนมาภายในสามเดือน ให้งดการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น

(๑) ผู้คุมทำการแทนพัศดีไปตรวจนับนักโทษปรากฏว่าขณะนั้นผู้คุมไม่อยู่ และห้องไม่ได้ลั่นกุญแจไว้ก็ไม่เรียกให้ใส่กุญแจเลขไปตรวจห้องอื่นเป็นเหตุให้นักโทษหญิงหนีไป ๑ คน ผิด ม.๒๐๕ (ฎ.๗๐๒/๒๔๖)

(๒) ม.๒๐๕ วรรค ๓ ประสงค์ให้เป็นคุณต่อผู้กระทำถ้าได้ตัวผู้ที่หลบหนีคืนมาทั้งหมด จึงยกโทษที่เหลือหรือไม่ลงโทษก็ได้เมื่อได้มาไม่ครบก็ไม่ได้ประโยชน์เป็นคุณแก่จำเลย (ฎ.๓๓/๒๔๖๔)

(๓) วันนั้นจำเลยไม่มีหน้าที่หรือโซ่หนักโทษเป็นแต่เพียงรับวานเป็นส่วนตัวจากผู้มีหน้าที่ เมื่อทำไปโดยสุจริตแม้ขาดตกบกพร่องบ้างเล็กน้อย จะเอาผิดจำเลยยังไม่ได้ (ฎ.๔๖๕/๒๔๖๗)

(๔) ม.๒๐๕ เป็นหน้าที่ผู้คุมนำสืบว่าคนไม่ประมาท ไม่ใช่หน้าที่ของอัยการ โจทก์จะนำสืบเมื่อนำสืบไม่สมก็ตั้งฟังว่าประมาท ผิด ม.๒๐๕ (ฎ. ๑๐๘๘/๒๔๖๘)

(๕) ผิด ม.๒๐๕ ศาลพิพากษาให้รอการลงโทษต่อมาผิด ม.๒๐๕ อีก แต่จำเลยจับคืนมาได้ภายใน ๖ วัน โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษและบวกโทษที่รอไว้ ดังนั้นความผิดครั้งหลังนี้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะจำเลยได้รับผลให้งดการลงโทษและจะเอาโทษที่รอไว้มาบวกก็ไม่ได้ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง (ฎ.๒๘/๒๔๖๖)

(๖) ผู้คุมถูกศาลลงโทษจำคุกฐานประมาทตาม ม.๒๐๕ ต่อมาอีก ๓ เดือน นักโทษถูกยิงตายคดีที่จำเลยต้องคุมขังมาแล้วทำไต่ เป็นอันยุติลงเพียงเท่านั้น เพราะถือได้ว่าเป็นการจับนักโทษได้คืนมาแล้วจะจับเป็นหรือจับตายไม่สำคัญ ความผิดของจำเลยระงับ (ฎ.๔๓๒/๒๔๗๘)

(๗) เป็นนักโทษชั้นดี ได้รับแต่งตั้งเป็นยามตามระเบียบ แม้จำเลยจะได้รับแต่งตั้งก็เพียงให้มีอำนาจและ

หน้าที่เช่นผู้คุมประจำเท่านั้น ไม่กลายเป็นเจ้าพนักงานการที่จำเลยประมาทปล่อยให้นักโทษในควบคุมหนีไป ไม่ผิด ม.๒๐๕ (ฎ.๕๓๓/๒๔๘๔)

(๘) เรือนจำจำนำนักโทษให้ผู้คุมควบคุมร่วมกัน และข้อบังคับของเรือนจำห้ามมิให้แยกกัน หากมีนักโทษหลบหนีไปในขณะแยกกันควบคุมโดยประมาทของผู้คุมคนหนึ่งแล้วอีกคนหนึ่งก็มีความผิด ม.๒๐๕ ด้วย (ฎ.๖๐๔/๒๔๘๘)

(๙) ฟ้อง ม.๒๐๕ โดยไม่ได้ใส่กุญแจเมื่อผู้ต้องหาเป็นเหตุให้หลบหนี ซึ่งอยู่ในควบคุมของจำเลย ดังนี้ ศาลยอมพิจารณาเฉพาะข้อประมาทไม่ได้ใส่กุญแจเมื่อตามที่โจทก์ฟ้องเท่านั้น เมื่อโจทก์นำสืบไม่ได้ ศาลถึงโทษไม่ได้ (ฎ.๗๑๕/๒๔๕๑)

(๑๐) การควบคุมบุคคลอันธพาลคนแรกไม่ชอบแต่ก็ควบคุมตลอดมา ต่อมาคณะกรรมการพิจารณาและมีคำสั่งตามประกาศ ป.ว. ต้องถือว่ามี การควบคุมโดยชอบด้วยประกาศนั้น เมื่อผู้ถูกควบคุมหลบหนีไป ผู้มีหน้าที่ควบคุมผิด ม.๒๐๕ (ฎ.๑๑๑๕/๒๕๐๘)

(๑๑) ม.๒๐๕ วรรค ๓ การที่ผู้กระทำความผิดจะจับให้ได้ตัวผู้ที่หลุดพ้นคุมขังนั้นจะจับ โดยวิธีใดก็ได้ มิใช่จะต้องให้ออกาสผู้ต้องหาไปติดตามผู้ที่หลุดพ้นเสียก่อนแล้ว จึงจะสอบสวนหรือฟ้องร้องลงโทษผู้กระทำผิด (ฎ.๑๑๑๖/๒๕๐๘)

(๑๒) ไม่กล่าวโทษผู้ต้องหาไว้กับเตียงในตอนกลางคืนและยังนั่งหลับอยู่ที่ระเบียงนอกห้องคุมขังด้วย เมื่อผู้ต้องหาหลบหนี จำเลยผิด ม.๒๐๕ ฟ้อง ม.๒๐๕ ทางพิจารณาได้ความว่ากระทำโดยประมาท เมื่อจำเลยไม่หลงต่อสู้ ลง ม.๒๐๕ ได้ (ฎ.๑๑/๒๕๒๕)

ลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

เหยียดหยามศาสนา

มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ แก่วัดอุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ^{*}

(๑) วัดร้างในป่าไม่มีคนงหลังคาพระประธาน มีแต่พื้น โบริศและฐาน ไม่มีคนไปเคารพไม่ใช่สถานที่เคารพในทางศาสนา (ฎ.๕๕๕/๒๔๗๕)

(๒) ชุดทำลายพระเจดีย์วัดพระศรีสรรเพชญ์ซึ่งเป็นที่เคารพในพุทธศาสนา โบราณสถานที่ราชการดูแลเป็นการเหยียดหยามศาสนา (ฎ.๔/๒๔๗๗)

(๓) ชุดทำลายพระเจดีย์วัดซึ่งจดทะเบียนเป็นวัดอุโบราณเพื่อมุ่งค้นหาทรัพย์ในเจดีย์ ทำให้เจดีย์เสียหาย

หายเจดีย์ ที่ชุดเป็นที่เคารพสักการะในพระพุทธศาสนา ผิด ม.๒๐๖ (ฎ.๘๖๔/๒๔๘๔)

(๔) ขณะเป็นพระได้ร่วมประเวณีกับหญิงในกุฎิของจำเลยบนเขาวัง จังหวัดเพชรบุรี มีกุฎิหลายหลังมีพระพุทธรูปเป็นสถานที่ที่ประชาชนเคารพนับถือ เป็นการไม่สมควร แต่จะถือว่าเป็นการเหยียดหยามศาสนาตาม ม.๒๐๖ ไม่นัด (ฎ.๗๓๖/๒๕๐๕ป)

ก่อความวุ่นวายในที่ประชุมศาสนิกชน

มาตรา ๒๐๗ ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชนเวลาประชุมกัน นมัสการ หรือกระทำพิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ประชุมกันนมัสการถวายดอกไม้และปราสาทสี่ต่อพระและเจ้าอาวาส จำเลยเข้าไปด่าพระและเอาปราสาทไปเตะเล่น ผิด ม.๒๐๗ (ฎ.๓๒/๒๕๐๐)

(๒) การแห่หน้าไปวัดเพื่อจะทำการอุปสมบทเป็นการกระทำตามประเพณีนิยมของชนบางหมู่ ยังไม่ถึงขั้นพิธีกรรม (ฎ.๑๑๐๕/๒๕๐๐)

(๓) ยิงคนบริเวณวัดและโรงเรียนซึ่งจะมีพิธีแต่ขณะนั้นยังมิได้ประชุมศาสนิกชน ถือไม่ได้ว่าจำเลยมี

เจตนาจะก่อให้เกิดการวุ่นวายในที่ประชุม ไม่ผิด ม.๒๐๗ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๕)

(๔) พิธีสวดมนต์ทำบุญ จำเลยส่งเสียงเอะอะอื้อฉาวในงานพิธี “พระนี่ยุ่งจริง พระไม่มีความหมาย” ดบกระดาน ๗-๘ ครั้ง ชักปืนออกจากเอวมาถือหันปากกระบอกปืนมาทางพระ ปืนตกลงพื้นแม้ผู้ไปชุมนุมกันจะไม่มีปฏิกิริยาวุ่นวาย ผิด ม.๒๐๗ (ฎ.๑๐/๒๕๑๖)

* ม.๒๐๖ แก้ไขโดยข้อ ๖ แห่งคำสั่งของ พร. ๔๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๓ ต.๑๓๔ น.๔๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

แต่งกายเป็นภิกษุ สามเณร

มาตรา ๒๐๘ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่า ตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ได้ลาสมณเพศแล้ว ต่อมากลับมาแต่งกายเป็นพระภิกษุเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นพระภิกษุ ผิด ม.๒๐๘ (ฎ.๑๓๙๘/๒๕๔๒)

(๒) พนักงานสอบสวนให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นพระลาสิกขาบทต่อหน้าพระพุทธรูป เมื่อผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวแล้ว จึงแต่งกายเป็นพระภิกษุเช่นเดิม ถือว่าไม่มีเจตนา ม.๒๐๘ ไม่ผิด (ฎ.๖๗๘/๒๕๔๓)

ลักษณะ ๕

ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน

อั้งยี่

มาตรา ๒๐๙ ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดปิดวิธิดำเนินการ และมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(๑) ห้องที่จำเลยเช่ามีพวกจีนมาฆ่าสุ่ม มีหนังสือปิดหน้าห้อง “เด็กง่วงขงซ้อ” ตรงกับพวกอั้งยี่ ทั้งได้ไปเที่ยวก่อการวิวาท และทำร้ายผู้อื่น เคยดองคำพิพากษาลงโทษแล้ว เวลาเจ้าพนักงานไปจับกุมพบฆ่าสุ่มหลายคน ค้นได้หลักฐานของอั้งยี่ฟังว่า จำเลยผิด ม.๒๐๙ จำเลยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไม่ได้ ผิดอั้งยี่ (ฎ.๓๘๑/๒๕๖๑)

(๒) จับผู้ประชุมได้หนังสือพิมพ์อักษรจีน ๒ ฉบับ สืบไม่ได้ว่าประชุมเพื่อประสงค์อะไร กลับได้ความจากหนังสือพิมพ์ว่า ถ้าสมาชิกในประเทศไทยให้ถือกฎหมายประเทศนั้น หรือให้อยู่ในความปกครอง จึงจะเป็นสุขแสดงว่า

โจทก์สืบไม่สมที่จะชี้ขาดว่า จำเลยผิด ม.๒๐๙ (ฎ.๑๖/๒๕๖๓)

(๓) ชักชวนราษฎรหลายตำบลสาบานตัวเข้าเป็นสมาชิกสมาคมวัตถุประสงค์ป้องกันการโจรกรรมในระหว่างสมาชิก และคอยช่วยเหลือหาพยานเท็จและออกเงินช่วยเหลือในเมื่อสมาชิกสมาคมต้องหาคดีอาญา รู้กันเฉพาะสมาคมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมแสดงว่าปกปิดวิธีการ ผิด ม.๒๐๙ (ฎ.๓๐๑/๒๕๖๐)

(๔) เป็นสมาชิกโจรก่อการร้าย เรียกค่าคุ้มครอง โจมตีเจ้าพนักงาน ผิดอั้งยี่ ม.๒๐๙ วรรคแรก (ฎ.๑๑๗๖/๒๕๔๓)

ช่องโจร

มาตรา ๒๑๐ ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่บัญญัติไว้ในภาค ๒ นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าเป็นการสมคบเพื่อการทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

(๑) ๑๕ คน มีอาวุธและประชุมร่วมกันเพื่อคิดจะปล้น แต่ก่อนออกเดินทางเกิดกลับใจไม่ไปทำการปล้น
ผิด ม.๒๑๐ (ฎ.๘๗๑/๒๕๕๗)

(๒) จำเลยกับพวก ๖-๗ คน ประชุมเพื่อทำการปล้นทรัพย์ เพราะของกลางที่จับได้มีอาวุธปืนยาว รูปประทัด และเครื่องบวงสรวงทำพิธีในการปล้น จำเลยกับพวกผิด ม.๒๑๐ (ฎ.๑๑๖/๒๕๓๑)

(๓) วางแผนปล้นทองส่งไปต่างประเทศ ปล้นครั้งแรกไม่สำเร็จเล็ก รุ่งขึ้นประชุมใหม่และปล้นสำเร็จ ถือปล้นคนละคราวคนละวาระ ในกรณีนี้มีได้เป็นช่องโจรตลอดไป ผู้ที่สมคบเฉพาะคราวแรกไม่ได้ไปด้วย ในคราวหลังจึงต้องรับผิดเพียงเท่าที่ทำได้ไปครั้งแรก คือ ม.๒๑๐ ไม่ผิด ม.๓๔๐ ครั้งหลัง (ฎ.๑๑๐๓/๒๕๕๖)

(๔) เมื่อได้ความว่าสมคบกันเพื่อกระทำความผิดดังกล่าว ก็เป็นความผิด ม.๒๑๐ สำเร็จ ๖ คน สมคบกันจะใช้ไขควงงัดประตูรถยนต์ เพื่อลักวิทยุติดรถเก๋งที่จอดอยู่ข้างถนน ตำรวจเข้าจับ ผิด ม.๒๑๐ (ฎ.๑๓๔๑/๒๕๕๓)

(๕) การสมคบกันจะต้องมีการแสดงออกซึ่งความตกลงในการที่จะกระทำความผิดร่วมกัน มิใช่เพียงแต่มาประชุมโดยมิได้ตกลงอะไรกันเลยหรือตกลงกันไม่ได้ ไม่ผิด ม.๒๑๐ (ฎ.๒๘๒๕/๒๕๒๖)

(๖) ม.๒๑๐ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมก็มีความผิด ม.๒๑๐ แล้ว หากมีผู้ร่วมประชุมคนใดไปกระทำความผิดตามที่ตกลง ก็เป็นความผิดขึ้นอีกกระทงหนึ่ง การประชุมหรือตกลงเป็นสาระสำคัญ ตำรวจทราบเพียงว่ากลุ่มคนร้ายวัยรุ่นจะชิงหรือปล้นรถจักรยานยนต์ ไม่มีพยานยืนยันว่าได้ประชุมหรือตกลง จำเลยไม่มีความผิด (ฎ.๓๒๐/๒๕๒๗)

(๗) เพียงแต่ร่วมกันเจรจากับเจ้าพนักงาน ตำรวจที่ไปล่อซื้อเสนอาชญากรรถจักรยานยนต์ที่ถูกลักมาให้แก่เจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น จึงเป็นลักษณะที่เป็นการ

กระทำต่อบุคคลภายนอก ไม่ปรากฏว่าได้มีการคบคิดกันว่าจะทำผิดรับของโจรตามฟ้อง จึงยังฟังไม่ได้ว่าผิด ม.๒๑๐ เป็นเหตุในลักษณะคดีนี้มีผลถึงจำเลยที่ ๔ ซึ่งไม่ฎีกาคำพิพากษา (ฎ.๔๕๘๖/๒๕๓๓)

(๘) คนพูดคุยกันในห้องพักโรงแรมว่า “เริ่มทำงาน ๘ นาฬิกา แบ่งออกเป็น ๒ สาย สาย ๑ ไปที่ตลาดโลก อีกสายไปห้าง” ระหว่างพูดมีการนำเอาสร้อยเส้นใหญ่ออกมาแสดง วิธีทำงานชี้ให้เห็นไม่ได้ว่าร่วมกันวางแผนเพื่อฉ้อโกงประการใด และมีของกลาง ๑๑ รายการ ยึดตามมิใช่ข้อชี้ให้เห็นว่ามีไว้เพื่อหลอกลวงฉ้อโกง ไม่ผิดช่องโจร (ฎ.๖๓๗/๒๕๓๔)

(๙) จำเลยกับพวก ๕ คน ปรีกษากันว่าจะไปปล้นรถจักรยานยนต์เป็นการสมคบกัน เพื่อกระทำความผิดและความผิดนั้นบัญญัติไว้ในภาค ๒ แห่ง ปอ.จำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปี ผิด ม.๒๑๐ วรรค ๒ (ฎ.๑๗๑๕/๒๕๓๔)

(๑๐) ม.๒๑๐ ข้อสำคัญคือโดยการประชุมหารือร่วมกันและตกลงกันว่าจะกระทำความผิดอะไร เป็นข้อสำคัญของความผิดฐานช่องโจร เพียงฉ้อโกงโดยใช้เล่ห์เพทุบายในการเล่นการพนัน ไม่ได้ความว่าจำเลยกับพวกได้คบคิดร่วมประชุมปรีกษากันที่ไหน เมื่อใด และได้ตกลงจะกระทำความผิดอย่างไรหรือไม่ ลงโทษ ม.๒๑๐ ไม่ได้ (ฎ.๓๐๕๐/๒๕๓๔)

(๑๑) ไม่ปรากฏว่าจำเลยร่วมสมคบในการลักทรัพย์ด้วย ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยสมคบกับคนอื่น ตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร อันจะเป็นความผิดฐานเป็นช่องโจร (ฎ.๕๒๑/๒๕๓๕)

(๑๒) จำเลยทั้งสองกับพวกทำที่ไปขอเช่าที่ดิน แล้วให้ผู้เสียหายพาไปที่ธนาคารขณะมีเงินมา โดยหลอกว่าขอยืมเงิน ทำให้ได้เงินไป เป็นการฉ้อโกงและฐานช่องโจร (ฎ.๒๕๐๕/๒๕๔๓)

อยู่ในที่ประชุมอัยย์หรือช่องโจร

มาตรา ๒๑๑ ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอัยย์หรือช่องโจร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอัยย์หรือช่องโจร เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอัยย์หรือช่องโจร

เกี่ยวข้องกับอัยย์หรือช่องโจร

มาตรา ๒๑๒ ผู้ใด

- (๑) จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่อัยย์หรือช่องโจร
  - (๒) ชักชวนบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกอัยย์หรือพรรคพวกช่องโจร
  - (๓) อุปการะอัยย์หรือช่องโจรโดยให้ทรัพย์หรือโดยประการอื่น หรือ
  - (๔) ช่วยจำหน่ายทรัพย์ที่อัยย์หรือช่องโจรได้มาโดยการกระทำความผิด
- ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานเป็นอัยย์หรือช่องโจร แล้วแต่กรณี

พวกอัยย์ ช่องโจร ต้องรับผิด

มาตรา ๒๑๓ ถ้าสมาชิกอัยย์หรือพรรคพวกช่องโจรคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามความมุ่งหมายของอัยย์หรือช่องโจรนั้น สมาชิกอัยย์หรือพรรคพวกช่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิด หรืออยู่ด้วยในที่ประชุมแต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดนั้นและบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการ หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในอัยย์หรือช่องโจรนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นทุกคน

ให้ที่พำนัก ซ่อนเร้น ผู้กระทำความผิด

มาตรา ๒๑๔ ผู้ใดประพฤตินั้นเป็นปกติธุระเป็นผู้จัดหาที่พำนัก ที่ซ่อนเร้น หรือที่ประชุมให้บุคคลซึ่งตนรู้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ในภาค ๒ นี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยา ของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มั่วสุมตั้งแต่สิบคนขึ้นไป

มาตรา ๒๑๕ ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ม.๒๑๕ ต้อง ๑๐ คนขึ้นไป รวบรวมกันไป ทำร้ายมีความตกลงหรือพร้อมใจช่วยเหลือกัน คน ๒-๓ คน วิวาทเรื่องรดเซ่น เกิดชุลมุนขว้างปา แม้ข้างหนึ่งเกิน ๑๐ คนขึ้นไป ไม่ผิด ม.๒๑๕ เพราะไม่ได้ตกลงใจกันมาก่อน (ฎ.๕๘๕๓/๒๔๖๒)

(๒) ๑๐ คน วิวาททำร้ายกันเท่านั้นยังไม่พอ ต้องปรากฏว่ามีการประชุมนัดหมายกันมาก่อนด้วย จึงจะผิด ม.๒๑๕ (ฎ.๖๕๔/๒๔๖๒)

(๓) จำเลยให้คำปรึกษาแนะนำและสั่งการในการนัดหยุดงานของลูกจ้าง ๓๐๐ คน มิได้เป็นชั้นคอนตามพระราชบัญญัติแรงงาน ปรากฏว่ามีการปะทะและทำร้ายซึ่งกันและกัน ระหว่างลูกจ้างสองฝ่าย เหตุเกิดริมถนน

สาธารณะ การกระทำของจำเลย ผิด ม.๒๑๕, ๘๔ (ฎ.๒๓๘๗/๒๕๓๖)

(๔) จำเลยได้ลงมือกระทำอันเป็นความผิดสำเร็จตาม ม.๒๑๕ แล้ว ดังนั้นการที่จำเลยไม่เลิกตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน จำเลยย่อมมีความผิดตาม ม.๒๑๖ อีกบทหนึ่ง อันเป็นกรรมเดียวกับความผิดตาม ม.๒๑๖ ลงโทษ ม.๒๑๖ อันเป็นบทหนักตาม ม.๕๐ (ฎ.๑๕๐๗/๒๕๓๒)

(๕) ม.๒๑ เป็นความผิดต่างหากอีกบทหนึ่ง หากเจ้าพนักงานสั่งให้เลิกไม่เลิก และได้ทำต่อไปจนเป็นความผิดสำเร็จ ม.๒๑๕ ผู้กระทำย่อมมีความผิดทั้ง ม.๒๑๕, ๒๑๖ อันเป็นกรรมเดียว ผิดกฎหมายหลายบท ม.๕๐ ลงโทษ ม.๒๑๖ บทหนัก (ฎ.๑๕๗๔/๒๕๓๒)

เจ้าพนักงานสั่งผู้มั่วสุ่มให้เลิก

มาตรา ๒๑๖ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มีมั่วสุ่มเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๖

ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน

วางเพลิงเผาทรัพย์ผู้อื่น

มาตรา ๒๑๗ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) “ทรัพย์ของผู้อื่น” ให้รวมถึงทรัพย์ที่ผู้อื่นมีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยมิได้ เพราะการตีความกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ต้องตีความโดยเคร่งครัด บรรยายฟ้องโดยไม่ระบุว่าน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์ของบุคคลอื่นย่อมขาดองค์ประกอบความผิด ม.๒๑๗ แม้จำเลยไม่หลงข้อต่อสู้ลงมาตรานี้ไม่ได้ (ฎ.๕๓๖๔/๒๕๓๖)

(๒) จำเลยมีเจตนาจะทำร้ายวัวไม้ไผ่ที่ปิดเป็นแนวแผงโดยนำไปเผาให้ใช้การไม่ได้เท่านั้น มิใช่วางเพลิงเผาทรัพย์รั้วบ้านของโจทก์ จึงไม่ผิด ม.๒๑๗ (ฎ.๖๖๖๖/๒๕๔๒)

(๓) เมื่อรดที่จำเลยวางเพลิงอยู่ในโรงเก็บรถ ซึ่งอยู่ติดกับอาคารอันเป็นส่วนหนึ่งของกตาคารและเป็นอาคารที่อยู่อาศัยของผู้เสียหายกับพวก จำเลยย่อมสังเกตเห็นว่าเพลิงนั้นย่อมลุกลามไปเผาผลาญได้ จึงผิดฐาน

พยายามวางเพลิงอาคารที่ผู้เสียหายกับพวกร่วมอาศัย

(ฎ.๑๑๕/๒๕๔๒)

(๔) ขับรถจักรยานยนต์ไม่เปิดไฟ ตรวจค้นพบ

ขวดแก้วมีคราบน้ำมันเป็นพิรุณ ถือว่าเป็นพยานแวดล้อม

ได้ว่าจำเลยทั้งสามร่วมกันวางเพลิงเผาทรัพย์ (ฎ.๕๑๗๕-๕๑๗๖/๒๕๔๓)

วางเพลิงอันเป็นเหตุให้รับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๒๑๘ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ต่อไปนี้

(๑) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย

(๒) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า

(๓) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม

(๔) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธี

กรรมตามศาสนา

(๕) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน หรือที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ

(๖) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่ง

สาธารณะ

ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี*

(๑) เอาเบนซินราดบนเครื่องใช้ในห้องจนเปียกโชกโดยเจตนาจะวางเพลิง ได้กลิ่นร่องอะอะและพังประคุด พบไม้ขีดไฟในกระเป๋าเสื้อที่แขวนในห้องชั้นล่างของจำเลย เป็นการกระทำใกล้เคียงเหตุ ผิด ม.๒๑๘. ๘๐ (ฎ.๒๐๔/๒๕๓๕)

(๒) วางเพลิงเผาทรัพย์ตนเอง แม้ขณะเผาไม้คนอื่นใช้เป็นเคหสถานที่อยู่อาศัย ไม่ผิด ม.๒๑๘(๑) (ฎ.๒๐๗/๒๕๔๔)

(๓) ม.๒๑๘(๑) ต้องเป็นเคหสถานของผู้อื่น ภูษาน้อยเผาเรือนของสามี แม้ภริยาหลวงอยู่ร่วมเรือนด้วย แม้มิได้เป็นเรือนของจำเลยผู้เดียว แต่ก็ยังเป็นของสามี จำเลย ต้องถือว่าจำเลยเป็นเจ้าของรวมด้วย ไม่ผิด ม.๒๑๘ (ฎ.๗๔๗/๒๕๔๔)

(๔) หลังกางมุ้งแก่จำเลยใช้ผ้าคั่นเป็นชุดเอาไม้ขีดไฟ ๓ ก้านผูกติด แล้วจุดปลายมีควันพร้อมกันขวางขึ้นไปบนหลังคาขณะและผู้เสียหายกับเมียอยู่ในห้องเห็นเข้าเสียก่อนจึงดับไฟทัน ก่อนที่ไฟจะลามถึงหัวไม้ขีดและลูกไม้เป็นไฟขึ้น ผิด ม.๒๑๘.๘๐ (ฎ.๔๔๖/๒๕๔๖)

(๕) ดึงแถวเปิดเป็นร้านขายของ ข้างบนเป็นห้องตรวจรักษาโรคกลางวัน กลางคืนไปนอนที่อื่น ไม่มีคนอยู่อาศัยในห้อง แต่ห้องติดกันมีคนหลับนอนยอมเป็นดึกแถวมีคนอยู่อาศัย ผิด ม.๒๑๘ (ฎ.๑๔๑๒/๒๕๐๔ป)

(๖) ดึงแถว ๒ ชั้น ข้างล่างเป็นร้านขายของ ข้างบนเป็นห้องนอน ถือได้ว่าใช้อาศัยทั้งชั้นล่างชั้นบน จำเลย ขวางระเบิดทำให้ฝาบ้านประตูบานกระຈกช่อล้มเสียหาย ผิด ม.๒๑๒,๒๑๘ (ฎ.๖๐๕/๒๕๒๑)

* ม.๒๑๘ แก้ไขโดยข้อ ๕ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ๓.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน

(๗) เมื่อบ้านเกิดเพลิงไหม้เป็นบ้านที่จำเลยเป็นเจ้าของร่วมกับสามีซึ่งไม่ได้จดทะเบียน แม้จะฟังว่าจำเลยเป็นผู้วางเพลิง จำเลยไม่ผิด ม.๒๑๘ เพราะ ม.๒๑๗ ทรัพย์สินของผู้อื่น ไม่หมายถึงทรัพย์สินที่ตนเองเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย จึงไม่ผิด (ฎ.๓๖๔๓/๒๕๒๖)

(๘) จุดไฟเผาที่นอนห้องชั้นที่ ๒ ซึ่งเป็นโรงน้ำชา เพราะไม่พอใจหญิงบริการ แต่จำเลยยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นได้ว่าเมื่อที่นอนถูกเผาไหม้แล้ว ไฟจะลุกลามไหม้ที่นอนผ้าผนังเพดานและโรงน้ำชาทั้งหมด ผิด ม.๒๑๘ มิใช่เพียง ม.๒๑๗ (ฎ.๑๑๔/๒๕๓๑)

(๙) ไม่เพียงเอาเพลิงไปวางเท่านั้น หากต้องเป็น

การเผาทำให้เกิดไฟไหม้ทรัพย์สินนั้น คิดไฟขึ้นด้วย เพียงแค่มีรอยเกรียมดำแค่นี้ไม่ไหม้ไฟ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จ แม้เครื่องเรือนถูกไฟลุกไหม้ไปด้วย ก็ถือไม่ได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรือน ผิด ม.๒๑๘, ๘๐ (ฎ.๕๕๔๔/๒๕๓๑)

(๑๐) รถที่วางเพลิงอยู่ใกล้กับอาคารที่อยู่อาศัย ซึ่งลุกลามไปได้ จำเลยจึงผิดวางเพลิงรถและพยายามวางเพลิงอาคาร (ฎ.๑๑๕/๒๕๔๒)

(๑๑) ขณะเกิดเหตุผู้เสียหายอยู่ในที่เกิดเหตุสามารถดับไฟได้ทัน จึงไม่น่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น ผิด ม.๒๑๘(๑) ประกอบ ม.๒๒๑ (ฎ.๗๒๒/๒๕๔๕)

ระเตรียมวางเพลิงรับผิดเท่ากับพยายาม

มาตรา ๒๑๘ ผู้ใดระเตรียมเพื่อกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ หรือมาตรา ๒๑๘ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับพยายามกระทำความผิดนั้น ๆ

วางเพลิงจนน่าจะเป็นอันตรายต่อผู้อื่น

มาตรา ๒๒๐ ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใดๆ แม้เป็นของตนเองจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สินที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๑๘ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๘

(๑) เปิดน้ำมันก๊าด ๑๐ ปี๊บ แล้ว ค.แกลิ่งพาคำรวจมา จำเลยสั่งเลิก ต่อมาอีก ๓ วัน ทำอีก ค.แกลิ่งอีก จำเลยขนน้ำมันกลับอย่างเดิม เป็นเพียงเตรียมการจะวางเพลิงเหตุใกล้ชิด อันจะก่อให้เกิดเป็นไฟขึ้นยังไม่ผิด ม.๒๑๘ (ฎ.๕๕๗/๒๕๓๔)

(๒) จุดไฟเผากิ่งไม้แห้งในไร่ไฟได้ไหม้ต้นมะพร้าวของผู้เสียหายแต่ดับได้ก่อนไหม้โรงข้าว ผิด

ม.๒๒๐ ว.๑ ไม่ผิด ม.๒๒๐ ว.๒ (ฎ.๗๐๓/๒๕๐๐)

(๓) เหตุเกิดห่างจากบ้านของผู้เสียหาย ๑๕ เมตร ไม่ปรากฏว่าเปลวไฟได้ลุกลามไปทางบ้านของผู้เสียหายแต่อย่างใด เมื่อไม่นำสืบให้เห็นว่าการวางเพลิงเผาบ้านครั้งนี้ น่าจะเป็นอันตรายต่อผู้เสียหายอย่างไร เช่นสภาพทิศทางลม และเปลวเพลิงขณะเกิดเหตุไหม้เป็นอย่างไร จนน่าจะลามไปถึง ไม่ผิด ม.๒๒๐ (ฎ.๕๕๐/๒๕๓๖)

กระทำให้เกิดระเบิด

มาตรา ๒๒๑ ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

กระทำให้เกิดระเบิดจนเป็นเหตุอันตรายแก่ทรัพย์

มาตรา ๒๒๒ ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์ดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ หรือมาตรา ๒๑๘ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(๑) การทำให้เกิดระเบิดขึ้นอันเป็นความผิดตาม ม.๒๒๕ ซึ่งเป็นการกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดย ม.๒๒๑ จะต้องประกอบด้วยเจตนาเป็นสำคัญ ต่างจาก ประมาท (ฎ.๒๑๐/๒๔๕๘)

วางเพลิงทรัพย์ราคาน้อยและการกระทำไม่น่าเป็นอันตราย

มาตรา ๒๒๓ ความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๐ มาตรา ๒๒๑ หรือมาตรา ๒๒๒ นั้น ถ้าทรัพย์ที่เป็นอันตรายหรือที่น่าจะเป็นอันตรายเป็นทรัพย์ที่มีราคาน้อย และการกระทำนั้นไม่น่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

วางเพลิงเป็นเหตุให้ผู้อื่นตาย

มาตรา ๒๒๔ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๑ หรือมาตรา ๒๒๒ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

(๑) จำเลยใช้น้ำมันจุดไฟเผารถยนต์ของผู้อื่นซึ่งมีคนนอนอยู่เป็นเหตุให้รถนั้นเสียหายและไฟไหม้คนที่นอนในรถตาย จำเลยผิด ม.๒๒๑ และ ม.๒๒๔ เป็นบทเดียว ลง ม.๒๒๔ บทหนัก (ฎ.๕๐๑/๒๔๕๘)

(๒) มีผู้เข้าร่วมดับเพลิงเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายเอง หากการวางเพลิงของจำเลยเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายไม่ จำเลยไม่ผิด ม.๒๒๔ (ฎ.๑๔๑๒/๒๕๐๔)

กระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท

มาตรา ๒๒๕ ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท และเป็นเหตุให้ทรัพย์ของผู้อื่นเสียหาย หรือการกระทำโดยประมาทนั้น น่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท ทำให้ทรัพย์สิน โจรทักเสียหาย มีความผิด ม.๒๒๕ ซึ่งมีอายุความฟ้องร้อง ๑๐ ปี ตาม ม.๕๕(๓) สิทธิของผู้เสียหายที่ฟ้องเรียกค่าเสียหายต้องถืออายุความฟ้องทางอาญาใช้บังคับหาใช่ถือ ๑ ปี ฐานละเมิดไม่ (ฎ.๕๕/๒๕๑๖)

(๒) มิได้ใช้ความระมัดระวังตรวจตราดูแล และดับไฟที่จำเลยจุดเผาสวนไว้ ก่อนเกิดเหตุ ๒-๔ วัน ให้หมคบปล่อยให้เกิดคุดขนไม้จนเป็นเหตุลุกลามและไหม้ทรัพย์สินของผู้เสียหาย จำเลยย่อมถือว่าเป็นผู้ทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทตาม ม.๒๒๕ (ฎ.๒๐๕๐/๒๕๒๖)

(๓) จำเลยจุดไฟเผาฟางในนาของตน เมื่อระยะเวลาที่จำเลยจุดจนถึงเวลาที่บ้านผู้เสียหายถูกเพลิงไหม้ห่างกันหลายชั่วโมง ไม่มีลักษณะที่น่ากลัวจะเป็นอันตรายแต่เป็นเพราะจำเลยประมาทไม่ควบคุมดูแลให้เพลิงไหม้อยู่ภายในขอบเขตที่จำกัด จึงเป็นเรื่องขาดความระมัดระวัง ผิดม.๒๒๕ (ฎ.๑๒๘๕/๒๕๒๕)

(๔) จุดไฟเวลา ๑๐ น. ลามไหม้บ้านอื่นบ้าย ๓ โมง แสดงว่าไม่ควบคุม การกระทำของจำเลยเป็นเรื่องขาดความระมัดระวัง จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นความผิด ม.๒๒๕ (ฎ.๑๒๘๕/๒๕๒๕)

(๕) ลักน้ำมันใช้แบตเตอรี่กับเครื่องปั๊ม พุฒิกการณถือได้ว่าเป็นประมาท เพราะแบตเตอรี่เป็นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและน้ำมันเป็นวัตถุที่ติดไฟได้ง่าย เมื่อเพลิงเกิดจากวิธีการซึ่งกระทำด้วยประมาท ต้องถือว่าเป็นอันเกิดจากการกระทำของจำเลยทุกคนที่ร่วมกันลักทรัพย์ ผิดม.๓๓๔, ๒๒๕, ๕๐ (ฎ.๑๒๑/๒๕๓๐)

(๖) จำเลยยื่นสั่งการกำกับการเผาอยู่อย่างใกล้ชิด ถือว่าจำเลยร่วมจุดไฟเผาองไหม้ด้วย เป็นเหตุให้ไฟลุกลามไหม้ทรัพย์สินของโจทก์ ผิด ม.๒๒๕ (ฎ.๑๔๕/๒๕๓๕)

(๗) โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเจตนาจุดไฟเผา แต่การพิจารณาได้ความว่าประมาท ย่อมลงโทษจำเลยได้ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ วรรคสาม (ฎ.๕๒๘๐/๒๕๔๐)

ระทำให้เกิดอันตรายแก่สิ่งที่ป้องกันบุคคลหรือทรัพย์

มาตรา ๒๒๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่โรงเรือน อุ้เรือ ที่จอดหรือเรือสาธารณะ ท่อนทอดจอด เรือ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร สายไฟฟ้า หรือสิ่งที่ทำไว้เพื่อป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์ จนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการในวิชาชีพ

มาตรา ๒๒๗ ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซม หรือรื้อถอน อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำนั้น ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

(๑) จำเลยคำนวณออกแบบโครงสร้างและรับน้ำหนักอาคารไม่ถูกต้อง ตามหลักวิศวกรรมศาสตร์ ทำให้

อาคารพังทลายมีคนตาย ผิด ม.๒๒๗ ประกอบ ม.๒๓๘ (ฎ.๓๗๕๓/๒๕๔๓)

กระทำให้เกิดอุทกภัยขัดข้องแก่การใช้น้ำ

มาตรา ๒๒๘ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัย หรือเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำ ซึ่งเป็นสาธารณูปโภค ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดดังกล่าวในวรรคแรกเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) จำเลยปิดกั้นเหมืองสาธารณะ เพราะเชื่อมัน โดยสุจริตว่าเป็นเหมืองของจำเลย จำเลยย่อมไม่รู้ว่าเหมืองที่จำเลยกั้นน้ำนั้นเป็นสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดตาม ม.๒๒๘ ไม่ผิด ม.๒๒๘ (ฎ.๑๐๑๕/๒๕๐๔ป)

(๒) ม.๒๒๘ “เพื่อให้เกิดอุทกภัย” ต้องมีเจตนาทำให้เกิดอุทกภัยโดยตรง จะยกเอาการเล็งเห็นผลของการกระทำ ม.๕๘ วรรค ๒ มาใช้ไม่ได้ ต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไปเป็นเครื่องชี้ปิดกั้นน้ำในคลองสาธารณะเพื่อชักน้ำเข้าบ้านจำเลย เพราะน้ำจำเลยสูงห่างทำนบ ๒

เส้น เกิดน้ำท่วมทางการให้เปิดไม่ยอม แสดงถึงเจตนาตาม ม.๒๒๘ (ฎ.๑๒๔๐/๒๕๐๔ป)

(๓) สาเหตุน้ำท่วมมาของโจทก์ เนื่องจากฝนตกเร็วกว่าปกติและมีปริมาณน้ำฝนมากกว่าปีก่อน ๆ การที่จำเลยก่อสร้างซ่อมแซมทำนบที่กั้นลำห้วยสาธารณะเพื่อกั้นน้ำไว้เลี้ยงสัตว์ให้ราษฎร จับปลาเป็นอาหารในฤดูแล้ง ไม่มีเจตนาให้เกิดอุทกภัยหรือทำให้ทรัพย์สินโจทก์เสียหาย (ฎ.๑๒๕/๒๕๑๒)

กระทำให้เกิดอันตรายแก่จรรยา

มาตรา ๒๒๙ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ทางสาธารณ ประตุน้ำ ทำนบ เขื่อน อันเป็นส่วนหนึ่งของทางสาธารณหรือที่ขึ้นลงของอากาศยาน อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ไม่มีลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจรเพียงแต่ใช้การไม่ได้ชั่วคราวขณะหนึ่งเท่านั้น ไม่ผิด ม.๒๒๙ (ฎ.๑๕๖๘/๒๕๐๖)

กระทำให้เกิดอันตรายแก่การเดินรถไฟ รถมราง

มาตรา ๒๓๐ ผู้ใดเอาสิ่งใด ๆ กีดขวางทางรถไฟหรือทางรถราง ทำให้รางรถไฟหรือรางรถรางหลุดหลวม หรือเคลื่อนจากที่ หรือกระทำแก่เครื่องสัญญาณจนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การเดินรถไฟหรือรถราง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) จำเลยลักถอดเครื่องเหล็กที่ต่อเชื่อมกับรางรถไฟผิด ม.๓๓๔, ๒๓๐ เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทลง ม.๒๓๐ บทหนัก (ฎ.๑๕๘/๒๕๖๓)

กระทำให้เกิดอันตรายแก่การจราจรทางบก การเดินเรือ อากาศ

มาตรา ๒๓๑ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ประภาคาร ทู่น สัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งจัดไว้เป็น สัญญาณเพื่อความปลอดภัยในการจราจรทางบก การเดินเรือหรือการเดินอากาศ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็น เหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจรทางบก การเดินเรือหรือการเดินอากาศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึง เจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

กระทำให้นานพาหนะเกิดอันตรายแก่บุคคล

มาตรา ๒๓๒ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้นานพาหนะดังต่อไปนี้ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุ ให้เกิดอันตรายแก่บุคคล

(๑) เรือเดินทะเล อากาศยาน รถไฟหรือรถราง

(๒) รถยนต์ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ หรือ

(๓) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ยานพาหนะมีลักษณะหรือบรรทุกน่าจะเป็นอันตราย

มาตรา ๒๓๓ ผู้ใดใช้ยานพาหนะรับจ้างขนส่งคนโดยสาร เมื่อยานพาหนะนั้น มีลักษณะ หรือมีการ บรรทุกจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลในยานพาหนะนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน สองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) นำเรือใช้รับส่งคนโดยสารเกินอัตราในใบ อนุญาตเป็นเหตุให้เรืออับปางล่มจมคนตายหลายคนเหตุ เกิดจากถูกพายุพัด จำเลยไม่ผิด ม.๒๓๓ แม้ได้ความว่าเรือ รับคนโดยสารเกินอัตรา โจทก์ไม่น่าสืบให้ปรากฏว่าเรือ ล่ม เพราะเหตุอะไร เพียงเกินอัตรา ไม่พอฟังลงโทษ เพราะอาจจะไม่เกินขนาดก็ได้ (ฎ.๑๐๗๓/๒๔๖๔)

(๒) บรรทุกคนเกินกำหนดขังบรรทุกน้ำแข็งอีก ๑๐ กว่าก้อน แต่ขับรถไปปลอดภัยได้ถึง ๓๓ กิโลเมตร แต่ เนื่องจมน้ำแล่นเร็วมากเป็นเหตุให้รถคว่ำมีคนตายและ สาหัสไม่ใช่น้อยเนื่องจากเหตุที่มีการบรรทุก แต่เนื่องมา จากเหตุที่จำเลยขับรถเร็วอันเป็นประมาท ผิด ม.๒๕๑, ๓๐๐, ๓๕๐ (ฎ.๑๕๓/๒๕๐๖ป)

ทำให้การส่งพลังงานไฟฟ้าขาดความสะดวก

มาตรา ๒๓๔ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่สิ่งที่ใช้ในการผลิตในการส่งพลังงานไฟฟ้าหรือในการ ส่งน้ำ จนเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความสะดวก หรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กระทำให้การสื่อสารเกิดเหตุขัดข้อง

มาตรา ๒๓๕ ผู้ใดกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้การสื่อสารสาธารณะทางไปรษณีย์ทางโทรเลข ทางโทรศัพท์ หรือทางวิทยุขัดข้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กระทำให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ

มาตรา ๒๓๖ ผู้ใดปลอมปนอาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคอื่นใดเพื่อบุคคลอื่นเสพ หรือใช้ และการปลอมปนนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ หรือจำหน่ายหรือเสนอขาย สิ่งเช่นว่านั้นเพื่อบุคคลเสพหรือใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยเอาพลูจิบใส่สารหนูให้เขากิน เขากินแล้วไม่ตาย แพทย์ตรวจมีสารหนูแต่ไม่รู้มากนักน้อยเพียงใด กินมากตาย กินน้อยไม่ตาย จำเลยผิด ม.๒๓๖ ไม่ใช่ ม.๒๘๘, ๘๐ เพราะไม่ทราบว่ามีสารหนูมากนักน้อยเท่าใด ทำให้ถึงตายได้หรือไม่ (ฎ.๘๘/๒๔๕๕)

(๒) ลูกจ้างเอายาเบื่อมาใส่ในข้าวที่หุงเพื่อลักทรัพย์นายจ้าง กินแล้วถึงเวียนศีรษะ แต่แพทย์แก้ไขทันทั้งที่ ๑๕ วันหาย จำเลยลักทรัพย์ไม่สำเร็จ จำเลยผิด ม.๒๓๖ และ ม.๓๑๕, ๕๐ เพราะวางยาเบื่อนั้นถือว่าเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๓๑๒/๒๔๖๐)

(๓) เอายาเบื่อปนลงในน้ำแข็งและน้ำจิงให้คนกิน พอมีเมมาแล้วลักทรัพย์ผิด ม.๒๓๖ กระทงหนึ่ง และ ม.๓๑๔ อีกกระทงหนึ่ง (ฎ.๑๑๘/๒๔๖๒)

(๔) ก.บอกกับ ข.ว่ามียาพิษให้ มีเมมา ข.ประสงค์ทดลอง ถ้าจริงจะซื้อ ก.ข.ช่วยกันแกงแล้วกิน ข.ตาย ค.เมา ส่วน ก.ไม่เป็นอะไรเพราะกินไม่มาก ก.ผิด ม.๒๓๖ ไม่ผิด ม.๒๕๐ เพราะการฆ่าตัวตายไม่มีโทษ กรณี

นี้ ข.ยอมตัวเข้ารับประทานแก่ซึ่งตนเองกับ ก.เป็นผู้ปรุงเท่ากับกระทำตนเอง (ฎ.๖๔/๒๔๖๕)

(๕) มีสาเหตุกับผู้เสียหาย วางยาพิษในคูนน้ำของผู้เสียหาย ภริยาและบุตรผู้เสียหายกินอาหารซึ่งใช้น้ำที่มียาพิษ ผู้เสียหายและภริยาป่วยเจ็บ บุตรตาย แพทย์รายงานว่ามีส่วนผสมเป็นสิ่งที่มิพินอย่างแรง ถ้ากินมากก็ตาย จำเลยผิด ม.๒๘๘ ไม่ผิด ม.๒๓๖ (ฎ.๘๘๔/๒๔๗๑)

(๖) จำเลยเอาใบไม้เบื่อเมาปนในไข่แล้วทอดเป็นอาหาร ผู้เสียหายกินมีอาการเวียนคลั่งใส่ เด็กไม่ได้สติคล้ายเป็นบ้าอยู่ ๑๕ ชม. จึงหาย การที่ผู้เสียหายไม่ได้สตินับว่าถึงวิกลจริตเป็นความผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๖๒๖/๒๔๕๓)

(๗) ยาเบื่อหนูใส่โองน้ำดื่ม ผู้เสียหายทราบไม่ยอมดื่ม เข้าลักษณะการปลอมปนเครื่องอุปโภคเพื่อบุคคลอื่นเสพหรือใช้น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ จำเลยผิด ม.๒๓๖ และ ม.๒๘๘ ประกอบ ม.๘๐, ๕๐ ลงมาตรา ม.๒๘๘, ๘๐ บทหนัก (ฎ.๒๑๔๓/๒๕๓๖)

เอาสิ่งอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร

มาตรา ๒๓๗ ผู้ใดเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร หรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อสระหรือที่ขังน้ำใด ๆ และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภค ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

กระทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามมาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๗

มาตรา ๒๓๘ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๗ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

กระทำประมาทตามมาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๗

มาตรา ๒๓๙ ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๗ เป็นการกระทำโดยประมาท และใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๗

ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง

หมวด ๑

ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา

ปลอมเงินตรา

มาตรา ๒๔๐ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งเงินตรา ไม่ว่าจะปลอมขึ้นเพื่อให้เป็นเหรียญกระดาษแผ่น ธนบัตร หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้หรือทำปลอมขึ้น ซึ่งพันธบัตรรัฐบาลหรือใบสำคัญสำหรับดอกเบียพันธบัตรนั้น ๆ ผู้กระทำความผิดฐานปลอมเงินตราต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(๑) ทำเงินตราปลอมแล้ว แม้จะใช้ไม่ได้โดยไม่มีใครเชื่อก็ผิด ม.๒๔๐ ข้อใดเถียงว่าถ้าไม่มีใครเชื่อก็ไม่เกิดเป็นการปลอมขึ้นได้ แต่เงินตราดังกล่าวเมื่อตามสภาพเป็นของปลอมแล้วก็อาจมีการหลงเชื่อได้ (ฎ.๒๑๖/๒๔๗๘)

(๒) ทำเงินเหรียญปลอมสำเร็จเป็นรูปแล้ว แม้มิได้จำหน่ายก็ผิดฐานปลอมเงินตรา หาใช่ผิดเพียงพยายามไม่ (ฎ.๒๖๗/๒๔๘๓)

(๓) คนอื่นนำเครื่องปลอมเหรียญมาทดลองทำ

ที่บ้านจำเลย จำเลยไม่ผิด เพราะมิได้ร่วมในการทดลอง แต่รับฝากเครื่องมือไว้ รุ่งขึ้นจะมาปลอมใหม่ ได้ชื่อว่าจำเลยมีเครื่องมือไว้เพื่อใช้ในการปลอมเงิน ผิดฐานสนับสนุน (ฎ.๑๕๖๕/๒๕๐๕ป)

(๔) จำเลยทำเงินกลมเหมือนเงินบาทของรัฐบาล แต่ใหญ่กว่าและประทับตรา ซึ่งไม่ใช่ตรารัฐบาลและนำไปหลอกขายว่าเป็นเงินสมัยเก่าเพิ่งขุดได้ มีผู้หลงเชื่อซื้อไว้ จำเลยไม่ผิด ม.๒๔๐ เพราะเจตนาอย่างอื่น ไม่ใช่เจตนาปลอมขึ้นเพื่อใช้เป็นเงินตรา (ฎ.๕๑๔/๒๕๒๗)

แปลงเงินตรา

มาตรา ๒๔๑ ผู้ใดแปลงเงินตราไม่ว่าจะเป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตร หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือแปลงพันธบัตรรัฐบาล หรือใบสำคัญสำหรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ ให้ผิดไปจากเดิมเพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานแปลงเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(๑) ช่างทำเครื่องเงินรับจ้างอุดรูเงินเหรียญที่ถูกเจาะเป็นรูด้วยเนื้อเงินไม่ผิด ม.๒๔๑ เพราะมิได้ทำให้เชื่อ

ว่าเงินเหล่านั้นมีราคาสูงยิ่งกว่าจริง หรือทำให้มีน้ำหนักน้อยกว่าปกติ (ฎ.๕๕๕/๒๔๖๖)

นำเงินปลอมแปลงออกใช้

มาตรา ๒๔๒ ผู้ใดกระทำโดยทุจริตให้เหรียญกระษาปณ์ซึ่งรัฐบาลออกใช้มีน้ำหนักลดลง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ผู้ใดนำเข้าไปในราชอาณาจักร นำออกใช้หรือมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งเหรียญกระษาปณ์ที่มีผู้กระทำโดยทุจริตให้น้ำหนักลดลงตามความในวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

นำเข้าเงินตราปลอมหรือแปลง

มาตรา ๒๔๓ ผู้ใดนำเข้าไปในราชอาณาจักรซึ่งสิ่งใด ๆ อันเป็นของปลอมตามมาตรา ๒๔๐ หรือของแปลงตามมาตรา ๒๔๑ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

มีไว้ซึ่งเงินตราปลอมหรือแปลง

มาตรา ๒๔๔ ผู้มีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งสิ่งใด ๆ อันคนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม ตามมาตรา ๒๔๐ หรือของแปลงตามมาตรา ๒๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(๑) ซ่อมแซมเงินเหรียญที่บุบสลายใช้ชำระหนี้ ไม่ได้ตามกฎหมายแล้ว โดยเฉพาะจะให้คล้ายคลึงกับเงินเหรียญที่ชำระหนี้ได้ผิด ม.๒๔๔ (ฎ.๕/๒๔๖๗)

(๒) จำเลยพูดจาให้ผู้อื่นหลงเชื่อขอรับธนบัตรปลอมในการซื้อของเป็นความผิด ม.๒๔๔ กระทั่งเดียวไม่ผิด ม.๓๔๑ อีก (ฎ.๔๒๒/๒๔๖๘)

(๓) จำเลยได้เงินเหรียญปลอมไว้ โดยมีรู้ว่าเป็นของปลอม ถึงแม้จะรู้ว่าเป็นของกลางปลอมขึ้นในภายหลัง และคิดจะจำหน่ายต่อไปแต่ยังมีได้จำหน่ายยังไม่ผิด มาตราใด (ฎ.๕๓๓/๒๔๘๐)

(๔) ช่วยย้ายสตาจค์ปลอมเพื่อมิให้ผู้จำหน่ายสตาจค์ปลอมนั้นถูกจับกุม ไม่ผิด ม.๒๔๔, ๘๖ แต่ผิด ม.๑๘๔ (ฎ.๔๑๗/๒๔๘๑)

รู้ว่าปลอมแปลงภายหลังแล้วนำออกใช้

มาตรา ๒๔๕ ผู้ใดได้มาซึ่งสิ่งใด ๆ โดยไม่รู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา ๒๔๐ หรือของแปลงตาม มาตรา ๒๔๑ ถ้าต่อมาทราบว่า เป็นของปลอมหรือของแปลงเช่นว่านั้น ยังชี้นำออกใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ได้ธนบัตรปลอมมาและเพิ่งรู้ว่าเป็นของ ปลอม เมื่อได้แล้วและยังใช้ต่อไปอีกผิดตาม ม.๒๔๕ เพราะการกระทำจะเป็นความผิด ม.๒๔๔ จะต้องได้ความ ว่าก่อนที่จะได้ธนบัตรปลอมมา รู้แล้วว่าเป็นธนบัตร ปลอมจึงเอามาใช้ (ฎ.๒๘๔/๒๔๗๔)

(๒) จำเลยขายของรับเงินจากผู้ซื้อ แล้วเอา ธนบัตรปลอมทอนให้ผู้ซื้อไป จำเลยผิด ม.๒๔๕ แต่ไม่ผิด ม.๓๕๒ เพราะการที่ผู้ซื้อส่งธนบัตรให้ทอนนั้น เป็นการ แลกเปลี่ยนกับของที่ได้ซื้อ ไปกับเงินทอนการที่เอาของ ปลอมหรือไม่มีคุณภาพให้ผู้เสียหายมา จึงไม่เข้า ม.๓๕๒ (ฎ.๑๐๖๗/๒๔๘๑)

ทำหรือมีเครื่องมือปลอมแปลงเงินตรา

มาตรา ๒๔๖ ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลงเงินตรา ไม่ว่าจะเป็นเหรียญ กระทบณ์ ธนบัตร หรือสิ่งใด ๆ ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้หรือสำหรับปลอม หรือแปลง พ้นบัตรรัฐบาลหรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ หรือมีเครื่องมือหรือวัตถุเช่นว่านั้น เพื่อใช้ในการปลอมหรือแปลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(๑) เครื่องมือที่มีไว้ปลอมแปลงเงิน ไม่จำต้อง มีไว้ครอบครองทุกอย่าง ก็สามารถปลอมแปลงได้ เพียงแต่มีไว้บางชิ้น โดยเจตนาจะปลอมก็ผิดได้ (ฎ.๘๒๗/๒๔๘๒)

(๒) จำเลยยินยอมให้ผู้อื่นนำเครื่องมือทำเงิน ตราปลอมมาทำในบ้านจำเลยดูแลรักษา เพื่อจะได้ส่วน แบ่ง เรียกได้ว่าจำเลยมีเครื่องมือทำเงินตราปลอมกับผู้นั้น (ฎ.๑๒๔๑/๒๔๕๒)

ปลอมแปลงเงินตราต่างประเทศ

มาตรา ๒๔๗ ถ้าการกระทำดังกล่าวในหมวดนี้เป็นกระทำเกี่ยวกับเงินตรา ไม่ว่าจะเป็นเหรียญ กระทบณ์ ธนบัตร หรือสิ่งใด ๆ ซึ่งรัฐบาลต่างประเทศออกใช้ หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือเกี่ยวกับพันธบัตร รัฐบาลต่างประเทศ หรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษถึงหนึ่งขงโทษที่ บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(๑) ตามพฤติการณ์น่าจะเชื่อว่ จำเลยไม่รู้ว่ ธนบัตรที่นำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยเป็นธนบัตรปลอม พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมารับฟังลงโทษจำเลยในข้อ

หา มีไว้เพื่อนำออกใช้ ซึ่งเงินตราของรัฐบาลต่างประเทศ อันคนได้มารู้ว่าเป็นของปลอมไม่ได้ (ฎ.๔๗๖/๒๕๔๒)

ปลอมแปลงเงินตราลงโทษกระทงเดียว

มาตรา ๒๔๘ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ หรือมาตรา ๒๔๒ ได้กระทำความผิดตามมาตราอื่นที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้อันเกี่ยวกับสิ่งที่ตนปลอมหรือแปลงนั้นด้วย ให้ลงโทษผู้นั้นตามมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ หรือมาตรา ๒๔๒ แต่กระทงเดียว

ทำวัตถุให้คล้ายคลึงกับเงินตรา

มาตรา ๒๔๙ ผู้ใดทำบัตรหรือโลหะตุ๋นอย่างใด ๆ ให้มีลักษณะและขนาดคล้ายคลึงกับเงินตรา ไม่ว่าจะ เป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งใด ๆ ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้หรือพันธนบัตรรัฐบาล หรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธนบัตรนั้น ๆ หรือจำหน่ายบัตรหรือโลหะตุ๋นเช่นนั้น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการจำหน่ายบัตรหรือโลหะตุ๋นดังกล่าวในวรรคแรกเป็นการจำหน่ายโดยการนำออกใช้ดังเช่น สิ่งใด ๆ ที่กล่าวในวรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

หมวด ๒

ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตัว

ปลอมดวงตรา รอยตราแผ่นดิน

มาตรา ๒๕๐ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธย ต้องระวาง โทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ปลอมดวงตราองค์การของรัฐ

มาตรา ๒๕๑ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตรา หรือรอยตราของทบวงการเมือง ขององค์การสาธารณ หรือ ของเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) อักษรและเลขหมายที่พานท้ายป็นเป็น เครื่องหมายทะเบียนอาวุธปืนของเจ้าพนักงาน ไม่ใช่รอยตราของพนักงานตาม ม.๒๕๑ แต่เป็นเอกสารตาม ม.๑

(๒) (ฎ.๑๒๖๒/๒๕๐๓)

(๓) ขึ้นหนังสือเดินทางปลอมให้ พ.ศ.แล้วจำเลย

เก็บไว้ ถือว่าเป็นการใช้เอกสารปลอม โดยแสดงต่อ พ.ให้ หลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง เมื่อเอกสารนั้นมีรอยตรา ครุฑ รอยนูนใหญ่ของส่วนราชการต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นรอยตรา ม.๒๕๒ ประกอบ ม.๒๕๑ อีกบท ลง ม.๒๕๒ ประกอบ ม.๒๕๓ บทหนัก (ฎ.๑๘๘๗/๒๕๓๒)

ใช้ดวงตรา รอยตราปลอม

มาตรา ๒๕๒ ผู้ใดใช้ดวงตรา รอยตราหรือพระปรมาภิไธย ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๕๑ อันเป็นดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธยที่ทำปลอมขึ้น ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

ใช้ดวงตรา รอยตราจริงโดยมิชอบ

มาตรา ๒๕๓ ผู้ใดมาซึ่งดวงตราหรือรอยตราดังกล่าวในมาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๕๑ ซึ่งเป็นดวงตราหรือรอยตราอันแท้จริง และใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้นโดยมิชอบ ในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๕๑ นั้น

ปลอมแสตมป์รัฐบาล

มาตรา ๒๕๔ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งแสตมป์รัฐบาล ซึ่งใช้สำหรับการไปรษณีย์ การภาษีอากร หรือการเก็บค่าธรรมเนียม หรือแปลงแสตมป์รัฐบาล ซึ่งใช้ในการเช่นนั้นให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

นำเข้าดวงตรา รอยตราปลอม แปลง

มาตรา ๒๕๕ ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดิน พระปรมาภิไธย ดวงตราหรือรอยตราของทบวงการเมือง ขององค์การสาธารณะ หรือของเจ้าพนักงาน หรือแสตมป์ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ หรือมาตรา ๒๕๔ อันเป็นของปลอม หรือของแปลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ทำแสตมป์ที่ใช้ไม่ได้เพื่อให้ใช้ได้

มาตรา ๒๕๖ ผู้ใดลบ ถอน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่แสตมป์รัฐบาลซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๒๕๔ และมีเครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใดแสดงว่าใช้ไม่ได้แล้ว เพื่อให้ใช้ได้อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ใช้ ขยาย แสตมป์ปลอม

มาตรา ๒๕๗ ผู้ใดใช้ ขยาย เสนอขาย แลกเปลี่ยนหรือเสนอแลกเปลี่ยนซึ่งแสตมป์อันเกิดจากการกระทำดังกล่าวในมาตรา ๒๕๔ หรือมาตรา ๒๕๖ ไม่ว่าจะกระทำตามมาตรานั้น ๆ จะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ปลอมแปลง ตั๋วโดยสาร

มาตรา ๒๕๘ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งตั๋วโดยสารซึ่งใช้ในการขนส่งสาธารณะ หรือปลอมแปลงตั๋วโดยสารซึ่งใช้ในการขนส่งสาธารณะให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง หรือลบ ถอน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่ตั๋วเช่นนั้น ซึ่งมีเครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด แสดงว่าใช้ไม่ได้แล้ว เพื่อให้ใช้ได้อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ปลอมแปลง ตั๋วที่จำหน่ายแก่ประชาชน

มาตรา ๒๕๙ ถ้าการกระทำตามมาตรา ๒๕๘ เป็นการกระทำเกี่ยวกับตั๋วที่จำหน่ายแก่ประชาชน เพื่อผ่านเข้าสถานที่ใด ๆ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ใช้ ขาย เสนอขาย ตั๋วโดยสารที่ปลอมแปลง

มาตรา ๒๖๐ ผู้ใดใช้ ขาย เสนอขาย แลกเปลี่ยนหรือเสนอแลกเปลี่ยน ซึ่งตัวอันเกิดจากการกระทำดังกล่าวในมาตรา ๒๕๘ หรือมาตรา ๒๕๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทำเครื่องมือหรือวัตถุเพื่อปลอมแปลง

มาตรา ๒๖๑ ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลงสิ่งใด ๆ ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๘ หรือมาตรา ๒๕๙ หรือมีเครื่องมือหรือวัตถุเช่นนั้น เพื่อใช้ในการปลอมหรือแปลง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ปลอมแปลงแสตมป์รัฐบาลต่างประเทศ

มาตรา ๒๖๒ ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ หรือมาตรา ๒๖๑ เป็นการกระทำเกี่ยวกับแสตมป์รัฐบาลต่างประเทศ ผู้กระทำต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ ตั๋ว ลงโทษกระทงเดียว

มาตรา ๒๖๓ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๕๙ หรือมาตรา ๒๖๒ ได้กระทำความผิดตามมาตราอื่นที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ อันเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้นด้วย ให้ลงโทษผู้นั้นตามมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๕๙ หรือมาตรา ๒๖๒ แต่กระทงเดียว

(๑) เมื่อจำเลยที่ ๓ นำเอกสารปลอมทั้ง ๒ ฉบับ ไปแสดงต่อตำรวจตรวจคนเข้าเมือง แม้คราวเดียวกันคือ ผิดเป็นผู้ใช้แต่ละกระทง และเมื่อจำเลยที่ ๑ ผู้ทำปลอม และนำไปใช้ ย่อมผิด ม.๒๕๒ ด้วย ลง ม.๑๕๑ กระทง

เดียว ตาม ม.๒๖๓ และความผิด ม.๒๕๑ เป็นกรรมเดียวกับ ม.๒๖๘ จึงลง ม.๒๕๑ ประกอบ ม.๒๖๓ บทหนักกว่า ม.๒๖๘ ตาม ม.๕๐ (ฎ.๔๖๓๒/๒๕๓๓)

หมวด ๓ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

ปลอมเอกสาร

มาตรา ๒๖๔ ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัด ทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่นำจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสารต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่น โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมหรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้นั้น ถ้าได้กระทำเพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชน ให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(๑) นายตรวจสุราทำใบสำคัญเบิกเงิน โดยลงชื่อ ป.ว่ารับจ้างหาบหาม โดย ป.ยอมให้ลงชื่อแม้ความจริง ป.ไม่ได้รับจ้างหาบหาม ก็ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๕๓๕/๒๔๗๓)

(๒) อ.มอบเงินแก่ผู้เสียหาย นายประกันไปเสียค่าปรับ ผู้เสียหายให้ บ.ทำรับเงินให้ อ.ไว้ โดยให้ บ.ลงชื่อผู้เสียหายซึ่งผู้เสียหายก็รู้เห็นด้วย ผู้เสียหายไม่เอาเงินไปเสียค่าปรับ บ. ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๐๑๕/๒๔๗๓)

(๓) จำเลยขีดฆ่าข้อความที่พนักงานเจ้าหน้าที่เขียนและหมายเหตุไว้ตามหน้าที่แล้วดกเติมข้อความใหม่เปลี่ยนความหมายแห่งถ้อยคำให้เป็นอย่างอื่นโดยจงใจเปลี่ยน ความจริงในสมุดเพื่อใช้เป็นหลักฐานลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อว่าเป็นความจริงดังกล่าว ผิดมาตรานี้ (ฎ.๓๑/๒๔๕๑)

(๔) หญิงต้องการเอาหนังสือที่แสดงว่าเป็นหนี้ไปแสดงต่อสามีเพื่อขอเงินทำหนังสือเช่าเรือของจำเลย และเป็นหนี้ค่าเช่า ลงชื่อใส่ช่องผู้ให้เช่าแต่ไม่ลงชื่อจริง ซึ่งเป็นเพียงว่าจำเลยแต่งหนังสือขึ้นฉบับหนึ่งอาศัยเนื้อ

เรื่องที่สมมติขึ้นมิใช่เป็นการที่จำเลยปลอมหนังสือ ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๔๔๒/๒๔๕๑)

(๕) เจ้าพนักงานรับเงินลงชื่อตำรวจในใบเสร็จรับเงินค่าภาษีในช่องซึ่งเป็นช่องสำหรับเจ้าพนักงานเก็บภาษีอีกคนหนึ่ง ลงชื่อนั้นผิด ม.๒๖๔ เพราะเจตนาทำเพื่อให้เขาหลงเชื่อว่าเป็นใบเสร็จอันแท้จริง (ฎ.๘๘๕/๒๔๕๒)

(๖) จำเลยมีปืนได้รับอนุญาต พานท้ายซำรดเปลี่ยนใหม่แล้วดกเลขทะเบียนเก่าเพื่อให้เหมือนเดิม ไม่ประสงค์จะเอาปืนไปใช้ในการผิดกฎหมาย อันจะเกิดความเสียหายขึ้น ได้แก่ประการใด ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๐๒๘/๒๔๕๖)

(๗) จำเลยสมคบกันทำหนังสือสัญญากู้เงินขึ้น โดยความจริงไม่ได้ให้เงินกัน ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๐๖/๒๔๕๗)

(๘) จำเลยขอให้โจทก์พิมพ์ลายนิ้วมือในใบมอบอำนาจโดยบอกว่าจะนำไปชำระภาษีแทนโจทก์ แล้วจำเลยกลับไปกรอกข้อความโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ไม่ผิด ม.๓๔๑ แต่ผิด ม.๒๖๔ วรรค ๒ (ฎ.๔๖๓/๒๕๐๐)

(๘) หลอกเอาสินค้าไปจากร้านว่ามีผู้ต้องการซื้อ แล้วทำใบรับสิ่งของ อันเป็นใบคลัดส่งเงิน และเช็คลงชื่อ ห้างร้านที่สมมติขึ้นมา มอบให้ไว้เพื่อปกปิด ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๗๒๘/๒๕๐๑)

(๑๐) ผู้จัดการร้านขายจักร เขียนหรือให้คนในร้านเขียนใบส่งของตามหน้าที่ผู้จัดการ ไม่มีการปลอมลายมือชื่อของผู้ใด เพียงแต่จำลองทำเป็นหนังสือของจำเลยเอง อันมีข้อความเท่านั้น ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๔๘๔/๒๕๐๓)

(๑๑) พนักงานเทศบาลจดหลักฐานการเงินในบัญชีเป็นเท็จ ไม่ผิด ม.๒๖๔ เพราะลงบัญชีตามหน้าที่ของตน แม้เป็นความเท็จก็เป็นข้อความที่จำเลยจดเอง ไม่ใช่แสดงว่าเป็นเอกสาร ซึ่งผู้อื่น หรือเป็นเอกสารของผู้อื่น ส่วนข้อความที่กรอกลงเป็นเท็จ ผิด ม.๑๖๒ (ฎ.๘๘๑/๒๕๐๔)

(๑๒) ทำแบบ สก.๑ เป็นเท็จไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ไม่ผิด ม.๒๖๔ เพราะเป็นเอกสารของจำเลยอันแท้จริง ส่วนข้อความที่แจ้งจะถูกต้องหรือไม่ แม้เป็นเรื่องเท็จ ไม่ใช่ปลอมหนังสือของใคร หรือตั้งใจจะให้หนังสือของคนอื่น ไม่ผิด(ฎ.๑๑๑๒/๒๕๐๔)

(๑๓) จำเลยกรอกข้อความว่าโจทก์ให้อำนาจเช่าห้อง โดยโจทก์มิได้รู้เห็นยินยอม เช่นนี้จำเลยย่อมมีความผิดตาม ม.๒๖๔ (ฎ.๒๐๓/๒๕๐๕)

(๑๔) ตัดทอนแก้ไขหนังสือที่ตนเองทำขึ้นก่อนส่งมอบให้คนอื่นไป เป็นการที่ทำไมอาจให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใดได้ ไม่ผิด (ฎ.๑๒๓๒๕๐๗)

(๑๕) การใช้ชื่อปลอมในการเปิดบัญชีฝากเงิน และออกเช็คเบิกเงินจากบัญชีดังกล่าว ไม่ผิด ม.๒๖๔ เพราะทำเป็นของตนเองเป็นแต่ไม่ใช่นามจริงเท่านั้น (ฎ.๑๕๑/๒๕๐๗)

(๑๖) การเขียนกากบาทบนข้อความในสมุดบัญชีเงินเชื่อของผู้อื่น โดยมิได้ตัด ทอน ให้ผิดไปจากเดิม แม้จะเพื่อให้คนอื่นหลงเชื่อว่าจำเลยชำระหนี้แล้ว ยังไม่มีความผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๒๕๕/๒๕๐๗)

(๑๗) แก้วดันข้าวใบเสร็จรับเงินทำไว้ส่วนตัว เพื่อแสดงได้เงินขายพระ ไม่ผิด ม.๒๖๔ แต่ถ้าหากจำเลยออกไปเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ซื้อไปแล้วแก้วดันข้าวให้น้อยลง เป็นการแก้ดันข้าวใบเสร็จที่แท้จริง เพื่อให้เห็นเป็น

อย่างอื่นเกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อ ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๑๑๒/๒๕๐๗)

(๑๘) ไม่รับขายช่วงแต่มาอ้างเป็นนายช่วง เบิกความได้รู้เห็นทั้งที่จำเลยมิได้รู้ และลงชื่อปลอมว่านายช่วง ในคำเบิกความ ผิด ม.๑๗๗ เพราะแม้จำเลยมิได้ลงชื่อปลอมก็ไม่ขาด องค์ประกอบและผิด ม.๒๖๔ แต่ไม่ผิด ม.๒๖๕ เพราะเป็นเอกสารที่ศาลทำขึ้น (ฎ.๕๖๑/๒๕๐๘)

(๑๙) เดิมข้อความในเอกสารที่จำเลยทำขึ้นเอง แต่จำเลยหมดอำนาจที่จะเดิม เพราะได้นำไปใช้เป็นหลักฐานการขายสินค้าเชื่อให้แก่ผู้เสียหาย จนผู้เสียหายกับโจทก์ได้ตรวจรับสิ่งของและลงลายมือชื่อรับไว้ในบิลส่งของที่ซื้อเชื่อแล้ว ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๕๘๔/๒๕๐๘)

(๒๐) จำเลยร่วมกันทำบัญชีเท็จ โดยไม่ลงรายการรับชำระหนี้ที่ น.ชำระแก่บริษัท ข้อความเท็จบัญชีนั้นเป็นของจำเลยทำขึ้นเองทั้งฉบับ มิได้ปลอมเอกสารอันแท้จริงของผู้ใด ไม่ผิด ม.๒๖๔ และการที่จำเลยใช้เอกสารนั้นก็ไม่ได้ ผิด ม.๒๖๘ เพราะเอกสารที่จำเลยใช้นั้น ไม่ใช่เอกสารปลอม (ฎ.๑๓๔๓/๒๕๐๘)

(๒๑) ทำโฉนดและเสียดำธรรมเนียมแล้วยังไม่มอบ มีผู้มาขอเช่า เจ้าของที่ดินไม่ลบลวน เดือน ปี และลายมือชื่อที่ดินเขียนเสีย เพราะเกรงว่าจะเป็นการที่สมบูรณ์ ไม่เป็นการปลอมเอกสาร เพราะว่ามีอยู่ไม่ได้ส่งมอบโฉนดให้โจทก์ ถือไม่ได้ว่าที่ดินรายนี้ได้ออกโฉนดแล้วอยู่ในระหว่างดำเนินการแก้ไข (ฎ.๑๘๗/๒๕๐๘)

(๒๒) หลอกหลวงเขาให้ลงลายพิมพ์นิ้วมือในกระดาษ แล้วไปกรอกข้อความว่าเขาได้รับชำระหนี้จากตนแล้ว ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๑๐๘/๒๕๑๑)

(๒๓) การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้ทรงโดยชอบ เขียนเลขเดือนและปีเดิมลงในเช็ค แม้จะทำโดยพลการ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยกระทำโดยมีสุจริต ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๕๐๔/๒๕๑๔)

(๒๔) จำเลยนำสำเนาบันทึกข้อตกลงกรรมสิทธิ์รวมไปมอบให้โจทก์ โดยรู้ว่าเป็นเอกสารปลอมและจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ แม้เอกสารนั้นจะเป็นสำเนา ก็ผิด (ฎ.๑๓๓๑/๒๕๑๔)

(๒๕) จำเลยทำสำเนาเอกสารเป็นข้อเท็จจริงทั้งสิ้น แล้วลงนามรับรองว่าเป็นสำเนาที่ถูกต้อง แม้ค้นฉบับที่แท้

จริงก็ไม่มีเท่ากับเป็นการปลอมแปลงขึ้นทั้งฉบับ เพื่อให้เห็นว่าคำตรวจคัดมาจากฉบับที่แท้จริง ผิด ม.๒๖๔ การปลอมเอกสารโดยทำปลอมขึ้นทั้งฉบับนั้น ไม่จำเป็นต้องมีของจริง (ฎ.๑๓๓๓/๒๕๑๔)

(๒๖) ผู้เสียหายรู้จักชื่อและตัวสามีจำเลย ผู้เป็นเจ้าของที่ดิน สมควรใจเข้าทำสัญญากับจำเลย และรู้เห็นว่าจำเลยได้ลงชื่อสามีจำเลย ขณะทำสัญญามัดจำซื้อขาย พฤติกรรมแสดงว่าผู้เสียหายมิได้หลงผิดหรือหลงเชื่อ จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะอ้างว่าได้รับความเสียหายตามกฎหมาย สามีจำเลยก็ไม่เสียหายเพราะเป็นผู้มอบอำนาจให้จำเลยไว้ จำเลยไม่ผิด (ฎ.๑๐๒๐/๒๕๑๓)

(๒๗) จำเลยเข้าโรงเรียน ไม่มีอาจารย์ใหญ่ จำเลย ลงชื่อในใบสุทธิตำแหน่งครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ ผิด ม.๒๖๔ แล้ว เพราะจำเลยไม่ใช่ผู้มีอำนาจลงนามในตำแหน่งนั้นได้ แม้ข้อความในเอกสารตรงกับความจริง หรือจำเลยคิดว่าตนมีอำนาจลงลายมือชื่อ ใบสุทธิไม่เป็นเหตุให้พ้นผิด (ฎ.๑๖๕/๒๕๑๘)

(๒๘) โจทก์ยื่นแบบ ภบท.๖ ลงลายมือชื่อโจทก์ ในช่องผู้ชี้เขต แต่จำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ออก และพิมพ์ลายนิ้วมือจำเลยลงแทน เป็นการเปลี่ยนสภาพเป็น ภบท.ที่จำเลยยื่น ไม่มีผู้ใดหลงเชื่อในเรื่องชื่อและลายมือชื่อ จำเลย ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๓๘๕/๒๕๑๘)

(๒๙) สมุห์บัญชีธนาคารเขียนข้อความไม่ตรงต่อความจริงในบัญชีสมุดเงินฝาก เป็นเรื่องลงข้อความเท็จ หาใช่เป็นการปลอมเอกสารไม่ เพราะไม่ใช่ปลอมเอกสาร อันแท้จริงของผู้ใด ไม่ผิด (ฎ.๑๖๘/๒๕๑๑)

(๓๐) แก้วสลากกินแบ่ง ๑ ตัว ให้เป็นเลขที่ถูกรางวัล เพื่อให้เพื่อนเลี้ยงอาหาร แล้วทิ้งในถังขยะในบ้าน มีผู้เก็บไป ขอรับเงิน นอกความรู้เห็นของจำเลย การหลอกลให้เลี้ยงอาหารเป็นการฉ้อฉลระหว่างเพื่อนซึ่งทำอยู่เป็นปกติ ไม่เสียหายแก่ประชาชน หรือเพื่อนของจำเลย ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๕๖๘/๒๕๑๑)

(๓๑) กรอกข้อความลงในเอกสารที่มีลายมือชื่อของโจทก์โดยโจทก์ไม่ได้ยินยอมให้กรอก แล้วนำมาฟ้องเรียกเงินกู้ ผิด ม.๒๖๔ วรรค ๒ (ฎ.๘๗๕/๒๕๑๒)

(๓๒) ภาพถ่ายแพทยศาสตรบัณฑิต เป็นภาพถ่ายไม่ได้ทำให้ปรากฏความหมายตัวอักษรตัวเลขผัง หรือแผนแบบอย่างอื่น ๆ ตามความหมายของ ม.๑(๗) ส่วนเลข

พ.ศ. ก็ไม่ปรากฏความหมายในตัวเอง ไม่เป็นปลอม เอกสารและใช้เอกสารปลอม (ฎ.๑๕๓๐/๒๕๑๒)

(๓๓) ลายมือชื่อไม่มีกฎหมายให้อำนาจลงแทนกันได้ แม้เจ้าของลายมือชื่ออนุญาต หรือให้ความยินยอมก็ลงลายมือชื่อแทนกันไม่ได้ จำเลยทำหนังสือถึงผู้จัดการสหกรณ์ขอลาออก ใช้ชื่อและลงลายมือชื่อโจทก์เป็นลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารตาม ม.๒๖๔ แต่เมื่อได้รับความยินยอมจากโจทก์ โจทก์จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับความเสียหาย สหกรณ์ไม่เสียหาย ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๑๕๒๖/๒๕๑๕)

(๓๔) พนักงานบัญชีธนาคารพิมพ์ ๕๐,๐๐๐ บาท ลงในช่องของการ์ด ซึ่งตามหน้าที่ควบคุมการ์ดดังกล่าว เป็นการกระทำภายในเขตอำนาจหน้าที่ของจำเลย แม้ความจริงจะไม่มีกรรมการนำเงินดังกล่าวเข้าฝาก ก็เป็นการลงข้อความเท็จเท่านั้น หาใช่เป็น ม.๒๖๔ ไม่ เพราะมิใช่ทำเอกสารแท้จริงของผู้ใด ไม่ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๒๓๗๕/๒๕๑๖)

(๓๕) เป็นเรื่องที่จำเลยแก้ไขเช็คของตนเอง ลงลายมือกำกับ มิได้ปลอมลายมือชื่อผู้ใด ไม่เป็นความผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๒๘๗๐/๒๕๑๖)

(๓๖) ผู้เสียหายประนีประนอมยอมความซึ่งศาลพิพากษาเป็น โฉมจะทำให้สัญญาไม่มีผลตั้งแต่นั้น แม้จำเลยเดิมข้อความลงในผู้เสียหายผิดไปจากข้อตกลง และเบิกความยืนยันข้อความนั้นต่อศาล ก็ไม่ทำให้โจทก์เสียหาย (ฎ.๑๓๑๓/๒๕๑๑)

(๓๗) จำเลยรับมอบเอกสารและจ่ายเงินให้ผู้นำมาส่งมอบโดยจำเลยทราบคือว่า เป็นเอกสารปลอม ซึ่งแม้จำเลยต้องจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนแก่ผู้นำมาส่ง จะทำให้น่าเชื่อว่าจำเลยมิได้ร่วมปลอม การกระทำของจำเลยเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่าเป็นการก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดอันเป็นความผิดฐานเป็นผู้ใช้ ตาม ม.๘๔ (ฎ.๑๑๕๖/๒๕๑๔)

(๓๘) จำเลยลงชื่อผู้บันทึกลงและให้ผู้เสียหายลงชื่อฐานะผู้ต้องหา เป็นเอกสารครบถ้วนบริบูรณ์ แล้วเขียนเติมว่าให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ซึ่งไม่จริง เป็นการเติมข้อความในเอกสารที่แท้จริงน่าจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ อันเป็นการทำเอกสารปลอมขึ้นบางส่วน โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้นแล้ว ผิด ม.๑๖๑ (ฎ.๑๗๕๗/๒๕๑๖)

(๓๘) หนังสือมอบอำนาจเป็นเอกสารธรรมดา ซึ่งบุคคลหนึ่งมอบหมายให้บุคคลหนึ่งมีอำนาจจัดทำนิติกรรมแทนตนเท่านั้น ไม่เป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิ จึงไม่ใช่เอกสารสิทธิตามความแห่งกฎหมาย (ฎ.๑๑๒๐/๒๕๓๕)

(๔๐) จำเลยเป็นผู้ปลอมลายมือชื่อของ ส.ในใบคำขอใช้บริการบัตร เอ.ที.เอ็ม แล้วนำไปถอนเงินของโจทก์จากเครื่องฝากคิด ม.๓๓๕(๑) และ ม.๒๖๔, ๒๖๘ (ฎ.๖๑๓/๒๕๔๐)

(๔๑) ลักษณะของเอกสารยังไม่เป็นสัญญาที่จะใช้บังคับผู้หนึ่งผู้ใดให้ต้องรับผิด จำเลยแม้กระทำความผิดก็ไม่มีความผิดฐานปลอมเอกสาร (ฎ.๔๔๐๘/๒๕๔๒)

(๔๒) ปลอมหมายเลขผู้ถือบัตรเครดิต ชื่อผู้ถือบัตร แม้ยังไม่อาจนำไปเรียกเก็บเงินได้ เป็นความผิดสำเร็จแล้ว (ฎ.๓๗/๒๕๔๓)

ปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการ

มาตรา ๒๖๕ ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิ หรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

(๑) มีแต่ลายพิมพ์นิ้วมือผู้กู้ ค่อมกลางชื่อรับรองต่อหน้าผู้กู้และก่อนลงลายมือชื่อก็ได้สอบถามผู้กู้ ผู้กูรับว่าได้ทำสัญญาไว้จริง ไม่ผิด (ฎ.๒๓๔/๒๕๓๖)

(๒) มีแต่ลายพิมพ์นิ้วมือผู้กู้ ไม่มีพยานลงชื่อรับรอง ภายหลังพยานในหนังสือสัญญาได้มาลงชื่อและเขียนข้อความรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ พยานและผู้เขียนไม่ผิด ม.๒๖๕ เพราะกฎหมายไม่ได้บังคับว่าจำต้องลงชื่อรับรองในขณะที่พิมพ์ (ฎ.๑๐๖๒/๒๕๓๗)

(๓) หนังสือมอบอำนาจให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนเจ้าของที่บุคคลทำขึ้น ไม่ใช่เอกสารราชการและเอกสารสิทธิ เพราะมีใช้หนังสือสำคัญในการก่อตั้งสิทธิหรือหลักฐานแห่งการปรับเปลี่ยนแก้ไข หรือเลิกวางโอนกรรมสิทธิ์แต่อย่างใด (ฎ.๖๖๘/๒๕๐๒)

(๔) สัญญาผู้มิ ๒ ส่วน สัญญาผู้เงินและบันทึกการชำระหนี้บางส่วน จำเลยลบบันทึกออกเสีย แสดงว่าไม่เคยผ่านการชำระหนี้กันเลย เป็นการตัดทอนหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง ผิด ม.๒๖๕ แม้

(๔๓) ปกปิดข้อความเท็จบางอย่างไว้ ถือไม่ได้ว่าเป็นการตัดทอนข้อความ ไม่ผิดปลอมเอกสาร (ฎ.๔๕๔๒/๒๕๔๓)

(๔๔) ปลอมสำเนาการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น เพื่อให้จำเลยมีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท เป็นปลอมเอกสารสิทธิ ส่วนคำขอจดทะเบียนแก้ไขจำนวนกรรมการ มิใช่เอกสารสิทธิ (ฎ.๓๘๔/๒๕๔๔)

(๔๕) ปลอมเอกสารลายมือชื่อของผู้ขอเอาประกันภัย ๖ คน เพื่อขอประกันอุบัติเหตุกับโจทก์ เป็นการกระทำผิด ๖ กระทำ (ฎ.๗๕๗๑/๒๕๔๔)

(๔๕) ถ่ายเอกสารรายการจดทะเบียนรถ แล้วแก้ไขของผู้ถือกรรมสิทธิ์ แม้ไม่ได้แก้ไขเอกสารที่แท้จริง เป็นการปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับ (ฎ.๔๐๗๓/๒๕๔๕)

จำเลยมิได้นำสืบแต่ได้แสดงพยานหลักฐานผู้ซึ่งเป็นเท็จ ย่อมผิด ม.๑๘๐ แล้ว (ฎ.๓๐๕/๒๕๐๘ป)

(๕) ทำสัญญาผู้ลงลายมือชื่อผู้อื่นในช่องผู้กู้ ทำให้ผู้เสียหายหลงเชื่อ ว่า จำเลยเองเป็นผู้กู้ เป็นการทุจริตเพื่อจะให้ได้เงินที่ผู้กู้ไป แต่มิให้ผู้เสียหายใช้สัญญาผู้กู้เป็นหลักฐานฟ้องเรียกเงินคืนจากจำเลย ผู้เสียหายได้รับความเสียหาย จำเลยผิด ม.๒๖๕ เมื่อมอบให้ผู้เสียหาย ผิด ม.๒๖๗,๘๑ (ฎ.๑๖๗/๒๕๑๗)

(๖) พนักงานประจำเขียนใบเสร็จรับเงินทอนแรกให้ผู้ชำระ ๓๕ บาทบ้าง ๑๐ บาทบ้าง ลงวันคนละวัน ส่งเงินตามสำเนา ชักยอกเงินที่เหลือเป็นปลอมสำเนาเงิน ม.๒๖๕ (ฎ.๑๓๕๓/๒๕๒๐)

(๗) ไม่ได้ลงนามพยาน ต่อมาผู้ให้กู้จึงให้ผู้อื่นลงนามเป็นพยานในท้ายสัญญา โดยผู้กู้มิได้รู้เห็นด้วย เมื่อสัญญามีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย การที่พยานลงนามภายหลังไม่น่าจะเกิดหรืออาจเกิดความเสียหายแก่โจทก์ ผู้ให้กู้ นำสัญญามาฟ้อง ไม่ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๑๑๒๖/๒๕๐๒)

(๘) เมื่อสัญญาผู้ดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย การที่พยานลงนามภายหลังไม่น่าจะเกิดหรืออาจเกิดความเสียหายแก่ผู้กู้ (ฎ.๑๑๒๖/๒๕๐๕)

(๙) แบบแบงก์การครอบครองที่ดิน (สค.๑) เป็นเอกสารที่ผู้ครอบครองทำขึ้น ไม่ใช่เอกสารราชการเพราะไม่ใช่เจ้าพนักงานทำขึ้น (ฎ.๔๕๖/๒๕๐๖)

(๑๐) ใช้หนี้เพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาท แก่ในใบรับเงินเป็น ๓๐๐,๐๐๐ บาท คัดสำเนาใบรับเงินปลอมมาแสดงต่อศาล เจ้าหนี้เสียหาย เพราะถ้าศาลจะต้องเสียเงิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท ที่จะได้ จำเลยผิด ม.๒๖๔ ใบรับเงินแสดงถึงสิทธิเรียกร้องระงับ จึงผิด ม.๒๖๕ คัดสำเนาแสดงต่อศาล เป็นอ้างอิง ผิด ม.๒๖๘ ลงโทษ ม.๒๖๕ (ฎ.๘๒๕/๒๕๐๖)

(๑๑) ถ่ายภาพจากเอกสารที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ เจ้าพนักงานไม่ได้รับรองด้วย จึงไม่ใช่เอกสารราชการ แต่เป็นเพียงเอกสาร ม.๑(๗) จำเลยออกข้อความรายการต้องหากดีต่าง ๆ เพิ่มเติมโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าพนักงาน แม้จะเป็นความจริงแล้วนำไปแจกจ่าย ผิด ม.๒๖๔, ๒๖๘ แต่ไม่ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๓๗๕/๒๕๒๓)

(๑๒) โจทก์ลงชื่อในแบบสัญญาผู้ให้จำเลยไป โดยยังไม่ได้กรอกข้อความ จำเลยกรอกข้อความลงในสัญญาผู้ว่าโจทก์กู้เงิน จำนวน ๕๒,๐๐๐ บาท ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๑๓๓๔/๒๕๒๓)

(๑๓) แผ่นป้ายทะเบียนที่ทำขึ้นเองไม่ใช่ทางราชการทำให้ หากนำไปติดกับรถคันที่หมายเลขทะเบียนตรงกับทะเบียนที่ทำขึ้นเอง ก็ไม่เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ไม่เป็น ความผิด ม.๒๖๕, ๒๖๘ (ฎ.๒๒๔๑/๒๕๒๓)

(๑๔) แก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนรายการของเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่มีผู้ขอเบิก เพื่อใช้เอกสารที่ปลอมขึ้นนั้นยกขอมเอาพัสดุจากโจทก์ ซึ่งอยู่ในความดูแลรักษา รับผิดชอบของจำเลย เป็นเพียงเพื่อใช้อำนาจการกระทำผิดของตน หากใช่เป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิ ถือไม่ได้ว่าสำเนาใบเบิกพัสดุ เป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๒๑๗๘/๒๕๒๔)

(๑๕) ถ้าเป็นป้ายทะเบียนรถที่ทำขึ้นเองไม่ใช่ที่ทางราชการออกให้แล้วนำไปติดกับรถอีกคันหนึ่ง ซึ่งมี

หมายเลขทะเบียนไม่ตรงกัน เป็นการกระทำที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชนและผู้อื่น ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๒๔๕๗/๒๕๒๔)

(๑๖) ป้ายทะเบียนรถที่แท้จริงซึ่งทางราชการออกให้เมื่อนำไปติดกับรถคันอื่นเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นรถที่มีป้ายทะเบียนดังกล่าว ไม่ผิด ม.๒๖๕, ๒๖๘ (ฎ.๓๐๓๘/๒๕๒๕)

(๑๗) สำเนาใบเสร็จรับเงินเป็นเพียงหลักฐานแสดงว่าได้มีการออกต้นแบบใบเสร็จรับเงิน มีข้อความตรงกับสำเนาใบเสร็จเท่านั้น ไม่ใช่เป็นหลักฐานแห่งการก่อเปลี่ยนแปลงโอน สงวน หรือระงับ ซึ่งสิทธิอันจะถือเป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๒๕๖๗/๒๕๒๖)

(๑๘) จำเลยใช้ ข.แก้ไขรายงานประชุมเทศบาลที่ ก.ทำขึ้น จำเลยไม่มีอำนาจแก้ไขให้ผู้เกี่ยวข้องเชื่อตามที่แก้ไขโดยเสียหายแก่ผู้อื่น ผิด ม.๒๖๕, ๘๔ และจำเลยเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาเอกสารดังกล่าว จึงผิด ม.๑๖๑ อีกบท เมื่อนำไปขออนุมัติต่อผู้ว่าฯ ผิด ม.๒๖๘ อีกกระทง (ฎ.๒๕๐๗/๒๕๒๖)

(๑๙) ลงชื่อแล้วไม่ได้อยู่ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาล มีผู้มาเขียนว่า "ให้มันยุติธรรมหน่อย" ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมีหน้าที่รับผิดชอบที่ที่จะแก้ไขให้อุบัติตามความจริง ได้ขีดฆ่าลายมือชื่อและเวลาทำงานของโจทก์ จึงไม่เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน (ฎ.๓๕๔๔/๒๕๒๖)

(๒๐) หนังสือมอบอำนาจให้ทำนิติกรรม ไม่เป็นเอกสารสิทธิ เพราะ ไม่เป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิ (ฎ.๕๘๗/๒๕๒๗)

(๒๑) จำเลยกรอกข้อความในตราสารการโอนหุ้นซึ่งลงลายมือชื่อโจทก์ โดยไม่ได้รับคำสั่งหรือยินยอมของโจทก์ และโอนหุ้นที่มีได้ส่งขายให้ผู้อื่น เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของโจทก์ และโจทก์ไม่เสียหาย ทั้งไม่ปรากฏความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือประชาชน ไม่ผิด ม.๒๖๕, ๒๖๘ (ฎ.๒๔๘๑/๒๕๒๘)

(๒๒) ทำคำสั่งจังหวัด เรื่องแต่งตั้ง โดยไม่มีอำนาจ แล้วคัดเอากระดาษขี้ที่มีลายมือชื่อผู้ว่าฯ ไปลงในคำสั่งฉบับอื่นมาคิดไว้ จำเลยโรเนียวคำสั่งเพื่อแสดงให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าเป็นคำสั่งที่แท้จริงเป็นการปลอมทั้งฉบับ ผิด ม.๑๖๑ และ ม.๒๖๕ (ฎ.๒๓๑๖/๒๕๒๕)

(๒๓) นำหมายเลขประจำแท่งซีที่แท้จริงนำไปติดกับรูดอีกคันหนึ่ง ไม่ผิด ม.๒๖๕ เพราะปลอมต้องมีการปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแค่บางส่วนหรือกระทำให้ข้อความ หรือความหมายในเอกสารที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไป (ฎ.๕๑๐/๒๕๓๐)

(๒๔) ลงเวลาทำงาน ๘.๐๐ น. แก้เป็น ๗.๔๖ น. เป็นการแก้ว่าโจทก์มาทำงานเร็วกว่าเดิม และเวลาที่โจทก์เขียนไว้เดิมกับเวลาที่จำเลยเขียนแก้ค้างยังไม่ถึงเวลาปฏิบัติราชการ ไม่อาจเป็นการ โกงเวลาราชการ ไม่น่าจะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ และไม่อาจทำให้โจทก์ถูกลงโทษทางวินัย ไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้อง (ฎ.๗๓๔/๒๕๓๐)

(๒๕) หนังสือรับรองราคาที่ดินที่เจ้าพนักงานที่ดินออกให้เป็นเอกสารที่เจ้าพนักงานทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ เป็นเอกสารราชการ จำเลยจัดทำหนังสือรับรองราคาที่ดินปลอม มอบให้จำเลยเพื่อนำไปใช้เป็นหลักประกันตัวผู้ต้องหาต่อศาล จำเลยผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๕๘๖๘/๒๕๓๐)

(๒๖) ลงลายมือชื่อในกระดาษเปล้าให้ภรรยา จำเลยไว้แล้ว กรอกว่าโจทก์รับฝากเงินจากจำเลยเพื่อนำไปซื้อทีวีและวีซีดีโอให้จำเลย โดยไม่ได้รับยินยอมจากโจทก์ ผิด ม.๒๖๕ นำเอกสารดังกล่าวไปแจ้งความ ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๑๗๑/๒๕๓๑)

(๒๗) หลอกให้หลงเชื่อลงลายมือชื่อในแบบเกี่ยวกับหนังสือจ่านองที่ดิน แม้ยังไม่ได้กรอกข้อความ ถือได้ว่าเป็นการหลอกหลวงให้ผู้เสียหายทำเอกสารสิทธิแล้ว เพราะอาจนำไปกรอกว่าจำเลยเจตนาจ่านอง ผิด ม.๓๔๑ แล้วนำไปกรอกยื่นต่อธนาคารค้าประกันเงินกู้ที่จำเลยเป็นหนี้ ผิด ม.๒๖๕, ๒๖๘ (ฎ.๑๕๖๒/๒๕๓๑)

(๒๘) ลูกจ้างห้างรับเช็คแล้วต้องมอบให้ผู้จัดการ แต่เรียกเก็บเงินจากร้านค้า โดยลงลายมือชื่อของจำเลยและประทับตราสำคัญของห้าง แม้จะเป็นการลงลายมือชื่อจำเลย แต่เป็นการเพื่อหลวงให้ร้านค้าหลงเชื่อว่าเป็นการลงชื่อโดยผู้มีอำนาจทำการแทนโจทก์ ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๒๐๒๒/๒๕๓๑)

(๒๙) หนังสือมอบอำนาจของกทม. เป็นหนังสือราชการของผู้ช่วยหัวหน้าเขต ไม่ใช่ของจำเลย

จำเลยไม่มีอำนาจจะแก้ไข อาจเกิดความเสียหายแก่ทางกทม. จำเลยผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๑๖๕๑/๒๕๓๒)

(๓๐) แบบฟอร์มรับหนังสือเชิญประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นบริษัท และรายชื่อผู้ถือหุ้นที่เข้าร่วมประชุมวิสามัญ ไม่เป็นหลักฐานแห่งการเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ (ฎ.๒๓๗๘/๒๕๓๒)

(๓๑) ทำปลอมสำเนาทะเบียนเกิด และบัตรประชาชน ผิด ม.๒๖๕ มีผลเป็นความผิดแยกจากกันได้ เป็นความผิด ๒ กรรม (ฎ.๑๖๓๒/๒๕๓๓)

(๓๒) “แก้สลากกินแบ่งรัฐบาล เลข ๘ เป็นเลข ๐ มารับรางวัลจากผู้เสียหาย มีร่องรอยการแก้ไขสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ผิด ม.๒๕๖ ปลอมเอกสารสิทธิ (ฎ.๑๘๗๕/๒๕๓๓)

(๓๓) ใช้ใบรับรองแพทย์ที่ไม่มีชื่อผู้รับการตรวจจากแพทย์ ซึ่งเป็นเอกสารราชการปลอมต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อประกอบขึ้นแจ้งขาดราชการ ๓ วัน เพื่อให้จำเลยพ้นผิด ทางวินัย การใช้เอกสารจึงน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้บังคับบัญชาที่ต้องบันทึกรายงานตามลำดับ จำเลยผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๒๒๗๕/๒๕๓๓)

(๓๔) จำเลยขีดฆ่าและลบลายมือชื่อจำเลยในเช็ค ทั้ง ๕ ฉบับ เพื่อที่จำเลยจะไม่ต้องรับผิดชอบในฐานผู้สลักหลังในเช็คนั้น แม้จะเป็นการกระทำใกล้เคียงและต่อเนื่องกัน แต่ก็เห็นได้ชัดว่าจำเลยจะทำเพียงฉบับเดียวหรือบางฉบับก็ได้สุดแต่เจตนาของจำเลย เมื่อจำเลยทำทั้ง ๕ ฉบับ ผิด ๕ กรรมต่างกัน (ฎ.๓๑๐๘/๒๕๓๓)

(๓๕) เอกสารราชการ นั้น หมายถึง เฉพาะเอกสารราชการไทยเท่านั้น (ฎ.๕๔๖๖/๒๕๓๔)

(๓๖) พ. ยอมให้จำเลยเปลี่ยนภาพถ่ายของคนในใบขับขี่เป็นคน เาไปแสดงกันเอง เพื่อพันทนหาเจ้ามือเลี้ยงสุรกัน พ. ไม่เสียหาย ทั้งไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด มิได้นำแสดงออกเพื่อให้ผู้พบเห็นหลงเชื่อ ว่าคนเป็น พ. ไม่ผิด (ฎ.๒๓๘๔/๒๕๓๔)

(๓๗) จำเลยปลอมเอกสารต่าง ๆ แล้วนำไปยื่นแสดงต่อผู้ช่วยกงสุล USA เพื่อประสงค์ให้เจ้าหน้าที่ออกวีซ่าให้จำเลยเดินทางไป USA ย่อมเห็นได้ว่ามีเจตนาอย่าง เดียวที่จะให้ออกวีซ่า จำเลยผิด ม.๒๖๕ เพียงกรรมเดียว แม้เอกสารที่จำเลยทำปลอมต่างชนิดกันก็ทำให้เป็นการกระทำผิดหลายกรรมต่างกัน (ฎ.๒๕๕๘/๒๕๓๔)

(๓๘) หน้าที่รับเงินออกใบเสร็จรับเงินและออกใบเสร็จให้ผู้เสียหาย แล้วแก้ไขสำเนาเป็นออกให้ อ. เป็นการทำในอำนาจของจำเลย และลงลายมือชื่อตนเป็นผู้ทำและผู้แก้ไข จึงเป็นเอกสารที่แท้จริงที่จำเลยทำขึ้น แม้ข้อความต้นฉบับและสำเนาไม่ตรงกันก็เป็นเพียงเอกสารเท็จ (ฎ.๔๕/๒๕๓๕)

(๓๙) จำเลยเอาหนังสือเดินทางให้ผู้เสียหายผู้เสียหายแกะเอาภาพจำเลยติดแทน แม้ภาพถ่ายไม่ใช่เอกสารแต่เมื่อนำไปปิดในหนังสือดังกล่าว ย่อมทำให้เอกสารที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปว่าจำเลยคือผู้เสียหาย และเป็นหนังสือที่ทางราชการออกให้จำเลย ผิด ม.๒๖๕ และเมื่อจำเลยนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเพื่อเดินทางออกเข้าราชอาณาจักร ย่อมผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๒๗๗/๒๕๓๗)

(๔๐) จำเลยนำภาพถ่ายของตนมาปิดทับลงในสำเนาภาพถ่ายใบอนุญาตขับรถของตน แม้เมื่อเข้า

พนักงานตำรวจและบุคคลทั่วไปจะเชื่อ แต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ไม่ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๒๑๓/๒๕๓๕)

(๔๑) จำเลยเป็นพนักงานธนาคารแก้ไขจำนวนเงินในต้นฉบับสมุดฝากเงินให้น้อยกว่าที่โจทก์นำฝาก ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๔๕๖-๔๕๗/๒๕๔๒)

(๔๒) แก้ไขตัวเลขในภาพถ่ายสำเนาหนังสือรับรองราคาประเมินที่ดิน จึงเป็นการปลอมหนังสือรับรองราคาประเมิน แม้จะทำการปลอมในสำเนาเอกสารราชการ ก็ถือว่าเป็นการปลอมเอกสารราชการ (ฎ.๔๓๔๐/๒๕๔๓)

(๔๓) ทำบัตรประจำตัวข้าราชการตำรวจปลอมขึ้นทั้งฉบับ เป็นความผิดปลอมเอกสารราชการ (ฎ.๗๒๕๔/๒๕๔๔)

(๔๔) ใบบันทึกการขายจากการรูดบัตรเครดิตเป็นเอกสารสิทธิ (ฎ.๓๐๐๖/๒๕๔๕)

ปลอมเอกสารที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๒๖๖ ผู้ใดปลอมเอกสารดังต่อไปนี้

- (๑) เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ
- (๒) ทินัยกรรม
- (๓) ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ หรือใบสำคัญของใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้
- (๔) ตั๋วเงิน หรือ
- (๕) บัตรเงินฝาก

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท*

(๑) สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นเอกสารสิทธิ ไม่ใช่เอกสารสิทธิ เป็นเอกสารราชการ ตาม ม.๒๖๖(๑) (ฎ.๕๕๗/๒๕๐๕)

(๒) ใบเสร็จรับเงินภาษีรถยนต์ เป็นหลักฐานแสดงว่าราชการได้รับชำระเงินค่าภาษีรถไว้แล้ว และ

มีผลทำให้การเก็บภาษีรถของรัฐเป็นอันเสร็จสิ้นไป เป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ ม.๒๖๖(๑) (ฎ.๒๒๖/๒๕๑๕)

* ม.๒๖๖ แก้ไขโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๒) พ.ศ.๒๕๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๕ ค.๔๔ น.๑๔ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕

(๓) โฉนดหรือหนังสือรับรองทำประโยชน์ ถือเป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ เสมียนที่ดินมีหน้าที่เก็บรักษาแบบ น.ส.๓ หรือใบแทน ไม่มีหน้าที่ทำเอกสารหรือดูแลรักษาปลอมหนังสือ และสัญญาขายฝาก ไม่ผิด ม.๑๖๑ นำไปถือโกง ผิด ม.๒๖๖, ๒๖๘, ๓๔๑, ๕๐ ลงโทษ ม.๒๖๘ ประกอบ ม.๒๖๖(๑) (ฎ.๑๓๘๕/๒๕๒๒)

(๔) แบบพิมพ์เช็คของ ล. เลขที่บัญชี ๒๐๐๕ เมื่อแก้เป็น ๒๐๕๕ แล้วกรอกข้อความลงในเช็คครบถ้วน และลงลายมือชื่อผู้ส่งจ่าย โดย ล. ไม่นอนุญาต ถือได้ว่าเช็คดังกล่าวเป็นเอกสารปลอมแล้ว (ฎ.๓๓๕๒/๒๕๓๒)

(๕) จำเลยทำเอกสารและเอกสารราชการปลอมก็เพื่อจะนำไปใช้ถือโกง อันเป็นการกระทำต่อเนื่องด้วยเจตนาเดียว เพื่อให้ ก. หลงเชื่อว่ามีจำเลยคือ ค. เจ้าของเช็คเดินทาง เป็นกรรมเดียว (ฎ.๓๓๓๓/๒๕๓๒)

แจ้งข้อความเท็จต่อเจ้าพนักงาน

มาตรา ๒๖๗ ผู้ใดแจ้งเจ้าพนักงานผู้กระทำความผิดตามที่ จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ถูกบ้านต้องการหลักฐานไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่จึงขอให้ผู้ใหญ่บ้านจดข้อความอันเป็นเท็จลงในบัญชีสัตว์พาหนะ ผิด ม.๒๖๗ การที่ผู้ใหญ่บ้านยอมจดข้อความเท็จ ผิด ม.๑๖๒, ๑๕๗ เป็นความผิดเฉพาะตัวของเจ้าพนักงาน การแจ้งเท็จหาได้เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการทุจริตต่อเจ้าหน้าที่ขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ไม่ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๑๐๕๑/๒๕๐๕)

(๒) มีการร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกแล้วเจ้าพนักงานที่ดินจัดการโอนที่ดินให้ ถือว่าเจ้าพนักงานจัดการให้ก็ด้วยมีคำสั่งศาลอันมีข้อความปรากฏอยู่แล้ว จำเลยไม่ได้แจ้งเท็จแต่ประการใด ไม่ผิด (ฎ.๔๔/๒๕๐๖)

(๓) กรเบิกความเท็จในการพิจารณาาคคืออาญา ไม่ผิด ม.๒๖๗ แต่เป็นเรื่องที่ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจจดข้อความตอนใดหรือไม่ก็ได้ เป็นเรื่องของศาล ไม่ใช่เรื่องของพยานที่จะแจ้งให้ศาลจดข้อความอันเป็นเท็จ จำเลยลงชื่อปลอมในคำเบิกความ ผิด ม.๒๖๔ (ฎ.๕๖๑/๒๕๐๘)

(๖) จำเลยปลอมลายมือชื่อของ ป. เป็นผู้รับอาวัลเช็กเพื่อให้เช็ก ๑๐ ฉบับ เป็นที่น่าเชื่อถือ จำเลยผิด ม.๒๖๖(๔) ไม่ใช้ ม.๒๖๔ เท่านั้น (ฎ.๓๓๕๕/๒๕๓๓)

(๗) จำเลยเป็นเจ้าพนักงานใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริตปลอมเอกสารเพื่อขอเบิกเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ผิด ม.๒๖๔, ๒๖๖(๑), ๒๖๘ และ ม.๑๕๗ (ฎ.๑๓๗๒/๒๕๓๕)

(๘) การปลอมโฉนดเป็นการปลอมเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสาร ม.๒๖๖(๑) (ฎ.๑๘๐๔/๒๕๔๐)

(๙) จำเลยกรอกข้อความใน น.ส.๓ ตามความเป็นจริง แต่ยังไม่มียลายมือชื่อของนายอำเภอ จึงไม่อาจทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อได้ว่า เป็นเอกสารที่แท้จริง ไม่ผิด ม.๑๖๑ และ ม. ม.๒๖๖(๑) (ฎ.๑๕๓๒/๒๕๔๓)

(๔) จำเลยเบิกความเท็จต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี มิใช่ช้อกล่าวหาว่าจำเลยแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน และให้พนักงานจดข้อความเท็จ (ฎ.๕๘๖/๒๕๐๘)

(๕) การเอาความเท็จมาฟ้องในคดีแพ่ง หรือการที่จำเลยในคดีแพ่งยื่นคำให้การเท็จ ไม่เป็นความผิด ม.๑๓๗ เพราะมิได้เป็นการแจ้งต่อเจ้าพนักงานโจทก์หรือจำเลยในคดีแพ่ง แลลงให้ศาลจดข้อความอันเป็นเท็จในสำนวน โดยมีได้มีวัตถุประสงค์จะให้ข้อความนั้น เป็นพยานหลักฐาน ไม่ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๑๒๗๔/๒๕๑๓)

(๖) จำเลยแถลงต่อศาลในการดำเนินคดีเพื่อที่จะให้ศาลจับกุมโจทก์ให้มาปฏิบัติตามคำพิพากษา อ้างว่าโจทก์เป็นบริวารของผู้ถูกฟ้องจับได้ ศาลจดคำแถลงดังกล่าวไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา ไม่ใช่เป็นเอกสารเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน ตาม ม.๒๖๗ แต่เป็น

เพียงคำกล่าวอ้าง ซึ่งโจทก์มีสิทธิที่จะค้านอย่างไรก็ได้ ไม่
ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๑๒๗๔/๒๕๑๓)

(๗) ขอรับมรดกที่ดิน โดยแจ้งแก่เจ้าพนักงานที่
ดินว่า มีทายาทน้อยกว่าเป็นจริง และแจ้งว่าไม่มีพินัยกรรม
อันเป็นเท็จ ผิด ม.๒๖๗ แม้ตามพินัยกรรมจะได้ตกแก่
ทายาทอื่น นอกจากทายาทที่แจ้งละระบุนชื่อแก่เจ้าพนักงาน
ก็ตาม ถือได้ว่าอยู่ในประการที่น่าเสียหาย (ฎ.๒๐๕๖/
๒๕๑๔)

(๘) ศาลสั่งให้ทำแผนที่พิพาท จำเลยแจ้ง
พนักงานผู้ทำแผนที่ ไม่ว่าจะเป็นที่จริงหรือไม่ก็เป็นเพียง
การบันทึกให้ปรากฏไว้เท่านั้น ไม่ผิด (ฎ.๑๗๘๕/๒๕๑๗)

(๙) กรอกใบสมัคร ส.ส. ว่ามี ยศ.ท. ต่อผู้ว่า
กับแจ้งต่อผู้ว่าซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบสมบัติว่า จำเลย
ยศ.ท. รู้ว่าเป็นเท็จ ผิด ๒ กรรม กรรมแรก ผิด ม.๑๓๗
กรรมที่ ๒ ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๒๗๕๒/๒๕๑๕)

(๑๐) จำเลยไปแจ้งความต่อตำรวจว่าสมุดเช็ก
หายทั้งเล่ม หลังจากออกเช็กเพียง ๓ วัน จำเลยอ้างว่าไม่มี
เจตนาแจ้งว่าเช็กหายหาได้ไม่ เพราะเช็ครวมอยู่ในสมุด
เช็กดังกล่าวด้วย ซึ่งสามัญสำนึกเช่นจำเลยที่มีความรู้และ
ยังสมัคร ส.ส. ด้วย ย่อมต้องรู้ผลของการกระทำของตนเอง
คือผิด ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๒๕๒๔/๒๕๓๔)

(๑๑) เมื่อ ห. เป็นนายทะเบียนมีหน้าที่รับแจ้ง
การย้าย และได้ลงชื่อเป็นผู้รับแจ้งข้อความซึ่งเป็นข้อความ
เท็จตามที่จำเลยมาแจ้งแล้ว ย่อมผิด ม.๒๖๗ การที่ ห. จะ

ใช้ให้บุคคลใดเป็นผู้เขียนหรือจดข้อความแทน หาใช่เป็น
สาระสำคัญอันจะทำให้การกระทำขาดองค์ประกอบความ
ผิดแต่อย่างใดไม่ (ฎ.๒๕๑๘/๒๕๓๕)

(๑๒) จำเลยไปแจ้งความเท็จว่า น.ส.๓ ของคน
สูญหาย เพื่อจะนำสำเนาบันทึกรายงานประจำวันไปขอ
ออก น.ส.๓ ก ใหม่ ผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๕๕๐/๒๕๓๗)

(๑๓) จำเลยทราบคืออยู่แล้วว่า ที่ดินเป็น
ของผู้เสียหายแล้วไปแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อให้ได้
สิทธิในการครอบครองอันเป็นเท็จ ผิด ม.๒๖๗
(ฎ.๓๕๘๗/๒๕๓๕)

(๑๔) แม้ข้อความที่จำเลยแจ้งจะเป็นเท็จ
เพราะโฉนดจริงยังอยู่ที่จำเลย โจทก์ยังคงเป็นเจ้าของ
กรรมสิทธิ์ในที่ดิน โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่อำนาจฟ้อง
(ฎ.๗๕๕๗/๒๕๔๒)

(๑๕) จำเลยแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน
ว่าสมุดคู่ฝากเงินธนาคาร สูญหาย ทั้งที่สมุดคู่ฝาก
ถูกเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ยึดไป จึงผิด ม.๒๖๗ (ฎ.๘๒๑๕/
๒๕๔๓)

(๑๖) แจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความว่า ไม่เคย
สมรส ทั้งที่เคยสมรสแต่หย่าแล้ว ขณะจดจึงไม่อาจทำให้
ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ไม่ผิด (ฎ.๑๒๓๗/๒๕๔๔)

(๑๗) แจ้งให้เจ้าพนักงานจดในรายการบัตร
ประชาชนเป็นเท็จ ผิด ม.๒๖๗ บัตรประชาชนเป็น
เอกสารราชการ (ฎ. ๒๑๕๕/๒๕๔๕)

ใช้เอกสารอันเกิดจากการปลอมแปลง

มาตรา ๒๖๘ ผู้ใดใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕
มาตรา ๒๖๖ หรือมาตรา ๒๖๗ ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน ต้องระวางโทษดั่งที่
บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นผู้ปลอมเอกสารนั้น หรือเป็นผู้แจ้งให้ เจ้าพนักงานจดข้อความ
นั่นเอง ให้ลงโทษตามมาตรานี้แต่กระหนเดียว

(๑) จำเลยรู้อยู่แล้วว่าอักษรเลขที่พานท้ายปิ่น
ของจำเลยเป็นของปลอมขึ้น เมื่อเจ้าพนักงานมาขอคืน
จำเลยนำปิ่นดังกล่าวออกแสดงให้เจ้าพนักงานดูพร้อมด้วย
ใบอนุญาตของจำเลย ถือว่าจำเลยได้ใช้หรืออ้างเอกสาร
ปลอม ตาม ม.๒๖๘ (ฎ.๑๒๖๕/๒๕๐๓)

(๒) เอาหลักเขตที่ดินของทางราชการสำหรับที่
ดินแปลงหนึ่งไปปักที่ดินอีกแปลงหนึ่งเพื่อให้ผู้ซื้อฝากเข้าใจ
ว่าที่แปลงนั้นเป็นของคน ไม่ผิด ม.๒๖๘ เพราะไม่ใช่
หลักเขตปลอม (ฎ.๗๒๘/๒๕๐๕)

(๓) นำพินัยกรรมปลอมไปแสดงต่อเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อรับมรดก และอำเภอได้ประกาศรับมรดกแล้ว แม้ต่อมาจะได้ขอลอนคำขอรับมรดกนั้นเสีย การนำพินัยปลอมไปแสดงเช่นนั้นเป็นเหตุน่าจะเกิดความเสียหาย ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๔๐๗/๒๕๑๐)

(๔) นำคำร้องที่มีรายชื่อคู่ความปลอมโดยผู้อื่นลงชื่อปลอมมายื่นต่อศาล น่าจะเกิดความเสียหายแก่ศาลในการรับคำร้องนั้นไว้พิจารณา ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๖๕๘/๒๕๑๓)

(๕) นำสำเนาบันทึกข้อตกลงกรรมสิทธิ์รวมไปมอบให้โจทก์ โดยรู้ว่าเป็นเอกสารปลอมและจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ แม้เป็นสำเนาแต่เป็นสำเนาที่สร้างขึ้นเพื่อให้เชื่อว่ามีต้นฉบับเช่นนั้น เป็นการใช้อเอกสารปลอม ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๓๓๑/๒๕๑๔)

(๖) จำเลยเขียนหมายเลขทะเบียนรถจักรยานยนต์ของผู้อื่นลงไว้ที่แผ่นเหล็กท้ายรถจักรยานยนต์ของกลาง แม้จะเขียนหมายเลขดังกล่าวด้วยตนเอง ลักษณะตัวหนังสือและตัวเลขไม่เหมือนกับป้ายแท้จริงที่กรมตำรวจทำขึ้น แต่เมื่อจำเลยเจตนาทำเทียมเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงและอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นแล้ว ผิดมาตรานี้ (ฎ.๓๑๗/๒๕๒๑)

(๗) จำเลยลอกเขียนข้อความในต้นขั้วเช็คของโจทก์ว่า ชำระบัญชีลงลายมือชื่อจำเลยกำกับ แสดงว่าจำเลยชำระเงินแล้วไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย ไม่มีมูลความผิดตาม ม.๒๖๔ (ฎ.๒๖๘๐/๒๕๒๑)

(๘) จำเลยเอาป้ายทะเบียนที่เป็นเอกสารที่แท้จริงที่ทางราชการทำขึ้นมาใช้กับรถยนต์ของกลางเพื่อผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นรถยนต์ หมายเลขทะเบียนนี้ จำเลยไม่ผิด ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๑๔๑/๒๕๒๓)

(๙) จำเลยที่ ๑ นำแผ่นป้ายทะเบียนรถที่แท้จริงซึ่งทางราชการออกให้เพื่อใช้กับรถของจำเลยที่ ๒ ได้แจ้งเลิกใช้มาแล้วใช้กับรถของกลาง จำเลยทั้งสองไม่ผิด ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๘๑๗/๒๕๒๖)

(๑๐) มีต้นฉบับอยู่ที่แผนก ปลายฉบับมอบเจ้าของ จำเลยได้ลงรายการเสียภาษีใบทะเบียนฉบับปลาย และทำเรื่องโอนทั้ง ๆ ที่ไม่มีใบทะเบียนต้นฉบับมาตรวจสอบและรายการคู่กัน ส่อแสดงว่าจำเลยทราบอยู่แล้วว่า

ฉบับปลายเป็นเอกสารปลอม แต่ยังไม่ยื่นคำให้การให้แก่ผู้ขอโอน ผิด ม.๒๖๘ และ ม.๑๕๗ (ฎ.๒๕๒๐/๒๕๒๖)

(๑๑) โจทก์ลงชื่อในกระดาษเปล่าให้ภรรยา จำเลย จำเลยกรอกข้อความว่าโจทก์รับฝากเงินจากจำเลย เพื่อนำไปซื้อทีวีดีโอ ให้จำเลย โดยไม่ได้รับความยินยอมจากโจทก์ ผิด ม.๒๖๕ และ จำเลยนำไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนว่าโจทก์ขี้ขอก ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๑๗๑/๒๕๓๓)

(๑๒) ใช้ใบรับรองแพทย์ที่ไม่มีชื่อผู้รับการตรวจจากแพทย์ ซึ่งเป็นเอกสารราชการปลอม ต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อประกอบขี้แจงขาดราชการ ๓ วัน เพื่อให้จำเลยพ้นผิดทางวินัย การใช้เอกสารจึงน่าจะเกิดความเสียหายต่อผู้บังคับบัญชาที่ต้องบันทึกรายงานตามลำดับ จำเลยผิด ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๒๒๗๕/๒๕๓๓)

(๑๓) ขอท้าววิชา ปรากฏว่าสมุดเงินฝากเป็นเอกสารปลอม เมื่อฟังไม่ได้ว่าจำเลยเป็นผู้ทำปลอม สมุดก็ยังไม่ได้ว่าจำเลยรู้ว่าสมุดเป็นเอกสารปลอม โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยผิด ผิด ม.๒๖๘ ย่อมมีหน้าที่พิสูจน์ว่าจำเลยรู้อยู่แล้วว่าสมุดปลอม ซึ่งถ้าจำเลยไม่รู้ว่าความจริงดังกล่าว แม้จำเลยนำเอกสาร ไปใช้ จำเลยไม่ผิด (ฎ.๖๓๑๗/๒๕๓๔)

(๑๔) จำเลยที่ ๑ ลักแบบเช็คของโจทก์ไปให้จำเลยที่ ๒ กรอกและลงลายมือชื่อปลอมของโจทก์ โดยจำเลยที่ ๑ นำสำเนาเช็คที่มีลายมือชื่อโจทก์ให้จำเลยที่ ๒ หักปลอม แล้วไปธนาคารเพื่อเบิกเงิน เมื่อเบิกได้แล้วเตรียมรถแท็กซี่รออยู่ท่ากันกลับด้วยกัน จำเลยที่ ๑ ร่วมกับจำเลยที่ ๒ ทำผิด ผิด ม.๒๖๖(๔), ๒๖๘ (ฎ.๖๑๔/๒๕๓๕)

(๑๕) มอบอำนาจให้จำนองกับเขียนเป็นว่ามอบอำนาจให้ขายแก่ตนเอง ผิด ม.๒๖๔, ๒๖๘ จำเลยที่ ๒ ได้ลงลายมือชื่อเป็นพยานในหนังสือมอบอำนาจที่จำเลยที่ ๑ กรอกดังกล่าว ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการปลอมหนังสือมอบอำนาจ และแม้จำเลยที่ ๒ ไม่ได้ไปด้วยในวันที่นำหนังสือมอบอำนาจไปจดทะเบียน แต่จำเลยที่ ๒ ร่วมทำผิดมาตั้งแต่ต้น ผิด ม.๒๖๘ (ฎ.๑๗๖/๒๕๓๗)

(๑๖) นำสำเนา น.ส.๓ ก มาแก้ไขโดยเพิ่มเติมคดทอนข้อความ แก่รูปแผนที่ที่ดินให้ผิดไปจากความจริง แล้วถ่ายสำเนาหนังสือที่มีการแก้ไข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจว่าเป็นหนังสือที่เจ้าพนักงานรับรองในหน้าที่

ผิด ม.๒๖๕ นำไปแสดงต่อเจ้าพนักงานเพื่อออกโฉนดผิด
ม.๒๖๘ (ฎ.๕๕๐/๒๕๓๗)

(๑๗) จำเลยนำใบบันทึกการขายปลอมไปใช้
เบิกเงินจากธนาคารผู้เสียหาย จึงเป็นความผิดฐานใช้
เอกสารสิทธิปลอม และฉ้อโกง ม.๒๖๘ วรรค ๑ ประกอบ
ม.๒๖๕, ๓๔๑ (ฎ.๔๐๑๘/๒๕๔๒)

(๑๘) แก้วไขจะแนนสอบ แล้วไปแสดงต่อคณะ
กรรมการ โดยอาศัยที่ดินมีหน้าทีนั้น ผิด ม.๑๖๑, ๒๖๕,
๒๖๘ และ ม.๑๕๗ (ฎ.๒๖๕/๒๕๔๓)

ทำคำรับรองในวิชาชีพอันเป็นเท็จ

มาตรา ๒๖๕ ผู้ใดในการประกอบงานวิชาชีพ กฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใด ทำคำรับรองเป็น
เอกสารอันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
สองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดโดยทุจริตหรืออ้างคำรับรองอันเกิดจากการกระทำความผิดตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่น
เดียวกัน

(๑) คำขอรังวัดเปลี่ยน น.ส.๓ ก ลงชื่อจำเลย
เป็นผู้ขอและระบุว่าจำเลยเป็นผู้ถือสิทธิครอบครองที่ดิน
อันเป็นเท็จอันก่อนอายุอายุไม่เป็นเอกสารราชการ ไม่ผิด
ม.๒๖๗ ดังนั้น น.ส.๓ ก ที่เจ้าพนักงานออกให้ตามคำขอ
ของจำเลยดังกล่าว ไม่ใช่เอกสารอันเกิดจากการกระทำผิด
ม.๒๖๗ และนำไปคัดค้านการรังวัด ไม่ผิด ม.๒๖๘
(ฎ.๑๐๕๐/๒๕๓๗)

(๑๙) จำเลยยื่นเอกสารรายงานการประชุม
วิสามัญและคำขอแก้ไขรายการทะเบียนปลอม โดยมี
เจตนาเพื่อให้เจ้าพนักงานแก้ไขจำนวนคณะกรรมการที่มี
อำนาจลงนามผูกพันบริษัท เป็นกรรมเดียว (ฎ.๒๓๕๔/
๒๕๔๔)

(๒๐) จำเลยแก้ไขตัวเลขใบเสร็จรับเงินค่าไฟฟ้า
และใบกำกับภาษี อันเป็นเอกสารสิทธิ ๓๕ ฉบับ จึงมี
ความผิด ๓๕ กระทั่ง (ฎ.๖๕๕๘/๒๕๔๔)

(๒) ใบแต่งตั้งนายมิชข้อความตบแบบพิมพ์ ให้
อำนาจว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาแทน มิชเป็น
หลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิจึงไม่เป็นเอกสารสิทธิตาม
ม.๑(๕) ฟ้องไม่บรรยายว่าจำเลยเป็นทนายความ อันจะถือ
ได้ว่าเป็นผู้ประกอบงานในวิชากฎหมาย จึงไม่เป็นความ
ผิด ม.๒๖๕ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๕ป)

ลักษณะ ๘

ความผิดเกี่ยวกับการค้า

ใช้ มีไว้ใช้ เครื่องชั่ง ตวง วัด ผิดอัตรา

มาตรา ๒๗๐ ผู้ใดใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งเครื่องชั่ง เครื่องตวง หรือเครื่องวัด ที่ผิดอัตราเพื่อเอาเปรียบใน
การค้า หรือมีเครื่องเช่นนั้นไว้เพื่อขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยที่ ๑ มีเครื่องชั่งไว้ซึ่งซื้อชาวเปลือก
จากผู้ขาย มิชซึ่งขายซึ่งชั่งน้ำหนักจริง ๕๐๐ กก. ใช้
เครื่องชั่งของจำเลยได้น้ำหนัก ๕๐๒ กก. ฟังไม่ได้ว่า

จำเลยที่ ๑ มีเครื่องชั่งไว้ใช้เพื่อเอาเปรียบในการค้า ไม่ผิด
ม.๒๗๐ (ฎ.๑๖๔๕/๒๕๓๒)

หลอกให้หลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ

มาตรา ๒๗๑ ผู้ใดขายโดยหลอกหลวงด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จ ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ^{*}

(๑) จำเลยปลอมเครื่องหมายการค้าและจำหน่าย เมื่อศาลยกฟ้องแล้ว โจทก์กับฟ้องอีกเป็นฟ้องต้องห้าม ตาม ป.วิ.อ. ม.๓๕(๕) (ฎ.๒๕๕๘/๒๕๕๐)

(๒) จำเลยส่งไข่มงที่เสื่อมคุณภาพให้โจทก์ เพื่อหวังจะได้รับเงินแต่โจทก์ไม่ชำระเงิน จำเลยผิดพยายามฉ้อโกง ไม่ผิด ม.๒๗๑ (ฎ.๓๓๕๑/๒๕๕๒)

เอาชื่อ รูป รอยประดิษฐ์ในการค้า เลียนป้าย

มาตรา ๒๗๒ ผู้ใด

(๑) เอาชื่อ รูป รอยประดิษฐ์ หรือข้อความใด ๆ ในการประกอบการค้าของผู้อื่นมาใช้ หรือทำให้ปรากฏที่สินค้า หีบห่อ วัตถุที่ใช้หุ้มห่อแจ้งความ รายการแสดง ราคา จดหมายเกี่ยวกับการค้าหรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าหรือการค้าของผู้อื่นนั้น

(๒) เลียนป้าย หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกันจนประชาชนน่าจะหลงเชื่อว่าเป็นสถานที่การค้าของตนเป็นสถานที่การค้าของผู้อื่นที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง

(๓) ไขขาวแพร่หลายซึ่งข้อความเท็จเพื่อให้เสียความเชื่อถือในสถานที่การค้า สินค้า อุตุสาหกรรม หรือพาณิชย์การของผู้หนึ่งผู้ใด โดยมุ่งประโยชน์แก่การค้าของตน

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดมาตรานี้เป็นความผิดอันยอมความได้

(๑) จำเลยเอาเครื่องหมายการค้าของผู้เสียหาย มาใช้กับกางเกงยีนส์ออกจำหน่าย จึงแสดงให้เห็นถึงเจตนาจำเลยเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่างเกงยีนส์ของจำเลยเป็น สินค้าของผู้เสียหาย จำเลยผิด ม.๒๗๒ (ฎ.๓๑๔๒/๒๕๓๒)

(๒) ในเรื่องสิทธิใช้นามบุคคลมี ป.พ.พ. ม.๑๘ บัญญัติคุ้มครอง และ ป.อ. ม.๒๗๒(๑) คุ้มครองสิทธิการ

ใช้ชื่อทางการค้าโดยไม่มีกฎหมายจำกัดสิทธิว่า การใช้ นามหรือชื่อทางการค้าต้องมีการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนจึงจะได้รับความคุ้มครองแต่อย่างไร (ฎ.๘๗๗๘/๒๕๔๒)

(๓) ปลอมปนน้ำมันหล่อลื่นใส่ถังเครื่องหมายการค้าของผู้เสียหายเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อแล้วซื้อผิด ม.๒๗๒(๑) (ฎ.๒๕๕๐/๒๕๕๔)

^{*} ม.๒๗๑ แก้ไขโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๔) พ.ศ.๒๕๒๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๖ ค.๔๒ น.๑ (ฉ.พิเศษ)

ปลอมเครื่องหมายการค้า

มาตรา ๒๗๓ ผู้ใดปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ผิด พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า ม.๑๐๘
บทเฉพาะแล้ว ไม่ต้องปรับบท ม.๒๗๓ อีก
(ฎ.๑๗๑๘/๒๕๔๕)

เลียนเครื่องหมายการค้า

มาตรา ๒๗๔ ผู้ใดเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยทั้งสองทำเลียนเครื่องหมายการค้า
ของผู้อื่น แล้วนำไปติดประทับไว้ที่กระสอบข้าวสารแล้ว
เสนอจำหน่ายข้าวสารนั้นแก่ผู้ซื้อ ข้าวสารเป็นส่วนหนึ่งที่
จำเลยใช้ในการกระทำผิดตามที่ฟ้อง ศาลมีอำนาจสั่งรับได้
(ฎ. ๓๑๗๒/๒๕๓๒)

นำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าต้องห้าม

มาตรา ๒๗๕ ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักร จำหน่ายหรือเสนอจำหน่าย ซึ่งสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีชื่อรูป รอยประดิษฐ์ หรือข้อความใด ๆ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๒(๑) หรือสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ตามความในมาตรา ๒๗๓ หรือมาตรา ๒๗๔ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(๑) ก่อตั้งสินค้า "MITA" ซึ่งเป็นเครื่องหมาย
การค้าของโจทก์ จำเลยมิได้ใช้อย่างสินค้าของโจทก์ และ
มิได้เขียนลักษณะเดียวกับของโจทก์ ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้
เสนอจำหน่ายสินค้าซึ่งมีชื่อหรือข้อความสินค้าของโจทก์
ไม่ผิด ม.๒๗๕, ประกอบ ม.๒๗๒(๑) (ฎ.๑๒๕๗/๒๕๓๖)

(๒) จำหน่ายสินค้ากระเป่าที่มีเครื่องหมาย
การค้าที่ทำปลอมขึ้น ซึ่งผู้เสียหายได้จดทะเบียนนอก
ราชอาณาจักร ผิด ม.๒๗๕ ประกอบ ม.๒๗๓
(ฎ.๑๘๓๕/๒๕๔๕)

ลักษณะ ๕

ความผิดเกี่ยวกับเพศ

ข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่น

มาตรา ๒๓๖ ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิดหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(๑) ของลับของชายถูใดที่ปากช่องคลอดค้ำน นอก ยังไม่เข้าไปภายในช่องคลอดผิด ม.๒๓๖, ๘๐ เพราะ ของชายจรดปากช่องคลอดแล้ว (ฎ.๑๐๘๖๔/๒๕๕๑)

(๒) ข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิง ๑๑ ขวบ แต่ ของลับชายเข้าไปในช่องคลอดของเด็กหญิงไม่ได้ ก็สำเร็จ ความใคร่เสียก่อน ผิด ม.๒๓๖, ๘๐ (ฎ.๒๐๐๕/๒๕๕๔)

(๓) จำเลยพยายามข่มขืนเด็กหญิง ๖ ขวบ แต่ไม่ สำเร็จ เพราะของลับของจำเลยล้วงล้าเข้าไปในช่องคลอด ไม่ได้ เป็นเพียงทำให้เอือมปัดช่องคลอดขาด ผิด ม.๒๓๖, ๘๐ (ฎ.๑๗๐๖/๒๕๕๘)

(๔) เด็กหญิงอายุ ๔ ปีเศษ แต่ของจำเลยเพียง จรดอวัยวะเพศปากช่องคลอดของผู้เสียหาย มิได้ล้วงล้าเข้าไปใน ช่องคลอด เพราะขนาดแตกต่างกัน ดังนั้นจำเลยลงมือกระทำ ชำเราแล้ว แต่กระทำไปไม่ตลอด ผิด ม.๒๓๖, ๘๐ (ฎ.๘๕/ ๒๕๐๔)

(๕) ของลับของจำเลยเข้าไปในของผู้เสียหาย ราว ๑ องคุลี ถือว่าเป็นการกระทำชำเราสำเร็จ ตามความ หมาย ม.๒๓๖ แล้ว การที่ทางพิจารณาไม่ปรากฏว่า มี อสุจิของจำเลยออกมาอยู่ที่ของลับผู้เสียหาย หรือที่ของ จำเลยนั้นเป็นเรื่องสำเร็จใคร่แล้วหรือไม่ เป็นอีกส่วนหนึ่ง ไม่เป็นเหตุให้เห็นว่าจำเลยชำเราไม่สำเร็จหรือเป็นเพียงขั้ นพยายาม (ฎ.๑๑๓๓/๒๕๐๕)

(๖) มิต้องเป็นผู้ลงมือกระทำชำเราทุกคนเพียง คนใดคนหนึ่งกระทำ ผู้ร่วมกระทำผิดถือเป็นตัวการ ตาม ม.๘๓ และก็ได้บัญญัติให้ลงโทษแต่เฉพาะชายเท่านั้น

ไม่ เท่านั้นแม้จำเลยจะเป็นหญิงเมื่อฟังว่าสมควรร่วม กันลงโทษตัวการได้ (ฎ.๒๕๐/๒๕๑๐ป)

(๗) จำเลยสมคบกับพวก ไปจู่คร่าผู้เสียหาย เพื่อข่มขืน มิได้มุ่งประสงค์ต่อทรัพย์ แต่พวกจำเลยได้ฉก กระจเป่าเอาทรัพย์ของผู้เสียหายอีกคนหนึ่งไป เป็นเหตุ การณ์ที่เกิดขึ้นในฉับพลันทันที จะฟังว่าจำเลยรู้เห็นกับ พวกลักทรัพย์ด้วยมิได้ ผิด ม.๒๘๔, ๒๓๖ (ฎ.๗๑๘/ ๒๕๑๑)

(๘) ขู่บังคับผู้เสียหายอายุ ๕ ขวบเศษ ให้ถอด กางเกงออก และจำเลยเอาของลับของจำเลยใส่อวัยวะเพศ ผู้เสียหาย และเมื่อผู้เสียหายรู้สึกเจ็บที่ของลับจะร้องให้คน ช่วย จำเลยใช้ผ้าปิดปากไว้ ไม่ปรากฏว่าของจำเลยล้วงล้า เข้าไปใน ของผู้เสียหาย ผิด ม.๒๓๖, ๘๐ (ฎ.๑๕๕๘/ ๒๕๑๔)

(๙) บุคคลหลายคนร่วมกันปล้นทรัพย์บ้านใกล้ เคียง แม้แยกกันไม่ถึง ๓ คน ก็ถือว่าเป็นกรรมเดียว แต่ละ คนผิด ม.๓๔๐, ๘๓ แต่เมื่อคนหนึ่งในจำนวนนั้นเข้าไป ข่มขืนเจ้าของทรัพย์อื่น ไม่อยู่ในเจตนาร่วมกันมาก่อน เป็น ความผิดอีกกรรมหนึ่งต่างหาก ตาม ม.๒๓๖ (ฎ.๑๕๐๕/ ๒๕๑๔)

(๑๐) หญิงมิสามีมอมให้จำเลยที่ ๑ ชำเรา แล้ว ยอมให้จำเลยที่ ๒ ชำเราอีก เป็นการปิดปากไม่ให้ผู้อื่น จ्ञจำเลยที่ ๑, ๒ ไม่ผิด ม.๒๓๖ (ฎ.๖๓๘/๒๕๑๖)

(๑๑) แม้จำเลยจะไม่ได้พูดหรือมีอาวุธขู่เข็ญผู้เสียหายก็ตาม ถ้าพฤติการณ์ผู้เสียหายกลัวจำเลยไม่กล้าขั้ ด

จีนอยู่ในภาวะจำต้องขอมจำเลย จะอ้างว่าผู้เสียหายยินยอมไม่ได้ (ฎ.๒๕๐๕/๒๕๑๖)

(๑๒) จำเลยมีเจตนาพาผู้เสียหายไปเพื่อกระทำอนาจารและข่มขืนกระทำชำเราจำเลย ข่มขืนทั้งในคืนแรกและคืนที่สอง เป็นการกระทำต่อเนื่องกัน จากเจตนาเดิมนั่นเองแยกออกจากกันมิได้เป็นกรรมเดียว (ฎ.๒๒๔๕/๒๕๒๐) ถูกกลับโดย ฎ.๖๔๔๑/๒๕๔๐, ฎ.๕๗๔๒/๒๕๔๔ ม.๕๑ เป็นต่างกรรม

(๑๓) จำเลยเอาของใส่ในช่องคลอดผู้เสียหายผู้เสียหาย อายุ ๑๓ ปี ๑๑ วัน ค้นโดยแรงผู้เสียหายรู้สึกว่าการกระทำชำเราไปลึกช่วงนิ้วมือนั้น จึงเป็นความผิดสำเร็จไม่จำเป็นจะต้องมีรอยแดงขาดที่ช่องปากมดลูกหรือที่เยื่อพรหมจารีด้วยไม่ (ฎ.๒๔๑๑/๒๕๒๐)

(๑๔) ผลัดกันข่มขืนได้ ๒ คน ตำรวจก็จับจำเลยขณะถอดเสื้อกางเกงออก นุ่งแต่กางเกงในนั้นข่มขืนเป็นคนถัดไป จำเลยผิดฐาน โทรมหญิงแล้ว แม้จำเลยจะยังไม่ทันลงมือข่มขืนก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ร่วมกระทำผิด (ฎ.๑๔๐๓/๒๕๒๑)

(๑๕) จำเลยและพวกร่วมกันข่มขืนในวาระแรกและร่วมกัน โทรมหญิงในวาระต่อมา ทั้งต่อมาจำเลยที่ ๑ แต่ผู้เดียวได้ข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายอีกคน ดังนั้นเป็นการกระทำต่อเนื่องกันจากเจตนาเดิมนั่นเอง แยกออกจากกันมิได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท (ฎ.๑๕๑๘/๒๕๒๒)

(๑๖) ความผิด ม.๒๗๖ ผู้ร่วมกระทำไม่จำเป็นต้องลงมือกระทำชำเราด้วยกันทุกคน และหาได้บัญญัติลงโทษเฉพาะชายเท่านั้น ไม่ หญิงซึ่งร่วมกระทำผิดกับชาย ผู้กระทำชำเราก็คือตัวการด้วยตาม ม.๒๗๖ (ฎ.๕๕/๒๕๒๔)

(๑๗) ผู้เสียหายรักจำเลยเต็มใจร่วมประเวณีกับจำเลย แต่เมื่อจำเลยพาพวกอีก ๓ คน ไปด้วย ผู้เสียหายจึงวิงหนี จำเลยกับพวกจุดไว้แล้วผลัดกันชำเราทุกคน มีลักษณะ โทรมหญิง จำเลยผิด ม.๒๗๖ ว.๒ (ฎ.๑๑๕๕/๒๕๒๔)

(๑๘) จำเลยลอบเข้าไปข่มขืนผู้เสียหายถึงในห้องนอนจนสำเร็จความใคร่ ๑ ครั้ง แล้วจำเลยออกจากห้องเรียกลูกจ้างของตนให้เข้าไปข่มขืนผู้เสียหายอีก ๑

ครั้ง โดยจำเลยมิได้ร่วมกระทำผิดในตอนนั้น กรณีไม่เข้าลักษณะเป็นการ โทรมหญิง (ฎ.๑๕๖๕/๒๕๒๔)

(๑๕) จำเลยที่ ๒ ใช้ปืนขู่เชิญ ขณะจำเลยที่ ๑ ข่มขืนชำเราและถ่ายภาพจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ผิดร่วมกันตาม ม.๒๗๖ วรรค ๒,๘๓ (ฎ.๓๗๔/๒๕๒๖)

(๒๐) จำเลยข่มขืนชำเราผู้เสียหายแต่ถ้าทั้งคนเดียว มิใช่ลักษณะ โทรมหญิง จึงเป็นความผิดอันยอมความได้ เมื่อผู้เสียหายตกลงยอมความกับจำเลยแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไป (ฎ.๑๘๔๑/๒๕๒๖)

(๒๑) พวกของจำเลยบางคนข่มขืนผู้เสียหายแล้วบางคนกำลังข่มขืนผู้เสียหาย จำเลยที่ ๒ ซึ่งได้ถอดกางเกงรออยู่พร้อมที่จะข่มขืนเป็นคนต่อไป แม้ยังไม่ทันข่มขืนเพราะมีผู้อื่นมาขู่ที่เกิเหตุ จึงหลบหนีไปเสียก่อนก็ได้ชื่อว่าร่วมกระทำผิดแล้ว (ฎ.๒๒๐๐/๒๕๒๗)

(๒๒) ผู้เสียหายยอมให้จำเลยที่ ๑ ร่วมกระทำชำเราโดยสมัครใจ แม้จำเลยที่ ๒ จะช่วยจับขาผู้เสียหายถ่างออกในการร่วมกระทำชำเราโดยสมัครใจของผู้เสียหายเช่นนั้น ย่อมไม่ทำให้การกระทำของจำเลยที่ ๒ เป็นความผิด ม.๒๗๖ (ฎ.๓๑๓/๒๕๒๘)

(๒๓) จำเลยใช้ของตีที่ของ ค.ญ. ๔ ขวบเศษจนสำเร็จความใคร่ จำเลยมีเจตนากระทำชำเรา แม้จะสำเร็จความใคร่ก่อน โดยยังไม่ได้สอดเข้าไปข้างในของเด็กหญิง ถือได้ว่าจำเลยได้กระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำของจำเลยไม่บรรลุผล ผิด ม.๒๗๖,๘๐ (ฎ.๒๑๐/๒๕๒๕)

(๒๔) จำเลยใช้ปืนขู่บังคับให้ผู้เสียหายยอมให้จำเลยที่ ๒ ข่มขืน จำเลยที่ ๑ ไม่ได้ข่มขืน ด้วย ถือไม่ได้ว่าเป็นลักษณะ โทรมหญิง แต่ถือเป็นตัวการข่มขืนผู้เสียหาย โดยมีหรือใช้ปืน ผิด ม.๒๗๖ วรรค ๒ (ฎ.๒๒๗/๒๕๒๕)

(๒๕) ต้องมีการร่วมผลัดเปลี่ยนกัน ข่มขืนกระทำชำเราตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เมื่อจำเลยที่ ๑ ข่มขืนผู้เสียหายเพียงคนเดียว จำเลยที่ ๒ ยังไม่ได้ข่มขืนเพียงแต่กอดจูบและกอดผู้เสียหายให้จำเลยที่ ๑ ข่มขืนเท่านั้น ดังนั้นเป็นเพียงตัวการร่วมกระทำผิดข่มขืนด้วยกันไม่ เข้า ม.๒๗๖ วรรค ๒ แม้จำเลยไม่ฎีกาแต่เป็นเหตุลักษณะคดี (ฎ.๑๒๐๒/๒๕๒๕ป)

(๒๖) จำเลยชวนผู้เสียหายอายุ ๔ ปี ไปดูการ์ตูนแล้วให้ชื้อว๊ยะดันไปครองอ๊วะวะของผู้เสียหายเพียงครั้ง

เดียวบริเวณอวัยวะเสียหายไม่มีบาดแผล ไม่ทำซ้ำต่อเพื่อให้สำเร็จความใคร่ ทั้ง ๆ ที่จำเลยมีโอกาสนับว่าได้ยับยั้งเสียเอง ไม่ทำไปตลอด จำเลยผิดพยายามข่มขืนเด็กอายุไม่เกิน ๑๓ ปี ไม่ผิด ม.๒๗๖ ประกอบ ม.๘๒ (ฎ.๑๒๑๘/๒๕๓๐)

(๒๗) ถูกพวกจำเลยข่มขืนที่สวนปาล์ม จำเลยมิได้อยู่ที่เกิดเหตุด้วย หลังจากผู้เสียหายนุ่งกางเกงและเดินมาถึงถนนข้างสวนปาล์ม จึงพบจำเลยได้ถอดและลากพาผู้เสียหายไปข่มขืนที่จอมปลวกใหญ่ ต่างสถานที่ต่างเวลา และขาดตอนจากการที่พวกของจำเลยครั้งแรก หาใช้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันข่มขืนตาม ม.๒๗๖ วรรค ๒ (ฎ.๑๔๔๔/๒๕๓๐)

(๒๘) จำเลยกับพวกจับผู้เสียหายลงแล้วร่วมกันจับแขนขา ให้พวก ๒ คน ผลัดกันข่มขืน จนสำเร็จความใคร่คนละครึ่ง อันเป็นการโทรมหญิงเป็นตุการ แม้จำเลยจะมีได้ชำระผู้เสียหาย ก็ถือว่า ผิด ม.๒๗๖ วรรค ๒, ๘๓ (ฎ.๒๖๗๗/๒๕๓๐)

(๒๙) แต่งงานตามถ้อยคำอิสลาม มีบุตร ๑ คน แยกกันอยู่ แต่มิได้หย่าขาดจากกัน จำเลยจับผู้เสียหายไปกระทำผิด ม.๓๑๐, ๒๗๘, ๒๗๖ จึงอาจเป็นกรณีที่จำเลยทำโดยเข้าใจว่าจำเลยมีสิทธิทำได้กับภริยาซึ่งมีบุตรด้วยกันและบุตรยังอยู่กับจำเลย อันเสมือนกับทำโดยวิสาสะย่อมไม่มีเจตนา ไม่ผิดทั้งหมด (ฎ.๔๓๐/๒๕๓๒)

(๓๐) เมื่อของจำเลยได้ล่วงล้ำเข้าไปในของผู้เสียหายแล้ว แม้จำเลยไม่สำเร็จความใคร่ ก็เป็นความผิด ม.๒๗๖ จำเลยมีเจตนากระทำชำเรา แม้จะสำเร็จความใคร่ก่อนโดยของยังไม่ได้สอดใส่เข้าไปในของเด็กหญิง ถือได้ว่าจำเลยได้กระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำของจำเลยไม่บรรลุผล ผิด ม.๒๗๖, ๘๐ หาใช่เพียง ม.๒๗๕ (ฎ.๑๖๔๖/๒๕๓๒)

(๓๑) จำเลยที่ ๒ มิได้ร่วมกระทำทั้งขณะจำเลยที่ ๑ ข่มขืนผู้เสียหาย จำเลยที่ ๒ นั่งห่างผู้เสียหาย ๑๐ วา เมื่อจำเลยที่ ๑ เสร็จแล้ว จำเลยที่ ๒ จึงเข้ามาลากผู้เสียหายไปข่มขืนที่ข้างกอไผ่ห่างจากจุดเดิมพอสมควร โดยจำเลยมิได้เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่เข้าลักษณะโทรมหญิง (ฎ.๑๖๖๘/๒๕๓๒)

(๓๒) เมื่อจำเลยข่มขืนผู้เสียหายแล้วพวกจำเลยได้เข้ามาข่มขืนผู้เสียหายต่ออีก แม้พวกจำเลยไม่สามารถ

สอดใส่อวัยวะเข้าในอวัยวะของผู้เสียหาย แต่ก็ได้ลงมือกระทำการข่มขืนผู้เสียหายจนถึงขั้นพยายามแล้ว ถือได้ว่าเป็นการร่วมกระทำกันอันมีลักษณะ โทรมหญิง ตาม ม.๒๗๖ วรรค ๒ แล้ว (ฎ.๓๐๐๗/๒๕๓๒)

(๓๓) ข่มขืนผู้เสียหายจนสำเร็จความใคร่ จากนั้นผิวปากเป็นสัญญาณาให้จำเลยกับ ข. เข้ามาข่มขืนต่อจนสำเร็จคนละ ๑ ครั้ง แสดงว่ามีเจตนาาร่วมกัน เป็นตุการผลัดเปลี่ยนกันข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการ โทรมหญิง ผิด ม.๒๗๖ วรรค ๒ (ฎ.๑๐๑/๒๕๓๓)

(๓๔) นั่งครางประคองไม่ให้คนเปิดมาเห็นเพื่อผู้อื่นข่มขืน โดยจำเลยมิห้ามจำเลยร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อข่มขืนผู้เสียหาย อันเป็นลักษณะการ โทรมหญิง จำเลยผิด ม.๒๗๖ วรรค ๒, ๘๓ (ฎ.๑๓๑๓/๒๕๓๓)

(๓๕) จำเลยเพียงแต่ใช้ของจำเลยดูสัมผัสของผู้เสียหายที่ด้านนอกจนสำเร็จความใคร่ โดยไม่มีเจตนาสอดใส่เข้าไปในของผู้เสียหาย จำเลยจึงไม่มีความผิด ม.๒๗๖, ๘๐ (ฎ.๑๑๗/๒๕๓๔)

(๓๖) จำเลยทั้ง ๒ ช่วยกันจับมือผู้เสียหายไว้ให้พ. ข่มขืน จึงเป็นตุการร่วมกันกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราด้วย (ฎ.๔๖๘/๒๕๓๔)

(๓๗) แม้จำเลยข่มขืนผู้เสียหายโดยมีอาวุธปืนแต่มิได้ใช้ปืนนั้น จำเลยก็ยังมีความผิด ม.๒๗๖ วรรค ๒ (ฎ.๖๓๓๖/๒๕๓๔)

(๓๘) จำเลยข่มขืนผู้เสียหายเสร็จแล้วออกจากห้องไป ว. เข้าข่มขืนชำเราต่อ เสร็จแล้วข่มขืนอีกสลับกัน แม้ว่าผู้กระทำความผิดมิได้อยู่ในห้องขณะที่คนหนึ่งข่มขืนอยู่ แต่จำเลยกับ ว. ได้กระทำในลักษณะติดต่อกันจึงเป็นการสมคบทำผิด ม.๒๗๖ วรรค ๒ (ฎ.๑๒๖๗/๒๕๓๖)

(๓๙) จำเลยที่ ๑ ร่วมประเวณีกับผู้เสียหายยินยอม ไม่ผิด แต่สมคบกันก่อนว่าจะให้จำเลยที่ ๒ ข่มขืนผู้เสียหาย จำเลยชำเราเสร็จแล้วออกจากห้องเปิดประตูไว้ให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปข่มขืนผู้เสียหาย ย่อมเป็นการช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๑ ผิด ม.๒๗๖ วรรค ๑, ๘๖ จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๒๗๖ วรรค ๑ (ฎ.๒๐๔๓/๒๕๓๗)

(๔๐) แม่จำเลยมิได้กระทำชำเราผู้เสียหาย แต่กึ่งช่วยจุดผู้เสียหายไปให้พวกของจำเลยข่มขืน ผิด ม.๒๗๖ วรรค ๒, ๘๓ (ฎ.๑๕๕๘/๒๕๔๓)

(๔๑) ชำเราผู้เสียหายอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ๒ ครั้ง ผิด ๒ กรรม ต่อมาข่มขืนชำเราอีก ๓๘ ครั้ง โดยกระทำต่างวันต่างวาระกัน จึงเป็นกรรมต่างวาระ (ฎ.๘๗๙๒/๒๕๔๔)

กระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกินสิบสามและสิบห้าปี

มาตรา ๒๗๗ ผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมีโชภริยาของตน โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิง และเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอม หรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก ถ้าเป็นการกระทำที่ชายกระทำกับเด็กหญิงอายุกว่าสิบสามปี แต่ยังไม่เกินห้าปี โดยเด็กหญิงนั้นยินยอม และภายหลังศาลอนุญาตให้ชายและเด็กหญิงสมรสกัน ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ ถ้าศาลอนุญาตให้สมรสในระหว่างที่ผู้กระทำผิดกำลังรับโทษในความผิดนั้นอยู่ ให้ศาลปล่อยผู้กระทำความผิดนั้นไป

(๑) จำเลยทั้งสองผลิตกันข่มขืนเด็กหญิง ๑๑ ปี ๓ เดือน แล้วผลิตกันข่มขืนกระทำชำเราข้างทางเดินในเวลากลางวันจนสำเร็จความใคร่คนละครั้ง เป็นการ โทรมหญิง ผิด ม.๒๗๗ วรรค ๓ (ฎ.๑๖๘๕/๒๕๐๓ป)

ซึ่งเป็นเด็กไม่เกิน ๑๓ ปี ไปเสียเพื่อการอนาจาร ผิด ม.๓๑๗ วรรค ๓ อีกกระทงหนึ่ง (ฎ.๑๖๘๒/๒๕๓๒)

(๒) จำเลยใช้อุบายหลอกลวงผู้เสียหายอายุ ๕ ปี ๔ เดือน ๑๑ วัน ให้ไปเก็บดอกไม้ในสวนแล้วจะให้เงินผู้เสียหายหลงเชื่อจำเลยไปในสวน จำเลยชำเราผู้เสียหายเป็นการกระทำที่ปราศจากเหตุอันสมควร พราวกผู้เสียหาย

(๓) จำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายโดยสำคัญผิดว่าผู้เสียหายอายุ ๑๗ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด ม.๒๗๗ วรรค ๑ จึงถือว่าจำเลยไม่มีเจตนากระทำความผิดฐานนี้ (ฎ.๖๔๐๕/๒๕๓๘)

(๔) ความผิดตาม ม.๒๗๗ วรรค ๑ ไม่ต้องคำนึงถึงว่า เด็กหญิงจะยินยอมหรือไม่ยินยอมก็เป็นความผิด (ฎ.๕๒๗๘/๒๕๔๐)

* ม.๒๗๗ แก้ไขโดยข้อ ๗ แห่งประกาศของ ปว. ฉ.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๐๘ น.๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ และแก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ค.๑๗๓ น.๕ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

(๕) อายุของผู้เสียหายต้องถือตามความเป็นจริง เมื่อจำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายขณะมีอายุเกินกว่า ๑๕ ปี แล้ว มิใช่ ๑๔ ปีเศษ ตามฟ้อง การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามฟ้อง (ฎ.๔๕๕/๒๕๔๒)

(๖) จำเลยกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน ๑๕ ปี เด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ผิด ม.๒๗๗ และพาไปกระทำชำเราในโรงแรม ผิด ม.๓๑๗ อีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๑๗๑๗/๒๕๔๓)

(๗) ชำเราผู้เสียหายอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ต่อมาผู้เสียหายอายุ ๑๗ ปี จดทะเบียนสมรสกับจำเลย จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษ (ฎ.๒๒๖๕/๒๕๔๔)

(๘) ม.๒๗๗ วรรคท้าย ผู้เสียหายต้องยินยอม เมื่อผู้เสียหายไม่ยินยอม แม้จะสมรสกันภายหลัง จำเลยยังไม่ได้รับการยกเว้นโทษ (ฎ.๗๖๖๔/๒๕๔๔)

(๙) ภริยาช่วยสามีจับแขนผู้เสียหายแล้วให้สามีข่มขืนผู้เสียหาย ผิด ม.๒๗๗ ด้วย (ฎ.๓๘๔/๒๕๔๕)

ผลของการกระทำให้ตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก, ๒๗๗ วรรคแรก หรือวรรคสอง ที่ทำให้รับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๒๗๗ ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก หรือมาตรา ๒๗๗ วรรคแรก หรือวรรคสอง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รั้นอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต*

ผลของการกระทำตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสอง, ๒๗๗ วรรคสาม ที่ทำให้รับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๒๗๗ ทริ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๗๗ วรรคสาม เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รั้นอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต**

อนาจารบุคคลอายุกว่าสิบห้าปี

มาตรา ๒๗๘ ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ***

*** ม.๒๗๗ ทวิ และ ม.๒๗๗ ทริ เพิ่มเติมโดยข้อ ๘ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๕ ค.๑๐๘ น.๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม และแก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๑๐๔ ค.๑๗๓ น.๕ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

*** ม.๒๗๘ แก้ไขโดยข้อ ๘ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๕ ค.๑๐๘ น.๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ และแก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๑๐๔ ค.๑๗๓ น.๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

(๑) แอบกอดผู้เสียหายและพูดขอขำเรา ผู้เสียหายร้องขึ้น จำเลยปิดปาก กอดผู้เสียหายให้นอนลงที่พื้น แล้วขึ้นคร่อมเอาหัวเข้ากอดต้นขาไว้ จำเลยก้มกอดที่แก้มแล้ว ถกผ้าขึ้นขึ้น ผู้เสียหายตื่นอย่างแรงจนหลุดแล้วร้องไห้วิ่งหนีลงเรือนไปไม่อยู่ในวิสัยที่จะขำเราผู้เสียหายได้ ไม่ผิด ม.๒๓๖,๘๐ ผิด ม.๒๓๘ (ฎ.๑๖๘๕/๒๕๑๖)

(๒) จำเลยบุกเข้าบ้านผู้เสียหายโดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีเหตุอันควร แล้วกอดปล้ำและใช้ปืนขู่บังคับเพื่อจะขำเราผู้เสียหายทันที เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาประสงค์ต่อผลโดยตรงต่อการที่จะกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและจำเลยได้ทำอนาจารทันทีที่เข้าไป เป็นความผิด

ต่อเนื่อง เป็นกรรมเดียวผิดหลายบท ม.๕๐ (ฎ.๒๘๘๔/๒๕๑๕)

(๓) นอนอยู่กับลูกไม่หลับ จำเลยเข้ามานั่งของ ๆ แล้วพูดห้ามส่งเสียง ใช้ปืนกดหัวเข้าผู้เสียหายไว้ ผู้เสียหายตื่นสอกลงถูกร้อง ผู้เสียหายตะโกน สามมีมา จำเลยก็หนีไป จำเลยผิด ม.๑๖๔, ๒๓๘ เป็นกรรมเดียว ม.๕๐ (ฎ.๘๒๕/๒๕๐๓)

(๔) เปลือยกายถือมีดเข้าไปหาผู้เสียหาย ผู้เสียหายตะโกนร้อง จำเลยชกผู้เสียหาย ผิด ม.๒๓๘ (ฎ.๔๐๖๖/๒๕๔๕)

อนาจารเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี

มาตรา ๒๓๘ ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ผู้กระทำได้กระทำโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยจับข้อมือและกอดเด็กหญิงอายุ ๑๔ ปี ถือว่าเป็นการใช้แรงกายภาพ ซึ่งเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามความหมายใน ม.๑(๖) แล้ว การกระทำของจำเลย ผิด ม.๒๓๘ (ฎ.๕๐๑/๒๕๐๓)ตาม

(๒) เด็กอายุ ๔ ขวบ จำเลยบอกนอนตะแคงเอาของที่มีของผู้เสียหาย ๒ ครั้ง แคมใหญ่จนบวม และมีรอยถลอกด้านซ้าย เนื้อพรหมจารีปกติ ในช่องคลอดไม่มีอสุจิมืดคางเกงของกลางยังไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำเราได้ และเห็นเจตนาว่าตั้งใจอนาจาร ผิด ม.๒๓๘ ไม่ผิด ม.๒๓๖, ๘๐ (ฎ. ๑๓๑๖/๒๕๐๒)

(๓) จำเลยนั่งบนโต๊ะแล้วเอาผู้เสียหายซึ่งอายุ ๕

ขวบ ไล่เอาด้านหน้า ขาพาดเอวของจำเลยและจับก้นผู้เสียหายกระแทกเข้าออกของผู้เสียหายซ้ำบวมเล็กน้อยไม่มีน้ำหรืออสุจิในช่องคลอดผู้เสียหาย แสดงว่าได้เอาของจำเลยจ่อที่ช่องคลอดผู้เสียหาย ไม่ผิด ม.๒๓๖,๘๐ ผิด ม.๒๓๘ (ฎ.๒๘๗๘/๒๕๑๒)

(๔) จำเลยเอาของลับของตนจรดของเด็กหญิงจนน้ำอสุจิกเลื้อนเปโระของเด็กหญิง ปากฎว่าของเด็กหญิงแดงแต่ไม่ถึงบาดเจ็บ จำเลยผิด ม.๒๓๘ ไม่ผิด ม.๒๓๖ เพราะเพียงแตะต้องของลับ ยังไม่จรดอยู่ที่ช่องคลอด (ฎ.๕๐/๒๕๑๗)

* ม.๒๓๘ แก้ไขโดยข้อ ๕ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๕ ค.๑๐๘ น.๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ และแก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๑๐๔ ค.๑๗๓ น.๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

(๕) จำเลยดึงกางเกงผู้เสียหายลงมาแล้วใช้นิ้ว
แหย่เข้าไปในช่องคลอด เป็นการกระทำอนาจาร โดยใช่

กำลังประทุษร้าย ตาม ป.อ. ม.๒๗๕ วรรค ๒ (ฎ.๓๗๒๒/
๒๕๔๐)

กระทำอนาจารเป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๒๘๐ ถ้าการกระทำผิดตามมาตรา ๒๗๘ หรือมาตรา ๒๗๙ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาท
ถึงสี่หมื่นบาท

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต*

เหตุยกเว้นข่มขืนและอนาจารที่ยอมความได้

มาตรา ๒๘๑ การกระทำผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก และมาตรา ๒๗๘ นั้น ถ้ามิได้เกิดต่อหน้า
ธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคล
ดังระบุไว้ในมาตรา ๒๘๕ เป็นความผิดอันยอมความได้**

(๑) จำเลยทำอนาจารผู้เสียหายที่ได้ฉุนเรื้อน แต่
ไม่มีสิ่งกำบังอยู่ห่างทางหลวง ๑๓ วา มีเรือนราษฎรอยู่
ใกล้ ๆ หลายหลัง มองเห็นกันได้ทั้งขณะที่กระทำผิด มี
พยานอยู่ในที่ใกล้ ๆ ถึง ๔ คน และมีคนอยู่บนเรือนซึ่งอาจ
มองเห็นได้อีก จำเลยทำผิดเป็นที่เปิดเผย มีคนเห็น นับเป็น
สถานที่ต่อหน้าธารกำนัล (ฎ.๑๓๘/๒๔๗๒)

(๒) จำเลยกอดและจับผู้เสียหายเพื่อการ
อนาจารบนเรือน ผู้เสียหายเองไม่ปรากฏว่ามีคน
พลุกพล่าน มีเด็กเพียงคนเดียวอยู่อีกห้องหนึ่งและมองเห็น
นั้น ไม่ใช่กระทำผิดต่อหน้าธารกำนัล (ฎ.๑๑๓๘/๒๔๗๕)

(๓) กอดปล้ำอนาจารหญิงบนถนนริมฝั่งคลอง
เป็นทางสาธารณะและทางหลวงในเวลากลางวัน มีเด็ก
เดินอยู่ข้างหน้าเห็นเข้าก็วิ่งหนีไปเสีย และยังมีชายอีก ๒
คน เดินอยู่อีกฟากคลองเห็นเข้า ข่มขืนว่าเป็นความผิด

ม.๒๘๑ (ฎ.๑๗๕๔/๒๔๕๔)

(๔) ม.๒๘๑ มิได้บัญญัติการกระทำอันเป็น
ความผิด จึงมิใช่บทกำหนดการกระทำอันเป็นความผิด
และกำหนดโทษไว้ (ฎ.๕๒๖/๒๕๐๓ป)

(๕) จำเลยข่มขืนผู้เสียหายต่อหน้าเด็กหญิงคน
หนึ่งในห้องมืด เพียงแต่เหตุเกิดต่อหน้าเด็กหญิงเท่านั้น
และเจ้าหน้าที่มิได้ยืนยันได้แย้งว่าจำเลยได้กระทำโดยการ
ที่เด็กหญิงนั้นเห็นการกระทำของจำเลยหรือจำเลยได้
กระทำโดยลักษณะที่เปิดเผยให้บุคคลอื่นสามารถเห็นการ
กระทำของจำเลย พฤติกรรมไม่เป็นกระทำต่อหน้า
ธารกำนัล (ฎ.๑๑๗๓/๒๕๐๘ป)

(๖) ที่อาคารหรือบนชั้นดาดฟ้าแยกกันเป็นส่วน
ตัดจากชั้นล่าง จำเลยข่มขืนผู้เสียหายบนดาดฟ้า จึงมิใช่
กระทำการต่อหน้าธารกำนัล (ฎ.๖๘๓๒/๒๕๔๒)

* ม.๒๘๐ แก้ไขโดยข้อ ๕ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน
๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๕ ค.๑๐๘ น.๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖
สิงหาคม ๒๕๒๕ และแก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๕ ค.๑๐๘ น.๘
(ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕

* ม.๒๘๑ แก้ไขโดยข้อ ๕ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน
๒๕๑๔

เป็นธุระจัดหา พาไปเพื่อการอนาจารโดยหญิงยินยอม

มาตรา ๒๘๒ ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท ไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้น จะได้กระทำในประเทศต่างกันหรือไม่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(๑) การกระทำอนาจาร หมายถึง การกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศต่อร่างกายบุคคลอื่น เข้ากอดจูบ คล้ำร่างกายของหญิง หรือเป็นการแสดงความใคร่ในทางเพศ ซึ่งต้องเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวของบุคคลโดยตรง

ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นความประพฤติน่าอับอายอนกริดนอกรอย จะกระทำในที่รโหฐานหรือที่ลับก็ตาม ห้ามผลแตกต่างกันไม่ (ฎ.๑๐๒๗/๒๕๓๕)

เป็นธุระจัดหา เพื่อการอนาจารโดยหญิงไม่ยินยอม

มาตรา ๒๘๓ ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท**

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

* ม.๒๘๒ แก้ไขโดยข้อ ๑๐ แห่งประกาศ ปว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ค.๑๐๘ น.๘ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ค.๑๖๗ น.๗ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐ แก้ไขครั้งที่สี่โดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๔) พ.ศ.๒๕๔๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๑๔ ค.๑๒ ก.๔๒ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

** ม.๒๘๓ แก้ไขโดยข้อ ๑๐ แห่งประกาศของ ปว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ค.๑๐๘ น.๘ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๘) ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ค.๑๖๗ น.๔ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐ แก้ไขครั้งที่สี่โดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๔) พ.ศ.๒๕๔๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๑๔ ค.๑๒ ก.๔๒ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

พบบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจาร

มาตรา ๒๘๓ ทวิ ผู้ใดพบบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติในวรรคแรกหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

ความผิดตามวรรคแรกและวรรคสามเฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี เป็นความผิดอันยอมความได้

(๑) หากเป็นกรณีที่กระทำไปเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้กระทำเองหรือร่วมกับผู้ใดในบรรดาผู้ร่วมกระทำด้วยกันแล้วก็ไม่เป็นความผิดมาตรานี้ (ฎ.๔๗๔๕/๒๕๓๔)

ใช้อุบายพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร

มาตรา ๒๘๔ ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอันใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น
ความผิดตามมาตรานี้ เป็นความผิดอันยอมความได้**

* ม. ๒๘๓ ทวิ เพิ่มเติม โดย ม.๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๔) พ.ศ.๒๕๔๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๑๔ ค.๗๒ ก น.๔๓ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

** ม.๒๘๔ แก้ไขโดยข้อ ๑๐ แห่งประกาศของ ปว. ฉ.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๕ ค.๑๐๘ น.๘ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๖ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๔) พ.ศ.๒๕๔๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๑๔ ค.๗๒ ก หน้า ๔๔ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

(๑) ใช้ข้อบทยกเว้นผู้เสียหายว่าจะให้สิ่ง ๑
ดลัด ตามไปเอาที่สวนหลังบ้าน ผู้เสียหายเชื่อตามไป แล้ว
จำเลยกระทำอนาจารผู้เสียหาย เช่นนี้จำเลยผิด ม.๒๘๔
กระทงหนึ่ง กับผิด ม.๒๘๖ อีกกระทง และสิ่งของกลาง
เป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำผิดต้องวิบ (ฎ.๑๕๕๘/
๒๕๑๘)

(๒) จำเลยบิบบอกหญิงอายุ ๑๗ ปี จากทางเดิน
เข้าไปในป่าห่าง ๑ วา แล้วข่มขืน ผิดฐานพาหญิงไปเพื่อ
การอนาจาร ม.๒๘๔ กระทงหนึ่ง และผิดฐานข่มขืน
ม.๒๘๖ อีกกระทงหนึ่ง มิใช่เป็นความผิด ม.๒๘๖ กระทง
เดียว (ฎ.๑๑๑๑/๒๕๑๕)

(๓) จำเลยที่ ๑ ข่มขืนพาผู้เสียหายไปที่เปลี่ยว
ปลูกปล้ำจับหน้าอกและถอดกางเกงผู้เสียหาย มีรถวิ่งผ่าน
จึงพาไปบ่อเลี้ยงปลา และดึงผู้เสียหายลงรถ จำเลยที่ ๑
กอดจูบผู้เสียหาย จำเลยที่ ๒ กระชากกางเกงออก
ผู้เสียหายคืนกระโดดลงบ่อเลี้ยงปลา จำเลยที่ ๑,๒ พุดชุกด

น้ำตาย ไฟช็อต ผู้เสียหายกลัวจึงขึ้นจากบ่อ จำเลยกระทำ
ผิด ม.๒๘๔, ๓๑๐, ๒๘๖ วรรค ๒ (ฎ.๑๕๑๔/๒๕๓๒)

(๔) จำเลยหลอกผู้เสียหายว่าจะพาไปหางาน แต่
เป็นการพาไปเพื่อให้ผู้เสียหายค้าประเวณี อันอยู่ความ
หมายพาไปเพื่อการอนาจาร ผิด ม.๒๘๔ (ฎ.๒๕๘๑/
๒๕๓๔)

(๕) พาไปเพื่อเป็นภรรยา โดยผู้เสียหายกับ
จำเลยเคยอยู่กินฉันสามีภรรยามาก่อน จำเลยมิได้มีเจตนา
พาผู้เสียหายไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์อายุ
๑๗ ปี ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการล่วงละเมิดต่ออำนาจปกครอง
ของมารดา ไม่ผิด ม.๒๘๔ และ ม.๓๑๑ (ฎ.๓๓๔๓/๒๕๓๔)

(๖) การกระทำความผิดฐานพาหญิงไปเพื่อการ
อนาจาร ความผิดฐานข่มขืนกระทำเรา เป็นความผิดต่าง
กรรมกัน (ฎ.๘๒๒/๒๕๔๐)

(๗) จำเลยพาผู้เสียหายไปโดยจำเลยปฏิบัติตาม
คำสั่งของ ข. จำเลยจึงมีความผิดฐานร่วมกันพาหญิงไป
เพื่อการ อนาจาร (ฎ.๖๕๔๑/๒๕๔๒)

เหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานกระทำชำเราและอนาจาร

มาตรา ๒๘๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๘๖ มาตรา ๒๘๗ มาตรา ๒๘๘ มาตรา ๒๘๙ มาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๒ หรือมาตรา ๒๙๓ เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน
ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือ
ในความอนุบาล ผู้กระทำความผิดระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม*

(๑) ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล หมายถึง เฉพาะผู้ที่
มีความสัมพันธ์ในฐานะครูหรืออาจารย์ ซึ่งมีหน้าที่สอน
หรือเคยสอนศิษย์เท่านั้น แต่ครูหรืออาจารย์นั้นต้องมีหน้า

ที่ควบคุมดูแลปกป้องรักษาศิษย์ และกระทำความผิดตาม
ที่กฎหมายบัญญัติต่อศิษย์ในระหว่างมีหน้าที่ดังกล่าว
(ฎ.๗๘๘๖/๒๕๔๐)

คำรังสีพจากรายได้ของหญิงค้าประเวณี

มาตรา ๒๘๖ ผู้ใดอายุกว่าสิบหกปีดำรงชีพอยู่แม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอด
ชีวิต

* ม.๒๘๕ แก้ไขโดยข้อ ๑๐ แห่งประกาศของ ปว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ต.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน

ผู้ใดไม่มีปัจจัยอย่างอื่นอันปรากฏสำหรับดำรงชีพ หรือไม่มีปัจจัยอันพอเพียงสำหรับดำรงชีพ และ

(๑) ปรากฏว่าอยู่ร่วมกับหญิงซึ่งค้าประเวณี หรือสมาคมกับหญิงซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคน เป็นอาจฉิน

(๒) กินอยู่หลับนอน หรือรับเงิน หรือประโยชน์อย่างอื่นโดยหญิงซึ่งค้าประเวณีเป็นผู้จัดให้ หรือ

(๓) เข้าแทรกแซงเพื่อช่วยหญิงซึ่งค้าประเวณีในการทะเลาะวิวาทกับผู้ที่คบค้ากับหญิงซึ่งค้าประเวณี นั้น ให้อธิว่าผู้นั้นดำรงชีพอยู่จากรายได้ของหญิงในการค้าประเวณี เว้นแต่จะพิสูจน์ให้เห็นที่พอใจได้ว่ามิได้เป็นเช่นนั้น

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับค่าเลี้ยงดูจากหญิงซึ่งค้าประเวณี ซึ่งพึงให้ค่าเลี้ยงดูนั้น ตามกฎหมายหรือตามธรรมจรรยา

(๑) จำเลยเป็นเจ้าของบ้านที่ให้หญิงค้าประเวณี แบ่งรายได้ครั้งหนึ่งจากหญิงเหล่านั้น จำเลยมีรายได้จากการรับของสำเร็จรูปมาขาย ไม่ปรากฏว่าไม่พอดำรงชีพ แม้จะได้รับเงินส่วนแบ่งจากหญิงค้าประเวณี ไม่ผิด ม.๒๘๖ (ฎ.๑๔๘๘/๒๕๒๐)

(๒) จำเลยแบ่งรายได้จากหญิงโสเภณีถึงหนึ่ง แต่จำเลยมีรายได้จากการรับจ้างค่าเช่า ซึ่งไม่ปรากฏว่าไม่พอดำรงชีพ ไม่ผิด (ฎ.๒๕๕๕/๒๕๒๑)

(๓) อายุเกิน ๑๖ ปี เป็นผู้ดูแลจัดการสถานค้าประเวณี รับส่วนแบ่งจากการค้าประเวณี และจำเลย ประกอบอาชีพอื่นขายผ้าและน้ำปลา มีรายได้ ๕-๖ พันบาท แสดงว่าจำเลยมีรายได้จากการค้าขาย ไม่ปรากฏว่า รายได้ไม่เพียงพอดำรงชีพ ถึงแม้จำเลยจะได้รับส่วนแบ่งจากหญิงซึ่งค้าประเวณีก็ไม่ผิด ม.๒๘๖ (ฎ.๑๖๘/๒๕๒๘)

(๔) นำสืบได้เพียงว่าจำเลยทำหน้าที่เป็นคนซื้อ เชิญแขกในสถานค้าประเวณี และได้รับประโยชน์จากหญิงโสเภณี ยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังว่าจำเลยไม่มีปัจจัยพอเพียงสำหรับดำรงชีพตาม ม.๒๘๖ (ฎ.๑๘๕๕/๒๕๓๑)

(๕) ม.๒๘๖ หมายความว่า หากขาดปัจจัยแม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี จำเลยจะ

ดำรงชีพอยู่ไม่ได้ จำเลยอายุกว่า ๑๖ ปี เป็นผู้จัดการหาหญิงเพื่อผู้อื่นเป็นปกติธุระ และได้รับเงินส่วนแบ่งจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี ดังนี้ฟังไม่ได้ว่าจำเลยดำรงชีพอยู่แม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของหญิง (ฎ.๑๒๐๘/๒๕๓๒)

(๖) นำสืบได้เพียงว่าจำเลยได้รับเงินค่าบริการจากหญิงซึ่งค้าประเวณีเท่านั้น โดยไม่นำสืบให้เห็นว่าจำเลยไม่มีปัจจัยอย่างอื่น ปรากฏสำหรับดำรงชีพ จึงไม่ผิดฐานดำรงชีพอยู่จากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี (ฎ.๑๔๓๑/๒๕๓๓)

(๗) ไม่นำสืบได้ว่ารายได้ของจำเลยจากการค้าขายอาหารไม่เพียงพอสำหรับดำรงชีพ ดังนั้นแม้จำเลยจะได้รับส่วนแบ่งจากหญิงซึ่งค้าประเวณี จำเลยไม่ผิด ม.๒๘๖ (ฎ.๓๖๕๗/๒๕๓๔)

(๘) จะต้องฟังได้ว่าหากขาดปัจจัยแม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี จำเลยจะดำรงชีพอยู่ไม่ได้ เมื่อได้ความเพียงว่าจำเลยอายุเกิน ๑๖ ปี เป็นผู้จัดหาหญิงผู้ทำการค้าประเวณีเพื่อผู้อื่นเป็นปกติธุระ และได้รับเงินส่วนแบ่งจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี ฟังไม่ได้ว่าจำเลยดำรงชีพตาม ม.๒๘๖ (ฎ.๑๒๐๘/๒๕๓๕)

* ม.๒๘๖ แก้ไขโดยข้อ ๑๐ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๕ ค.๑๐๘ น.๑๐ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕

คำวิถิตถลามก

มาตรา ๒๘๗ ผู้ใด

(๑) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำผลิตภัณฑ์ไว้ นำเข้า หรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไป หรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพพระบายสี รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือสิ่งอื่นใดอันลามก

(๒) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เข้าวัตถุหรือสิ่งของเช่นนั้น

(๓) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา นี้ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยร่วมกันเพื่อประสงค์แห่งการค้าหรือโดยการค้าทำให้แพร่หลายด้วยการฉายภาพที่แสดงความสัมพันธ์ทางเพศ อันเป็นภาพลามกอนาจาร ผิด ม.๒๘๗ (๑) และขัดขวางไม่ให้ตำรวจจับกุมแจห้องเข้าไปตรวจค้นห้องที่จำเลยเอาเครื่องฉายและฟิล์มเก็บไว้ ผิด ม.๑๓๘ (ฎ.๒๑๒๘/๒๕๓๓)

(๒) ภาพพิมพ์ของกลางเป็นสิ่งที่แสดงว่าต้องการอวดอวัยวะเพศเช่นเดียวกัน จึงเป็นภาพที่มีเจตนาช่วยให้เกิดความใคร่ทางกามรมณ์โดยตรง ถือเป็นภาพลามกตามความหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ (ฎ.๖๓๐๑/๒๕๓๓)

ลักษณะ ๑๐

ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

หมวด ๑

ความผิดต่อชีวิต

ฆ่าผู้อื่น

มาตรา ๒๘๘ ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

* ม.๒๘๗ แก้ไขโดย ม.๖ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ต.๑๐๘, น.๑๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕

(๑) ยิ่งจากข้างทางรถไฟเข้าไปในตู้รถเสบียง กำลังเล่นหมาขี้เถ้าไปยังผู้โดยสาร ๒๐ คน นั่งรวมกันอยู่ในที่แคบ ๆ เห็นได้จากภายนอก กระสุนทะลุถูกด้านตรงกันข้ามไม่ถูกคน ผิด ม.๒๘๘.๘๐ (ฎ.๕๒๕/๒๕๖๘)

(๒) จำเลยใช้ปืนยิงผู้ตายที่สะบักอันเป็นที่สำคัญ โดยเชื่อว่าอยู่ขงกระพั้นอันปราศจากเหตุผล ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๕๕/๒๕๐๒)

(๓) คิดว่าเป็นคนร้ายแต่ก็มีได้เจตนายิงคนร้ายยิงผู้โดยไม่เห็นตัวและได้ยิงลงคำไม่ประสงค์ให้ถูกใคร แต่เผอิญกระสุนไปถูกไม้คร่าว จึงแลบไปถูกผู้เสียหาย ถือว่าไม่มีเจตนาฆ่าหรือแม้แต่เจตนาจะทำร้ายผู้เสียหาย (ฎ.๕๐๕/๒๕๐๒)

(๔) จำเลยกับพวกจะไปทำร้ายเมื่อพบผู้ตายและพรรคพวก พวกจะใช้ปืนยิงผู้ตายกับพรรคพวกวิ่งหนีโดยไม่ได้ต่อสู้อย่างใด จำเลยตามไปตีผู้ตายและพรรคพวกใช้ปืนยิงผู้ตายตาย ไม่ใช่เรื่องสมครใจเข้าซุลมุนต่อสู้แต่เป็นเรื่องจำเลยกับพรรคพวกร่วมกันทำร้ายผู้ตาย แม้จำเลยจะไม่ใช้ปืนยิงก็ถือว่าจำเลยได้ร่วมกับพรรคพวกฆ่า ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๑๓๓๓/๒๕๑๐)

(๕) การสมครใจต่อสู้กันอ้างป้องกันไม่ได้ แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนสมครใจต่อสู้กัน ถือว่าถือเป็นการ ช่มแหร้งแกม ม.๑๒ การที่จำเลยถือไม้เคียวมาหาผู้ตายเป็นการสมครใจต่อสู้กันอ้างป้องกันไม่ได้ แต่การที่ผู้ตายฆ่าจำเลยแล้วกลับไปเอาไม้เคียวทำทนายและฟันก่อนเช่นนี้เป็นบันดาศัทธา (ฎ.๕๕๐/๒๕๑๓)

(๖) หลอกว่าไปส่งบ้านจำเลยกลับเร่งรถให้เร็ว พวกของจำเลยดึงมือไว้ไม่ให้หญิงลงจากรถปล่อยข้อมเล็งเห็นผลร้าย คืออย่างแน่ชัดเป็นเจตนาฆ่าหญิงนั้น ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๑๖๕๗/๒๕๑๒)

(๗) ขับรถบรรทุกปิดทางไม่ให้แข่งเมื่อเห็นรถโดยสารสวนมาใกล้จำเลยหยุดรถทันทีและหันรถมาทางซ้าย รถตามมาดิ่งหักหลบไปทางขวาและชนกับรถสวนมา เป็นเหตุให้ตาย จำเลยข้อมเล็งเห็นผลว่าจะเกิดเหตุคนตายเป็นฆ่าคน โดยเจตนา ม.๒๘๘ (ฎ.๑๒๒๕๕/๒๕๑๒)

(๘) ผู้ตายถูกยิงได้รับบาดเจ็บ และตายหลังเกิดเหตุ ๘ วัน โดยผู้ตายรักษาไม่ดี จนเป็นเหตุให้แผลติดเชื้อก็เป็นผลกรรมดาอันสืบเนื่องจากการกระทำของจำเลยยิง โดยเจตนาฆ่า ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๑๔๗๘/๒๕๑๘)

(๙) ปืนลูกซองสั้นจ้องเล็งไปยังผู้เสียหายห่าง ๗-๘ เมตร หากเจตนายิงผู้เสียหายจริงแล้ว ก็คงยิงได้โดยง่ายเพราะผู้เสียหายวิ่งหลบอยู่บริเวณนั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้จ้างนกปืนหรือนิวมีของจำเลยอยู่ในโกดังโกพร้อมที่จะยิงได้ และไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีสาเหตุโกรธแค้นกับจำเลยมาก่อน ไม่ผิด ม.๒๘๘.๘๐ (ฎ.๖๐๑๐/๒๕๓๐)

(๑๐) ผ่าตัดหลายครั้ง สุดท้ายผ่าตัดคอถ้าใส่เข้าที่เดิมออกจากโรงพยาบาล ๑ เดือน ก็กลับมาใหม่ ดับอีกเสบรุนแรงมาก เกิดเหตุจากถ่ายเลือดหลายครั้ง ทำให้ติดเชื้อไวรัสที่สุดตาย การตายเป็นผลโดยตรงจากการที่จำเลยใช้เหล็กแทงที่ท้อง ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๑๕๔๘/๒๕๓๑)

(๑๑) เล็งปืนไปทางผู้เสียหาย “มึงตายเสียเถอะ” ในปืนมีปลอกกระสุนยิงแล้ว ๔ ปลอก ขึ้นสืบสวนจำเลยเล็งปืนไปที่ผู้เสียหายแล้วยิง ๑ นัด ไม่นั่น วิ่งหนีได้ยิงอีก ๔ นัด ลั่น ถ่ายรูปประกอบคำรับสารภาพฟังได้ว่าจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายโดยเจตนาฆ่า แต่ไม่ตาย กระสุนไม่ถูกที่สำคัญ ผิด ม.๒๘๘.๘๐ (ฎ.๓๓๘๐/๒๕๓๑)

(๑๒) แแทงผู้เสียหายที่ท้องลึก ๒ ซม. ผู้เสียหายวิ่งไปล้มนอนหงาย จำเลยตามไปนั่งคร่อมผู้เสียหายแล้วเงื้อมือจะแทงผู้เสียหายอีก แต่ผู้เสียหายขอจำเลยไว้ได้ทัน พงศดิการณ แสดงว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย (ฎ.๕๐/๒๕๑๒)

(๑๓) รู้ว่า ก. กับผู้ตายโกรธกัน ก. ไล่แทงผู้ตาย จำเลยวิ่งตาม ก. ไป เมื่อ ก. แแทงผู้ตายแล้ว จำเลยได้ช่วยกันกระตือบผู้ตายซ้ำ แล้วจำเลยกับ ก. ได้หลบหนีไปด้วยกัน แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยที่จะร่วมกันแทงผู้ตายมาแต่ต้น แม้ไม่ได้แทงเพียงแต่กระตือบ เมื่อการตายเกิดจากการแทงของพวกจำเลยก็ข้อมถึงว่าจำเลยผิด ม.๒๘๘.๘๐ (ฎ.๑๗๖/๒๕๑๒)

(๑๔) ผู้เสียหายเป็นหลานสะใภ้จำเลย ทะเลาะได้เถียงกันห่าง ๕ วา จำเลยถือปืนลูกซองลงจากบ้านปืนสั้น ๑ นัด ถูกโคนต้นมะม่วงด้านหลังผู้เสียหาย จำเลยถือปืนระดับเอวมิได้ประตบเล็ง แสดงว่าหากจำเลยตั้งใจจะยิงก็ไม่ฆ่าพลาด และจำเลยขอใช้ปืนขู่ผู้อื่นเสมอ พงศดิการณ แห่งคดีจึงยังไม่แน่ว่ามีเจตนาฆ่า (ฎ.๔๔๕/๒๕๑๒)

(๑๕) จำเลยใช้ปืนลูกซองยิงผู้เสียหาย ๑ นัด สาเหตุจากผู้เสียหายไปแอบดูกริยาจำเลยอาบน้ำ และผู้เสียหายตกลงในลำเหมืองที่จำกัดห่างเล็กน้อย เมื่อผู้เสียหายขึ้นมาจำเลยก็ยังถือปืนวิ่งไล่ผู้เสียหาย ๒-๓ เมตร โดยมีได้ยิงผู้เสียหายอีก จำเลยทำเพื่อขู่และปรามผู้เสียหาย ไม่ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๔๔๕/๒๕๓๒)

(๑๖) ไล่เครื่องช่วยหายใจโอกาสที่ผู้ตายจะมีชีวิตรอดมีมากกว่าผู้ตายจะถึงแก่ความตาย ญาติคิดเครื่องช่วยหายใจ และท่อหายใจออก ย่อมถือได้ว่าเป็นผลโดยตรงที่ทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย หากเป็นผลการกระทำของจำเลยโดยตรงไม่ เพราะอยู่กับทมอ้อมรอดสูง จำเลยผิด ม.๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๖๕๕/๒๕๓๒)

(๑๗) ผู้ตายถูกกระสุนปืนตาย เนื่องจากจำเลยทั้งสองเป็นผู้ยิง ไม่อาจจะรู้ได้ว่าจำเลยคนใด แม้จะฟังว่าจำเลยคนใดคนหนึ่งเป็นคนยิง แต่การที่จำเลยทั้งสองต่างมีปืนอาถ้าไปร่วมชิงทรัพย์จะใช้ปืนยิงผู้ที่ต่อสู้ขัดขวางปรากฏว่าจำเลยอยู่ด้วยกันเมื่อยิงแล้ววิ่งหนีขึ้นรถจักรยานยนต์หลบหนีไปด้วยกัน จำเลยผิด ม.๑๔๐, ๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๑๕๕๕/๒๕๓๒)

(๑๘) ยิงในขณะที่มีเมฆธรรมา แต่การยกปืนเล็งในระยะกระชั้นชิดจำเลยย่อมเล็งเห็นผลได้ว่ากระสุนปืนที่ยิงจะต้องไปถูกผู้เสียหายแน่ จำเลยจะอ้างมีเมฆมาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อให้เห็นผิดไม่ได้ ผิด ม.๒๘๘ (ฎ.๒๔/๒๕๓๓)

(๑๙) ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นว่าจำเลยฆ่าผู้ตาย คงมีแต่คำสารภาพชั้นสอบสวน และพนักงานสอบสวนยืนยันว่าจำเลยให้การด้วยความสมัครใจ และพาไปจุดหลุมที่ฝังศพของผู้ตาย นำปืนลูกซองมอบให้ตำรวจ มีรอยกระสุนหน้าอก ๓ รู สอดคล้องกับคำให้การรับสารภาพของจำเลยประกอบเป็นพยานแวดล้อมอื่น ๆ รับฟังลงโทษจำเลยได้ (ฎ.๘๕/๒๕๓๔)

(๒๐) จำเลยบอกผู้เสียหายเลี้ยวรถกลับทางเดิม และบอกให้หยุดรถ ยังไม่แน่ชัดว่าจำเลยประสงค์ต่อทรัพย์ของผู้เสียหาย เห็นข้อบกพร่องกับรถหนีไปโดยเร็ว แม้มีเสียงปืนทางด้านหลัง แต่ผู้เสียหายไม่เห็นจำเลยยิงปืนไปทางใดห่างกันเพียงไฉยเพียง ๑ นัด ไม่ถูกและไม่ติดตาม ไม่พอฟังว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า ไม่ผิด ม.๑๔๐, ๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๒๔๓๖/๒๕๓๔)

(๒๑) ปืนจัมป์ “จะฆ่ามันไปถึงกิ่งอำเภอจะฆ่ามันเมื่อนั้น” ลักษณะขู่มากกว่า หากเจตนาฆ่าคงใช้ปืนยิงโดยไม่ต้องใช้ปืนจัมป์และพูดถึงเหตุการณ์ในอนาคต ประกอบกับ ไม่เคยมีสาเหตุ โกรธเคืองกันมาก่อน และจำเลยกระทำในขณะที่เมฆธรรมา ยังถือไม่ได้ว่าเป็นความผิด ม.๒๘๘, ๘๐ (ฎ.๓๕๑๖/๒๕๓๔)

(๒๒) จำเลยใช้ปืนยิงผู้เสียหาย ๑ นัด ขณะจำเลย อยู่ห่างผู้เสียหาย ๑ เมตร มีเพียงเขม่าดินปืนไปกระทบที่คางกับคอผู้เสียหายเกิดบาดแผลเลือดซึมเล็กน้อย รักษาตัว ๗ วันหาย กระสุนปืนที่ใช้อยังไม่มีเม็ดกระสุน แสดงว่ากระสุนปืนไม่อาจทำให้ผู้เสียหายถึงตายได้ จำเลยผิด ม.๒๘๘, ๘๐ ไม่บรรลุลผลได้อย่างแน่แท้ เพราะปัจจัยที่ใช้ในการกระทำ (ฎ.๑๑๘๘/๒๕๓๖)

(๒๓) ใช้ยาเบื่อหนูใส่ในโอ่งน้ำดื่มของผู้เสียหาย ถือว่าเป็นการลงมือทำผิดแล้ว เข้าชั้นพยายามแล้ว ผู้เสียหายไม่ดื่ม ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ และเข้าลักษณะการปลอมปนเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อบุคคลอื่นเสพหรือใช้ ผิด ม.๒๓๕, ๕๐ ลงโทษ ม.๒๘๘, ๘๐ บทหนัก (ฎ.๒๑๔๓/๒๕๓๖)

(๒๔) จำเลยกับผู้ตายทะเลาะได้เถียงกันแล้วผู้ตายหยิบจอบไล่ตีจำเลย จำเลยวิ่งหนีหันมาต่อสู้และแย่งจอบจากผู้ตายได้แล้วตีผู้ตาย จึงถือได้ว่าจำเลยตีผู้ตายเพื่อป้องกันตัวให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดขึ้นประทุษร้าย แต่จากบาดแผลที่ตีนั้นด้านท้ายทอยแตก มีสมองไหล และด้านใบหน้ากระดูกแตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ถืออย่างแรตี่ซ้ำผิด ป้องกันเกินกว่าเหตุ (ฎ.๑๔๐๗/๒๕๓๗)

(๒๕) พุทธิกรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปโดยปัจจุบันทันด่วนต่อเนื่องจากการที่ผู้เสียหายใช้ศอกกระแทกหน้าอกจำเลย เป็นเหตุให้จำเลยต่อสู้ผู้ตาย ๑ ที แล้ววิ่งหนี จากนั้น ก.เข้าซ้ำใช้มีดแทงผู้ตายต่างคนต่างทำร้ายผู้ตาย โดยมีได้สมคบกันมาก่อน ฟังไม่ได้ว่าจำเลยร่วมกับ ก. ฆ่าผู้ตาย จำเลยจึงผิดเฉพาะการกระทำของตน ม.๓๕๑ เท่านั้น (ฎ.๑๕๕๑/๒๕๓๗)

(๒๖) จำเลยยิงปืนเข้าไปในห้องน้ำโดยผู้เสียหายอยู่ในนั้น จำเลยย่อมเล็งเห็นได้ว่ากระสุนปืนอาจถูกผู้เสียหายถึงแก่ความตายได้ ผิดพยายามฆ่า (ฎ.๖๗๓/๒๕๓๗)

(๑๗) การที่จำเลยมีวัตถุระเบิดไว้ในครอบครองและใช้วัตถุดังกล่าวไปกระทำผิดตาม ม.๒๘๘ ถือว่าเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียว ลงบทหนัก ม.๕๐ (ฎ.๑๓๕๐/๒๕๔๐)

(๑๘) แม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นเหตุการณ์ แต่พยานแวดล้อมกรณีดังกล่าวมีความชัดเจนรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยใช้อาวุธปืนของกลางยิงผู้ตายถึงแก่ความตายจริง ผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา (ฎ.๔๘๓/๒๕๔๒)

(๑๙) ยิงผู้เสียหายขณะจะเข้าไปห้ามมิให้ทำร้ายกัน อ้างบันดาลโทสะไม่ได้ ผิดพยายามฆ่าผู้เสียหาย (ฎ.๗๕๕/๒๕๔๒)

(๑๐) จำเลยที่ ๒ ส่งมีดพร้าให้จำเลยที่ ๑ ฟันทำร้ายผู้เสียหาย หลังจากนั้นก็ไม่ได้ทำอะไรอีก พฤติการณ์ของจำเลยที่ ๒ จึงเป็นผู้สนับสนุน พยายามฆ่าผู้เสียหาย (ฎ.๖๒๕/๒๕๔๓)

(๑๑) ใช้มีดแทงโดยแรง และยังใช้ขวดสุราขวาดน้ำ ตีศีรษะผู้เสียหายหลายครั้ง แสดงว่ามีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย มิใช่ทำร้าย (ฎ.๔๕๑๕/๒๕๔๓)

(๑๒) ใช้อาวุธฟันที่ถือผู้เสียหายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส แสดงว่ามีเจตนาฆ่า (ฎ.๓๒๓๗/๒๕๔๓)

(๑๓) ผู้ตายเข้าชกต่อและใช้มีดจะแทงจำเลย จำเลยยอมป้องกันโดยแย่งมีดได้ และจำเลยแทงไปครั้งเดียว แต่ไปถูกที่สำคัญทำให้ตาย จำเลยอ้างป้องกันตาม ม.๖๘ ได้ (ฎ.๘๓๔๕/๒๕๔๔)

ฆ่าผู้อื่นอันเป็นเหตุให้รับโทษประหารชีวิต

มาตรา ๒๘๕ ผู้ใด

(๑) ฆ่าบุพการี

(๒) ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่

(๓) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในกรณีที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยเหลือหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

(๔) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(๕) ฆ่าผู้อื่นโดยทรมาณ หรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(๖) ฆ่าผู้อื่นเพื่อกระทำความผิด หรือเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ

(๗) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์ อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนกระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต

(๑) จำเลยกับพวกจุดคร่าผู้เสียหายเพื่อที่จะทำอนาจารและข่มขืนผู้เสียหาย บิดาผู้เสียหายจึงติดตามไปเพื่อขัดขวาง จำเลยสั่งให้พวกยิงบิดาผู้เสียหายตาย จำเลยผิดฐานเป็นตัวการฆ่าเพื่อให้เป็นความสะดวกในการที่จำเลยจะทำการจุดคร่าผู้เสียหาย เพื่อจำเลยจะได้ตัวผู้เสียหายไว้เพื่อทำอนาจารและข่มขืน ผิด ม.๒๘๕ (ฎ.๕๗๕/๒๕๐๘)

(๒) ตำรวจเมาสุราอาละวาดขึ้นไปโรงพักทำทนายผู้บังคับบัญชาคบบหน้า ๑ ที่ จำเลยกลับไปบ้านเอา

ปืนยิงผู้ตายตาย ฆ่าเพราะเหตุที่ผู้ตายส่งลงโทษจำเลยตามหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ แม้จะเกินเลยไปบ้างก็เพราะจำเลยผิดวินัยร้ายแรง การกระทำของผู้ตายไม่ทำให้การเป็นเจ้าพนักงานขาดตอน (ฎ.๑๒๐๒/๒๕๑๓)

(๓) ขอร้องเจ้าของเรือไล่ตามคนร้ายไล่ทันวิ่งขึ้นคลื่น จำเลยยิงราษฎรได้รับอันตรายถึงแก่กาย ผิด ม.๒๘๕(๓),๘๐ แต่ไม่ผิด ม.๑๓๘ เพราะ ม.๑๓๘ ต้องเป็นผู้ที่กฎหมายบังคับต้องช่วย (ฎ.๒๒๒๘/๒๕๑๕)

(๔) ร้องบอกให้ อ. ยิงตำรวจและคิงพานท้ายปืน ของตำรวจไม่ให้ป้องกันตัว เป็นขลุ่ยส่งเสริมฆ่าเจ้าพนักงานและตัวการร่วมกับผู้อื่นฆ่าเจ้าพนักงาน เป็นกรรมเดียวกับฐานเป็นตัวการร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าพนักงาน ผิด ม.๒๘๕, ๘๐ (ฎ.๑๘๕/๒๕๒๐)

(๕) จำเลยเจตนาฆ่าตำรวจโดยขับรอยนศชน แต่ไม่บรรลุผล เพราะตำรวจหลบทัน ผิด ม.๒๘๕(๒), ๘๐ (ฎ.๑๗๓๔/๒๕๒๑)

(๖) รู้จะฆ่าแล้ว ห้ามได้แต่ไม่ห้าม กลับอินทิงอยู่ห้องข้าง ยังถือไม่ได้ว่าเป็นตัวการร่วมทำผิด แต่เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการฆ่าจำเลย ผิด ม.๒๘๕(๔), ๘๖ (ฎ.๑๑๓๗/๒๕๒๖)

(๗) ชกค้อยสู้ไม่ได้กลับไปอีก ๓๐ นาที ดักขุมชีร้อมาปืนแก๊ปยิง ค. พลาดถูก ป. ตาย ผิด ม.๒๘๕(๔) ประกอบ ม.๖๐ (ฎ.๓๗๐/๒๕๒๗)

(๘) ป่าไม้จะจับขอร้องไม่ให้จับ “ใครขวางขนเลย” เรื่อย น. บาดเจ็บคนจับ ผิด ม.๒๘๕(๒), ๘๐ จำเลยผิดใช้หรือขู่ขม ม.๒๘๕๕, ๘๔ จำเลยเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดจึงต้องรับโทษเสมือนตัวการ (ฎ.๗๘๔/๒๕๒๕)

(๙) คีมสุราดักกรอทำร้ายผู้เสียหายเพื่อจะเอาสร้อย จำเลยข่มขู่ทราบดีว่าพวกของจำเลยมีปืน เมื่อผู้เสียหายลงจากรถ จำเลยใช้ท่อนไม้ตีผู้เสียหาย ๑ ที่ ผู้เสียหายหนีไปในรถ แต่จำเลยหาตามไปปลดทรัพย์สินไม่ ปลดปล่อยให้พวกของจำเลยยิงผู้เสียหายก่อน เมื่อผู้เสียหายล้มนอนลงในรถ จำเลยจึงปลดเอาทรัพย์ พฤติการณ์ขงจำเลยถือได้ว่าจำเลยผิด ม.๒๘๕(๖)(๗), ๘๐ (ฎ.๕๘/๒๕๓๒)

(๑๐) จำเลยใช้ปืนยิงผู้เสียหายโดยมีเจตนาฆ่าเป็นเหตุให้ผู้เสียหายเจ็บสาหัสและตกลงจากรถจักรยานยนต์ที่ขี่มา จากนั้นจำเลยได้ลักเอารถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายไป การที่จำเลยยิงผู้เสียหายเพื่อความสะดวกในการที่จำเลยจะเอารถจักรยานยนต์ของผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายบาดเจ็บสาหัสจากการกระทำของจำเลย จำเลยผิด ม.๒๘๕(๖), ๘๐ ไม่ใช้ผิด ม.๒๘๕(๗) ซึ่งเป็นการฆ่าเพราะได้กระทำความผิดอื่นมาแล้ว (ฎ.๓๕๗/๒๕๓๒)

(๑๑) มีปืนคนละกระบอก มิได้ร่วมทำ เมื่อตำรวจล้อมจับต่างวังหนี แม้จะไปในทิศทางเดียว แต่ไปคนละที่และไปห่างกัน การที่ ก. ใช้ปืนยิงตำรวจที่จะเข้าจับกุมโดยจำเลยไม่ได้ยิงด้วย จึงเป็นการกระทำเฉพาะตัว

ของ ก. จำเลยไม่มีความผิดร่วมกับ ก. ที่ผิด ม.๑๔๐, ๒๘๕ (๒), ๘๐ (ฎ.๓๕๐/๒๕๓๒)

(๑๒) จำเลยปล้นทรัพย์แล้วพวกยิงเจ้าทรัพย์ตาย เมื่อข้อเท็จจริงไม่ได้ความว่าจำเลยได้รู้หรือมีการนัดหมายกันว่ามีเจตนาฆ่าแต่แรก จึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยร่วมกับพวกฆ่าผู้ตาย อันผิด ม.๒๘๕(๗) แต่เมื่อการมาเป็นส่วนหนึ่งของการปล้นทรัพย์ จึงผิด ม.๓๔๐ วรรคท้าย (ฎ.๔๕๕/๒๕๓๒)

(๑๓) พฤติการณ์ของจำเลยที่ลงจากบ้านของผู้ตายไปแล้วประมาณ ๒๐ นาที จึงได้กลับมาใช้ปืนยิงผู้ตายและผู้เสียหายทันที โดยมีได้พูดกับใครอีก แสดงว่าจำเลยตระเตรียมวางแผนมายิงผู้ตายและผู้เสียหาย จำเลยผิด ม.๒๘๕(๔) แม้จำเลยยิงต่อเนื่องกันทีละคน ไม่มีพฤติการณ์ทารุณ แม้นายและผู้อื่นถูกยิงถึง ๗ คน ไม่ผิด ม.๒๘๕(๕) (ฎ.๑๖๕๔/๒๕๓๒)

(๑๔) นำสารสตริกนินให้ผู้ตายเสพรีบเข้าสู่ร่างกายจนผู้ตายตาย โดยได้วางแผนการมาก่อน จำเลยผิด ม.๒๘๕(๔) ให้เสพรีบระยะสุดแล้วแต่สถานการณ์และโอกาส เป็นเหตุต้องเจ็บป่วยทรมาณตลอดมา จนเมื่อมีเหตุอ้างว่าผู้ตายประสบอุบัติเหตุ จึงได้เสพรีบจนจนถึงขีดอันตรายและตาย แสดงว่าจำเลยประสงค์ให้ผู้ตายได้รับความลำบาก ผิด ม.๒๘๕(๕) (ฎ.๔๐๕๐/๒๕๓๒)

(๑๕) เกิดโทษจะได้ออกจากวงสุรารีไปแล้วเกิดความคิดจะฆ่าผู้ตายในภายหลัง เป็นพฤติการณ์ที่จำเลยจะต้องไตร่ตรองอย่างหนักเป็นเวลาถึง ๑๕ นาที ในกรตกหลงใจกระทำผิด จึงผิด ม.๒๘๕(๔) (ฎ.๓๕๗๖/๒๕๓๓)

(๑๖) จำเลยเดินไปหาไม่มีช่วงเวลาที่จะคิดได้ว่าสมควรทำร้าย ก. หรือไม่ และตีแล้ว ก.ส่งเสียงร้องมีลมหายใจ จำเลยเกรงจะโคธินใช้ฝัดรัด ก. แน่นิ่ง มิใช่เพราะถูกข่มเหงจึงมิใช่บันดาลโทสะ เป็นวิธีธรรมดาในการฆ่าให้ถึงแก่ความตาย (ฎ.๗๐๘/๒๕๓๕)

(๑๗) รินและคะยั้นคะยอให้ดื่ม เสพสาครดชาเกิดปากเสียงกัน จำเลยเข้าไปหมู่บ้านห่าง ๒ กม. ประมาณ ๑ ชั่วโมง หวนกลับมาผลักอกและใช้ปืนยิงตาย ไม่ใช่ทำในขณะบันดาลโทสะ อ้าง ม.๗๒ ไม่ได้ เชื่อว่าขณะเดินทางประมาณ ๑ ชั่วโมง ไม่ต่ำกว่า ๔ กิโลเมตร จำเลยต้องคิดไตร่ตรองตัดสินใจอย่างหนักในการตกลงใจกระทำผิด จำเลยผิด ม.๒๘๕(๔) (ฎ.๑๗๑/๒๕๓๖)

(๑๘) โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานปากใดบอกความขึ้นยันว่า จำเลยพินทำร้ายผู้ตายเมื่อใด จึงต้องสันนิษฐานเป็นว่าจำเลยผิดตาม ม.๒๘๘ เท่านั้น (ฎ.๗๖๖๓/๒๕๔๐)

(๑๙) หลังเกิดเหตุเจ้าพนักงานตำรวจพบเสื้อผ้าจำเลยมีคราบโลหิต พบเส้นผมจำเลยติดอยู่ที่คราบโลหิตของผู้ตาย พบรอยขีดข่วนที่ร่างกายของจำเลย จึงรับฟังได้ว่าจำเลยฆ่าผู้ตายเพื่อปกปิดความผิด (ฎ.๑๗๕๔/๒๕๔๒)

(๒๐) ขับรถพุ่งเข้าชนตำรวจขณะทำการตรวจค้นด้วยความเร็วสูง ผิดพยายามฆ่าเจ้าพนักงาน (ฎ.๖๕๗๖/๒๕๔๒)

(๒๑) ยิงผู้ตาย ไม่ตาย ใช้น้ำมันเบนซินราดจุดไฟเผา ประสงค์ให้ผู้ตายได้รับความลำบากอย่างสาหัส เป็นการฆ่าโดยทรมาณทารุณโหดร้าย (ฎ.๓๓๐๕/๒๕๔๓)

(๒๒) เจ้าพนักงานจราจรสกัดจับคนร้ายขึ้นกลางถนน จำเลยขับรถพุ่งชนแต่เจ้าพนักงานไม่ตาย ผิด ม.๑๓๘, ๒๘๕, ๘๐ (ฎ.๓๔๕๔/๒๕๔๓)

ทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย

มาตรา ๒๕๐ ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี

(๑) คำว่ากันผู้ตายใช้จอบตีจำเลย แต่ผิดคิดคิดผู้ตายต้องใช้เวลาดึงประมาณ ๑ นาที จำเลยมีโอกาที่จะหลีกเลี่ยงไปได้ ถ้าจำเลยไม่สมัครใจจะวิวาทกับผู้ตาย จำเลยใช้จอบตีโดยแรง จำเลยมีเจตนาทำร้ายผู้ตาย เนื่องจากคำรุนแรงและเกิดโมโห ทั้งต่างมีจอบ เมื่อผู้ตายตีผิดจำเลยก็ตีผู้ตายทันที เป็นสมัครใจวิวาท อ้าง ม.๖๘ ไม่ได้ ผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๔๑๕/๒๕๐๕)

(๒) เส้นลวดชิงค่านบนรั้ว โรงหนังของจำเลย แล้วปล่อยกระแสไฟ ๒๐๐ โวลต์ ไปตามเส้นลวดเพื่อป้องกันมิให้คนข้ามรั้วเข้าลอบดูหนัง เป็นการกระทำมิได้มีเจตนาฆ่า แต่เจตนาทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ม.๒๕๐ ไม่ใช่ ม.๒๕๑ (ฎ.๑๕๕๕/๒๕๑๑)

(๒๓) การไต่รถองไว้ก่อนเป็นภาวะทางจิตใจที่จะต้องคิดทบทวน ซึ่งเป็นการยากที่จะหยั่งรู้ได้โดยตรง (ฎ.๔๕๘๖/๒๕๔๓)

(๒๔) การฆ่าผู้ตายไม่เป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี จึงพิจารณาไปถึงจำเลยอื่นที่ไม่ฎีกาได้ (ฎ.๕๐๕๔/๒๕๔๔)

(๒๕) จำเลยขับรถหนีการจับกุมโดยขับรถแรงออกทางด้านขวา ซึ่งอาจชนเจ้าพนักงานตำรวจถึงแก่ความตายได้ (ฎ.๕๘๔/๒๕๔๕)

(๒๖) ฆ่าแล้วยังใช้น้ำมันราดจุดไฟเผาศพผู้ตายเพื่อปิดบังซ่อนเร้นการตาย เป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (ฎ.๒๗๘/๒๕๔๕)

(๒๗) จำเลยคิดฆ่าตนเองและผู้ตายด้วยอารมณ์เพียงชั่ววูบ ไม่สามารถยับยั้งซึ่งใจได้ ไม่เป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (ฎ.๔๗๕๖/๒๕๔๕)

(๓) จำเลยตี ถ. มีบาดแผลเล็กน้อย ถ. สลบ จำเลยเข้าใจว่า ถ.ตาย จึงเอาผ้าขาวม้าของ ถ. ผูกคอแขวนไว้กับต้นไม้ ถ. ตาย เพราะการกระทำของจำเลย แต่ไม่มีเจตนาฆ่าจำเลย ผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๑๒๕๕/๒๕๑๘)

(๔) ให้ไปสั่งสอนชั่วตัวเป็นการพาไปทำร้ายผู้ตายนั่นเอง “ช่วยสั่งสอนให้หน่อย” ย่อมหมายความว่า ทำร้ายให้เจ็บตัว เพียงเพื่อสั่งสอนเท่านั้น หากมีเจตนามุ่งหมายถึงกับให้ฆ่าไม่ แต่ทำผิดเกินขอบเขตที่ใช้ต้องรับผิดชอบขอบเขตที่ใช้ ม.๘๗ แต่ผลกรรมมาถึงความผิด ม.๒๕๐ จึงผิด ม.๒๕๐, ๘๔ ประกอบ ม.๘๗ ว.๒ (ฎ.๔๕๔๑/๒๕๒๘)

(๕) เจตนาทำร้ายแต่หลังจากถูกทำร้ายเพียง ๑๗ ชม. ถึงแก่ความตาย แพทย์ว่าตายด้วยโรคคับแข็ง มิได้ตาย

เพราะบาดแผลที่ถูกทำร้ายก็ถือว่าความตายเป็นผลโดยตรง
ที่ถูกทำร้าย ผิด ม.๒๕๐ วรรคแรก (ฎ.๖๕๗/๒๕๓๒)

(๖) จำเลยโกรธผู้ตายทวงเงิน ๑๐ บาท ขวนขวาก
ดักทำร้ายผู้ตาย สาเหตุเป็นเรื่องเล็กน้อย มิได้พกอาวุธปืน
มาด้วย แสดงว่ามีเจตนาเพียงชกต่อยทำร้ายผู้ตายกับพวก
เท่านั้น เมื่อชกต่อยผู้ตายล้ม จำเลยที่ ๑ กระชากรั้วตีจนตาย
คงมีเจตนาทำร้าย จึงผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๒๓๔๑/๒๕๓๒)

(๗) สมควรยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้
เป็นคุณแก่จำเลย แต่การที่จำเลยพาพวกมาทำผู้ตายจนผู้
ตายจะไปตามพวกมาช่วยเป็นกรณีสมควรใจจะทำร้ายกัน
พึงได้ว่าจำเลยร่วมกับ อ. ทำร้ายผู้ตาย เมื่อผลการทำร้ายทำ
ให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย จึงมีความผิดฐานร่วมกันทำ

ร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ม.๒๕๐
(ฎ.๒๔๕๕/๒๕๓๖)

(๘) ร่วมกันทำร้ายผู้ตายและหลบหนีไปด้วยกัน
แม้จำเลยไม่ทราบว่ ก. มีอาวุธติดตัวไป และไม่ร่วมใช้
อาวุธทำร้ายผู้ตายด้วย จำเลยต้องรับผิดฐานฉกฉวย
วรรคแรก (ฎ.๘๕/๒๕๓๗)

(๙) สมควรใจวิวาทกัน แม้ผู้ตายถึงแก่ความตาย
เพราะถูกแทงโดยไม่รู้จำเลยคนไหนเป็นคนแทง จำเลย
ที่ ๒,๕,๘ ก็มีความผิดฐานเป็นฉกฉวยร่วมกันทำร้ายจน
เป็นเหตุให้ผู้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย (ฎ.๒๖๔๒/๒๕๔๒)

(๑๐) ร่วมกันทำร้ายผู้ตายหลังจากผู้ตายถูกยิง จึง
ต้องรับผิดฐานทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย (ฎ.
๑๑๘๕/๒๕๔๓)

ประมาทเป็นเหตุให้ผู้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

มาตรา ๒๕๑ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(๑) การฝ่าฝืนกฎหมาย อันจะถือได้ว่าเป็นการ
กระทำโดยประมาทจะต้องได้ความว่า เนื่องจากการ
กระทำฝ่าฝืนกฎหมายนั้น จึงเป็นเหตุให้เกิดการกระทำ
ความผิดนั้นด้วย (ฎ.๑๖๖๑/๒๕๕๕)

(๒) ขับรถชนคนตาย เพียงแต่จำเลยไม่มีใบ
อนุญาตขับขี่ฝ่าฝืนกฎหมายเท่านั้น จะถือว่ากระทำโดย
ประมาทไม่ได้ (ฎ.๒๕๔๔/๒๕๐๑)

(๓) จำเลยขับรถจักรยานยนต์ชนสามล้อโดย
ประมาท ผู้ตายโดยสารมาในรถสามล้อตกกระเด็นนอนอยู่
ทางรกร้างพอดี รถมารวมจึงทับครูดถึงแก่ความตายโดย
รกร้างมิได้แล่นมาเร็วผิดธรรมดา กรณีเช่นนี้ถือว่าความ
ตายเป็นผลโดยตรงจากความประมาทของจำเลยผิด
ม.๒๕๑ (ฎ.๑๐๑๑/๒๕๐๓)

(๔) ขับรถเร็วเกินกำหนด ยังบรรทุกก้อนน้ำ
แข็ง ๑๐ กว่าก้อน ถือว่าเป็นการบรรทุกตาม ม.๒๓๓ แต่
รถแล่นไปปลดอกถึง ๓๓ กม. เนื่องจากจำเลยขับรถเร็ว
มากเป็นเหตุรถคว่ำคนตายและสาหัส ผิด ม.๒๓๘ ไม่ได้
เพราะความตายสาหัสไม่ใช่เนื่องมาจากเหตุที่มีการบรรทุก

แต่เนื่องมาจากเหตุที่จำเลยขับเร็วอันเป็นประมาท ผิด
ม.๒๕๑, ๓๐๐, ๓๕๐ (ฎ.๑๕๓/๒๕๐๖ป)

(๕) มีคนเก็บปิ่นสั้นแล้วมอบให้จำเลย จำเลย
เชื่อโดยสุจริตว่าไม่มีกระสุนปืนบรรจุจึงเหน็บไว้ที่เอว
นั่งคุยกับเพื่อน พอหยิบตัวลูกขึ้นพร้อมขยับเข็มขัดปิ่นสั้น
๑ นัด กระสุนพุ่งกระทบม้านั่งแล้วแล่นไปถูก ส. บาด
เจ็บสาหัส จำเลยไม่ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๕๕๔/๒๕๐๗)

(๖) จำเลยที่ ๑ ใช้ให้จำเลยที่ ๒ ขับเปลี่ยนหัว
ประแจ จำเลยที่ ๒ ไม่ทำ เป็นเหตุให้รถไฟชนคนตาย
จำเลยที่ ๑ ไม่ไปตรวจก็เป็นเพียงละเว้นไม่ปฏิบัติตามข้อ
บังคับการ ไม่ไปตรวจไม่ใช่เป็นผลโดยตรงที่ทำให้รถชน
กัน ผลโดยตรงอยู่ที่การไม่เปลี่ยนหัวประแจ ซึ่งเป็นการ
กระทำของจำเลยที่ ๑ ผู้เดียว จำเลยที่ ๒ ไม่ผิดตาม
ม.๒๕๑ (ฎ.๘๘๓/๒๕๐๘)

(๗) จำเลยขับรถยนต์โดยมีครูฝึกนั่งไปด้วย มี
คนพลุกพล่านฝนตกถนนลื่นหักหลบไม่ทัน ปล่อยมือแต่
เหยียบคันเร่งแล้วหักหลบเป็นเหตุรถพุ่งข้ามถนนชนคน
ตายและเจ็บ ดังนั้นเป็นการกระทำโดยประมาทของจำเลย
ทั้งสอง (ฎ.๑๑๕๕/๒๕๑๐)

(๔) ขับรถประมาทจะชนต้นไม้หวาดเสียวและใกล้อันตราย ผู้ตายกระโดดลงถือว่าเป็นผลอันเกิดใกล้ชิดกับเหตุที่ประมาท (ฎ.๑๔๓๖/๒๕๑๑)

(๕) ห้ามล้อเท้าชำรุดและห้ามล้อมือใช้การไม่ได้ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินรถข้างหน้าชะลอไม่สามารถหยุดรถได้ จึงหักหลบและไปชนกับสามล้อซึ่งผู้ตายงู้อยู่ข้างถนนตาย ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๕๓๕/๒๕๑๓)

(๑๐) ล้อรถพ่วงหลุดเสาดกกลางขวางถนนไม่ได้จัดให้มีโคมไฟเป็นเหตุรถชนเสาดตายและบาดเจ็บผิงคนวัน ม.๒๕๐, ๓๐๐ (ฎ.๑๕๐๕/๒๕๑๖)

(๑๑) มิใช่แพทย์แต่แสดงเท็จต่อประชาชนว่าสามารถรักษาให้หายจากโรคได้ ผิด ม.๓๔๓ จำเลยใช้เข็มแทงเนื้อที่โป่งทำให้น้ำเลี้ยงสมองไหลออกไม่หยุด ทำให้เด็กตาย เป็นผลโดยตรง ผิด ม.๒๕๑ อีกกระทงตาม ม.๕๑ (ฎ.๒๕๕๓/๒๕๒๑)

(๑๒) ใช้ปืนตีศีรษะผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บแต่ปืนลั่นกระสุนปืนถูก ก. ข. มิใช่ผลของการกระทำพลาด ม.๖๐ การที่กระสุนไปถูก ก. ตาย และ ข. บาดเจ็บ เพราะความประมาทของจำเลย จำเลย ผิด ม.๒๕๑, ๓๕๐ (ฎ.๕๐๗/๒๕๓๐)

(๑๓) มิได้ตรวจตราซ่อมแซมรถให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ตามหน้าที่ เกิดเหตุเหยียบเบรกไม่ได้ และบังคับรถไม่ได้ รถพลิกคว่ำ มีคนสาหัสและตาย ผิด ม.๒๕๑, ๓๐๐ (ฎ.๑๓๓๗/๒๕๓๐)

(๑๔) ไม่มีเจตนาฆ่าแต่ใช้ปืนจี้ที่ศีรษะขณะขึ้นรถและปืนลั่น ถือว่ากระทำโดยปราศจากความระมัดระวังเป็นกระทำประมาท ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๑๕๕๒/๒๕๓๔)

(๑๕) ดำรงมีอาคารมีเสาเสาเอียงเอียงงอได้ใบหูผู้ตายไม่ให้หลบหนี ผู้ตายพยายามวิ่งไป บิดาจำเลยจูดมือจำเลยไว้นิ้วมือจำเลยอยู่ที่โกป็น การจูดทำให้จำเลย

เสียชีวิตถูกโกป็นลั่น โดยจำเลยไม่มีเจตนาฆ่าผู้ตาย เป็นปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะของจำเลย จักต้องมี ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๕๕๕/๒๕๓๔)

(๑๖) ไม่ได้เป็นแพทย์ได้ฉีดและให้ผู้ตายกินยาปฏิชีวนะประเภทเพนิซิลลิน โดยผู้ตายมีอาการหมดสติแทบจะฟื้นได้หลังจากฉีดและกินยาและตายหลังจากนั้น ๓ ชม. ไม่ปรากฏว่าฉีดยาจากที่อื่นมา เป็นผลโดยตรงจากการที่จำเลยให้กินยาและฉีด ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๐๔๖๑/๒๕๓๖)

(๑๗) จำเลยขับรถยนต์เร็ว ๔๐ กม. ผู้ตายวิ่งไล่ตีช. ข้ามถนนผ่านช่องเดินรถจำเลยไปแล้วแคว้นรถยนต์อีกคันแล่นมา ผู้ตายชะงักและถอยหลังกลับเข้ามาช่องจำเลยโดยกะทันหันและในระยะกระชั้นชิด ทำให้จำเลยไม่สามารถหยุดรถหลบไปทางอื่นได้ทันและในภาวะเช่นนั้นจำเลยไม่อาจคาดคิดว่าจะเกิดเหตุ เป็นเหตุสุดวิสัย ไม่ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๓๗๗/๒๕๓๗)

(๑๘) ถึงที่รถพลิกคว่ำเป็นระยะทางประมาทห่างถึง ๘๐ เมตร แสดงว่าจำเลยขับรถด้วยความเร็ว ทั้งที่รู้ว่าฝนตกและถนนลื่น เป็นประมาท (ฎ.๕/๒๕๓๕)

(๑๙) จำเลยใช้กระแสไฟฟ้าทำการชื้อดปลาในคลองสาธารณะ เป็นเหตุให้ผู้ตายลงไปอาบน้ำในคลองแล้วถูกกระแสไฟฟ้าชื้อดถึงแก่ความตาย ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๘๓๒/๒๕๔๐)

(๒๐) ไม่ได้บังคับให้เด็กว่ายน้ำข้ามไป เด็กว่ายน้ำไปแล้วจมน้ำตาย เพราะน้ำไหลเชี่ยว ไม่ผิด ม.๒๕๑ (ฎ.๓๓๘๒/๒๕๔๒)

(๒๑) ผู้ตายขับรถจักรยานยนต์แข่งรถจำเลยห่างเพียง ๑ เมตรเศษ แล้วเสียชีวิตล้มลง ถูกรถจำเลยที่ขับมาทับตาย จึงไม่ใช่ความประมาทของจำเลย (ฎ.๗๑๔๓/๒๕๔๔)

กระทำให้บุคคลอื่นนั้นฆ่าตัวเอง

มาตรา ๒๕๒ ผู้ใดกระทำด้วยการปฏิบัติอันทารุณ หรือด้วยปัจจัยคล้ายคลึงกันแก่บุคคลซึ่งต้องพึ่งตนในการดำรงชีพหรือในการอื่นใด เพื่อให้บุคคลนั้นฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ช่วยยุยงเด็กอายุไม่เกินสิบหกปีให้ฆ่าตัวเอง

มาตรา ๒๕๓ ผู้ใดช่วยหรือยุยงเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือสารสำคัญอย่างไร หรือไม่สามรถบังคับการกระทำของตนได้ให้ฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ชุลมุนต่อสู้เป็นเหตุให้มี การตาย

มาตรา ๒๕๔ ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ ถึงแก่ความตายโดยการกระทำในการชุลมุนต่อสู้ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้ นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(๑) ม.๒๕๔ หมายถึง กรณีที่ไม่ทราบว่าเป็นผู้ใด หรือผู้ร่วมกระทำเป็นใครทำร้ายผู้ตายถึงตาย ถ้าเป็นกรณีที่ฝ่ายหนึ่งกลุ่มรวมทำร้ายผู้ตายถึงตาย ฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบร่วมกันฆ่าผู้ตายโดยเจตนา (ฎ.๗๕๑/๒๕๐๗)

(๒) เมื่อไม่ปรากฏว่ามีบุคคลถึงตายหรือรับอันตรายสาหัส โดยการกระทำในการชุลมุนต่อสู้กันตาม ม.๒๕๔, ๒๕๕ แล้ว แม้จำเลยจะรับสารภาพถึงโทษจำเลยไม่ได้ (ฎ.๕๔๒/๒๕๐๗)

(๓) จำเลยที่ ๑ กับ ท. บิดา ได้ร่วมชุลมุนต่อสู้ ท. ถูกทำร้ายถึงตายในการชุลมุนต่อสู้ นั้น เมื่อจำเลยได้ร่วมชุลมุนต่อสู้ นั้นด้วย ถึงแม้จำเลยจะไม่มีอาวุธแต่เมื่อจำเลยที่ ๑ ไม่ได้ห้าม หรือป้องกันตัว จำเลยที่ ๑ ต้องผิด ม.๒๕๔ (ฎ.๘๘๕/๒๕๐๕)

(๔) ถ้าการชุลมุนต่อสู้มีคนตายและอันตรายสาหัสด้วย ก็เป็นความผิดทั้ง ม.๒๕๔ และ ม.๒๕๕ กรรมเดียว ผิดกฎหมายหลายบทตาม ม.๕๐ และถ้ารู้ว่าผู้ใดเป็นคนทำให้ตายหรืออันตรายสาหัส ผู้นั้นก็มีความผิดตาม ม.๒๘๘ หรือ ๒๘๗ อีกบทหนึ่ง ม.๕๐ (ฎ.๑๒๖๘/๒๕๑๕)

(๕) จำเลยกับพวกอีก ๓ คน กลุ่มรวมทำร้ายผู้ตายฝ่ายเดียว มิได้สมัครใจเข้าต่อสู้ การที่ผู้ตายต่อสู้ป้องกันจึงมิใช่การร่วมการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป ตาม ม.๒๕๔ (ฎ.๒๕๔๒/๒๕๑๕)

(๖) โดยไม่แน่ชัดว่าผู้ร่วมในการชุลมุนต่อสู้กันใดใช้มีดแทงทำร้ายผู้ตาย จนเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย จะถือว่าผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ทั้งหมด มีเจตนาร่วมกันฆ่าผู้ตายไม่ได้ จำเลยคงมีความผิด ม.๒๕๔ เท่านั้น (ฎ.๓๗๑๓/๒๕๓๑)

(๗) จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ขัดขวางมิให้ฝ่ายผู้ตายขึ้นมาบนรถทางประตูหน้าและประตูหลัง แสดงว่าได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและไม่ได้ความว่าผู้ตายถึงแก่ความตายนั้น เกิดจากการกระทำผิดของจำเลย จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ จึงไม่ต้องรับโทษฐานชุลมุนต่อสู้เป็นเหตุให้คนตาย (ฎ.๖๔๗๖/๒๕๔๑)

(๘) จำเลยกับพวกฝ่ายหนึ่งและผู้ตายกับพวกอีกฝ่ายหนึ่งสมัครใจวิวาททำร้ายกัน แม้แต่ละฝ่ายมีหลายคน แต่เมื่อสามารถสู้และแบ่งฝ่ายพวกกันได้ หาใช่เป็นความผิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้เป็นเหตุให้มีบุคคลถึงแก่ความตายไม่ (ฎ.๒๖๔๒/๒๕๔๒)

หมวด ๒

ความผิดอวัยวะ

ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

มาตรา ๒๕๕ ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้นั้นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ค. และ ก. ชกต่อยกัน ข. อยู่บ้านเห็น ก. น้องชายถูกตอย แค้นวังมาตะนาย ค. ถือไม้ได้ว่าจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันทำร้ายผู้ตาย ต้องถือว่าเป็นเรื่องที่จะเลียด่างคนต่างทำ ใครทำผิดเท่าไรก็ผิดเท่านั้น ผู้ตายตายเพราะถูกตีอกหักจากนาย ก. ผิด ม.๒๕๔ ข. ผิด ม.๒๕๕ ส่วน ก. ข. ช่วยกันห้ามผู้ตายไปทั้งน้ำ ผิด ม.๑๕๕ (ฎ.๗๗๓/๒๕๐๒)

(๒) ในระหว่างการสอบสวน ไม่ปรากฏบาดแผลเป็นอันตรายแก่กายเอาโซ่ล่ามพาดตัวผู้ต้องหาไปคุมขังไว้ได้สถานีตำรวจแต่ผู้เดียว โกลหลุโกลลาผู้ต้องหาด้วยกันยังไม่เป็นอันตรายแก่จิตใจ ไม่ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๘)

(๓) ผลกรรมคาอันจะเกิดขึ้นเพราะการถิบจะทำให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือไม่ ไม่อาจเล็งเห็นได้ หากจำเลยกระทำไปโดยตลอดแล้ว ผลที่เกิดขึ้นก็เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ความผิดนั้นก็เพียงหลุโทษ เมื่อฟังไม่ได้ว่าจำเลยพยายามทำให้ผู้เสียหายเกิดอันตรายแก่กาย ลงโทษจำเลยไม่ได้ (ฎ.๒๗๓/๒๕๐๕)

(๔) ใช้ก้อนอิฐขว้างผู้เสียหายซึ่งอยู่ในเรือโดยเจตนาทำให้เขาได้รับอันตรายแก่กาย ผู้เสียหายหลบ ไม่ถูกผู้เสียหาย แต่เขาไปถูกข้างเรือมือพาดข้างเรือ เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย ถือได้ว่าการได้รับอันตรายแก่กายของผู้เสียหาย เนื่องจากการกระทำของจำเลย ผิด ม.๒๕๕ มิใช่ชั้นพยายาม (ฎ.๕๕๕/๒๕๑๒)

(๕) เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าถนสูงจากพื้น ๑ เมตร ผู้เสียหายชั้บรเร็ว ๕๐ กม. เมื่อถูกจำเลยเอาท้ายรถบีต รดผู้เสียหายเบรกหยุดทันที และเครื่องดับเอง ล้อซ้ายข้างขอบถน ๑ ดอก ไม่ได้รับบาดเจ็บ จึงถือว่าจำเลยทำ ผิด ม.๒๕๕.๘๐ ยังไม่ได้ เพราะหากรถคลงก็ไม่แน่ว่าจะมีการตาย แต่พอคาดหมายได้ว่าบาดเจ็บ จำเลยผิด ม.๒๕๕.๘๐ (ฎ.๑๐๐๓/๒๕๑๒)

(๖) ม. ถูกยิงตายทันที จำเลยพัน ม. เมื่อ ม. ตายแล้ว จำเลยไม่ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๖๖๘/๒๕๒๑)

(๗) ผู้ไม่ได้อ้างเรียก ก. ข. มาช่วยรวมชกต่อยผู้ตายยอมแพ้ แล้วเมื่อ ก. ข. ใช้ไม้ตีจำเลยห้าม ดังนั้นการร่วมทำผิดของจำเลยยอมยุติลงเพียงนั้น ผู้ตายวังหนี ก. ข. ตามตีตาย เป็นการกระทำลำพัง ถือไม่ได้เป็นการกระทำของจำเลย ผิด ม.๒๕๕.๘๓ (ฎ.๑๔๗๘/๒๕๒๗)

(๘) จำเลยใช้ด้ามปืนตี ว. ได้รับบาดเจ็บ กระสุนปืนลั่น ถูก ค. ตาย และ ส. ได้รับบาดเจ็บ จำเลยไม่มีเจตนาฆ่าทำร้าย ว. จึงมิใช่กรณีจำเลยมีเจตนาทำต่อ ว. แต่ผลเกิดแก่ ค. และ ส. โดยพลาดตาม ม.๖๐ แต่การที่กระสุนปืนลั่นเพราะความประมาทของจำเลย จำเลยผิด ม.๒๕๑.๑๕๖.๓๕๐ เป็น ม.๕๐ ลง ม.๒๕๑ บทหนัก (ฎ.๕๑๗/๒๕๓๐)

(๙) “มีงคายเสียเฉอะ” จะถือเอาเป็นจริงตามคำพูดไม่ได้ แม้จะใช้มีดแทงผู้เสียหาย และ ท. ก็หาได้รับอันตรายสาหัส ทั้ง ๆ ที่มีโอกาส เพราะล้มลงแล้วไม่แทงซ้ำ ผลไม่ฉกรรจ์ ไม่พอฟังได้ว่าเจตนาฆ่า คงเพียงทำร้ายร่างกาย ผิด ม.๒๕๕ และต่อมาได้ไต่ถาม ฉ. ฉ.หลบหนีไป ได้จำเลยผิด ม.๒๕๕.๘๐ (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๓๐)

(๑๐) ถูกชกกลางคืน รุ่งขึ้นผู้เสียหายไปแจ้งความและกลับไปปฏิบัติงานตามปกติ โบหน้ามีรอยฟกช้ำ และตั้งจุมูกหักไปไหนและทำธุระอื่นได้ แม้แพทย์เห็นว่า จะใช้เวลารักษา ๓๐ วัน เป็นความเห็นเกี่ยวกับการรักษาให้หายเป็นปกติเท่านั้น ยังไม่ถึง ม.๒๕๖(๘) จำเลยผิด ม.๒๕๖ (ฎ.๕๕๗/๒๕๓๒)

(๑๑) แผลที่เอวยาว ๗ ซม. อาจถูกอวัยวะภายในช่องท้อง ต้องผ่าตัดและถ้าไม่มีโรคแทรกซ้อน ๗-๑๐ วัน หาย ไม่ปรากฏของมีคมขนาดใด “ถูกแทงเพียงครั้งเดียวแล้วคนร้ายก็หลบหนีไป” หมอว่า “ถูกเส้นเลือดใหญ่ไม่

๒๑๔ พงศักร บุนนารี

รักษาอาจตายเสียเลือกมาก” ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยเจตนาฆ่า
ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๓๗๗/๒๕๓๔)

(๑๒) ถูกแทงมีบาดแผลที่ขาอโครงยาว ๓ ซม.
แห่งเดียว แพทย์ลงความเห็น ไม่มีอาการแทรกซ้อน ไม่เกิน
๒๑ วันหาย แม้ผู้เสียหายเบิกความว่าไม่สามารถทำนาได้
ตลอด ๖ สัปดาห์ แต่ปรากฏว่าผู้เสียหายไปรักษาที่โรง
พยาบาล ๒ ครั้ง ไม่เกิน ๒๐ วัน มิได้รับจ่ายยามากินอีก
แผลลึกไม่ถึงปอด ย่อมไม่น่าเชื่อคำเบิกความของผู้เสียหาย
ไม่พอฟัง ผิด ม.๒๕๗ แต่ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๖๓๔๕/๒๕๓๔)

(๑๓) ก.ข.เดินผ่านสวนจำเลยทางหน้าบ้าน
กลางคืน ไม่ได้ร้องบอกเป็น ก.ข. สำคัญผิดเป็นคนร้ายยัง
ห่างประตูรั้วหน้าบ้านจึงเป็นป้องกันโดยสำคัญผิดเกินกว่า
เหตุ แต่ยิงระยะไกล ๓๕ เมตร และต่ามิได้เจตนาฆ่าผิด
ม.๒๕๕ ประกอบ ม.๖๒, ๖๕ เป็นการป้องกันทรัพย์สิน
ของจำเลยโดยสำคัญผิดซึ่งเกินกว่าเหตุ (ฎ.๒๗๑๖/
๒๕๓๕)

(๑๔) แม้จะเป็นเพียงบาดแผลบวมและเขียวซ้ำ

แต่มีถึง ๘ แห่ง หมอว่าเกิดเพราะได้รับการกระทบ
กระเทือนอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้เส้นเลือดฝอยและเส้น
เลือดใหญ่กว่าเส้นเลือดฝอยแตกต้องใช้เวลารักษา ๑๐-๑๕
วัน ถือได้ว่าได้รับอันตรายแก่กายจำเลยผิด ม.๒๕๕
(ฎ.๒๗๒๔/๒๕๓๕)

(๑๕) การที่จำเลยใช้ไขควงที่ฝนจนแหลมเป็น
อาวุธแทงไปที่ร่างกายผู้เสียหาย จำเลยจะแก้ตัวว่ามีได้
กระทำโดยเจตนาฆ่าได้ไม่ (ฎ.๓๖๓/๒๕๔๐)

(๑๖) ใช้ไม้ตีที่ตีระยะรักษา ๕ วัน ถือว่าได้รับ
อันตรายแก่กายตาม ม.๒๕๕ (ฎ.๓๐๘๕๕/๒๕๔๑)

(๑๗) ใช้อาวุธมีดปลายแหลมแทงเป็นเหตุให้
รับอันตรายแก่กาย ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๑๖๗๕/๒๕๔๒)

(๑๘) จำเลยใช้กระแสไฟฟ้าทำอันตรายแก่กาย
ของจำเลย ผิด ม.๒๕๕ (ฎ.๕๑๓/๒๕๔๓)

(๑๙) แพทย์มีความเห็นใช้ระยะเวลารักษาบาด
แผลประมาณ ๕ วัน ถือว่าได้รับอันตรายแก่กาย (ฎ.
๒๘๕๕/๒๕๔๓)

ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้รับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๒๕๖ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด
ดังที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ

(๑) ขับรถชนท้ายรถจี๊ปที่ รดต.ส.ขับ โดยมี
เจตนาทำร้าย เพราะโกรธเคืองที่จับจำเลยมาโรงพักและไม่
ยอมปล่อยตามคำร้อง ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ จำเลยผิด
ม.๒๕๖ รดยนต์ของกลางรีบ ม.๓๓ (ฎ.๓๓๓๕/๒๕๒๘)

(๒) แพทย์ลงความเห็นรักษาหายภายใน ๑๐ วัน
แต่จะถือว่าได้รับอันตรายสาหัส เพราะหน้าเสียโฉมอย่าง
คิดตัวหรือไม่ นั่นไม่เกี่ยวกับเป็นการกระทำโดยทารุณ
โหดร้ายแต่อย่างใด (ฎ.๑๗๕๒/๒๕๔๐)

ทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายสาหัส

มาตรา ๒๕๗ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้อง
ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี
อันตรายสาหัสนั้น คือ

(๓) จำเลยทำร้ายผู้เสียหาย ซึ่งเป็นบุพการีของ
จำเลย นับเป็นการกระทำที่ขาดความยำเกรงเคารพนับถือ
อย่างยิ่ง ดังนั้นแม้ผู้เสียหายไม่ประสงค์ที่จะเอาโทษ ก็ไม่
เป็นเหตุที่จะรอกการลงโทษ (ฎ.๗๖/๒๕๔๒)

(๔) จำเลยใช้อาวุธมีดฟันพลตำรวจขณะปฏิบัติ
หน้าที่ ระวังเหตุ ผิด ม.๒๕๖ (ฎ.๑๗๖/๒๕๔๓)

(๑) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียนานประสาท

(๒) เสียวัววะเสียบพันธุ์ หรือความสามารถเสียบพันธุ์

(๓) เสียวแขน ขา มือ เท้า นิ้ว อวัยวะอื่นใด

(๔) หน้าเสียวโฉมอย่างติดตัว

(๕) แห้งลูก

(๖) จิตพิการอย่างติดตัว

(๗) ทุพพลภาพ หรือป่วยเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

(๘) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตาม

ปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

(๑) ฟันไม่ใช่อวัยวะสำคัญและการเสียบฟันเพียง ๑ ซี่ ก็ไม่ได้ทำให้ผู้ได้รับอันตรายกลายเป็นคนพิการอันจะเทียบได้กับการเสียวัววะอื่นดังระบุไว้ใน ม.๒๕๗(๑) (๒)(๓) (ฎ.๔๖๗/๒๕๐๘)

(๒) ฟันทั้งหมดในปากรวมกันก็เป็นอวัยวะส่วนสำคัญ ถ้าฟันหักไปหลายซี่เป็นเหตุให้ส่วนที่เหลืออยู่ใช้การไม่ได้ตามสภาพของฟัน เช่น เคี้ยวไม่ได้ ถือได้ว่าเป็นการเสียวัววะส่วนสำคัญเป็นสาหัสหัก ๓ ซี่ จะถือว่าอวัยวะสำคัญไม่ได้ เว้นแต่จะนำสืบได้ว่าที่เหลือเคี้ยวไม่ได้ (ฎ.๖๓๐/๒๕๐๕ป)

(๓) เสียบฟันไปซี่เดียวแม้ฟันเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย แต่เฉพาะที่เสียบไปยังไม่ถึงขนาดที่จะถือได้ว่ามีความสำคัญหรือสูญเสียเทียบเท่ากับการเสียวแขนขา หรือนิ้ว อันเป็นอวัยวะที่กฎหมายระบุไว้ชัดแจ้งนั้น จะนับว่าได้รับอันตรายสาหัสตาม ม.๒๕๗(๓) ยังไม่ได้ (ฎ.๖๓๑/๒๕๐๕)

(๔) ม.๒๕๗(๕) ต้องเป็นกรณีฉุกเฉินหรือเหตุจำเป็นของผู้ถูกทำร้ายคลอดออกมาในลักษณะที่ถูกลักขโมยไป ส่วนคลอดก่อนกำหนดอยู่ต่อมอีก ๘ วัน แล้วจึงตาย ไม่เป็นการทำให้ได้รับอันตรายสาหัสถึงแห้งลูก ม.๒๕๗(๕) (ฎ.๖๗๗/๒๕๑๐ป)

(๕) ฟันล่างด้านหน้าหัก ๔ ซี่ ที่เหลือยังใช้เคี้ยวอาหารได้ ยังไม่ถึงขนาดที่จะถือว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสตาม ม.๒๕๗(๓) (ฎ.๗๔๕/๒๕๑๕)

(๖) ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะผลที่เกิดจากการกระทำ อันเป็นผลตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้น ไม่จำ

ต้องมีเจตนาต่อผลที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น จำเลยใช้มีดกรีดหน้าผู้เสียหาย จำเลยที่ ๒,๓ เจตนาร่วมทำร้าย ไม่มีเจตนา ม.๒๕๗ แต่ต้องรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ ด้วย จำเลยทั้งสามผิด ม.๒๕๗ (ฎ.๓๑๓/๒๕๒๕ป)

(๗) ใบหูประกอบรูปหน้าให้งาม เมื่อใบหูขาดไปถึง ๑ ใน ๓ ย่อมจะทำให้รูปหน้าเสียความงาม อันเป็นการเสียโฉมอย่างติดตัว แม้ผู้เสียหายจะรักษาตัวไม่เกิน ๑๔ วัน ผู้เสียหายก็ได้รับอันตรายสาหัสแล้ว (ฎ.๗๕๔/๒๕๑๒)

(๘) โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งห้าตาม ม.๒๕๐ โดยไม่ได้บรรยาย ม.๒๕๗ และทางพิจารณาก็ไม่ได้ความดังกล่าว จึงลงโทษจำเลยตาม ม.๒๕๗ ไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ วรรค ๔ ลงโทษจำเลยได้ใน ม.๒๕๕ (ฎ.๘๗๔/๒๕๔๐)

(๙) จำเลยเลือกทำร้ายผู้เสียหายที่ใบหน้า อันเป็นอวัยวะสำคัญ จึงเป็นการกระทำผิดร้ายแรง ไม่สมควรรอการลงโทษ (ฎ.๑๑๘๕/๒๕๔๒)

(๑๐) จำเลยใช้มีด ขวดเบียร์ ตีผู้เสียหาย ต้องเย็บถึง ๑๐๐ เข็ม ซึ่งต้องรักษา ๒๐ วัน รอยบาดแผลทำให้หน้าเสียวโฉมอย่างติดตัว จำเลยผิด ม.๒๕๗(๔) (ฎ.๑๐๕๔/๒๕๔๓)

(๑๑) บิดาจำเลยถูกขว้างปาด้วยอิฐ จำเลยจึงใช้ปืนยิงเพื่อป้องกันสิทธิผู้อื่น แต่ชาวบ้านที่ถูกขว้างปาได้รับอันตรายสาหัส ผิด ม.๒๕๗, ๖๕ (ฎ.๕๘๑๗/๒๕๔๕)

ผลของการทำให้ได้รับอันตรายสาหัสและต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๒๕๘ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๒๕๗ ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งหรือประการใดซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

(๑) ค้ารวจ โหนตัว ขึ้นบันได ตรวจรถบรรทุก
จำเลย ขับรถกระชากออกไปโดยเร็ว และไม่ยอมหยุด
เจตนาให้ตกจากรถ ย่อมเล็งเห็นผลได้ว่าการตกจากรถ

ลักษณะเช่นนั้น อาจเป็นเหตุอันตรายแก่กายถือได้ว่าจำเลย
มีเจตนาทำร้ายผู้เสียหายบาดเจ็บสาหัส ส จำเลยผิด ม.๒๕๘
(ฎ.๓๓๒๒/๒๕๓๑)

ขุดมุนต่อผู้มิได้รับอันตรายสาหัส

มาตรา ๒๕๙ ผู้ใดเข้าร่วมในการขุดมุนต่อผู้ระหว่างบุคคลแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใด
ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำการในการขุดมุนต่อผู้นั้น ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการขุดมุนต่อผู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำให้เพื่อห้ามการขุดมุนต่อผู้นั้น หรือเพื่อป้องกัน
กันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(๑) ม.๒๕๙ บัญญัติเอาผิดแก่ผู้ที่เข้าร่วมในการ
ขุดมุนต่อผู้นั้นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายถึงสาหัส เว้นแต่เพื่อ
ห้ามหรือเพื่อป้องกัน โดยไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นตุลาการ
ให้เกิดอันตรายดังกล่าวนี้ ถ้าปรากฏว่าผู้ใดเป็นตุลาการ

กระทำโดยลงมือกระทำเองเป็นตุลาการหรือใช้ให้กระทำ
ผู้นั้นย่อมมีความผิดตามกรรมของคนอีก โสคหนึ่ง
(ฎ.๑๐๑๕/๒๕๐๘)

กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

มาตรา ๓๐๐ ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยยิงขางรถยนต์แต่พลาดไปทะลุถูกคน
ในรถ เป็นอันตรายสาหัสจำเลย มิได้มีเจตนายิงผู้เสียหาย
แต่การยิงขางรถ เป็นการกระทำโดยปราศจากความ
ระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นจำเลยต้องมีตามวิสัยและ
พฤติการณ์ ทั้งจำเลยอาจใช้ความระมัดระวังในการยิงได้
แต่จำเลยหาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ กระสุนจึงถูกผู้เสียหาย
ผิด ม.๓๐๐ (ฎ.๑๐๘๖/๒๕๒๑)

(๓) ช้างตกมันข่มเป็นสัตว์ดุ จำเลยไม่คอยควบคุม
คุมดูแลใกล้ชิด เพียงใช้เชือกผูกไว้ เป็นประมาทและเป็น
เหตุโดยตรงให้ผู้เสียหายถูกช้างของจำเลยแทงสาหัส
วิ่งไปฟังกบ้านของผู้อื่น ผิด ม.๓๐๐ และผิด ม.๓๑๗
(ฎ.๓๔๓๓/๒๕๒๗)

(๒) จับเท้าอกขึ้นแล้วผลัดกับพื้นถนนหัก
เป็นอันตรายสาหัส น่าจะเป็นเรื่องหยอกล้อกัน ไม่น่าหนัก
ถึงผล ไม่มีเจตนาทำร้าย แต่เป็นประมาท ม.๓๐๐
(ฎ.๑๘๑๔/๒๕๒๒)

(๔) จำเลยที่ ๒ ขับรถเคลื่อนอย่างช้า ๆ ฝ่าฝืน
ไฟสีแดงเข้าไปในสี่แยกเลยเส้นสีขาวที่กำหนดให้หยุด
ประมาท ๑๐ เมตร เกือบถึงกลางสี่แยกจึงขวางทางรถ
จำเลยที่ ๑ แล่นด้วยความเร็ว พฤติกรรมเช่นนี้ถือว่าจำเลย
ที่ ๒ ขับรถด้วยประมาทเป็นเหตุโดยตรงทำให้เฉี่ยวรถ

จำเลยที่ ๑ และชนผู้เสียหาย ผิด ม.๓๐๐, ๓๕๐ (ฎ.๒๒๑๒/๒๕๓๑)

(๕) จำเลยที่ ๑ บรรทุกของเกิน โดยไม่ติดโคมไฟสีแดงตามที่กฎหมายบังคับ เป็นเหตุให้จำเลยที่ ๒ มองไม่เห็นชนท้ายรถจำเลยที่ ๑ ได้รับอันตรายสาหัส จำเลยที่ ๑ มีความผิดฐานกระทำโดยประมาทให้จำเลยที่ ๒ ได้รับอันตรายสาหัส (ฎ.๗๒๑๓/๒๕๔๐)

(๖) จำเลยขับรถแข่งในที่คับขันซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย จำเลยจึงมีความผิดฐานขับรถชนโดยประมาท (ฎ.๕๑/๒๕๔๑)

(๗) จำเลยขับรถในขณะที่รถอื่นตามมาในระยะน้อยกว่า ๑๐๐ เมตร จึงเป็นการขับรถยนต์โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ถือได้ว่าจำเลยขับรถชนโดยประมาท (ฎ.๑๑๒๓/๒๕๔๒)

(๘) จำเลยเปลี่ยนช่องทางเดินรถกะทันหัน ทำให้ผู้เสียหายซึ่งขับรถจักรยานยนต์อยู่ต้องหักรถหลบ เป็นเหตุให้รถล้มและผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส ถือว่าเป็นผลจากการกระทำของจำเลย (ฎ.๗๘๕๑/๒๕๔๔)

หมวด ๓

ความผิดฐานทำให้แก่ถึง

ทำให้ตนเองแก่ถึงหรือยอมให้ผู้อื่นทำ

มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแก่ถึง หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองแก่ถึง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทำให้หญิงแก่ถึงโดยหญิงยินยอม

มาตรา ๓๐๒ ผู้ใดทำให้หญิงแก่ถึงโดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(๑) ผู้ตายห้อง ๕ ตึกคำห์ จำเลยเอามือทั้งสองกดคาน้ำออกตรงลิ้นปีลงไป รีดจนหมดแรงแล้วจำเลยเอาเท้าถีบลงบนท้องของผู้ตาย ๓ ครั้ง ผู้ตายชักคาน้ำเหลือน้ำลายออกคันทูดไม่ได้ชักอยู่นานเจ็บตาย มีโลหิตไหลออกหู ไม่ผิด ม.๓๐๑ เพราะตายก่อนแก่ถึงไม่เจตนาฆ่า หากวิธีการเป็นการทำผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๗๕๗/๒๕๔๖)

(๒) แพทย์ทำการรีดลูก โดยเห็นแก่สินจ้างรางวัลผิดกฎหมายลักษณะอาญา ม.๒๖๒ นั้น ปอ. ไม่มีบัญญัติให้รับโทษหนักขึ้นเป็นพิเศษ ต้องใช้กฎหมายลักษณะอาญา ม.๒๖๒ อันเป็นความผิดฐานทำให้แก่ถึงอย่างธรรมดา ลงโทษ (ฎ.๕๖๖/๒๕๐๒)

(๓) หญิงยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแก่ถึงนั้น ถือว่าหญิงนั้นมีส่วนร่วมในการกระทำผิดด้วย จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ม.๔ ป.วิ.อ. แม้หญิงนั้นตาย บิดาของหญิงก็ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องผู้ที่ทำให้หญิงแก่ถึง (ฎ.๕๕๔/๒๕๐๒)

(๔) ทำให้หญิงมีครรภ์แก่ถึงโดยหญิงยินยอมตายในเวลาใกล้ ๆ กัน เพราะรถหลุดจากถนนมดลูก ของแข็งกมดลูกเลือดออกภายในมดลูกมาก ทนเจ็บปวดไม่ได้ผ่ามดลูกพบเด็กอากาศครบ ๓๒ อายุประมาณ ๓ ตึกคำห์ตาย ผิด ม.๓๐๒ (ฎ.๓๐/๒๕๐๗)

(๕) ข้อต่อสู้ของจำเลยเลื่อนลอยและขัดกับคำให้การชั้นสอบสวน ไม่พอพียงหักล้างพยานโจทก์ พึงได้ว่า

จำเลยทำให้เด็กหญิง ล. แท้งลูก โดย ค.ญ. ล ชินยอม ผิดตาม ม.๓๐๒ วรรคหนึ่ง (ฎ.๖๓๑๘/๒๕๔๑)

ทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงไม่ยินยอม

มาตรา ๓๐๓ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ด หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

พยายามกระทำความผิดมาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๐๒ วรรคแรก ไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๓๐๔ ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(๑) เสียมสอนให้กินยาพิษและกดท้องน้อย เพื่อเจตนาทำให้แท้งลูก หญิงทำตามแต่ไม่แท้งลูก จำเลยช่วยให้อาให้แท้งไม่แท้ง ผิดพยายามกระทำความผิดฐานทำให้

แท้งลูกซึ่งไม่ต้องรับโทษ และจำเลยไม่คิดใช้ให้หญิงแท้งลูก เพราะเมื่อผู้กระทำผิดรับโทษเสมอด้วยการขึ้นพยายามชกเว้นโทษจำเลยจึงได้รับผลด้วย (ฎ.๗๒๒/๒๕๓๕)

เหตุที่ทำให้การทำแท้งลูกไม่เป็นความผิด

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์และ

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ

(๒) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๗๙ มาตรา ๒๘๐ หรือมาตรา ๒๘๑

ผู้กระทำไม่มีความผิด

หมวด ๔

ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา

ทอดทิ้งเด็กอายุไม่เกินเก้าปี

มาตรา ๓๐๖ ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินเก้าปีไว้ ณ ที่ใด เพื่อให้เด็กนั้นหันไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้

มาตรา ๓๐๗ ผู้ใดมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้ เพราะอายุ ความป่วยเจ็บ ภัยพิการหรือจิตพิการ ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้นั้นเสียโดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผลของการทอดทิ้งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามมาตรา ๒๕๐, ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๘

มาตรา ๓๐๘ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๖ หรือมาตรา ๓๐๗ เป็นเหตุให้ผู้ถูกทอดทิ้งถึงความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ หรือมาตรา ๒๕๘ นั้น

ลักษณะ ๑๑

ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

หมวด ๑

ความผิดต่อเสรีภาพ

ข่มขืนใจให้ผู้อื่นกระทำ ไม่กระทำการใด หรือจ่ายอมต่อสิ่งใด

มาตรา ๓๐๘ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจ่ายอมต่อสิ่งใด โดยทำให้อันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือจ่ายอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโง่ ไม่ว่าอัยย์หรือช่องโง่นั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๑) จำเลยบังคับให้เขาขับรถและขับรถพาจำเลยไปเพื่อให้พ้นจากการถูกทำร้ายและถูกจับ พัน ไปแล้วก็จอดรถทิ้งไว้ข้างทาง ไม่มีเจตนาจะยึดถือเอารถนั้น ไม่ผิด ม.๓๐๘ แต่ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๑๖๘๗/๒๕๐๐)

(๒) ไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานหาว่าลักทรัพย์ เจ้าพนักงานจึงจับกุมและขังเขาไว้ การจับกุมและควบคุมเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งจะเห็นสมควรปฏิบัติต่อผู้

ต้องหาอย่างใดตามควรแก่กรณี ผู้แจ้งให้จับ ไม่ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๘๐๔/๒๕๐๒)

(๓) ฟ้องขอลงโทษกร โขกทางพิจารณาได้ ความเพียงว่าจำเลยไปขอเงินผู้เสียหายโดยว่าถ้าไม่ให้จะทำร้ายและผู้เสียหายไม่ได้ให้เงินไปหรือสัญญาว่าจะให้เงิน เพราะได้แจ้งความไว้และตำรวจมาคอยอารักขาจึงจับจำเลยครั้งนี้ไม่ผิด ม.๓๐๗ ผิด ม.๓๐๘ ศาลลงโทษได้เพราะความผิดนี้รวมอยู่ในกร โขกด้วย (ฎ.๓๕๖/๒๕๐๓)

(๔) ฟ้องหลักทรัพย์ว่าจำเลยใช้มิดบังคับให้ผู้เสียหายขับรถเสียขวและขู่เชิญว่าทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยใช้มิดแทงคองนี้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยมิได้ประสงค์ต่อทรัพย์สินและยังไม่ทำตามขู่ มิด ม.๓๐๕, ๘๐ ได้ (ฎ.๑๗๕๖/๒๕๐๕)

(๕) จำเลยแสดงอำนาจบาครใหญ่ขู่เชิญผู้เสียหายแล้วล้วงหยิบเอาหนังสือของผู้เสียหายไป โจทก์ฟ้องหลักทรัพย์ แม้ศาลฟังว่าจำเลยไม่มีเจตนาหลักทรัพย์แต่การขู่เชิญก็เป็นส่วนหนึ่งในความผิด ม.๓๐๕ ลงโทษ ม.๓๐๕ ได้ (ฎ.๑๒๘๐/๒๕๑๓)

(๖) ใช้ปืนขู่ไม่คิดบัญชีจะเกิดเรื่องผู้เสียหายไม่ยอมและในขณะนั้นมีตำรวจมา ไม่สำเร็จ เพราะจำเลยไม่มีทางได้ประโยชน์ในทางที่เป็นทรัพย์สินโดยมิชอบแต่อย่างใด แต่การกระทำของจำเลยผิด ม.๓๐๕ วรรค ๒ ประกอบ ม.๘๐,๘๓ เพราะมีเจตนาขู่ผู้เสียหายยอมคิดบัญชี (ฎ.๑๔๔๗/๒๕๑๓)

(๗) จับแขนโจทก์ชักชวนให้ลงจากรถเพื่อให้ลงมาวิวาทกันกับจำเลยเท่านั้น มิใช่เป็นการข่มขืนใจตาม ม.๓๐๕ แต่การขับรถปาดหน้ารถโจทก์และปิดกั้นรถโจทก์ไม่ให้กลับไปโดยสะดวก เพราะโจทก์กลัวจะชนรถจำเลยจนต้องหยุดไม่เป็นการหน่วงเหนี่ยวตาม ม.๓๑๐ ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๑๗๑๗/๒๕๑๓)

(๘) ตำรวจได้ข่มขืนใจผู้เสียหายให้มอบเงินแก่ตน ๕๐๐ บาท โดยกล่าวหาว่าเล่นการพนัน ผู้เสียหายขอให้เพียง ๑๐๐ บาท ก็ไม่พอใจ ทำร้ายและแก้งจับโดยไม่มีอำนาจนำไปส่งสถานี ผิด ม.๑๔๘, ๓๓๗ วรรค ๓, ๓๐๕ วรรค ๒ และ ม.๒๕๕ แม้จะยอมไม่เต็มตามที่ถูกเรียกร้องก็เป็นความผิดสำเร็จเพียงมีเจตนาให้ส่งมอบทรัพย์สินก็ผิดสำเร็จแล้ว แม้ไม่ยอม (ฎ.๒๔๐๖/๒๕๑๕)

(๙) ฟ้องปล้นทรัพย์ได้ความว่าจำเลยใช้ปืนขู่ผู้เสียหาย ซึ่งขู่จกรยานยนต์ให้หยุดรถ ผู้เสียหายลดความเร็วลงเตรียมจะจอดพอคิดจำเลยเสียหลัก ผู้เสียหายเร่งหนีไปได้ ไม่พอฟังว่ามีเจตนา ม.๑๔๐ ผิด ม.๓๐๕ ซึ่งบรรยายมาในฟ้องเป็นส่วนหนึ่งของการปล้นที่ฟ้องลงโทษ ม.๓๐๕ ได้ (ฎ.๖๖๖/๒๕๒๐)

(๑๐) ใช้ปืนจี้บังคับให้คนขับรถนั่งเฉยๆ เอามือวางไว้ที่พวงมาลัย คนขับต้องปฏิบัติตามผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๒๑๑๑/๒๕๒๒)

(๑๑) โศกขึ้นสามล้อเครื่องให้ขับเร็ว คนขับขับเร็วขึ้นกว่าปกติไม่ได้ เพราะสภาพการจราจรในขณะนั้นเป็นความผิดฐานพยายามซึ่งไม่บรรลุผล ตาม ม.๓๐๕, ๘๐ (ฎ.๒๓๒๒/๒๕๒๒)

(๑๒) ผู้พิพากษาเห็นว่าโจทก์ทำผิด พ.ร.บ.ทนายความ จึงบอกให้ร่อยุ่เพื่อให้ตำรวจมานำตัวไปดำเนินคดี ถ้าไม่ร่อยุ่จะลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นการกล่าวตาม อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย ไม่เป็นความผิด ม.๓๐๕,๓๑๐ (ฎ.๑๔๘/๒๕๒๔)

(๑๓) เป็นตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครองได้เข้าไปค้นกุญแจของโจทก์โดยไม่มีหมายค้นและคุมขังตัวไปสถานีตำรวจ โดยไม่มีหมายจับ โดยไม่แจ้งข้อหาให้ทราบและโจทก์ไม่เต็มใจ เป็นฝ่าฝืน ม.๗๘ ป.วิ.อ. ไม่มีอำนาจจับอาจผิด ม.๓๑๐ ได้ ถูกจับไปสถานีไม่ใช่เป็นการข่มขืนใจให้ไปโดยทำห้กลัว ไม่ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๒๗๘/๒๕๒๕)

(๑๔) จับแขนซึ่งวางพาดประตูดงมา “ลงมาขอคะแนนหน้าหน่อย” โจทก์สะบัดแขนหลุดและไม่ยอมลงจากรถ ชวนลงมาวิวาทกับจำเลยเท่านั้น มิใช่การข่มขืนใจให้กระทำหรือไม่กระทำการตาม ม.๓๐๕ ไม่ผิด (ฎ.๑๗๑๗/๒๕๒๗)

(๑๕) นั่งปีกอ้อมท่าที่ไว้ขู่บังคับผู้เสียหายให้ออกไปจากไร่ภายใน ๒ เดือน ถ้าไม่ยอมออกจะให้ถูกปืนกินหรือใช้ปืนยิง ซึ่งต่อมาผู้เสียหายหนีออกจากไร่ เพราะกลัวจะถูกทำร้ายเข้าลักษณะเป็นความผิดต่อเสรีภาพ ม.๓๐๕ (ฎ.๒๘๘/๒๕๒๕)

(๑๖) มิได้มุ่งประสงค์ต่อผลในการแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์โดยแท้จริง จึงเป็นการกระทำที่ขาดเจตนาในการที่มุ่งกระทำการลักขโมยของผู้เสียหาย ไม่ผิด ม.๓๐๕ แต่การขู่เชิญผู้เสียหายให้ส่งเข็มขัดให้ยอมเป็นการข่มขืนใจ ผิด ม.๓๐๕ วรรคหนึ่ง (ฎ.๔๕/๒๕๓๑)

(๑๗) พุดในลักษณะที่เป็นการขู่เชิญผู้เสียหายว่า ถ้าไม่ให้เสื้อแก่จำเลยจะเจ็บตัว จนผู้เสียหายยอมให้เสื้อไปนั้น เป็นการข่มขืนใจ ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๑๐๘๒/๒๕๓๔)

(๑๘) บอกให้เลี้ยวรถแล้วบอกให้หยุด พวกจำเลยบอกให้ถอย จำเลยก็ถอยมาทางผู้เสียหาย ผู้เสียหายไม่หยุดรถ จับหนี จำเลยยิงปืนขึ้นเป็นการข่มขืนใจ ผิด ม.๓๐๕ แต่เมื่อผู้เสียหายไม่หยุดรถตามที่จำเลยข่มขืนใจ จำเลยผิด ม.๓๐๕ วรรค ๒, ๘๐ (ฎ.๒๔๓๖/๒๕๓๔)

(๑๕) ยิง ท. แล้วใช้ปืนจีเอรอดของ ร. ชับหลบหนีไป แล้วไปตั้งข้างทางห่าง ๒๐ กม. พฤติการณ์ไม่ประสงค์จะเอาทรัพย์สิน เพียงต้องการให้เป็นพยานะเพื่อหลบหนีเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๓๕ แต่ใช้ปืนข่มขืนใจ ร. ให้มอบรถโดยทำให้กลัวจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย ผิด ม.๓๐๕ วรรค ๒ (ฎ.๖๐๘/๒๕๓๕)

(๒๐) จำเลยกระทำความผิดฐานบุกรุกเคหะสถานและข่มขืนใจผู้อื่น ตาม ม.๓๖๕(๒)(๓) ประกอบ ม.๒๖๔ และ ม.๓๐๕ วรรค ๒ เป็นกรรมเดียวผิด

ทั้งสองฐานมีโทษเท่ากัน จึงลงโทษเพียงบทเดียว (ฎ.๕๒๔/๒๕๔๒)

(๒๑) การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม ม.๓๐๕ วรรคแรก อันเป็นการกระทำที่รวมอยู่ในความผิดฐานชิงทรัพย์ ลงโทษได้ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ วรรคท้าย (ฎ.๒๔๗๐/๒๕๔๓)

(๒๒) จำเลยใช้อาวุธปืนขู่บังคับให้ผู้เสียหายเสพเมทแอมเฟตามีน เป็นความผิดตาม ม.๓๐๕ วรรค ๒ (ฎ.๗๘๓๖-๗๘๓๗/๒๕๔๔)

ทำให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพ

มาตรา ๓๑๐ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๗ หรือมาตรา ๒๕๘ นั้น

(๑) ร้องขอให้จับในทันทีทันใดโดยไม่ให้เจ้าพนักงานมีเวลาสอบสวนเสียก่อน ในทำนองใช้เจ้าพนักงานเป็นเครื่องมือซึ่งอาจทำได้ตาม ป.วิ.อ. ม.๗๘ นั้น ผู้ร้องให้จับข่มขืน ผิด ม.๓๑๐ แต่ถ้าเป็นร้องเท็จให้จับโดยเจ้าพนักงาน มีเวลาสอบสวนเสียก่อนแล้วจับจึงเกิดจากการวินิจฉัยของเจ้าพนักงาน หากจับไม่สอบสวนก็ไม่ใช้ความผิดผู้ร้อง (ฎ.๕๕/๒๔๘๗)

(๒) ถนนซอยในที่ดินเอกชนซึ่งแบ่งให้เช่าปลูกบ้าน ประชาชนชอบที่จะเข้าออกติดต่อกันได้เป็นทางสาธารณะการ เอรอดจอดขวางกันไม่ให้รถข้างในออกซอยได้ ไม่ผิด ม.๓๑๐ แต่ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๑๐๕/๒๕๐๓)

(๓) เอาเครื่องมือปลอมเงินและเหรียญปลอมไปซุกในบ้านผู้เสียหาย แล้วติดต่อตำรวจมาจับคนได้ของกลางจับผู้เสียหายขัง ๔ วัน จึงได้ประกัน ไม่ผิด ม.๓๑๐ เพราะการที่ผู้เสียหายถูกจับขังนั้นเป็นเรื่องอยู่ในดุลพินิจของตำรวจที่จะพิจารณาเห็นสมควร จับกุมตามควรกรณีหาใช่เป็นเรื่องที่จำเลยกักขังผู้เสียหายไม่ (ฎ.๓๒๐/๒๕๐๓)

(๔) การที่จำเลยบอกโจทก์ว่าได้แจ้งความไว้แล้ว ถ้าไม่ไปสถานีตำรวจ จำเลยจะนำตำรวจมาจับโจทก์

นั้น หาใช่เป็นการที่จำเลยจับโจทก์ดังที่เจ้าพนักงานจับผู้ต้องหาไม่ ไม่เป็นการข่มขู่หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำให้จำเลยไปไหนไม่ได้ และไม่ทำให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกายแต่อย่างใด ไม่ผิด ม.๓๑๐ (ฎ.๑๓๐๑/๒๕๑๐)

(๕) จับข้อหา ม.๓๑๘ เมื่อนำไปสถานีตำรวจร้องอะอะอะจะลงไป จำเลยจึงเอาผู้เสียหายไปขังเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเพื่อไม่ให้ทรัพย์สินของราชการเสียหาย ถือได้ว่าจำเลยปฏิบัติหน้าที่โดยชอบเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือมิได้หน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้ผู้เสียหายปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ไม่ผิด (ฎ.๔๓๗/๒๕๕๕)

(๖) จำเลยจ้างคนงานไปอยู่ทำงานในไร่ ไม่ให้ไปไหนมีคนถือปืนคุม กลางคืนให้อยู่ในโรงงาน ไม่มีหน้าต่างลงกลอนปิดประตูออกไม่ได้ หากฝ่าฝืนก็ถูกทำร้าย ผิด ม.๓๑๐ (ฎ.๘๘๗/๒๕๑๘)

(๗) ถ้ามีทางเข้าออกได้เป็นแต่ไม่สะดวกและปลอดภัยเท่ากับเข้าออกทางประตู ไม่ผิด (ฎ.๑๕๐๘/๒๕๒๐)

(๘) ล่ามโซ่ใส่กุญแจทำให้โจทก์ออกจากบริเวณบ้านไม่ได้ โจทก์ต้องปิ่นกำแพงรั้วกระโศกลงมา ได้รับบาดเจ็บ ผิด ม.๓๑๐ วรรคแรก (ฎ.๘๒๘/๒๕๒๐)

(๙) ศาลออกหมายจับ ผู้เสียหายมอบตัว และได้ประกันตัว เหตุที่จะจับหมดไปแล้ว จำเลยก็ทราบคืออยู่แล้ว ยังจงใจใส่สำเนาหมายจับนั้นไปให้ตำรวจจับผู้เสียหายอีก ตำรวจจับตามหมายศาลดังนี้ไม่ใช่เรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของตำรวจที่จะพิจารณาว่าสมควรจับผู้เสียหายตามควรแก่กรณีหรือไม่ จำเลยผิด ผิด ม.๓๑๐ (ฎ.๒๐๖๐/๒๕๒๑)

(๑๐) จำเลยทั้ง ๓ มีปิ่นคิดตัวเข้าไปในบ้านเพื่อตรวจค้นผู้เสียหาย ผู้เสียหายไม่ยอมทำตาม จำเลยที่ ๑ ไซ้

ปิ่นจี้บังคับไม่ยอมให้ผู้เสียหายออกจากห้องแล้วไซ้มือ ลือคอกและกอดปล้ำบังคับผู้เสียหายให้นั่งบนโซฟา โดยจำเลยที่ ๒ ถือปิ่น และจำเลยที่ ๓ จับค้ำปิ่นที่เอวเตรียมพร้อมบังคับผู้เสียหายด้วย จำเลยทั้งสามผิด ม.๓๑๐ (ฎ.๑๘๘/๒๕๓๗)

(๑๑) เอาตัวผู้เสียหายไปหนองเหนียวโนนรถยนต์ ผิด ม.๓๑๐ แล้วขู่เรียกเอาเงิน ผิดกรรโชก อีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๗๕๕๔/๒๕๔๒)

(๑๒) ข่มขืนกระทำชำเราแล้วยังหนองเหนียว กักขังไว้ในห้อง เป็นความผิดต่อเสรีภาพอีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๓๖๖๘/๒๕๔๕)

หนองเหนียว กักขัง เพื่อให้กระทำการใด

มาตรา ๓๑๐ ทวิ ผู้ใดหนองเหนียวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท*

กระทำโดยประมาทให้ผู้อื่นถูกหนองเหนียว กักขัง

มาตรา ๓๑๑ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกหนองเหนียว ถูกกักขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกหนองเหนียวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๑ หรือมาตรา ๓๐๐

เอาคนเป็นทาสหรือคล้ายทาส

มาตรา ๓๑๒ ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื้อ ขาย จำหน่าย รับ หรือหนองเหนียวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความต้องรับโทษหนักขึ้น

* ม.๓๑๐ ทวิ เพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๓) พ.ศ.๒๕๓๗ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๑๑ ค.๒๒ ก น.๑ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๗

มาตรา ๓๑๒ ทวิ ถ้ากระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้ากระทำความผิดตามวรรคแรก หรือมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

(๒) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี

(๓) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี*

มาตรา ๓๑๒ ทริ ผู้ใดโดยทุจริตรับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ**

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จับคนไปเรียกค่าไถ่

มาตรา ๓๑๓ ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่

(๑) เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี

(๒) เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือ

(๓) หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้น รับอันตรายสาหัส หรือเป็นการกระทำโดยทรมาณ หรือโดยทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้น รับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

* ม.๓๑๒ ทวิ เพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๓) พ.ศ.๒๕๓๗ ราชกิจจานุเบกษา ถ.๑๑๑ ค.๒๒ น.๑ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๗

** ม.๓๑๒ ทริ เพิ่มเติมโดย ม.๗ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๑๔) พ.ศ.๒๕๔๐ ราชกิจจานุเบกษา ถ.๑๑๔ ค.๒๓ น.๔๔ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต^๓

(๑) จำเลยถูกหวยเดือนไปเอาเงินจากผู้เสียหาย เจ้ามือไม่จ่าย จับเจ้ามือขึ้นรถให้ผู้เสียหายเขียนหนังสือถึงเมียให้จ่ายเช็คแก่ผู้ถูก และให้ผู้เสียหายกู้เงินเท่าจำนวนถูกหวย แล้วให้ผู้เสียหายกลับไป เจตนาเพียงแต่จะทวงเอาเงินซึ่งจำเลยเชื่อว่าควรจะได้เงินประเภทนี้ จึงมิใช่สินไถ่หรือค่าไถ่ ตาม ม.๓๑๓ ซากองค์ประกอบความผิดประการสำคัญ ไม่ผิด (ฎ.๑๐๖๑/๒๕๐๔)

(๒) จำเลยใช้ปืนจี้ผู้เสียหายพาลงบ้าน บอกภริยาถ้าต้องการสามีนิดให้หาเงิน ๒ พัน ไปให้กลางทุ่ง ภริยาเอาเงิน ๑๐๐ บาทไปให้ แต่พวกจำเลยไม่ปล่อยตัวผู้เสียหายจนกว่าจะได้เงินครบ ภริยาจึงแจ้งความ ผิด ม.๓๑๓ มิใช่ผิด ม.๓๓๗ (ฎ.๑๗๗๘/๒๕๑๑)

(๓) จับคนไปเพื่อเรียกค่าไถ่เป็นความผิดสำเร็จ เมื่อนำตัวคนไปโดยเจตนาพิเศษเพื่อได้มาซึ่งค่าไถ่ แม้ยังไม่ได้คิดต่อเรียกค่าไถ่ก็ตาม (ฎ.๑๘๒๘/๒๕๒๐)

(๔) จับเล็กไปเพื่อเรียกค่าไถ่ แม้ยังไม่ได้เรียกค่าไถ่ก็เป็นความผิดสำเร็จ ม.๓๑๓ (ฎ.๒๐๒๕/๒๕๒๐)

(๕) จับคนไปเรียกค่าไถ่เอาโซ่ล่ามข้อเท้าไว้กับเสา ๑๐ วัน แล้วพาไปล่ามกับคันทันไม้ในป่าบนร้านใต้ผ้าเต็นท์อีก ๔ วัน จำเลยถูกจับ แล้วพาตำรวจไปเอาตัวคืนมา เป็นการทรมานแต่ไม่ถึงเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผิด ม.๓๑๑ วรรคหนึ่ง และกรณี ต้องด้วย ม.๓๑๖ (ฎ.๒๒๐๕/๒๕๒๑)

(๖) จำเลยที่ ๑,ที่ ๒ กับพวกอีก ๕ คน ร่วมจับต. ไปเรียกค่าไถ่ พวกของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ได้ฆ่าผู้ตายเพราะเหตุที่ผู้ตายไม่ยอมเขียนจดหมายเพื่อให้บุตรต. นำเงินมาไถ่ตัว แม้จำเลยที่ ๑,ที่ ๒ มิได้รู้เห็นในการฆ่าด้วย ก็ต้องถือว่าเนื่องด้วยกระทำผิดของจำเลยที่ ๑,ที่ ๒ นั้นเอง เป็นเหตุให้ ต. ถึงแก่ความตาย จำเลยที่ ๑,ที่ ๒ รับ

โทษหนักตาม ม.๓๑๓ (ฎ.๓๒๐๔/๒๕๒๒)

(๗) ทหารพรานมีปืนเข้าไปบุ้งกับให้ผู้เสียหายไปกับจำเลย บอกให้เอาเงินไปไถ่ตัวผู้เสียหาย หาไม่แล้วไม่ได้กลับนั้น จำเลยมีเจตนากระทำผิดและมีเจตนาเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ ผิด ม.๓๑๓(๒) แล้วโดยไม่คำนึงว่าจะไถ่ค่าไถ่หรือไม่ (ฎ.๓๘๐๕/๒๕๒๖)

(๘) จำเลยที่ ๒ กับพวกจับผู้เสียหายไปเรียกค่าไถ่ เมื่อผู้เสียหายนำเงินค่าไถ่ไปมอบให้จำเลยที่ ๒ และพวกนั้น จำเลยที่ ๑ มีปืนได้ช่วยรับและนับเงินค่าไถ่ หลังจากนั้นจึงได้ปล่อยตัวผู้เสียหายให้เป็นอิสระ จำเลยที่ ๑ ผิด ม.๓๑๓, ๘๓ (ฎ.๓๐๗๕/๒๕๒๗)

(๘) ผู้เสียหายเคยกให้จำเลยนำเช็คของผู้เสียหายไปขายแต่รับเงินไม่ได้ จำเลยจึงพาบุตรของผู้เสียหายไปหน่วงเหนี่ยวกักขังและมีหนังสือให้ผู้เสียหายนำเงินตามเช็คไปชำระแก่จำเลยเพื่อแลกกับบุตร เป็นเพียงเจตนาเพื่อจะทวงหนี้ เชื่อว่าทำได้เงินดังกล่าวมิใช่สินไถ่หรือค่าไถ่ จำเลยไม่ผิด ม.๓๑๓ แต่ผิด ม.๓๑๗, ๓๑๐ (ฎ.๔๐๘๘/๒๕๒๘)

(๑๐) จับไปหน่วงเหนี่ยวกักขัง แล้วบังคับให้เขียนจดหมายถึงมารดาผู้เสียหายให้โอนที่ดินจำนวน เพื่อชำระหนี้แก่แม่ชายจำเลยหรือจำเลยนั้น จำเลยมีเจตนาเพื่อบังคับมารดาผู้เสียหายชำระหนี้ โดยจำเลยเชื่อว่ากระทำได้ ประโยชน์ที่จำเลยเรียกร้องอาจมีใช้ค่าไถ่ตาม ม.๑(๑๓) ไม่ผิด ม.๓๑๓ วรรคหนึ่ง (ฎ.๕๒๕๕/๒๕๓๕)

(๑๑) หน่วงเหนี่ยวกักขังไว้เพื่อให้ผู้เสียหายชำระหนี้ที่ค้าง โดยจำเลยคิดว่ากระทำได้ จึงมิใช่เรียกค่าไถ่ ตาม ม.๑(๑๓) (ฎ.๗๙๔๒/๒๕๔๒)

(๑๒) พรากรผู้เยาว์ไปเพื่อเรียกค่าไถ่ เป็นกรรมเดียว ลงบทหนัก ม.๓๑๓ (ฎ.๕๕๕๔/๒๕๔๕)

^๓ ม.๓๑๓ แก้ไขโดยข้อ ๑๑ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๘๘ ๓.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๑ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมปอ. (๑.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๕๕ ๓.๑๐๘ น.๑๒ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๖ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ๓.๑๐๔ ๓.๑๗๓ น.๕ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

ผู้สนับสนุนเรียกค่าไถ่รับโทษเช่นเดียวกับตัวการ

มาตรา ๓๑๔ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(๑) ก. ข. ถูกจับตัวไป คนร้ายเรียกค่าไถ่จาก ก. จำเลยรับตัว ข. ชังไว้ แม้จะไม่ได้เรียกค่าไถ่จาก ข. การรับตัวมาก็เป็นการสนับสนุนให้ ก. จัดหาค่าไถ่เร็วขึ้น ถือได้ว่าเป็น การสนับสนุนการเรียกค่าไถ่จาก ก. นั้นเอง ผิด ม.๓๑๔ (ฎ.๑๕๐๘/๒๕๒๑)

(๒) จำเลยมิได้ทำหน้าที่ที่สอดคล้องตำรวจให้คนร้าย แต่ได้ซื้อจักรยานยนต์ที่บ้านร้างแล้วตะโกนบอกตำรวจนอกเครื่องแบบว่า มีตำรวจ ๒ คันรถ เข้าใจว่าเป็นคนร้าย ถือยังไม่ได้ว่าเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่คนร้ายกระทำความผิด ม.๓๑๓ อันจะเป็นความผิด ม.๓๑๓, ๘๖ (ฎ.๑๑๗๓/๒๕๓๑)

คนกลางเรียกค่าไถ่

มาตรา ๓๑๕ ผู้ใดกระทำการเป็นคนกลางโดยเรียก รับ หรือยอมรับจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างใดที่มีควรได้จากผู้กระทำความผิดตาม มาตรา ๓๑๓ หรือจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต*

(๑) คนร้ายจับผู้เสียหายเรียกค่าไถ่ พวกผู้เสียหายออกตามพบจำเลยซึ่งเรียกให้รอดหยุดแล้วจำเลยเป็นผู้ต่อรองราคาค่าไถ่ด้วยตนเอง ลดจำนวนค่าไถ่ เมื่อได้ค่าไถ่แล้วจำเลยก็สามารถจัดการให้คนร้ายปล่อยผู้เสียหาย แสดงว่าจำเลยมีความสัมพันธ์กับคนร้ายเป็นอย่างดี เข้าลักษณะคนกลางเรียกทรัพย์สินมีควรได้จากผู้ที่จะทำผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๔๖๕/๒๕๒๗)

หนึ่งเป็นค่าใช้จ่าย ดังกล่าวจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีควรได้จาก ม.๓๑๕ จำเลยไม่ผิด (ฎ.๑๒๒๐/๒๕๒๗)

(๓) ขณะบุตรผู้เสียหายนำเงินไปไถ่ จำเลยที่ ๔ พูดว่า “เขาเอาเท่าไรก็ให้เขาเสีย จะได้หมดเวรหมดกรรมกัน” พฤติกรรมของจำเลยที่ ๔ เป็นการช่วยพูดให้บุตรผู้เสียหายเอาเงินค่าไถ่ตามที่พวกจำเลยเรียกร้อง เข้าลักษณะความผิดฐานเป็นคนกลางเรียกทรัพย์สินจากผู้ที่จะไถ่ มิใช่สนับสนุน ผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๖๗๗/๒๕๒๕)

(๒) ไม่มีพฤติกรรมมีส่วนได้เสียหรือร่วมรู้เห็น จำเลยเดินทางไปติดต่อกับคนร้าย ผู้เสียหายมอบเงินจำนวน

เหตุที่ทำให้ศาลลงโทษน้อย

มาตรา ๓๑๖ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ มาตรา ๓๑๔ หรือมาตรา ๓๑๕ จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาโดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัส หรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต ให้ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

* ม.๓๑๕ แก้ไขโดย ม.๘ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ค.๑๐๘ น.๑๓ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕

(๑) จับบุตรใส่กุญแจมือ ผู้เสียหายไปทุดขอ
บุตรคืน จำเลยเรียกค่าไถ่ ผู้เสียหายมอบเงินให้ แล้วจำเลย
ปล่อยตัวบุตรผู้เสียหายโดยไม่ปรากฏว่าบุตรผู้เสียหายได้
รับอันตรายหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อ
ชีวิต ถือได้ว่าจำเลยได้จัดให้ได้รับเสรีภาพตาม ม.๓๑๖
(ฎ.๒๐๔๓/๒๕๑๕)

(๒) นักร้องให้จำเลยเห็นใจพูดกับพี่สาวจำเลย
ต่อมาพี่สาวบอกให้หลบหนีโดยชี้ทางให้เป็นการที่ผู้เสียหาย
ได้รับเสรีภาพ เนื่องจากจำเลยปล่อยตัวไป ถือได้ว่า
จำเลยได้จัดให้ผู้เสียหายได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้น
พิพากษาคตาม ม.๓๑๖ (ฎ.๑๕๒๕/๒๕๑๕)

(๓) ปล้นทรัพย์แล้วเอาคนไปเรียกค่าไถ่ ๑
ชั่วโมง ก็ได้เงินแล้วปล่อยตัวมา โดยถูกทำร้ายฟกช้ำ
ขัดขอก ผิด ม.๓๔๐, ๓๑๓, ๕๑ ลงโทษน้อยไม่เกิน
กึ่งหนึ่งตาม ม.๓๑๖ (ฎ.๑๒๐๕/๒๕๒๐)

(๔) แม้คนร้ายพวกของจำเลยเป็นผู้จัดการ
ให้ได้รับเสรีภาพ ไม่ใช่จำเลยเป็นผู้จัดการ เหตุลดโทษนี้
เป็นเหตุลักษณะคดีจำเลยได้รับการลดโทษด้วย
(ฎ.๒๒๓๗/๒๕๒๑)

(๕) หลังจากผู้เสียหายถูกจับ จำเลยที่ ๓ นำจด
หมายมาแสดงต่อเมียผู้เสียหาย และเจรจาลดเงินค่าไถ่
จำเลยที่ ๒ ช่วยสนับสนุนให้หาเงินค่าไถ่ เมื่อรับเงินแล้ว
จำเลยที่ ๒,๓ ชี้รถจักรยานยนต์ไปรับตัวผู้เสียหายมาคืน
จำเลยที่ ๒,๓ ไม่ได้ร่วมในการจับขังผู้เสียหาย ไม่ได้
สนับสนุนการกระทำของคนร้ายก่อนหรือในขณะที่กระทำ
ผิด จำเลยที่ ๒,๓ ผิด ม.๓๑๕ และ ตาม ม.๓๑๖ เมื่อปล่อย
ผู้เสียหาย (ฎ.๒๕๗/๒๕๒๓)

(๖) ปล้นและคุมตัวผู้เสียหาย อ.ว.ไปแล้ว ปล่อย
อ.ว. โดยสั่งให้นำเงินไปให้ผู้เสียหาย ดำรงตามจับจำเลย
ก็ปล่อยตัวผู้เสียหาย แม้จะยังไม่ทันได้มาซึ่งค่าไถ่ ก็เป็น
ความผิดฐานเอาตัวผู้เสียหายไปเพื่อให้มาซึ่งค่าไถ่ อันเป็น
ความผิดสำเร็จแล้ว และถือว่าให้เสรีภาพผู้เสียหายก่อน
ศาลพิพากษาคตาม ม.๓๑๖ (ฎ.๒๔๔๘/๒๕๒๗)

(๗) พาดำรงไปพบเด็กหญิง ผู้เสียหายนอนอยู่
ในเปลที่ได้ดูน ขณะนั้นจำเลยยืนบังเสาอยู่ และได้เดินมา
อุ้มเด็กหญิง ผู้เสียหายขึ้นจากเปล พาบุตรสาวและจำเลย
กลับบ้าน ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไปได้รับ
เสรีภาพก่อนศาลพิพากษา อันจะได้ประโยชน์ตาม ม.๓๑๖
เพราะเป็นกรณีผู้เสียหายไปพบเอง (ฎ.๓๓๒/๒๕๓๑)

พรากผู้เยาว์อายุไม่เกินสิบห้าปี

มาตรา ๓๑๗ ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควรพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา
ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท
ผู้ใดโดยทุจริต ซื่ออำหน้าที่ หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับ
ผู้พรากนั้น
ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุก
ตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ม.๓๑๗ แก้ไขโดยข้อ ๑๒ แห่งประกาศของ ปว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ต.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน
๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๕ แห่งพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ต.๑๐๘ น.๑๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖
สิงหาคม ๒๕๒๕ แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๖ แห่งพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ต.๑๐๗ น.๑๐
(ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

(๑) จำเลยเป็นลูกจ้างได้นำเด็กอายุ ๑๐ เดือน ลูกของนายจ้างไปฝากผู้อื่นไว้ โดยจำเลยอ้างว่าเป็นบุตรของจำเลยเองนี้ เป็นการพรางเด็กไปเสียจากผู้ปกครอง ผิด ม.๓๑๗ (ฎ.๑๑๕๐/๒๕๐๒)

(๒) บิดาพรางบุตรนอกสมรสไปเสียจากการปกครองของมารดาเพื่อให้การอุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษา มีเจตนาดีต่อบุตรเช่นนี้ ถือไม่ได้ว่าเป็นการพรางไปโดยปราศจากเหตุอันสมควรตาม ม.๓๑๗ (ฎ.๓๕๘/๒๕๑๗)

(๓) เด็กอายุ ๘ ขวบ ไปจากผู้ดูแล พยายามจับอุ้มตัวไปแต่ผู้ดูแลดึงตัวเด็กไว้และร้องขอให้ช่วย จำเลยจึงปล่อยเด็ก ผิด ม.๓๑๗, ๘๐ (ฎ.๒๑๖๑/๒๕๒๒)

(๔) จำเลยและผู้เสียหายอายุไม่เกิน ๑๓ ปี พากันไปร่วมประเวณีที่กระท่อมด้วยความสมัครใจแล้วแยกกันกลับบ้าน แม้ทางกลับบ้านของผู้เสียหายกับกระท่อมห่างกันเพียง ๕๐ เมตร และผู้เสียหายอยู่กับจำเลยเพียง ๕ ชั่วโมง ก็ถือว่าจำเลยรบกวนสิทธิหรือแยกสิทธิในการปกครองผู้เสียหายโดยปราศจากเหตุอันสมควรแล้ว ผิด ม.๓๑๗ (ฎ.๑๖๐๕/๒๕๒๓)

(๕) ก. มีอาชีพถือสามล้อรับจ้างไปพบเด็กไม่แจ้งตำรวจหรือบิดามารดาทั้งความเป็นอยู่ของ ก. ไม่อยู่ในฐานะรับเลี้ยงดูเด็กได้ พาเด็กมาอยู่ด้วยเป็นการสงเคราะห์ การที่ ก. มอบเด็กให้จำเลยไปยังถือไม่ได้ว่าจำเลยพรางเด็กไปจาก ก. ผู้ดูแล เป็นเด็กพลัดหลงมารดา ไม่ผิด ม.๓๑๗ (ฎ.๔๐๖๓/๒๕๒๔)

(๖) เด็กหญิง ๓ คน ซักชวนให้ไปกับจำเลยโดยนัดและหลบหนีมารดาออกจากบ้านเพื่อไปหางานทำ การกระทำของจำเลยจึงมิได้เป็นการพรางผู้เยาว์ ไม่ผิด ม.๓๑๗ (ฎ.๕๘๒/๒๕๒๓)

(๗) ผู้เสียหายอายุ ๑๑ ปีเศษ และจำเลยชวนกันไปเที่ยวโดยป้าผู้เสียหายอนุญาตได้พากันไปค้างที่บ้านของจำเลยก่อนที่ผู้เสียหายจะนอนคางน้น จำเลยได้บอกให้ผู้เสียหายกลับบ้านแล้ว แต่ผู้เสียหายไม่ยอมกลับจำเลยไม่ได้พรางผู้เยาว์ไปเสียจากบิดามารดา จึงไม่มีความผิด ม.๓๑๗ (ฎ.๕๓๖/๒๕๒๘)

(๘) พاضيเสียหายอายุ ๑๔ ปีเศษ ไปร่วมหลับนอนโดยบิดามารดาผู้เสียหายไปทราบเป็นการกระทำอันละเมิดต่ออำนาจปกครองของบิดามารดา แม้ผู้เสียหายจะสมัครใจไปด้วยและจำเลยจะมีได้ร่วมประเวณีเพียงแต่

นอนกอดผู้เสียหายเท่านั้นก็ตามผิด ม.๓๑๗ วรรคท้าย (ฎ.๓๕/๒๕๑๒)

(๙) จำเลยใช้อุบายหลอกลวงผู้เสียหายอายุ ๕ ปี ๔ เดือน ๑๑ วัน ไปเก็บดอกไม้แล้วจำเลยให้เงินผู้เสียหายได้เดินไปในสวน จำเลยชำระผู้เสียหาย ผู้เสียหายเป็นการกระทำปราศจากเหตุอันสมควร ผิด ม.๓๑๗ วรรค ๓ อีกกระทง (ฎ.๖๘๒/๒๕๑๒)

(๑๐) จำเลยที่ ๑ กับพวก พาผู้เสียหายออกจากบ้าน โดยไม่ให้คนในบ้านรู้ตัว แล้วพาไปชำระในป่าข้างทาง ทั้งที่ผู้เสียหายอายุ ๑๔ ปี ๑ เดือน ยังเป็นนักเรียน จำเลยที่ ๑ เรียน ม.๖ หลังจากจำเลยที่ ๑ ได้ร่วมประเวณีแล้ว ยังมอบผู้เสียหายไปให้กับจำเลยที่ ๒ ปล่อยให้จำเลยที่ ๒ ร่วมประเวณีกับผู้เสียหายอีกหลายคน ถือได้ว่าผิด ม.๓๑๗ (ฎ.๒๖๑/๒๕๓๔)

(๑๑) อายุ ๑๔ ปีเศษ ไปที่บ้านจำเลยเอง มารดาจำเลยทราบว่าได้เสกกับจำเลยแล้ว จึงขอมให้อยู่บ้านกับจำเลยจนสามีกรรษาเป็นเรื่องผู้เยาว์คือการเป็นภริยาจำเลย และสมัครใจไปจากบิดามารดา จำเลยไม่ได้พรางผู้เยาว์ไปจากบิดามารดา ไม่ผิด ม.๓๑๗ วรรคท้าย (ฎ.๕๔๕/๒๕๓๖)

(๑๒) จำเลยทั้งสามกับพวกเอาตัวผู้เสียหายไปหวังเหนี่ยวไว้นรลยนต์ โดยเจตนาให้ผู้เสียหายปราศจากเสรีภาพในร่างกาย เป็นความผิดสำเร็จกรรมหนึ่งแล้ว เมื่อมีการเรียกเอาเงินโดยเจตนากรโชกเอาทรัพย์จนผู้เสียหายทั้งสอง ยินยอมให้เงิน ก็เป็นความผิดฐานกรรโชกอีกกรรมหนึ่ง จึงเป็นความผิดสองกรรม (ฎ.๓๕๕๔/๒๕๔๒)

(๑๓) บิดามารดาผู้เยาว์ตาย จ. พี่สาวของบิดาเป็นผู้ดูแลผู้เยาว์ได้อนุญาตให้จำเลยพาผู้เยาว์ไปทำงานที่กรุงเทพฯ ทำให้การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานพรางเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี (ฎ.๖๒๐๗/๒๕๔๑)

(๑๔) พاضيเสียหายหลบหนีไปแล้วจำเลยได้กระทำเราผู้เสียหายด้วย จึงเป็นการพاضيเสียหายไปเพื่อการอนาจาร ม.๓๑๗ วรรค ๓ (ฎ.๖๕๔/๒๕๔๒)

(๑๕) ผู้เสียหายอายุ ๑๓ ปีเศษ อยู่ในอำนาจปกครองของบิดา จำเลยพاضيเสียหายไปให้แขกจับหน้าอกในห้องอาหาร ผิดพاضيเยาว์ไปเพื่อหากำไรหรือการอนาจาร (ฎ.๕๔๔/๒๕๔๓)

(๑๖) ผู้เสียหายอายุ ๘ ปี ๖ เดือน ไปที่วัดจำเลย จำเลยพาผู้เสียหายไปรับประทานขนมที่ภูิกของจำเลยใน วัด ไม่ผิดฐานพรากเด็ก ม.๓๑๗ ๖.๓ (ฎ.๒๗๓๓/๒๕๔๓)

(๑๗) ความผิดพรากผู้เยาว์สำเร็จแล้ว แม้ภายหลังผู้เสียหายได้รับคำสินไหมทดแทนแล้ว และศาล

อนุญาตให้สมรส ก็ไม่อาจลบล้างความผิดที่จำเลยกระทำ เพราะไม่มีบทยกเว้นโทษ (ฎ.๗๖๗/๒๕๔๔)

(๑๘) แม้ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เยาว์จะไปอยู่กับ จำเลยนั้นสามีภรรยา จำเลยก็ยังคงมีความผิดฐานพราก ผู้เยาว์ไปเสียจากมารดา (ฎ.๑๒๖๖/๒๕๔๔)

พรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ไม่เกินสิบแปดปีโดยผู้เยาว์ไม่เต็มใจ

มาตรา ๓๑๘ ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึง สิบหมื่นบาท

ผู้ใดโคทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับ ผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการรอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สามปีถึงสิบปีห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(๑) เด็กหญิงอายุ ๑๗ ปี เคยได้เสียกับจำเลย หญิงออกจากบ้านจะไปโรงเรียน จำเลยหลอกว่าจะพาไป ส่งแต่กลับพาไปค้าง ๑ คืน และร่วมประเวณีเป็นการที่ หญิงไม่เต็มใจไปกับจำเลย ผิด ม.๓๑๘ (ฎ.๒๐๑๘/๒๕๑๘)

(๒) พาหญิงอายุ ๑๗ ปี ไปจากบิดามารดาโดย หลอกว่าจะพาไปทำงานที่ กทม. แต่กลับไปยังคับค้า ประเวณี เป็นการพาไปโดยหญิงไม่เต็มใจและอนาจาร ตาม ม.๓๑๘ วรรคท้าย (ฎ.๒๗๒๒๒/๒๕๒๐)

(๓) จำเลยหลอกลวงผู้เยาว์ว่า คู่รักของ ผู้เยาว์มาคอยพบ จะถือว่าผู้เยาว์เต็มใจไปกับจำเลยไม่ ได้ (ฎ.๒๐๐/๒๕๒๘)

(๔) แม้ผู้เสียหายออกจากบ้าน ไปอยู่ที่อื่นแต่ มารดาก็ยังให้สร้อยทองคำ ถือได้ว่ายังอุปการะเลี้ยงดูอยู่ จำเลยพาผู้เสียหายไปทำอนาจาร โดยผู้เสียหายไม่ยินยอม

ถือได้ว่าเป็นการล่วงอำนาจปกครองของบิดามารดา ผิด ม.๓๑๘ (ฎ.๑๕๑๔/๒๕๓๒)

(๕) มารดาผู้เสียหายอนุญาตให้จำเลยทั้งสองพา ผู้เสียหายอายุ ๑๖ ปี ไปเที่ยว เมื่อผู้เสียหายจะกลับบ้าน จำเลยที่ ๑,๒ ไม่ยอมให้กลับ แต่พาผู้เสียหายไปบ้านที่เกิด เหตุเพื่อให้ พ. ร่วมประเวณี เป็นการพรากผู้เยาว์ ผิด ม.๓๑๘ วรรค ๓ (ฎ.๔๖๘/๒๕๓๔)

(๖) เต็มใจร่วมประเวณีหลังจากนั้น ๒๐ วัน จำเลยสักมาเลี้ยงดูตลอดมีบุตร ๑ คน พฤติกรรมพาร่วม ประเวณีเพื่อเลี้ยงดู แม้ขณะเกิดเหตุในสมณเพศ แต่ต่อมา ภายหลังก็สึกโดยสมัครใจและอยู่กินเลี้ยงดูผู้เสียหายตลอด มา ไม่ผิด ม.๓๑๘ (ฎ.๑๐๓๘/๒๕๓๔)

(๗) ผู้เสียหายอายุ ๑๕ ปีเศษ ออกจากห้องไป พุดปรับความเข้าใจกับจำเลย ห่างห้องพัก ๑๐ เมตร จำเลย ไม่ผิดพรากผู้เยาว์ (ฎ.๒๓๕๗/๒๕๔๑)

ม.๓๑๘ แก้ไขโดยข้อ ๑๒ แห่งประกาศของ ปว. ๑.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ต.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๘ แห่งพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล. ๘๕ ต.๑๐๘ น.๑๓ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๗ แห่งพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ต.๑๑๗ น.๑๐ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

พรากรผู้เยาว์กว่าสิบห้าปีแต่ไม่เกินสิบแปดปีโดยผู้เยาว์เต็มใจไปด้วย

มาตรา ๓๑๕ ผู้ใดพรากรผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร โดยผู้เยาว์เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซ้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากรตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากรนั้น

(๑) ชวนผู้เสียหายหนีบิดามารดาไปอยู่กับจำเลย ผู้เสียหายให้ไปขอข่ายเบี่ยงว่ายากจนไม่มีเงินไปสู้ออก ถ้ารักกันจริงก็ให้ไปด้วยกัน ทราบจากเพื่อนว่าจำเลยมีภริยาแล้วก็หลบหนีจำเลยไปอยู่ที่อื่น จำเลยมีภริยาแล้วกลับพาหญิงอื่นไปอีกเช่นนี้ ยากฟังว่ามีเจตนาเลี้ยงดูผู้เสียหายจนสามีภรรยา ผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๑๐๕๗/๒๕๑๓)

(๒) รักใคร่ชอบพอกันแล้วหนีตามกันไปพักค้างคืนที่อื่น ๒๐ กว่าวัน พากลับบ้านของขมาและพักอยู่บ้านบิดาผู้เสียหายอีก ๑๐ กว่าวัน พฤติกรรมถือได้ว่าจำเลยพาผู้เสียหายไปเพื่อเป็นภริยาไม่ใช่เป็นการพาไปเพื่อการอนาจาร ไม่ผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๑๒๖๒/๒๕๑๓)

(๓) อายุ ๑๗ ปี ถูกมารดาตีและไล่ออกจากบ้านหนีออกจากบ้าน จำเลยพบสอดตามไม่บอก จำเลยพาไปฝากไว้กับพี่สาวของจำเลย การกระทำของจำเลยไม่เป็นการพรากรผู้เยาว์ เพราะต้องเป็นการพาไปหรือแยกผู้เยาว์ออกจากความดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์จะต้องอยู่ในความปกครองดูแลของบุคคลคงกล่าวในขณะที่พรากร (ฎ.๑๕๕/๒๕๑๔)

(๔) จำเลยกระทำชำเราผู้เสียหาย อายุ ๑๔ ปีเศษ ซึ่งอยู่ในความปกครองของบิดา ครั้นผู้เยาว์ตั้งครรภ์ จำเลยกลัวบิดาจะรู้เรื่อง จึงพาผู้เสียหายหนีตามจำเลยไปเป็น

ภริยาของจำเลยทั้ง ๆ ที่จำเลยมีบุตรภริยาโดยชอบกฎหมายอยู่แล้ว ถือว่าจำเลยผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๑๔๓๐/๒๕๑๕)

(๕) จำเลยชวนผู้เสียหายอายุ ๑๖ ปี ไปทำงานทอผ้าที่ กทม. ผู้เสียหายหนีบิดาไปกับจำเลยไปสมัครงานที่ร้านอาหารทำได้ ๒-๓ วัน จำเลยลาออกกลับบ้าน ผู้เสียหายไม่ยอมออก การที่ผู้เสียหายต้องหัดเดินรำธิดูไม่ได้ว่าการเดินรำเป็นการอนาจารแม้ผู้เสียหายจะถูกบังคับให้นอนกับผู้อื่น ก็เป็นเรื่องเกิดภายหลัง จำเลยไม่ทราบมาก่อน ไม่ผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๔๗๕๖/๒๕๒๕)

(๖) ผู้เสียหายอายุ ๑๖ ปีเศษ และอยู่ในอุปการะของบิดามารดาจะไปเที่ยวที่ไหนกลับเมื่อก็ได้ ผู้เสียหายก็ซังอยู่ในอำนาจปกครอง จำเลยพบผู้เสียหายที่งานบวชแล้วพาผู้เสียหายไปชำเราด้วยสมัครใจของผู้เสียหาย ย่อมเป็นการล่วงอำนาจปกครอง จึงผิด ม.๓๑๕ วรรคหนึ่ง (ฎ.๔๔๖๕/๒๕๓๐)

(๗) แม้ผู้เสียหายจะยอมให้จำเลยร่วมประเวณีซึ่งไม่ถือว่าเป็นการชำเรอ แต่การที่จำเลยพาผู้เสียหายซึ่งมีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ไปเสียจากบิดามารดาเป็นการล่วงละเมิดต่ออำนาจปกครองของบิดามารดา จำเลยอายุ ๓๘ ปี และมีภริยาอยู่แล้ว ไม่ได้มีเจตนาจะเลี้ยงดูผู้เสียหายเป็นภริยา จำเลยผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๑๖๔๕/๒๕๓๑)

* ม.๓๑๕ แก้ไขโดยข้อ ๑๒ แห่งประกาศของ ปว. จ.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๘ แห่งพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล. ๘๘ ค.๑๐๘ น.๑๓ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕ แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๗ แห่งพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ค.๑๗๓ น.๑๐ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

(๘) อายุ ๑๕ ปีเศษ ไปอยู่กับญาติซึ่งมี บ้านอยู่ไกลกันกับบ้านมารดา ก็ไม่ถือว่าพ้นจากอำนาจปกครองของมารดา การที่ญาติอนุญาตให้ไปกับจำเลยและจำเลยชำระผู้เสียหาย โดยสมัครใจ ก็ถือไม่ได้ว่าได้รับความเห็นชอบจากมารดาและทำให้กระทบกระเทือนต่ออำนาจปกครองของมารดา ผิด ม.๓๑๕ ว.๑ (ฎ.๖๒๓๘/๒๕๓๑)

(๙) มีภริยาแล้วและยังไม่เลิกพาสู่เสียหายไปร่วมประเวณี ต่อมาผู้ตัวทำผิดให้มารดาและพวกพาไปขอขมาและนำเงินไปชดใช้ค่าเสียหายเพื่อมิให้ดำเนินคดีแก่จำเลย แม้ ผู้เสียหายสมัครใจไปกับจำเลยและได้ร่วมประเวณี กับจำเลยอีกต่อไป ผิด ม.๓๑๕ วรรคหนึ่ง (ฎ.๑๒๘๗/๒๕๓๒)

(๑๐) เป็นคู่รักเคยไปเที่ยวด้วยกันหลายครั้ง มีจดหมายรักถึงกัน ในคืนเกิดเหตุพาสู่เสียหายไปขอพักที่บ้านผู้อื่นบอกว่าพามีขมา ขอไปนอนพักด้วย ทั้งระหว่างกินข้าวผู้เสียหายกับจำเลยหยอกล้อกัน จำเลยพาสู่เสียหายไปเพื่อเป็นภริยา มิใช่เพื่อการอนาจาร โดยผู้เสียหายเต็มใจ ไม่มีเมียอยู่ก่อนแล้ว ผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๑๕๖๘/๒๕๓๒)

(๑๑) การที่จำเลยพาสู่เสียหายไปเพื่อเป็นภริยา แม้ผู้เสียหายจะยังเป็นผู้เยาว์อยู่ก็ ไม่เป็นการละเมิดต่ออำนาจปกครองของมารดาและแม้จำเลยจะร่วมประเวณี กับผู้เสียหายระหว่างที่พักอาศัยอยู่ด้วยกัน ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นการพาสู่เสียหายไปเพื่อการอนาจาร การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๔๕๘๗/๒๕๓๒)

(๑๒) ความผิดตาม ม.๒๘๒ วรรค ๒, ๓๑๕ นั้น อายุของผู้เสียหายมีความสำคัญ เพราะเป็นองค์ประกอบความผิด โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ได้ความว่าผู้เสียหายมีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ศาลจึงจะลงโทษได้ จำเลยนำสืบหักล้างว่าผู้เสียหายอายุ ๒๒ ปี มีสามีแล้ว จำเลยไม่ผิด ม.๒๘๒ วรรค ๒ และ ม.๓๑๕ (ฎ.๔๗/๒๕๓๕)

(๑๓) จำเลยกับผู้เสียหายหนีตามกันไปเพื่ออยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยา จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยพาสู่เสียหายไปเพื่ออนาจาร ไม่ผิด ม.๓๑๕ (ฎ.๑๘๐๖/๒๕๓๓)

(๑๔) การข่มขืนกระทำชำเราและพรากรู้เข่าว แม้เป็นการกระทำต่อเนื้อคู่เดียวกัน แต่การข่มขืนกระทำชำเราเป็นการกระทำต่อผู้เสียหาย ส่วนการพรากรู้เข่าวเป็นการกระทำต่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ดูแลผู้เสียหาย ถือว่าเจตนาทำผิด ให้เกิดผลเป็นกรรมในความคิดต่างฐานต่างหากจากกัน จึงเป็นความผิดต่างกรรม (ฎ.๑๑๑๑/๒๕๓๗)

(๑๕) จำเลยไม่ยอมพาสู่เข่าวไปส่งบ้านแต่ให้นอนค้างคืนที่บ้านโดยนอนเตียงเดียวกับจำเลยซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศ แสดงว่าจำเลยมีเจตนาพรากรู้เข่าวไปจากบิดามารดาเพื่อการอนาจาร (ฎ.๖๖๕๑/๒๕๔๐)

(๑๖) การที่จำเลยทั้งสองพรากรู้เสียหายไปได้ก่อความทุกข์ใจใหญ่หลวงแก่บิดามารดาผู้เสียหาย พุทธิกรรม ของจำเลยทั้งสองจึงไม่มีเหตุผลที่จะระอการลงโทษให้ (ฎ.๑๘๐๐/๒๕๔๑)

(๑๗) พุทธิกรรมของจำเลยที่พาสู่เข่าวไปอยู่กับด้วยกันฉันสามีภริยา และจำเลยไม่เคยมีภรรยามาก่อน การกระทำของจำเลยไม่อาจถือว่าเป็นการพรากรู้เข่าวไปเพื่อการอนาจาร (ฎ.๓๕๔/๒๕๔๒)

(๑๘) การที่ผู้เสียหายออกจากบ้านพักไปหาจำเลยที่หอพัก แล้วจำเลยพาสู่เสียหายไปเที่ยวห้าง และกลับมาอยู่ที่หอพักเรื่อยมา และชำระผู้เสียหาย ผิด ม.๑๓๕ วรรคแรก (ฎ.๔๕๒๖/๒๕๔๓)

(๑๙) ความผิดฐานพรากรู้เข่าวไม่มีบทยกเว้นโทษ ดังเช่นบทบัญญัติการกระทำชำเราตาม ม.๒๗๗ วรรคสี่ (ฎ.๗๖๗/๒๕๔๔)

ใช้ขูายหลอกลวง พา หรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๓๒๐ ผู้ใดใช้ขูายหลอกลวง ขู่ขี้ขูด ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอันใด พา หรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดวรรคแรก ได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกพาหรือส่งไปนั้นตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้งให้เป็นคนอนาถ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ความผิดในหมวดนี้ยอมความได้บางมาตราและวรรค

มาตรา ๓๒๑ ความผิดมาตรา ๓๐๕ วรรคแรก มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก และมาตรา ๓๑๑ วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๒

ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

เปิดเผยสารเพื่อล่วงรู้ข้อความ

มาตรา ๓๒๒ ผู้ใดเปิดเผยหรือเอาจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารใด ๆ ซึ่งเปิดเผยของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารเช่นว่านั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้มีวิชาชีพล่วงรู้ความลับแล้วเปิดเผย

มาตรา ๓๒๓ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นโดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจ่านายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ ทนายความ หรือผู้สอบบัญชี หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับของผู้อื่น อันตนได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ล่วงรู้ความลับแล้วใช้เป็นประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

มาตรา ๓๒๔ ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ วิชาชีพ หรืออาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจ ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นเกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ เปิดเผยหรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

* ม.๓๒๐ แก้ไขโดย ม.๑๐ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ค.๑๐๘ น.๑๔ (ฉ.พิเศษ) วันที่

ความผิดฐานเปิดเผยความลับยอมความได้

มาตรา ๓๒๕ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๓

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

หมิ่นประมาท

มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) คำเบิกความของจำเลยไม่ใช่คำกล่าวนอกเรื่อง จำเลยมิได้จงใจเบิกความตาม ม.๓๒๖ ผู้เสียหายต้องการให้ศาลทราบความจริงเพื่อให้คำเบิกความของผู้เสียหายซึ่งเป็นพยาน โจทก์คดีเดียวกันนั้นเสื่อมคลายความเชื่อฟัง จำเลยไม่มีเจตนา ม.๓๒๖ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๖๒๗/๒๔๘๔)

(๒) จำเลยแจ้งความต่อตำรวจและประกาศหนังสือพิมพ์ว่าโจทก์ปลอมเครื่องหมายการค้าของจำเลย เพื่อป้องกันผลประโยชน์การค้าของจำเลย ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๔๓๖/๒๕๐๐)

(๓) โจทก์คำจำเลย จำเลยจึงร้องกล่าวโทษโจทก์ต่อผู้บังคับบัญชา จำเลยยอมมีสิทธิที่จะร้องเรียนกล่าวโทษโจทก์ เพื่อความชอบธรรมของจำเลย ถ้าข้อความที่จำเลยร้องเรียนเป็นความจริง ต้องถือว่าจำเลยได้กล่าวแสดงไปโดยสุจริต ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๔๔๓/๒๕๐๐)

(๔) ส่งพิมพ์ข้อความมีข่าวว่า กำนันซึ่งเป็นผู้ต้องหาให้สินบนปลัดอำเภอและปลัดอำเภอผู้สอบสวนรับสินบนช่วยเหลือกัน แม้ไม่ระบุชื่อแต่ผู้อ่านรู้ได้ว่าหมายถึงใครก็เป็นการหมิ่นประมาท (ฎ.๑๖๒๘/๒๕๐๐)

(๕) โฆษณาหมิ่นประมาทตามคำบอกเล่าของผู้อื่น ไม่ใช่ข้อแก้ตัวให้พ้นผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๘๗/๒๕๐๑)

(๖) แจ้งความว่าโจทก์สมคบกับพวกข้างคนให้ไปยิงจำเลยนั้น เป็นการกระทำตามกฎหมาย เพื่อให้พนักงานสอบสวนจับกุมโจทก์กับพวกมาดำเนินคดีและให้คุ้มครองความปลอดภัยแก่จำเลย ย่อมไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๘๑/๒๕๐๓)

(๗) ทราบจากญาติโจทก์ว่า โจทก์รักใคร่กับชายในทางชู้สาว นอกอกครอบครัวและได้เสียกัน ต่อมาผู้กล่าวถึงเรื่องนี้ จำเลยก็เล่าข้อความที่ได้รับบอกกล่าวมาให้ผู้อื่นฟัง ถือว่าด้วยคำที่จำเลยกล่าวเป็นข้อความหมิ่นประมาท โจทก์ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๓๘๐/๒๕๐๓)

(๘) มารดาถูกใครไม่รู้ขู่ขังด้วยอิฐ ถูกพูดว่า “ไม่มีใครนอกจากไอ้แก้ว (โจทก์) อ้ายชาติหมา อ้ายฉิบหาย” เมื่อพฤติกรรมแสดงว่าเป็นแค่คาดคะเนไม่มีเจตนาใส่ความให้โจทก์เสียหาย ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๗๓๔/๒๕๐๓)

(๙) “ทนายความเมืองร้อยเอ็ดคบไม่ได้ เป็นนกสองหัว เทียบเรือสองแคม เป็นมวยล้ม ว่าความที่แรกคดีครั้งนี้ได้รับเงินแล้วก็เป็นอย่างอื่น” มีทนายความทั้งจังหวัดเพียง ๑๐ คน อยู่ประชุมด้วย มีเจตนาหมิ่นประมาทโจทก์และบรรดาทนายความทุกคนให้เสียหาย เป็นฟ้องที่ควรได้สวนมูลฟ้องข้อเท็จจริงต่อไป (ฎ.๒๕๕/๒๕๐๕)

* ม. ๓๒๖ แก้ไขโดยข้อ ๑ แห่งคำสั่งของ ป.ร. ๑.๔๑ ราชกิจจานุเบกษา ๕.๕๓ ๑.๑๓๔ น.๔๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ แก้ไขครั้งที่สองโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.อ. (๑.๑๑) พ.ศ.๒๕๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๕.๑๐๕ ๑.๑๓ น.๑ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕

(๑๐) ก่อนจับหยาบมีการขี้อแย้งกันและจับได้บนบ้านโจทก์ “เดี๋ยวจับเป็นอันขาดทั้งพ่อทั้งลูก” ยังไม่มีความผิดหมิ่นประมาท เพราะจำเลยมิได้กล่าวหาโจทก์ทั้งสองเป็นบุคคลอันธพาล เป็นคำขู่เพื่อมิให้เข้ามาขัดขวางช่วยเหลือผู้กระทำผิดเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๒๐๑/๒๕๐๕)

(๑๑) ม.๑๓๗ คุณสมบัติของผู้รับแจ้งเป็นข้อสำคัญที่จะทำให้เกิดเป็นความผิด ส่วน ม.๓๒๖ คุณสมบัติของบุคคลที่สามไม่ใช่ข้อสำคัญที่บุคคลที่สามอาจเป็นใครก็ได้ (ฎ.๕๕๔/๒๕๐๖)

(๑๒) คู่ความและทนายความยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลเป็นข้อความที่เกี่ยวข้อโยงกับพฤติกรรมแห่งคดีเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจลงโทษอีกฝ่ายหนึ่งแม้จะมีลักษณะพุ่มเพียดและใช้ถ้อยคำรุนแรงต่อโจทก์ไปบ้างก็ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๒๖๖/๒๕๐๓)

(๑๓) จำเลยเบิกความในคดีที่จำเลยถูกฟ้องจับรถโดยประมาท จำเลยให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน เพราะถูกโจทก์ขู่เข็มนั้น เห็นได้ว่าเป็นถ้อยคำของคู่ความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของคน ตาม ม.๓๓๑ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๕๖๓/๒๕๐๘)

(๑๔) ต้องเป็นการแสดงข้อความให้คนฟังคนเห็นเชื่อ “โจทก์เป็นผีปอบ เป็นชาติหมา” ความรู้สึกนึกคิดของคนธรรมดาไม่เชื่อว่าเป็นเช่นนั้นไปได้ จึงไม่ก่อให้เกิดความเกลียดชังหรือดูหมิ่นอย่างไร และข้อความใดจะเป็น ม.๓๒๖ ต้องถือตามความคิดของบุคคลธรรมดาผู้ได้เห็น ได้ฟัง ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๒๕๖/๒๕๐๕)

(๑๕) “พยานได้ปลุกปล้ำโจทก์ในคดีนี้หรือไม่” จำเลยไม่ตอบเกรงจะถูกฟ้องอาญา แต่ศาลสั่งให้ตอบจึงตอบว่าได้เสียกันเป็นการตอบตามประเด็นที่คู่ความซักถามตอบไปตามหน้าที่ของพยาน มิใช่ นอกเหนือหน้าที่ ทั้งไม่มีเจตนา ม.๓๒๖ (ฎ.๑๔๕/๒๕๑๐)

(๑๖) ด้วยความโกรธ “ห้ามตัดต้นไม้ขึ้นตัดจะเอาเข้าตะราง” “ออกเช็ก ไม่มีเงินจะต้องติดตะรางวันที่ ๒๓” เป็นถ้อยคำโจทก์ ต่างคนต่างว่าซึ่งกันและกันในการทะเลาะโต้เถียง จะถือว่าจำเลยเจตนาใส่ความตาม ม.๓๒๖ ไม่ได้ไม่ผิด (ฎ.๑๕๔๕/๒๕๑๓)

(๑๗) จำเลยฟ้องหย่าภริยาจำเลย โดยกล่าวในฟ้องว่าภริยาเป็นชู้กับโจทก์ ซึ่งจำเลยมีความจำเป็นที่จะ

ต้องกล่าวเพื่อมิให้เป็นฟ้องเคลือบคลุม ถือว่าข้อความที่จะกล่าวในฟ้องนั้นเป็นข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเพื่อประโยชน์แก่คดีของคนตาม ม.๓๓๑ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๐๕๕/๒๕๑๔)

(๑๘) ขอลูกสาวเขาไม่ให้เพราะรู้นิสัยคดโกงของผู้เสียหาย ถือว่าเป็นข้อความ ม.๓๒๖ เมื่อมีผู้นำจดหมายนั้นมาส่งให้จำเลยและจำเลยอ่านทราบข้อความแล้ว เขาจดหมายนั้นให้บุคคลที่ ๓ อ่าน เป็นการแสดงข้อความในจดหมายให้ปรากฏแก่บุคคลที่ ๓ ถือว่าใส่ความผู้เสียหายด้วยถ้อยคำนั้น (ฎ.๒๘๒๒/๒๕๑๔)

(๑๙) จำเลยมีจดหมายซึ่งมีข้อความหมิ่นประมาทส่งลงทะเลจนถึงโจทก์โดยตรงไปยังสำนักงานโจทก์เท่านั้น มิใช่เจตนาเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่ ๓ แม้เสมียนโจทก์ทราบก็เป็นเรื่องนอกเหนือเจตนาของโจทก์ ไม่ผิด ม.๓๒๖, ๓๒๘ (ฎ.๑๑๐/๒๕๑๖)

(๒๐) เป็นถ้อยคำเปรียบเทียบกับไม่สุภาพเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๒๖ “ตุ๋นอย่าเอาไปแห่ขี้” ขณะได้เถียงกันกับนายตุ๋น สามีจำเลย (ฎ.๑๑๔๒/๒๕๑๖)

(๒๑) “ขับรถยิววน” ขอบจับกุมเอาใบขับขี่มาเป็นเพียงคำพูดที่ไม่สมควรจะต้องกล่าวในเวลาจับกุมเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๓๒๗๖/๒๕๑๖)

(๒๒) จำเลยพูดกับบุคคลที่ ๓ กล่าวหาว่าโจทก์กับพวกลักเปิดของจำเลยไปแกงกินโดยจำเลยไม่มีหลักฐานใดที่จะดำเนินคดีต่อโจทก์ได้ คำพูดของจำเลย จึงไม่มีมูลความจริง แต่จำเลยกล่าวยืนยันประจานให้บุคคลอื่นหลงเชื่อเป็นความจริงว่า โจทก์กับพวกลักเปิด ข่มผัด ม.๓๒๖ (ฎ.๒๐๒๑/๒๕๑๗)

(๒๓) “ไอ้ทนายกระจะจอก ทนายแสงชวย” เป็นการพูดดูหมิ่นเหยียดหยามให้อับอายเจ็บใจ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๒๓๒๔/๒๕๑๘)

(๒๔) กก.ผจก.บริษัทนายจ้างมีหนังสือถึงลูกจ้างให้ออกจากงานทันที แม้มีข้อความที่ไม่แสดงไมตรีก็ไม่มีตอนใดแสดงว่าโจทก์ทุจริตมารังเกียจในวงสังคม ไม่เป็นหมิ่นประมาท (ฎ.๒๓๔๐/๒๕๑๘)

(๒๕) ส่งข่าวไปลงหนังสือพิมพ์ว่า ผู้เสียหายเป็นนายทุนทุจริตจนถึงขนาดถูกสอบสวนว่าเป็นภัยต่อสังคม เป็นคำกล่าวหมิ่นประมาทและไม่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต แต่ที่กล่าวว่าเป็น ส.ส. ขบวนการ

ปลาทุเป็นการเปรียบเทียบเลื่อนลอยไม่ยืนยันข้อเท็จจริง
ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๔๓๖/๒๕๒๐)

(๒๖) ภริยาไม่จดทะเบียนสมรส กล่าวกับหญิง
ที่สัมพันธ์กับชายว่า “คุณเป็นข้าราชการจะแข่งผัวฉันดูซิว่า
จะมีความคิดใหม่” เพราะหญิงนั้นมีสัมพันธ์กับชายจริง
กล่าวด้วยความหึงหวงโดยสุจริต ด้วยความชอบธรรมเพื่อ
ป้องกันส่วนได้เสียตามความชอบธรรม ตาม ม.๓๒๕(๑)
ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๗๕๖/๒๕๒๑)

(๒๗) หนังสือพิมพ์ลงรูปจำลอง รต.มท.รวม
อยู่ในพวกอาชญากรรม ทำให้เข้าใจว่าเป็นบุคคลประเภท
เดียวกัน จำเลยมีสิทธิตอบได้โดยสุจริต จำเลยกล่าวว่า
โจทก์เป็นบรรณาธิการเลวทราม จิตใจต่ำช้ามาก ไอ้คน
ปัญญาทราม ไม่เป็นหมิ่นประมาท ตาม ม.๓๒๕(๑) ไม่ผิด
ม.๓๒๖, ๓๕๓ (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๒๑)

(๒๘) ประกาศหนังสือพิมพ์ว่าโจทก์พ้นจาก
ตำแหน่งรองประธานชมรมขายยาแล้ว ถ้าผู้นั้นไปแอบอ้าง
ชื่อชมรมขายยาทำการใด ๆ ชมรมขายยาไม่รับผิดชอบ ไม่
ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๒๒๗๑/๒๕๒๒)

(๒๙) กล่าวว่าทนายความรับเงินเข้ามาแล้วไม่
เอามาให้ตัวความ ผิด ม.๓๒๖ ไม่เป็นการแสดงความเห็น
ป้องกันตน (ฎ.๓๐๘๖/๒๕๒๒)

(๓๐) “พิชัยเบิกเงินแล้วเอาใส่พ้อบ้านของโรง
พยาบาลไม่อาจถือได้ว่าโจทก์คือพ้อบ้านรับสินบน ไม่ผิด
ม.๓๒๖ (ฎ.๓๒๒/๒๕๒๔)

(๓๑) “ประกาศจับผู้เสียหาย ในข้อหาหรือฐาน
ชกยอกทรัพย์ ผู้ใดพบเห็นหรือชี้แนะได้ให้นำส่งสถานี
ตำรวจ” แต่ผู้เสียหายเป็นข้าราชการที่มีที่อยู่แน่นอนซึ่งเจ้า
พนักงานไปจับได้โดยง่าย ไม่มีความจำเป็นต้องมีประกาศ
ทางหนังสือพิมพ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าโจทก์เป็นคนทุจริต
ผิด ม.๓๒๖ ไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน แม้มี
หมายจับจริง (ฎ.๒๔๕๕/๒๕๒๖)

(๓๒) กองทัพอากาศสอบถามไปยังท่าอากาศยาน
เขตปลดโจทก์ ตอบโจทก์ว่าถูกปลดเพราะมีมลทินมัว
หมอง ไม่ผิด ม.๓๒๘ เป็นการแสดงข้อความโดย
สุจริตของเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติตามที่ ไม่ผิด
ม.๓๒๖ (ฎ.๑๔๕๕/๒๕๒๓)

(๓๓) จำเลยเบิกความตามทนายความซักถามว่า
โจทก์ถูกตัดเงินเดือนฐานไม่คอยทำงาน แต่กลับตอบว่า

ฐานออกไปนอกสถานที่นั้น จำเลยมีเจตนาจะให้ความจริง
ต่อศาลในการพิจารณาคดีมิได้เจตนาถลันแก้งตาม
ม.๓๒๖ (ฎ.๑๐๖๔/๒๕๓๑)

(๓๔) การที่จำเลย จ. ฉาม ป. ว่ามีความสัมพันธ์
ทางชู้สาวกับโจทก์หรือไม่ จึงเป็นเพียงการคาดคะเนของ
จำเลยนั้น มิใช่เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงอันน่าจะทำให้
โจทก์เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังแต่ประการ
ใด ไม่ผิด ม.๓๒๖ และไม่ได้อ้างต่อหน้าโจทก์ ไม่ผิด
หมิ่นซึ่งหน้า ม.๓๕๓ (ฎ.๒๑๘๐/๒๕๓๑)

(๓๕) มีผู้บริจาครให้โรงเรียน ซึ่งผู้เสียหายเป็น
ครูใหญ่ลงบัญชีน้อยกว่าที่รับบริจาค ไม่มีบัญชีแสดงว่าใช้
จ่ายเป็นค่าอะไร ไม่เคยมีบัญชีรายรับรายจ่ายของโรงเรียน
ให้คณะกรรมการศึกษาทราบเหมือนครูใหญ่คนก่อน ๆ
จำเลยเป็นคณะกรรมการศึกษาขอมเข้าใจว่าจำเลยไม่สุจริต
กล่าวต่อบุคคลที่ ๓ ในทำนองโจทก์ทุจริต เข้า ม.๓๒๕
(๑) ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๖๒๒/๒๕๓๒)

(๓๖) จำเลยเปิดเทปเสียงสัมภาษณ์ว่าผู้เสียหาย
ได้ลักลอบได้เสียกับพระ ก. เปิดให้บุคคลอื่นฟังที่บ้าน อ.
ซึ่งเป็นทำนองปรักษาหรือกันว่าควรจะดำเนินการอย่างไร
เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ต่อศาสนา ก่อนจะสักพระ จึง
ถือว่าเข้า ม.๓๒๕(๓) เพียงขจัดข่าวลือ ไม่ผิด ม.๓๒๖
(ฎ.๒๓๓๕/๒๕๓๒)

(๓๗) ป.วิ.อ. ม.๑๓๔ ให้สิทธิผู้ต้องหาที่จะให้
การอย่างใดหรือไม่ให้การก็ได้ แต่ถ้าคำให้การนั้นเป็น
ม.๓๒๖ กฎหมายไม่คุ้มครอง (ฎ.๒๓๕๐/๒๕๓๒)

(๓๘) ข้อความที่จำเลยเบิกความเกี่ยวกับโจทก์
ในคดีอาญาอื่นเป็นข้อที่จำเลยสืบทราบมาจากชาวบ้าน ไม่
ใช่ที่ประสบมาด้วยตนเอง จะเป็นจริงหรือไม่โจทก์ไม่
ทราบการเบิกความของจำเลยมีเจตนาให้ความจริงต่อศาล
ในการพิจารณาคดี ตามที่จำเลยสืบทราบมาเท่านั้น หมาย
เจตนาไม่ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๐๓๓/๒๕๓๓)

(๓๙) ผู้เสียหายเป็นสารวัตรกำนัน จำเลยพูดว่า
ผู้เสียหายชอบพาดำรงมาจับชาวบ้านและหากินกับ
ตำรวจนั้น ย่อมทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อ ถูกดูหมิ่นหรือ
เกลียดชัง ดังนี้จำเลยผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๐๓๔/๒๕๓๓)

(๔๐) ข้าราชการด้วยกันแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา
ว่าข้าราชการคนอื่นเรียกร้องเอาเงินจากผู้มาติดต่อ
เพื่อสอบหาข้อเท็จจริง ต่อไปเป็นการแสดงความคิดเห็น

หรือข้อความโดยสุจริต เพื่อความชอบธรรมป้องกันส่วน
ได้เสียเกี่ยวกับคนตามคลองธรรม ไม่ผิด ม.๓๒๖
(ฎ.๑๒๖๘/๒๕๓๓)

(๔๑) ประธานสภาตำบลสร้างสะพานและได้
รับอนุมัติแล้วทำหนังสือร้องเรียนกรมการปกครองว่า นาย
อำเภอเรียกเรื่องค่าอนุมัติซึ่งตามข้อร้องเรียนและ
พฤติกรมน่าเชื่อว่ามีการเรียกและรับเงินจากจำเลย
เข้า ม.๓๒๘(๑) ในฐานะประธานสภาตำบลและราษฎรใน
ตำบล ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๔๕๖๐/๒๕๓๓)

(๔๒) คณะกรรมการศึกษากล่าวถึงครูใหญ่กับ
บุคคลที่ ๓ ผู้เสียหายเบียดบังเอาเงินของโรงเรียนไปใช้
ประโยชน์ส่วนตัวในการพัฒนาโรงเรียน จึงเป็นการแสดง
ความคิดเห็นโดยสุจริตติชมผู้เสียหายด้วยความปรารถนา
อันเป็นวิสัยของจำเลยในฐานะคณะกรรมการศึกษาย่อมทำ
ได้ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๖๒/๒๕๓๕)

(๔๓) หัวหน้าข่าว “แอมบาสเดอร์” เบี้ยวค่า
เฟอร์นิเจอร์” เป็นถ้อยคำของหนังสือพิมพ์เอง ประชาชนผู้
อื่นย่อมเข้าใจว่าโจทก์เบี้ยวเงิน เมื่อจำเลยลงข่าวแสดง

ความเห็นเสียเอง จึงเป็นการใส่ความโจทก์ให้ประชาชน
เข้าใจผิด ม.๓๒๖ และการลงข่าวเช่นนี้ไม่เข้า ม.๓๒๘(๔)
ไม่ได้รับคุ้มครอง (ฎ.๑๐๖๘/๒๕๓๓)

(๔๔) จำเลยค่าผู้เสียหายว่า “มึงเป็นเมียน้อย
สาววัดร่อยมาทำให้กูเห็นนะ” ต่อหน้า พ. ซึ่งมากับผู้เสียหาย
ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๕๓/๒๕๔๑)

(๔๕) การแจ้งความเพื่อเป็นหลักฐานด้วยถ้อย
คำหมิ่นประมาทโจทก์ มิได้ดำเนินคดีกับโจทก์ ทั้งเป็น
เรื่องส่วนตัว จำเลยจึงไม่อาจยกเหตุป้องกันตนหรือส่วน
ได้เสียได้ (ฎ.๓๖๕๔/๒๕๔๓)

(๔๖) เมื่อจำเลยเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าโจทก์
เอาที่สาธารณประโยชน์มาเป็นของโจทก์จริง มิได้
กลั่นแกล้งให้ร้ายโจทก์ จำเลยย่อมกระทำได้ ไม่จำต้องให้
โจทก์ถูกฟ้องคดีอาญาหรือมีคำพิพากษาเสียก่อน
(ฎ.๔๕๖๓/๒๕๔๔)

(๔๗) ระวีงทนายสกปรกจะเอาเรื่อง เพียงเท่านั้น
ยังไม่น่าจะทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูก
เกลียดชัง (ฎ.๔๔๒๕/๒๕๔๕)

หมิ่นประมาทผู้ตาย

มาตรา ๓๒๗ ผู้ใดใส่ความผู้ตายต่อบุคคลที่สามและการใส่ความนั้นน่าจะเป็นเหตุให้บิดา มารดา คู่
สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้อง
ระวางโทษดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒๖ นั้น

(๑) หนังสือใส่ความผู้อื่นนั้น แม้จะส่งไปถึง
นายกฯเพียงคนเดียว ก็ถือว่าใส่ความต่อบุคคลที่สาม
ผิด ม.๓๒๗ (ฎ.๕๘๐/๒๕๐๕)

หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา

มาตรา ๓๒๘ ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสารภาพวาด ภาพ
ระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึก
ภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วย
วิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท*

* ม.๓๒๘ แก้ไขโดยข้อ ๘ แห่งคำสั่งของ ป.ร. ๑.๔๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑.๕๓ ๑.๑๑๔ น.๔๖ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ แก้
ไขครั้งสุดท้ายโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.อ. (๑.๑๑) พ.ศ.๒๕๓๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑.๑๐๕ ๑.๑๓ น.๒ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

(๑) จำเลยทวงถามหลายครั้งไม่ชำระหนี้ จึงได้ประกาศลงหนังสือพิมพ์เป็นคำเตือนสำนักงานทนายความให้โจทก์ชำระหนี้ภายใน ๗ วัน ซึ่งจำเลยฐานะเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะทำได้ตามกฎหมายเพราะเป็นหนี้จริง มิได้กลับแกลังโดยมิเจตนาสุจริต ไม่ผิด ม.๓๒๔ (ฎ.๑๗๓๕/๒๕๒๓)

(๒) “ขอใบเท็จ พล.อ.สิทธิ จิระ รตม.มท. กล่าวว่าเป็นผู้กำกับจึงมาร้องตอนนี้ ทั้ง ๆ ที่เรื่องมีมานาน ขุนช้างว่าคงฟังคดีวิธีทำอาญาให้เป็นแพ่งได้กระมัง จึงใหม่ครบ พ.ศ.๑.นิคม ไกรลาส” ข้อความไม่เข้า ม.๓๒๕ เมื่อเป็นความผิดตามมาตรานี้แล้วก็ไม่ต้องยก ม.๓๒๖ ขึ้นปรับลงโทษอีก (ฎ.๓๗๓/๒๕๓๒)

(๓) “คนป่วยของผมต้องการพักผ่อน อย่าได้ไปรบกวนกันเลย” เป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติตามวิสัยของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา อันเป็นเหตุที่จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่ามีสิทธิอันอยู่ในสมณวิสัย จึงเป็นการแสดงความคิดเห็น ม.๓๒๕(๑)(๓) จำเลยไม่ผิด ม.๓๒๖ ส่วนจำเลยที่ ๒,๓ ซึ่งเป็นเจ้าของและบรรณาธิการ จึงไม่ผิดด้วย (ฎ.๗๕๒/๒๕๓๒)

(๔) อ่านตลอดย่อเข้าใจว่าโจทก์มีฐานะการเงินไม่น่าไว้วางใจ ปราศจากความน่าเชื่อถือ โดยโจทก์เป็นผู้ใช้วิธีการเลี่ยงการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ โดยประการที่น่าจะทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง มี

ใช่เป็นการเขียนข่าวหรือแสดงความเห็นโดยสุจริตเป็นใส่ความโดยโฆษณาผิด ม.๓๒๔ (ฎ.๑๕๑๗/๒๕๓๖)

(๕) โจทก์ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันว่า บริษัทจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ใส่ความโจทก์ถ้าฟัง เพียงได้ความว่าจำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของและเป็นผู้จำหน่าย น.ส.พ.ฉบับดังกล่าวให้แก่ประชาชนทั่วไป จึงไม่พอรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒ ร่วมกระทำผิดกับจำเลยที่ ๑ (ฎ.๓/๒๕๔๒)

(๖) ใช้นามปากกาทำให้บุคคลอื่นไม่รู้ชื่อจริง และไม่มีพยานยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้เขียน จำเลยไม่ผิด (ฎ.๒๐/๒๕๔๒)

(๗) ดีพิมพ์โฆษณาข้อความที่กลาดเคลื่อนไปจากความจริง หากใช่เป็นการแสดงข้อความโดยสุจริต ตีชมด้วยความเป็นธรรมผิด ม.๓๒๔ เมื่อผิด ม.๓๒๕ แล้วไม่ต้องปรับ ม.๓๒๖ อีก (ฎ.๓๕๒๐/๒๕๔๓)

(๘) โจทก์ไม่เคยถูกจับกุมดำเนินคดี จำเลยพาดหัวข่าวทาง น.ส.พ. ในหน้าแรกพร้อมใบหน้าของโจทก์ มีข้อความว่าลับ ซึ่งคำนวณความผิด จับ ๒. หมายถึงโจทก์ ทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าโจทก์ถูกจับกุม โจทก์จึงได้รับความเสียหาย ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง (ฎ.๗๕๕/๒๕๔๕)

(๙) เป็นนายพลเงินเดือนไม่มาก แต่ทำไม่มีเงินมีรายได้จากการแข่งม้า เพียงแค่นี้ยังฟังไม่ได้ว่ากล่าวพาดพิงถึงโจทก์ (ฎ.๓๕๐๑/๒๕๔๕)

แสดงความคิดเห็นโดยสุจริต

มาตรา ๓๒๕ ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

(๑) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตน หรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม

(๒) ในฐานะเป็นเจ้าภาพพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่

(๓) ตีชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ

(๔) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม
ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๑) พระพุทธกับโจทก์คือหน้าผู้ว่าฯ ไปหลอกหลวงพระในขณะที่มีการเจรจาใกล้เกลี้ยเรื่องการปลูกสร้างตึกที่คินวัด ถือได้ว่าเป็นกล่าวในฐานะที่ตนมีส่วนได้เสีย และเพื่อความเป็นธรรมในฐานะที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนฝ่ายคู่พิพาทกับโจทก์ เข้า ม.๓๒๕(๑) ไม่ผิด (ฎ.๘/๒๕๑๒)

(๒) เป็นข้อความที่ตอบให้เพื่อให้ผู้ที่รู้ข่าวเข้าใจว่าที่กล่าวหาว่าจำเลยนั้นเป็นบุคคลที่ไม่ควรเชื่อถือเป็นการกระทำที่ป้องกันความเสียหายของจำเลยโดยตรงและโฆษณาเฉพาะเรื่องที่ทำจำเลยถูกกล่าวหาภายหลังที่โจทก์ได้โฆษณากล่าวหาจำเลยทางหนังสือพิมพ์แล้ว จึง

เป็น ม.๓๒๕(๑) โดยสุจริต เพื่อป้องกัน ไม่ผิด (ฎ.๒๑๕๘/๒๕๑๖)

(๓) เป็นเรื่องกล่าวโดยสุจริตตาม ม.๓๒๕ ไม่เป็นความผิดส่วน ม.๓๓๐ เป็นเรื่องพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง และมีชื่อเรื่องส่วนตัว ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประชาชน เป็นความผิด แต่ไม่ต้องรับโทษเมื่อยกเว้นโทษตาม ม.๓๓๐ แล้ว ไม่ต้องวินิจฉัยว่าไม่มีความผิดตาม ม.๓๒๕ อีก (ฎ.๓๑๐/๒๕๒๐)

(๔) หนังสือพิมพ์ว่าจ่ายเช็ค ๑ ล้านบาท ไม่มีเงิน ธนาคารแจ้งจับว่า โจทก์มีฐานะการเงินไม่ดีไม่น่าเชื่อถือ เป็นหมิ่นประมาทโจทก์ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรี และประกอบการค้าเป็นเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวหน้าที่ในตำแหน่งนายกเทศมนตรี อันจะถือได้ว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชน จึงอ้างว่าเป็นความจริงเพื่อมิต้องรับโทษไม่ได้ (ฎ.๔๐๗/๒๕๒๓)

(๕) ทำบันทึกกล่าวโทษโจทก์ต่อผู้ว่าฯ ไม่อุทิสคนมาทำงานสาย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง และทำให้ข้าราชการแตกความสามัคคี เป็นหมิ่นประมาทโจทก์ ไม่เข้า ม.๓๒๕(๒) แม้บันทึกผ่านผู้เกี่ยวข้อง ๑๒-๑๓ คน ก็ไม่ใช่เผยแพร่ไปยังสาธารณชน ไม่ผิด ม.๓๒๕ (ฎ.๒๒๓/๒๕๒๔)

บทยกเว้นความผิดหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๓๐ ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(๑) ครู โห ญ่ ก ล่า ว่า นายอำเภอ ไม่เป็นประชาธิปไตย โดยบังคับให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเลือกตั้งคนที่นายอำเภอชอบ ถ้าใครไม่เลือกก็ไม่จ่ายเงินเดือนขึ้นให้ นั่น ถ้าเป็นความจริง ถือได้ว่าเป็นประโยชน์แก่สาธารณชน เข้า ม.๓๓๐ (ฎ.๑๕๕๑/๒๕๐๓)

(๒) โจทก์เป็นเจ้าของอาคารเช่าฟ้องโจทก์กล่าวหาว่า “โจทก์เข้าหาทางซีทีห้องวิปัสสนา เป็นเหตุให้โจทก์เสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นเกลียดชัง” จำเลยขอพิสูจน์ความจริง

(๖) มีข่าวหนังสือพิมพ์พาดพิงถึงจำเลย จำเลยจึงชี้แจงข่าวดังกล่าว เป็นการกระทำเพื่อป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับคนตามทำนองคลองธรรม ไม่ผิด ม.๓๒๖ ถือว่าเป็นการพูดชี้แจงให้ข่าวให้เหตุผลเพื่อป้องกันคนที่ถูกผู้เสียหายพาดพิงถึง ตาม ม.๓๒๕ (๑) (๓) (ฎ.๑๓๓/๒๕๓๗)

(๗) จำเลยที่ ๑ ลงพิมพ์โฆษณาว่า โจทก์เรียกเงิน ๕ ล้าน ในการถ่ายภาพนู้ด หาใช่เป็นการดิ้นรนด้วยความเป็นธรรม อันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำไม่ จึงไม่ได้รับการยกเว้นความผิด ตาม ม.๓๒๕ (ฎ.๓/๒๕๔๒)

(๘) การรายงานข่าวเรื่องที่โจทก์ถูกจำเลยที่ ๑ ฟ้องต่อศาลอาญา ถือว่าจำเลยที่ ๑ แจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมในการดำเนินการเปิดเผยในศาลโดยสุจริต ได้รับความคุ้มครอง ม.๓๒๕(๔) (ฎ.๓๖๕๔/๒๕๔๓)

(๙) เมื่อจำเลยเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าโจทก์เอาที่สาธารณประโยชน์มาเป็นของโจทก์จริง มิได้กลั่นแกล้งให้ร้ายโจทก์ จำเลยย่อมกระทำได้ ไม่จำต้องให้โจทก์ถูกฟ้องคดีอาญาหรือมีคำพิพากษาเสียก่อน (ฎ.๔๕๐๗/๒๕๔๔)

ย่อมเป็นประโยชน์แก่ประชาชน เนื่องจากประชาชนชาวไทยส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ (ฎ.๒๐๗๒/๒๕๐๗ป)

(๓) สมาชิกสภาเทศบาลทำหนังสือร้องเรียนโจทก์ซึ่งเป็นปลัดฯต่อผู้ว่าฯ โจทก์สมคบกับภริยาเบิกเงินค่าพาหนะเดินทางเกินจากความจริงเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ เมื่อคำร้องเรียนเป็นจริง จำเลยได้รับยกเว้นโทษ ม.๓๓๐ (ฎ.๓/๒๕๐๘)

(๔) จำเลยโฆษณาหมิ่นประมาทผู้เสียหายซึ่งเป็นตำรวจจราจรด้วยข้อความที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจว่าผู้เสียหายริบไถเงินทองหรือรับสินบนจากผู้กระทำผิดตาม พ.ร.บ.จราจร ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ มิใช่เป็นเรื่องใส่ความในเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์ความจริงย่อมเป็นประโยชน์แก่ประชาชน จำเลยขอพิสูจน์ความจริงได้ (ฎ.๑๓๑๖๒/๒๕๕๔)

(๕) จำเลยพิมพ์พฤติการณ์ของโจทก์ซึ่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดตามคำสั่งของกรมตำรวจ แม้เป็นข้อความหมิ่นประมาทโจทก์ แต่ก็มีใช่เป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว จำเลยมีสิทธิตาม ม.๓๓๐ วรรคท้าย (ฎ.๑๔๓๕/๒๕๕๑)

(๖) จำเลยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนลงพิมพ์มุ่งแต่จะจำหน่ายหนังสือพิมพ์และมิได้แสดงข้อความโดยสุจริต ผิด ม.๓๓๐ (ฎ.๑๓๑๒-๑๓๑๔/๒๕๕๒)

แสดงความเห็นในการกระบวนพิจารณาของศาลไม่ผิด

มาตรา ๓๓๑ คู่ความ หรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความคิดเห็นหรือข้อความในกระบวนพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๑) โจทก์ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก จำเลยยื่นคำร้องคัดค้าน ซึ่งถือว่าเป็นการยื่นคำคู่ความเพื่อตั้งประเด็นในการพิจารณาคดีในศาล แม้ข้อความตามคำร้องคัดค้านของจำเลยจะเป็นเท็จ ก็ไม่มีบทบัญญัติว่าเป็นความผิดและจะนำ ม.๑๓๗ มาใช้แก่กรณีเช่นนี้ไม่ได้ (ฎ.๕๓๐/๒๕๕๕)

และใช้สิทธิทางศาล ไม่ปรากฏว่าจำเลยทำโดยทุจริต ไม่เป็นหมิ่นประมาททั้งอาญาและแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๓๑ (ฎ.๑๕๕๐/๒๕๒๑)

(๕) ฟ้องโจทก์เป็นคดีล้มละลาย บรรยายฟ้องว่าโจทก์เป็นคนมีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งจึงเป็นต้องกล่าวในฟ้องเพื่อให้โจทก์เข้าใจข้อหาได้ชัดแจ้งนั้น ถือได้ว่าเป็นข้อความในกระบวนพิจารณาคดีในศาลเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่ผิด ม.๓๓๑ ส่วนนำไปลงหนังสือพิมพ์เป็นรายงานตาม ม.๓๒๕(๔) (ฎ.๖๔๘๗/๒๕๓๑)

(๒) ฟ้องหย่าภริยาโดยกล่าวในฟ้องว่าภริยาจำเลยเป็นชู้กับโจทก์ ซึ่งจำเลยมีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวเพื่อมิให้เป็นฟ้องเคลือบคลุม ถือเป็นข้อความในกระบวนพิจารณาคดีในศาลเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ตาม ม.๓๓๑ (ฎ.๑๐๕๕/๒๕๕๕)

(๖) ฟ้องเพิกถอนจากเป็นผู้อนุบาล บรรยายฟ้องว่าโจทก์เล่นการพนันไม่เหมาะที่จะเป็นผู้อนุบาล เพื่อให้ศาลพิจารณาว่าโจทก์หรือจำเลยควรเป็นผู้อนุบาล ดังนั้นการเบิกความว่าบ้านโจทก์ตั้งบ่อนพนัน ก็เพื่อสนับสนุนคดีของจำเลยว่าโจทก์ไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้อนุบาล ถือได้ว่าเป็นประโยชน์แก่คดีตน ไม่ผิดหมิ่นตาม ม.๓๓๑ (ฎ.๒๒๑๒/๒๕๓๖)

(๓) คำเบิกความของจำเลยในคดีอาญาซึ่งอ้างตนเองเป็นพยานเพื่อประโยชน์แก่คดีของตนนั้น ถือว่าเป็นถ้อยคำของคู่ความในกระบวนพิจารณาคดีในศาล ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๒๐๕๔/๒๕๕๓)

(๔) ฟ้องหย่าสามีในฟ้องว่า ได้เลี้ยงคูหึงอื่นคือโจทก์เป็นภริยา เป็นคำกล่าวในกระบวนพิจารณาคดี

อำนาจศาลที่จะสั่งในคดีหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๓๒ ในคดีหมิ่นประมาทซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ศาลอาจสั่ง

(๑) ให้ยึดและทำลายวัตถุหรือส่วนของวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท

(๒) ให้โฆษณาคำพิพากษาทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับหรือหลายฉบับ ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง โดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

(๑) ม.๓๑๒ เป็นการให้อำนาจศาลสั่งให้
โฆษณา คำพิพากษาเท่านั้น มิได้มีกฎหมายให้อำนาจศาล
สั่งโฆษณาคำขอภัยด้วย ศาลล่างทั้งสองจึงไม่มีอำนาจสั่ง

และให้จำเลยโฆษณาคำพิพากษาทั้งหมดที่เกินความ
จำเป็น สมควรให้โฆษณาโดยข้อพอได้ใจความ
(ฎ.๓/๒๕๔๒)

ความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นความผิดยอมความได้

มาตรา ๓๓๓ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของ
ผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย

ลักษณะ ๑๒

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

หมวด ๑

ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์

ลักทรัพย์เป็นความผิดพื้นฐานของความผิดวิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ คือต้องผิดลักทรัพย์ก่อนจึง
จะมีความผิดวิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์

มาตรา ๓๓๔ ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำ
ความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

(๑) เจ้าทรัพย์ทำกำไลตกลง จำเลยตรงเข้า
เก็บได้เจ้าทรัพย์ขอสคืน จำเลยกลับหนีไป ผิด ม.๓๓๖
(ฎ.๕๕๔/๒๕๖๐)

(๒) จำเลยที่ ๒ เข้าฉกเงินในถุงย่ามของเจ้า
ทรัพย์ไป แล้วส่งให้จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ เอาเงินนั้นหนีเอา
แล้วรีบลงเรือนหนีไป เจ้าทรัพย์ห้ามก็ไม่ฟัง จำเลยที่ ๒
ผิด ม.๓๓๖, ๕๓ (ฎ.๑๐๗/๒๕๖๑)

(๓) พาทรัพย์หนีไปขณะล้วงกระเป๋าถือว่าขาด
ตอนไม่เป็นกรรมเดียวกัน (ฎ.๑๐๘/๒๖๑)

(๔) จำเลยเข้าไปในห้องลากเอาหีบทรัพย์ไป
แต่ลากเอาไปไม่ได้เพราะหีบลั่นโซ่ เจ้าทรัพย์ตามไป
จำเลยผลัดบอกเจ้าทรัพย์ร้องขึ้น จำเลยหนีไป ผิด
ม.๓๓๕, ๕๐ (ฎ.๒๓๗/๒๕๖๑)

(๕) ออดแหวนวางไว้แล้วไปอาบน้ำที่บ่อเสร็จ
กลับบ้านไปลืมแหวน จำเลยมาพบก็เก็บแหวนไปโดยรู้ว่าเป็น
ของผู้เสียหาย ผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช้ ม.๓๕๒ ว.๒
(ฎ.๗๕๓/๒๕๖๔)

(๖) ขึ้นคืนมะพร้าวพื้นทะเลสามมะพร้าวหล่นลง
จากต้น ๑๕ ผล โดยตั้งใจจะลัก พวกเจ้าทรัพย์เห็นเข้า
จำเลยลงจากต้นมะพร้าววิ่งหนีไป พาได้เอาผลมะพร้าวไป
ด้วย ผิด ม.๓๓๔, ๕๐ (ฎ.๑๐๗/๒๕๖๕)

(๗) จำเลย ๓ คน ลักตัดอ้อยขาดจากกอแล้ว พอ
คิดเจ้าทรัพย์พบเข้าจำเลยใช้อาวุธต่อสูเจ้าทรัพย์แต่ยังเอา
อ้อยไปไม่ได้เป็น ม.๓๔๐, ๕๐ (ฎ.๗๕/๒๕๖๕)

(๘) ผู้เสียหายเป็นผู้ลักเปิดของจำเลยไป จำเลย
จึงพูดให้คืนและขอค่าเสียหาย ๓๐ บาท ถ้าไม่ให้จะฟ้อง
ให้ติดคุก ผู้เสียหายกลัวจึงคืนเปิดและเงิน ๓๐ บาท ตามที่
จำเลยเรียกร้อง คำพูดของจำเลยไม่เป็นการขู่เชิญเงินใจให้
ผู้เสียหายให้จำต้องยอมกระทำ เหตุที่ยอมเพราะผู้เสียหาย
เป็นคนร้ายกลัวจะต้องรับโทษ ไม่ผิด ม.๓๓๗ จำเลยมี
อำนาจตามกฎหมายจะฟ้องได้ (ฎ.๗๕๑/๒๕๖๐)

(๙) เจ้าทรัพย์เดินมาพบจำเลย จำเลยตรงเข้า
รวบสร้อยข้อมือ เจ้าทรัพย์สะบัดหลุด จำเลยก็คว้าสร้อยคอ

เจ้าทรัพย์แย่งไปได้ท่อนหนึ่งแล้ววิ่งหนีไป ผิด ม.๓๓๖ (ฎ.๕๕๖/๒๔๗๑)

(๑๐) เจ้าทรัพย์คู่จิวกลางคืน จำเลยแอบล้วงกระเป๋าเอาทรัพย์ไป เจ้าทรัพย์รู้สึกตัวจับจำเลยไว้จำเลยเอามือข้างหนึ่งหยิบเอาทรัพย์ที่ล้วงได้ส่งให้เพื่อนไปแล้ว จำเลยสะบัดหลุดแล้ววิ่งหนีไป ไม่ผิด ม.๓๓๖ ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๕๕๘/๒๔๗๑)

(๑๑) เจ้าทรัพย์ บุตรและพวกนั่งคุยกัน จำเลยขึ้นมานบนเรือน เจ้าทรัพย์ถูกไปนอกชาน จำเลยหยิบซองธนบัตรของเจ้าทรัพย์ซึ่งวางไว้ข้างหมอนค่อหน้าบุตรเจ้าทรัพย์ ฎกกฎหมายมิได้กล่าวว่าจะค่อหน้าผู้ใด จำเลยผิด ม.๓๓๖ (ฎ.๕๗๓/๒๔๗๒)

(๑๒) ผู้เสียหายได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้ผูกขาดจับปลาในคลอง แต่มิได้ให้ปิดคลองนั้น จำเลยเอาแหมาทอดเอาปลาไปไม่ผิด ม.๓๓๔ เพาะปลายังไม่ได้อยู่ในครอบครองยึดถือหรือเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหาย (ฎ.๑๓๐/๒๔๗๓)

(๑๓) ไปถามซื้อไฟฉาย เมื่อผู้ขายหยิบมาวางให้ดู จำเลยฉวยกระบอกไฟฉายวิ่งหนีไปทันใดที่ผู้ขายเอามาวางให้ดู ผิด ม.๓๓๖ (ฎ.๒๘๘/๒๔๗๔)

(๑๔) กลางคืน ๔ คน ถือบินสั้นขึ้น ไปเรือนผู้เสียหาย แล้วพูดขอเงิน ผู้เสียหายมีเล็กน้อยส่งให้ ๑๐๐ บาท จำเลยหยิบแก้วรินสุราของผู้เสียหายแล้วลงเรือนไป จำเลยผิด ม.๓๔๐ เพราะถือบินในเวลาทำกินและพูดขอเงินเป็นแสดงกริยาขู่เข็ญอยู่ในตัวให้ผู้เสียหายมีความกลัวจึงให้เงิน (ฎ.๑๘๗/๒๔๗๔)

(๑๕) ลักจับปลาในสระของวัด ซึ่งได้กั้นไว้มีขอบเขต ปลายจะไปไหนตามลำพังไม่ได้ ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๓๘๐/๒๔๗๕)

(๑๖) ลักจับปลาใน โป๊ะ ไม่ผิด ม.๓๓๔ เพราะปลาที่เข้าไปใน โป๊ะอาจออกจากโป๊ะไปได้เองทุกขณะ ปลาจึงยังไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของโป๊ะ เพราะเจ้าของโป๊ะไม่ได้ยึดถือครอบครองปลาและยังไม่ได้จับปลาไว้ (ฎ.๑๐๐๖/๒๔๗๕)

(๑๗) ลักจับปลาอยู่ในบ่อที่เขาขุดไว้ในลำคลองสาธารณะ น้ำในบ่อและคลองมีระดับเสมอกัน ปลาอาจเข้าออกในระหว่างบ่อกับคลองได้เอง โดยอิสระ ไม่ผิด ม.๓๓๔ เพราะแม้ปลาจะอยู่ในบ่อ แต่ผู้ขุดก็หาได้ครอบ

ครองยึดถือเป็น ทรัพย์ของคน โดยเด็ดขาด ไม่ (ฎ.๔๓๒/๒๔๗๖)

(๑๘) จำเลยกับ ก. เป็นสามีภริยากัน ก. ซึมสร้อยข้อมือของมารดามาใส่ จำเลยมาพบขอให้ไม่ได้เป็นของมารดา จำเลยตรงเข้าแกะสร้อยข้อมือ ก. พาหนีไปต่อหน้า จำเลยผิด ม.๓๓๖ (ฎ.๔๓๖/๒๔๗๖)

(๑๙) เจ้าทรัพย์เอาห่อผ้าวางไว้ข้างตัวประมาณ ๕ วา กำลังทำงานเพลินอยู่ได้ยินเสียงสวบสาบเหลียวไปดูจำเลยคว้าห่อผ้าที่วางไว้หนีไป ดังนี้เจ้าทรัพย์อยู่ห่างห่อผ้าอันเป็นทรัพย์ตั้ง ๕ วา ฟังไม่ได้ว่าเป็นการฉกฉวยทรัพย์หนีไปข้างหน้า ไม่ผิด ม.๓๓๖ ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๒๐๐/๒๔๗๖)

(๒๐) ย้างเป็นอั้งยี่ขอเงิน แจ้งตำรวจและตกลงทำเครื่องหมายธนบัตรเพื่อเป็นหลักฐานการจับกุมวางแผนสำเร็จ ตำรวจจับทันที ส่งธนบัตรให้จำเลยเพื่อประสงค์ให้เป็นหลักฐานในการให้ตำรวจจับ หาใช่ให้เพราะถูกขู่เข็ญไม่ เมื่อการให้เงินมิได้ให้เพราะการขู่เข็ญ การลักทรัพย์ยังไม่เกิดขึ้น ผิด ม.๓๓๕, ๘๐ (ฎ.๓๕๕/๒๔๗๗)

(๒๑) ขู่เข็ญเจ้าทรัพย์ให้ส่งเงิน เจ้าทรัพย์ส่งเงินให้ด้วยความสมัครใจเพื่อเป็นหลักฐานนัดแนะกับตำรวจ ไม่ใช่เป็นการที่จำเลยบังอาจเอาทรัพย์ไปโดยเจ้าทรัพย์มิอนุญาต ถือว่าชิงทรัพย์สำเร็จแล้วไม่ได้ แต่การกระทำของจำเลยเป็นมาโดยลำดับใกล้ชิดกับที่ความผิดจะเป็นผลสำเร็จ หากมีเหตุขัดข้อง เป็นพยายามชิงทรัพย์ (ฎ.๑๑๔๐/๒๔๗๗)

(๒๒) นั่งรถคันเดียวกับผู้เสียหาย รถคว่ำกระเป๋าส่งเงินหลุดจากตัวผู้เสียหายไปข้างรถ จำเลยเอาไปก่อนผู้เสียหายจะทราบหาย ผิด ม.๓๓๔ เพราะทรัพย์ไม่ขาดจากการครอบครองของผู้เสียหายโดยเด็ดขาด (ฎ.๑๒๐๓/๒๔๗๗)

(๒๓) ผู้เสียหายลืมหักกระเป๋าสตางค์ไว้ต่อหน้า จำเลยซึ่งนั่งเรือมาด้วยกันแล้วขึ้นไปก่อน จำเลยรู้ว่าผู้เสียหายตามหาขังเอาไป ผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช่ ม.๓๕๒ (ฎ.๕๑/๒๔๗๘)

(๒๔) อาบน้ำบ่อหลังห้องซึ่งติดอยู่กับครัวในบริเวณรั้วบ้านผู้เสียหายและถอดสร้อยวางไว้ปากบ่อลึ้ม ๓๐ นาที จำเลยมาดักน้ำที่บ่อพบสร้อยก็หยิบเอาไปผิด

ม.๓๓๔ ไม่ใช้ ม.๓๕๒ วรรคสอง เพราะผู้เสียหายถอดไว้โดยตั้งใจและรู้ที่แน่นอนเป็นแคลิมาเอาไปชั่วขณะเท่านั้น ตามพฤติการณ์ ถือว่าสร้อยยังอยู่ในความครอบครองของผู้เสียหาย (ฎ.๕๖๔/๒๔๘๘)

(๒๕) ลักมะพร้าวบนต้นคิดผลมะพร้าวขาดจากต้นแล้วผูกติดกันวางไว้บนทางมะพร้าว พอเจ้าทรัพย์มาพบก็หนีไปได้ ๔ วา แล้วหันมาทำร้ายเจ้าทรัพย์ ถือได้ว่าเป็นการลักทรัพย์สำเร็จ จำเลยต่อสู้ทำร้ายเจ้าทรัพย์เพื่อหลีกเลี่ยงหนีให้พ้นอาญาจึงผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๑๕๓/๒๔๘๘)

(๒๖) ข้าราชการกระวางเรือมีผ้าใบปิด ลูกจ้างไม่เกี่ยวข้องอะไรด้วย เจ้าของเป็นผู้ขนและปิดเปิดผ้าใบเอง ลูกจ้างในเรือไม่ได้รับมอบหมายหรือครอบครองผ้าใบเอาไปเป็นผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช้ ม.๓๕๒ ขนกระสอบข้าวจากกระวางเรือมาไว้ที่ปากเรือเพื่อขนถ่ายลงเรือแล้วเป็นผิดสำเร็จ โดยไม่จำต้องเอาข้าวออกไปพันล้าเรือ ผู้ที่รับซื้อข้าวจากเรือ โดยรับซื้อไปผิด ม.๓๕๗ รู้ว่าเป็นของคนร้าย โดยกิริยาอาการซื้อขายในเวลาวิกาล ในสถานที่กลางทะเล ด้วยราคาก่อนข้างถูก ทั้งถ่ายเทข้าวสารจากกระสอบเดิมผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๑๐๐๖/๒๔๘๕)

(๒๗) ก. ข. ทำหนังสือปลอมหลอก ง. จึงเรียกเงินจาก ข. ๖๐ บาท แล้วจะทำลายหนังสือนั้น และจะไม่จับตัวส่งอําเภอ ข. พุดคังกล่าวจะเรียกว่าเป็นการ ขู่ขู่ขู่ไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่จะฟ้องร้องหรือจับได้เป็นสิทธิของเขาที่จะทำได้ตามกฎหมาย ไม่ผิด ม.๓๓๗, ม.๓๐๕ (ฎ.๕๘๕/๒๔๘๕)

(๒๘) จำเลยลักเปิดเพื่อเอามาแกงกิน แล้วฆ่าเปิดที่ลักมานั้นเสีย จำเลยข่มขู่ไม่มีความผิด ม.๓๕๘ ผิด ม.๓๓๔ เพราะถือว่าจำเลยตัดกรรมสิทธิ์แล้ว จะทำอย่างไรก็ได้ (ฎ.๒๓๕/๒๔๘๗)

(๒๙) เข้าไปในร้านผู้เสียหายแล้วเปิดตู้หีบขานาฬิกาของผู้เสียหายดู จำเลยบอกผู้เสียหายให้หีบของอื่น หลางขีบอกให้หีบ พอผู้เสียหายเหลือใจไปถามมีอี่ จำเลยก็เอานาฬิกาใส่กระเป่ากางเกง ผู้เสียหายหันกลับมาเห็นแล้วพุดว่าจำเลยเอานาฬิกาไป จำเลยวิ่งหนีออกจากร้านผู้เสียหายออกตามไป ผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช้ ม.๓๓๖ เพราะขาดการฉกฉวยพาหนีไปต่อหน้า (ฎ.๕๓๓/๒๔๘๗)

(๓๐) อุบายหลอกหลวงว่ามีผู้ทำธนบัตรฉบับเดียวให้เป็น ๒ ฉบับ ผู้เสียหายหลงเชื่อมอบธนบัตรให้ไป

แล้ว จำเลยพาธนบัตรหนี เห็นว่าผู้เสียหายหลงเชื่อคำกล่าวเท็จหลอกหลวงจนปล่อยให้จำเลยทำอะไรแก่ธนบัตรนั้นได้ตามใจชอบ จนกระทั่งจำเลยพาธนบัตรไป ถือได้ว่าผู้เสียหายสละการครอบครองธนบัตรให้แก่จำเลยเริ่มตั้งแต่ชื่อ ผิด ม.๓๔๑ ไม่ใช้ ม.๓๓๔ (ฎ.๒๕๕/๒๔๘๘)

(๓๑) พยายาม ม.๓๓๔ ยังไม่ทันได้ทรัพย์ เจ้าทรัพย์เข้าจับจึงหนี แล้วทำร้ายร่างกายเจ้าทรัพย์ที่หลบหนีเพื่อไม่ให้ถูกจับผิดพยายามลักทรัพย์ (ฎ.๖๗๓/๒๔๘๘)

(๓๒) ตามสภาพที่ผลต้องติดอยู่กับต้นไม้ปลูกปักอยู่ในดิน การทำให้ผลไม้หลุดออกจากต้น เช่น สอยมะม่วงหรือตัดขุ่นให้หล่นจากต้นหรือขูดอนมันหรือต้นหอมให้หลุดจากพื้นดินเพื่อจะลักนั้น ยังไม่เป็นการเอาทรัพย์นั้นไป ผิด ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๒๓๘/๒๔๕๑)

(๓๓) ผู้เสียหายนั่งรถของจำเลยแล้วลืมทรัพย์ไว้ในรถจำเลยเก็บเอาเสีย โดยไม่รู้ว่าเป็นของใคร และไม่รู้ว่าเป็นของลืมไว้ในรถเมื่อใด ดังนี้ผิด ม.๓๕๒ วรรคสอง ไม่ใช้ ม.๓๓๔ (ฎ.๓๒๑/๒๔๕๑)

(๓๔) “จำเลยหาว่าเขาเป็นคนร้ายลักทรัพย์ของคน ถ้าไม่ให้เงินจะไปแจ้งความต่อตำรวจมาจับกุม” เขาจึงตกลงจะไปหาเงินมาให้และมอบเงินให้ ความจริงจำเลยมิได้สงสัยเขาเป็นคนร้ายเลย ผิด ม.๓๓๗ (ฎ.๕๗๒/๒๔๕๒)

(๓๕) สร้อยคอผู้เสียหายขาดตกในชะลอมมะพร้าว จำเลยที่ ๑ เก็บเอา ขอไม่ยอมให้ ข่มขู่ ผิด ม.๓๓๔ แล้วจำเลยที่ ๑ เดินเอาสร้อยไปส่งให้จำเลยที่ ๒ ซึ่งอยู่ใกล้สัก ๔ วา จำเลยที่ ๒ พาสร้อยนั้นหนีไป จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๗๐๔/๒๔๕๓)

(๓๖) เก็บสร้อยคอซึ่งจำเลยน่าจะรู้ว่าเป็นของที่เจ้าของเพิ่งทำตกที่ถนนและเจ้าของก็ยังคงอยู่ในบริเวณนั้น ถ้าไม่หยิบเอาเสียเจ้าของคงหาพบเช่นนี้ถือว่าความยึดถือทรัพย์ยังไม่ขาดตอน ผู้เก็บเอาไว้ต้องมีความผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๖๕๗/๒๔๕๓)

(๓๗) ใช้มีดตัดควรร้อยโซ่ล่มาขาดโดยมีเจตนาจะลักเรือ แต่ภริยาเจ้าของเรือรู้สึกตัวเสียก่อน จำเลยจึงเอาเรือไปไม่ได้ ผิด ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๑๘๘/๒๔๕๔)

(๓๘) ปีนขึ้นไปบนม้านั่งแล้วใช้มือโหนประตูจะปีนเข้าไปในบริษัท เหนือได้ขึ้นเสียงบังโคลนรถจักรยานของจำเลยกระทบกันดังขึ้น ไม่สำเรื่ก็หนีไป เป็นการกระทำเข้าชั้น ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๑๕๐/๒๔๕๕)

(๓๕) คนงานอยู่ในบังคับบัญชาของหัวหน้าผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาพื้น พื้นนั้น ไม่อยู่ในความยึดถือครอบครองของคนงาน แต่อยู่กับหัวหน้า คนงานสมทบกับผู้อื่นเอาพื้นไปโดยทุจริต ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๕๐๗/๒๔๕๖)

(๔๐) ถูกหวายแล้วไปเอาเงินจากผู้เสียหายเข้าใจว่าเป็นเจ้ามือ ทั้งสามมีอาวุธและพู่กันขี้เณรให้มอบเงิน ๖๐๐ บาท ผู้เสียหายกลัวยอมให้เป็นเรื่องที่จำเลยมุ่งหมายจะเอาเงินที่จำเลยเข้าใจว่าจำเลยควรได้ ไม่มีเจตนาจะลักทรัพย์ (ฎ.๑๕๗๗/๒๔๕๗)

(๔๑) มีมิดไปลักทรัพย์ผู้ที่คอยดูคั้นทางและรับของหน้าประตูไว้ได้ของแล้วขึ้นรถกลับบ้าน ต่อจากนั้นผู้ที่อยู่ขู่เชิญเจ้าทรัพย์ ผู้กลับไม่มีผิด ม.๓๓๕ ผิด ม.๓๓๔ แต่ผู้ถือมิด ยินยอมเชิงเจ้าทรัพย์ในขณะที่พวกขู่เชิญผิด ม.๓๓๕, ๕๓ (ฎ.๖๐๔/๒๔๕๘)

(๔๒) ขู่ให้เขาส่งเงินให้ ๕๐๐ บาท ส่งให้ ๑๐๐ บาท รับแล้วกลับฉีกธนบัตร ๑๐๐ บาท เป็นความผิด ม.๓๓๕ สำเร็จแล้ว การเปลี่ยนแปลงเจตนาแล้วฉีกธนบัตรในภายหลัง ไม่มีผลลบถึงความผิดนั้น (ฎ.๒๘๗/๒๔๕๕)

(๔๓) ทำกระเป๋าสเงิน ๘๐๐ บาท ตกไว้ในรถรับจ้าง ค่อมามีผู้เก็บได้สอบถามว่าเป็นกระเป๋าคือใคร จำเลยอ้างเป็นกระเป๋าคือของจำเลย แล้วเอากระเป๋านั้นเป็นของคน ผิด ม.๓๕๒ วรรคสอง ไม่ใช่ ม.๓๓๔ (ฎ.๒๑๓๕/๒๔๕๕)

(๔๔) ครั่งเป็นแมลงที่คนนำไปปล่อยไว้ที่คันฉาด ฉาด ไม่ใช่ส่วนควบหรืออุปกรณ์ของคัน ผู้ที่ปล่อยครั้งเพาะไว้ย่อมมีสิทธิดีกว่าผู้อื่น จำเลยตัดครั้งในที่คันของโจทก์กำลังพิพาทกรรมสิทธิ์กับโจทก์ การตัดกิ่งฉาด จำเลยไม่เจตนาทุจริตแต่การเอาครั้งไป ถ้าจำเลยรู้ว่าเป็นครั้งของโจทก์ด้วยเจตนาลัก ผิด (ฎ.๔๒๘/๒๕๐๐)

(๔๕) ๕ คนขึ้นเรือนใช้เท้าถีบประตูพัง และทองที่ตัวเจ้าทรัพย์และฉาดมหาทรัพย์อีก “ไม่มี” จำเลยซึ่งอยู่ได้ดูร่องขึ้นว่า “มึงต้องบอกทรัพย์ต้องบอกให้หมด” เท่านั้นไม่พอพิงว่าจำเลยได้ใช้กำลังทำร้ายหรือขู่เชิญจะทำร้ายเจ้าทรัพย์ จำเลยไม่มีผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๒๕๖/๒๕๐๐)

(๔๖) นำเพราะผู้เสียหายทำทนายโดยความหวังจะมีชู้บยังสติไม่ได้ เมื่อตายแล้วจึงเกิดเจตนาทุจริตขึ้นภายหลังเอาทรัพย์ที่ศพไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวเสีย ผิด ม.๓๓๔ อีกกระถาง และ ม.๒๘๘ ไม่ผิด ม.๓๓๕ เพราะใน

ชั้นแรกการนำมิได้ประสงค์ต่อทรัพย์ (ฎ.๑๖๘๒/๒๕๐๐ ป)

(๔๗) ถ่วงกระเป๋าสเงินเข้าป่าปิดมีกระดุมกลัด ใต้ธนบัตรออกมาจนกระเป๋าสเงินแล้ว พอดีเจ้าทรัพย์ตบกระเป๋าดูมือจำเลยธนบัตรร่วงหล่นลงที่เท้าเจ้าทรัพย์ เป็นความผิดสำเร็จ ม.๓๓๔ (ฎ.๑๖๘๒/๒๕๐๐)

(๔๘) จำเลยบังคับให้เขาขับรถ และขับรถเขาไปเพื่อหนีมิให้ถูกทำร้ายและถูกจับกุม พันแล้วก็จอดทิ้งไว้ในซอยในที่โล่งเตียน ไม่แสดงอาการขู่ซ่อน ไม่มีเจตนาที่จะถือเอารถคันนั้น ไม่ผิด ม.๓๓๔ ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๑๖๘๓/๒๕๐๐)

(๔๙) จำเลยสมคบกัน ๕ คน มีอาวุธอ้างว่าเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านโดยไม่เป็นความจริง ขู่เชิญจับผู้เสียหายไปกล่าวหาว่าเล่นการพนันและขู่เอาเงิน มิฉะนั้นจะฆ่าผู้เสียหาย ผู้เสียหายกลัวจึงส่งเงินให้จำเลย ผิด ม.๓๔๐ (ฎ.๕๔๑/๒๕๐๐)

(๕๐) จำเลยจับมือผู้เสียหาย ผู้เสียหายดึงมือหลุดจากมือจำเลย นาฬิกาของผู้เสียหายคิดมือจำเลย “เก็บไว้ก่อน กินข้าวแล้วจะมาเอา” ครั้นผู้เสียหายกลับมาขอ นาฬิกา จำเลยปฏิเสธไม่ได้เอาไป เป็นเรื่องผู้เสียหายเจตนามอบการครอบครองให้จำเลยระหว่างที่มอบฝากไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๖๖๑/๒๕๐๐)

(๕๑) การลักกระแสน้ำไฟเป็นความผิดตาม ม.๓๓๔, ๓๓๕ แล้วแต่กรณี การลักดอกกระแสน้ำไฟตามสายเพื่อจะใช้เป็นลักทรัพย์ เพราะเป็นการพาเอาทรัพย์เคลื่อนที่ไปตามสายของกระแสน้ำไฟ (ฎ.๘๗๗/๒๕๐๐ ป)

(๕๒) ผู้เสียหายให้จำเลยเอาเงินไปเก็บไว้ในตู้ของผู้เสียหายในห้องนอนของผู้เสียหาย และได้มอบกุญแจตู้ให้จำเลยไปด้วย ยังถือว่าเงินนั้นอยู่ในครอบครองของผู้เสียหาย ไม่ใช่สละสิทธิการครอบครองให้แก่จำเลย จำเลยเอาไป ผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช่ ม.๓๕๒ (ฎ.๓๐๑/๒๕๐๒)

(๕๓) จำเลยเก็บกระเป๋าสเงินของผู้เสียหายซึ่งหนีบไว้ที่เอวแล้วเลื่อนหลุดไปจากเอวในขณะที่นั่งดูหนังอยู่ใกล้เคียงกัน ถือว่าทรัพย์นั้นอยู่ในความยึดถือของผู้เสียหาย ไม่ใช่ทรัพย์หาย เมื่อจำเลยเอาไป ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๕๑๕/๒๕๐๒)

(๕๔) การที่มีผู้อื่นเก็บได้มิใช่จะทำให้ความ
ยึดถือของผู้เสียหายขาดคอนไป เมื่อจำเลยเอาไปจากผู้อื่น
โดยรู้ว่ามิใช่ของตนจึงเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไป
โดยทุจริต มีความผิด ม.๓๓๔ มิใช่ ม.๓๕๒ (ฎ.๕๑๕/
๒๕๐๒)

(๕๕) จำเลยได้ลงมือปล้นทรัพย์เพียงรับหน้าที
คอยแจ้งสัญญาณอันตรายให้พวกทราบ ซึ่งเป็นการกระทำ
ส่วนหนึ่งเพื่อให้การปล้นบรรลุผลสำเร็จเรียกได้ว่า จำเลย
ผิด ม.๓๔๐, ๘๐ (ฎ.๕๖๕/๒๕๐๒)

(๕๖) เข้าแกะมือเด็กเลี้ยงกระบือราวอดใจเชือก
จึงหลุดจากมือเด็กแล้วจำเลยพากระบือหนีไป ถือว่าจำเลย
ผิด ม.๓๓๔ โดยใช้กำลังประทุษร้าย เป็นเหตุให้เด็กอยู่ใน
ภาวะที่ไม่ซัดซิ้นได้ ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๘๖๒/๒๕๐๒)

(๕๗) ผู้เสียหายถูกจำเลยขู่จนยอมรับจะให้เงิน
ตามที่จำเลยขู่เชิญแล้ว ย่อมครบองค์ความผิด ม.๓๓๗ แล้ว
จะได้รับเงินตามที่ผู้เสียหายรับปากให้แล้วหรือยัง หาก
สาระสำคัญไม่ จำเลยถูกตำรวจจับก่อนที่จะได้รับเงินจาก
ผู้เสียหาย จึงไม่เป็นเหตุให้การกระทำของจำเลยอยู่ในชั้น
พยายามไปได้เป็นความผิดสำเร็จ (ฎ.๑๑๕๓/๒๕๐๒)

(๕๘) เก็บขวดใส่ทองซึ่งผู้เสียหายทำตกที่หน้า
กุฏิไว้ จำเลยไม่ทราบว่าเป็นของใครและไม่ทราบว่าเป็น
ของติดตามอยู่หรือไม่ จำเลยไม่ผิด ม.๓๕๒ วรรคสอง มิ
ใช่ ม.๓๓๔ (ฎ.๓๔๒/๒๕๐๓)

(๕๙) จับน้องชายซึ่งนำปลาร้าอย่างหลบหนีภานี
และซิดปลาอย่างเป็นของกลาง จำเลยเอาไป จำเลยไม่มี
เจตนาที่จะเอาเป็นของตนหรือผู้อื่นแต่เป็นเจตนาอย่างอื่น
ไม่ผิด ม.๓๓๔ ผิด ม.๑๔๒ (ฎ.๒๓๕/๒๕๐๓)

(๖๐) ไม่รู้ทรัพย์สินตกหายที่ใด วันนั้นบุตรจำเลย
เก็บได้มอบให้จำเลย วันรุ่งขึ้นผู้เสียหายไปขอร้องจำเลยเอา
นาฬิกาที่มิใช่ของผู้เสียหายมาให้ดูและยืนยันอีกอัน
จำเลยไม่ยอมคืน การที่จำเลยรับนาฬิกาจากบุตรถือได้ว่า
จำเลยครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น คือผู้เสียหายไว้ความ
หมาย ม.๓๕๒ แล้ว และได้เบียดบังเอานาฬิกาเป็นของตน
โดยทุจริต ไม่ยอมคืน ผิด ม.๓๕๒ วรรคสอง (ฎ.๗๗๕/
๒๕๐๓ป)

(๖๑) ขอซื้อสุราบอกว่าหมดแล้วขายไม่ได้
จำเลย “ขายไม่ได้ก็เอาไปกินเฉย ๆ จะทำอะไรเรา” แล้ว

หยิบขวดสุราออกจากร้านไปเป็นหลักทรัพย์โดยฉกฉวยซึ่ง
หน้าผัด ม.๓๓๖ (ฎ.๕๑๕/๒๕๐๓)

(๖๒) จำเลยเขียนจดหมายไปขู่เชิญให้ส่งเงิน ๓
พันบาท มิฉะนั้นบุตรผู้เสียหายจะเป็นอันตรายถึงชีวิต แม้
บุตรผู้เสียหายจะเป็นผู้บอกให้จำเลยเขียนเพื่อหลอกให้
บิดาส่งเงินมาให้ ก็ถือว่าผู้เสียหายถูกข่มขืนใจ เพราะ
ในแง่ของผู้เสียหายยังคงถือว่าบุตรผู้เสียหายเป็นบุคคล
ที่สาม ตาม ม.๓๓๗ วรรคหนึ่ง จำเลยผิด ม.๓๓๗
(ฎ.๑๒๗๘/๒๕๐๓ป)

(๖๓) ถ้าไม่รู้หรือไม่มีเหตุควรรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเข้า
ของกำลังติดตามคืน ผิด ม.๓๕๒ ทหารงมหาปืน ๒ ครั้ง
ไม่พบ จึงไปแจ้งความในวันนั้น จำเลยไปมเอาปืนไปขาย
เสีย แสดงว่ารู้หรือควรรู้ว่ารถทหารคว่ำปืนจมน้ำอยู่และ
อยู่ระหว่างติดตาม ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๓๖๓/๒๕๐๓ป)

(๖๔) ขอนี้เต็มผลเอหยิบบัตรคู่หนึ่งแล้วไป
แขวนที่รถจักรยานยนต์ใบหนึ่ง มารับรถ โดยบอกว่าเพื่อน
ให้อามาเปลี่ยนกันขึ้น ผิด ม.๓๓๔ ใช้กลอุบายไม่
ใช่ ม.๓๕๑ การกล่าวเท็จของจำเลยคือผู้รับฝากเป็นอุบาย
ประกอบส่วนหนึ่งในอันจะทำให้การลักที่จำเลยทำมาแล้ว
เป็นขึ้น ๆ จนเป็นผลสำเร็จเท่านั้นเอง (ฎ.๑๔๖๓/๒๕๐๓)

(๖๕) จำเลยลักทรัพย์ได้แล้วบอกให้ขบวน
เกวียนของเจ้าทรัพย์ขับไปได้แล้วจำเลยยิงปืนทางท้าย
ขบวนเกวียนนั้น เพื่อขู่เชิญมิให้พวกเจ้าทรัพย์ติดตามต่อสู้
เห็นได้ว่าเหตุการณ์ยังคงต่อเนื่องกับการปล้นอยู่ จำเลยผิด
ม.๓๔๐ วรรคสี่ (ฎ.๔๑๒/๒๕๐๔ป)

(๖๖) ป.ก. ไปหลอกลวงว่าเป็นเจ้าพนักงานขอ
ค้นบ้านผู้เสียหายได้แบ่งสุรา พาผู้เสียหายไปมอบให้ ด.
แสดงตัวเป็นสรรพสามิตที่บ้าน ป. บอกผู้เสียหายให้เสีย
ค่าปรับ ถ้าไม่ จะส่งนายอำเภอแล้วคุมไปหาเงินพบกำนัน
ช. ช. พุดส่งเสริมให้เสียเงิน รับเงินแล้วไปเลี้ยงและแบ่ง
เงินกัน ผิด ม.๑๔๕, ๓๑๐, ๓๓๗, ๕๐ ช. ผิด ม.๓๓๗, ๘๖,
๑๕๗ (ฎ.๑๐๗๓/๒๕๐๕)

(๖๗) ผู้ใหญ่บ้านตามขโมยลักโคนอกห้องที่ตน
จับผู้เสียหายนำไปยังผู้ใหญ่บ้านนั้น จำเลยเรียกเงินผู้เสียหาย
ไม่มีจึงซิดโค ไม่ผิด ม.๑๔๘ เพราะจำเลยกระทำนอก
เขตไม่เป็นเจ้าพนักงานแต่การกระทำดังกล่าวเอาโคไปตี
หลังก็ต่อเนื่องจาก ม.๓๓๗ ตั้งแต่แรก ผิด ม.๓๓๗
กระทงเดียว (ฎ. ๕๗๒/๒๕๐๖)

(๖๘) นั่งเรือเมล์จะไปห้องน้ำฝากกระเป๋าดึงให้
จำเลยช่วยถือแทน จำเลยลอบเปิดกระเป๋าดึงแล้วเอาสร้อย
กับธนบัตรไป เป็นการให้จำเลยช่วยดูแลเป็นการชั่วคราว
ชั่วระยะเวลาที่ผู้เสียหายไปห้องน้ำ จำเลยยึดถือไว้แทนผู้
เสียหายเท่านั้น ถือว่ายังอยู่ในครอบครองของผู้เสียหาย
จำเลยผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช้ ม.๓๕๒ (ฎ.๑๗๕/๒๕๐๗)

(๖๙) ใช้กรรไกรตัดสร้อยคอของผู้เสียหายขาด
จากกันและตกไปที่พื้นดิน แต่ยังมีได้เข้ายึดถือสร้อยนั้น
ไป เพราะมีคนร้องบอกให้ผู้เสียหายรู้ตัวและเก็บเอาสร้อย
คอนั้นไว้เสียก่อน ผิด ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๒๗๓/๒๕๐๗)

(๗๐) การที่จำเลยใช้ดูบายหลอกหลวงผู้เสียหาย
และภริยานั้น มิใช่ให้ผู้เสียหายและภริยาส่งมอบโคให้
จำเลย หากแต่เป็นเพียงดูบายในการที่จำเลยจะพาโคไปได้
แบบเนียนขึ้นเท่านั้น การที่จำเลยเอาโคไปหาใช้ผลโดย
ตรงจากการหลอก หลวงไม่ จำเลยผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช้
ม.๓๔๑ (ฎ.๘๘๘/๒๕๐๗)

(๗๑) จำเลยที่ ๑ บุกลงไปชั้นบนเข้าห้องรับแขกมี
ทรัพย์ตั้งอยู่เป็นเวลาปลอดคน เพื่อลักทรัพย์แต่ภริยาเห็น
จำเลยเสียก่อน เข้าขัดขวาง จำเลยเอาทรัพย์ไปไม่ได้ แม้
จำเลยยังไม่แตะต้องทรัพย์ ก็เรียกว่าจำเลยลงมือกระทำเข้า
ถึงขั้น ม.๓๓๔, ๘๐ จำเลยที่ ๒ คอยดูคั้นทางชั้นล่างเป็น
ส่วนหนึ่งเพื่อลักทรัพย์ถือว่าเป็นตัวการ (ฎ.๘๕๔/๒๕๐๗)

(๗๒) ผู้เช่าซื้อต่อตัวถึงรถเป็นส่วนควบของตัว
รถ ผู้ให้เช่าซื้อเป็นเจ้าของทรัพย์ที่รวมเข้ากันแต่ผู้เดียวตาม
ป.พ.พ. ม.๑๓๑๖ วรรคสอง ผู้เช่าซื้อไม่ใช่เจ้าของรวมตาม
ม.๑๓๑๖ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้ให้เช่าซื้อเอารถรวมทั้งตัวถึงไป
จึงหาใช่เป็นการเอาทรัพย์ที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไม่
ได้ ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๐๕๓/๒๕๐๗)

(๗๓) ที่จอดรถสาธารณะ หมายถึง ที่จอดรถซึ่ง
สาธารณะชนมีสิทธิจะนำรถของตนไปจอดได้ตรงป้ายจอด
รถประจำทางเป็นเพียงที่กำหนด โดยมีป้ายแสดงให้รู้ว่า
เป็นที่รถประจำทางหยุดรับส่งคนโดยสารขึ้นลง หาใช่เป็น
ที่จอดรถสาธารณะไม่ (ฎ.๘๘๘/๒๕๐๘)

(๗๔) พวกจำเลยยังผู้เสียหาย ภายหลังที่จำเลย
หยิบทรัพย์ เป็นการกระทำต่อเนื่องกันกับการลักทรัพย์
เพื่อให้เป็นความสะดวก แต่การที่จำเลยกับพวกจะพา
ทรัพย์หนีหรือเพื่อปกปิดการกระทำผิดหาใช่การชิงทรัพย์

ขาดตอนไปแล้วไม่ จำเลยต้องรับผิดชอบในผลที่พวกจำเลยทำ
ผิด (ฎ.๑๓๐๕/๒๕๐๘)

(๗๕) เล้าไก่ห่างตัวเรือน ๑ เมตร แม้จะแยก
ออกไปต่างหากจากตัวเรือน ก็ยังอยู่ในที่คืนอันเป็นบริเวณ
ซึ่งใช้เป็นที่คนอยู่อาศัย จำเลยลักไก่ในเล้านั้น ผิด ม.๓๓๕
(๘) ถ้าได้รับอนุญาตเข้าไปในบ้านแล้วก็ไม่ผิดมาราณี
(ฎ.๑๕๓/๒๕๐๕ป)

(๗๖) ขึ้นขวางทางถือมีดอีกคนถือขวานพูดว่า
“ให้รถถูเถอะ” ไม่ได้ความว่าจำเลยได้แสดงกริยาอย่างไร
อีกที่จะทำให้เข้าใจว่าท่านใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย มีด
และขวานแม้จะเป็นอาวุธก็เป็นสิ่งที่ถือกันอยู่กันธรรมดา
ในชนบท มิได้ถือว่ามีเพื่อกระทำความผิดหรือใช้ทำร้ายผู้เสียหาย
ไม่ผิด ม.๓๔๐ ผิด ม.๓๓๕(๗) (ฎ.๗๓๐/๒๕๐๕)

(๗๗) บ่ออยู่ในลำรางสาธารณะปลาในบ่อเข้า
ออกได้โดยอิสระ ยังไม่ได้อยู่ในความยึดถือ ไม่เป็น
กรรมสิทธิ์ของผู้ใด แม้จำเลยจะจับเอาปลาไปจากบ่อ
ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๕๕๘/๒๕๐๕)

(๗๘) นั่งยอง ๆ มีถุงเงินวางอยู่ที่ตักลุกขึ้นไปได้
๔ วา นึกถึงถุงเงินกลับถามาถามและหาไม่พบ ไม่ปรากฏว่า
จำเลยอยู่ตรงไหน ขณะนั้นประชาชนมาจ่ายตลาดมาก
จำเลยเห็นถุงนั้นตกอยู่ไม่ทราบว่าเป็นของใครเข้าใจของ
ตกหาย ผิด ม.๓๕๒ วรรคสอง ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๖๐๕/
๒๕๐๕)

(๗๙) จัดแวงประตูหน้าร้านของผู้เสียหาย ใน
ร้านนั้นมีของมีค่าเก็บไว้เป็นจำนวนมาก ตำรวจมาพบเห็น
จำเลยเข้า จำเลยจึงทำการลักทรัพย์ไม่ตลอด การกระทำ
ของจำเลยเข้าขั้น ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๔๑/๒๕๑๐)

(๘๐) จำเลยที่ ๑ ลุกจ้ำงรายวันเทศบาล ทำ
หน้าที่ขับรถ คูคเอาน้ำมันไปจากถังของรถคันที่จำเลยขับ
แล้วไปขายให้จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๑ มีหน้าที่ดูแลรักษาเท่า
นั้น เทศบาลมิได้มอบการครอบครองรถและน้ำมันให้
จำเลยที่ ๑ ครอบครองแต่อย่างใด จำเลยที่ ๑ ผิด ม.๓๓๕
(๗)(๑๑) ไม่ผิด ม.๓๕๒ จำเลยที่ ๒ ผู้ผิด ม.๓๕๗
(ฎ.๒๒๕/๒๕๑๐ป)

(๘๑) ปลดโคออกจากเกวียนแล้วปล่อยโคไว้
แถวบริเวณที่เกวียนจอดนั่นเอง เอาโคไปไม่ได้เพราะผู้เสียหาย
กับชาวบ้านพากันมาขังที่เกวียน เกวียนจะตันที่และมี
คนเกี่ยวข้าวอยู่เป็นอันมากคนพวกนี้คอยสกัดกั้นไว้จนไม่

สามารถจะนำโคไปได้ต้องทิ้งโคไว้แล้วหนีเอาตัวรอด
จำเลยผิด ม.๓๓๔,๘๐ (ฎ.๒๘๗/๒๕๑๐)

(๘๒) จำเลยเรียกเอาเงินและทองของผู้เสียหาย
มาใส่ถุงย่าม เพื่อเป็นสิริมงคลในการที่จำเลยจะทำพิธีขึ้น
บ้านใหม่ ระหว่างทางจำเลยล้วงเอาห่อธนบัตรนั้น ไปเสีย
ผิด ม.๓๓๔ เพราะผู้เสียหายยังมีได้ผลการครอบครองให้
จำเลยเพียงแต่ให้จำเลยยึดถือไว้ชั่วคราว (ฎ.๓๒๑/๒๕๑๐)

(๘๓) ลักรถยนต์ต่อสายไฟตรง ๓ คน เซ็นรถ
เคลื่อนที่ไป ๓ เมตร แต่เครื่องไม่ติด ตำรวจจับก่อน ถือได้
ว่าคนร้ายนำรถเคลื่อนที่ไปแล้วพ้นขั้นพยายามเป็นความ
ผิดสำเร็จ ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๔๐๓/๒๕๑๐)

(๘๔) สมคบไปลักทรัพย์จำเลยที่ ๒,๓ รอดอยู่
ประจวบ จำเลยที่ ๑ เข้าไปเอาทรัพย์และใช้ปืนยิงต่อสู้
เจ้าทรัพย์ ซึ่งอยู่นอกความมุ่งหมายหรือเจตนาของจำเลย
ที่ ๒ และข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒,๓ รู้เห็นไม่ผิด
ม.๓๔๑,๘๐ (ฎ.๗๑๘/๒๕๑๑)

(๘๕) ลักทรัพย์โดยขู่นุตรผู้เสียหายมิให้ส่งเสียง
ดัง ให้นั่งนิ่งและอย่าบอกพ่อแม่ ถ้าบอกจะกลับมาฆ่าเป็น
การไม่ขัดแจ้งว่าเป็นการขู่ว่าจะทำร้ายในทันทีนั้น ไม่ผิด
ม.๓๓๕ ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๕๕๘/๒๕๑๑)

(๘๖) กระบือติดอยู่ในกระบือฝูงอื่นซึ่งอยู่ใน
ท่าเลี่ยนนั้น ถือว่าผู้เสียหายยังครอบครองกระบือตัวนั้น
อยู่ เพราะผู้เสียหายยังไม่ผลการครอบครองเมื่อจำเลยยิง
กระบือนั้นตายและฆ่าแหละเนื้อไป เป็นการเอาไปโดย
ทุจริต ผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช้ ม.๓๕๒ ส่วนฆ่าแหละเนื้อไปก็
เป็นการครอบครองเพราะยึดถือเพื่อคนแต่เป็นผลภายหลัง
จากลักทรัพย์ไม่ผิด ม.๓๕๒ วรรคสอง (ฎ.๑๕๘/๒๕๑๒)

(๘๗) การเปิดไฟฟ้าของผู้อื่นใช้หรือเอาเดาเร็ด
ไปเสียบปลั๊กในบ้านผู้อื่นใช้ไฟของเขาไม่มีการเอาทรัพย์
ไป เป็นเพียงใช้ทรัพย์ของเขาอันเป็น โภคทรัพย์ชนิดใช้
ไปสิ้นไปเท่านั้น ไม่เป็นการทำให้เสียทรัพย์ เพราะเมื่อใช้
แล้วส่วนที่เป็น โภคทรัพย์ก็หมดเปลืองไปตามสภาพ
(ฎ.๑๕๘/๒๕๑๒)

(๘๘) ผู้เสียหายเดินไป ๑ เส้น กลับมาถามถึง
ปากกาที่หาย จำเลยเก็บปากกาได้ เมื่อผู้เสียหายไปตาม
จำเลย จำเลยว่าได้เอาไป ถือว่าทรัพย์ยังอยู่ในความยึด
ถือของผู้เสียหาย ไม่ใช่ทรัพย์ตกหาย การที่มิผู้เก็บได้ไม่ได้
ทำให้ความยึดถือของผู้เสียหายขาดคอนไป จำเลยเอาไป

จากผู้เก็บได้โดยไม่รู้ว่าเป็นของใครคน ทุจริต ม.๓๓๔
(ฎ.๒๐๗/๒๕๑๒)

(๘๙) ได้รับมอบหมายให้พากระเป๋ากลับออกไปให้
พ้นจากที่วิวาทเพื่อความปลอดภัยแห่งทรัพย์ แล้วจำเลยพา
ทรัพย์นั้นหนีไปเป็นการเบียดบังยึดของทรัพย์ผิด ม.๓๕๒
ถือว่าการครอบครองอยู่กับลูกจ้างเพราะถือว่าลูกจ้างมี
อำนาจตามความเป็นจริงเหนือทรัพย์ในขณะนั้น โดยขณะ
นั้นนายจ้างไม่อาจครอบครองดูแลได้ (ฎ.๖/๒๕๑๒)

(๙๐) จำเลยคนขับรถบรรทุกเป็นเพียงผู้ถูกใช้ให้
ขนทรัพย์ไปตามคำสั่งของเจ้าของทรัพย์นั้น ความยึดถือ
ครอบครองในทรัพย์นั้นยังคงอยู่กับเจ้าทรัพย์ เมื่อจำเลย
เอาทรัพย์ไป ผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช้ ม.๓๕๒ (ฎ.๗๑๘/
๒๕๑๒)

(๙๑) จำเลยลักกระบือผู้เสียหายไล่ติดตามอีก
๑๐ วาจะทัน จำเลยทั้งกระบือวิ่งหนีผู้เสียหายไล่ติดตามต่อ
ไปเพื่อจะจับกุมจำเลย ชักปืนออกจ่อข่มเป็นการขู่เชิญ
จะทำร้ายผู้เสียหายเพื่อให้พ้นจากการจับกุม เป็นการ
กระทำต่อเนื่องกับการลักทรัพย์ ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๔๐๘/
๒๕๑๓)

(๙๒) จำเลย ๓ คน ร่วมกันกระดุกท้ายรถจักร
ยานยนต์ที่ผู้เสียหายกำลังขี่ล้มลง แล้วคนหนึ่งก็ขี้อัดจักร
ยานยนต์คันนั้น ไปอีก ๒ คน ใช้มีดเขี่ยและขู่มิให้ผู้เสียหาย
ร้อง กับถอดสร้อยคอให้ถือว่าเป็นการแบ่งหน้าที่กัน
ทำความผิด ครอบครอง ผิด ม.๓๔๐ (ฎ.๖๕/๒๕๑๓)

(๙๓) จำเลย ๓ คน ร่วมกันลักไก่ผู้เสียหาย
ไปจากบ้านผู้เสียหาย ผู้เสียหายกับพวกตามไปทัน
ห่างบ้าน ๓-๔ เส้น จำเลยคนหนึ่งชักมีดออกขู่มิให้ตาม
การกระทำของจำเลยทั้ง สาม เข้าเกณฑ์ ม.๓๔๐ ผิด
ม.๓๔๐ (ฎ.๕๕๐/๒๕๑๓)

(๙๔) ใช้อาวุธขู่นุตรและกระชากสร้อยซึ่งสวม
อยู่ที่คอผู้เสียหาย และทำร้ายพวกผู้เสียหายที่ขัดขวาง
สร้อยที่จำเลยกระชากคอกอยู่ในเสื้อผู้เสียหาย จำเลยจึงเอา
สร้อยไปไม่ได้ เป็นการลงมือกระทำผิด ม.๓๓๔ แล้ว แต่
ยังไม่อาจยึดถือเอาทรัพย์นั้น ไม่สำเร็จ ผิด ม.๓๓๕,๘๐
(ฎ.๑๐๕๖/๒๕๑๓)

(๙๕) จำเลยแสดงอำนาจบาตรใหญ่ขู่เชิญผู้เสียหาย
แล้ว หอบเอาเงินของผู้เสียหายไปโจทก์ฟ้อง ม.๓๓๕
ข้อเท็จจริงว่าจำเลยไม่มีเจตนา ม.๓๓๔ แต่การขู่เชิญก็เป็น

ส่วนหนึ่งในความผิด ม.๓๓๕ ศาลยอมลง ม.๓๐๕ ได้ (ฎ.๑๒๘๐/๒๕๕๓)

(๕๖) ผู้เสียหายสวมสร้อยคอนอนหลับในห้อง กับเด็ก กลางคืนจำเลยเข้าไปในห้องแต่มีด จำเลยจึงคลำที่คอเด็ก โดยคิดว่าเป็นคอผู้เสียหายเด็กตื่นขึ้น จำเลยวิ่งหนีไป จำเลยผิด ม.๓๖๔, ๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๑๓๑๐/๒๕๕๓)

(๕๗) จำเลยกระชากสร้อยคอผู้เสียหายได้วิ่งขึ้นไปซ่อนที่อาคารจักรยานยนต์ที่จำเลยที่ ๒ ติดเครื่องรอกอยู่ในระยะห่าง ๑๐ วาเศษ แล้วจำเลยที่ ๒ ก็ขับรถพาหนีไป พฤติกรรมเข้าลักษณะแบ่งหน้าที่กันทำ ถือว่าจำเลยที่ ๒ ผิด ม.๓๓๖, ๘๓ (ฎ.๑๓๑๕/๒๕๕๓)

(๕๘) กระบือหาย ผู้เสียหายไม่ได้ลักแต่จำเลยกล่าวหาว่าผู้เสียหายลักและขู่เชิญเรียกเอาเงินไม่ให้จะพาตำรวจมาจับทั้งที่จำเลยไม่ทราบและผู้เสียหายลักกระบือไปจริงหรือไม่ ผู้เสียหายกลัวจะเสียเวลาทำมาหากิน จึงให้เงินไปโดยสมัครใจ ถือว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตผิด ม.๓๓๗ (ฎ.๑๖๑๕/๒๕๕๓)

(๕๙) จำเลย ๓ คน ร่วมลักโคแล้วพาหนีไป ผู้เสียหายตามไปทัน พวก ๓ คน หนีไปได้ จำเลยถูกล้อมจับ จำเลยยังป็นต่อสู้ขัดขวาง มีให้ถูกจับและตีผู้เสียหายและถูกจับได้เป็นการกระทำเฉพาะตัวจึงลงโทษฐานตาม ม.๓๔๐ ไม่ได้ พวกจำเลยผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๖๘๔/๒๕๕๓)

(๑๐๐) หนองสาธารณะกว้างยาวละ ๑ เส้น ปลาเข้ามาในหนองตามธรรมชาติ ผู้เสียหายขุดลอกหนองไว้กว้างยาว ๑๐ วา แต่มิได้ขุดเป็นบ่อค้างหากหรือกั้นไว้เป็นสัดส่วน ปลาที่ยังคงอยู่ในหนองได้อย่างอิสระ จะถือว่าปลาเป็นของผู้เสียหายไม่ได้ ผู้จับปลาไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๑๗๔๕/๒๕๕๔)

(๑๐๑) เมื่อจำเลยที่ ๑ รับสร้อยจากจำเลยที่ ๒ แล้ว รีบออกจากวัดทันที แสดงว่าจำเลยที่ ๑ หวาดเกรงว่ามีผู้เสียหายจะมาขอคืน การกระทำของจำเลยที่ ๑ ผิด ม.๓๓๔ ส่วนจำเลยที่ ๒ อายุเพียง ๑๓ ปี เมื่อรับสร้อยจากป. อายุ ๒ ปี น้องชายแล้วก็เอาไปให้จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นมารดาตามวิสัยของเด็ก ไม่มีเจตนาที่จะยึดถือทรัพย์สินเอาไว้ โดยทุจริต จำเลยที่ ๒ ไม่มีความผิด (ฎ.๑๗๔๕/๒๕๕๔ป)

(๑๐๒) จำเลยและผู้เสียหายเป็นพี่น้องกันจำเลยมาขโมยไม่ให้ แสวงกิริยาอะอะไววาย ต่อมาได้มาเอาไปจับชีพ้าเพื่อน ไปทานอาหารเป็นเพียงการถือวิสาสะฉัน

พี่น้องและเมื่อเอาไปแล้วก็มีได้หลบหนี จำเลยจึงขาดเจตนาทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๓๘๕๔/๒๕๓๑)

(๑๐๓) เจ้าของรวมจะผิดฐานลักทรัพย์ไปจากเจ้าของรวมคนอื่น จะต้องได้รับความว่าเจ้าของรวมผู้ลักมิได้ครอบครองทรัพย์สินอยู่ จำเลยเป็นทายาทของ ป. หุ่นส่วนกับชวามาเลย์ และจำเลยเป็นผู้ครอบครองหอยแครงร่วมอยู่ด้วยใช้บุคคลอื่นไปดักหอยแครงซึ่งอยู่ในครอบครองของตนเอง ไม่ผิด ม.๓๓๔, ๘๔ (ฎ.๑๘๕๑/๒๕๓๖)

(๑๐๔) จำเลยเพียงนั่งคร่อมรถจักรยานยนต์ยังไม่ได้เอารถออกเป็นการลงมือลักทรัพย์แล้ว เมื่อกระทำไปไม่ตลอดเพราะผู้เสียหายเข้ามาถอดเอาไว้ทำให้จำเลยเอารถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายไปไม่ได้ ผิด ม.๓๓๔, ๘๐ (ฎ.๑๒๑/๒๕๓๗)

(๑๐๕) จำเลยเอาทรัพย์สินของผู้ตายไปฝังดิน ภายหลังจากฆ่าผู้ตายผิด ม.๓๓๔ ด้วย (ฎ.๘๓๒๕/๒๕๔๐)

(๑๐๖) การลักทรัพย์โดยการถอดชิ้นส่วนรถยนต์ที่จอดไว้เป็นพฤติการณ์ที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมแม้ทรัพย์สินที่ลักไปจะมีราคาน้อยก็ตาม ไม่มีเหตุรอกการลงโทษ (ฎ.๗๐๐๘/๒๕๔๑)

(๑๐๗) การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ต้องเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยพลการโดยทุจริต มิใช่ได้ทรัพย์สินไปเพราะผู้อื่นยินยอมมอบให้ เนื่องจากถูกหลอกลวงซึ่งเป็นความผิดฐานฉ้อโกงมิใช่ลักทรัพย์ (ฎ.๖๘๕๒/๒๕๔๒ป)

(๑๐๘) จำเลยเป็นผู้เอาถุงกระดาษใส่เงินของผู้เสียหายไปและหลังจากรู้ว่าลืมถุงกระดาษใส่เงินไว้ที่ร้าน จำเลยเพียง ๑๐ นาที ผู้เสียหายก็รีบออกจากสำนักงานที่คืนซึ่งอยู่บริเวณเดียวกับร้าน จำเลยติดตามหาถุงกระดาษใส่เงินทันที เช่นนี้ถือได้ว่าผู้เสียหายยังคงครอบครองถุงกระดาษใส่เงินอยู่ เมื่อจำเลยเอาไปจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๒๗๖๕/๒๕๓๔)

(๑๐๙) การที่จำเลยเก็บกระเป๋าเงินของโจทก์ร่วมได้แล้วแอบเปิดดูในลักษณะปกปิดซ่อนเร้น เมื่อถูกถามก็ปฏิเสธว่าเป็นกระเป๋าเปล่า ทั้ง ๆ ที่ในกระเป๋าเงินดังกล่าวมีเงินอยู่ รวมตลอดถึงการที่จำเลยแอบเปิดซิปกระเป๋าแล้วมีอาการหน้าตื่นและเดินหลบเลีย้อ้อมไปซบรด โดยไม่ไปขานปูดถามที่มีผู้ว่าจ้างนั้นแล้วแต่เป็นข้อพิรุณที่สื่อความไม่สุจริตของจำเลยทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อพิจารณา

ประกอบคำเบิกความของโจทก์ร่วมที่ว่ากระเป๋าสเงินที่
จำเลยคืนให้ นั้น ไปถูกเปิดเข็มไว้ ขณะตรวจพบว่าสร้อย
คอทองคำหายไป จำเลยก็ออกจากที่เกิดเหตุไปแล้ว จึงเชื่อ
ว่าจำเลยได้เอาสร้อยคอทองคำของโจทก์ร่วมไปจริง และ
เหตุที่จำเลยต้องคืนกระเป๋าสเงินของโจทก์ร่วมให้ นั้น มี ส.
ร่วมรู้เห็นอยู่ด้วย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐาน
ลักทรัพย์ (ฎ.๑๕๔๕/๒๕๓๕)

(๑๐๐) วัดเป็นเสมือนหนึ่งสมบัติส่วนกลางซึ่ง
ชาวบ้านใช้สอยร่วมกัน สิ่งใดที่ราษฎรได้กระทำไปเพื่อ
ประโยชน์ร่วมกันแล้ว ย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่าทำได้ การจับ
ปลาในสระของวัดเกิดจากอาหารไม่เพียงพอเลี้ยงดูกัน
สำหรับมือกลางวันในวันเกิดเหตุ จึงปรารภกันทอดแหจับ
ปลาในสระของวัดขึ้นมาประกอบอาหารรับประทานกัน
ด้วยความรู้สึกร่วมกันของทุกคน ณ ที่นั้นว่าพึงทำได้ แม้
จำเลยทั้งสองกับ ม. และ ส. ทำกันเพียง ๔ คน ก็ทำด้วย
ความยินยอมพร้อมใจในบรรดาราษฎรในสถานที่นั้นด้วย
ทุกคน เพราะในที่สุดจะได้รับประทานด้วยคนเป็นการ
กระทำด้วยความรู้สึกที่ว่าเจ้าอาวาสวัดยินยอมโดยปริยาย
ประกอบกับจำเลยทั้งสองกับพวกจับปลาขึ้นมาเพียง ๖ ตัว
และเมื่อถูกพระพักท้วง จำเลยทั้งสองกับพวกก็มีได้คือดึง
ทำต่อไป พฤติการณ์ดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นการกระทำด้วย
วิสาสะคิดว่ามีสิทธิทำได้ อาจเป็นเพราะเจ้าอาวาสได้พูด
เป็นนัยไว้ก่อนหน้าวันเกิดเหตุให้ใช้ของวัดในกรณีขาด
แคลนก็ได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองกับพวกจึงขาด
เจตนาทุจริต (ฎ.๑๕๗/๒๕๓๔)

ลักทรัพย์อันเป็นเหตุให้ได้รับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๓๕ ผู้ใดลักทรัพย์

(๑) ในเวลากลางคืน

(๒) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุ
ทุกข์ภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกัน หรืออาศัยโอกาสที่
มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใด ๆ

(๓) โดยทำอันตรายถึงแก่ชีวิตแก่ผู้คุมครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วย
ประการใด ๆ

(๑๑๑) ลักเอาบัตร เอ.ที.เอ็ม ไป ผิด ม.๓๓๔
และ ม.๑๘๘ ลงโทษ ม.๑๘๘ บทหนัก (ฎ.๘/๒๕๔๓)

(๑๑๒) โรงอาหารในรั้วของมหาวิทยาลัยไม่ใช่
อาคารเรียนหรืออาคารปฏิบัติราชการ จึงไม่ผิดลักทรัพย์
ตาม ม.๓๓๕(๘) (ฎ.๒๘๔๕/๒๕๔๓)

(๑๑๓) การแย่งใช้คลื่นสัญญาณโทรศัพท์ของ
ผู้อื่นโดยไม่มีสิทธิ มิใช่เป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่น ไปโดย
ทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๕(๑) ผิด พ.ร.บ.วิทยุคมนาคม
(ฎ.๘๑๗๗/๒๕๔๓) ถูกกลับโดย ฎ.๒๒๘๖/๒๕๔๕ เป็น
ลักทรัพย์

(๑๑๔) การใช้อำนาจบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนี้
ตามสิทธิของเจ้าหนี้โดยผลการ มิได้ดำเนินการฟ้องร้อง
บังคับให้ถูกต้องตามกฎหมายเสียก่อน ไม่เป็นการกระทำ
โดยทุจริต (ฎ.๑๐๐/๒๕๔๔)

(๑๑๕) จำเลยยกเครื่องปรับอากาศให้เป็น
กรรมสิทธิ์ของโจทก์แล้ว การที่จำเลยมาเรียกรื้อปรับ
อากาศไปจึงผิดลักทรัพย์ (ฎ.๘๐๘๓/๒๕๔๔)

(๑๑๖) สัญญาเช่าโทรศัพท์เป็นกระบวนการ
เปลี่ยนเสียงพูดให้เป็นกระแสไฟฟ้า แล้วส่งกระแสไฟฟ้า
เข้าไปในสายลวดของเครื่องที่ศูนย์ชุมสายการสื่อสารแห่ง
ประเทศไทย แล้วแปลงสัญญาณไฟฟ้าเป็นคลื่นวิทยุไปยัง
เครื่องรับ เครื่องรับปลายทางแปลงสัญญาณคลื่นไปเป็น
เสียงพูด การเช่าสัญญาเช่าโทรศัพท์ของผู้อื่น ไปใช้จึงผิดลัก
ทรัพย์ (ฎ.๒๒๘๖/๒๕๔๕)

(๑๑๗) หลอกหลวงว่าจะรับซื้อที่ดินหรือจะพาไป
ซื้อรถ เป็นการสร้างกลอุบาย เพื่อเอาเงินสดของผู้เสียหาย
ผิดลักทรัพย์ ไม่เป็นฉ้อโกง (ฎ.๓๒๔๕/๒๕๔๕)

(๔) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้อำนาจให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(๕) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้า หรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(๖) โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(๗) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(๘) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ

(๙) ในเคหสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ

(๑๐) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(๑๑) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(๑๒) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราดังกล่าวแล้วตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรานี้ เป็นการกระทำโดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทานและทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ก็ได้^{๙๙}

(๑) พระอาทิตย์ขึ้นหมายถึงขึ้นพ้นขอบฟ้าแล้ว (ฎ.๕๓๐/๒๔๘๗)	เป็นสาธารณสถาน (ฎ.๒๐๒๔/๒๔๕๗)
(๒) ขบวนการไฟฟ้าโดยสาร ขณะกำลังวิ่งตามปกติ	(๓) โรงพักสินค้าของการท่าเรือเป็นสาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า (ฎ.๗๑/๒๕๐๓)

^{๙๙} ม.๓๓๕ แก้ไขโดย ม.๑๑ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ร.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ค.๑๐๘ น.๑๕ (จ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕)

^{๑๐๐} ม.๓๓๕ วรรคสี่ แก้ไขโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ร.๗) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ล.๑๐๔ ค.๑๗๓ น.๒๓ (จ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

(๕) ป้ายจอดรถประจำทางไม่ใช่ที่จอดรถ
สาธารณะ (ฎ.๕๙๔/๒๕๐๘)

(๖) จำเลยสองคนกับพวกยื่นขวางทาง
ผู้เสียหายแล้วพูดว่า “ให้รูดถูอะ” คิดตาม ม.๓๓๕(๗)
(ฎ.๗๓๐/๒๕๐๕)

(๗) เล้าไก่อยู่ในบริเวณรั้วบ้าน การลักไก่ในเล้า
จึงเป็นลักทรัพย์ในเคหสถาน (ฎ.๓๕๓/๒๕๐๕)

(๘) แม้นายจ้างให้อำนาจลูกจ้างสั่งซื้อน้ำมัน
ด้วยก็ยังไม่ถือว่าการครอบครองอยู่กับนายจ้าง ลูกจ้างเอา
น้ำมันไปผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๒๐๖๖/๒๕๑๕)

(๙) ไขกุญแจลักทรัพย์ผู้โชว์ไม่เป็นการทำลาย
สิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ (ฎ.๒๒๕๐/
๒๕๑๕)

(๑๐) ลักทรัพย์เวลากลางคืน แม้ขณะลงมือพระ
อาทิตย์ยังไม่ตกแต่ลักต่อเนื่องกันไปจนพระอาทิตย์ตก ถือ
ว่าเป็นลักทรัพย์ในเวลากลางคืน (ฎ.๕๑๒/๒๕๑๖)

(๑๑) เเพงพักคนงานเพื่อหลบร้อนเป็น
เคหสถาน (ฎ.๒๔๗๕/๒๕๑๖)

(๑๒) ดอกสุกรอยู่ติดกับห้องแถว ไม่เป็น
เคหสถาน (ฎ.๑๒๕๐/๒๕๒๐)

(๑๓) ซักเสื้อออกมาขู่ในการปล้น ผิด ม.๓๓๕
(๗) (ฎ.๒๐๐๕/๒๕๒๒)

(๑๔) ลักของในบ้านที่ตนเองได้รับอนุญาตเข้า
ไปไม่เป็ลักทรัพย์ในเคหสถาน (ฎ.๑๐๗๖/๒๕๒๖)

(๑๕) รถโดยสารประจำทางเป็นขบวนการ
สาธารณะ (ฎ.๑๕๒๖/๒๕๒๗)

(๑๖) เอรอดไปล้างตามหน้าที่แล้วนำไปใช้ต่าง
จังหวัดชั่วคราว รอดเสียเอามาคืนไม่ทันไม่ผิดลักทรัพย์
(ฎ.๑๐๐๒/๒๕๓๕)

(๑๗) ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้เข้ายึดถือครอบ
ครองทรัพย์ แต่การที่จำเลยเขียนใบเบิกสินค้าอันเป็นเท็จ
จำนวน ๒ รายการ เป็นลักทรัพย์แล้ว แต่การกระทำไปไม่
ตลอด ผิดฐานพยายามลักทรัพย์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นนาย
จ้าง (ฎ.๒๔๘๐/๒๕๓๕)

(๑๘) คำว่า “ญาติ” ตามพจนานุกรมฉบับราช
บัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ หมายความว่า “เรือนหรือคอก
สำหรับพระภิกษุสามเณรอยู่” ตามนัย ม.๑(๔) แห่ง ป.อ.
และหาใช้สถานที่บูชาสาธารณะตาม ป.อ. ม.๓๓๕(๕)

ด้วยไม่การลักทรัพย์ในบริเวณกุฏิพระ จึงเป็นความผิดตาม
ป.อ. ม.๓๓๕(๘) (ฎ.๒๐๑๔/๒๕๓๖)

(๑๙) จำเลยเอาวิทยุมือถือของผู้เสียหายไปโดย
มิได้รับความยินยอม ผิดลักทรัพย์ (ฎ.๑๑๔๗/๒๕๔๐)

(๒๐) เมื่อทำร้ายผู้เสียหายแล้วเห็นนาฬิกา
ผู้เสียหายตกอยู่จึงมีเจตนาที่จะเอาทรัพย์นั้นเป็นของตน
ผิดฐานทำร้ายร่างกายและลักทรัพย์ (ฎ.๕๘๗๘/๒๕๔๑)

(๒๑) จำเลยลักอาวุธปืนของนายจ้างแล้วพาไป
ในทางสาธารณะเป็นภัยต่อสังคมจึงไม่รอกการลงโทษให้
(ฎ.๕๓๓/๒๕๔๒)

(๒๒) จำเลยเข้าไปที่เก็บรักษาทรัพย์และกำลัง
นำรถมาขน ถือว่าใกล้ชิดกับทรัพย์ที่ลักแล้ว ผิดพยายาม
ลักทรัพย์ (ฎ.๑๔๕๐/๒๕๔๒)

(๒๓) โรงอาหารในมหาวิทยาลัยมิใช่สถานที่
ราชการ ตาม ม.๓๓๕(๘) (ฎ.๒๘๔๕/๒๕๔๓)

(๒๔) เข้าไปในรถกระบะโดยผ่านทางประตู
เข้าไป ถือว่าเป็นการผ่านสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคล
หรือทรัพย์ ม.๓๓๕(๓) (ฎ.๓๐๐๕/๒๕๔๓)

(๒๕) เหยี่ยวภูเขาบินที่ตกลงไปในช่องคิน
เหยี่ยว เมื่อไม่สามารถคิดต่อไปยังปลายทางได้ ยังเป็น
ของผู้ซื้อเมื่อจำเลยร่วมกันเอากระดาดไปดูไว้ไม่ให้
เหยี่ยวตกลงมาแล้วมาเอาไปภายหลังเป็นร่วมกันลักทรัพย์
(ฎ.๔๒๐๘/๒๕๔๓)

(๒๖) นำรถจักรยานยนต์เคลื่อนที่ออกจากโรง
เก็บรถไป ๓ เมตรแล้ว ถือว่าเป็นการเอาทรัพย์ไปสำเร็จ
ผิดลักทรัพย์ (ฎ.๗๐๐๗/๒๕๔๓)

(๒๗) ไม่มีการใช้กำลังข่มขู่หรือขู่เชิงว่าจะ
ประทุษร้ายผู้เสียหาย จึงไม่ผิดชิงทรัพย์เป็นความผิดลัก
ทรัพย์ โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การพาทรัพย์ไป
ม.๓๓๕(๗) (ฎ.๕๗๖๘/๒๕๔๔)

(๒๘) ลักเช็คของผู้เสียหายซึ่งเป็นนายจ้างผิด
ม.๓๓๕ (ฎ.๑๓๗๕/๒๕๔๕)

(๒๙) เอาเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เสียหายซึ่ง
เป็นนายจ้างไปให้ผู้อื่นใช้ จึงเป็นการแสวงหาผล
ประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ผิดลักทรัพย์
ของนายจ้าง (ฎ.๓๓๓๓/๒๕๔๕)

(๓๐) สำนักงานประปρασงขลาเป็นรัฐวิสาหกิจ มีใช้สถานที่ราชการ จึงไม่คิดหลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ แต่คิดหลักทรัพย์ในเวลากลางคืน (ฎ.๑๒๔๓/๒๕๔๕)

(๓๑) เงินที่ลักเอาจากตู้โทรศัพท์สาธารณะไม่ เป็นทรัพย์สินที่ใช่หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ตาม ม.๓๓๕(๑๐) (ฎ.๒๕๕๕/๒๕๔๕)

(๓๒) จำเลยเป็นลูกจ้างธนาคารนำเอกสารใบ ถอนเงินเท็จแล้วเสนอไปตามชั้นตอน เพื่อให้ธนาคาร

อนุมัติ ไม่ผิดข้อโกง แต่เป็นหลักทรัพย์ของนายจ้าง (ฎ.๔๓๔๕/๒๕๔๕)

(๓๓) จำเลยวิ่งไล่ตามผู้เสียหายแล้วกระชาก สร้อยข้อมือของผู้เสียหายที่สวมอยู่ ไม่เป็นการใช้กำลัง ประทุษร้าย จึงไม่ผิดชิงทรัพย์ เป็นหลักทรัพย์เท่านั้น (ฎ.๑๐๖๐/๒๕๔๕)

หลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา

มาตรา ๓๓๕ ทวิ ผู้ใดหลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นที่สักการะ บูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุ ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำความผิดต้องระวาง โทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท*

(๑) พระพุทธรูปที่เป็นทรัพย์สินส่วนบุคคลคิดตัว ไปเพราะนับถือโดยเฉพาะ ไม่เป็นพระพุทธรูปตาม ม.๓๓๕ ทวิ (ฎ.๑๑๔๒/๒๕๔๕)

(๒) สิ่งของที่ติดอยู่กับกำแพงโบสถ์ไม่ใช่วัตถุ ในทางศาสนาที่ประชาชนสักการะตาม ม.๓๓๕ ทวิ (ฎ.๒๐๖๓/๒๕๔๕)

(๓) พระเครื่องยอดธงเป็นเพียงพระเครื่องราง ส่วนตัว (ฎ.๑๑๔๒/๒๕๔๕)

(๔) พระสิงห์สัมฤทธิ์ที่ขุดพบแล้วนำมากราบ ไว้ไม่ต้องด้วย ม.๓๓๕ ทวิ (ฎ.๑๐๒๔/๒๕๔๗)

(๕) รูปพระฤๅษีไม่ใช่วัตถุทางศาสนา (ฎ.๒๓๗๒/๒๕๔๕)

(๖) พระบูชาบนหอสวดมนต์เป็นพระพุทธรูปฯ ห้าไป ไม่เข้า ม.๓๓๕ ทวิ (ฎ.๑๗๑๒/๒๕๒๗)

ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์

มาตรา ๓๓๖ ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สองปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

* ม.๓๓๕ ทวิ เพิ่มเติมโดย ม.๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๒) พ.ศ.๒๕๑๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๖ ค.๑๑๓ น.๑๐๑๔ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๒ แก้ไขครั้งสุดท้ายโดย ม.๑๒ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๐๘ น.๑๗ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕

ถ้าการวิงวาททรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการวิงวาททรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(๑) จำเลยหยิบขูดสุราไปต่อหน้าผู้เสียหาย เป็นการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผิด ม.๓๓๖ (ฎ.๕๑๕/๒๕๐๓)

(๒) วิงวาททรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องมิใช่พวกที่ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน (ฎ.๑๕๑๗/๒๕๑๑)

(๓) จำเลยที่ ๑ กระจกสร้อยคอผู้เสียหายแล้วไปขึ้นรถที่จำเลยที่ ๒ คอยอยู่ ห่าง ๑๐ วา เข้าลักษณะแบ่งหน้าที่กันทำ จำเลยที่ ๒ ผิดฐานวิงวาททรัพย์ด้วย (ฎ.๑๓๑๕/๒๕๑๓)

(๔) รถจักรยานยนต์เป็นส่วนหนึ่งของการพาทรัพย์ไปให้พ้นการจับกุมได้แล้วแต่พฤติการณ์ (ฎ.๔๔/๒๕๒๐)

(๕) กระจกสร้อยคอไม่สำเร็จแล้ววิ่งไปขึ้นรถที่เพื่อนจอดคอยอยู่เป็นความผิดตาม ป.อ. ม.๘๐, ๓๑, ๓๓๖ ทวิ (ฎ.๓๕๓/๒๕๒๐)

(๖) ผู้เสียหายไม่ให้แวนดา จำเลยแย่งแวนดาไปจากผู้เสียหาย เป็นการวิงวาทแวนดา (ฎ.๑๐๘๘/๒๕๒๐)

(๗) ผู้เสียหายเปิดกระเป๋าสดงค์ และยังมีได้ทันหยิบธนบัตรส่งให้จำเลย จำเลยกลับหยิบเงินแล้วหลบ

หนีไป การกระทำของจำเลยผิดฐานวิงวาททรัพย์ ม.๓๓๖ (ฎ.๓๖๒๔/๒๕๓๐)

(๘) กระจกคอเสื้อผู้เสียหายแล้วใช้มือกระจกสร้อยคอทองคำหนัก ๑ สลึง ของผู้เสียหายขูดออกจากรักและเอาสร้อยคอกับพระเลี่ยมทองคำซึ่งแขวนอยู่ ๑ องค์ไป เป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกันในทันใด เพื่อประสงค์จะเอาสร้อยคอของผู้เสียหายเป็นสำคัญ มิใช่เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหายอันจะเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่เป็นเรื่องที่ใช้กิริยาฉกฉวยเอาสร้อยทองคำไปซึ่งหน้า อันเป็นความผิดฐานวิงวาททรัพย์ ม.๓๓๖ (ฎ.๘๓๑/๒๕๓๒)

(๙) ตำรวจถ่ายภาพผู้เล่นการพนัน จำเลยกระจกกล้องถ่ายรูปไป ย่อมเป็นการฉกฉวยเอาทรัพย์ไปซึ่งหน้าโดยทุจริต ผิดวิงวาททรัพย์ (ฎ.๓๘๘๔/๒๕๔๔)

(๑๐) แย่งสลากกาชาดไปจากมือผู้เสียหาย นำไปขอรับรถจักรยานยนต์ที่ถูกรางวัล เป็นการลักทรัพย์ สลากกาชาดโดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผิดฐานวิงวาททรัพย์ (ฎ.๒๖๘๖/๒๕๓๔)

เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นในความผิดลักทรัพย์หรือวิงวาททรัพย์

มาตรา ๓๓๖ ทวิ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓๔ มาตรา ๓๓๕ มาตรา ๓๓๕ ทวิ หรือมาตรา ๓๓๖ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อันพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ ถึงหนึ่ง

ม.๓๓๖ ทวิ เพิ่มเดิมโดยข้อ ๑๓ แห่งประกาศของ ป.ว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (น.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

(๑) ๓ คน ขี่รถจักรยานไปในมหาวิทยาลัย แล้ว
ลักรถจักรยานของผู้อื่น เป็นการไต่ยานพาหนะในการ
กระทำความผิดตาม ม.๓๓๖ ทวิ (ฎ.๒๕๓๔/๒๕๒๗)

(๒) จำเลยวิ่งหนีขึ้นรถจักรยานยนต์ที่จอดคอย
อยู่ไม่ไกลเป็นการไต่ยานพาหนะเพื่อสะดวกในการกระทำ
ความผิดหรือพาทรัพย์นั้นไป หรือให้พ้นจากการจับกุม
ผิด ม.๓๓๖ วรรคแรก, ๘๓ ประกอบ ม.๓๓๖ ทวิ แล้วโดย
ไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์เข้าทำ
การวิ่งราวทรัพย์ (ฎ.๒๕๔/๒๕๓๖)

(๓) จำเลยมีหน้าที่ขับรถยนต์บรรทุกขนส่งและ
ลักเอาโทรทัศน์ที่บรรทุกอยู่บนรถนั้น จึงมิใช่เป็นการ
ลักทรัพย์โดยไต่ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำผิด
หรือการพาทรัพย์นั้นไปไม่เป็นความผิดตาม ม.๓๓๖
ทวิ (ฎ.๔๓๕/๒๕๓๖)

(๔) รถจักรยานสองล้อที่ไต่ใช้เป็นยานพาหนะที่
ให้ความสะดวกแก่จำเลยในการกระทำผิด และหลังจาก
พวกของจำเลยนำรถจักรยานสองล้อที่ขีมาหลบหนีไปด้วย
เป็นการไต่ยานพาหนะหลบหนีไปเพื่อให้พ้นการจับกุม
ผิด ม.๓๓๖ ทวิ (ฎ.๒๕๓๔/๒๕๓๗)

(๕) จำเลยใช้รถยนต์ของกลางเป็นพาหนะพา
ทรัพย์ที่ลักหนีไป ต้องระวางโทษ ม.๓๓๖ ทวิ แต่รถยนต์มิ
ใช่ทรัพย์ที่จำเลยใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดอันจะ
ต้องริบ (ฎ.๑๕๖/๒๕๔๐)

(๖) กระดาศที่ลักอยู่ในรถบรรทุกอยู่แล้ว จึงไม่
ใช่เป็นการลักทรัพย์โดยไต่ยานพาหนะเพื่อความสะดวก
แก่ การกระทำผิดหรือพาทรัพย์ไป ตาม ม.๓๓๖ ทวิ
(ฎ.๕๔๕๗/๒๕๔๑)

(๗) ม.๓๓๖ ทวิ หาใช่เป็นบทบัญญัติของการ
เพิ่มโทษดังเช่น ม.๕๒, ๕๓ การที่ศาลพิพากษากำหนด
โทษจำคุกจำเลยและเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตาม ม.๓๓๖ ทวิ นั้น
จึงไม่ถูกต้อง (ฎ.๑๑๒๖/๒๕๔๒)

(๘) ขับรถมาส่งจำเลยที่บ้านผู้เสียหายโดยไม่
ได้ร่วมกับจำเลยลักทรัพย์ ไม่ถือว่าจำเลยใช้รถยนต์
เพื่อสะดวกในการลักทรัพย์หรือพาทรัพย์นั้นไป
(ฎ.๗๐๐๗/๒๕๔๓)

(๙) นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์แล้วลักเอา
ทรัพย์จากผู้เสียหายไป ผิด ม.๓๓๕(๗) วรรคหนึ่ง
ประกอบ ม.๓๓๖ ทวิ (ฎ.๕๗๐๘/๒๕๔๔)

หมวด ๒

ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์

ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

ความผิดฐานกรรโชก

มาตรา ๓๓๗ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็น
ทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์
สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่ตาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(๑) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือขู่ว่าจะทำ
ให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์ของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(๒) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พัน

บาท

(๑) จำเลยจะได้รับเงินตามที่ผู้เสียหายรับปากให้แล้วหรือยัง หากใส่สาระสำคัญขององค์ประกอบความผิดฐานกรรโชกไม่ (ฎ.๑๑๕๓/๒๕๐๒)

(๒) ได้รับความว่าบุตรของผู้เสียหายเองเป็นคนบอกให้จำเลยเขียนจดหมายไปขู่เชิญบิดา เพื่อให้บิดาส่งเงินมาให้ ถือว่าผู้เสียหายถูกข่มขืนใจแล้ว (ฎ.๑๒๗๘/๒๕๐๓)

(๓) พุดขู่ด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรว่า ถ้าไม่ตกลงจ่ายเงินตามที่จำเลยเรียกร้อง ก็ให้เตรียมตัวเข้าคุก ดังนี้เป็นการข่มขืนใจแล้ว (ฎ.๑๑๒๓/๒๕๐๕)

(๔) ถ้าจำเลยมีความชอบธรรมที่จะฟ้องผู้เสียหายฐานรับของโจรได้แม้จำเลยจะเรียกร้องเงินจากผู้เสียหาย จำเลยไม่มีความผิดฐานกรรโชก (ฎ.๑๕๔๒/๒๕๑๔)

(๕) ขู่เชิญข่มขืนใจทักว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้โจทก์เสียหาย จนโจทก์ยอมจะให้เงินแก่จำเลยตามที่ขู่เชิญ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีในความผิดฐานกรรโชกและริศเอาทรัพย์ (ฎ.๑๕๔๕/๒๕๑๔)

(๖) ความผิดฐานกรรโชกตาม ม.๓๓๓ นั้น แม้ผู้ถูกข่มขืนใจจะยอมไม่เต็มตามที่ถูกรับเรียกก็เป็นความผิดสำเร็จ (ฎ.๒๔๐๖-๒๕๐๘/๒๕๑๕)

(๗) คำรวจทำมือมีลักษณะจะทำร้าย ผู้เสียหายกลัวจึงซื้อของใส่ธนบัตร ๒,๐๐๐ บาท ให้ตำรวจเอาไป เป็นกรรโชกตาม ป.อ. ม.๓๓๓(ฎ.๓๒๒๑/๒๕๒๒)

(๘) ส่งจดหมายข่มขู่เรียกเงินขูดเงินจะระเบิดร้านค้า แต่ผู้เสียหายไม่ยอมให้เงินหรือยอมรับว่าจะให้ ถือว่าได้กระทำความผิดแล้ว แม้ไม่บรรลุผล ผิด ม.๓๓๓, ๘๐ (ฎ.๓๕๑๒/๒๕๓๒)

(๙) เหตุเกิดในเขตป่าสงวน ผู้เสียหายยังไม่ได้

ยึดถือครอบครองเข้าทำประโยชน์ใด ๆ และผู้เสียหายกับจำเลยต่างยังแย่งกันครอบครองที่ดินดังกล่าวอยู่ "ถ้าไม่ได้ที่ดินที่เกิดเหตุจะมาสามมีผู้เสียหาย" ตามพฤติกรรมการเชื่อว่าเป็นการพุดด้วยอารมณ์ฉุนเฉียวมากกว่าที่จะมีเจตนาข่มขืนใจโดยขู่เชิญผู้เสียหาย ไม่ผิด ม.๓๓๓ (ฎ.๒๔๔๔/๒๕๓๓)

(๑๐) ผู้เสียหายยินยอมมอบเงินให้จากการขู่เชิญแม้จำเลยจะยังไม่ได้รับเงินดังกล่าวเป็นความผิดฐานกรรโชกสำเร็จแล้ว (ฎ.๔๐๑๒/๒๕๓๔)

(๑๑) การล้อมรถโดยไม่มีท่าทางว่าจะเข้ามาทำร้าย ผู้เสียหายเพียงแต่ยืนจับกลุ่มกันอยู่ก่อน ไม่ถือว่าเป็นการขู่เชิญจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้ผู้เสียหายยอมจะให้ทรัพย์สินแก่จำเลย ไม่ผิดกรรโชกทรัพย์สิน (ฎ.๓๐๓๐/๒๕๓๕)

(๑๒) จำเลยมีปากกาติดตัวเป็นอาวุธข่มขืนใจผู้เสียหายโดยการทำร้ายร่างกายผู้เสียหายจนผู้เสียหายให้เงินแก่จำเลย จึงเป็นการข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้ หรือยอมจะให้จำเลยได้รับประโยชน์เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้ายจนถูกผู้ข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผิดฐานกรรโชกทรัพย์สิน (ฎ.๑๘๔๔/๒๕๓๖)

(๑๓) หน่วงเหนี่ยวผู้เสียหายไว้ในรถแล้ว ยังข่มขู่เรียกเอาเงิน ผิดสองกรรม เสรีภาพและกรรโชก (ฎ.๓๕๕๔/๒๕๔๒)

(๑๔) จับแขนผู้เสียหายแล้วชักมีดคัดเตอร์มาจี้ แล้วบอกว่าเอาเงินมาเป็นชิงทรัพย์ ไม่ใช่กรรโชก (ฎ.๑๑๖๑/๒๕๔๓)

(๑๕) จำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โทรศัพท์ข่มขืนใจให้โจทก์ให้ทรัพย์สินแก่จำเลย มิฉะนั้นจะเปิดเผยเรื่องการคิดสินบนรัฐมนตรี จนโจทก์ต้องยอม ผิด กรรโชก (ฎ.๑๒๘๐/๒๕๔๓)

ความผิดฐานริศเอาทรัพย์

มาตรา ๓๓๘ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้ หรือยอมจะให้คนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เชิญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เชิญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานริศเอาทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(๑) จำเลยได้ข่มขืนใจโจทก์ว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวเสียหายจนโจทก์ยอมจะให้เงินแก่จำเลยตามที่ถูกขู่เช็ญ

โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีในความผิดฐานกรรโชก และริคเอาทรัพย์ (ฎ.๑๕๔๕/๒๕๑๔)

ความผิดฐานชิงทรัพย์

มาตรา ๓๓๕ ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เช็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อ

- (๑) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป
- (๒) ให้อินให้ซึ่งทรัพย์นั้น
- (๓) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้
- (๔) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ
- (๕) ให้อินจากการจับกุม

ผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท*

ถ้าความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดแห่งมาตรา ๓๓๕ หรือเป็นการกระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักร ที่มีอาชีวะกรรม มีไว้สำหรับประกอบกรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท**

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

* ม.๓๓๕ แก้ไขโดยข้อ ๑๔ แห่งประกาศของ ปว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๖ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

** ม.๓๓๕ วรรคสอง แก้ไขโดย ม.๑๓ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๕ ค.๑๐๘ น.๑๘ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕

(๑) ผู้เสียหายส่งทรัพย์สินให้ด้วยความไม่กล้าข่มขู่ เป็นพยานามชิงทรัพย์ (ฎ.๑๑๔๐/๒๕๔๒)

(๒) แม้ไม่ได้เงินครบตามที่ขู่ก็เป็นชิงทรัพย์ สำเร็จ (ฎ.๒๘๒/๒๕๔๕)

(๓) ตำรวจออกติดตามพบคนร้ายในวันรุ่งขึ้น ตำรวจจะเข้าจับกุมคนร้ายใช้ปืนยิงต่อสู้เจ้าพนักงานตำรวจ ถือว่าการลักทรัพย์ยังไม่ขาดตอน คนร้ายมีถึง ๓ คน ผิด ฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๑๕๑๔-๑๕๑๕/๒๕๔๕)

(๔) การแกะมือผู้เสียหายแล้วเอาทรัพย์สินไปเป็น ชิงทรัพย์ (ฎ.๘๖๗/๒๕๐๒)

(๕) จำเลยที่ ๑ กระชากสร้อยคอผู้เสียหายแล้ว วิ่งหนี ตำรวจเดินมาพบได้วิ่งไล่ตามในระยะใกล้ชิด จำเลย ที่ ๒ ยิงปืนขึ้น ๒ นัด เพื่อขู่เชิญมิให้ตำรวจไล่ติดตามไป เพื่อความสะดวกแก่การพาทรัพย์สินนั้นไป จำเลยทั้งสองมีความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๑๗๖๓/๒๕๐๕)

(๖) จำเลยลักกระเบื้องของผู้เสียหาย ผู้เสียหายไล่ ติดตาม จำเลยชักปืนออกจะทำร้ายผู้เสียหายเพื่อให้พ้นจากการจับกุม เป็นการกระทำความผิดเนื่องกับการลักทรัพย์ ผิด ฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๑๔๐๘/๒๕๑๒)

(๗) เมื่อสร้อยขาดแล้วจำเลยยังไม่ทันยึดถือเอา ไป ผู้เสียหายกุมสร้อยเอาไว้ได้ จำเลยจึงเอาสร้อยไปไม่ได้ เป็นความผิดฐานพยานามชิงทรัพย์ (ฎ.๒๘๒๒/๒๕๑๗)

(๘) คนร้ายลักกระเบื้องเป็นระยะทาง ๗ กม. แล้ว ถือว่าการลักทรัพย์ขาดตอน ไม่เป็นชิงทรัพย์ (ฎ.๑๔๕๓/ ๒๕๔๕)

(๙) ขอบเงินโดยขู่ว่าถ้าไม่ให้จะเผาบ้านจะขว้าง ลูกกระเบิด ห้ามแจ้งตำรวจ มิฉะนั้นจะทำร้าย แสดงว่าไม่ใช่ ทำร้ายในทันทีทันใดนั้น แต่จะทำร้ายในภายหลังหน้าไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๕๗๒/๒๕๒๑)

(๑๐) รวบคอผู้เสียหายเพื่อให้รู้ว่าสวมสร้อยคอ อยู่ แล้วกระตุกสร้อยคอ ๒ ครั้ง สร้อยคอขาดเป็นแผล ไม่ ถึงเป็นอันตรายแก่กาย ไม่เป็น ม.๓๓๕ เป็นการฉกฉวยซึ่ง หน้า ผิด ม.๓๓๖ (ฎ.๒๑๐๐/๒๕๒๑)

(๑๑) แย่งกรรณกถือไม่ได้ว่าจำเลยใช้กำลัง ประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจแต่ประการใด ทั้งไม่ได้ความ ว่าจำเลยขู่เชิญว่าในทันทีทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ด้วย การใช้กำลังแย่งเอาทรัพย์สินไปก็ถือไม่ได้ว่าเป็นเหตุให้

ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ตาม ม.๑(๖) ไม่ผิด ม.๓๓๕ ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๒๑๐๓/๒๕๒๑)

(๑๒) จำเลยบังคับให้ บ.ยืมเงิน ท. มาให้จำเลย การที่จำเลยถือปืนขู่ บ. เป็นการขู่ ท. ในตัว ท.หยิบเงินออกมา ยังไม่ทันส่งมอบแก่ บ. จำเลยเอาเงินไปจาก ท. ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๔๖๔/๒๕๒๒)

(๑๓) จำเลยลักทรัพย์แล้วถือมีดเข้าไปในห้อง ผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายตะโกนเรียกให้บิดาช่วยทันทีที่เห็น จำเลย จำเลยผละวิ่งหนีออกจากห้องในขณะนั้น โดยไม่ ปรากฏว่าได้ใช้มีดจ้องจี้หรือแสดงท่าทีให้เห็นว่าเป็นการ ขู่เชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหาย ไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๒๘๒๒/๒๕๒๕)

(๑๔) ใช้มีดขู่จี้ผู้เสียหายให้ถอดสร้อย ผู้เสียหาย กำลังจะถอดก็มีผู้เข้าช่วย จำเลยกระชากพระเครื่องซึ่ง กัดไว้ที่เสื้อ ตกลงพื้นรดยังไม่ได้เอาไป และยังมีได้เข้ายึด ถือครอบครองพระเครื่องนั้น ผิด ม.๓๓๕, ๘๐ (ฎ.๒๑๔๗/๒๕๒๗)

(๑๕) จำเลยที่ ๑ เอาชุดชาร์ปวางบนดักให้ ผู้เสียหายเห็น พูดขอแวนแล้วหยิบแวนผู้เสียหาย จากกระเป๋าเสื้อและดึงสเกลจากสมุดผู้เสียหายไป เป็นการ ลักทรัพย์โดยขู่เชิญว่าในทันทีทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ผิด ม.๓๓๕ ทันทีนั้นจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๓ ที่ขึ้นรถพร้อม จำเลยที่ ๑ ต่างเข้าไปหยิบทรัพย์สินจากกระเป๋าและมือ ผู้เสียหาย แสดงว่าจำเลยที่ ๒, ๓ ร่วมกับจำเลยที่ ๑ เป็น ปล้นทรัพย์ (ฎ.๔๑๓๐/๒๕๒๘)

(๑๖) การที่จำเลยจับได้ว่าผู้เสียหาย โกง จึงบังคับเอาเงินคืนจากผู้เสียหาย โดยเชื่อว่าคนมีสิทธิ อันจะพึงมีพึงได้นั้น ไม่มีเจตนาทุจริต ไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๐๑๕/๒๕๒๕)

(๑๗) เมื่อจำเลยถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมเสีย ก่อนที่จะได้เงินจากผู้เสียหาย ซึ่งจำเลยได้ทำร้ายแล้ว การ กระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพยานามชิงทรัพย์ (ฎ.๔๕๕๕/๒๕๓๑)

(๑๘) จำเลยกับผู้เสียหายเคยเป็นสามีภรรยา กัน จำเลยถอดเอาแหวนและตุ้มหูของผู้เสียหายไป เพื่อป้องกัน มิให้ผู้เสียหายหลบหนี ห้ามเจตนาทุจริตไม่ จึงไม่เป็น ความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๔๓๐/๒๕๓๒)

(๑๕) โกรธกริยาที่ไม่ให้เงินจึงตบหน้า ๑ ที แล้วกระชากสร้อยคอไปเป็นต่างเจตนา ไม่ผิดชิงทรัพย์ ผิดทำร้ายร่างกาย (ฎ.๑๑๐/๒๕๓๔)

(๑๖) การแสดงอำนาจบาตรใหญ่ทำไปด้วยความคะนองเพื่อให้ผู้เสียหายเห็นว่าเป็นคนเก่งพอที่จะรังแกคนได้ตามวิสัยวัยรุ่น มีความประพฤติน่าไม่เรียบร้อย จึงมิใช่มีเจตนาเพื่อจะได้ทรัพย์จากผู้เสียหาย ไม่ผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๑๐๘๒/๒๕๓๔)

(๑๗) ทำร้ายและค้นเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายโดยได้กระทำต่อเนื่องกัน จึงเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหาย เพื่อความสะดวกในการลักทรัพย์ ผิดฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ ผู้เสียหายรับอันตรายแก่กาย ตาม ป.อ. ม.๓๓๕ วรรคสาม (ฎ.๑๕๖๐/๒๕๓๕)

(๑๘) ขณะที่จำเลยที่ ๑ ล็อกคอผู้ตาย จำเลยที่ ๒ รีบปลิกตัวออกมาจากที่เกิดเหตุ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการในความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๒๐๒๘/๒๕๓๕)

(๑๙) โกรธไม่ยอมให้จำเลยนั่งข้างในเกิดโต้เถียงกัน พวกจำเลยชกต่อยผู้เสียหายและดึงแว่นตาของผู้เสียหายออกจนหล่นที่พื้น โดยประสงค์จะแกล้งผู้เสียหาย มิได้มีเจตนาประทุษร้ายทุจริตที่คิดที่จะลักแว่นตาผู้เสียหายไปตั้งแต่แรก เมื่อทำร้ายเสร็จแล้วก่อนจะหนีจำเลยจึงลักทรัพย์ที่หล่นจากกระเป๋าเสื้อภายหลัง ผิด ม.๒๕๕ และผิด ม.๓๓๔, ๕๑ ไม่ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๑๕๕๒/๒๕๓๕)

(๒๐) รู้ว่าสามีจะไปชิงทรัพย์ผู้ตาย ขณะที่จำเลย ล็อกคอ ค. จำเลยที่ ๒ ก็รีบปลิกตัวออกมาจากที่เกิดเหตุยังถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ ได้ร่วมเป็นตัวการในความผิด ม.๓๓๕ เพราะไม่ได้มีการแบ่งหน้าที่กันทำคามผิด เมื่อจำเลยไม่ได้ร่วมทำผิดตามเจตนาเช่นนั้น จึงถือไม่ได้ว่าเป็นตัวการหรือช่วยเหลือ (ฎ.๒๐๒๘/๒๕๓๕)

(๒๑) ขับรถจักรยานยนต์โดยมีจำเลยนั่งซ้อนท้ายไปจอดหน้าบ้านผู้เสียหาย จำเลยเดินมาซื้อน้ำอัดลม และขณะที่ผู้เสียหายดึงลิ้นชัก โต๊ะเก็บเงินเพื่อหีบเงินทอนให้จำเลย จำเลยได้ใช้อาวุธปืนจี้และเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายแล้ววิ่งไปนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์หลบหนีไป การกระทำของจำเลยกับพวกเป็นลักษณะแบ่งหน้าที่กันทำพวกของจำเลยจึงเป็นตัวการร่วมกระทำการชิงทรัพย์กับจำเลย ไม่ใช่เป็นเพียงผู้สนับสนุน (ฎ.๔๔๖/๒๕๓๖)

(๒๒) ลงโทษประหารชีวิตจำเลย ม.๓๓๕ วรรคสุดท้ายแล้ว จึงไม่มีทางที่จะระวางโทษหนักกว่าหรือหนักขึ้นกึ่งหนึ่งตาม ม.๓๔๐ ตรี บัญญัติไว้ได้อีก จำเลยคงมีความผิดตาม ม.๓๓๕ วรรคสุดท้าย (ฎ.๔๖๐๑/๒๕๓๖)

(๒๓) ใช้ผ้าชุบน้ำยาอีเทอร์ปีคจุ่มผู้เสียหายและผลักผู้เสียหายกระแทกถูกผนังห้องน้ำ จนผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บท้ายทอยบวม เพื่อเอาทรัพย์สินจากผู้เสียหาย แต่มีผู้มาช่วยเสียก่อน จำเลยจึงเอาทรัพย์สินไปไม่ได้ ผิดฐานพยายามชิงทรัพย์ (ฎ.๒๐๑/๒๕๓๖)

(๒๔) จำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุพร้อมจะช่วยเหลือ ก. แต่เมื่อจำเลยไม่ได้ทรัพย์สินไปจากผู้เสียหาย จำเลยจึงมีความผิดฐานร่วมกับ ก. พยายามชิงทรัพย์ผู้เสียหาย (ฎ.๑๒๒๘/๒๕๓๖)

(๒๕) ขณะที่ผู้เสียหายดึงลิ้นชัก โต๊ะหีบเงินทอน จำเลยใช้ปืนจี้และเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไป จากนั้นรีบไปนั่งซ้อนท้ายรถของพวกจำเลยหลบหนีไป เป็นการแบ่งหน้าที่กันทำ เป็นตัวการ ผิด ม.๓๓๕ ไม่ใช้ ม.๘๖ (ฎ.๔๔๖/๒๕๓๖)

(๒๖) จำเลยเพียงแต่ขอเงินผู้เสียหายโดยยังไม่ได้ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าตนนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย แต่แสดงอำนาจบาตรใหญ่ จึงไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ เพียงแต่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๔๖๐๕/๒๕๓๖)

(๒๗) จำเลยใช้มีดจี้ผู้เสียหายและดึงสร้อยคอจากผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายส่งเสียงดัง “ไม่ต้องร้องคืนนี้ให้แล้ว” แล้วจำเลยคืนสร้อยให้ผู้เสียหายไป ทั้งจำเลยให้การชั้นสอบสวนว่าเหตุที่ทำให้คิดเนื่องจากอยากลองและนึกสนุก แสดงว่าจำเลยทำโดยมิได้ประสงค์ต่อทรัพย์สินที่แท้จริง แต่เพื่ออวดใน ทางที่ผิดด้วยความโง่เขลา ไม่ผิด ม.๓๓๕ ผิด ม.๓๐๕ (ฎ.๔๔๕/๒๕๓๗)

(๒๘) จำเลยลอบไปसानอนหลับผสมลงในสุราให้ ผู้เสียหายทั้งสองดื่ม จนหลับหมดสติเป็นเหตุให้ผู้เสียหายทั้งสองตกอยู่ในภาวะไม่สามารถขจัดเงินได้ แล้วลักทรัพย์ของผู้เสียหายซึ่งอยู่ในครอบครองของผู้เสียหายอีกคนไป ถือได้ว่าเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อความสะดวกแก่การลักทรัพย์และพาทรัพย์ไป ผิด ม.๓๓๕ (ฎ.๕๖๗/๒๕๓๖)

(๓๓) จำเลยชกหน้า และผลักหน้าห้อง
ผู้เสียหาย จนผู้เสียหายยอมให้เงินจำเลย ผิดจึงทรัพย์
(ฎ.๑๕๔๓/๒๕๔๐)

(๓๔) จำเลยใช้ไม้ตีทำร้ายผู้เสียหายและนำเอา
อาวุธปืนของผู้เสียหายไปเป็นการกระทำต่อเนื่องกัน ผิด
จึงทรัพย์ (ฎ.๓๗๖๘/๒๕๔๑)

(๓๕) การที่จำเลยชกปืนขู่ผู้เสียหายเพื่อ
ให้ขับรถไปส่งผิดเสรีภาพ ไม่ผิดพยานมจึงทรัพย์
(ฎ.๓๔๗๗/๒๕๔๒)

(๓๖) จึงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้เสียหายมีบาดแผล
เล็กน้อยไม่ถึงกับได้รับอันตรายแก่กาย ผิด ม.๓๓๕ วรรค
สอง (ฎ.๗๕๖๒/๒๕๔๒)

(๓๗) จำเลยหยิบเอาเงินสดของผู้เสียหายไป
ผู้เสียหายวิ่งไล่ตาม จำเลยกักผู้เสียหาย ผิดจึงทรัพย์
(ฎ.๑๑๘๑/๒๕๔๓)

(๓๘) ถักปลาในบ่อเลี้ยงปลา แล้วใช้อาวุธปืน
ยิงผู้เสียหาย ผิดพยานมและพยานมจึงทรัพย์ (ฎ.๓๗๒๗
/๒๕๔๓)

(๓๙) จำเลยลักมะม่วงผู้เสียหายจับกุมตัว
ได้ จำเลยถือไม้ไล่จะตีผู้เสียหาย เป็นจึงทรัพย์
(ฎ.๖๐๐/๒๕๔๔)

(๔๐) การประทุษร้ายฐานจึงทรัพย์ต้องเป็นการ
ประทุษร้ายต่อบุคคลอื่น มิใช่กระทำต่อผู้กระทำผิดด้วยกัน
(ฎ.๕๗๖๘/๒๕๔๔)

จึงทรัพย์เป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๓๕ ทวิ ถ้าการจึงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความ
ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท*

ถ้าการจึงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสองด้วย
ผู้กระทำความระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการจึงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำ
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการจึงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความ
โทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการจึงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความ
ประหารชีวิต

ความผิดฐานปล้นทรัพย์

มาตรา ๓๔๐ ผู้ใดจึงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความ
ผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าในการปล้นทรัพย์ผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำความ
ผิดตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท

* ม.๓๓๕ ทวิ เพิ่มเติมโดย ม.๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๒) พ.ศ.๒๕๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๖ ค.๑๑๓ น.๑๐๑๔ วันที่
๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๒ แก้ไขครั้งที่สองโดยข้อ ๑๔ แห่งประกาศของ ปว. ฉ.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ฉ.พิเศษ) ลงวันที่ ๒๑
พฤศจิกายน ๒๕๕๔ และเฉพาะ ม.๓๓๕ ทวิ วรรคแรก แก้ไขครั้งที่สามโดย ม.๑๔ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๕) พ.ศ.๒๕๒๕ ราชกิจ
จานุเบกษา ล.๕๕ ค.๑๐๘ น.๑๘ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๕

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำความรุนแรง ผู้กระทำความผิดระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต*

(๑) คนร้ายซึ่งอยู่ที่พื้นดินใช้ปืนยิงสุนัข เพราะสุนัขเห่าจะกัดคนร้ายอื่นที่กำลังค้นหาทรัพย์ ถือได้ว่าการปล้นได้กระทำโดยใช้ปืนยิง (ฎ.๑๔๖๕/๒๕๐๘)

(๒) ความผิดฐานปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตาม ม.๓๔๐ วรรคท้ายนั้น หมายถึงบุคคลอื่นมิใช่พวกปล้นทรัพย์ด้วยกันเอง (ฎ.๑๕๑๗/๒๕๑๑)

(๓) พวกจำเลย ๓ คน หลบหนีไปได้เหลือแต่จำเลยแต่ผู้เดียวถูกผู้เสียหายกับพวกล้อมจับ จำเลยยิงปืนต่อสู้ขัดขวาง จึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ ส่วนพวกจำเลย ๓ คนนั้นได้หลบหนีไปเสียก่อนแล้ว ไม่ผิดปล้นทรัพย์ (ฎ.๑๖๘๓/๒๕๑๓)

(๔) คนร้าย ๗ คน ร่วมกันปล้นทรัพย์ แต่คนร้ายคนหนึ่งได้ทำการข่มขืนกระทำชำเรา เจ้าทรัพย์ด้วยเฉพาะคนร้ายคนนี้จึงต้องมีความผิดฐานปล้นทรัพย์และข่มขืนกระทำชำเรา (ฎ.๑๕๑๕/๒๕๑๔)

(๕) ปล้นรถแล้วใช้ปืนจี้ให้คนนั่งและมัดมือไหล่หลังพาดขึ้นรถที่ปล้นไปเป็นการขู่ขู่จะกระทำร้าย จึงถือว่ามีกรกระทำในการปล้นทรัพย์อยู่เรื่อย หาได้ขาดตอนลงไม่ เมื่อมีการฆ่าเกิดขึ้นจึงเป็นส่วนหนึ่งของการปล้นทรัพย์ด้วย เป็นความผิด ม.๓๔๐ วรรคท้าย (ฎ.๑๑๒๑/๒๕๑๖)

(๖) จำเลยกับพวกอีก ๓ คน มาเตะรั้วสังกะสีและระเบิดวงเวียนของผู้เสียหาย ผู้เสียหายออกมาดู จำเลยขอเงิน ๑๒ บาท ผู้เสียหายกลัวรั้วจะพังและกลัวถูกทำร้าย จึงต้องยอมให้เงินแก่จำเลยไป ๑๐ บาท การกระทำของ

จำเลยเป็นปล้นทรัพย์ (ฎ.๕๔๕/๒๕๑๗)

(๗) ดักรถที่ผ่านมาจนเพื่อเอาทรัพย์สิน ผู้เสียหายเห็นเส้นลวดดักกล่าวเสียก่อน การกระทำของจำเลยกับพวกเป็นการพยายามกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๑๔๖๕/๒๕๑๕)

(๘) เมื่อจำเลยที่ ๑ มีอาวุธผิด คิดตัวไปด้วยการปล้นทรัพย์ แม้จำเลยที่ ๑ จะมีได้ใช้หรือแสดงอาวุธในการกระทำความผิด และจำเลยที่ ๒ ไม่รู้ว่าจำเลยที่ ๑ มีอาวุธก็ตาม จำเลยที่ ๒ ก็ต้องมีความผิดตาม ม.๓๔๐ วรรคสอง ซึ่งแก้ไขโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๑๔ (ฎ.๕๘๐/๒๕๑๕)

(๙) จำเลยที่ ๑ หอบเอาแว่นตาของผู้เสียหายจากกระเป๋าเสื้อและดึงสกลจากสมมุติผู้เสียหายไปดัดนี้เป็นการลักทรัพย์โดยขู่ขู่จะว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตาม ป.อ. ม.๓๓๕ จำเลยที่ ๒ ,๓ ซึ่งขึ้นรถยนต์โดยสารประจำทางไปพร้อมกับจำเลยที่ ๑ และต่างเข้าไปหอบเอาทรัพย์จากกระเป๋าเสื้อและจากในมือผู้เสียหายไป ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒,๓ ร่วมกันชิงทรัพย์กับจำเลยที่ ๑ ด้วย จึงเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๔๑๓๐/๒๕๒๘)

(๑๐) การที่จำเลยกับพวกพูดกันว่าถ้าเจ้าของบ้านตื่นจะฆ่าให้ตาย โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยกับพวกรู้ว่า ต. ตื่นและได้อินข้อความที่พูดกัน เช่นนี้ถือไม่ได้ว่าจำเลยกับพวกมีเจตนาขู่ขู่จะว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายเจ้าของบ้าน (ฎ.๑๕๐๘/๒๕๒๘)

* ม.๓๔๐ แก้ไขโดยข้อ ๑๔ แห่งประกาศของ ปว. ๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๖ น.๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน

(๑๑) ขณะที่จำเลยที่ ๓ กับพวกนำเชือกไปเบิกเงินที่ธนาคารนั้น โจทก์ร่วมยังถูกจำเลยที่ ๑, ที่ ๒ และ ป.ควบคุมตัวไว้ เพื่อให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือให้พ้นจากการจับกุม อันเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๖๓๑/๒๕๓๒)

(๑๒) ไม่ปรากฏว่าก่อนทำการปล้นทรัพย์จำเลยมาซึ่งที่เกิดเหตุด้วยรถจักรยานยนต์หรือไม่ จำเลยไม่มีความผิด ม.๓๔๐ ตรี คงมีความผิดตาม ม.๓๔๐ วรรคสอง (ฎ.๒๑๘/๒๕๓๒)

(๑๓) ปล้นทรัพย์ที่บ้านแล้วใช้อาวุธปืนจี้บังคับให้ผู้ตายทั้งสามเดินลัดทุ่งนาไปทางหลังบ้าน เมื่อห่างบ้าน ๑ กม. ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงก็ใช้อาวุธยิงผู้ตายทั้งสาม การปล้นทรัพย์ได้ขาดตอนไปแล้ว การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม ป.อ. ม.๓๔๐ วรรคสอง ไม่ใช่ ม.๓๔๐ วรรคท้าย (ฎ.๕๐๓/๒๕๓๒)

(๑๔) จำเลยที่ ๑ กระชากสร้อยคอทองคำ ผู้เสียหายที่ ๒ เป็นส่วนตัวคนเดียว ผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ม.๓๓๖ วรรคแรก พวกของจำเลยทั้งสามถือโอกาสขณะนั้นเอาทรัพย์ของผู้เสียหายที่ ๑ ไปโดยพลการ จำเลยที่ ๑, ที่ ๓ ไม่ได้สมรู้ร่วม คิด จำเลยที่ ๑, ที่ ๓ จึงไม่มีความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๔๖๖/๒๕๓๕)

(๑๕) ความผิดฐานปล้นทรัพย์มีองค์ประกอบมาจากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ และการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์มีองค์ประกอบมาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย ความผิดฐานปล้นทรัพย์ จึงรวมการกระทำหลายอย่างแต่ละอย่างอาจเป็นความผิดได้อยู่ในตัว ฉะนั้นการใช้กำลังประทุษร้ายจึงเป็น

องค์ประกอบส่วนหนึ่งซึ่งรวมอยู่ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๘๒๘/๒๕๓๕)

(๑๖) จำเลยยื่นบังไม่ให้คนอื่นเห็นการชิงทรัพย์ของพวกเขา จึงเป็นการร่วมกระทำความผิด โดยแบ่งหน้าที่กันทำในความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๑๔๒๓/๒๕๓๕)

(๑๗) คนร้ายได้บังคับผู้เสียหายและจำเลยให้นอนคว่ำ แล้วตรวจค้นเอาทรัพย์สินไป เว้นแต่จำเลยไม่ได้อุปกรณ์ พดุดการณดังกล่าวจึงฟังได้ว่าจำเลยเป็นการร่วมกับคนร้ายปล้นทรัพย์ (ฎ.๒๓๕/๒๕๓๖)

(๑๘) ผู้เสียหายไม่ยอมจ่ายค่าอาหารที่แพงเกินไป จำเลยจึงทำร้ายร่างกายจนผู้เสียหายยอมให้เงินเมื่อเป็นการกระทำผิดตั้งแต่สามคนขึ้นไป จึงเป็นปล้นทรัพย์ (ฎ.๑๕๔๓/๒๕๔๐)

(๑๙) จำเลยร่วมกับพวกปล้นร้านทอง พวกของจำเลยยังตำรวจก็ต้องถือว่า จำเลยเป็นตำรวจร่วมกับพวกฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งการกระทำตามหน้าที่ด้วย (ฎ.๑๒๕๗/๒๕๔๑)

(๒๐) เมื่อพยานโจทก์ทุกคนไม่เคอร์จักจำเลยที่ ๑ มาก่อน เชื่อว่าทุกคนได้เบิกความตามความสัตย์จริง หาได้แก่งกล่าวหาจำเลยที่ ๑ ไม่ พยานหลักฐานโจทก์ฟังได้ว่าจำเลยที่ ๑ เป็นคนร้ายร่วมปล้นทรัพย์ของผู้เสียหาย (ฎ.๑๒/๒๕๔๒)

(๒๑) ใช้มือตีแขนและคอผู้เสียหาย ขณะผู้เสียหายพยายามจะหยุดรถที่จำเลยขับตามพวกไป จึงเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้ความสะดวกแก่การพาทรัพย์ไป ผิดปล้นทรัพย์ (ฎ.๑๘๖๓/๒๕๔๓)

ปล้นทรัพย์ที่เป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนัก

มาตรา ๓๔๐ ทวิ ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ไซ้ปืนยิง ไซ้วัตถุระเบิด หรือกระทำให้ทรมาณ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต*

ปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๔๐ ทวิ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓๕ มาตรา ๓๓๕ ทวิมาตรา ๓๔๐ หรือมาตรา ๓๔๐ ทวิ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง**

(๑) ป.อ. ม.๓๔๐ ทริ ที่ว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตาม...ฯลฯ ต้องระวางโทษหนักขึ้นกึ่งหนึ่งนั้น” เฉพาะตัวผู้มีหรือใช้อาวุธ ผู้ที่ร่วมกระทำการปล้นแต่ไม่ได้มีหรือใช้อาวุธปืน ไม่ต้องด้วย ม.๓๔๐ ทริ (ฎ.๑๒๗๘/๒๕๑๘)

(๒) ม.๓๔๐ ทริ เป็นเพียงบทบัญญัติถึงเหตุที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักขึ้น หาได้บัญญัติให้ถือว่ายานพาหนะนั้นเป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิดด้วยไม่ ปัญหาว่ายานพาหนะใดเป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำความผิด จึงต้องพิจารณาตามพฤติการณ์เป็นกรณีไป (ฎ.๒๖๕๕/๒๕๒๖)

(๓) จำเลยกับพวกหนึ่งประกบผู้เสียหาย ซึ่งนั่งกลางที่เบาะหลัง แล้วขับรถไปด้วยกัน เมื่อทำร้ายผู้เสียหายจนได้เงินและปล่อยผู้เสียหายแล้วก็หลบหนีไปด้วยกัน จำเลยทั้งสี่เป็นคู่การร่วมในการปล้นทรัพย์ (ฎ.๓๖๐/๒๕๓๕)

(๔) การที่จำเลยกระทำความผิดโดยมีอาวุธปืนจึงต้องรับโทษหนักขึ้น ตาม ป.อ. ม.๓๔๐ ทริ (ฎ.๑๔๑๐/๒๕๓๖)

(๕) ลงโทษประหารชีวิตตาม ม.๓๓๕ วรรคสุดท้ายแล้วไม่มีทางที่จะระวางโทษหนักกว่าหรือหนักขึ้นกึ่งหนึ่งตาม ม.๓๔๐ ทริ (ฎ.๔๗๑๐/๒๕๓๖)

(๖) ม.๓๔๐ ทริ เป็นเพียงบทกำหนดโทษไม่ใช้บทเพิ่มโทษ แต่เนื่องจากจำเลยต้องได้รับโทษประหารชีวิตตาม ม.๓๔๐ วรรคท้าย ไม่มีทางที่จะวางโทษหนักขึ้นกึ่งหนึ่งตาม ม.๓๔๐ ทริ จึงนำ ม.๓๔๐ ทริ มาปรับด้วยไม่ได้ จำเลยคงมีความผิดตาม ม.๓๔๐ วรรคท้าย (ฎ.๑๘๕๗/๒๕๔๐)

(๗) จำเลยใช้รถจักรยานยนต์ที่ขับมาจอดไว้เป็นยานพาหนะหลบหนีเพื่อให้พ้นการจับกุมฐานชิงทรัพย์ การกระทำของจำเลยจึงผิด ม.๓๔๐ ทริ (ฎ.๓๗๖๘/๒๕๔๑)

(๘) ม.๓๔๐ ทริ มุ่งหมายที่จะลงโทษให้หนักขึ้นเฉพาะผู้ที่มีหรือใช้อาวุธเท่านั้น มิใช่ว่าผู้ที่ร่วมกระทำการชิงทรัพย์รายเดียวกันจะต้องระวางโทษหนักขึ้นทุกคน (ฎ.๗๕๖๒/๒๕๔๒)

* ม.๓๔๐ ทวิ เพิ่มเดิมโดย ม.๕ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.อ. (ร.๒) พ.ศ.๒๕๑๒ ราชกิจจานุเบกษา ล.๕๖ ค.๑๑๓ น.๑๐๑๕ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๒ แก้ไขครั้งที่สองโดยข้อ ๑๔ แห่งประกาศของ ป.ว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ร.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

** ม.๓๔๐ ทริ เพิ่มเดิมโดยข้อ ๑๕ แห่งประกาศของ ป.ว. ร.๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ล.๘๘ ค.๑๒๗ น.๑ (ร.พิเศษ) วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

(๕) ชิงทรัพย์แล้วเดินไปขึ้นรถที่พวกของ
จำเลยติดเครื่องยนต์คอยอยู่เพื่อหลบหนีและพาทรัพย์ไป
เป็นชิงทรัพย์โดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ
(ฎ.๒๔๕๘/๒๕๕๓)

(๑๐) ม.๓๔๐ ตรี มุ่งหมายที่จะลงโทษผู้กระทำ
ผิดให้หนักขึ้นเฉพาะผู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนในการปล้น

ทรัพย์เท่านั้น มิใช่จะลงกับผู้ร่วมปล้นด้วยทุกคน
(ฎ.๖๕๕๐/๒๕๔๔)

(๑๑) เมื่อจำเลยชิงทรัพย์สำเร็จแล้วได้ใช้รถจักษ
ยานยนต์เป็นพาหนะหลบหนีไป เพื่อให้พ้นการจับกุม ผิด
ม.๓๔๐ ตรี (ฎ.๖๗๗๔/๒๕๔๔)

หมวดที่ ๓

ความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกง

มาตรา ๓๔๑ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความ
จริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ ได้ไปชิงทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม
หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำหรือทั้งปรับ

(๑) จำเลยชวนหญิงว่าจะเอาไปเป็นภริยาให้เอา
ของแต่งตัวไปด้วย ต่อมาจำเลยมารับตามนัดกันไว้ หญิง
เอาทรัพย์ส่งให้จำเลยและกลับขึ้นบ้านจะเอาผ้าถุงลงมาอีก
จำเลยหลบหนีพาทรัพย์นั้นไปไม่คอยรับหญิงไปด้วย
จำเลยใช้อุบายหลอกลวงหญิงให้หลงเชื่อคำเท็จของจำเลย
เจตนาทุจริตแต่แรก ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๕๕๒/๒๕๖๔)

(๒) โจทก์ไปทวงเงินจำเลย จำเลยว่าจะใช้เงิน
ให้โจทก์และเรียกหลักฐานกู้ยืม โจทก์ให้จำเลย จำเลยเข้าไป
ในห้องกลับออกมาปฏิเสธว่าใช้เงินแล้ว ผิด ม.๓๔๑
(ฎ.๑๐๕๓/๒๕๖๔)

(๓) ผู้ช่วยสมุหบัญชีกรมทำฎีกาเบิกค่าใช้จ่าย
ให้อธิบดีลงชื่อเพื่อเบิกเงินต่อคลัง อธิบดีสงสัยตามปรากฏ
ว่าไม่ได้สั่งซื้อตามที่ใบรับที่ตั้งเบิก ผิด ม.๒๖๕ แต่ไม่ผิด
ม.๓๔๑, ๕๐ เพราะยังมีได้นำไปปรับ ไปส่งต่อคลังผู้จ่าย
เพราะอธิบดีตรวจพบก่อนจึงเป็นเพียงเตรียมการฉ้อ โกง
(ฎ.๘๗๔/๒๕๖๓)

(๔) หลอกให้ส่งนมแจ้งความตำรวจให้คอยดัก
จับ จำเลยมาแสดงตัวเป็นคนรับนมขนนมได้ ๒ หีบ ก็ถูก
ตำรวจจับ ผิด ม.๓๔๑, ๕๐ เพราะการส่งนมให้จำเลยมิได้
เกิดจากบริษัท ข. หลงเชื่อตามคำหลอกลวงของจำเลย แต่
เพื่อล่อให้ตำรวจจับกุม (ฎ.๕๐๑/๒๕๖๖)

(๕) ใช้อุบายหลอกลวงให้เขาหลงเชื่อจนมอบ
เรือให้จำเลยไปและจำเลยใช้เรือนั้น เป็นพาหนะเพื่อหนี
จากที่คุมขัง เรียกได้ว่าจำเลยได้เอาประโยชน์ตามความ
ประสงค์ของจำเลยการเอาเรือไป จึงเป็นการทุจริตอยู่ใน
ตัว ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๒๕๕/๒๕๕๓)

(๖) ใช้อุบายหลอกลวงว่ามีผู้ทำธนบัตรฉบับ
เดียวให้เป็น ๒ ฉบับได้ ผู้เสียหายหลงเชื่อมอบธนบัตร
ให้ไปแล้ว จำเลยพาธนบัตรหนีเห็นว่าผู้เสียหายหลง
เชื่อคำกล่าวเท็จหลอกลวงจำเลย จนปล่อยให้จำเลยทำ
อะไรแก่ธนบัตรนั้นได้ตามชอบใจจนกระทั่งจำเลยพา
ธนบัตรไปถือได้ว่าผู้เสียหายสละการครอบครองธนบัตร
ให้แก่จำเลยเริ่มตั้งแต่เชื่อ ผิด ม.๓๔๑ ไม่ใช่ ม.๓๓๔
(ฎ.๒๕๕/๒๕๕๘)

(๗) “ปลอมตัวเป็นคนอื่น” มุ่งหมายถึงการ
แสดงตัวให้เขาหลงเชื่อว่าเป็นคนอื่น ซึ่งไม่ใช่ตัวของตน
เองจำเลยใช้ถ้อยคำหลอกลวงว่า จำเลยเป็น ร.ต.ท.จำลอง
บุญนาค เมื่อความจริงจำเลยไม่ใช่ แม้จะไม่ปรากฏว่ามีคน
นี้ ก็ถือว่าหลอกลวง (ฎ.๑๗๘๔/๒๕๕๑)

(๘) ใช้อุบายชักชวนคนทั่ว ๆ ไปว่าจะทำการ
ค้าใหญ่โต ถ้านำเงินฝากเข้าเป็นหุ้นส่วนจะแบ่งปันผล
๕๐% ต่อเดือน ทั้ง ๆ ที่จำเลยรู้อยู่ว่าไม่สามารถจะจ่ายได้

ประชาชนหลงเชื่อ นำเงินมาฝากมากมาย ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๒๐๑/๒๔๘๘)

(๘) คำที่จำเลยกล่าวกับผู้เสียหายว่า จำเลยรื้อเงินขอยืมเพิ่มขนาดนำไปจำนำก่อน เพื่อเอาเงินไปใช้หนี้ รุ่งขึ้นจะไถ่คืนให้ นั้น เป็นแต่จำเลยรับจะทำอะไรแล้วไม่ทำเท่านั้น ไม่เป็นการหลอกลวงอันจะเป็นความผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๘๘๗/๒๕๐๐ป)

(๑๐) หลอกว่ามีผู้ต้องการซื้อ จึงขอรับของไป จำหน่ายแก่ผู้ที่ต้องการซื้อ นั้น แต่ความจริงผู้ต้องการซื้อของไม่มีตัวตนหรือที่มีตัวตน ก็ไม่ได้ต้องการซื้อของนั้น ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๒๑๘/๒๕๐๑)

(๑๑) พิมพ์ใบปลิวโฆษณาเท็จให้ประชาชนหลงเชื่อ มาสมัครรับการอบรมวิชาชีพ ต้องส่งเงินให้จำเลยด้วย เมื่อมีผู้หลงเชื่อสมัคร หาได้อบรมเป็นกิจจะลักษณะไม่จนเห็นว่าจะไม่ได้ทำงานตามที่โฆษณาไว้ ขอเงินคืนก็ไม่มีให้คืน ถือได้ว่าจำเลยหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และหลอกลวงได้เงิน ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๕๓๖/๒๕๐๓)

(๑๒) จำเลยออกเช็คว่าเป็นของจำเลย แต่ความจริงกลับเป็นเช็คของคนอื่น จึงไม่มีการจ่ายเงิน และตามคำฟ้องครบองค์ประกอบอื่น ๆ ข้อมเป็นความผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๐๕๔๐/๒๕๐๓)

(๑๓) หลอกลวงว่าจะพาไปเรียนที่ กทม. ให้เตรียมเงินและแนะนำलगเงินบิดา ผู้เสียหายทำตาม ได้เงินมอบให้จำเลยนัดหมายไปรอสถานีรถไฟ แต่จำเลยหายไป ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๗๒๖/๒๕๐๔)

(๑๔) ความผิดฐานขายสินค้าโดยหลอกลวง ม.๒๗๑ คือการที่ผู้ซื้อหลงเชื่อในปริมาณแห่งนั้นเป็นเท็จ แต่ผู้ซื้อรู้ความจริงแล้วมิใช่หลงเชื่อ ข้อมเป็นความผิดเพียงพยายาม (ฎ.๕๔๕/๒๕๐๕)

(๑๕) จำเลยนำความเท็จไปกล่าวหลอกลวงเขา โดยทุจริตทำให้ผู้เสียหายหลงเชื่อว่าเป็นความจริงแล้ว มอบเงินให้จำเลยไป เป็นความผิด ม.๓๔๑ เพราะถ้าไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ผู้เสียหายคงจะไม่มอบเงินให้ ที่ขอมมอบให้ เพราะถูกจำเลยหลอกลวง ทำให้หลงเชื่อ (ฎ.๕๕๒/๒๕๐๕)

(๑๖) โจทก์จะให้จำเลยผู้เงินด้ามีหลักฐานมาค้าประกัน จำเลยจึงพูดอวดอ้างว่าจำเลยมีบัญชีเงินฝากที่

ธนาคาร แล้วควักเอาเช็คออกมาลงลายมือชื่อให้ โจทก์หลงเชื่อ ในการอวดอ้างแสดงข้อเท็จจริง จึงจ่ายเงินให้จำเลยผู้ยืมไป มิฉะนั้นจะไม่จ่ายเงินให้จำเลย ดังนี้เป็นความผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๐๑๔/๒๕๐๕)

(๑๗) จำเลยหลอกลวงว่าเป็นเจ้าพนักงานของคั้นบ้านและคั้นได้แป้งสุราให้เสียค่าปรับมิฉะนั้นจะส่งไปอำเภอ ผู้เสียหายให้เงินตามที่จำเลยต้องการ ผิด ม.๓๓๗ ไม่ผิด ม.๓๔๑ เพราะผู้เสียหายขอมส่งทรัพย์สินให้ มิใช่เพียงแต่ถ้อยคำหลอกลวงที่อ้างว่าตนเป็นเจ้าพนักงานเท่านั้น ไม่แต่จำเลยข่มขู่ว่าจะจับตัวผู้เสียหายส่ง อำเภอด้วย (ฎ.๑๐๗๗/๒๕๐๕)

(๑๘) หลอกลวงว่าเป็นผู้จัดการบริษัทอันเป็นความเท็จ เป็นเพียงจำเลยแสดงฐานะของจำเลยอันเป็นเท็จ จำเลยมิได้แสดงตนเป็นคนอื่นแต่อย่างใด การกระทำของจำเลยไม่เข้าเกณฑ์ ผิด ม.๓๔๒(๑) จำเลยผิด ม.๓๔๑ ไม่ผิด ม.๓๔๓ เพราะจำเลยหลอกลวงผู้เสียหายผู้เดียว (ฎ.๑๒๒/๒๕๐๖ป)

(๑๙) หลอกลวงเขาวามีผู้ค้าปลีกหลายราย ต้องการบุหรีไปจำหน่าย ตนจะนำไปขายราคาสูง แล้วจะนำกำบุหรีมาชำระให้ในวันครบกำหนด ผู้เสียหายเชื่อมอบบุหรีให้กลับไปขายต่ำกว่าราคา ถึงกำหนดกลับหลบหนีหน้า ทั้งยังปฏิเสธไม่ได้รับบุหรี ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๒๗๑/๒๕๐๗)

(๒๐) ซื้อบุหรีส่งเงินให้ ๑๐๐ บาท ทอน ๘๗ บาท ไม่เอาสบู่อำเงินคืน ฉวยโอกาสทำการทุจริตชักออกเงินไว้เสีย ๕๐ บาท เงินทอน แล้วรีบออกจากร้านเจตนาจำเลยก็เพื่อต้องการเงินจำนวนหนึ่งจากผู้เสียหายโดยใช้กลอุบายแกล้งทำซื้อสบู่อเป็นการบังหน้าอันเป็นเท็จ เพื่อหลอกลวงให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินคือเงินทอน ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๕๑๔/๒๕๐๘)

(๒๑) จำเลยเอาความเท็จไปหลอกลวงโจทก์ว่าเป็นหัวหน้าวงแชร์และมีแชร์เล่นอยู่ โจทก์หลงเชื่อจึงตกลงจ่ายเงินรับซื้อแชร์ไว้ ความจริงจำเลยไม่ได้เปิดวงแชร์ตามที่ตนอ้าง ดังนี้จำเลยผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๘๕๖/๒๕๑๐)

(๒๒) นำเช็คมามอบเพื่อชำระหนี้จำเลยสลักหลังด้วย แม้จำเลยจะบอกว่าผู้สั่งจ่ายมีฐานะดีสามารถจ่ายเงินได้ก็ตาม จำเลยก็ไม่ผิด ม.๓๔๑ เพราะเมื่อถึงกำหนดก็มีสิทธิเรียกร้องทางแพ่งกับผู้สั่งจ่ายหรือจำเลย ส่วนผู้สั่ง

จ่ายจะมีฐานะสามารถใช้เงินตามเช็คได้นั้นก็เป็นเวลาใน
อนาคต ไม่มีผู้ใดจะรู้ได้ไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๑๕๓/๒๕๑๑)

(๒๓) ชื่อ โศกสงที่บ้าน จำเลยบ้ายเบียงขอชำระ
ในวันรุ่งขึ้นและคืนนั้นจำเลยก็พาโคหนีไป เห็นได้ว่า
จำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงให้หลงเชื่อว่าจะซื้อโคด้วย
การวางแผนเป็นขั้นตอนโดยจำเลยไม่มีเจตนาจะใช้ราคา
ให้ผู้เสียหายแต่เริ่มต้นและผลแห่งการหลอกลวงนี้จำเลย
ได้โคไปจากผู้เสียหาย ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๕๕๕/๒๕๑๑)

(๒๔) ผู้เสียหายคนหนึ่งฟ้องคดีตาม ม.๓๔๓
แต่ยังฟ้องจำเลยตาม ม.๓๔๓ อีก ผู้เสียหายยอมฟ้องได้
เพราะผู้เสียหายเป็นคนละคนต่างถูกหลอกลวงคนละวันคนละ
เวลา จำนวนเงินที่ถูกหลอกลวงแตกต่างกัน ตำแหน่งงานที่
จะจ้างผู้เสียหายไม่เหมือนกัน จึงเป็นการกระทำต่างกรรม
ต่างวาระ ไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีแรก (ฎ.๓๔๐/๒๕๑๒ป)

(๒๕) หลอกลวงว่าเป็นเจ้าของที่ดินตาม น.ส.๓
โจทก์หลงเชื่อจึงทำหนังสือรับรองหลักทรัพย์ที่ยื่นขอรับ
ประกันต่อศาล แม้จำเลยจะไม่ได้รับประโยชน์เป็นทรัพย์สิน
แต่ทำให้ผู้เสียหายได้รับประกัน โดยใช้หนังสือรับรองนั้น
อ้างต่อศาลจนได้ประกัน อันเป็นการแสวงหาประโยชน์
สำหรับผู้อื่น ย่อมถือว่าเป็นทุจริตผิด ม.๓๔๑ และ
ม.๓๔๒(๑) (ฎ. ๘๖๓/๒๕๑๓)

(๒๖) พูดเอาเงินว่าจะไปซื้อเบี้ยเลี้ยงตำรวจและ
จะให้ผลประโยชน์ผู้เสียหาย เป็นเรื่องอึมโดยให้คำมั่นผู้
เสียหายว่าจะใช้เงินนั้นเพื่อกิจการของจำเลยเอง มิได้เอา
ความเท็จมากล่าว หรือแสดงข้อเท็จจริงหรือปกปิด แม้
จำเลยไม่ได้เอาเงินไปซื้อเบี้ยเลี้ยง ก็เป็นเรื่องผิดคำมั่นผู้เสียหาย
ผู้เสียหายไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๗๐๗/๒๕๑๖)

(๒๗) จำเลยหลอกลวงจะขายแร่พลวงและขอ
รับเงินพร้อมกระสอบไปใส่แร่โดยมีเจตนาทุจริตแต่แรก
แม้เงินเป็นวัตถุอันสำคัญที่จำเลยมุ่งหลอกลวงจากผู้เสียหาย
ส่วนกระสอบนั้นหลอกเพื่อให้สมกับอุบายที่อ้างจะ
ขายแร่ให้เท่านั้น แต่ก็ได้จากการหลอกลวงผิด ม.๓๔๑
ด้วย และมีใช้การครอบครองทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ผิด ม.๓๕๒
(ฎ.๒๑๔๗/๒๕๑๗)

(๒๘) โจทก์ซื้อบ้าน ให้จำเลยลงชื่อเป็นผู้มี
กรรมสิทธิ์เพราะเป็นพระสงฆ์ ต่อมาจำเลยฟ้องขับไล่ผู้ดูแล
บ้านดังกล่าวของโจทก์ออกและเรียกค่าเสียหาย โดย
อ้างว่าเป็นของจำเลยตามข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าจำเลยได้

หลอกลวงเอาเงิน โจทก์ไป ส่วนการที่จำเลยปฏิเสธ
กรรมสิทธิ์ภายหลังเป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด
ม.๓๔๑ (ฎ.๒๖๒๖/๒๕๒๑)

(๒๙) จำเลยนำความเท็จมาหลอกลวงโจทก์และ
ผู้เสียหายว่า จำเลยจัดพิมพ์หนังสือจะนำรายได้ช่วยซื้อ
อาวุธคุ้มครองหมู่บ้าน โจทก์หลงเชื่อซื้อ ๒ เล่ม ๔๐ บาท
จำเลยขายได้ ๒ แสน และนำเงินใช้ประโยชน์ส่วนตัว เป็น
เรื่องเพียงว่าจำเลยรับจะทำอะไรแล้วไม่ทำตามรับเท่านั้น
การไม่ทำตามรับไม่ใช่ความผิด ม.๓๔๑ และไม่มีการหลอ
กลวง (ฎ.๒๖๕/๒๕๒๔)

(๓๐) จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายว่าสามารถติด
คอให้ผู้เสียหายเป็นตัวแทนจำหน่ายเบียร์ เป็นสัญญาต่าง
ตอบแทน ถ้าไม่ได้เป็นตัวแทนก็ไม่ต้องจ่ายค่าสมนาคุณ
หรือทรัพย์สินอื่นใด แม้ผู้เสียหายจะหลงเชื่อคำหลอกลวง
จำเลยที่กล่าวว่าเป็นบริษัท บ. จะตั้งผู้เสียหายเป็นตัวแทนคน
ใหม่ มุ่งจนลงชื่อ ในผู้เสียหายดังกล่าว ไม่ผิด ม.๓๔๑
(ฎ.๒๕๒๒/๒๕๒๔)

(๓๑) จำเลยเป็นหัวหน้าวงแชร์หลอกลวงโจทก์
ว่า ฉ. ลูกวงจะขายแชร์ ซึ่งความจริง ฉ. ไม่ได้ขายแชร์ให้ผู้
ใด ทำให้โจทก์รับซื้อแชร์ดังกล่าวและจำเลยได้เงินค่าแชร์
ไปจากโจทก์ จำเลยผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๒๕๑๐/๒๕๒๕)

(๓๒) โจทก์เข้าซื้อที่ดินจัดสรรจากจำเลย หลัง
จากรับเงินที่ผ่อนแล้ว จำเลยจึงนำที่ดินขายฝากผู้อื่น
จนพ้นกำหนดไถ่คืน ทำให้ไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์
ให้โจทก์ได้ จำเลยมิได้หลอกลวงโจทก์ด้วยการแสดง
ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดแต่อย่างใด เพราะการขาย
ฝากกระทำหลังจากรับเงินจากโจทก์ ไม่ผิด ม.๓๔๑
(ฎ.๒๘๔๐/๒๕๒๕)

(๓๓) ร่วมกันทำการค้าเพื่อประโยชน์ร่วมกัน
เอาสร้อยไปจากผู้เสียหาย ทำหลักฐานรับมอบให้
ยึดถือ เป็นมอบให้ไปขายเพื่อผลกำไรตามที่เคยปฏิบัติคือ
กันมาก่อนโดยสุจริต เมื่อจำเลยขายได้แล้วไม่นำเงินมา
ชำระ ผิดสัญญาทางแพ่ง ทั้งคดีฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนา
ทุจริตหลอกลวงเอาสร้อยจากโจทก์ ไม่ผิด ม.๓๔๑
(ฎ.๑๕๑๒๕๒๗)

(๓๔) นำความเท็จว่าสามารถติดต่อบริษัท
สุรา ให้แต่งตั้งผู้เสียหายเป็นตัวแทนจำหน่ายสุราได้ ซึ่งไม่
เป็นความจริง เนื่องจากจำเลยไม่มีอำนาจที่จะทำได้ โดย

จำเลยมีเจตนาทุจริตที่จะหลอกลวงเอาทรัพย์สินจากผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะไม่ได้ส่งมอบทรัพย์สินให้จำเลย จำเลยผิด ม.๓๔๑, ๘๐ (ฎ.๑๑๒๕/๒๕๒๗)

(๓๕) แจ้งความว่าสมุดเช็คหายเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงว่าจำเลยไม่ได้ออกเช็คสั่งจ่ายให้ผู้เสียหาย เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาฉ้อโกงผู้เสียหายมาแต่ต้น โดยปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งว่าจำเลยไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงใช้เงินตามเช็ค จำเลยผิด ม.๓๔๑ อีกบทหนึ่ง กรรมเดียวกันกับผิด พ.ร.บ.เช็ค ลง ม.๓๔๑ บทหนัก ม.๕๐ (ฎ.๒๕๐๑/๒๕๒๗)

(๓๖) ตกลงกันว่าโจทก์ถอนตัวจากผู้จัดการมรดกไปแล้ว จำเลยจะชดใช้เงินให้โจทก์ โดยจำเลยที่ ๑ ออกเช็ค จำเลยที่ ๒ ค้ำประกันสลักหลัง และจะนำเงินมาวางศาลให้โจทก์รับไป ต่อมาจำเลยที่ ๑ แถลงต่อศาลไม่สามารถหาเงินตามเช็คได้ ภายหลังไม่สามารถหาเงินได้หาทำให้ข้อตกลงเป็นเท็จไม่ผิดทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๗๕/๒๕๒๘)

(๓๗) ม.๓๔๑, ๓๔๓ มิได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงมากน้อยเป็นเกณฑ์ แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนเป็นสำคัญ เมื่อจำเลยร่วมกับพวกหลอกลวงผู้เสียหาย ๖ คน เป็นรายบุคคลให้เสียค่าสมัครไปทำงานต่างประเทศ ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๖๐๕/๒๕๒๕)

(๓๘) ดิดค่อซื้อโคมาขายให้เมื่อขายได้จะนำเงินค่าโคพร้อมค่านายหน้ามาให้ มอบโคให้แล้วไม่นำเงินมาให้ พอถูกจับให้การว่าได้ชำระเงินให้ผู้เสียหายจนครบถ้วนแล้ว จำเลยมิได้มีเจตนาจะซื้อโคอย่างแท้จริง แต่วางแผนหลอกลวงผู้เสียหายมาแต่ต้น ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๑๒๔/๒๕๒๕)

(๓๙) ซื้อเครื่องจักรชำระราคาแล้ว แต่ยังไม่จดทะเบียนกรรมสิทธิ์ของจำเลยอยู่ที่พูดหลอกว่าเพื่อขอรับหนังสือจดทะเบียนและ โจทก์หลงเชื่อมอบหนังสือให้ เมื่อจำเลยที่ ๑ จดทะเบียนเครื่องจักร ให้จำเลยที่ ๒ ต่อเข้าพนักงาน จึงไม่ใช่แจ้งเท็จหรือกล่าวเท็จให้จดทะเบียนไม่ผิด ม.๑๓๗, ๒๖๒ (ฎ.๑๔๕๕/๒๕๒๕)

(๔๐) ขับรถไปส่งเติมน้ำมันเกือบเต็มถังแล้วพูดว่า “ไม่มีเงิน เคี้ยวจะเอามาให้” คนเติมพูดว่า “ต้องไปบอกผู้เสียหายก่อน” แล้วจำเลยขับรถออกไปทันที ขณะเติมไม่

ดับเครื่องไม่มีฝาปิดถัง ใช้ผ้าอุดไว้ แสดงว่าจำเลยได้วางแผนไว้เพื่อจะไม่นำเงินค่าน้ำมัน เมื่อได้น้ำมันแล้วรีบหนีไป อันเป็นอุบายอย่างหนึ่งผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๖๑๑/๒๕๓๐)

(๔๑) กู้เงินจำเลยที่ ๑ รับรองว่า จำเลยที่ ๒, ๓ จะเปลี่ยน น.ส.๓ และจะค้ำประกันการกู้เงิน เป็นเหตุการฉ้อในภายหลังที่จำเลยที่ ๑ รับจะดำเนินการให้ ต่อมาจำเลยที่ ๒, ๓ ไม่เปลี่ยน น.ส.๓ และไม่ยอมค้ำประกันเป็น เรื่องที่จำเลยที่ ๑ ไม่ปฏิบัติตามคำรับฯที่ให้แก่โจทก์ ไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๕๗๗/๒๕๓๑)

(๔๒) ผู้เสียหายตกลงขายข้าวเปลือกแก่จำเลย โดยยินยอมให้จำเลยนำข้าวเปลือกที่ตกลงซื้อขายนั้นไปก่อน แล้วผู้เสียหายว่าจำเลยจะชำระราคาให้ภายหลัง ตามวันที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นเรื่องปกติธรรมดาในการซื้อขายกัน เมื่อจำเลยผิดนัดเป็นเรื่องผิดสัญญา (ฎ.๑๖๒๖/๒๕๓๑)

(๔๓) หลอกลวงผู้เสียหายให้ลงชื่อในแบบพิมพ์เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เสียหายจำนองและหนังสือเรื่องราวจดทะเบียน แม้ยังได้ได้กรอกข้อความถือได้ว่าเป็นการหลอกลวงให้ผู้เสียหายทำเอกสารสิทธิแล้ว เพราะจำเลยอาจนำไปกรอกข้อความให้ครบถ้วนว่าผู้เสียหายเจตนาจะทำสัญญาจำนอง จำเลยผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๕๖๒/๒๕๓๑)

(๔๔) ไม่ได้รับอนุญาตจัดหางาน ได้ใช้กิจการจัดหางานเป็นกลอุบายหลอกลวง โดยแสดงข้อความเท็จให้ผู้เสียหายหลงเชื่อเพื่อส่งมอบเงินค่าบริการแก่จำเลย ไม่ได้แสดงข้อความเท็จต่อประชาชนโดยทั่วไป แต่จำเลยไปชักชวนผู้เสียหายที่บ้านแล้วพวกผู้เสียหายก็ชวนกันไปสมัครกับจำเลย ผิด ม.๓๔๑ ไม่ผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๔๔๘/๒๕๓๒)

(๔๕) จำเลยเป็นตัวแทนบริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาต แม้บุตรผู้เสียหายจะไม่ได้ทำงานและจำเลยไม่อาจคืนเงินให้ผู้เสียหายได้เพราะส่งบริษัทแล้ว ก็ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต ไม่ผิด ม.๓๔๑ ส่วนค่าของคืนเงินเมื่อจำเลยเป็นเพียงตัวแทนของบริษัท และจำเลยส่งเงินที่รับจากผู้เสียหายให้แก่บริษัทไปแล้ว จำเลยจึงไม่ต้องคืนเงินให้แก่ผู้เสียหาย (ฎ.๗๕๑/๒๕๓๒)

(๔๖) ฉ้อโกงต้องเป็นการได้ไปซึ่งทรัพย์สินโดยการหลอกลวง การเล่นเกมแชร์ จำนวน ๕๐ มือ มีการประมูล

เก็บเงินถึง ๕๗ มือแล้ว ต่อมาจำเลยหัวหน้าแชรวิไม่เก็บเงิน และไม่ดำเนินประมวลตามหน้าที่ผิด ผู้เสียหายเล่นแชรวิไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๒๔๔๔/๒๕๓๒)

(๔๗) เป็นผู้คิดต่อชักจูง เขียนแผนที่ไปหาพวก จำเลยที่ ๓ ทม. คิดต่อพวกจำเลยคืนเงินให้แก่ผู้เสียหาย เป็นการแบ่งแยกหน้าที่กันทำระหว่างจำเลยกับพวก หาใช่เป็นเพียงผู้แนะนำให้ไปติดต่อผู้จะจัดส่งเองไม่ และการที่จำเลยและพวกรับเงินแล้วไม่ดำเนินการตามรับรองไม่มีเจตนาจะจัดส่ง ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๒๗๒๔/๒๕๓๒)

(๔๘) ตกกลางขาข้าว โปดและผู้เสียหายจ่ายเงินแล้ว แต่ครั้งผู้เสียหายจะไปรับข้าว จำเลยไม่ขายและไม่ยอมให้นำข้าวไป ผู้เสียหายทวงเงินคืน จำเลย “ไม่มีเงินคืนให้” เป็นเรื่องตกลงจะขายข้าวแล้วเปลี่ยนใจไม่ยอมขายให้ผู้เสียหาย ข้าวมีอยู่จริงในขณะที่ตกลงซื้อกัน จึงเป็นกรณีที่จำเลยผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๓๗๘๔/๒๕๓๒)

(๔๙) มิได้ประกอบธุรกิจค้าขายทองคำ แต่หลอกโจทก์โดยการพูดชักชวนให้โจทก์ลงทุนเข้าหุ้นค้าทองคำกับจำเลย ผู้เสียหายหลงเชื่อมอบเงินให้จำเลยไป จำเลยผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๒๐/๒๕๓๓)

(๕๐) โจทก์และสามีขายพลอยให้จำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๑ ออกเช็คสั่งจ่ายให้สามี ถึงกำหนดเช็คไม่มีเงินเป็นเรื่องผิดทางแพ่งและผิด พ.ร.บ.เช็ค ไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๐๓๗/๒๕๓๓)

(๕๑) คิดต่อค้าขายเกือบ ๑ ปี ๒ ครั้ง และจำเลยมิได้ปฏิเสธว่ามีได้ซื้อหรือมิได้เป็นหนี้โจทก์ โดยรับว่าเป็นหนี้อยู่จริงแต่ขอประนอมหนี้ ๑๕% ทั้งโจทก์ยอมรับห้างผู้เสียหายที่จำเลยเป็นผู้จัดการเป็นหนี้ซื้อไม้ซึ่งเป็นนิติสัมพันธ์ทางแพ่ง ชื่อไม้ไม่ชำระราคา เป็นเพียงผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๕๒๗/๒๕๓๔)

(๕๒) เป็นผู้ชักชวนไปทำงานที่ได้หวั้นโดยอ้างว่าเคยส่งคนไปทำงานมาแล้ว และเรียกค่าบริการรับเงินแล้วไม่ดำเนินการไปได้ตามที่พูดรับรองไว้ ทั้งไม่ยอมคืนเงิน แสดงว่าจำเลยหลอกหลวงผู้เสียหาย โดยไม่มีเจตนาจะจัดหางานให้จริง (ฎ.๖๑๖๕/๒๕๓๔)

(๕๓) จำเลยตกลงขายที่นอนซุงและรับเงินแล้ว แต่จำเลยไม่สามารถจัดส่งให้ได้ เพราะทางราชการไม่อนุญาตให้ทำไม้ดังกล่าว เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด

ม.๓๔๑ แสดงข้อความเท็จต้องเป็นเหตุการฉ้อโกงในอดีตหรือปัจจุบัน จึงจะเป็นข้อความเท็จได้ เหตุการณ์ในอนาคตปกติจะถือว่าเป็นข้อความเท็จไม่ได้ (ฎ.๑๒๔/๒๕๓๕)

(๕๔) จำเลยที่ ๔ เคยรักษาเบาหวานเชื่อว่าจำเลยเป็นแพทย์อาการทุเลา เกิดความเลื่อมใสในความสามารถรักษาโรคของจำเลยที่ ๑ จึงได้แนะนำให้ผู้เสียหายรักษากับจำเลย จึงยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๔ มีเจตนาหลอกลวงผู้เสียหายไปรักษากับจำเลย จำเลยที่ ๔ ไม่ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๑๐๔๒/๒๕๓๕)

(๕๕) จำเลยกับพวกใช้หลักฐานปลอมหลอกลวงโจทก์ร่วมโดยอ้างว่า ขอเอาประกันชีวิตต่อบริษัทโจทก์ร่วม ซึ่งความจริง ว.ตัวจริงได้ถึงแก่ความตายไปแล้ว โจทก์ร่วมหลงเชื่อจึงออกกรมธรรม์ประกันชีวิตอันเป็นเอกสารสิทธิให้ การกระทำของจำเลยมีความผิดฐานฉ้อโกงเสร็จเด็ดขาดกรรมหนึ่งแล้ว ต่อมาจำเลยกับพวกได้สร้างสถานการณ์ว่าผู้เอาประกันได้รับอุบัติเหตุถึงแก่ความตายเพื่อหลอกลวงโจทก์ร่วม จนโจทก์ร่วมหลงเชื่อจึงจ่ายเงินตามที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ให้กับพวกของจำเลย แม้การกระทำครั้งหลังนี้จำเลยได้เอาผลของการกระทำครั้งก่อนมาเป็นส่วนประกอบ แต่การกระทำของจำเลยมีเจตนาจะทำให้ผลของการหลอกลวงทั้งสองครั้งเกิดความเสียหายแก่โจทก์ร่วมแต่ละส่วนกัน การกระทำของจำเลยครั้งหลังนี้จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงต่างกรรมกับการกระทำครั้งแรก (ฎ.๓๕๘๖/๒๕๓๕)

(๕๖) ฟ้องโจทก์ไม่ได้บรรยายให้ปรากฏชัดว่าจากการหลอกลวงของจำเลย จำเลยได้ทรัพย์สินอะไรไปจากผู้เสียหาย หรือทำให้ผู้เสียหายต้องถอนทำลายเอกสารสิทธิอันเป็นองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกง ตาม ป.อ. ม.๓๔๑ ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่ต้องบรรยายมาในฟ้องพอสมควรที่ทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้คดีเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ ป.วิ.อ. ม.๑๕๘ (ฎ.๓๕๒/๒๕๓๖)

(๕๗) โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยให้คำรับรองต่อโจทก์ต่อหน้าพนักงานสอบสวนว่าจะชำระหนี้แทน ส. ภายในวันที่ ๓๐ เม.ย. ๒๕๓๔ และขอให้โจทก์ถอนคำร้องทุกข์ โจทก์หลงเชื่อจึงถอนคำร้องทุกข์ คำรับรองดังกล่าวจึงเป็นคำมั่นสัญญาที่จำเลยจะปฏิบัติในอนาคต ขณะที่คำรับรองยังไม่ปรากฏว่าเมื่อถึงกำหนดตามคำรับรอง

แล้ว จำเลยจะไม่ปฏิบัติตามคำรับรอง คำรับรองดังกล่าวจึงไม่ใช่ข้อความเท็จ นอกจากจำเลยมีความตั้งใจมาแต่แรกขณะให้คำรับรองว่าจะไม่ปฏิบัติตามคำรับรองจึงจะถือได้ว่าจำเลยแสดงข้อความเท็จ แต่โจทก์มิได้รับขยายฟ้องว่าจำเลยมีความตั้งใจมาแต่แรกขณะให้คำรับรองว่าจะไม่ปฏิบัติตามคำรับรองฟ้องโจทก์จึงขาดองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๑๒๒๘/๒๕๓๖)

(๕๔) สัญญาแม้จะเป็นเพียงกระดาษแผ่นเดียวก็ถือว่าเป็นทรัพย์ เมื่อจำเลยหลอกลวงเอาเอกสารสัญญาของโจทก์ไป ผิดฉ้อโกง (ฎ.๔๐๔๖/๒๕๓๖)

(๕๕) จัดพิธีแต่งงานตามประเพณีอย่างเปิดเผย แต่ไม่ยอมไปจดทะเบียนสมรสและไม่ยอมให้เข้าเป็นหุ้นส่วนด้วยตามที่พูดไว้ เป็นผิดสัญญาหมั้นและผิดข้อตกลง ไม่เป็นการหลอกลวงเอาทรัพย์สิน ไม่ผิดฉ้อโกง (ฎ.๓๓๘๘/๒๕๓๖)

(๖๐) ลงลายมือชื่อปลอมในใบมอบฉันทะพยายามจะนำไปขอรับเงินธนาฉ้อโกงจับเสียก่อน ถือได้ว่าการกระทำเข้าชั้นความผิดฐาน ม.๓๔๑, ๘๐ แล้ว (ฎ.๕๓๖/๒๕๓๓)

(๖๑) การหลอกลวงเอาเงินจากโจทก์ร่วมโดยนำหลักฐานการกู้หรือมอบเช็คให้โจทก์ร่วมดังกล่าวก็เป็นการหลอกลวงเพื่อให้ได้เงินจำเลย มิได้มีเจตนาจะผูกพันตามสัญญากู้หรือเช็คที่แก้ไปแล้งผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๕๒๕๕/๒๕๔๐)

(๖๒) เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องของถอนคำร้องทุกขเพราะได้รับخذเงินที่ฉ้อโกงไปจากจำเลยแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้อง จึงระงับไปตาม ป.วิ.อ. ม.๓๕(๒) (ฎ.๗๕๑/๒๕๔๑)

(๖๓) จำเลยที่ ๑ ทำใบบันทึกการขายปลอมไปใช้เบิกเงินจากธนาคารผู้เสียหาย จึงเป็นความผิดฐานใช้

เอกสารสิทธิปลอมและฉ้อโกง ม.๒๖๘ วรรคหนึ่ง ประกอบ ม.๒๖๕,๓๔๑ (ฎ.๓๖๗๗/๒๕๔๒)

(๖๔) นำไปบันทึกการขายของปลอมไปใช้เบิกเงินจากธนาคารผิดใช้เอกสารสิทธิปลอมและฉ้อโกง ม.๒๖๕,๒๖๘,๓๔๑ (ฎ.๔๐๔๘/๒๕๔๒)

(๖๕) ลักทรัพย์ต้องเป็นการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยพลการและทุจริต มิใช่ผู้อื่นให้ทรัพย์ไปเพราะถูกหลอก จำเลยเปลี่ยนราคาสินค้าให้ถูกลง จึงเป็นการหลอกลวงผู้เสียหายให้ได้รับเงินค่าสินค้าลดลง ผิดฉ้อโกง ไม่ใช่ลักทรัพย์ (ฎ.๖๘๘๒/๒๕๔๒)

(๖๖) เมื่อที่ดินที่โจทก์ซื้อฝากตามสัญญาขายฝากที่ดินเป็นคนละแปลงกับที่จำเลยหลอกลวงให้โจทก์ซื้อ จำเลยผิดฉ้อโกง (ฎ.๕๐๔-๕๐๕/๒๕๔๓)

(๖๗) จำเลยนำชื่อที่ดินแปลงอื่นว่าเป็นที่ดินที่จำเลยจะขายฝาก จนผู้เสียหายหลงเชื่อรับซื้อฝากไว้ ผิดฉ้อโกง (ฎ.๑๘๖๖/๒๕๔๓)

(๖๘) จำเลยกู้เงินโดยหลอกว่ามีโฉนดที่ดินเป็นประกันทั้งที่โฉนดที่ดินถูกขายทอดตลาดแล้ว ผู้เสียหายหลงเชื่อจึงให้เงินไป ผิดฉ้อโกง (ฎ.๘๓๖๖/๒๕๔๔)

(๖๙) ความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน ไม่ใช่ความผิดฐานฉ้อโกง พนักงานอัยการจึงไม่อาจเรียกให้จำเลยคืนหรือให้เงินแก่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. ม.๔๓ ได้ (ฎ.๑๓๔๗/๒๕๔๕)

(๗๐) ทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินเพื่อระงับความผิดฐานฉ้อโกง อันยอมความได้ สัญญาสมบูรณ์ไม่ขัดต่อความสงบ (ฎ.๑๔๒๘-๑๔๒๙/๒๕๔๕)

(๗๑) ความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน เป็นความผิดต่างจากฉ้อโกง แม้ไม่ผิดฉ้อโกง ก็อาจผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานฯ (ฎ.๓๓๑๔/๒๕๔๕)

ฉ้อโกงที่ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๔๒ ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(๑) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(๒) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- (๑) หลอกหลวงว่าเป็น ร.ต.ท.จำลอง แม้จะไม่ปรากฏว่ามี ร.ต.ท.จำลอง ในกองสอบสวนกลางหรือไม่ ถือว่าเป็นการแสดงตนเป็นคนอื่นไปแล้ว (ฎ.๑๓๘๔/๒๕๕๓)
- (๒) จำเลยไม่ได้แสดงตนเป็นบุคคลอื่น เพียงแต่แสดงฐานะของตนเองอันเป็นที่ ไม่นิติ ม.๓๔๒(๑) (ฎ. ๑๒๒/๒๕๐๖)

- (๓) ลงลายมือชื่อปลอมเพื่อให้ได้ไปจังหวัดพัทลุง สนิท ม.๓๔๒(๑) (ฎ.๑๐๖๗/๒๕๐๗)
- (๔) หลอกหลวงโดยแสดงเป็นผู้มีชื่อในบัตรประชาชนแล้วขายรถยนต์ เป็นการใช้ออกสารปลอมฉ้อโกงโดยหลอกว่าเป็นคนอื่นตาม ม.๒๖๘,๓๔๑,๓๔๒ ลงโทษตาม ม.๒๖๘ ซึ่งเป็นบทหนัก (ฎ.๒๒๓๕/๒๕๓๒)

ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน

มาตรา ๓๔๓ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา ๓๔๒ อนุมาตราหนึ่ง อนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

- (๑) เจ้าแม่สำโรงบันดาลให้มีขึ้นและอ้างเป็นน้ำพุศักดิ์สิทธิ์รักษาโรคภัยได้ ประชาชนหลงเชื่อเอาไปกินไม่หายได้เงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๕๕๗/๒๕๐๒)
- (๒) หากไม่ได้รับความว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตเช่นนั้น ในขณะที่จะตกลงกัน แต่เป็นเรื่องที่ตกลงกันมาแล้ว จึงมีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นแก่จำเลย ทำให้จำเลยไม่อาจใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างได้ตามที่ตกลงกันมา ผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น ไม่ผิดอาญา (ฎ.๑๕๕๓/๒๕๐๖)
- (๓) หลอกหลวงผู้เสียหายกับพวกรวม ๒๑ คน ซึ่งเป็นการหลอกหลวงคนเป็นจำนวนมากเท่านั้น เมื่อมิได้กล่าวหาว่าจำเลยได้หลอกหลวงประชาชนโดยทั่วไป จึงเป็นฟ้องที่ไม่ครบองค์ประกอบความผิด ม.๓๔๓ ม.๓๔๓ ต้องกระทำด้วยเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนทั่วไป ไม่ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกหลวงและผลเสียหายน้อยเป็นเกณฑ์ (ฎ.๒๘๕/๒๕๐๘)
- (๔) บรรยายฟ้องว่าจำเลยทำการหลอกหลวงผู้ มีชื่อตามฟ้องและราษฎรอื่นอีกหลายคน ฟ้องของโจทก์ ฟังได้ว่านอกจากบุคคลที่มีตามฟ้องแล้วจำเลยยังได้หลอก

- หลวงประชาชนด้วย ถือว่าเข้าองค์ประกอบความผิด ม.๓๔๓ แล้ว (ฎ.๕๘๗/๒๕๑๑)
- (๕) ประกาศหนังสือพิมพ์รายวันเปิดรับสมัครบุคคลมาทำงานกับบริษัท เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อมาสมัครทำงานโดยอ้างค่าจ้างเงินเดือนสูง วางระเบียบต้องซื้อหุ้น ๑ หุ้น เป็นเงิน ๕๐๐ บาท ทั้งนี้มีได้ดำเนินการมัดดู ประสงค์และไม่มีธุรกิจจะให้ผู้สมัครทำผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๓๔๐/๒๕๑๒)
- (๖) แอบอ้างว่าได้รับโควต้าสลากกินแบ่งเป็นจำนวนพัน ๆ เล่ม ซึ่งความจริงจำเลยมีเพียงเล็กน้อย และซื้อมาจากที่ต่าง ๆ ด้วยราคาสูงกว่า โดยยอมขาดทุนซึ่งมิใช่วิสัยการค้าที่จะทำโดยสุจริต แต่เพื่อเป็นอุบายหลอกหลวงให้ผู้มาลงทุนกับจำเลยเป็นจำนวนมากแล้วหนี ผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๑๕๒๕/๒๕๑๔)
- (๗) ผู้จัดการบริษัทโฆษณาหลอกขายที่ดินแก่ประชาชน แม้มีผู้ตั้งจองโดยยังไม่ชำระเงินประมาณ ๑๐ ราย มีผู้ซื้อที่ดินเพียง ๒ ราย และมีผู้ซื้อรายเดียวที่แจ้งความร้องทุกข์ ผิด ม.๓๔๓ และบริษัทจำเลยผิดตามมาตรา นี้ด้วย (ฎ.๕๗/๒๕๑๘)

(๘) ผู้จัดการบริษัทโฆษณาให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเสียค่าบริการคนละ ๒๐๐ บาท สมทบทุน ๓๐๐ บาท มีสิทธิกู้เงินได้คนละ ๒,๕๐๐ บาท แสดงว่าไม่พอให้สมาชิกกู้ได้ทั่วตามสิทธิของสมาชิก เป็นแผนการฉ้อโกง ประชาชนผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๑๖๑๒/๒๕๑๘)

(๙) เรียกเงินคนละ ๕๕ บาท จัดให้มีการโฆษณาว่าสามารถรักษาโรคหลายชนิดให้หายได้ ประชาชนหลงเชื่อไปรักษาวันละ ๕๐-๖๐ คน แต่ไม่หาย เพราะมิได้รักษาตามวิชาแพทย์ปัจจุบันหรือโบราณ เป็นแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนและได้ไปซึ่งทรัพย์จากการหลอกลวง ผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๒๕๕๓/๒๕๒๑)

(๑๐) “ประชาชน” หมายถึง บรรดาพลเมือง ซึ่งมีความหมายถึงชาวเมืองทั้งหลาย โจทก์ฟ้องจำเลยทั้ง ๖ หลอกลวงโจทก์และประชาชนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ ๔ ประมาณ ๓๐ คน จึงเป็นการหลอกลวงเฉพาะบุคคลที่เจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ ๔ ซึ่งมีจำนวนมากเท่านั้น มิใช่ประชาชนทั่วไป ไม่ผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๗๐๕/๒๕๒๓)

(๑๑) หลอกว่ามีงานทำที่องค์การโทรศัพท์ มีคนเชื่อ ๓ คน จ่ายเงินให้แก่พฤติกรรมไม่ได้ประกาศโฆษณาแก่บุคคลทั่วไป มีเพียงตัวแทนจำเลยได้ติดต่อโจทก์และพวกอ้างว่ามี งานอยู่ ๒ ตำแหน่งเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๔๓ ผิด ม.๓๔๑ (ฎ.๗๘๗/๒๕๓๒)

(๑๒) หลอกให้ไปทำงานที่มาเลเซียแล้วรับเงิน ๑,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท โดยจำเลยกับพวกให้โจทก์และผู้เสียหายกับพวกเดินทางไปแล้วปล่อยทิ้งไว้ที่จังหวัดยะลา โดยไม่มีงานในมาเลเซียให้ไปทำจริงดังที่ประกาศ ผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๖๐๑๘/๒๕๓๑)

(๑๓) ประกาศชักชวนประชาชนในหมู่บ้านสามารถจัดหางานที่สิงคโปร์ได้ ผู้เสียหายยอมมอบเงินให้

สามี่จำเลย จำเลยนั่งอยู่ด้วยสามี่ส่งให้จำเลย จำเลยรับเงิน “หากไม่ได้ไปจะคืนเงินให้” แสดงว่าจำเลยรู้ว่าความจริงสามี่จำเลยไม่สามารถพาพวกผู้เสียหายไปได้ รับเงินและพูดเช่นนั้นเป็นการสนับสนุน จำเลยผิด ม.๓๔๓, ๘๖ (ฎ.๘๑๑/๒๕๓๔)

(๑๔) ม.๓๔๓ ไม่ได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามากหรือน้อย แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความ อันเป็นเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญและไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องกระทำการดังกล่าวด้วยตัวเองมาตั้งแต่ต้นทุกครั้ง (ฎ.๕๒๕๒/๒๕๔๐)

(๑๕) การหลอกลวงหรือนัด โกงโจทก์ทั้งเจ้าและประชาชนโดยการกระทำความต่อบุคคลหลายคน ในลักษณะที่เป็นประชาชนและอาจต่างวาระกันได้ และเห็นได้ชัดว่าเกิดจากเจตนาอันเดียวกันคือนัด โกงประชาชน (ฎ.๖๓๖๕/๒๕๔๑)

(๑๖) การหลอกลวงประชาชนว่าหางานให้ทำได้ เป็นความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน ม.๕๑ ตรี และเป็นความผิดกรรมเดียวกับฉ้อโกง ตาม ม.๓๔๓ วรรคหนึ่ง (ฎ.๔๗๔/๒๕๔๒)

(๑๗) จำเลยหลอกผู้เสียหายทั้ง ๑๒ คน และประชาชนว่าเป็นสมาชิกสหกรณ์มีโควตาเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่จำหน่ายโดยเจตนาทุจริตจะเอาเงินจากผู้เสียหาย ผิด ม.๓๔๓ (ฎ.๗๒๓/๒๕๔๔)

(๑๘) จำเลยยอมให้ ส. ใช้บ้านของตนเป็นสถานที่ติดต่อพูดคุยกับผู้เสียหาย ซึ่งเป็นคนหมู่บ้านเดียวกัน ยังไม่พอฟังว่าจำเลยร่วมกับ ส. หลอกลวงผู้เสียหาย (ฎ.๑๐๔๕/๒๕๔๕)

ความผิดฐานฉ้อโกงแรงงาน

มาตรา ๓๔๔ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบการงานอย่างใด ๆ ให้แก่คนหรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ความผิดฐานฉ้อโกงแรงงานต้องได้ความว่า
จำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายในขณะที่ตกลงจะ
ให้ผู้เสียหายประกอบงานให้ตน โดยเจตนาจะไม่ใช้ค่าแรง
งานหรือค่าจ้าง หรือจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่
ตกลง จึงจะเป็นความผิดได้ เป็นเรื่องที่ตกลงกันมาแล้วจึง
มีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นแก่จำเลย ทำให้จำเลยไม่อาจใช้ค่าแรง

งานหรือค่าจ้างได้ตามที่ตกลงกันไว้ ก็เป็นเพียงผิดสัญญา
ในทางแพ่งเท่านั้น (ฎ.๑๕๕๓/๒๕๐๖)

(๒) จำเลยหลอกเพื่อให้ส่งเงินให้เท่านั้น ไม่ได้
หลอกให้ทำงานเพราะไม่มีงานให้ทำ จึงไม่ใช่เป็นการ
กระทำเพื่อประสงค์ต่อผลตาม ม.๓๔๔ (ฎ.๑๐๕๑/๒๕๑๐)

ความผิดฐานบริโภคโดยมีเจตนาไม่ชำระเงิน

มาตรา ๓๔๕ ผู้ใดสั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเข้าอยู่ในโรงแรมโดยรู้ว่าตนไม่สามารถ
ชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่
เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) การที่ไปติดต่อกดลงสั่งอาหารล่วงหน้า
หลายวัน โดยให้นำอาหารไปเสิร์ฟในสถานที่อีกแห่งหนึ่ง
เมื่อไปไม่ชำระราคาก็เป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด
ม.๓๔๕ (ฎ.๑๖๘๖/๒๕๐๕)

และว่าจะชำระเงินในภายหลังซึ่งผู้ขายก็ยินยอม เป็นการ
ซื้อของเชื่อ ไม่ผิด ม.๓๔๕ (ฎ.๑๐๗๗/๒๕๑๑)

(๒) การสั่งซื้ออาหารหรือเครื่องดื่มมาบริโภค
นั้นเป็นที่เข้าใจว่าจะชำระราคาให้เมื่อได้บริโภคเสร็จแล้ว
ในสถานการณ์ของผู้ขาย ถ้ามันสินค้าไปที่บ้านของผู้ซื้อ

(๓) จำเลยเข้าพักโรงแรมโดยรู้ว่าไม่สามารถ
ชำระค่าอยู่โรงแรม มีความผิดตาม ม.๓๔๕ อัยการไม่มี
สิทธิเรียกเงินค่าเช่าโรงแรมแทนผู้เสียหาย เพราะเงิน
ค่าเข้าอยู่ในโรงแรมไม่ใช่ทรัพย์สินหรือราคาที่ผู้เสียหาย
ได้สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด ม.๔๓ ป.วิ.อ.
(ฎ.๒๑๕๗/๒๕๑๖)

ความผิดฐานชักจูงเพื่อเอาเปรียบผู้อื่น

มาตรา ๓๔๖ ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้
จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอหรือเป็นเด็กเบาปัญญา และ
ไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้น ต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานทำให้เสียหายแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันไว้

มาตรา ๓๔๗ ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่สิ่งทำให้เกิด
เสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่น
บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๓๔๘ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดมาตรา ๓๔๓ เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๔

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ด้วยการทำให้เสียหายทรัพย์สินที่จำนำ

มาตรา ๓๔๘ ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) “จำเลยได้นำโคมาจำนำไว้” แต่เมื่อทำสัญญาแล้วผู้ให้กู้ยินยอมให้โคกลับคืนไปสู่การครอบครองของจำเลย แม้จะเคยนำกลับไปให้โจทก์บ้างเป็นครั้งคราว แต่ผลที่สุดโจทก์ก็ยินยอมมอบคืนแก่จำเลยอีก เช่นนี้ถือว่าไม่ได้มอบโคเป็นประกันตามความหมาย “จำนำ” จึงขาดองค์ประกอบ ม.๓๔๘ (ฎ.๔๕๐/๒๕๐๒)

(๒) ทำสัญญากู้โดยเอาที่ดินเป็นประกันเงินกู้ ต่อมาจำเลยเอาที่ดินแปลงนี้ไปจำนองการกระทำดังนี้ไม่ผิด ม.๓๔๘, ๓๕๐ (ฎ.๑๐๕๐/๒๕๐๗)

(๓) จำเลยเอาสร้อยคอจำนำไว้กับผู้เสียหาย โดยเอาเงินของผู้เสียหายไปเล่นการพนันนั้น เพื่อเป็นประกัน

กระทำการมิให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้

มาตรา ๓๕๐ ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินก็คดี แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใด อันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ฟ้องว่าจำเลยทุจริตโอนรถให้ผู้อื่นไปโดยมิเจตนาไม่ชำระหนี้โจทก์ ขอให้ลงโทษตาม ม.๓๕๐ เมื่อได้ความว่าเป็นผู้เช่าซื้อแล้วผิดสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจึงโอนกรรมสิทธิ์รถนั้นให้ผู้อื่นไปจำเลยยังไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๗๓๖/๒๕๐๓)

(๒) การที่ถูกหนี้เลิกห้างเดิมและขายกิจการตั้งบริษัทขึ้นมาใหม่ มีทุนมากขึ้น ยังถือไม่ได้ว่ามีเจตนาย้ายทรัพย์สิน ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๑๘๑/๒๕๐๕)

หาใช่มอบกรรมสิทธิ์เด็ดขาดไม่ ทั้งไม่ใช่โอนขายปรียาย จำเลยได้เอาสร้อยของคนไป จึงไม่ผิด ม.๓๓๔ (ฎ.๖๕๐/๒๕๑๐)

(๔) จำเลยได้จำนำทรัพย์สินไว้แก่ผู้เสียหาย การที่จำเลยกับพวกร่วมกันขนย้ายทรัพย์สินที่จำนำไปจากสถานที่เก็บรักษา โดยอ้างว่าทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของบุคคลอื่น ข่มเป็นการทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ เพราะเป็นการทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจำนำลดจำนวนลงหรือหมดสิ้นไป ผิด ม.๓๔๘ (ฎ.๓๖๘๔/๒๕๓๒)

(๓) การสละสิทธิไถ่ถอนการขายฝาก ไม่ใช่เป็นการย้ายหรือซ่อนเร้นหรือโอนให้แก่ผู้อื่นหรือแกล้งเป็นหนี้ซึ่งทรัพย์สินใด ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๕๘/๒๕๐๖)

(๔) ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ โอนขายที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒,๓ นั้น จำเลยได้กระทำโดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของตนหรือผู้อื่นได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ไม่ครบองค์ความผิดตาม ม.๓๕๐ เพราะจะผิดเมื่อจำเลยกระทำโดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของตนหรือผู้อื่นได้ใช้หรือจะใช้สิทธิทางศาล (ฎ.๓๘๒/๒๕๐๖)

(๕) ความผิด ม.๓๕๐ นั้น เมื่อมีคำพิพากษาว่าโจทก์และจำเลยมิได้เป็นเจ้าของและลูกหนี้ต่อกันแล้ว ย่อมไม่อาจมีการกระทำความผิดฐาน โกงเจ้าหนี้ได้ (ฎ.๕๓/๒๕๐๗)

(๖) ทำสัญญาผู้โดยเอาที่ดินเป็นหลักประกัน ต่อมาจำเลยเอาที่ดินนั้นไปจำนอง ถือว่าไม่เป็นการโอน ย้าย ช้อนเร้น ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๐๕๐/๒๕๐๗)

(๗) ม.๓๕๐ หมายถึง ฟ้องเป็นคดีแพ่ง หากฟ้อง เป็นคดีอาญาไม่ถือว่าเป็นการใช้สิทธิทางศาล เพียงเพื่อให้ ลูกหนี้หาประกันมาให้เจ้าหนี้เป็นที่พอใจแล้วจะไม่เอา เรื่อง แสวงว่ายังจะไม่ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ลูกหนี้โอน ที่ดินให้ผู้อื่น ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๐๕๔/๒๕๐๗)

(๘) ผู้ค้าประกันในศาลรับผิดจำกัดในการชำระ หนี้ตามคำพิพากษาเฉพาะทรัพย์สินที่เอาวางประกัน หาได้ ยินยอมให้ผูกพันถึงทรัพย์สินอื่นของคนด้วยไม่ จำเลย โอนที่ดินแปลงอื่นของตนไปให้แก่ผู้ใด ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๑๑๐/๒๕๐๗)

(๙) จำเลยกู้เงิน โจทก์ถึงกำหนดชำระไม่ชำระ กลับขายเรือนให้ผู้อื่น แต่การขายโจทก์เป็นผู้ติดค้อขาย และรับชำระหนี้เป็นข้าวเปลือก ไม่ผิด ม.๓๕๐ เพราะ จำเลยโอนเรือนไปโดยการรู้เห็นยินยอมของโจทก์เอง (ฎ.๔๑๑/๒๕๐๘)

(๑๐) ม.๓๕๐ บุคคลภายนอกก็อาจเป็นตุลาการ กระทำความผิดได้ ถ้าร่วมกระทำกับลูกหนี้ตามที่บัญญัติ ไว้ใน ม.๓๕๐ ทั้งนี้โดยไม่จำต้องให้มีการบังคับคดีเสีย ก่อน (ฎ.๔๖๓/๒๕๑๑)

(๑๑) การโอนทรัพย์สินที่จำนองไม่ทำให้เจ้าหนี้ จำนองไม่ได้รับชำระหนี้ เพราะเจ้าหนี้ยังมีสิทธิได้รับ ชำระจากที่ดินจำนองซึ่งโอนไปนั้นอยู่ (ฎ.๑๐๗๔/๒๕๑๑)

(๑๒) ผู้เสียหายให้จำเลยกู้เงินหมื่นบาท มิได้ทำ หลักฐานการกู้ยืม ต้องห้ามเรียกร้องตาม ป.พ.พ. ม.๖๕๓ ผู้เสียหายจึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องได้ ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๔๐๖/๒๕๑๒)

(๑๓) จำเลยที่ ๑ เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของ โจทก์ โอนที่ดินให้จำเลยที่ ๓ ซึ่งมิได้เป็นลูกหนี้โจทก์ โดยมีเจตนาร่วมกันไม่ให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ จำเลยที่ ๑, ๓ มีความผิด ม.๓๕๐ จำเลยที่ ๓ จะอ้างว่าเป็นการโอนที่

ดินให้กับตนเอง มิใช่โอนให้กับ “ผู้อื่น” หาได้ไม่ (ฎ.๑๔๓/๒๕๑๔)

(๑๔) เป็นจำเลยในคดีเพิกถอนการซื้อจำเลยที่ ๑ ผู้รับ โอนได้เอาที่ดินนั้นไปขายฝากกับจำเลยที่ ๒ มี กำหนดได้ ๓ เดือน แล้วไม่ไถ่ในกำหนดจำเลยที่ ๑ มี เจตนาโอนที่พิพาทเพื่อมิให้โจทก์ผู้เป็นเจ้าของได้รับชำระ หนี้ ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๒๕๖/๒๕๑๗)

(๑๕) การสละสิทธิไถ่ถอนการขายฝาก มิใช่ เป็นการย้ายหรือช้อนเร้นหรือโอนให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินได้ ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๐๑๗/๒๕๑๗)

(๑๖) จำเลยที่ ๑ แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำเลยที่ ๒ โดยไม่เป็นความจริง ย่อมมีความผิด ม.๓๕๐ ส่วน จำเลยที่ ๒ ผู้รับสมอ้างเป็นเจ้าของถือได้ว่าร่วมกระทำ ผิดกับจำเลยที่ ๑ ด้วยมีเจตนาพิเศษ คนอื่นแม้ไม่เป็นผู้ หนี้ยี่ก็เป็นความผิด ม.๓๕๐ ได้ ถ้าคนรู้ว่าเจ้าหนี้จะใช้หรือ จะใช้สิทธิ (ฎ.๑๔๗๔/๒๕๑๗)

(๑๗) หนี้ตาม ม.๓๕๐ มิได้หมายความเฉพาะ หนี้เงิน แต่รวมถึงหนี้อื่น ๆ เช่น โอนขายที่ดินตามสัญญา จะซื้อด้วย จึงอาจเป็นความผิด ม.๓๕๐ หากจำเลยได้ กระทำไปด้วยเจตนาจะมีให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ (ฎ.๗๕๕/๒๕๑๔)

(๑๘) ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเปลี่ยนป้ายชื่อเป็น บริษัทอื่นยังไม่เป็นการปกปิดช้อนเร้นทรัพย์สินตาม ม.๓๕๐ และไม่เป็นพยายามกระทำผิด (ฎ.๕๒/๒๕๑๒)

(๑๙) จำเลยโอนที่ดินและบ้านไปก่อนโจทก์ลง วันที่ในเช็คเพื่อเข้าบัญชีเรียกเก็บเงิน จำเลยไม่มีมูลความ ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๒๓/๒๕๑๓)

(๒๐) ลูกหนี้โอนที่ดินของตนให้ผู้อื่นเพื่อมิให้ เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้ได้ฟ้องลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ มีความผิดตาม ม.๓๕๐ ส่วนผู้อื่นที่รับ โอนนั้นจะมีความ ผิด ม.๓๕๐ ก็ต่อเมื่อรู้ว่าลูกหนี้มีหนี้ที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิ ทางศาลแล้ว ถ้าไม่รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวก็ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๐๕๖๓/๒๕๑๓)

(๒๑) การ โอนหนี้จำเลยต้องมีสิทธิโอนด้วยการ ที่จำเลยโอนสารณสมบัติที่ตนครอบครองอยู่ให้ผู้อื่น ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๒๗๔๕/๒๕๑๓)

(๒๒) จำเลยขายที่ดินเพื่อเอาเงินชำระหนี้ซึ่ง ที่ดินนั้นติดจำนอง ตามที่ผู้รับจำนองเร่งรัดทวงถามให้

ชำระและขายได้ราคาพอ ๆ ที่จะชำระหนี้ นั้น ไม่ผิด
ม.๓๕๐ (ฎ.๒๕๘๕/๒๕๒๔)

(๒๓) ม.๓๕๐ หากได้จำกัดเฉพาะทรัพย์สินที่เจ้าหนี้
พึงจะยึดหรืออายัดไว้ไม่ แต่หมายถึงทรัพย์สินใด ๆ ของลูก
หนี้ที่มีอยู่ได้มีการยกย้าย ซ้อนเร้น หรือโอนไปเพียงเพื่อ
เจตนาให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน
และแม้ลูกหนี้จะยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ แต่ไม่พอชำระหนี้
เจ้าหนี้ได้ ก็ไม่ใช้เหตุอุบายพ้นผิด (ฎ.๓๐๘๕/๒๕๒๖)

(๒๔) การครอบครองปรปักษ์ไม่ก่อให้เกิดหนี้
แก่เจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินโอนที่ดินที่ถูกครอบครองไป
ไม่อาจเป็นความผิด ม.๓๕๐ เพราะเป็นเพียงกฎหมายรับ
รองหรือให้สิทธิโจทก์ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น จำเลย
ไม่มีหนี้จึงต้องชำระให้โจทก์ (ฎ.๓๕๒๗/๒๕๒๖)

(๒๕) โจทก์มีข้อตกลงกับจำเลยในลักษณะ
เป็นสัญญาต่างตอบแทน เมื่อโจทก์ยังไม่ได้ชำระหนี้
๔ หมื่นบาท ที่เหลือแก่จำเลย สิทธิเรียกร้องที่จะให้จำเลย
โอนตึกและที่ดินตามข้อตกลงยังมีอาบบังคับกันได้
(ฎ.๓๒๐๔/๒๕๒๘)

(๒๖) ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยแบ่งมรดก
ให้โจทก์ จำเลยขายที่มรดกเพราะแบ่งระหว่างทายาทไม่
ได้ นำเงินฝากธนาคารเพื่อรอพิงศาลฎีกา การที่จำเลยนำ
เงินไปปรับจำนวนเพื่อหารายได้ให้แก่กองมรดกในนามผู้จัด
การ โดยความเห็นชอบจากทายาทคนอื่น ไม่ทุจริต
(ฎ.๒๔๔๑/๒๕๓๑)

(๒๗) ศาลพิเคราะห์ ให้ จำเลยที่ ๑ โอน
กรรมสิทธิ์ในที่ดินบางส่วนให้โจทก์ ต่อมาจำเลยที่ ๑
นำที่ดินนั้นไปจดทะเบียนจำนองแก่จำเลยที่ ๒ ไม่ถือว่าเป็น
การยกย้าย ซ้อนเร้น หรือ โอน ไม่ผิด ม.๓๕๐
(ฎ.๔๕๕๗/๒๕๓๑)

(๒๘) จำเลยที่ ๑ ออกเช็ค ๑๘ ฉบับ สั่งจ่ายเงิน
โดยไม่ลงวันที่สั่งจ่ายเงินทุกฉบับ โดยตกลงกันว่าถ้าโจทก์
ต้องการใช้เงินให้บอกจำเลยที่ ๑ ทราบ เมื่อโจทก์นำ
เช็คเรียกเก็บเงิน แสดงว่าโจทก์ยังไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องทาง
ศาลให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ จำเลยโอนที่ดินไปก่อน
โจทก์ลงวันที่ในเช็คเรียกเก็บเงิน ไม่มีมูล ผิด ม.๓๕๐
(ฎ.๑๒๓/๒๕๓๓)

(๒๙) แก่งให้คนเป็นหนี้ในจำนวนที่ไม่เป็น
ความจริง แก่งเป็นหนี้ผู้อื่นโดยไม่เป็นความจริงแล้วให้ผู้

นั้นมาฟ้องต่อศาลและได้ทำสัญญาประนีประนอม และ
ศาลพิพากษาคตามยอม ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๕๕๔/๒๕๓๓)

(๓๐) การโอนทางทะเบียนเป็นเพียงหลักฐาน
แสดงว่าใครเป็นเจ้าของและมีสิทธิใช้รถ ซึ่งเป็นมาตรการ
ในการควบคุมตาม พ.ร.บ.รถฯ มิใช่หลักฐานการโอน
กรรมสิทธิ์ เมื่อจำเลยโอนกรรมสิทธิ์ในรถคันที่โจทก์ฟ้อง
ไปแล้วก่อนโจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดรถ การ
โอนทะเบียนภายหลังไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๗๗๘/๒๕๓๔)

(๓๑) หนี้ที่เกิดจากมูลละเมิดเกิดขึ้นทันที
ที่มีการทำละเมิด ไม่จำต้องมีคำพิพากษาถือว่าจำเลย
เป็นลูกหนี้โจทก์ นับแต่ขณะที่ลูกจ้างจำเลยขับรถสปีด
ชนท้ายรถสามล้อที่สามิโจทก์ขับต๋าย และ ม.๓๕๐ ก็มีได้
ถือเอาคำพิพากษาของศาลให้รับผิดชอบทางแพ่งมาเป็นองค์
ความผิด โดยเพียงแต่รู้ว่าจะใช้สิทธิแล้ว ผิด ม.๓๕๐
(ฎ.๑๖๘๘/๒๕๓๕)

(๓๒) จำเลยโอน โทศัพทภายหลังจากที่ศาล
พิพากษาให้ชำระหนี้คดีถึงที่สุด การโอนสิทธิการเช่า
โทศัพทที่ย่อมทราบว่าจะสามารถจะโอนขายเป็นเงินได้
พฤติกรรมส่อให้เห็นว่าจำเลยโอนก็เพื่อมิให้โจทก์ซึ่ง
เป็นเจ้าของหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งได้ใช้
สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้แล้ว ผิด ม.๓๕๐
(ฎ.๑๑๓๔/๒๕๓๗)

(๓๓) ธนาคารไม่เร่งรัดให้จำเลยชำระหนี้
จำเลยขายที่ ๗ แสน ไม่ต่ำกว่าจริง แล้วนำชำระหนี้ ๖๘๖,
๒๕๒ บาท แม้จะขายที่ภายหลังจากจำเลยทราบว่าเป็นหนี้
โจทก์ตามคำพิพากษาถือไม่ได้ว่าขายโดยเจตนาไม่ให้
โจทก์รับชำระหนี้ ไม่ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๑๑๓๔/๒๕๓๗)

(๓๔) แม้โจทก์เป็นคนต่างด้าวมีสิทธิเรียกร้อง
ให้จำเลยแบ่งทรัพย์สินที่ดินและบ้านซึ่งโจทก์กับจำเลย
ร่วมกันซื้อตาม ป.ที่ดิน ถือว่าคดีแพ่งที่โจทก์ฟ้องขอ
แบ่งทรัพย์สินจากจำเลย โจทก์มีฐานะเป็นเจ้าของจำเลยที่
๑ การที่จำเลยโอนขายที่ดินและบ้าน ผิด ม.๓๕๐
(ฎ.๒๑๖๒/๒๕๓๗)

(๓๕) ม.๓๕๐ ผู้กระทำได้รู้ว่าเจ้าหนี้ได้ใช้
สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว หรือจะ
ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้
(ฎ.๑๘๔/๒๕๔๑)

(๓๖) หนี้ที่จำเลยมีอยู่ต่อธนาคารเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่จำเลยตกเป็นลูกหนี้โจทก์ตามคำพิพากษา จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยโอนขายทรัพย์สินของตนไปโดยเจตนาที่จะไม่ให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษา ไม่มีคดีฐานโกงเจ้าหนี้ (ฎ.๔๑๘๗/๒๕๔๒)

(๓๗) โจทก์ฟ้องหย่าแบ่งสินสมรสกับจำเลยแล้ว จำเลยได้นำที่ดินสินสมรสไปขายกับผู้อื่น ซึ่งมีใ้การขายในลักษณะปกติ ทั้งที่จำเลยรู้อยู่แล้ว ถือว่าโจทก์ในฐานะเจ้าหนี้เป็นผู้เสียหาย ม.๓๕๐ (ฎ.๖๗๖๑/๒๕๔๔)

โกงเจ้าหนี้อยอมความได้

มาตรา ๓๕๑ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๕

ความผิดฐานยักยอก

ยักยอกทรัพย์

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์นั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์เสียหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

(๑) ก. ทำสัญญาเช่าซื้อเครื่องเพชรจาก ข. โดยมีสัญญาว่าจะส่งใช้เงินเป็นงวด ๆ จนครบ กรรมสิทธิ์จึงจะเป็นของ ก. เมื่อ ก.เช่าซื้อไปแล้วได้อาเครื่องเพชรไปขายเสียและไม่ส่งเงินให้ ข. ตามสัญญา มีความผิดตาม ม.๓๕๒ เพราะส่งเงินยังไม่ครบ กรรมสิทธิ์ยังไม่เป็นของ ก. กรณีไม่ใช่ชื่อของชื่อ (ฎ.๒๔๖๘/๒๖๘)

(๒) ผู้ขายของในร้าน แม้ผู้ซื้อส่งเงินให้เข้าใจเป็นเจ้าของก็ตาม ผู้ขายได้ชื่อว่าเป็นผู้รับมอบหมายจากเจ้าของให้ดูแลรักษาและจัดการนำส่งแก่เจ้าของ ถ้าเอาเงินไปเสียผิด ม.๓๕๒ จำเลยรับชานฉัตรส่งมาทางร้านจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นเงินเขาส่งมาให้ในกิจการซึ่งเป็นของนายจ้างเอาไปเสียโดยทุจริตยอมผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๐๓/๒๔๘๘)

(๓) ได้รับมอบทรัพย์ไปขายแทนเจ้าของ เมื่อขายได้แล้วเจตนาทุจริตเอาเงินค่าขายนั้นเสีย ย่อมผิด ม.๓๕๒ โดยถือได้ว่าได้รับมอบหมายโดยปริยายให้รับเงินนั้นแทนเจ้าของ ฟ้องว่าจำเลยได้รับมอบทรัพย์ไปจัด

การขาย แล้วยักยอกเอาเงินค่าขายเสียนั้นไม่เป็นฟ้อง ม.๓๕๒ เพราะไม่รู้ว่าจะเอาเงินจัดการขายแทนหรือขายอย่างเจ้าของ (ฎ.๒๐๕/๒๔๘๗)

(๔) มอบของให้ไปขายโดยกำหนดราคาให้ ถ้าขายได้สูงกว่านั้นเป็นของผู้ขาย ผู้ขายขายของไปตรงตามความประสงค์ของเจ้าทรัพย์แล้ว แต่ไม่ชำระเงินให้แก่เจ้าของทรัพย์นั้นไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๒๑/๒๔๘๘)

(๕) ได้รับมอบทรัพย์เพื่อไปจัดการขายแทน โดยเจ้าของกำหนดราคาให้ขาย แล้วผู้รับมอบเอาไปขายต่ำกว่าราคาที่กำหนด โดยเจตนาทุจริตยอมผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๖๕๒/๒๔๘๒)

(๖) มอบแหวนให้จำเลยไปขาย ถ้าขายไม่ได้เอามาคืน จำเลยบังอาจมีเจตนาทุจริตยักยอกเอาแหวนหรือเงินค่าแหวนเป็นของตนเสีย ฟ้องลักษณะนี้ไม่เคลือบคลุมรับแหวนเพื่อนำไปขายตามคำสั่งของผู้มอบหมาย จำเลย

จึงมีฐานะตัวแทนเมื่อได้เงินต้องส่ง ถ้ายกขอกโดยทุจริต
ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๖๘/๒๕๕๔)

(๓) รับมอบค้กร้าไปเพื่อขายเอากำไร เมื่อ
ขายไม่ได้เจ้าของรับคืน กรรมสิทธิ์ยังเป็นของเจ้าของ
เดิม ผู้รับมอบข้ยกขอกค้กร้าไว้เป็นความผิด ม.๓๕๒
(ฎ.๑๐๖๔/๒๕๕๘)

(๔) เป็นนายหน้าให้ผู้ซื้อที่ดิน หักเงินค่านาย
หน้าไว้จากราคาที่จะต้องชำระให้ผู้ขาย ผู้ซื้อหักเงินนั้น
แล้วแต่ไม่จ่ายให้นายหน้า ผู้ซื้อมิได้รับมอบเงินไว้จาก
ผู้ขายหรือนายหน้า ถือได้เพียงแต่ผู้ซื้อไม่ได้จ่ายเงินให้แก่
นายหน้า เงินนี้จึงเป็นเงินของผู้ซื้อ ไม่ผิด ม.๓๕๒
(ฎ.๑๕๖๖/๒๕๐๐)

(๕) บริษัทโจทก์ให้ผู้จัดการซื้อที่ดินแทนโดยลง
ชื่อผู้จัดการในโฉนด ผู้จัดการตายกรียผู้จัดการมรดกได้
ขอใบแทนโฉนดแล้วขายที่ดินนั้นเสีย ไม่ได้ความว่ากรีย
ได้รับมอบทรัพย์ จึงไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๓๒๖/๒๕๐๑)

(๑๐) ผู้เสียหายมอบวิทยุให้จำเลยไปขายไม่
จำกัดราคา จำเลยต้องชำระค่าวิทยุ ๒,๕๐๐ บาท แสดงว่า
จำเลยจะขายวิทยุราคาเท่าไรก็ได้แล้วแต่จำเลย เงินที่ขายได้
ย่อมตนเป็นของจำเลย จำเลยมีความผูกพันที่จะต้องรับผิดชอบ
ใช้ราคาวิทยุ ๒,๕๐๐ บาท แก่ผู้เสียหายเท่านั้น มิใช่เรื่อง
จำเลยได้รับมอบหมายราคาเครื่องวิทยุไว้แทนผู้เสียหาย
ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๒๑๕/๒๕๐๒)

(๑๑) ผ่ากเงินให้ช่วยเก็บรักษา ประมาณปีเศษ
ไป ขอคืน อ้างตนเองหรือสามีใช้หมด คืนไม่ได้ เป็นผ่าก
เงินผู้รับผ่ากจะเอาเงินนั้นออกใช้อย่างไรก็ได้ เว้นแต่เวลา
จะคืนจำต้องให้ครบจำนวนเท่านั้น อ้างใช้หมด ผิดทาง
แพ่ง (ฎ.๒๓๓/๒๕๐๔)

(๑๒) จำเลยทำสัญญาเช่าซื้อจักรแล้วต่อมา
จำเลยไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ให้ส่งคืนจำเลยก็ไม่ส่งคืน
ทั้งนี้โดยจำเลยมีเจตนาทุจริตเบียดบังข้ยกออกไว้เป็นของ
ตน ฟ้องดังนี้เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๒
(ฎ.๖๑๕/๒๕๐๔)

(๑๓) นาฬิกาตกหายไม่ทราบหายที่ใด ในวัน
นั้นบุตรจำเลยเก็บนาฬิกาได้นำไปมอบให้จำเลยมารดา วัน
รุ่งขึ้นผู้เสียหายไปขอนาฬิกาคืน จำเลยเอานาฬิกาอันอื่นให้
ดูและยืนยันว่าบุตรจำเลยเก็บได้ไม่ยอมคืน เป็นเรื่องทรัพย์
หายแต่จำเลยไม่ได้เป็นผู้เก็บ บุตรจำเลยเป็นผู้เก็บจำเลยมี

สิทธิครอบครอง ไม่ถือจำเลยเก็บทรัพย์หายตาม ม.๓๕๒
วรรคสอง (ฎ.๑๕๕/๒๕๐๖ป)

(๑๔) ผู้เสียหายไปเข้าห้องส้วมได้มอบกระเป่า
ถือให้จำเลยถือชั่วคราว จำเลยลอกเปิดกระเป่านั้นแล้วเอา
สร้อยกับเงินไป ผิด ม.๓๐๔ มิใช่ ม.๓๕๒ เพราะผู้เสียหาย
ไม่ได้สละการครอบครองถือว่าสร้อยและเงินอยู่ใน
ครอบครองของผู้เสียหาย (ฎ.๑๓๕/๒๕๐๗)

(๑๕) เป็นผู้เช่าซื้อยังชำระเงิน ให้ไม่ครบ
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่เช่ายังเป็นของผู้ให้เช่าแล้วนำทรัพย์
นั้นไปจำนำเสีย แม้เป็นผิดสัญญาทางแพ่งแต่มิใช่ว่าการ
ผิดสัญญาแพ่งไม่อาจจะเป็นผิดอาญาเสียทีเดียวก็หาไม่
หากว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตเบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของ
ตนเสีย ก็ย่อมผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๑๒๕/๒๕๐๗)

(๑๖) ยอยากได้ไม้ประดู่ให้ส่งเงินไปให้จำเลย
โจทก์ส่งเงินให้จำเลย แสดงว่าโจทก์ส่งเงินให้จำเลย
เพราะอยากได้ไม้ประดู่ตามข้อเสนขอของจำเลย ฐานะ
โจทก์ยังเป็นผู้ซื้อ จำเลยเป็นผู้ขายหาใช่จำเลยเป็นผู้รับเงิน
ในฐานะเป็นตัวแทนโจทก์หรือซื้อไม้แทนโจทก์ ไม่ถือไม่
ได้ว่าจำเลยครอบครองทรัพย์ จำเลยผิดสัญญาแพ่ง ไม่ผิด
ม.๓๕๒ (ฎ.๕๖/๒๕๑๐)

(๑๗) จำเลยชักชวนผู้เสียหายให้นำเงินมาให้
จำเลยนำไปลงทุนซื้อข้าวมาขายและเอาเงินให้เขาผู้แล้ว
จะแบ่งผลกำไรและดอกเบี้ยให้เป็นการร่วมทุนให้จำเลย
จัดหาผลประโยชน์เสมือนเป็นทุนของจำเลยเอง ไม่ถือเป็น
การครอบครองเงินของผู้เสียหายไว้ แม้จำเลยจะปฏิเสธไม่
ได้รับเงิน ก็ยังไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๘๔๘/๒๕๑๑)

(๑๘) จำเลยเป็นนายสนามชนโค ได้รับเงินเดิม
พันจากเจ้าของโคเพื่อมอบให้ฝ่ายที่ชนะ เมื่อโคชนะแล้ว
ขอรับเงินจำเลยไม่จ่ายให้ อ้างว่าไม่มีเงิน และว่าจะทำ
สัญญาให้แล้วก็ไม่ทำ เช่นนี้เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่
ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๐๒๖/๒๕๑๑)

(๑๙) จำเลยรับมอบเงินจากผู้เสียหาย เพื่อซื้อ
ข้าวเปลือกและปอฯ แต่จำเลยไม่นำไปซื้อตามที่ได้รับมอบ
หมาย ไม่เป็นลักษณะการผ่ากทรัพย์ เงินยังเป็นของผู้เสียหาย
อยู่จนกว่าจะได้ซื้อข้าวเปลือกให้แล้ว และแม้การไม่
นำเงินที่ได้รับมอบไปซื้อตามที่มอบหมายเป็นเพียงผิด
สัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๘๖๖/๒๕๑๑)

(๒๐) จำเลยมีทรัพย์สินไปแล้วทุจริตยกเอาไว้เป็นผลประโยชน์ส่วนตัวเสีย ผิด ม.๓๕๒ ไม่ใช่เพียงเรื่องอิมทางแพ่งเท่านั้น (ฎ.๑๕๕๔/๒๕๑๒)

(๒๑) จำเลยจะขายเกินหรือต่ำกว่าราคาที่โจทก์กำหนดไว้ก็ได้ ไม่มีหน้าที่ต้องขายตามคำสั่งของโจทก์เพียงต้องส่งเงินตามที่โจทก์กำหนดไว้ขายได้ราคาสูง จำเลยได้กำไร ขายไม่ได้นำมาคืนได้ ไม่ใช่ซื้อเชื่อหรือตัวแทน การครอบครองไม่ใช่ฐานะตัวแทนโจทก์ เมื่อจำเลยไม่ส่งเงินผิดสัญญาทางแพ่ง (ฎ.๑๕๓๔/๒๕๑๓)

(๒๒) จำเลยได้รับมอบเงินจากผู้เสียหายเพื่อนำไปซื้อผ้าและปล่อยให้ผู้เสียหาย แล้วจำเลยได้มีเจตนาทุจริตเบียดบังเอาเงินนั้นไปเสีย ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยนำเงินของผู้เสียหายไปใช้นั้น เป็นการเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายโดยทุจริตแล้ว จำเลยผิด ม.๓๕๒ ไม่ใช่ทางแพ่ง (ฎ.๑๓๗๕/๒๕๑๕)

(๒๓) ออกเช็คให้ผู้อื่นเพื่อประกันหนี้ โจทก์มอบเงินให้จำเลยไปชำระหนี้ตามเช็ค แล้วรับเช็คคืนมาให้โจทก์ จำเลยชำระและรับเช็คคืน ถือว่าจำเลยครอบครองเช็คอันเป็นของโจทก์ไว้ ไม่คืนอ้างว่าโจทก์ไม่ได้มอบเงินไปชำระแทนแล้วนำเช็คไปเบิกเงิน พฤติกรรมถือได้ว่าเป็นการเบียดบังโดยทุจริต ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๐๘/๒๕๑๖)

(๒๔) ผ่ากเงินกับจำเลย ต่อมาผู้เสียหายขอคืน จำเลยพูดว่า "เอาไปใช้หมดแล้ว" หลังจากนั้นผู้เสียหายไปทวงอีกหลายครั้ง จำเลยขอผิดผ่อนและไม่เคยปฏิเสธว่าไม่ได้รับเงิน ผ่าก จนกระทั่งผู้เสียหายแจ้งความ พนักงานสอบสวนถามจำเลยปฏิเสธว่าไม่เคยรับ ผ่าก แสดงว่าขณะที่จำเลยเอาเงินไปใช้หมด จำเลยไม่มีเจตนาทุจริต ผิด ม.๓๕๒ เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ปฏิเสธภายหลังไม่ทำให้ผิด (ฎ.๒๓๕/๒๕๑๖)

(๒๕) เป็นเสมียนชักออกเงินค่าสมัครอบรมฯ แต่หน้าที่รับสมัครและรับเงินผู้ช่วยฯ ได้มีคำสั่งให้ผู้อื่นทำ ไม่ปรากฏจำเลยมีหน้าที่ตามระเบียบราชการ ในการเก็บรักษาเงินจำนวนนี้ จึงมิใช่หน้าที่ของจำเลย (ฎ.๑๔๖๘/๒๕๑๖)

(๒๖) จำเลยที่ ๑ ผู้ช่วยพยาบาลมีหน้าที่จ่ายยา จำเลยที่ ๒ ลูกจ้างมีหน้าที่เก็บรักษาเงินค่ายา จำเลยทั้ง ๒ ร่วมกันทำสำเนาใบเสร็จรับเงินลงจำนวนเงินน้อยกว่าที่จำหน่ายไปจริง แล้วร่วมกันชักออกที่เกินกว่าจำนวนใน

สำเนาใบเสร็จ จำเลยทั้ง ๒ ผิด ม.๓๕๒ เท่านั้น เพราะจำเลยที่ ๑ มิได้มีหน้าที่เก็บรักษาเงิน จำเลยที่ ๒ เป็นเพียงลูกจ้าง (ฎ.๑๕๔๒/๒๕๑๓)

(๒๗) ให้จำเลยเป็นผู้ติดต่อเก็บเงินจากลูกค้า จำเลยรับเช็คจากลูกค้าโจทก์มาในฐานะเป็นผู้รับชำระหนี้แทนโจทก์ จำเลยเป็นผู้ครอบครองเช็คของโจทก์ในฐานะตัวแทน มีหน้าที่ต้องนำเช็คหรือเงินตามเช็คส่งให้โจทก์ เมื่อจำเลยนำเช็คไปเบิกเงินและเบียดบังไว้โดยทุจริต ข่ม ผิด ม.๓๕๒ ไม่ผิด ม.๓๕๓ เพราะมิได้รับมอบหมาย (ฎ.๑๕๕๒/๒๕๑๓)

(๒๘) จำเลยที่ ๑, ๒ ทำหนังสือสัญญาขายข้าวเปลือกแก่โจทก์ คนละ ๑๕ เกวียน รับเงินไปแล้ว และผู้ขายรับฝากข้าวเปลือกนั้น กรรมสิทธิ์ตกแก่โจทก์แล้ว จำเลยเป็นผู้ครอบครองข้าวเปลือก ซึ่งเป็นของโจทก์ เมื่อจำเลยขายผู้อื่นและปฏิเสธว่าไม่เคยขายและรับฝาก ถือว่าจำเลยผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๔๕๔/๒๕๑๘)

(๒๙) ผู้เสียหายจํานำทรัพย์สินไว้กับจำเลย โดยกำหนดไถ่คืน ๑ เดือน พันกำหนดผู้เสียหายไปขอไถ่ จำเลยว่าจํานำขาดและนำทรัพย์สินไปขายแล้ว เมื่อผู้เสียหายไม่มาไถ่คืนภายในกำหนด จำเลยข่มมีสิทธิที่จะนำไปขายเสียได้ ขาดเจตนากระทำความผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๓๑๕/๒๕๑๘)

(๓๐) น. ให้จำเลยจัดการทรัพย์สินมอบโฉนดให้ต่อมอดอนการมอบอำนาจ จำเลยไม่คืนโฉนดเครื่องขอต่อศาลให้แสดงกรรมสิทธิ์ตาม พ.พ. ม.๑๓๘๒ ข้อเท็จจริงเพียงเท่านี้ยังไม่พอฟังว่าได้เบียดบังเอาโฉนดเป็นของคนโดยทุจริต ส่วนที่ไปร้อง ม.๑๓๘๒ เป็นเรื่องจำเลยประสงค์จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น พฤติกรรมไม่พอฟังผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๘/๒๕๑๘)

(๓๑) จำเลยเป็นแต่เพียงมีชื่อในโฉนดแทนโจทก์ ซึ่งเป็นเจ้าของอันแท้จริง โดยจำเลยมิได้เข้าเกี่ยวข้องครอบครองที่ดินนั้น แม้จำเลยได้ขอแบ่งแยกเป็นแปลงเล็ก โอนใส่ชื่อจำเลยแล้วไปขายฝากผู้อื่น โดยโจทก์ไม่อนุญาต ถือได้ว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สิน ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๑๖/๒๕๑๘)

(๓๒) จำเลยเป็นเจ้าของอาคารร่วมกับพวกเอาพระพุทธรูปไปขาย ผิด ม.๓๕๒ ไม่ใช่ ม.๓๓๔ เพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้บำรุงรักษา วัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ตาม พ.ร.บ.สงฆ์ พระเป็นศาสนสมบัติ

ของวัด ซึ่งอยู่ในความดูแลรักษาของเจ้าอาวาส (ฎ.๑๖๐/๒๕๑๕)

(๓๓) รับจ้างซ่อมรถไถให้ โจทก์ถือว่าโจทก์มอบหมายให้จำเลยครอบครองรถ จำเลยเปลี่ยนเสื้อสูบของโจทก์เป็นความผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๓๖/๒๕๒๑)

(๓๔) จำเลยขี้เถื่อ โดนคนไว้เพื่อประสงค์กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ไม่มีเจตนาขี้ยกออกโดนคนนั้น จำเลยจึงไม่มีความผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๒๕๔/๒๕๒๑)

(๓๕) ให้จำเลยเช่าบ้านและบอกให้จำเลยช่วยดูแลทรัพย์สินในบ้าน ถือเป็นการมอบหมายให้ครอบครองทรัพย์สินที่อยู่ในบ้านแทนผู้เสียหายแล้ว เมื่อจำเลยเอาทรัพย์สินนั้นไป ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๒๕๒/๒๕๒๑)

(๓๖) เจ้าของรวมคนหนึ่งรับเงินมัดจำจะขายที่ดินทั้งแปลงโดยพลการ ไม่ผูกพันเจ้าของรวมคนอื่น ไม่เป็นการทำสัญญาและรับเงินแทนเจ้าของรวมคนอื่น ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๖๔๑/๒๕๒๒)

(๓๗) จำเลยกับโจทก์และชาวบ้าน ๕ คน ตกลงกันออกเงิน ๑,๓๖๘ บาท ต่อไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน เมื่อมีผู้ขอต่อไฟฟ้า จำเลยเรียกเก็บเงินรายละ ๑,๓๖๘ บาท จำเลยไม่แบ่งเงินที่เก็บได้แก่โจทก์กับพวกตามสัญญาเดิม เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่มีมูลอาญา (ฎ.๑๖๕๖/๒๕๒๒)

(๓๘) มอบเครื่องเพชร มีช็อคกลางว่าจำเลยจะจ่ายเงิน ๓๒,๐๐๐ บาท ให้เมื่อครบ ๑ เดือน ถือได้ว่าผู้เสียหายมอบการครอบครอง ไม่จำกัดจะต้องขายเท่าใด เป็นเรื่องของจำเลย โดยเฉพาะเงินที่ขายจึงตกเป็นของจำเลย เพียงแต่จำเลยผูกพันจะต้องนำเงินมาให้ผู้เสียหายครบกำหนด จำเลยไม่ส่งและหนีไป ผิดสัญญาทางแพ่ง (ฎ.๓๐๕๐/๒๕๒๒)

(๓๙) ร่วมทุนซื้อช้างเป็นเจ้าของรวม ผลัดกันเลี้ยงเพื่อหาประโยชน์ ครั้นจำเลยเลี้ยงแล้วถึงคราวที่ต้องผลัดให้เจ้าของร่วมเลี้ยงบ้าง จำเลยกลับมีเจตนาทุจริตเบียดบังไว้เพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว มีมูลเป็นความผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๓๒๖/๒๕๓๓)

(๔๐) โจทก์ผู้ถือสิทธิการเช่าอาคารให้จำเลยหาคนรับโอน ส่วนเกินให้จำเลย เป็นการรับเงินจากบุคคลที่ ๓ ซึ่งจำเลยมีความผูกพันตามสัญญาที่จะต้องชดใช้เงินให้โจทก์ ๑.๕ แสนบาท เท่านั้น มิใช่จำเลยได้รับมอบหรือครอบครองเงินโจทก์ ทั้งสัญญาทำในนามจำเลย หาได้ทำ

ในฐานะตัวแทนโจทก์ไม่ จึงไม่ได้รับเงินแทนโจทก์ ผิดแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๓๖๑/๒๕๒๓)

(๔๑) จำเลยมิได้รับแต่งตั้งให้ทำสัญญารับโอนสิทธิการเช่าด้วย แต่มีหน้าที่เพียงจัดหาคนรับโอนสิทธิการเช่าเท่านั้น ไม่ถือครอบครองทรัพย์สินของโจทก์ (ฎ.๒๓๖๑/๒๕๒๓)

(๔๒) จำเลยรับมอบเสื่อจากผู้เสียหายไปขายคิดราคา ๔๔๐ บาท เมื่อขายได้แล้วจำเลยจะต้องนำเงิน ๔๔๐ บาท มาชำระให้แก่ผู้เสียหาย จึงเป็นเรื่องมอบเสื่อให้จำเลยไปขาย โดยประสงค์ได้รับเงินราคาเสื่อ มิใช่มอบให้จำเลยเป็นตัวแทนไปขายเสื่อของผู้เสียหาย จำเลยจึงไม่ใช่ผู้ครอบครองเงินที่ขายได้แทนผู้เสียหาย เมื่อจำเลยไม่ชำระผิดสัญญาทางแพ่งไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๓๗/๒๕๒๕)

(๔๓) โจทก์ตกลงซื้อหม้อตามที่จำเลยเสนอขาย มอบเงินให้จำเลยฐานะโจทก์ผู้ซื้อและจำเลยผู้ขาย มิใช่มอบให้ในฐานะจำเลยเป็นตัวแทนของโจทก์หรือมอบหมายให้จำเลยไปจัดซื้อหม้อแทนโจทก์ จำเลยไม่ส่งหม้อหรือเงินคืนเป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๕๕๘/๒๕๒๖)

(๔๔) เช่าที่ดินทำไร่ แล้วจุดเอาดินนั้นไปขายโดยทุจริต จำเลยผิด ม.๓๓๔ ไม่ใช่ ม.๓๕๒ เพราะการเช่าที่ดินในสภาพเป็นอสังหาริมทรัพย์ เมื่อที่ดินถูกขุดมา จึงคงอยู่ในครอบครองของผู้ให้เช่า (ฎ.๑๕๕/๒๕๒๖)

(๔๕) ผู้จัดการผู้เสียหายลวงลูกค้าว่าผู้เสียหายขึ้นราคาสินค้า ลูกค้าหลงเชื่อซื้อตามนั้น เงินส่วนที่เกินเป็นของลูกค้าส่งมอบให้จำเลย เพราะถูกจำเลยหลอก มิใช่เงินที่จำเลยรับไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทน ตาม ป.พ.พ. ม.๘๑๐ จึงเป็นเงินลูกค้า หาใช่เงินผู้เสียหายไม่ ผู้เสียหายจึงไม่ใช่ผู้เสียหาย ฟ้องไม่ได้ (ฎ.๔๖๘๔/๒๕๒๗)

(๔๖) นำสินค้าของโจทก์ไปส่งแล้วรับเช็ค ไม่ส่งให้โจทก์กลับนำเช็คไปขายแล้วนำเงินไปใช้เงินที่ขายเช็คไม่ใช่เงินของโจทก์ เพราะโจทก์ไม่ได้รับมอบหมายให้จำเลยเอาเช็คไปขาย แต่เป็นของจำเลยเอง เอาเงินไม่ผิด ม.๓๕๒ แต่เอาเช็คผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๔๑๕/๒๕๒๕)

(๔๗) จำเลยส่งจ่ายเงินหมื่นบาทแต่เขียนตัวเลขเป็น ๑ แสนบาท แล้วนำเงินไปเบิกจากธนาคาร โจทก์สำคัญผิดจ่ายแสนบาท เมื่อพบว่าจ่ายเกินจึงขอคืนไม่ยอมคืน ถือได้ว่ามีการส่งมอบให้โดยสำคัญผิด แม้จะด้วย

ประการใดก็ตาม เมื่อเงินตกอยู่ในครอบครองของจำเลย แล้วเบียดบังเป็นของตน ผิด ม.๓๕๒ วรรคสอง (ฎ.๒๕๔๔/๒๕๒๕)

(๔๘) การฝากข้าวซึ่งเป็นสังกะสิทธิ์พ่อนั้น หากผู้รับฝากขอกยกเอาข้าวไปโดยทุจริต ไม่สามารถส่งคืนข้าวให้แก่ผู้ฝากได้ ผู้รับฝากอาจต้องคืนข้าวชนิดและประเภทเดียวกันให้แก่ผู้ฝากก็เป็นเรื่องของการชำระหนี้ทางแพ่งเท่านั้น ห้ามผลให้ผู้รับพ้นความผิดตาม ม.๓๕๒ ในทางอาญาไม่ (ฎ.๒๗๑๑/๒๕๒๕)

(๔๙) จำเลยยื่นน้ำมันดีเซลจากโจทก์ ๔ ครั้ง โดยสัญญาว่าจะนำมาคืนให้ภายในกำหนด เป็นเรื่องการยืมใช้สิ่งเปลี่ยนในทางแพ่ง กรรมสิทธิ์ในน้ำมันเป็นของจำเลยแล้ว แม้ไม่คืนให้ตามกำหนด ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๒๕๐/๒๕๓๐)

(๕๐) ตกลงให้จำเลยเก็บเพชรไว้คู่ก่อน จำเลยจะซื้อเพชรที่เข้ากับตัวเรือนได้ และจะคืนเพชรที่ใช้ไม่ได้แก่ผู้เสียหายใน ๑ สัปดาห์ เป็นการขายเมื่อชอบ เมื่อเพชรรายการหนึ่งหายไป จำเลยไม่ชำระราคา ผิดทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๖๓๑/๒๕๓๑)

(๕๑) จำเลยรับโอนที่ดินและบ้านแทนโจทก์ แต่จำเลยไม่ได้เข้าครอบครองที่ดินและบ้านนั้นแต่ประการใด แม้จำเลยจะโอนที่ดินให้ผู้อื่นไป ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๖๐๑๑/๒๕๓๑)

(๕๒) ขายสร้อยราคาสูงเท่าใดเป็นเรื่องของจำเลย แต่จำเลยต้องนำเงิน ๓,๕๐๐ บาท มาคืนให้โจทก์มิใช่ได้รับมอบหมายสร้อยไว้แทนโจทก์ แต่เป็นขายสร้อยให้จำเลย เมื่อจำเลยไม่คืนสร้อยหรือชำระราคา เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๖๐๓๕/๒๕๓๑)

(๕๓) โจทก์มอบหมายให้จำเลยซึ่งเป็นทนายของโจทก์มีอำนาจรับเงินจากจำเลยในคดีนั้นแทนโจทก์ได้ เมื่อรับเงินจากธนาคารซึ่งจ่ายให้โจทก์แทนจำเลย เงินที่จำเลยรับไว้จึงตกเป็นของโจทก์ จำเลยเบียดบังไปเป็นประโยชน์ส่วนตนโดยทุจริต ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๓๓/๒๕๓๑)

(๕๔) เป็น ท น ย โจ ท ก์ ท า สั จุ จุ า ประนีประนอมกับ ก. ก.จ่ายเงินให้จำเลยโดยที่โจทก์ไม่ได้มอบหมายให้จำเลยมีอำนาจรับไว้ได้ เงินที่จำเลยรับไว้จึงมิใช่เงินของโจทก์แม้จำเลยจะเบียดบังก็ยังไม่เป็นความผิด

ม.๓๕๒ โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายไม่มีสิทธินำคดีมาฟ้อง (ฎ.๑๕๐/๒๕๓๒)

(๕๕) จำเลยกับสามีเป็นเจ้าของร้าน ก. ได้นำรอดผู้เสียหายไปขายให้บริษัท น. น. ไม่จ่ายเงินค่ารอดแต่ได้หักหนี้ที่ร้าน ก.เป็นหนี้ จำเลยมิได้รับเงินค่ารอดจากบริษัท น.ไว้แทนผู้เสียหายเลย จำเลยไม่อาจเบียดบังเงินดังกล่าวได้ (ฎ.๕๖๘/๒๕๓๒)

(๕๖) มอบพลอยให้จำเลยไปขาย กำหนดราคาขั้นต่ำไว้จะขายสูงกว่าก็ได้ จำเลยยอมมีสิทธิขายอย่างเป็นของตนเอง ไม่ใช่ตัวแทนไปขายในนามโจทก์ ตกลง ๓% ไม่ทำให้ความสัมพันธ์จำเลยโจทก์เปลี่ยนแปลงไป จำเลยไม่คืนพลอยและใช้เงินผิดข้อตกลงเป็นผิดทางแพ่ง ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๖๐๗/๒๕๓๒)

(๕๗) จำเลยพนักงานสินเชื่อของธนาคารเกษตรมีหน้าที่รับชำระหนี้แทนธนาคาร เงินที่จำเลยรับไว้เป็นของธนาคารเกษตร จำเลยเบียดบังผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๒๒๑๘/๒๕๓๒)

(๕๘) ม.๓๕๒ มิใช่ความผิดเฉพาะตัวของผู้ครอบครองเท่านั้น บุคคลอื่นอาจร่วมกระทำผิดกับผู้ครอบครองได้ มิใช่คุณสมบัตินเฉพาะตัวผู้กระทำ แต่เป็นเพียงองค์ประกอบในสถานการณ์กระทำอันหนึ่งเท่านั้น จำเลยเป็นบุคคลร่วมกับผู้จัดการและสมุห์บัญชี จำเลยยอมผิด ม.๓๕๒ ไม่ผิด ม.๓๕๔,๘๖ (ฎ.๓๕๕๕/๒๕๓๒)

(๕๙) ผู้เสียหายมอบเช็คระบุชื่อให้จำเลยนำไปเข้าบัญชีผู้เสียหาย แต่จำเลยกลับนำไปให้ผู้ส่งจ่ายออกเช็คฉบับใหม่เป็นเช็คผู้ถือแล้วจำเลยนำเช็คใหม่ขึ้นเงินแล้วหลบหนีไป เป็นการครอบครองเช็คแทนผู้เสียหาย เพราะผู้ส่งจ่ายเจตนาจ่ายเช็คให้แก่ผู้เสียหาย ไม่ได้จ่ายให้จำเลย เมื่อจำเลยนำเช็คนั้นไปขึ้นเงินแล้วครอบครองเงินแล้วเบียดบัง ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๘๑๗/๒๕๓๓)

(๖๐) จำเลยถือกรรมสิทธิ์ในโฉนด แม้ต่อมาศาลจะพิจารณาตามยอมให้จำเลยยกที่ดินให้ผู้เสียหายครั้งหนึ่ง โดยใส่ชื่อผู้เสียหายเป็นเจ้าของรวมในโฉนด แต่เมื่อยังไม่มีการจดทะเบียนใส่ชื่อผู้เสียหาย ผู้เสียหายก็ยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยเพียงผู้เดียว จำเลยโอนที่ดินทั้งหมดให้ ด. ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๕๗๕/๒๕๓๓)

(๖๑) ฟ้อง ม.๓๕๒ เป็นการฟ้องเรียกค่าเสียหาย ในมูลละเมิดอันมิใช่อาญา มีอายุความ ๑๐ ปี ตาม ม.๕๕ (๓) และ ป.พ.พ. ม.๔๔๘ วรรคสอง ใช้อายุความอาญาที่ ยาวกว่าบังคับฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบตามสัญญาที่ประกันใน มูลหนี้ละเมิดที่ ก. ก่อขึ้น จึงใช้อายุความ ๑๐ ปี จำเลยจะยก ๑ ปี ซึ่งเป็นข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้โจทก์ อาศัย ป.พ.พ. ม.๖๕๔ หาได้ไม่ (ฎ.๓๕๖/๒๕๓๔)

(๖๒) รับฝากเงินและทรัพย์สินสิ่งของ ต่อมาทวงคืน จำเลยไม่คืนเงินที่โจทก์ฝากไว้ จำเลยผู้รับฝากมีสิทธิ นำออกใช้อย่างไรก็ได้ หากจำต้องคืนแก่โจทก์ให้ครบตามจำนวนเท่านั้น ไม่ปรากฏจำเลยทุจริต ไม่ผิด ม.๓๕๒ ส่วน ทรัพย์สินอื่นเมื่อโจทก์ร่วมทวงถาม จำเลยไม่คืนให้โดยเจตนา ทุจริต ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๕๓๐/๒๕๓๔)

(๖๓) รับฝากเงินเพื่อซื้อเมล็ดโกโก้ แต่ไม่ซื้อให้ และปฏิเสธว่าไม่ได้รับเงินจากโจทก์ เป็นการซ่อนเจตนาว่า ได้เบียดบังเอาเงินจำนวนดังกล่าวของโจทก์ร่วมไว้เป็น ของคน โดยทุจริต ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๕๓๓/๒๕๓๕)

(๖๔) โจทก์ซื้อบ้านเลขที่ ๓๐๘ จากขายทอดตลาด จำเลยเองก็ทราบ เมื่อจำเลยอยู่บ้านเลขที่ ๓๐๘ ถือว่าจำเลยครอบครองบ้านดังกล่าว จำเลยบอกโจทก์ว่าบ้านที่จำเลยอาศัยไม่ใช่เลขที่ ๓๐๘ แต่เป็น บ้านเลขที่ ๒๑๒ ของผู้เสียหายนั้น เห็นว่าจำเลยมีเจตนาไม่ให้โจทก์รื้อถอนบ้านเลขที่ ๓๐๘ เพื่อจำเลยจะได้รับประโยชน์ ถือได้เป็นการเบียดบังบ้านเลขที่ ๓๐๘ เป็นของคนหรือผู้อื่น (ฎ.๒๖๘/๒๕๓๖)

(๖๕) มีหน้าที่จำหน่ายและรับเงินค้ำสินค้าของโจทก์ ได้รับเงินสดจากลูกค้า แล้วไม่นำมอบให้แก่ แคนเซียร์ แต่เบียดบังเอาเงินสดนั้นไปเป็นของคนหรือบุคคลที่ ๓ โดยทุจริต ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๔๔๕/๒๕๓๖)

(๖๖) มอบเงินให้แก่จำเลยเพื่อไปฝากเข้าบัญชี เป็นการส่งมอบทรัพย์สินให้อยู่ในความยึดถือของจำเลย อันเป็นการมอบให้ครอบครองทรัพย์สินแทนโจทก์ อยู่ในฐานะ ครอบครองทรัพย์สินผู้อื่น เมื่อเบียดบังเป็นประโยชน์ส่วนตน โดยทุจริต ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๖๑/๒๕๓๖)

(๖๗) ศาลสั่งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกของ ข. ผู้จัดการมรดกขายที่ดิน ไปแบ่งเงินให้ทายาททั้ง ๔ ไม่ปรากฏ ว่าจำเลยขายโดยวิธีการทุจริต หรือมีเจตนาเบียด

บังเงินเอาไว้โดยทุจริตอย่างไร ทั้งก่อนฟ้องโจทก์ทั้ง ๒ ก็ ไม่เคยทวงถามให้แบ่ง จำเลยในฐานะผู้จัดการทำการขาย จึงเป็นวิธีเกี่ยวกับการจัดการมรดกตาม ป.พ.พ. ม.๑๗๑๕, ๑๗๕๐ ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๖๐๔/๒๕๓๗)

(๖๘) พดุงการฉ้อโกงแล้วไม่ส่งคืน และไม่แจ้งเหตุส่งคืนทั้งยังขับรดไปใกล้เขตชายแดนกับพหุชา ชี้ให้เห็นว่ามีเจตนายักยอกทรัพย์สิน (ฎ.๖๑๕๒/๒๕๔๐)

(๖๙) โจทก์ร่วมมอบทรัพย์สินแก่จำเลยเพื่อให้ จำเลยนำไปขาย โดยจำเลยจะกำหนดราคาขายมากหรือน้อย หรือจะจัดการแก่ทรัพย์สินอย่างไรก็ได้ จำเลยมีหน้าที่ ต้องนำเงินตามราคาที่โจทก์ร่วมกำหนดหรือนำทรัพย์สิน มาคืน การที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามจึงเป็นเรื่องผิดสัญญาทาง แพ่ง (ฎ.๕๖๕๒/๒๕๔๑)

(๗๐) ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้ กระทำความผิดตั้งแต่ ส.ก. ๒๕๒๖ แต่เพิ่งร้องทุกข์ ๖ ก.ย. ๒๕๒๘ คดียกยอกทรัพย์สินจึงขาดอายุความ (ฎ.๓๗๔๖/๒๕๔๒)

(๗๑) จำเลยรับมอบสินค้าไปขายในนามของ จำเลยเอง จึงมิได้ครอบครองเงินที่ขายให้โจทก์ แต่มีหน้าที่ มาแบ่งให้โจทก์ ไม่ผิดยกยอก (ฎ.๕๐๔๓/๒๕๔๒)

(๗๒) การที่โจทก์มอบแหวนเพชรให้จำเลย ไปจำหน่ายตามราคาที่ตกลงกัน จึงมิใช่กรรมจำเลย รับไปจำหน่ายอย่างตัวแทน เมื่อจำเลยไม่ชำระราคาให้ โจทก์ เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิดยกยอกทรัพย์สิน (ฎ.๔๕๓๒/๒๕๔๓)

(๗๓) จำเลยเช่าซื้อรถแล้วขายรถไป ไม่ผิดต่อ ผู้ให้เช่าอีกเลย พดุงการฉ้อโกงว่าเบียดบังเอาทรัพย์สินของ ผู้ให้เช่า เป็นยกยอก มิใช่ผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น (ฎ. ๗๗๒๗/๒๕๔๔)

(๗๔) เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ท่ารถของผู้เสียหายแต่ รถให้จำเลยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ยังอยู่ในความครอบ ครอบของผู้เสียหาย จำเลยเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ไป เป็น ลักทรัพย์ ไม่ใช่ยกยอก (ฎ.๓๓๓๗/๒๕๔๕)

(๗๕) ทำสัญญาจะซื้อขายเพื่อระงับคดียกยอก ทรัพย์สิน สัญญาจะซื้อขายบังคับกันได้ ไม่ขัดต่อความสงบ (ฎ.๑๔๒๘-๑๔๒๙/๒๕๔๕)

ครอบครองทรัพย์สินแล้วกระทำผิดหน้าที่

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) น. ถอนจำเลยออกจากการจัดการทรัพย์สิน
จำเลยมีหน้าที่คืน โฉนด ไม่มีหน้าที่จัดการต่อไป จึงไม่ใช่ผู้
รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สิน การไม่คืนโฉนดไม่เป็น
ความผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๔๗/๒๕๑๕ป)

(๒) รับซื้อสุกรไปขายจากโจทก์ กำหนดราคา
เกินตกเป็นของจำเลย และได้ค่าจ้าง ๕% จำเลยขาย
ได้ขอผิดผ่อนไม่ส่งเงินค่าสุกร โจทก์ยอมให้จำเลยผลิต
หลายครั้งผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่เป็นเรื่อง ม.๓๕๓
(ฎ.๘๔๐/๒๕๒๒)

(๑) เจรจาแบ่งมรดกตกลงกันไม่ได้ จำเลย
ผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลมีหน้าที่แบ่งทุกคน ไม่มี
สิทธิจดทะเบียนโอนที่ดินเป็นของจำเลยแต่เพียงผู้เดียว
จำเลยรู้ต้องแบ่งให้ทายาทเท่า ๆ กัน ผิด ม.๓๕๓
(ฎ.๑๑๓/๒๕๓๕)

(๔) จำเลยในฐานะผู้จัดการของโจทก์มีหน้าที่
ควบคุมดูแลรักษาเงินไว้ไม่ให้สูญหาย กลับถอนเงินไป
เสีย ไม่ส่งคืนให้โจทก์ตามอำนาจหน้าที่ ผิดยกยอกทรัพย์
ม.๓๕๓ (ฎ.๕๕๖/๒๕๔๑)

ยกยอกทรัพย์เป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๕๔ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๒ หรือมาตรา ๓๕๓ ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรมหรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ผู้จัดการธนาคารไทยสาขาไทเปมอบเงินให้
จำเลยคนไทยเป็นผู้ช่วยจัดการและรักษาการแทนสมุห์
บัญชีนำเงินไปฝากธนาคารอื่น จำเลยเป็นผู้ครอบครองเงิน
นั้น จำเลยถอนเงินไปทุจริต ผิด ม.๓๕๔ เป็นธุรกิจที่ไว้วาง
ใจของประชาชน ธนาคารเป็นผู้เสียหาย และลงโทษ
ในไทยได้ (ฎ.๑๒๘๕/๒๕๒๑)

(๒) อนุมัติจ่ายเงิน ๕ ล้านเศษ ขณะยังไม่ทราบ
ผลเรียกเก็บเงินตามเช็ค ๒ ฉบับ ๑ ล้าน ผ่าฝืนคำสั่งโจทก์
ให้งดจ่ายเงินในกรณีที่ถูกศาลเอาเช็คเข้าบัญชี โดยไม่ทราบ
ผลการเรียกเก็บเงินตามเช็คนั้น เชื่อได้ว่าจำเลยที่ ๑ อนุมัติ
โดยเจตนาทุจริต โดยคบคิดกับ จำเลยที่ ๑,๒ เพื่อเอาเงิน
โจทก์ผิด ม.๓๕๓ ประกอบ ม.๓๕๔ (ฎ.๒๕๓/๒๕๓๐)

(๑) ผู้จัดการธนาคารทำผิดหน้าที่ โดยทุจริต
ระเบียบอนุมัติเบิกจ่ายเงินจนลูกค้าเป็นหนี้เกินหลัก
ประกัน ๖ แสน ย่อมเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่
ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของธนาคาร ผิด
ม.๓๕๓ ประกอบ ม.๓๕๔ (ฎ. ๔๓๕๗/๒๕๓๐)

(๔) ฟ้องไม่ปรากฏชัดแจ้งว่าการกระทำของ
จำเลยที่เป็นตัวแทนของโจทก์ เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
การที่จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานธนาคารซึ่งเป็นอาชีพที่ไว้วาง
ใจ ฟ้องโจทก์จึงไม่มีข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยทำผิดในฐานะ
ผู้มีอาชีพ แม้นในคำทำฟ้องจะระบุอย่าง ม.๓๕๔ มาด้วยก็
ตาม ก็เป็นระบุเกินฟ้อง ถือไม่ได้ว่าโจทก์ฟ้อง ม.๓๕๔
(ฎ.๕๒๕/๒๕๓๔)

(๕) ทรัพย์สินมรดกของ น. ที่โจทก์ฟ้องอ้างว่า
จำเลยโอนเป็นของตนมิได้เป็นของจำเลยตามสัญญาแบ่ง
ปันทรัพย์ ซึ่งการกระทำของจำเลยเกิดภายหลังที่โจทก์
และจำเลยตกลงกันทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกของ
น.แล้ว จึงเป็นการจัดการทรัพย์สินส่วนที่เป็นมรดกตกเป็น

ของจำเลย หาใช่จัดการทรัพย์สินที่ตกเป็นของโจทก์ไม่ ไม่ผิด
ม.๓๕๔ (ฎ.๒๐๘๓/๒๕๓๖)

(๖) การที่จำเลยเป็นพนักงานธนาคารมีหน้าที่รับ
ฝากถอนเงินให้แก่ลูกค้าของธนาคารผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้มี
อาชีพยอมเป็นที่ไว้วาใจของประชาชน จึงต้องรับโทษ
หนักขึ้น ตาม ม.๓๕๔ (ฎ.๔๕๖-๔๕๗/๒๕๔๒)

เบียดบังทรัพย์ที่ซ่อนหรือฝังไว้

มาตรา ๓๕๕ ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งฮาริมทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้าง
ว่าเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ
ปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ยกยอกทรัพย์ยอมความได้

มาตรา ๓๕๖ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๖

ความผิดฐานรับของโจร

มาตรา ๓๕๗ ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้โดยประการใด
ซึ่งทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก ริดเอา
ทรัพย์ จึงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยกยอกหรือเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับโจร
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำเพื่อค้ำกำไร หรือได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดย
การลักทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๕(๑๐) จึงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึง
สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้นได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา
๓๓๕ ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ
จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท*

* ม.๓๕๗ วรรคสาม เพิ่มเดิมโดย ม.๖ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (๑.๒) พ.ศ.๒๕๑๒ ราชกิจจานุเบกษา ถ.๘๖ ต.๑๑๓ น.๑๐๑๗
วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๒

(๑) สร้อยผู้เสียหายขาดตกลงในกระชอมมะพร้าว จำเลยที่ ๑ เก็บเอาไว้ ผู้เสียหายขอคืนก็ไม่ยอมคืน จำเลยที่ ๑ เอาสร้อยไปส่งให้จำเลยที่ ๒ ห่วง ๔ วา จำเลยที่ ๒ พาสร้อยหนีไป จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๓๕๗ เพราะจำเลยที่ ๑ ไม่ยอมคืนทรัพย์สินให้เป็นความผิด ม.๓๓๔ สำเร็จแล้ว (ฎ.๗๐๔/๒๕๕๓)

(๒) จำเลยที่ ๒ รับของโจรกระเบื้องจากบุคคลที่ลักมาแล้วขายให้จำเลยที่ ๑ หากจำเลยที่ ๑ รับซื้อโดยรู้อยู่ก่อนแล้วว่าเป็นของโจรผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๗๐๔/๒๕๕๓)

(๓) มีคนเอาปืนมาจำนำ จำเลยไม่มีเงินจึงพาไปจำนำกับผู้อื่น โดยจำเลยช่วยพูดจาให้เขารับจำนำเป็นการช่วยจำนำผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๗๘๐/๒๕๐๘๒)

(๔) บิดาจำเลยเป็นผู้คิดต่อรับซื้อรถจากคนร้ายตลอดมา ส่วนจำเลยได้นำเอารถเหล่านั้นไปฝากญาติไว้เพื่อหากคนซื้อต่อไปตามที่บิดาจำเลยใช้บิดาจำเลยและจำเลยยอมมีความผิด ม.๓๕๗ ประกอบ ม.๘๓ จะอ้างเหตุว่าบิดาใช้ให้ทำไม่ได้ (ฎ.๑๒/๒๕๑๑)

(๕) จำเลยใช้ผู้อื่นไปกระทำผิดนั้น ถือว่าจำเลยเป็นตัวการด้วยตาม ม.๘๓ เมื่อจำเลยรับทรัพย์สินจากผู้ที่จำเลยใช้ ถือว่าเป็นการรับทรัพย์สินซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการผิดเกี่ยวกับความผิดที่จำเลยเป็นผู้ใช้เอง จำเลยไม่มีความผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๑๒๖๔/๒๕๑๓)

(๖) การกระทำผิดฐานรับของโจร จะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการกระทำผิดฐานลักทรัพย์เกิดขึ้นแล้ว ฟ้อง ม.๓๕๗ ในขณะที่มีการกระทำผิด ม.๓๓๔ ยังไม่เกิดขึ้น การกระทำตามฟ้องจึงไม่เป็นความผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๒๐๕๕/๒๕๑๕)

(๗) จำเลยเป็นคนกลางติดต่อไถ่กระเบื้องจากคนร้ายให้ผู้เสียหาย เพราะพวกผู้เสียหายร้องขอให้ทำ มิได้มีข้อเท็จจริงอย่างใดที่สื่อพิรุณว่าจำเลยรู้เห็นเป็นใจกับคนร้าย เรียกค่าไถ่กระเบื้องจากผู้เสียหายเช่นนี้ ลงโทษจำเลยตาม ม.๓๕๗ ไม่ได้ (ฎ.๑๑๖๕/๒๕๑๘)

(๘) รู้ว่ารถ ก. ถูกคนร้ายลักไป ได้ติดต่อเรียกและรับค่าไถ่คืนรถแก่ ก. ไม่ปรากฏว่า ก.ขอให้จำเลยช่วยการกระทำของจำเลยเป็นการช่วยเหลือคนร้ายจำนำทรัพย์สิน ตาม ม.๓๕๗ (ฎ.๒๐๕๘/๒๕๑๘)

(๙) ผู้เสียหายให้จำเลยไปช่วยสืบหาและไถ่ทรัพย์สินที่อยู่ในครอบครองของผู้เสียหายซึ่งถูกคนร้ายลัก

จำเลยจึงไปไถ่คืนมาให้ พุทธิกรรมดีไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนากระทำความผิด ไม่ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๖๕๗/๒๕๑๕)

(๑๐) จำเลยร่วมกับพวกปล้นทรัพย์ รุ่งขึ้นจำเลยจงกระบือที่ปล้นไป การจงกระบือในวันรุ่งขึ้น ไม่ผิด ม.๓๕๗ ขึ้นใหม่ (ฎ.๓๒๕/๒๕๒๐)

(๑๑) รับเช็คไว้โดยรู้ว่าได้จากการลักทรัพย์แล้วนำไปเบิกเงินที่ธนาคาร แต่เบิกไม่ได้เพราะถูกอายัดไว้ ถือว่าความผิด ม.๓๕๗ เกิดขึ้นและสำเร็จแล้ว ไม่ใช่ ม.๓๕๗,๘๐ แม้จำเลยไม่มีทางรับเงินตามเช็คได้ (ฎ.๒๑๑๗/๒๕๒๐)

(๑๒) โทลหุดหายไปจากคอกได้จนเรือนผู้เสียหาย ผู้เสียหายประกาศให้ค่าไถ่ แม้จะไถ่คืนได้จากจำเลย จำเลยอาจเพียงทราบดีว่าผู้เสียหายที่หายไปอยู่ที่ใครและช่วยเหลือไปไถ่คืนมา จะถือว่าผิด ม.๓๕๗ ไม่ได้ (ฎ.๒๖๐๒/๒๕๒๐)

(๑๓) มีผู้บอกจำเลยรู้เรื่องกระบือที่ถูกลักผู้เสียหายไปหาจำเลย จำเลยบอกว่าถ้าอยากได้ให้เอาเงินมาไถ่ ๒ พันบาท จำเลยให้ผู้เสียหายทำหนังสือว่าไม่เอาเรื่องแล้วรับค่าไถ่นำไปรับกระบือ แล้วมอบค่าไถ่ให้คนร้าย เป็นการรู้เห็นเป็นใจกับคนร้ายเรียกค่าไถ่จากผู้เสียหายเป็นการช่วยเหลือคนร้ายจำนำผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๑๕๑/๒๕๒๑)

(๑๔) จำเลยที่ ๒ จดหมายเลขเครื่องรถที่ถูกชิงทรัพย์ให้ผู้เสียหายดู ถ้าใช้ก็ให้เอาเงินมาไถ่ และบอกให้ตำรวจผู้จับไปเอารถของกลางคืนที่จำเลยที่ ๑ ได้ เป็นการรู้เห็นเป็นใจกับคนร้ายเรียกค่าไถ่รถ (ฎ.๘๐๓/๒๕๒๑)

(๑๕) จำเลยคอยรับดูแข็งมันสำปะหลังจากคนร้ายที่ลักมาบรรทุกเรือของจำเลย ซึ่งจอดคอยรับบรรทุกอยู่ที่หน้าท่าหน้าริมคลอง ห่างจากโกดังที่คนร้ายไปเอาแข็งมา ๓๐ วา อันมิใช่รับส่งกันในที่เกิดเหตุ จึงเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิด ผิด ม.๓๓๔,๘๖ (ฎ.๕๐/๒๕๒๒)

(๑๖) จำเลยอยู่ปากถ้ำที่เกิดเหตุ จำเลยพบคนร้ายมีกระเบื้องอยู่ถ้ำในถ้ำ จำเลยเพียงแต่มาดูกระเบื้อง ตั้งใจจะซื้อ ยังไม่ตกลงจะซื้อก็ถูกจับ ยังไม่มีความผิดฐาน ม.๓๕๗ (ฎ.๑๖๐๕/๒๕๒๒)

(๑๗) จำเลยที่ ๒ ซึ่งช่วยจงกระบือร่วมเดินทางไปกับจำเลยที่ ๑ ตามคำขอร้อง ถือไม่ได้ว่าร่วมครอบ

ครอง ช่วยพาเอาไปเสีย ช่วยจำหน่าย จำเลยที่ ๒ ไม่ผิด
ม.๓๕๗ (ฎ.๒๓๕๕/๒๕๒๕)

(๑๘) ผู้เสียหายขอให้ ก. หลานชายช่วยติดตาม
หารอดที่ถูกลัก ก. ขอร้องจำเลยช่วยอีกต่อหนึ่ง จำเลยคิด
ตามได้จึงนำรอดมาไว้ที่บ้าน แม้มิได้นำส่งคืนทันที แต่ ข.
ถูกจับ จำเลยก็ไปแจ้งตำรวจทันทีว่ารอดอยู่ที่จำเลย การเก็บ
ไว้ที่บ้านทำโดยเปิดเผยมิได้ซ่อนเร้น อันแสดงว่าจำเลย
กระทำไปโดยสุจริต ไม่ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๒๖๑๑/๒๕๒๗)

(๑๙) จำเลยที่ ๑,๒ ติดตามไปพบกระเบื้องของผู้
เสียหายที่ถูกลักไป แต่ไม่นำมาให้ผู้เสียหายหรือบอกให้ผู้
เสียหายทราบตามที่ขอให้ช่วย เป็นเพียงปกปิดความจริงที่
ควรบอกให้ผู้เสียหายทราบ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับ
กระเบื้องไว้จากคนร้ายหรือเอาไปไว้ที่อื่นก่อนหรือร่วมรู้
เห็นกับจำเลยที่ ๑,๒ ไม่ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๔๒๘๓/๒๕๒๘)

(๒๐) พี่ชายผู้เสียหายขอให้จำเลยช่วยสืบหา
ทรัพย์สินที่หายไป จำเลยสืบหาจนรู้ว่าทรัพย์สินอยู่ที่ไหน และพา
ผู้เสียหายไปเอาทรัพย์สินมาให้ การที่ผู้เสียหายมอบเงินแก่
จำเลยเป็นค่าสินนํ้าใจที่จำเลยช่วยเหลือ ฟังไม่ได้ว่าจำเลยมี
เจตนากระทำความผิด ม.๓๕๗ และเงินดังกล่าวไม่ใช่เงินค่าไถ่
ทรัพย์สิน จำเลยไม่ต้องคืนแก่ผู้เสียหาย (ฎ.๒๘๗/๒๕๒๘)

(๒๑) จำเลยที่ ๒ นั่งรถแท็กซี่ซึ่งจำเลยที่ ๑ กับ
ส. ลักมา เพื่อจะไปเที่ยวด้วยกัน โดยจำเลยที่ ๑ ผู้ขับรถ
แท็กซี่ยังอยู่ในความครอบครองของจำเลยที่ ๑ กับ ส.
จำเลยที่ ๒ มิได้กระทำการใดอันเป็นการช่วยเหลือจำเลยที่
๑ กับ ส. ในการพารถแท็กซี่ไป พดติกรรมยังถือไม่ได้ว่า
จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๔๕๘/๒๕๓๐)

(๒๒) จำเลยเป็นคนกลางคิดต่อไถ่รถร่วมกับผู้
อื่นตามที่ผู้เสียหายขอร้อง แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับรถ
ไว้จากคนร้ายหรือร่วมรู้กับคนร้ายเรียกค่าไถ่จากผู้เสียหาย
การที่จำเลยขังรถมาส่งให้ผู้เสียหายเป็นเรื่องนำมาสืบตามที่
ผู้เสียหายขอร้องให้ทำ จำเลยไม่ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๒๒๖๖/
๒๕๓๐)

(๒๓) จำเลยรับซื้อและขายรถโดยรู้อยู่แล้วว่า
เป็นรถที่ถูกคนร้ายลักมา ถึงแม้จำเลยได้ทำในนามของ
บริษัท อ. หรือในฐานะเป็นลูกจ้างก็ตาม ถือได้ว่าการ
กระทำของจำเลยเป็นการรับซื้อไว้และช่วยจำหน่ายซึ่ง
ทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด ม.๓๓๔ ผิด ม.๓๕๗
(ฎ.๑๓๘๐/๒๕๓๓)

(๒๔) รู้ว่าขางพาราแผ่นเป็นทรัพย์สินที่คนร้ายลัก
มาแล้วนำไปซ่อนไว้ จำเลยลงมือเก็บขางพาราเตรียมขน
ไป จึงเป็นการช่วยเหลือ ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๑๖๓๗/๒๕๓๓)

(๒๕) แม้จำเลยที่ ๑ ชื่อของกลางไว้จะเป็นการ
กระทำในฐานะเป็นผู้แทน หจก. อ. ซึ่งเป็นนิติบุคคล แต่
ความคิด ม.๓๕๗ มิใช่ความคิดเฉพาะตัว จำเลยที่ ๑ จึงมี
ความคิดเป็นส่วนตัวด้วยการรับทรัพย์สินไว้จากผู้กระทำผิด
หากรับไว้โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ถูกลักมาก็เป็นความ
ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๔๖๑๑/๒๕๓๓)

(๒๖) การกระทำความผิด ม.๓๕๗ โดยได้รับทรัพย์สิน
ไว้เพื่อช่วยจำหน่าย โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินอันได้มาโดยการ
กระทำความผิด เป็นความคิดสำเร็จทันทีที่ตั้งแต่เวลาที่ผู้
กระทำรับทรัพย์สินนั้นไว้ครอบครอง หลังจากนั้นถึงแม้ว่าผู้
กระทำจะได้แยกทรัพย์สินที่รับไว้หรือออกใช้หรือจำหน่าย
ประการใดก็หาใช้ผิด ม.๓๕๗ ขึ้นอีกไม่ (ฎ.๔๗๔๗/
๒๕๓๓)

(๒๗) จำเลยที่ ๓ ไม่ได้ร่วมกับจำเลยที่ ๑,๒ รับ
ซื้อกระเบื้องของกลาง การที่จำเลยที่ ๓ อยู่ร่วมกับจำเลยที่ ๑,
๒ ขณะที่ถูกจับกุม ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๓ ร่วมกับจำเลย
ที่ ๑,๒ ครอบครองกระเบื้องดังกล่าว (ฎ.๕๐๕๘/๒๕๓๓)

(๒๘) ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์สินหรือ
รับของโจร แสดงว่าโจทก์ประสงค์จะให้ลงโทษจำเลยใน
ข้อหาใดข้อหาหนึ่งเพียงข้อเดียว เมื่อจำเลยให้การ “ข้าฯขอ
ให้การรับสารภาพตามฟ้องทุกประการ ไม่สู้คดี” ย่อมไม่
ชัดเจนพอที่จะชี้ขาดว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานใด ต้องสืบ
ให้ได้ว่าจำเลยทำผิดฐานใด เมื่อไม่สืบลงโทษไม่ได้
(ฎ.๗๕๘/๒๕๓๔)

(๒๙) จำเลยรับซื้อสินค้าไว้โดยไม่มีพฤติกรรม
ใดแสดงให้เห็นว่าเป็นการรับซื้อไว้โดยรู้ว่าเป็นสินค้าที่ลักมา
จากโจทก์ เป็นการซื้อไว้โดยสุจริต ย่อมไม่ผิด ม.๓๕๗
(ฎ.๑๖๒๘/๒๕๓๔)

(๓๐) ม.๓๕๗ โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบให้
เห็นว่าจำเลยรับทรัพย์สินไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินอันได้มา
จากการกระทำความผิด ไม่ใช่ว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครอง
เท่านั้น จำเลยก็คือนำสืบว่าตนไม่รู้ว่าเป็นของคนร้าย
(ฎ.๑๒๖/๒๕๓๕)

(๓๑) จำเลยที่ ๑ เป็นผู้บอกให้จำเลยที่ ๒ ไปซื้อ
ของกลางที่ถูกยึดในครั้งแรก แล้วนำไปขายนำเงินมาแบ่ง

และจำเลยที่ ๑ ยังเป็นผู้เดินนำจำเลยที่ ๒ เข้าไปในป่า
ละเมะบริเวณของกลางชุกซ่อนอยู่ และก้มลงหยิบ
เพื่อเก็บ จึงถูกจับกุม พฤติกรรมจำเลยที่ ๑ ย่อมทราบ
ของนั้นเป็นของคนร้ายที่ชุกซ่อนไว้ จำเลยที่ ๑ ผิด
ม.๓๕๗ (ฎ.๔๐๐/๒๕๓๕)

(๓๒) รอดูกคนร้ายลักและถูกตำรวจยึดเป็นของ
กลาง เพราะคนร้ายชนคนบาดเจ็บ จึงไม่ถือว่ารอดพ้นสภาพ
ทรัพย์ได้จากการกระทำผิด จำเลยไปติดคอ ช. ให้นำเงิน
ไปได้ เข้า ม.๓๕๗ แต่ช่วยจำนำยไม่มีทางบรรลุผลได้
อย่างแน่แท้ เพราะรอดอยู่ในความยึดถือของตำรวจ ผิด
ม.๓๕๗, ๘๑ (ฎ.๒๘๔๔/๒๕๓๕)

(๓๓) บัญชีของจำเลยมีการหมุนเวียนมาก การ
นำเงินฝากและถอนมีจำนวนมากกว่ารายได้ตามปกติของ
จำเลย และจำเลยนำเงินฝากในระยะเดียวกับ ค. ยักยอก
ทรัพย์ และจำเลยได้ออกเช็คจำนวนใกล้เคียงที่ ค. นำฝาก
เพื่อชำระค่าที่ดินและตึกที่จำเลยซื้อราคาสูงกว่าฐานะ พฤติ
กรรมรับฝากเงินไว้ ผิด ม.๓๕๗, ๘๑ (ฎ.๔๔๕/๒๕๓๖)

(๓๔) ตำรวจพบชิ้นส่วนอะไหล่รถจักรยาน
ยนต์ของกลางวางอย่างเปิดเผยในร้านซ่อมรถจักรยานยนต์
ของจำเลย โดยมีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสภาพของ

กลาง ทั้งมีบิลเงินสดที่จำเลยรับไว้เพื่อทำการซ่อม พฤติ
กรรมดังกล่าว แสดงว่าจำเลยไม่รู้ว่าทรัพย์ที่ได้มาจากการ
ลักทรัพย์ (ฎ.๖๓๗/๒๕๔๐)

(๓๕) ใบสั่งจ่ายน้ำมันที่ถูกลักไป ค่อมมากอยู่ใน
ในความครอบครองของจำเลย เมื่อจำเลยนำไปกรอกซื้อ
ความเพื่อใช้สิทธิเติมน้ำมัน ย่อมแสดงให้เห็นว่าจำเลย
ทราบว่ใบสั่งจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงได้มาจากการกระทำผิด
ลักทรัพย์ จำเลยผิดฐานรับของโจร (ฎ.๕๕๕๕/๒๕๔๑)

(๓๖) จำเลยรับจำนำอาวุธปืนไว้ใบราคาต่ำกว่า
ปกติ ทั้งอาวุธปืนมีร่องรอยการขูดลบ หลักฐานแสดงให้เห็น
ว่าจำเลยรับของกลางไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการ
กระทำผิด ผิดฐานรับของโจร (ฎ.๖๓๗๑/๒๕๔๒)

(๓๗) ชื่อรถจักรยานยนต์ใบราคาต่ำกว่าปกติ
มาก เร่งรีบ รวบรวม ไม่มีการตรวจสอบหลักฐานทาง
ทะเบียน พฤติการณ์เป็นรับของโจร (ฎ.๑๕๓๕/๒๕๔๓)

(๓๘) จำเลยมีอาชีพค้าขายเครื่องประดับ ย่อม
ทราบดีว่าทรัพย์สินของกลางมีราคาสูงและหาซื้อไม่ได้ใน
ท้องตลาดทั่วไป จึงย่อมทราบว่าทรัพย์สินของกลางได้มา
โดยไม่ชอบ เมื่อรับซื้อ จึงผิดรับของโจร (ฎ.๘๔๘๑/
๒๕๔๔)

หมวด ๗

ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ทำให้เสียทรัพย์

มาตรา ๓๕๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้
อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือ
ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ต้นพลูเป็นไม้ยืนต้น เป็นส่วนควบของที่ดิน
เจ้าของที่ดินตัดต้นพลูที่ใส่เข้าไป ไม่เป็นความผิด ม.๓๕๘
(ฎ.๓๗๒/๒๕๔๕)

(๒) รื้อสิ่งปลูกสร้างของผู้อื่นมากองไว้ ไม่มี
เจตนาแก้งทำให้เสียหายโดยปราศจากเหตุผล อาจเป็น
เพราะเข้าใจว่าผู้ว่าจ้างงานสั่งให้ทำได้ ความผิด ม.๓๕๘
ต้องมีเจตนาชั่วร้ายของผู้กระทำผิด ไม่ผิด ม.๓๕๘ แต่ผิด
ละเมิด (ฎ.๑๖๑๗/๒๕๐๐)

(๓) เพียงแต่กระทำการ โดยผลการ แต่มิได้
ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายยัง
ไม่มีเจตนาทำผิด กิ่งจิวรุกล้ำเข้าบ้านจำเลย เป็นละเมิดตาม
ป.พ.พ. ม.๑๓๕๕, ๔๒๐ ต้องบอกก่อนตัด ป.พ.พ.
ม.๑๓๔๗ ต้องพิจารณาเจตนาของจำเลยอีกชั้นหนึ่ง ไม่ผิด
ม.๓๕๘ (ฎ.๑๘๔๖/๒๕๐๐)

(๔) ใช้ทางเดินออกสาธารณะในที่ดินโจทก์กว่า
๑๐ ปี มีช่องประตูรั้วเข้าออก โจทก์ทำรั้วใหม่ปิดกั้นประตู

ไม่ยอมให้ออก จำเลยจึงร้องเฉพาะตรงประตู กว้าง ๑ วา จำเลยมีสิทธิทำได้ตาม ป.พ.พ. ม.๑๓๓๗ ไม่ผิด ม.๓๕๘ เพราะทำไปเพียงเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่รั่ว ขวางประตูเข้าออกบ้านจำเลยไม่ได้ให้สิ้นไปเท่านั้น (ฎ.๒๘๘/๒๕๐๒)

(๕) เจ้าพนักงานป่าไม้บอกรถไม้ผิดกฎหมาย ให้หยุด ไม่หยุดยิงขางที่ลื้อแตก เพื่อให้รอดหยุดจะ จับกุมตามอำนาจ โดยใช้วิธีเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติกรรมการแห่งเรื่องในการจับตาม ป.วิ.อ. ม.๘๓ ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๖๕๕/๒๕๐๒)

(๖) นายอำเภอสั่งปลดป้ายผ้าหาเสียง สส. ให้ พันกิดขวางทางเดิน ซึ่งตนมีหน้าที่ดูแล ต่อมาผ้าหาขายไป โดยไม่ได้เกิดจากการกระทำของนายอำเภอโดยตรง และ ไม่มีเจตนา ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๕๖๓/๒๕๐๒)

(๗) ม.๓๕๘ ต้องมีเจตนากระทำเพื่อให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย เพียงแต่ถอนเสารั้วผู้อื่นกองไว้เพื่อใช้ทางเดินตามที่เคยใช้ ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๗๐๕/๒๕๐๗ป)

(๘) เจ้าหน้าที่ห้องฉันทมีอำนาจรื้อถอนอาคารที่ไม่มั่นคงหรือไม่ปลอดภัยตาม พ.ร.บ.ควบคุมฯ เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยชอบ ไม่มีมูลความผิด ม.๓๕๘ “หมายถึงการกระทำแก่ตัวทรัพย์สินให้เสียหาย” รื้อถอนแล้วไม่นำวัตถุไปมอบแก่เจ้าของจนเกิดการเสียหายนั้น มิใช่กระทำแก่ตัวทรัพย์สิน ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๑๐๕๗/๒๕๐๗)

(๙) ต้นพลูเป็นไม้ขึ้นต้น เป็นส่วนควบของที่ดินตาม ป.พ.พ. ม.๑๔๕ จำเลยเป็นผู้ปลูกเป็นผู้ได้กรรมสิทธิ์ของจำเลย แม้จำเลยจะตัดต้นพลู ย่อม ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๘)

(๑๐) ผู้เสียหายและจำเลยมีที่ดินติดต่อกัน ไม่สามารถชี้ชัดว่าเป็นของใคร แต่รับว่าเสารั้วลวดหนามและคั่นกกเป็นของผู้เสียหาย เมื่อจำเลยรื้อรั้วถอนคั่นกกออกหมด จำเลยผิด ม.๓๕๘ จะอ้าง ป.พ.พ. ม.๑๓๓๖, ๑๓๓๗ หาได้ไม่ (ฎ.๑๑๕๒/๒๕๑๐)

(๑๑) โจทก์เช่าที่ดินปิดกั้นบ่อปลูกต้นไม้ล้มลุกล้อมรั้วลวดหนาม ต่อมาจำเลยซื้อที่ดินนั้น แต่โจทก์ยังครอบครองในฐานะผู้เช่า จำเลยไปวัดปลาในบ่อ ตัดต้นไม้ล้มลุก และ รื้อลวดหนาม ผิด ม.๓๕๘, ๓๓๔ (ฎ. ๑๔๕๐/๒๕๑๐)

(๑๒) กลางคืนจำเลยพบช้างอยู่กลางไร่ข้าวโพดอยู่ห่างจำเลย ๔ วา และเดินเข้าหาจำเลยเข้าใจว่าช้างป่าจึงยิงไป ๒ นัด เป็นการกระทำโดยจำเป็น ไม่ผิด ม.๓๕๘, ๖๗ (ฎ.๑๖๖๐/๒๕๑๑)

(๑๓) เข้าใจว่าเสารั้วโจทก์ที่จุดหลุมปักอยู่ในที่ดินจำเลย จำเลยถอนออกโดยเจตนาใช้สิทธิตาม ป.พ.พ. ม.๑๓๓๖, ๑๓๓๗ ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๘๕/๒๕๑๕)

(๑๔) ผู้เสียหายปลูกข้าวในหนองสาธารณะ ผู้เสียหายอ้างสิทธิครอบครองหนองไม่ได้ จำเลยมีสิทธิใช้หนองได้เท่าเทียมกับผู้เสียหาย แต่จำเลยนำเรือไปตัดใบบัวซึ่งอยู่ปนกับต้นข้าวทำให้ต้นข้าวเสียหาย เป็นการเล็งเห็นผลตาม ม.๕๕ ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๑๑๕๕/๒๕๒๐)

(๑๕) ตัดไม้ไผ่ที่งอกรกกล้าเข้ามาครึ่งหนึ่งถึงกลางทางสาธารณะ เหลือทางเพียง ๓ สอก ตัดเพื่อให้โลกระบือเดิน ผ่านมิได้เจตนาทำเพื่อให้ทรัพย์สินเสียหาย ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๑๖๗๖/๒๕๒๐)

(๑๖) โจทก์กับจำเลยพิพาทกันเรื่องที่ดิน โดยกริยาโจทก์ฟ้องขับไล่จำเลย คดีอยู่ระหว่างพิจารณา การที่จำเลยถอนคั่นกล้วยและมัน ซึ่งจำเลยทราบว่ามีโจทก์ได้ปลูกไว้ ย่อมเห็นได้ว่าทำให้คั่นกล้วยและมันที่ปลูกไว้ นั้นเสียหาย จำเลยกระทำโดยพลการ มิได้ใช้สิทธิให้ถูกต้องตามกฎหมาย ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๒๒๓๑/๒๕๒๓)

(๑๗) สร้างรางน้ำรูกกล้าเข้าที่ดินจำเลย จำเลยมีสิทธิขัดขวางเพราะมีแผนกรรมสิทธิ์ จำเลยรื้อรางน้ำนั้นเป็นการใช้สิทธิในที่ดินตามสมควรแก่การสร้างตึกแถวของจำเลย ตาม ป.พ.พ. ม.๑๓๓๖ ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๒๒๐๗/๒๕๒๔)

(๑๘) จำเลยเช่าที่นาผู้เสียหายเพื่อทำนามา ๒๐ ปี ต่อมากล้วยราคาดี จำเลยจึงจ้างคนขุดที่นาบางส่วนเพื่อปลูกกล้วย มิได้มีเจตนาทำให้ทรัพย์สินเสียหาย ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๒๕๕๗/๒๕๒๕)

(๑๙) ต่างได้เคียงกรรมสิทธิ์กันอยู่ เมื่อโจทก์ปลูกข้าว จำเลยเสียหายอย่างไร ชอบที่จะฟ้อง จำเลยกลับเข้าไถนาเป็นเหตุให้ข้าวที่โจทก์ปลูกไว้เสียหาย ผิด ม.๓๕๘ และต้องชดใช้ค่าเสียหาย (ฎ.๐๓๓๑/๒๕๒๗)

(๒๐) นายอำเภอขอความร่วมมือให้ประชาชนร่วมกันพัฒนาบริเวณที่เกิดเหตุ จำเลยที่ ๒ ตัดฟันต้นไม้ของโจทก์บริเวณนั้น เคยตัดและถูกฟ้อง แสดงว่าจำเลยที่

๒ มีเจตนาทำให้ทรัพย์โจทก์เสียหาย การที่นายอำเภอขอความร่วมมือเป็นแค่เพียงคำแนะนำว่า จำเลยที่ ๒ จะกระทำหรือไม่กระทำตามก็ได้ จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๖๓๔๔/๒๕๓๑)

(๑๑) แม้ คชก. ตำบลวินิจฉัยสั่งให้โจทก์ผู้เช่าออกจากที่พิพาท และโจทก์ไม่อุทธรณ์ต่อ คชก.จว.ก็ตาม แต่การที่โจทก์ไม่ออกจากที่พิพาทคุ้มครองหรือผู้มีส่วนได้เสียก็จะต้องใช้สิทธิทางศาลตาม พ.ร.บ.การเช่าฯ การที่จำเลยนำรถแทรกเข้าไปไถไร่ย่อยของโจทก์ในที่พิพาทโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ ย่อมผิด ม.๓๕๘, ๓๖๒ (ฎ.๕๕๔๓/๒๕๓๔)

(๑๒) การที่จำเลยนำข้าวผสมกับสารเคมีกำจัดแมลงไปวางไว้ข้างสระน้ำที่เปิดของผู้เสียหายมาเป็นประจำ แสดงว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าเปิดของผู้เสียหาย จำเลยจึงมีความผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๐๔๖๓/๒๕๓๖)

(๑๓) ม.๓๕๘ ทรัพย์ของผู้อื่นย่อมหมายความรวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายโดยตรงจากเจ้าทรัพย์ให้เป็นผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้น (ฎ.๓๕๒๓/๒๕๔๑)

ทำให้เสียหายและต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๕๘ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๘ ได้กระทำต่อ

(๑) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม

(๒) ปศุสัตว์

(๓) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะหรือในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม หรือ

(๔) พืชหรือพืชผลของกสิกร

ผู้กระทำความผิดระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ปศุสัตว์ หมายถึง สัตว์สี่เท้าที่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร สุกกรเป็นปศุสัตว์ตาม ม.๓๕๘(๒) (ฎ.๒๐๔๖/๒๕๑๕)

(๒) จำเลยทราบดีว่าอ้อยที่จำเลยสั่งให้คนงานตัดเป็นของบุคคลอื่นที่มาปลูกไว้ในที่ดินที่เกิดเหตุ ซึ่งโจทก์และจำเลยพิพาทแย่งสิทธิครอบครองกันอยู่ แม้

(๒๔) แม้โจทก์จะฟ้องให้ลงโทษจำเลยฐานพยายามลักทรัพย์ แต่จำเลยรับว่าใช้น้ำมันทุบกระจกเพื่อระบายความเครียด จำเลยจึงมิได้หลงต่อผู้ลงโทษทำให้เสียหายได้ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ วรรคสาม ใช้น้ำมันที่ใช้ในการกระทำผิดฐานทำให้เสียหายด้วย (ฎ.๑๕๔๘/๒๕๔๒)

(๒๕) ดึงรั้วไม้ไผ่ผ่าซีกที่ยึดติดเป็นแนวรั้วบ้านไปเผา ผิด ม.๓๕๘ แต่มิใช่เป็นการวางเพลิงเผารั้วบ้านด้วย ไม่ผิด ม.๒๐๗ (ฎ.๖๖๖๖/๒๕๔๒)

(๒๖) จำเลยรื้อถอนเสารั้วและลวดหนามของโจทก์ที่กั้นแนวเขตที่ดินของจำเลย กับโจทก์เพื่อสร้างรั้วกำแพงอิฐบล็อกให้ดีกว่าเดิมและใช้ประโยชน์ร่วมกันกับโจทก์ ไม่ผิดทำให้เสียหาย (ฎ.๘๔๕/๒๕๔๓)

(๒๗) จำเลยประสงค์ต่อเครื่องปรับอากาศที่จะเอาไป จึงรื้อฝาผนังตึกเป็นรอย กระจกและเสาแตก ไม่ได้ประสงค์หรือเจตนาจะทำให้เสียหาย ไม่ผิด ม.๓๕๘ (ฎ.๕๐๕๓/๒๕๔๔)

จำเลยไม่ทราบว่าเป็นเจ้าของ และก่อนตัดได้แจ้งความให้ตำรวจรับทราบไว้ ก็ไม่มีอำนาจที่ตัดอ้อย ผิด ม.๓๕๘(๔) (ฎ.๑๒๔๒/๒๕๓๑)

ทำให้เสียทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

มาตรา ๓๖๐ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่ไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ล้อมรั้วที่ดิน น.ส.๓ รุกล้ำห้วยเพื่อกันเอา บ่อน้ำสาธารณะมาเป็นของตน ทำให้ประชาชนเข้าไปใช้น้ำในบ่อไม่ได้ บ่อน้ำคงมีสภาพเป็นบ่อน้ำตามเดิม ไม่ได้ทำให้ไร้ประโยชน์อย่างใด จำเลยไม่ผิด ม.๓๖๐ (ฎ.๓๖๑/๒๕๑๘)

(๒) ป้ายบอกชื่อหนองน้ำสาธารณะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อสาธารณะ จำเลยถอนป้ายน้ำทิ้ง ผิด ม.๓๖๐ (ฎ.๑๑๕๖/๒๕๑๘)

(๓) ราษฎรในหมู่บ้านทำถนนขึ้น ถือเป็นทรัพย์สินใช้เพื่อสาธารณะ ถ้าจำเลยเห็นว่าทำในที่ภริยาจำเลยต้องใช้สิทธิทางศาลฟ้องผู้ทำลายผิด จำเลยขุดทำลายถนนซึ่งใช้ประโยชน์สัญจรไปมาโดยพลการ เช่นนี้เป็นการไม่ชอบ ผิด ม.๓๖๐ (ฎ.๒๕๓๘/๒๕๒๒)

(๔) โทรศัพท์สาธารณะเสียค่าบริการอย่างเดียว ประชาชนทุกคนมีสิทธิใช้ได้ตลอดเวลา จึงเป็นทรัพย์สินสาธารณะเมื่อจำเลยทำให้ตู้โทรศัพท์แตกเสียหายใช้การไม่ได้ จึงผิด ม.๓๖๐ (ฎ.๑๑๗๕/๒๕๒๖)

(๕) จำเลยปิดกั้นทางสาธารณะโดยการขุดหลุมและปักเสาตอม่อถนนแล้วใช้ไม้และกิ่งไม้ขวางไว้ โดยมี

เจตนาไม่ให้บุคคลทั่วไปผ่านไปมา การขุดหลุมปักเสาตอม่อถนนย่อมทำให้นอนเสียหาย และการที่บุคคลทั่วไปไม่สามารถผ่านไปมาได้ ย่อมทำให้ถนนไร้ประโยชน์ ผิด ม.๓๖๐ (ฎ.๑๕๑๗/๒๕๒๕)

(๖) แม้จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินสาธารณะประโยชน์เพียงบางส่วน แต่ทำให้บุคคลทั่วไปไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ จำเลยผิด ม.๓๖๐ (ฎ.๘๑๔๐/๒๕๔๑)

(๗) จำเลยก่อสร้างรูกำทางเดินเท้าเพื่อยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐ ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน ผิด ม.๓๖๐ ป.ที่คดี ม.๑๐๘ ทวิ ลงบทหนัก ม.๓๖๐ ซึ่งไม่อาจอาศัย ม.๑๐๘ ทวิ วรรคสอง บังคับให้จำเลยและบริวารออกจากที่ดินได้ เพราะ ม.๓๖๐ ไม่ได้บัญญัติไว้ (ฎ.๒๐๖๘/๒๕๔๓)

(๘) ยึดถือครอบครองคลองสาธารณะ ผิด ม.๓๖๐ และ ป.ที่คดี ม.๑๐๘ ทวิ ลงบทหนัก ม.๓๖๐ จึงไม่อาจบังคับให้จำเลยและบริวารออกจากบริเวณคลองพิพาทได้ เพราะ ม.๓๖๐ ไม่ได้บัญญัติไว้ดังเช่น ป.ที่คดี ม.๑๐๘ ทวิ (ฎ.๓๓๑๔/๒๕๔๕)

มาตรา ๓๖๐ ทวิ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินตามมาตรา ๓๕๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ประดิษฐานอยู่ในสถานที่ตามมาตรา ๓๕๕ ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทำให้เสียทรัพย์สิน มาตรา ๓๕๘, ๓๕๙ ยอมความได้

มาตรา ๓๖๑ ความผิดตามมาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙ เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๘

ความผิดฐานบุกรุก

บุกรุก เพื่อถือการครอบครอง หรือรบกวนการครอบครอง

มาตรา ๓๖๒ ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมคหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ม.๓๖๒ มี ๒ ตอน ๑.รบกวนกรรมสิทธิ์ ๒.รบกวนสิทธิครอบครอง จึงหมายรวมถึงการกระทำอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เช่าโดยปกติสุขด้วย เพราะ ผู้เช่าก็เป็นผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่เช่า จึงเป็นผู้เสียหายที่จะร้องทุกข์ว่ากล่าวเอาโทษแก่ผู้บุกรุกได้ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๔ป)

(๒) จำเลยใช้ไม้กระดานตีขวางทับประตูห้องที่โจทก์ครอบครอง ในขณะที่โจทก์ไม่อยู่และปิดห้องไว้ ทำให้โจทก์เข้าห้องไม่ได้ เป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์ ถือได้ว่าเข้าไปกระทำการรบกวนการครอบครองของโจทก์โดยปกติสุข ผิด ม.๓๖๒ แม้จำเลยจะผิดสัญญาเช่าก็ตาม (ฎ.๑/๒๕๑๒ป)

(๓) วังไล่ผู้เสียหายเข้าไปในนาผู้เสียหาย โดยจะใช้ปืนยิงผู้เสียหายเพื่อทำร้ายผู้เสียหาย หาใช่เพื่อรบกวนการครอบครองที่นาของผู้เสียหายไม่ ไม่ครบองค์ประกอบ ม.๓๖๒ (ฎ.๑๔๔/๒๕๑๓)

(๔) ทำสัญญาเช่าจากจำเลยและให้เช่าช่วงแต่ไม่มีหลักฐานการเช่าช่วง ผู้เช่าช่วงอาศัยสิทธิโจทก์ โจทก์เป็นผู้ครอบครองห้องอยู่ หากจำเลยเห็นว่าจำเลยผิดสัญญาก็ขอคำเนิการตามกฎหมาย ห้ามอำนาจปิดห้องที่โจทก์ครอบครองโดยพลการไม่ เสือกไล่ให้ผู้เช่าช่วงออกไปโดยโจทก์ไม่ทราบ และยังช่วงชิงกุญแจมาให้โจทก์ใช้ห้อง ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๑๕๘๐/๒๖๑๔)

(๕) จำเลยที่ ๑ ให้จำเลยที่ ๒ ตัดหวั้อยกุญแจบ้านออก และให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปอาศัย เมื่อโจทก์ไม่ทราบคำบังคับ โจทก์ยังมีสิทธิอยู่ในบ้านซึ่งโจทก์มีสิทธิครอบครอง จำเลยเป็นผู้ใช้ให้บุกรุกผิด ม.๓๖๒,๘๔ (ฎ.๓๖๓/๒๕๑๘)

(๖) ศาลพิพากษาขับไล่ก่อนวันคดีถึงที่สุด โจทก์มีสิทธิครอบครองอยู่โดยชอบตามกฎหมาย จำเลยไปที่ห้องนั้นและไล่โจทก์ออกจากห้องผิด ม.๓๖๒ ส่วนผู้ไปกับจำเลยและกล่าวออกไปเสียเดะหนุ อยู่ไปจะลำบาก ยังไม่เป็นการรบกวน ไม่ผิด (ฎ.๑๑๒๔/๒๕๑๘)

(๗) สัญญาเช่าระบุถ้าผู้เช่าผิดสัญญา ให้ผู้ให้เช่าเข้าครอบครองที่เช่าได้ สัญญานี้ไม่ขัดต่อความสงบ ผู้เช่าค้างชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าไล่ขาดไขกุญแจห้องเช่าออก เอากุญแจใหม่ใส่แทน ผู้เช่าเข้าห้องเช่าไม่ได้ เป็นการใช้สิทธิตามสัญญาเช่า ไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๗๘๘/๒๕๑๕)

(๘) จำเลยอยู่ในที่ที่บิดาขายแก่ ก. บิดาตาย ก.ฟ้องจำเลยบุกรุก ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย ต่อมา ๕ เดือน ก.ขายที่ดินให้ ข. ฟ้องจำเลยในวันหลังจากที่ซื้ออีก การที่จำเลยอยู่ในที่พิพาท ต่อมาหลังจากศาลพิพากษาคดีก่อนแล้ว แม้จะเปลี่ยนมือเป็นของผู้อื่น จำเลยก็ไม่ได้ทำการใดที่จะถือว่าเป็นกรรมใหม่ ไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๑๐๕/๒๕๒๐)

(๙) เอาโซ่ล่ามกุญแจปิดทางเข้าออกของโจทก์ในตึกแถว โดยอาศัยข้อตกลงในสัญญา เป็นกรณีที่จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่ามีสิทธิที่กระทำตามสัญญาได้ การกระทำของจำเลยขาดเจตนาอันเป็นความผิดทางอาญา ไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๒๖๐๕/๒๕๒๒)

(๑๐) ให้โจทก์เช่าสถานที่ตั้งโต๊ะในโรงแรมเจตนาเป็นการให้สิทธิที่จะนำรถรับจ้างบริการแขก การให้ตั้งโต๊ะเพียงให้ความสะดวกแก่เท่านั้น ส่วนการครอบครองยังอยู่กับจำเลย หากมีการขัดขวางไม่ยอมให้โจทก์ใช้สถานที่บริการ เป็นกรณีทางแพ่ง ไม่เป็นการรบกวน ไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๒๖๐๕/๒๕๒๒)

(๑๑) แผงลอย โดยสภาพทั่วไป เป็นสังหาริมทรัพย์ ทำรั้วปิดกั้นทำให้โจทก์เข้าไปทำการค้าในแผงลอยไม่ได้ แม้จำเลยจะกระทำการนั้นจริงก็ไม่ครบองค์ประกอบความคิด ม.๓๖๒ (ฎ.๑๖๓/๒๕๒๓)

(๑๒) สัญญาเช่าสินค้าเพื่อให้ทราบว่าเขาเข้าไปไหน หากเป็นการเช่าสถานที่ตั้งตู้ไม่ สถานที่ตั้งตู้คงอยู่ในครอบครองของผู้ให้เช่า จำเลยมีอำนาจเข้าไปหรือใช้ให้ผู้อื่นเข้าไปสถานที่ตั้งตู้ได้ ไม่ผิด ม.๓๖๒ และการเคลื่อนย้ายตู้ซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ก็ไม่อาจเป็นความคิด ม.๓๖๒ (ฎ.๑๔๖๘/๒๕๒๓)

(๑๓) จำเลยบุกรุกเข้าทำนาในที่ดิน น.ส.๓ ก แยกการครอบครอง เมื่อผู้เสียหายไม่ได้ฟ้องคืน ๑ ปี นับแต่เริ่มบุกรุก ผู้เสียหายขอมหาคสิทธิฟ้อง ป.พ.พ. ม.๑๓๓๕ วรรคสอง สิทธิครอบครองในที่ดินของผู้เสียหายขอมหาคสิทธิฟ้อง การที่จำเลยเข้าครอบครองในที่ดินภายหลังจากที่สิทธิครอบครองที่ตนของผู้เสียหายสิ้นสุดลงแล้วจึงไม่เป็นความคิด ม.๓๖๒ (ฎ.๒๑๓๓/๒๕๓๐)

(๑๔) จำเลยเข้าไปปิกเสาและปลุกคั้นมะขามในที่ดินของโจทก์ ก็เพื่อถือการครอบครองที่ตนของโจทก์ ความผิดฐานบุกรุกได้เกิดขึ้นและสำเร็จแล้ว เมื่อจำเลยเข้าไปกระทำการดังกล่าว ส่วนการครอบครองที่ตนต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุก การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดต่อเนื่องตราบเท่าที่จำเลยยังถือครอบครองที่ของโจทก์ (ฎ.๒๒๕๓/๒๕๓๑)

(๑๕) จำเลยเข้าไปปลุกบ้านที่พิพาทโดยความยินยอมของเจ้าของเดิมก่อน โจทก์รับโอนกรรมสิทธิ์ที่พิพาทมา หากจำเลยเพิ่งเข้าไปครอบครองที่พิพาทเมื่อโจทก์รับโอนกรรมสิทธิ์ที่พิพาทแล้วไม่ทำให้ การทำของจำเลยเป็นความคิด ม.๓๖๒ (ฎ.๒๒๕๔/๒๕๓๒)

(๑๖) การที่จำเลยไม่ขอมออกจากที่พิพาทตามคำสั่งของนายอำเภอ เพราะเชื่อว่าจำเลยมีสิทธิครอบครอง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงอันเกี่ยวพันกันกับที่วินิจฉัยมาแล้วว่าการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด ม.๓๖๒ จำเลยจึงไม่มีความผิดขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน ม.๓๖๘ (ฎ.๒๔๓๑/๒๕๓๒)

(๑๗) พ.ร.บ.ปฏิรูปที่ดิน ตราบโดยยังไม่มีการออกหนังสือแสดงสิทธิใหม่แล้ว สิทธิในที่ดินยังคงเป็นของผู้ถือหนังสือแสดงสิทธิเดิมอยู่ จำเลยยังไม่ได้มอบการ

ครอบครองให้ผู้เสียหาย จำเลยเอาธไปไถนาพิพาท จึงไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๒๓๕๘/๒๕๓๒)

(๑๘) ที่ดินหน้าตึกแถวเป็นของโจทก์ จำเลยที่ ๒ ผู้ซื้อตึกขอมรู้แต่แรกแล้ว แม้จำเลยที่ ๑,๒ จะมีสิทธิใช้ที่ดินหน้าตึกก็ต้องใช้ในขอบเขตสมควร การที่เทพูนซีเมนต์ ตลอดจนทางเดินที่และตั้งขายรถจักรยานยนต์ในที่ดินหน้าตึกของโจทก์ เป็นการใช้สิทธิเกินขอบเขตเป็นการรบกวนการครอบครอง ผิด ม. ๓๖๒ (ฎ.๓๑๐๔/๒๕๓๒)

(๑๙) เมื่อผู้ว่าสั่งให้จำเลยหยุดการกระทำแล้ว จำเลยฝ่าฝืน การกระทำของจำเลย จึงเป็นการรบกวนการครอบครองสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุขของจังหวัดดังกล่าว (ฎ.๓๒๑๕/๒๕๓๒)

(๒๐) ม.๓๖๒, ๓๖๕ กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษผู้ที่บุกรุกสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น ไม่ใช้บทบัญญัติที่จะลงโทษที่ผู้บุกรุกที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็นความผิดตาม ป.ที่ดิน ม.๑๐๘ ทวิ ว.๒ ปว. ร.๕๖ ข้อ ๑๑ (ฎ.๑๕๓๒/๒๕๓๓)

(๒๑) จำเลยบุกรุกครอบครองที่พิพาทโดยรู้ว่าเป็นสาธารณะ มีความผิดตาม ป.ที่ดิน ส่วน ม.๓๖๒, ๓๖๕ กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษที่บุกรุกสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น ไม่ใช้บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้บุกรุกที่สาธารณะ (ฎ.๑๕๓๒/๒๕๓๓)

(๒๒) ที่ราชพัสดุซึ่งกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ เมื่อได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชการจึงต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า กระทรวงการคลังเป็นผู้มีชื่อในทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง จำเลยไม่ใช่เป็นผู้มีสิทธิครอบครอง การที่จำเลยเข้าไปปลุกบ้านพักและร้านค้าในที่พิพาท จึงผิด (ฎ.๑๔๑๓/๒๕๓๓)

(๒๓) ม.๓๖๒ ผู้เสียหายจะต้องเป็นเจ้าของหรือมีสิทธิครอบครองที่ตนในขณะที่จำเลยเข้าไปในที่ดินเพื่อถือการครอบครองหรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนของผู้เสียหายโดยปกติสุข จำเลยครอบครองอยู่ก่อนแล้วผู้เสียหายเพิ่งจะอ้างว่าเป็นเจ้าของโดยการซื้อในภายหลัง จำเลยเข้าไปครอบครองอยู่ก่อนและคงอยู่ตลอดมาขอมไม่เป็นผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๑๕๕๒/๒๕๓๕)

(๒๔) ความผิดฐานบุกรุกเกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งแรกที่จำเลยเข้าไปรบกวนการครอบครองที่ตน ซึ่งเป็นเวลากลางวัน ส่วนการที่จำเลยครอบครองที่ตนต่อมาอีก ๒ วัน

เป็นเพียงผลของการบุกรุกเท่านั้น หาใช่ความผิดต่อเนื่อง การกระทำของจำเลยผิด ม.๓๖๒ บทเดียว (ฎ.๑๘๓/๒๕๓๗)

(๒๕) เข้าไปทำประโยชน์ในที่ราชพัสดุ กรมตำรวจดูแล กรมตำรวจมิได้ทำประโยชน์และไม่ประกาศให้ทราบว่าเป็นที่ดินราชการ จำเลยเข้าใจว่าไม่ใช่ที่สงวนหวงห้าม จึงซื้อและเช่ายึดครอบครอง ตลอดมาไม่มีเจ้าพนักงานทักท้วง จำเลยขาดเจตนา ไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๒๕๑/๒๕๓๗)

(๒๖) จำเลยกับโจทก์ต่างได้เตียงแย่งกรรมสิทธิ์กันอยู่ ไม่ได้ความชัดว่าเป็นของใคร มูลกรณีจึงเป็นเรื่องคดีแพ่งไม่ใช่คดีอาญา การที่จำเลยเข้าไปดักคินและตัดไม้ไป ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๒๕๔/๒๕๓๗)

(๒๗) ผู้เสียหายเป็นเจ้าของที่ดินและจำเลยตกลงไม่รับกวนการครอบครอง แต่จำเลยเคยอยู่หรือทำประโยชน์และยังไม่พ้นการครอบครองเด็ดขาด จำเลยเข้าไปปลูกต้นไม้รวมทั้งขุดขวางมิให้ผู้เสียหายทำประโยชน์ในที่ดินในเวลาต่อมา ถือเป็นการทำต่อเนื่องจากที่เคยทำไม่ปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๔๓๐/๒๕๓๗)

(๒๘) ผู้เสียหายได้รับจัดสรรจากราชการให้เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทแต่ไม่เคยครอบครอง เพราะจำเลยครอบครองอยู่ก่อนและไม่ยอมออกไป ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาบุกรุกอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น ไม่ผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๕๑๕/๒๕๓๗)

ยักย้าย ทำลาย เครื่องหมายเขต

มาตรา ๓๖๓ ผู้ใดเพื่อฉ้อเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยถอนหลักไม้ที่จำศาลปักไว้ในการรังวัด ทำแผนที่พิพาท หาเป็นความผิดตาม ม.๓๖๓ ไม่ เพราะมิใช่เป็นการยักยอกหรือทำลายหลักเขตที่แสดงสิทธิแห่งอสังหาริมทรัพย์โดยแท้จริง (ฎ.๒๘๖๑/๒๕๑๗)

(๒๙) แม้จำเลยจะยืนอยู่นอกบริเวณบ้านของผู้เสียหาย แต่จำเลยก็ต้องเอื้อมมือเข้าไปภายในบริเวณบ้านของผู้เสียหาย เพื่อจับและจุดกระชากลากค้ำผู้เสียหาย ผิด ม.๓๖๒, ๓๖๕(๑) แล้ว (ฎ.๒๗๖๘/๒๕๔๐)

(๓๐) การที่จำเลยใช้ขวดขว้างและใช้มีดฟันประตูห้องพักผู้เสียหายโดยไม่ได้เข้าไปในห้อง จึงไม่ถือว่าเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ตามความหมาย ม.๓๖๒ (ฎ.๓๕๗๓/๒๕๔๑)

(๓๑) การที่จำเลยครอบครองห้องพักต่อมาเป็นผลของการบุกรุก ไม่ใช่ความผิดต่อเนื่องตราบเท่าที่ยังคงอยู่ในห้อง ผิด ม.๓๖๒ ไม่ใช่ ม.๓๖๕(๓) (ฎ.๑๖๖๑/๒๕๔๒)

(๓๒) ศาลออกคำสั่งบังคับให้โจทก์จดทะเบียนภาระจำยอมแก่จำเลย จำเลยจึงเข้าไปในที่ดินของโจทก์เพื่อรื้อรั้วออก โดยเข้าใจว่าตนเองมีสิทธิ จึงขาดเจตนาบุกรุก (ฎ.๗๕๖๓/๒๕๔๒)

(๓๓) จำเลยครอบครองที่พิพาทก่อนโจทก์มาซื้อ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยเข้าไปในที่พิพาทเพื่อฉ้อการครอบครองหรือรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข (ฎ.๘๘๘๘/๒๕๔๔)

(๓๔) ที่พิพาทอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ครอบครองมานานเท่าใดก็ใช้ชั้นรัฐไม่ได้ จำเลยเข้าไปไถนาในที่พิพาทที่ผู้ซื้อเคยทำมาก่อน ไม่เป็นความผิดต่อผู้อื่น ตาม ม.๓๖๒, ๓๖๕ (ฎ.๕๑๓๒/๒๕๔๔)

(๓๕) เห็นผู้เสียหายในบ้านจึงวิ่งหนีออกมา ไม่ผิด ม.๓๖๒ ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๒๘๒๓/๒๕๔๕)

เข้าไปหรือซ่อนตัวในอาคาร

มาตรา ๓๖๔ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่หรือออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) การเข้าไปทำร้ายผู้อื่นในเคหสถานของผู้เสียหาย ถือว่าเป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันควร ผิด ม.๒๕๖, ๓๖๔ (ฎ.๕๘๕/๒๕๑๑)

(๒) ตำรวจเดินทางไปจับกุมผู้ต้องหา หลบหนีคดีตามหมายจับ พบผู้ต้องหาจะทันหัน ก่อนจะได้ขอความร่วมมือจากตำรวจท้องที่ ผู้ต้องหาหนีเข้าบ้านโจทก์ จึงเข้าไปจับกุมได้ในทันทีนั้น แม้ไม่มีหมายค้น ก็ไม่ผิด ม.๑๕๗, ๓๖๔ เพราะเป็นการเข้าไปโดยมิเหตุสมควร และผู้ที่เข้าไปช่วยจับกุมตามที่ตำรวจขอ ไม่ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๑๑๕๔/๒๕๑๗)

(๓) จำเลยเข้าไปในห้องนอนผู้เสียหาย เพราะมีเรื่องต้องพูดคุยกัน อันเป็นเหตุอันสมควร ไม่เป็นการรบกวนการครอบครองสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุข จึงไม่มีความผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๒๑๕๗/๒๕๑๕)

(๔) จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วข่มขืนหญิง เป็นการกระทำต่อเนื่อง โดยมีเจตนาอันแท้จริงเพื่อข่มขืนเป็นสำคัญ การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียว ผิดหลายบท ม.๕๐ (ฎ.๑๑๓๐/๒๕๒๐)

(๕) จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน ทำนาจารเด็กหญิง ๑๓ ปี โดยขู่เชิญผิด ม.๕๐ ลง ม.๒๗๔ บทหนัก (ฎ.๑๕๐๕/๒๕๒๐)

(๖) จำเลยบุกรุกเข้าไปในบ้านของบิดาผู้เยาว์ โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่มีเหตุอันสมควร และได้พรากผู้เยาว์ไปเสียจากบิดามารดา การกระทำของจำเลยเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ผิด ม.๕๐ ไม่ขาดตอน (ฎ.๒๒๔๕/๒๕๒๐)

(๗) จำเลยเข้าบ้านผู้เสียหาย โดยบุตรผู้เสียหาย ซึ่งเป็นภริยาโดยพฤติการณ์ของจำเลยนั้นทำให้ไปพบ ถือได้ว่าเป็นการเข้าไปโดยมิเหตุอันสมควรและแม้ผู้เสียหายจะไล่ให้ออกไป แต่จำเลยไม่ยอมออกทั้งนี้เพื่อขอร้องภริยาจำเลยกลับไปอยู่กินด้วยกันตั้งเดิม ไม่ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๔๗๓/๒๕๒๒)

(๘) ศ. และจำเลยมีสาเหตุโกรธเคืองฟ้องร้องกันเรื่องเครื่องหมวยการค้า จำเลยแจ้งและนำกำลังตำรวจมาค้นบ้าน ศ. แล้วจำเลยหรือค้ำของภายในบ้านโดยตำรวจมิได้ขอให้ช่วยเหลือ การทำของจำเลยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อ ศ. ออกปากไล่ จำเลยไม่ยอมออกไป ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๒๓๐๔/๒๕๒๓)

(๙) ผู้เสียหายเป็นเจ้าของตึกแถว ก. ได้ทำสัญญาจะซื้อจากผู้เสียหาย แล้วเอามาให้จำเลยเช่า ถือว่าจำเลยเช่าอยู่โดยผู้เสียหายรู้เห็นยินยอมและได้รับอนุญาตจากผู้เสียหายโดยปริยาย ต่อมาผู้เสียหายเลิกสัญญาจะซื้อกับ ก. และให้จำเลยออก ไม่ยอมออกก็เป็นเพียงการอยู่โดยละเมิดในทางแพ่งเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๒๒๕๗/๒๕๒๔)

(๑๐) ความผิด ม.๓๖๔ นั้น จะต้องกระทำต่อเคหสถานอาคารหรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น จำเลยอยู่ในบ้านและที่ดินพิพาทโดยได้รับมอบหมายจากมารดาโจทก์ให้ดูแลแทนตั้งแต่ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของมารดาโจทก์ แม้ต่อมาโจทก์จะได้รับโอนกรรมสิทธิ์จากมารดาโจทก์ก็ได้ครอบครอง คงมอบให้จำเลยดูแลต่อมา จำเลยไม่ยอมออก ไม่ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๓๕๐๑/๒๕๒๖)

(๑๑) สามีก. ไปต่างจังหวัด ก.จึงมาอยู่บ้านผู้เสียหายซึ่งเป็นน้องสาว คอนคิกจำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดย ก.นัดให้จำเลยมา จึงไม่ใช่เป็นการเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยไม่ผิด ม.๓๖๔ แม้ ก.จะเป็นผู้อาศัยผู้เสียหายก็ไม่ทำให้การกระทำของจำเลยกลายเป็นผิด (ฎ.๕๕๑/๒๕๒๕)

(๑๒) ผู้เสียหายในความผิดบุกรุก ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ผู้เสียหายปลุกบ้านอยู่ในที่ดินของมารดาจำเลย ผู้เสียหายยอมมีสิทธิเป็นผู้ครอบครองบ้าน มีสิทธิห้ามจำเลยได้ แต่ผู้ใหญ่บ้านเรียกจำเลยมาเพื่อเจรจา ค่าไถ่ แม้จำเลยถือมิดเหม็นเข้ามาด้วย ถือว่ามีเหตุอันควร ไม่ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๒๐๔๑/๒๕๒๕)

(๑๓) จำเลยเข้าไปในตึกแถวเพื่อไปติดตาม ภริยา ย่อมมีเหตุอันสมควรและหาเป็นการรบกวน การครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุขของ ผู้เสียหายซึ่งอยู่ในตึกนั้นไม่ จำเลยไม่ผิด ม.๓๖๒, ๓๖๔ (ฎ.๒๐๑๕/๒๕๒๕)

(๑๔) จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อทวงค่า แรงที่ผู้เสียหายค้างบุตรจำเลย เป็นการเข้าไปโดยมีเหตุอัน สมควร โดยสุจริต แม้จำเลยจะถือผิด ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปใช้ หวดเหว้า และ ไม่ปรากฏว่าจำเลยตั้งใจจะไปทำร้าย ผู้เสียหายแต่แรก จึงไม่อาจถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาบุกรุก (ฎ.๒๕๔๕/๒๕๓๒)

(๑๕) เคยเข้าไปชำระผู้เสียหายในบ้านโจทก์ ก่อนเกิดเหตุหลายครั้งในขณะที่ผู้เสียหายอยู่ในบ้านตาม ลำพัง วันเกิดเหตุจำเลยเข้าไปชำระผู้เสียหายโดยผู้เสียหาย ยินยอม ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยทำคามผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๑๐๔/๒๕๓๖)

(๑๖) รู้จักกันมาก่อนเคยไปที่บ้านผู้เสียหายเรื่อง วินรถจักรยานยนต์ วันเกิดเหตุจำเลยไปทวงเสื่อวัน แต่เกิด ได้เพียงจนเกิดการยิงกัน โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยมีเจตนาจะ

เข้าไปทำร้ายผู้เสียหายมาก่อน ถือว่าจำเลยเข้าไปในบ้าน ผู้เสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควรหาได้ไม่ ไม่ผิด ม.๓๖๔ (ฎ.๑๑๕/๒๕๓๑)

(๑๗) เมื่อจำเลยมาสุราจะมานอนที่นางข้างบ้าน เป็น ประจํา จึงเชื่อว่าจำเลยจะไปนอนบนนางข้าง โดยวิสาสะมิ ได้มีเจตนาบุกรุกตาม ม.๓๖๔ (ฎ.๕๔๒๘/๒๕๔๐)

(๑๘) จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อไปพบ ภรรยาและบุตร จึงมีเหตุอันสมควร ไม่มีเจตนาบุกรุก (ฎ.๖๕๐๖/๒๕๔๒)

(๑๙) โจทก์ไล่ออกจากบ้าน ไม่ยอมออกจึงลาก ตัวออกไป แต่ยังคงกลับเข้ามาอีก ผิดบุกรุกเคหสถานในเวลา กลางคืน วันรุ่งขึ้นยังเข้ามาในบ้านอีก ผิด ม.๓๖๔ อีก กระทั่งหนึ่ง (ฎ.๓๑๕๗/๒๕๔๓)

(๒๐) เข้าไปในบ้านผู้เสียหายแล้วเห็นผู้เสียหาย จึงรีบวิ่งหนีออกมา ผิด ม.๓๖๔ และ ม.๓๖๕(๓) (ฎ.๒๘๒๓/๒๕๔๕)

(๒๑) เข้าไปในตึกกุหาหนึ่ง แล้วปีนขึ้นไปบน หลังคาอาคารอีกตึกหนึ่ง เป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสม ควร ผิด ม.๓๖๔ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๒๔๑๕/๒๕๔๕)

บุกรุกอันเป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

มาตรา ๓๖๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ได้กระทำ

- (๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
- (๒) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือ
- (๓) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) เข้าเรือนผู้เสียหายเวลา ๒ น. โดยบุตรผู้เสียหายซึ่งรักใคร่กับจำเลยนัดให้เข้าไป และพาขึ้น เรือน นับว่าจำเลยเข้าไปโดยมีเหตุอันสมควร แม้ผู้เสียหาย และภริยาไม่อนุญาต ก็เป็นไปตามวิสัยของเรื่องเช่นนี้ที่ ต้องปิดบัง จำเลยไม่ผิด ม.๓๖๔ ประกอบ ม.๓๖๕(๓) (ฎ.๑๓๕๓/๒๕๐๘ป)

(๒) จำเลยถือปืนพุกขู่ยิงผู้เสียหาย ผู้เสียหาย หนีขึ้นบ้าน จำเลยตามไปถึงบันไดบ้านผู้เสียหาย คิดทาง สาธารณะจะขึ้นบ้านมีคนกอดคิงจำเลยไว้ แสดงว่า

เจตนาจะบุกรุกโดยมีอาวุธติดตัวไป ผิด ม.๓๖๕, ๘๐ (ฎ.๑๓๘/๒๕๑๕)

(๓) จำเลยเข้าไปในห้องนอนผู้เสียหายในเวลา กลางคืนและทำร้ายผู้เสียหาย เป็นเหตุหนึ่งที่แสดงถึง ความที่ไม่มีเหตุอันสมควรที่จะเข้าไปในเคหสถานของ ผู้เสียหาย จำเลย ผิด ม.๓๖๕, ๒๕๕ ลง ม.๓๖๕(๑) บทหนักตาม ม.๕๐ (ฎ. ๘๕๕/๒๕๒๑)

(๔) ความผิด ม.๓๖๒ เข้าไปปลุกเรือนในที่คืน ของผู้อื่น เกิดขึ้นเมื่อเข้าไปปลุกเรือนอยู่ที่คืนนั้น หาใช่ เป็นความผิดอยู่ตลอดเวลาที่จำเลยอยู่ในเรือนในที่คืนที่บุกรุก

รุกหรือตลอดเวลาที่เรือนยังปลูกอยู่ไม่ ความผิด ม.๓๖๕ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ต้องฟ้องภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันที่จำเลยเข้าปลูกเรือน (ฎ.๔๕๓/๒๕๒๒)

(๕) อนุญาตให้นั่งคูทีวีในห้องโถง จะถือว่าผู้เสียหายอนุญาตให้เข้าไปในห้องนอนไม่ได้ จำเลยเข้าไปจะล้มตัวลงนอนกับผู้เสียหายในขณะที่สามีผู้เสียหายเมาเหล้านอนอยู่นอกห้องนอน ในเวลาอีกจำเลยมีเจตนาร้ายต่อผู้เสียหายในทางชู้สาว เป็นการเข้าในเคหสถานในเวลากลางคืน โดยไม่มีเหตุอันควร ผิด ม.๓๖๕ (ฎ.๒๔๐๗/๒๕๒๗)

(๖) จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานสืบสวนตำแหน่งสารวัตรปกครองป้องกันเข้าไปบ้านโจทก์ เพื่อตามตัวโจทก์เรื่องข้อหามีปืนโดย ก.คนเฝ้าบ้านโจทก์อนุญาตให้เข้าไป จำเลยเข้าไปในห้องนอน เมื่อไม่พบก็ออกมาทันที ไม่เป็นการรบกวน ม.๓๖๒, ๓๖๕ และไม่เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ม.๑๕๗ (ฎ.๓๕๖๒/๒๕๒๗)

(๗) จำเลยมีความสัมพันธ์ทางชู้สาวกับภริยาผู้เสียหาย จำเลยเข้าบ้านผู้เสียหายในเวลากลางคืนโดยมีเจตนาในทางชู้สาวกับภริยาผู้เสียหายอีกโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผิด ม.๓๖๕ (ฎ.๔๔๗๓/๒๕๒๔)

(๘) เวลา ๕.๓๐ น. จำเลยซึ่งเป็นเจ้าของรถที่เอาไปจำหน่ายให้กับผู้เสียหายเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อเอารถคืน โดยมีอาวุธปืนติดตัว เป็นการเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหาย โดยไม่มีเหตุอันสมควร ผิด ม.๓๖๕ (ฎ.๑๖๕๕/๒๕๒๕)

(๙) จำเลยผิด ม.๓๖๕(๒)(๓) ประกอบ ม.๓๖๒ เช่นนี้ ศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ม.๓๖๕ โดยมีได้ปรับบท ๓๖๒ มาด้วย ย่อมไม่ถูกด้วยเพราะ ม.๓๖๕ มิได้บัญญัติความผิดไว้ชัดแจ้งในตัว (ฎ.๑๕๕/๒๕๓๒)

(๑๐) เข้าไปในโรงเรียนแม้จะมีสิทธิเดินผ่านโรงเรียนได้ แต่จำเลยเดินเข้าไปในบริเวณโรงเรียนตอนกลางคืนจนไปถึงอาคารซึ่งไม่ใช่ทางผ่านและฉีกถุงซีเมนต์ที่เก็บไว้หน้าอาคาร แสดงว่าจำเลยมีเจตนาไปรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นครุใหญ่โดยปกติสุข ผิด ม.๓๖๕(๓) ประกอบ ม.๓๖๔ (ฎ.๑๓๓๘/๒๕๓๒)

(๑๑) จำเลยถือผิดเข้าบ้านผู้เสียหาย แล้วจึงมีคูปูจะจะทำร้ายผู้เสียหายและพวก แม้ผู้เสียหายจะอนุญาต

ให้ชาวบ้านเข้าไปดูทีวีในบ้านคนได้ ก็ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยเข้าไปโดยมีเหตุอันสมควรหรือได้รับอนุญาตจากผู้เสียหายให้เข้าไปได้ เมื่อผู้เสียหายไล่จำเลย จึงมิใช่ยินยอม จำเลยผิด ม.๓๖๕ ประกอบ ม.๓๖๔ (ฎ.๑๖๒๖/๒๕๓๒)

(๑๒) ความผิด ม.๓๓๕(๘) เป็นความผิดที่รวมการกระทำผิดตาม ม.๓๖๔ อยู่ในตัวด้วย แม้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษ ม.๓๓๕(๑)(๘) แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าเป็นความผิด ม.๓๖๕(๓) ศาลย่อมลงโทษ ม.๓๖๕ (๓) ประกอบ ม.๓๖๔ ได้ตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕๒ วรรคท้าย (ฎ.๗๗๒/๒๕๓๔)

(๑๓) แม้จะไปมาหาสู่ ค. ที่บ้านผู้เสียหายเป็นประจำ แต่ไม่เคยเข้าห้องนอนของ ค. เลข การที่จำเลยเข้าไปในห้องนอน ค. เพื่อตามหา ค. ให้มาดื่มสุรา โดยผู้เสียหายมิได้อนุญาตให้เข้าไป เป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร เป็นการรบกวนการครอบครอง ผิด ม.๓๖๕ ผู้เสียหายจึงแจ้งไว้ในห้อง ค. เพราะเมาแล้ว ค. ดิบ ประตุคดี ม.๓๕๘ อีกบทหนึ่ง (ฎ.๒๓๒๕/๒๕๓๖)

(๑๔) ศาลชั้นต้นพิพากษาจำเลยผิด ม.๓๖๕(๓) เป็นอาญาแผ่นดิน โจทก์จึงไม่มีสิทธิขอถอนฟ้องจำเลยระหว่างอุทธรณ์ แต่เมื่อศาลอุทธรณ์แก้เป็น ม.๓๖๒ อันเป็นความผิดต่อส่วนตัว โจทก์ไม่ประสงค์ดำเนินคดีกับจำเลยและจำเลยไม่คัดค้าน ถือว่าเป็นการยอมความกันตาม ป.วิ.อ. ม.๑๕(๒) (ฎ.๒๒๕๗/๒๕๔๐)

(๑๕) ความผิดตาม ม.๓๖๕ (๒) (๓) ประกอบ ม.๓๖๒ กฎหมายมุ่งลงโทษที่ผู้บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น ไม่ใช่เป็นบทบัญญัติที่จะลงโทษผู้บุกรุกสาธารณะ สมบัติของแผ่นดินแต่อย่างใด (ฎ.๔๕๑๑/๒๕๔๑)

(๑๖) เมื่อโจทก์นำสืบไม่ได้ว่าจำเลยบุกรุกเข้าไปในเวลากลางคืนหรือกลางวัน จึงต้องฟังเป็นคุณแก่จำเลยว่าบุกรุกเข้าไปในเวลากลางวัน (ฎ.๑๖๖๑/๒๕๔๒)

(๑๗) ไล่ออกแล้วไม่ออก จึงลากตัวออกไปยังกลับเข้ามาอีกในเวลากลางคืน ผิด ม.๓๖๕ (ฎ.๓๒๕๗/๒๕๔๓)

(๑๘) จำเลยบุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นในเวลากลางวัน ต่อเนื่องถึงเวลากลางคืน ซึ่งเป็นผล

จากการบุกรุกเวลากลางวัน จำเลยจึงคิดบุกรุกเวลากลางวันเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๖๕(๓) (ฎ.๑๕๒๓/๒๕๔๔)

(๑๕) จำเลยทำกุญแจเปลี่ยนใส่ห้องพิพาทแทนกุญแจโจทก์ และเข้าไปขนย้ายทรัพย์สินในห้องพิพาท

โดยมีจำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่เกิดเหตุไปเป็นพยาน การกระทำของจำเลยจึงไม่คิดบุกรุกโดยร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตาม ม.๓๖๕(๒) คงผิด ม.๓๖๒ (ฎ.๕๑๘๕/๒๕๔๔)

บุกรุกยอมความได้ ยกเว้นมาตรา ๓๖๕

มาตรา ๓๖๖ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๖๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

ภาค ๓

ลหุโทษ

ไม่ยอมบอกชื่อ

มาตรา ๓๖๗ ผู้ใดเมื่อเข้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่ เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมาย ไม่ยอมบอกหรือ แกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(๑) ตำรวจรู้จักชื่อและที่อยู่เพราะเคยไปค้นบ้าน
จำเลยมาก่อน ไม่มีความจำเป็นต้องถามชื่อและที่อยู่จำเลย
อีก จำเลยไม่แจ้ง ไม่ผิด (ฎ.๓๒๓๑/๒๕๓๑)

(๒) เปลี่ยนตัวผู้ต้องหาโดยไม่บอกตำรวจที่มา
รับตัวผู้ต้องหาไม่เกี่ยวกับการถามชื่อ ไม่ผิด ม.๓๖๗
(ฎ.๒๘๖๑/๒๕๒๒)

ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน

มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทราบบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ไม่ปฏิบัติตาม
คำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวันหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่งเช่นนั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่งให้
ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) นายอำเภอสั่งห้ามจำเลยเข้าทำนาโดยชอบ
จำเลยขัดคำสั่ง ผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน (ฎ.๓๐๕/
๒๕๐๐)

(๓) จำเลยบุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ผิดกรรมหนึ่ง เมื่อเจ้าพนักงานมีคำสั่งให้ออก ไม่ยอมออก
ผิดอีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๑๒๘๕/๒๕๐๘)

(๒) พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาเขียนชื่อ
ลงในกระดาษเปล่า ผู้ต้องหาไม่เขียน ไม่ผิด ม.๓๖๘
(ฎ.๑๓๖๘/๒๕๐๐)

(๔) เจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานตาม พ.ร.บ.
คณะสงฆ์ ๒๕๐๕ สั่งให้จำเลยออกไปจากวัด จำเลยไม่
ออก ผิดมาตรานี้ (ฎ.๓๐๔/๒๕๑๗)

(๓) จำเลยครอบครองที่ดินมากกว่า ๔๐ ปี นาย
อำเภอสั่งให้จำเลยออกจากที่ จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นที่
ของตน ไม่ผิดขัดคำสั่ง (ฎ.๑๕๕๐/๒๕๐๐)

(๕) นายอำเภอประกาศห้ามรถไม่ให้ให้แล่นรับ
ผู้โดยสาร ในเส้นทางกำลังก่อสร้าง จำเลยฝ่าฝืน ผิด
ม.๓๖๘ (ฎ.๓๗๘-๓๗๙/๒๕๑๓)

(๔) จำเลยไม่ไปรายงานตัวตามคำสั่งเจ้า
พนักงานจราจร ไม่ผิดฐานขัดคำสั่ง เพราะเจ้าพนักงานยอม
ฟ้องร้องจำเลยได้ (ฎ.๗๒๘/๒๕๐๒)

(๑๐) จำเลยครอบครองที่สาธารณะมานานโดย
รู้อยู่ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้ออก ไม่ออก ผิด ม.๓๖๘
(ฎ.๒๑๔๓-๒๑๔๖/๒๕๑๓)

(๕) ไม่ไปตามใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจร ไม่
ผิดขัดคำสั่ง (ฎ.๑๘๕/๒๕๐๓)

(๑๑) จำเลยปิกเสาทงสาธารณะ นายอำเภอ
สั่งให้ถอน ไม่ยอมถอน ผิด ม.๓๖๘ (ฎ.๒๕๖๘/๒๕๒๒)

(๖) จำเลยไม่ออกจากที่สาธารณประ โยชน์ตาม
คำสั่งของนายอำเภอ ผิดมาตรานี้ (ฎ.๑๐๓๕/๒๕๐๔)

(๑๒) จำเลยเป็นคนต่างด้าวออกนอกเขตจังหวัด
โดยไม่ได้รับอนุญาต จากผู้ว่าราชการจังหวัด ผิด ม.๓๖๘
(ฎ.๖๔๑๑/๒๕๓๔)

(๑๓) จำเลยยังไม่ได้รับคำสั่งโดยชอบจากเจ้าพนักงาน จำนวน จำนวนยังไม่ผิด ม.๓๖๘ (ฎ.๒๐๗๕-๒๐๘๐/ ๒๕๓๕)

ทำให้เอกสารประกาศของเจ้าพนักงานเสียหาย

มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ ให้ประกาศภาพโฆษณา หรือเอกสารที่เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ปิดหรือแสดงไว้ หรือสั่งให้ปิด หรือแสดงไว้หลุด ฉีก หรือไร้ประโยชน์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑) ม.๓๖๘ หาได้หมายรวมถึงเอกสารใด ๆ ที่มีใช้เป็นลักษณะประกาศหรือโฆษณาด้วยไม่ ฉะนั้นผู้ที่ทำลายเลขหมายซึ่งเจ้าพนักงานประทับไว้ที่ปืนให้หลุดออกจึงไม่มีความผิด ม.๓๖๘ (ฎ.๕๗๒/๒๕๐๕ป)

(๒) ม.๓๖๘ หมายถึงเอกสารที่ปิดหรือแสดงไว้ในลักษณะทำนองประกาศหรือภาพโฆษณา หาได้หมายถึงคำสั่งหรือใบสั่งถึงบุคคลเฉพาะตัว เช่น ใบสั่งจากราชไปรายงานตัวไม่ จำนวนได้รับใบสั่งดังกล่าวก็ถือว่าหนังสือ

นั้นได้ใช้สมประโยชน์แล้ว ถึงจำนวนจะฉีกทำลายก็หาไม่ ความผิด ม.๓๖๘ (ฎ.๑๑๑๘/๒๕๐๖)

(๓) ม.๓๖๘ มิได้บัญญัติว่าต้องเป็นประกาศภาพโฆษณาหรือเอกสารที่ปิดหรือแสดงหรือโฆษณาต่อประชาชนเท่านั้น แม้คำสั่งของผู้เสียหายเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ได้ออกคำสั่งเฉพาะแก่พระครู ก. เพียงรูปเดียว คำสั่งนั้นได้ปิดตาม ม.๓๖๘ เมื่อจำนวนไปฉีกทำลายผิด ม.๓๖๘ (ฎ.๑๔๔๒/๒๕๓๗)

ทำให้เกิดเสียงอื้ออึง

มาตรา ๓๗๐ ผู้ใดส่งเสียง ทำให้เกิดเสียง หรือกระทำความอื้ออึงโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนทำให้ประชาชนตกใจหรือเคียดแค้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

พาอาวุธไปในเมือง

มาตรา ๓๗๑ ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผย หรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่ออันสมควร การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธนั้น

(๑) การที่จำนวนพาปืนไปในทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีความสมควร อันเป็นความผิด ม.๓๗๑ นั้น แม้ปืนของกลางจะเป็นปืนมีทะเบียน โดยจำนวนได้รับอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองก็ดี ศาลก็ยังมิอำนาจริบตามมาตรานี้ (ฎ.๘๑/๒๕๐๕)

(๒) ปืนของกลางเป็นปืนที่มีใบอนุญาตแล้ว จึงไม่ใช่วัตถุที่ผิดกฎหมาย อันจะต้องริบตาม ม.๓๗๑ การที่จำนวนพาอาวุธปืนไปในชุมนุมชนไม่ทำให้ปืนที่มีใบอนุญาตเป็นปืนที่ผิดกฎหมายไปด้วย แต่เป็นวัตถุแห่งการกระทำ

ผิดต้องอยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะสั่งริบหรือไม่ แล้วแต่คดีเป็นเรื่อง ๆ ไป (ฎ.๕๘๕/๒๕๐๘)

(๓) พี่ชายเมาสุรานำปืนมาวางบนโต๊ะร้านอาหารริมถนน จำนวนเอาปืนเก็บไว้เพื่อบรรเทาเหตุการณ์ร้ายแรงซึ่งอาจจะเกิดขึ้น จำนวนไม่มีความผิด ม.๓๗๑ และมีปืนในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต (ฎ.๒๓๖๗/๒๕๒๒)

(๔) เซ้าห้องแฟลคจึงเป็นเคสสถานซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยและคาดฟ้าของแฟลคเป็นบริเวณของแฟลคซึ่งใช้

เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย พกพาปิ่นอยู่บนคางฟ้าของแฟลค เป็นการพกพาปิ่นไปบริเวณที่อยู่อาศัยของคน ไม่ผิด ม.๓๗๑ (ฎ.๓๐๒๗/๒๕๓๖)

(๕) จำเลยกับ ก. เป็นเพื่อนสนิทกัน ก. เอาปิ่นของบิดามายัง ค. แม้ขณะเดินไปด้วยกัน จำเลยเป็นผู้ถือก็เป็นการยึดถือไว้ชั่วคราว ความครอบครองปิ่นยังคงอยู่ที่ ก. หากเปลี่ยนมาอยู่ที่จำเลยไม่ จำเลยจึงมิใช่ผู้มีอาวุธไว้ในครอบครอง ถือไม่ได้ว่าจำเลยผิด ม.๓๗๑ คงผิด ม.๒๘๘, ๘๓ (ฎ.๔๑๕/๒๕๒๗)

(๖) จำเลยที่ ๑ ถือปิ่นกลับบ้านพร้อมจำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของที่ได้รับอนุญาตมิปิ่นไว้ในครอบครอง และการพกพาปิ่นนั้นไปเป็นการป้องกันไม่ให้จำเลยที่ ๒ นำไปใช้ในการกระทำผิด และนำกลับบ้านเท่านั้น มิได้มีเจตนาพาอาวุธติดตัวไปเมืองฯ จำเลยที่ ๑ ไม่ผิด ม.๓๗๑ และ พ.ร.บ.อาวุธปืน (ฎ.๔๗๑/๒๕๒๘)

(๗) การนำอาวุธปืนเคลื่อนที่ไปในขณะกระทำผิด จำเลยเพียงแต่หยิบปิ่นสั้นของเพื่อนที่วางไว้บนโต๊ะหน้าร้านขายอาหารริมถนนมาเหน็บไว้ที่เอว และคางนั้งอยู่ที่โต๊ะไม่ได้เคลื่อนย้ายไปไหน ไม่ผิด ม.๓๗๑ (ฎ.๓๗๒๕/๒๕๒๘)

(๘) แม้มีดพกผลไม้ที่จำเลยพาดติดตัวไปในโรงหนัง ไม่ใช่อาวุธโดยสภาพก็ตาม แต่เมื่อใช้แทงได้รับอันตรายถึงสาหัสจึงเป็นอาวุธ จำเลยผิด ม.๓๗๑ อีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๔๑๕๕/๒๕๓๑)

(๙) จำเลยที่ ๒ ร่วมกับพวก ๓-๘ คน ไปปล้น โดยมีปิ่นติดตัวไป ๖ กระบอก แม้ฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ มีอาวุธติดตัวไปด้วยก็ตาม แต่การที่จำเลยที่ ๒ ร่วมกับคนร้ายอื่น ไปปล้นทรัพย์ และทำผิด ม.๒๘๘, ๘๐ โดยใช้ปิ่นยิงหลบหนีไปด้วยกัน แสดงว่าจำเลยที่ ๒ มีเจตนาร่วมกับคนร้ายอื่นมีอาวุธและเครื่องกระสุนไว้ในครอบครองและพาอาวุธปืนฯ ผิด ม.๓๗๑, ๘๐ (ฎ.๑๕๘๒/๒๕๓๑ป)

(๑๐) แย่งอาวุธปืนมาจากพวกจำเลย ซึ่งทะเลาะวิวาท และถือไว้ชั่วคราวหนึ่งเพื่อบรรเทาเหตุการณ์ร้ายแรงที่จะเกิดขึ้น เป็นการยึดถือไว้ชั่วคราว ไม่ใช่มีอาวุธไว้ในครอบครอง และจำเลยไม่ได้พกพาปิ่นเคลื่อนที่ไป จึงไม่ใช่พาปิ่นไปในทางสาธารณะ (ฎ.๑๖๖๒/๒๕๓๑)

(๑๑) แม้ปิ่นเป็นของราชการที่มอบให้จำเลยที่ ๑ ไว้ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผลให้จำเลยที่ ๑ ไม่ผิด ม.๓๗๑ แต่เมื่อจำเลยที่ ๒ ได้สมคบกับจำเลยที่ ๑ และพวคนำปิ่นดังกล่าวไปฆ่า ค. ก็ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ ได้ร่วมครอบครองปิ่นดังกล่าวด้วย จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๓๗๑ (ฎ.๗๒๑/๒๕๓๔)

(๑๒) จำเลยบอกให้พวกส่งปิ่น พวกก็ส่งปิ่นให้แล้วจำเลยใช้ปิ่นจ่อที่ศีรษะผู้เสียหายในพื้นที่โดยพวกก็ยังอยู่ที่เกิดเหตุนั้นด้วย พวกจึงควบคุมดูแลปิ่นและกระสุนปิ่นอยู่อย่างใกล้ชิดและมีได้มอบการครอบครองให้จำเลยการครอบครองปิ่นยังคงอยู่กับพวกของจำเลย จำเลยจึงไม่ผิด ม.๓๗๑ (ฎ.๗๓๘/๒๕๓๖)

(๑๓) ได้รับมอบอาวุธปืนจากคนขับรถแล้วได้ติดตามหาเจ้าของเพื่อมอบคืน เมื่อไม่พบก็ตั้งใจจะมอบแก่เจ้าพนักงานตามคำสั่งแต่ถูกตำรวจจับเสียก่อนพฤติการณ์ไม่แสดงว่าจำเลยมีเจตนาจะมีปิ่นไว้ในครอบครองและพกพาไปทางสาธารณะ (ฎ.๕๘๓/๒๕๓๗)

(๑๔) กระเป๋าเอกสารบรรจุอาวุธปืนมีกุญแจล็อกถึง ๒ ด้าน วางอยู่เบาะหลัง หยิบฉวยยาก จึงต้องฟังว่าจำเลยมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนตามสมควร ไม่มีความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ ม.๘ ทวิ วรรคหนึ่ง ม.๗๒ ทวิ วรรคสอง และ ป.อ. ม.๓๗๑ (ฎ.๓๘๔๕/๒๕๔๐)

(๑๕) ม.๓๗๑ รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย เอกชนจึงไม่อาจเข้าเป็น โจทก์ร่วม ในความผิดฐานนี้ได้ (ฎ.๒๗๑๓/๒๕๔๑)

(๑๖) ผู้เสียหายสวมหมวกนิรภัยมีกระจกด้านหน้าเป็นสีชา ย่อมทำให้ผู้เสียหายมองเห็นใบหน้าของคนร้ายเพี้ยนไปได้ จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยจำเลยไม่ผิด ม.๓๗๑ (ฎ.๒๑๐๐/๒๕๔๒)

(๑๗) ผู้ตายเร่งเครื่องรถจักรยานยนต์ส่งเสียงดัง จำเลยจึงยิงปืนขึ้นฟ้า ๑ นัด แล้วพกพาอาวุธไว้กับตัวเพื่อสู้กับผู้ตาย ผิด ม.๓๗๑ (ฎ.๑๑๘๕/๒๕๔๓)

(๑๘) จำเลยแย่งอาวุธปืนจากผู้เสียหายมายิงผู้เสียหายขณะทะเลาะวิวาท จึงต้องถือว่าจำเลยไม่ได้ครอบครองอาวุธปืน และพาอาวุธปืนไปในทางสาธารณะ (ฎ.๘๘๘๑/๒๕๔๔)

ทำให้เสียความสงบเรียบร้อย

มาตรา ๓๗๒ ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะ หรือสาธารณสถาน หรือกระทำโดยประการอื่นใดให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑) ที่เกิดเหตุเป็นร้านค้า จึงเป็นสาธารณสถาน
ทะเลาะกัน ในร้านค้า ผิด ม.๓๗๒ (ฎ.๑๓๖๒/๒๕๐๘)

ไม่ดูแลบุคคลวิกลจริต

มาตรา ๓๗๓ ผู้ใดควบคุมดูแลบุคคลวิกลจริต ปล่อยปละละเลยให้บุคคลวิกลจริตนั้นออกเที่ยวไปโดยลำพัง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ไม่ช่วยผู้อื่นที่กำลังอยู่ในภยันตราย

มาตรา ๓๗๔ ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนเองอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทำให้สิ่งระบายน้ำสาธารณะขัดข้อง

มาตรา ๓๗๕ ผู้ใดทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำ หรือท่อระบายน้ำของโสโครก อันเป็นสิ่งสาธารณะเกิดขัดข้องหรือไม่สะดวก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑) คลองของเอกชนที่เจ้าของปิดกั้นไม่ให้ผู้อื่น
ใช้ ไม่เป็นคลองสาธารณะ ไม่ผิด ม.๓๗๕ (ฎ.๑๑๘๖/๒๕๐๐)

ยิงปืนในที่ชุมชน

มาตรา ๓๗๖ ผู้ใดยิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิดโดยไร้เหตุ ในเมือง หมู่บ้าน หรือที่ชุมนุมชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ยิงปืนสั้นเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย ๗ นัด
โดยทราบว่ามีคนอยู่ในบ้านนั้น กระสุนปืนอาจจะถูก
ผู้เสียหายและพวกซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น และ
กระสุนปืนที่จำเลยใช้ยิงทะลุบ้านผู้เสียหายไปถูกผู้อาศัย
อีกหลังบาดเจ็บจำเลย ผิด ม.๒๘๘, ๘๐ และ ม.๓๗๖
(ฎ.๑๑๗/๒๕๑๕)

(๒) เวลากลางคืนผู้เสียหายกระโดดลงจากเรือน
จำเลยแล้ววิ่งหนีไป จำเลยสงสัยเป็นคนร้ายที่เข้ามาขโมย
สัตว์เลี้ยงที่ได้ดูในบ้าน จึงยิงปืนไป ๑ นัด เช่นนี้ไม่ถือว่า
จำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย และไม่ผิด ม.๓๗๖ มิใช่การยิง
ปืนโดยไร้เหตุในบ้าน (ฎ.๒๘๔๒/๒๕๑๕)

(๓) การใช้ปืนยิงถูกพื้นคานสถานีตำรวจ ผิด
ม.๓๗๖, ๓๕๘ (ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๖)

(๔) การที่จำเลยใช้อาวุธปืนยิงในหมู่บ้าน
จำเลยมีความผิดฐานยิงปืนโดยไร้เหตุในหมู่บ้านตาม
ม.๓๗๖ (ฎ.๗๖๐๑/๒๕๕๐)

(๕) ยิงปืนขึ้นฟ้า ๑ นัด เนื่องจากไม่พอใจ
ที่มีคนมาเร่งเครื่องรถจักรยานยนต์เสียงดัง ผิด ม.๓๗๖
(ฎ.๑๑๘๕/๒๕๕๓)

ไม่ดูแลสัตว์ร้าย

มาตรา ๓๗๗ ผู้ใดควบคุมสัตว์ดุหรือสัตว์ร้าย ปลดปล่อยละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดยลำพัง ใน
ประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพัน
บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) สัตว์ร้าย “โดยธรรมชาติเป็นสัตว์ที่มีนิสัย
ทั้งดุและร้ายกาจเป็นปกติอยู่ในตัวเช่น เสือ จระเข้”
สัตว์ดุ “โดยธรรมชาติมิใช่เป็นสัตว์ร้ายแต่อาจเป็น
สัตว์ดุ ซึ่งเจ้าของจะต้องมีการควบคุมดูแลเป็นพิเศษ ผิด
จากปกติธรรมดา โดยล่ามโซ่หรือขังกรงไว้ เช่น สุนัข
(ฎ.๑๕๑/๒๕๐๕)

(๒) สุนัขของจำเลยเคยกัดเบ็ดของผู้เสียหายมา
ก่อนหลายครั้ง และครั้งที่เกิดเหตุนี้สุนัขของจำเลยกัดเบ็ด

ผู้เสียหายตายและบาดเจ็บหลายตัว ถือได้ว่าเป็นสัตว์ดุตาม
ความหมาย ม.๓๗๗ (ฎ.๑๖๒/๒๕๒๓)

(๓) ช้างเป็นสัตว์ใหญ่เมื่อกำลังค้มมันยอมเป็น
สัตว์ดุ จำเลยไม่คอยควบคุมดูแลโดยใกล้ชิด เพียงแต่ใช้
เชือกผูกไว้จึงเป็นประมาทและเป็นเหตุโดยตรงให้ผู้เสีย
หายถูกช้างแทงด้วยงาสาหัส แล้วช้างวิ่งไปพังบ้านผู้เสีย
หายที่ ๒ อีก จำเลยผิด ม.๓๐๐ ถือได้ว่าจำเลยปล่อยปล
ละเลยให้ช้างเที่ยวไปโดยตามลำพัง ผิด ม.๓๗๗ อีกบท
หนึ่ง (ฎ.๓๔๓๕/๒๕๒๗)

เสพของเมาแล้วครองสติไม่ได้

มาตรา ๓๗๘ ผู้ใดเสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเมา ประพฤติกุณวายหรือครองสติ
ไม่ได้ขณะอยู่ในถนนสาธารณะ หรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑) เสพสุราเมาแล้วประพฤติกุณวายขึ้นบน
สถานีตำรวจและใช้ปืนยิงขึ้นโดยไร้เหตุ ถูกกระຈกกรอบ

รูปแตกและคานพื้นสถานีเสียหาย ผิด ม.๓๗๘ และ
ม.๓๗๖ กับ ม.๓๕๘, ๕๑ (ฎ.๑๑๑๗/๒๕๖๖)

แสดงอาวุธในการต่อสู้

มาตรา ๓๗๙ ผู้ใดชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่
เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ทะเลาะทู่มเถียงกันและชักปืนขึ้นจ่อยิง
ปรากฏว่าเอาพานท้ายปืนจ่อยิง ไม่ผิด ม.๓๗๙ เพราะ
จะต้องชักอาวุธเวลาต่อสู้วิวาทกัน จึงจะผิด ม.๓๗๙
(ฎ.๘๗๒/๒๕๘๒)

เดินผ่านไปมาเท่านั้น จำเลยผิด ม.๓๗๙ เพราะการชัก
แสดงอาวุธในการต่อสู้ไม่จำกัดสถานที่ว่าจะเป็สถานที่
ใด ๆ แม้บนบ้านของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ผิด เพราะผิดอยู่ที่
การชักหรือแสดงอาวุธ (ฎ.๑๐๘๐/๒๕๘๒)

(๒) จำเลยใช้พร้าองและจอบเป็นอาวุธวิวาทต่อ
สู้กันนาน มีเจ้าของ เป็นแต่เจ้าของปล่อยให้คนอื่นอาศัย

ทำให้เกิดปฏิถุณน้ำ

มาตรา ๓๘๐ ผู้ใดทำให้เกิดปฏิถุณแก่น้ำในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำอันมีไว้สำหรับประชาชนใช้สอย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การุณสัตว์หรือฆ่าสัตว์ให้ได้รับทุกขเวทนา

มาตรา ๓๘๑ ผู้ใดกระทำการการุณสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ใช้สัตว์ที่ป่วยเจ็บ ขรา อ่อนอายุ ทำงานเกินสมควร

มาตรา ๓๘๒ ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ขรา หรืออ่อนอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยระงับเพลิงแล้วไม่ช่วย

มาตรา ๓๘๓ ผู้ใดเมื่อเกิดเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่น และเจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยระงับ ถ้าผู้นั้นสามารถช่วยได้แต่ไม่ช่วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เล่าความเท็จให้ประชาชนตกใจ

มาตรา ๓๘๔ ผู้ใดแกด้งบอกเล่าความเท็จให้เลื่องลือจนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) แสดงตนเป็นหมอรักษาโรคทางอาคม พุทธ อวดอ้างต่าง ๆ ใช้มีดฟันเรียกพระขรรค์ แล้วปิดเป่าโรคต่าง ๆ โดยไม่เรียกร้องเอาเงินค่ารักษา แม้เป็นเหตุให้ราษฎรแตกตื่นพากันมารักษามากมายก็ได้เป็นไปในทางตกใจ (ฎ.๑๐๘๑/๒๔๘๒)

(๒) ออกทีวีพูดเท็จว่าพระพรหมเจ้าฝืนว่าจะเกิดกลางลให้คนปีมะไปปรับคาถาและทอดผ้าป่า คนจำนวนมากหลงเชื่อพากันไปให้เงิน ผิด ม.๓๘๔ กระทงหนึ่ง และผิด ม.๓๔๓ กับ พ.ร.บ.เรื่อไร อีกกระทง (ฎ.๕๖/๒๕๑๓)

กิดขวางทางสาธารณะ

มาตรา ๓๘๕ ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย กิดขวางทางสาธารณะจนอาจเป็นอุปสรรคต่อความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจร โดยวางหรือทอดทิ้งสิ่งของ หรือโดยกระทำด้วยประการอื่นใด ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำโดยไม่จำเป็น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑) ที่ดินมือเปล่าเป็นของจำเลย ใช้เดินและชักลากไม้ ๒๐ ปี ตั้งแต่เจ้าของเดิมคนก่อน จำเลยไม่มีการหวงห้ามแสดงสิทธิใด ๆ เลย ถือเป็นอุทิสโดยปริยายให้เป็นทางสาธารณะ จำเลยไปปิดกั้นข่อมืด ม.๓๘๕ (ฎ.๑๐๒๐/๒๕๐๓)

(๒) ใช้ลวดผูกติดกับราวสะพานทั้งสองข้างเป็นแนวเฉียงคักรถเพื่อเอาทรัพย์ ผู้เสียหายหยุดได้ทันห่าง ๓ วา แล้วลงไปคูที่ได้สะพาน พบจำเลยถือปลายลวดข้างหนึ่งจับตัวไว้ มีโซ่เพียงชั้นตระเตรียม ลงมือแล้วแต่ไม่ตลอด จำเลยและพวกมืด ม.๓๔๐,๘๐ และ ม.๓๘๕ (ฎ.๑๔๖๕/๒๕๑๕)

ทำสิ่งใดในทางสาธารณะโดยไม่ชอบ

มาตรา ๓๘๖ ผู้ใดขุดหลุมหรือวาง หรือปลูกปักหรือวางสิ่งของกะจะไว้ในทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ละเลยไม่แสดงสัญญาณตามสมควร เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑) ปลูกข้าวในทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต ผิด ม.๓๘๖ (ฎ.๑๓๗๗/๒๕๒๐)

ทำให้ผู้สัญจรในทางสาธารณะเดือดร้อน

มาตรา ๓๘๗ ผู้ใดแขวน ติดตั้งหรือวางสิ่งใดโดยประการที่น่าจะตกหรือพังลง ซึ่งจะเป็นเหตุอันตรายเปรอะเปื้อนหรือเดือดร้อนแก่ผู้สัญจรในทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

กระทำไม่บังควรต่อหน้าธารกำนัล

มาตรา ๓๘๘ ผู้ใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล โดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(๑) "กระทำการลามกอย่างอื่น" ตาม ม.๓๘๘ ไม่ได้หมายเฉพาะแต่เรื่องเกี่ยวกับร่างกายเท่านั้น ข่อมืด

หมายถึงวาจาด้วย "เช็ด โครตแม่มึง" ต่อหน้าธารกำนัล ผิด ม.๓๘๘ (ฎ.๑๐๖๕/๒๕๐๖)

ทำให้เดือดร้อนรำคาญ

มาตรา ๓๘๙ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ หนึ่งของแข็งตกลง ณ ที่ใด ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นอันตรายหรือเดือนร้อนรำคาญแก่บุคคล หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ หนึ่งของโสโครกเปรอะเปื้อนหรือน่าจะเปรอะเปื้อนตัวบุคคล หรือทรัพย์ หรือแก้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กระทำโดยประมาทเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

มาตรา ๓๕๐ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) จำเลยที่ ๒ ขับรถเคลื่อนที่ช้า ๆ ฝ่าฝืนไฟแดงเข้าไปในสี่แยกจนเลยเส้นสีขาวที่กำหนดให้รถหยุดประมาณ ๑๐ ม. เกือบถึงสี่แยก ขวางทางรถจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ ห้ามล้อและหักหลบเฉี่ยวรถจำเลยที่ ๒ เสียหลักไปชนรถและชนผู้เสียหาย พุทธิกรรมเช่นนี้ถือว่าจำเลยที่ ๒ ประมาทเป็นเหตุโดยตรงทำให้อันตรายแก่จำเลยที่ ๑ ชนผู้เสียหายบาดเจ็บสาหัส (ฎ.๒๒๑๒/๒๕๓๒)

(๒) ทารกคลอดก่อนกำหนด ๒ เดือน สำคัญผิดว่าชายโชนลงหน้าต่างโรงแรม จำเลยที่ ๑ ฐานะบิดาขอมมีหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ด้วยการใช้ความระมัดระวังตรวจดูให้

ทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

มาตรา ๓๕๑ ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ฉ่ายปัสสาวะรด เป็นการ ใช้กำลังทำร้ายอย่างหนึ่ง (ฎ.๖๓๔/๒๔๘๖)

(๒) เอาอุจจาระเทรดจากที่สูง โดยเจตนาจะให้ถูกผู้เสียหายซึ่งกำลังเดิน เป็นต้นตั้งแต่ศีรษะถึงเท้า เสื้อผ้าเปื้อนอุจจาระ ผิด ม.๓๕๑ (ฎ.๑๔๑๖/๒๔๘๗)

(๓) ถูกชก แต่ไม่ปรากฏบาดแผลเป็นอันตรายแล้วพาไปกุมขังไว้ที่สถานีตำรวจแต่ผู้เดียว โกลนุโกลตาผู้ต้องหาด้วยกัน ไม่เป็นอันตรายแก่จิตใจตาม ม.๒๕๕ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๘)

(๔) ชกเท้าซึ่งสวมรองเท้าจะฉีกผู้เสียหายไม่เป็นอันตรายต่อจิตใจ เพราะอันตรายต่อจิตใจนั้นต้องเป็นผล จากการทำร้าย แต่ความรู้สึกว่าถูกเหยียดหยาม เจ็บใจ แค้นใจ เป็นอารมณ์ หากเป็นอันตรายต่อจิตใจไม่ ผิด ม.๓๕๑ (ฎ.๒๗๓/๒๕๐๕)

(๕) ม.๒๕๕ จะต้องพิจารณาถึงพฤติกรรมการกระทำของจำเลยและบาดแผลของผู้เสียหายประกอบกัน ใช้มือชกค่อและใช้เท้าเตะผู้เสียหายมีบาดแผลที่หน้า

ด้านดีเสียก่อนว่าบุตรมีชีวิตหรือไม่ มิใช่ปล่อยให้จำเลยที่ ๒ โยนบุตรทิ้งโดยมิได้ห้ามปรามทั้ง ๆ ที่จำเลยที่ ๑ สามารถใช้ความระมัดระวังในกรณีเช่นนี้ได้ ผิด ม.๓๕๐ (ฎ.๒๑๕๔/๒๕๓๔)

(๓) จำเลยขับรถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นและขับรถด้วยความเร็วสูง ถือเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำโดยประมาทอันเป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกันและก่อให้เกิดผลโดยตรงทำให้อันตรายแก่จำเลยขับขานเกาะกลางถนนไปชนรถคันอื่น (ฎ.๕๗๘/๒๕๔๐)

ผากข้างขวาตลอด โหนกแก้มขวาบวมเล็กน้อย ๕ วันหาย ไม่เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ (ฎ.๑๐๖๕/๒๕๑๐)

(๖) จำเลยใช้กำลังจับมือ ค. ให้ลุกขึ้น โดย ค. ไม่สมัครใจ เมื่อ ค. บอกว่าจะไปสวมเสื้อก่อน จำเลยจึงปล่อย ถือได้ว่าเป็นการใช้กำลังทำร้าย ผิด ม.๓๕๑ (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๑๕)

(๗) จำเลยเพียงแต่จับแขนผู้เสียหาย ซึ่งวางที่ประตูรถ มิได้ดึงกระชาก ไม่เป็นการใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหาย โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายตาม ม.๓๕๑ (ฎ.๒๕๕๔/๒๕๒๒)

(๘) โกรธ ค. ยิงปืนในงานเลี้ยง จำเลยเข้าไปตะและกระแทบ มิได้ใช้อาวุธทำร้าย ตามลำพังไม่ได้ร่วมหรือสมคบกับผู้อื่น แต่ ค. ตาย เนื่องจาก ค. ถูกดีดด้วยของแข็งอย่างแรงหลายที ทะโหลแตกและขุบสมองได้รับความกระทบกระเทือน ย่อมแสดงว่าการเตะและกระแทบมิทำให้อันตรายถึงตาย ผิด ม.๓๕๑ ความตายไม่ใช่ผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยไม่ ผิด ม.๒๕๐ (ฎ.๑๕๑๓/๒๕๓๔)

(๕) มี ๒ แผล คือ ที่ได้ศอกขวายาวประมาณ ๒ ซม. ลึกได้ผิวหนังและขมับ กับที่หางคาวาขมับแดง แพทย์ลงความเห็นว่ามีแผลถูกของแข็งรักษา ๗ วัน ถือว่าเป็นบาดแผลเล็กน้อย ไม่ถึงบาดเจ็บจนเป็นเหตุให้เกิดอันตราย (ฎ.๕๖๒/๒๕๓๕)

(๑๐) จำเลยจะยิงผู้เสียหาย ผู้เสียหายกระโดดจากบ้านล้มลงมีบาดแผล ถือเป็นผลสืบเนื่องจากการกระทำของจำเลย จำเลยผิด ม.๓๕๑ (ฎ.๖๕๘/๒๕๓๖)

ทำให้ผู้อื่นกลัวหรือตกใจ

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจโดยการขู่เข็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) “บัณฑิต โคตรท้อ โครตเม็งมิ่ง มิ่งไม่นี่กว่า จะตายโหง ภูมิปืนอยู่ ๒ กระบอก กูจะเอามิ่งให้ตายแน่คราวนี้” จำเลยกล่าวโดยจำเลยไม่รู้ว่ามีผู้เสียหายมาแอบฟัง แสดงว่าจำเลยบ่นคำคนเดียวเพื่อระบายอารมณ์ที่ไม่พอใจ ไม่มีลักษณะที่น่ากลัวหรือตกใจว่าจำเลยจะยิงผู้เสียหาย จึงยังตั้งค่าพุด จำเลยไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๑๑๐/๒๕๐๔)

(๒) จำเลยถือปืนพลาสติกมาขู่เข็ญทำท่าจะยิงผู้เสียหาย ผู้เสียหายเข้าใจว่าเป็นจริงเกิดความกลัวหรือตกใจ จำเลยต้องมีความผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๓๓๗/๒๕๐๗)

ดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) เดินพันไปได้ ๓ วา แล้วจึงคำ ผิดหมิ่นซึ่งหน้า เพราะความผิด ม.๓๕๓ นั้น เพียงแต่กล่าวคำทำให้ผู้ถูกคำได้ยินเท่านั้นก็เป็นผิดแล้ว ไม่จำเป็นต้องคำโดยหันหน้าหากัน จะคำอยู่ข้างหลังหรือข้างไหนก็ไม่สำคัญ (ฎ.๘๕๖/๒๕๐๒)

(๑๑) การชกคอกของจำเลยที่ ๒ เกิดขึ้นภายหลัง มิได้ร่วมกับจำเลยที่ ๑,๓ ทำร้ายผู้เสียหายให้ได้รับอันตรายสาหัส จำเลยที่ ๒ ผิด ม.๓๕๑ เท่านั้น (ฎ.๔๕๔๕/๒๕๔๐)

(๑๒) จำเลยจับข้อมือโจทก์ยกขึ้นไม่ถึง ๑ นาที แล้วพูดว่า โจทก์ไม่มีสิทธิเก็บค่าเช่า แสดงว่าจำเลยไม่มีเจตนาทำร้ายร่างกายโจทก์ (ฎ.๓๕๘๐/๒๕๔๕)

(๓) จำเลยพกอาวุธปืนพลาสติกไว้ที่เอวแต่ไม่ใช้อาวุธขู่เข็ญ หรือทำท่าจะยิงผู้เสียหาย ไม่ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๔๘๗๒/๒๕๔๑)

(๔) จำเลยทั้งสองพูดว่า “ถ้ามีเงาจริงมิ่งออกมาทำไมไม่ออกมา ออกมาโดนแน่” ทำให้ผู้เสียหายเกิดความกลัวหรือตกใจโดยการขู่เข็ญ ผิด ม.๓๕๒ (ฎ.๑๒๐๓/๒๕๔๒)

(๒) “ถ้าไม่ไปเดี๋ยวกูจะเตะลงกฏีให้หมด” เป็นถ้อยคำที่จำเลยกล่าวแก่สามเฒ่า ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนทั่วไปนับถือว่าควรเคารพมากกว่าบุคคลธรรมดา จึงไม่แต่เพียงจะเป็นถ้อยคำที่ไม่สุภาพและข่มขู่เท่านั้น หากเป็นการดูหมิ่นตาม ม.๓๕๓ (ฎ.๕๔๑/๒๕๐๔ป)

(๓) จำเลยเป็นชาย พุดต่อหน้าผู้เสียหายซึ่งเป็นภริยาผู้ใหญ่บ้าน “เมียผู้ใหญ่บ้านนี้แต่งตัวสวย น่าอวยกร้าสักที” ซึ่งหมายความว่า ผู้เสียหายแต่งตัวสวยอยากเข็ดสักทีนั้น คำที่จำเลยกล่าวและวิธีที่จำเลยกล่าว ฟังได้ว่าเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหายซึ่งหน้า ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๒๗๒/๒๕๐๕ป)

(๔) จำเลยคำเข้าไปขำมาหลายครั้งที่หน้าประตูบ้านผู้เสียหายในเวลากลางวันอันเป็นเวลาหลับนอนของผู้เสียหาย ถือว่าทำให้ผู้เสียหายได้รับความเดือดร้อนรำคาญ ผิด ม.๓๕๗ แต่เป็น ม.๕๐ ศาลอุทธรณ์ ม.๓๕๓ บทเดียว (ฎ.๑๓๕๘/๒๕๐๖)

(๕) จำเลยลงบันไดกุญไป ๕-๑๐ วา แล้วพุดว่า “ถ้าไม่เห็นแก่ผ้าเหลืองหรือไม่ใช่พระจะเตะให้ตกกุญหมดเลย” กล่าวด้วยคำแก่พระภิกษุซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชน แม้ไม่ได้กล่าวต่อหน้าแต่พระซึ่งถูกกล่าวนั้นได้ยิน ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๑๗๖๕/๒๕๐๖)

(๖) “กูไม่เอามึงให้เสียน้ำ อีห้าหัวควรพรรคนี” เป็นถ้อยคำที่มีความหมายดูหมิ่นผู้อื่นอยู่ในตัวแล้ว เพราะสามัญชนเข้าใจได้ชัดอยู่ในตัวเองไม่ใช่ถ้อยคำพิเศษ โจทก์จึงไม่ต้องนำสืบอธิบายความหมาย (ฎ.๑๕๘๕/๒๕๐๖)

(๗) “ให้ไปบอกอ้ายเหี้ย อีเหี้ยนายของมึงทั้งสองคน อย่ามาว่าอะไรกูมากนัก ประเดี้ยวกูทนไม่ได้จะเอาเรื่อง” เป็นการส่งฝากไปบอกผู้เสียหายในลักษณะพูดกันตัวต่อตัว โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยได้กล่าวต่อบุคคลอื่น ไม่ผิด ม.๓๕๓ แม้รับสารภาพ ก็ลงโทษไม่ได้ เพราะไม่เป็นการดูหมิ่นซึ่งหน้า (ฎ.๑๐๕๓/๒๕๐๗)

(๘) ความผิด ม.๓๕๓ เมื่อปรากฏว่าผู้เสียหายมิได้อยู่ในที่เกิดเหตุ จึงมิใช่กล่าวซึ่งหน้า ไม่ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๒๕๖/๒๕๐๕)

(๙) “อีหมาไปควักเอากระดูกพ่องกระดูกแม่มึงเจ็ดชั่วโคตรมาสูกับกู อีหน้าหมาอีหน้าหมา” คำโจทก์ซึ่งหน้า เป็นถ้อยคำดูหมิ่นโจทก์ ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๒๐๘๕/๒๕๑๑)

(๑๐) จำเลยกล่าวดูหมิ่นซึ่งหน้าผู้เสียหายขณะที่ผู้เสียหายอยู่ห่าง ๑๐ วา และจำเลยไม่รู้ว่ามีผู้เสียหายแอบอยู่ที่นั่น จำเลยยังไม่ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๒๕๕/๒๕๑๔)

(๑๑) ร้องคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงสาวต่อหน้าคนเดินผ่านไปมา “กูจะจับที่มึงให้มึงกู” และ “มึงไปเล่า

ใหม่จิว่ากูจับที่มึง” เป็นดูหมิ่นซึ่งหน้า ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๔๓๕/๒๕๑๕)

(๑๒) จำเลยมีจดหมายถึงโจทก์ แม้ข้อความในจดหมายเป็นการดูหมิ่น แต่การที่จำเลยส่งจดหมายไปกว่าจะถึงโจทก์ต่างวันเวลากัน จึงไม่มีลักษณะเป็นการดูหมิ่นซึ่งหน้าตามความหมายใน ม.๓๕๓ ทั้งไม่ใช่เป็นการดูหมิ่นด้วยการโฆษณา ม.๓๒๘ (ฎ.๑๑๐/๒๕๑๖)

(๑๓) “กูอย่าเอาไม้แห่ขี้เลย” ขี้ หมายถึงโจทก์ แต่ก็เป็นการด้อยค่าเปรียบเทียบกับไม่สุภาพเท่านั้น ยังไม่พอถือได้ว่าเป็นการใส่ความตาม ม.๓๒๖ ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๑๑๔๒/๒๕๑๖)

(๑๔) “ขับรถฮียวนของจับกุมเอาไปขับขีมา” เป็นเพียงคำพุดที่ไม่สมควรจะตั้งกล่าวในเวลาจับกุมเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๒๖ (ฎ.๓๑๗๖/๒๕๑๖)

(๑๕) ให้ทนายทำประกาศบอกให้โจทก์ชำระหนี้ หากไม่ชำระจะปิดประกาศเป็นการเตือนให้ชำระหนี้ ตาม ป.พ.พ. ม.๒๐๔ วรรคหนึ่ง ทั้งข้อความก็ตรงกับความจริงไม่มีข้อความอันเป็นการใส่ความหรือดูหมิ่นโจทก์ ไม่ผิด ม.๓๒๖, ๓๕๓ (ฎ.๓๒๕๗/๒๕๑๖)

(๑๖) คำว่า “อีสัตว์เดี้ยวควบเสียนี” เป็นดูหมิ่นซึ่งหน้า ม.๓๕๓ (ฎ.๒๒๒๒/๒๕๑๖)

(๑๗) “ไอ้ทนายกระจอก ทนายเซงชวย” เป็นการพุดดูหมิ่นเหยียดหยามให้อับอายเจ็บใจ ไม่เป็นการใส่ความให้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ไม่ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๒๓๒๔/๒๕๑๘)

(๑๘) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ลงข้อความว่า “ต.ตะโกนกลางตลาดว่าจะถอดรองเท้าคนหน้าผู้เสียหาย” เป็นข้อความดูหมิ่นผู้เสียหาย บก.นำมาโฆษณาเป็นการดูหมิ่นตาม ม.๓๕๓ ไม่ใช่ ม.๓๒๖, ๓๒๘ ที่อ้างในฟ้อง ศาลลงโทษ ม.๓๕๓ ได้ (ฎ.๑๐๐๕/๒๕๑๕)

(๑๙) หนังสือพิมพ์ลงข่าวด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่ใช่ดูถูกเหยียดหยามหรือสบประมาท ไม่ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๓๗๒/๒๕๑๐)

(๒๐) การที่จำเลยทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นและต่างคนต่างคำกันว่า “อีเหี้ย” ไม่เป็นความผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๖๗๖/๒๕๑๑)

(๒๑) จำเลยถ่มน้ำลายไปทางผู้เสียหายและคำผู้เสียหายว่า “พวกอีคอกทอง” “อีคอก” เป็นถ้อยคำเหยียด

คาย สามัญชนฟังแล้วเข้าใจได้ชัดเจนอยู่ในตัวว่าผู้ถูกค่า เป็นหญิงไม่ดี จำเลยจึงคิด ม.๓๕๓ (ฎ.๒๑๐๒/๒๕๒๑)

(๒๒) หนังสือพิมพ์ลงรูป รว.มท. รวมอยู่ใน พวกอาชญากร ทำให้เข้าใจเป็นบุคคลประเภทเดียวกัน จำเลยมีสิทธิตอบโต้โดยสุจริต จำเลยกล่าวว่ามีโจทก์เป็น บก. เลวทราม จิตใจต่ำช้ามาก ไอ้คนปัญญาทรามไม่เป็น หมิ่นประมาท ม.๓๒๕(๑) (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๒๑)

(๒๓) คำรวจกลับจากงานแต่งงานเกิดได้เดียวกับจำเลย ไม่ได้ทำการตามหน้าที่ และไม่แสดงบัตรให้ จำเลยดู จำเลยกล่าวคำไม่สุภาพขณะได้เดียวกัน ไม่ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๒๒๐๒/๒๕๒๑)

(๒๔) คำผู้เสียหายซึ่งเป็นข้าราชการต่อหน้าผู้ อื่น “ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ ไอ้ทองสุก โกงเมือง” แม้ถ้อยคำที่ว่า อ้ายเหี้ย ไอ้สัตว์ จะเป็นเพียงดูหมิ่นเหยียดหยามตาม ม.๓๕๓ แต่คำ “โกงบ้านเมืองนั้น มีความหมายว่าผู้เสียหาย ปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบ เป็นการใส่ความโดยประการที่น่าจะ เกิดความเสียหาย ผิด ม.๓๒๖ ด้วย เพราะเป็นคำคำที่มี หมิ่นประมาท (ฎ.๔๔๕/๒๕๒๒)

(๒๕) “ภาพเหตุการณ์ในรอบปี” บรรยายภาพ แม้มีภาพผู้ต้องหามาและผู้กระทำผิดอาญาร้ายแรงอยู่รอบ ๆ ภาพโจทก์ก็ตาม น่าจะเป็นการเสนอภาพเกี่ยวกับความ ปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ไม่มีเจตนา ดูหมิ่นโจทก์ (ฎ.๒๒๔/๒๕๒๓)

(๒๖) จำเลยกระทำหมิ่นโจทก์ด้วยการทำ เป็นบันทึก แทนการพูดด้วยวาจาโดยเสนอต่อผู้ว่า ราชการจังหวัด และส่งสำเนาให้ปลัดกระทรวงทราบด้วย ก็เป็นเพียงรายงานความประพฤติโจทก์ให้ผู้บัญชาการ ระดับสูงขึ้น ปล่อยให้ทราบเท่านั้น ไม่ผิด ม.๓๒๘, ๓๕๓ (ฎ.๒๒๓/๒๕๒๔)

(๒๗) ลูกจ้างเมาสุราไม่สวมเสื้อขณะปฏิบัติ งาน นายจ้างบอกให้สวมเสื้อ ลูกจ้างพูด “ไม่เกี่ยว” สั่งให้ ออกไปจากโรงงาน พูดว่า “กูจะอยู่ที่นี้ได้ไหม” และเมื่อ ออกจากโรงงานไปแล้วพูดว่า “กูจะเข้าไปไม่ได้หรือ” ถ้อยคำดังกล่าวเป็นเพียงคำไม่สุภาพและก้าวร้าว ไม่ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๖๖๑/๒๕๒๕)

(๒๘) โจทก์เป็นพระซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชน ทั่วไปเคารพ จำเลยว่าโจทก์ว่า “พระหน้าปรด พระหน้าผี พ็องวานกู กูไม่กลัว” ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๑๐/๒๕๒๓)

(๒๙) ห่า “เป็นชื่อผีจำพวกหนึ่ง” ถ้อยกันว่าทำให้ เกิดโรคระบาดอย่างร้ายแรง “ไอ้ห่า” มาคำโจทก์จึงเป็น การดูหมิ่นซึ่งหน้า มิใช่เป็นเพียงการใช้คำไม่สุภาพหรือคำ อุทานเท่านั้น (ฎ.๓๘๐/๒๕๒๓)

(๓๐) “ไอ้ห่า กูให้มึงนั่งอยู่ที่ โนน มึงลูกมา ทำไม” “ห่า” เป็นชื่อผีจำพวกหนึ่ง ถ้อยกันว่าทำให้เกิด โรค ระบาดอย่างร้ายแรง เช่น โรคลงราก ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๓๘๐๐/๒๕๒๓)

(๓๑) ถาพนายประกอบว่ามีความสัมพันธ์ทางชู้ สวากับโจทก์จริงหรือไม่ ถ้าจริงให้เลิก ไม่ได้ยื่นยัน ไม่ผิด ม.๓๒๖ และเมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยกล่าวเช่นนั้นต่อหน้า โจทก์ จึงมิใช่เป็นดูหมิ่นตาม ม.๓๕๓ (ฎ.๒๑๕๕/๒๕๓๑)

(๓๒) ม.๓๕๓ กฎหมายประสงคฺลงโทษผู้ที่ดู หมิ่น ผู้อื่นซึ่งหน้าฝ่ายเดียว โดยที่ผู้ถูกดูหมิ่นมิได้ดูหมิ่น ได้ตอบด้วย จำเลยต่างสมัครใจกล่าวคำพูดดูหมิ่นซึ่งกัน และกัน จึงเป็นเรื่องที่ต่างฝ่ายต่างคำได้ตอบกัน จำเลยไม่ ผิด ม.๓๕๓ จะนำหลักวินิจฉัยในกรณีที่ต่างทำร้ายซึ่งกัน และกันมาปรับมิได้ (ฎ.๑๔๒๐/๑๕๓๔)

(๓๓) คำว่า กู มึง เป็นถ้อยคำไม่สุภาพ แต่คำว่า ไอ้หน้าโง่ นั้นเป็นคำพูดดูหมิ่นเหยียดหยามโจทก์ ผิด ม.๓๕๓ (ฎ.๖๕๖/๒๕๔๒)

ทำให้สัตว์เข้าไร่ สวน นา ผู้อื่น

มาตรา ๓๕๔ ผู้ใดไล่ ต้อน หรือทำให้สัตว์ใด ๆ เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดินไว้ เพาะ พันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์ หรือมีผลผลิตอยู่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ไม่ดูแลสัตว์

มาตรา ๓๕๕ ผู้ใดควบคุมสัตว์ใด ๆ ปล่อยให้สัตว์นั้นเข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นที่ได้ แต่งดินไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์ หรือมีผลผลิตอยู่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ทิ้งซากสัตว์

มาตรา ๓๕๖ ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ที่อาจนำหมิ่นในหรือริมทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้า ร้อยบาท

รังแกหรือข่มเหงผู้อื่น

มาตรา ๓๕๗ ผู้ใดในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล กระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการรังแก หรือข่มเหงผู้อื่น หรือกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่ง เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) “ชายปิ่น มิ่งหาญความอาญา หรือลูก กระโปกฏไม่หัด ถูกนางจกรวิชัย ไม่มีไขลูกบ้านน้ำเค็ม จะเอาขังไงก็เอาชิวะ จะเอาชายนะ ดิดคูกก็ได้” เป็นคำ หยาบคายไม่สุภาพ แต่ไม่มีข้อความอันเป็นการดูหมิ่นซึ่ง หน้าตาม ม.๓๕๓ แต่ถ้อยคำผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๓๘๘/๒๕๐๕ป)

(๒) ถนนซอยในที่ดินเอกชนแบ่งให้เช่า ปลุกบ้าน ประชาชนที่อยู่เช่าออกได้เป็นทางสาธารณะ การเอารถมาจอดขวางกั้นไม่ให้รถข้างในออกจาก ซอยได้ ไม่ผิด ม.๓๕๐ แต่การที่ไม่ยอมถอยรถให้รถ

ข้างในออกได้เป็นการรังแกหรือข่มเหง ผู้อื่นผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๑๕๐๘/๒๕๑๘)

(๓) “สี่คน ไม่ใช่คนหรือใจ” ถ้อยคำที่จำเลย กล่าวต่อผู้เสียหายเป็นเพียงคำแค้นคั้นหรือประชดประชัน ด้วยความไม่พอใจเท่านั้น ไม่มีความหมายอันจะเป็นการดู หมิ่นผู้เสียหาย ทั้งยังไม่พอถือว่าทำให้ผู้เสียหายได้รับความ อับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ไม่ผิด ม.๓๕๗ (ฎ.๑๘๗๔/๒๕๒๘)

กระทำทารุณผู้อื่น

มาตรา ๓๕๘ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องพึ่งผู้นั้นในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ*

---

* ม.๓๕๘ แก้ไขโดย ม.๘ แห่ง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ปอ. (ฉ.๘) พ.ศ.๒๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา ถ.๑๐๔ ต.๑๗๓ น.๑๑ (ฉ.พิเศษ) วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๐

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๗ ได้ประกาศใช้มานานแล้ว และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่หลายแห่งกระจัดกระจายกันอยู่ จึงเป็นการสมควรที่จะได้ชำระสะสาง และนำเข้ารูปเป็นประมวลกฎหมายอาญาเสียในฉบับเดียวกัน
อนึ่ง ปรากฏว่าหลักการบางอย่างและวิธีการลงโทษบางอย่างควรจะได้ปรับปรุงให้สมกับกาลสมัยและแนวโน้มของนานาประเทศ
ในสมัยปัจจุบันหลักเดิมบางประการจึงด้าสมัย สมควรจะได้ปรับปรุงเสียให้สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตย

เกี่ยวกับผู้เขียน

1. การศึกษา

1.1 สาขาวิชานิติศาสตร์

- (1) นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (2) ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (3) ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายมหาชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (4) Certificate in International Criminal Law Golden Gate University School of Law
- (5) เนติบัณฑิต สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- (6) นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจ

- (1) ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) แผนการศึกษาเน้นด้านการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (2) รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. ผลงานทางวิชาการ

- 2.1 กฎหมายระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญา, สำนักพิมพ์วิญญูชน, พ.ศ.2540
- 2.2 กฎหมายลักษณะพยาน, สำนักพิมพ์ดวงกมล, พ.ศ.2544
- 2.3 วิธีพิจารณาความอาญาในศาลอาญา ศาลจังหวัด ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ, สำนักพิมพ์นิติธรรม, พ.ศ.2545

3. ตำแหน่งหน้าที่ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ศาลยุติธรรม E-mail : eddy1957@SoftHome.net

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

24058

KS   พงศ์ธร บุญอารีย์.
12   ,ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไข
พ125ป   เพิ่มเติมจนถึงปัจจุบันและย่อหลัก-
2546   กฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกาอาญา
                 ศตวรรษ .

 C.U. BOOK
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
REVISED 09-03-47

9 789748 020020
C111
2220 B 340.